

ВИКТОР СУВОРОВ

ВЗИМАМ СИ ДУМИТЕ НАЗАД

Част 2 от „Сянката на победата“

Превод от руски: Иван Тотоманов, 2004

chitanka.info

Всеки човек допуска грешки. Не ги избягна и Виктор Суворов. Пред себе си той имаше два пътя: или категорично да доказва, че е прав, или да си признае грешките. Виктор Суворов избра втория: безпощадно разобличаване на грешките и жестоко самобичуване. Днес вече съществува цяла литература, която опровергава идеите и ни разкрива пороците на автора. Против него публично се обявиха стотици най-различни хора, сред които президенти, правителствени глави, министри, маршали, генерали, професори и академици. Но нито един от тях не успя да докаже нищо. Виктор Суворов се опроверга сам. Виктор Суворов се оказа най-суровият и безпощаден критик на собствените си грешки и заблуждения.

ВМЕСТО ПРЕДГОВОР ЕДИНСТВЕНИЯТ?

Равносметката от тази война се вижда във всяко село. На село — защото там всичко е по-очевидно и уязвимо, отколкото в града, и колкото и мъки да ни причиниха революцията, Гражданската война и колективизацията, селото — а следователно и Русия — беше унищожено окончателно от победоносната Втора световна война.

Навремето мнозина се оплакваха: защо още не е написана новата „Война и мир“. Ами точно защото трябваше да се пише за победата на цената на унищожаването на собствения си народ.

Алексей Варламов
„Литературная
газета“, 18–24 юни 2003

Легендите за маршала на Съветския съюз Жуков са неизброими. Една от тях е следната: в ръководството на войната той е бил единственият заместник на Сталин.

На света отдавна е внушено, че Сталин е бил глупав и страхлив, че не е разбирал от военните работи, че или изобщо не е ръководил войната, или е управлявал по глобуса. Кой тогава е командвал? Излиза, че Червената армия стига до Берлин, водена не от върховния главнокомандващ, а от единствения му заместник.

Разправят за следния случай по време на войната. Носят на Жуков за подпис документ, в който длъжността му е написана погрешно: „Първи заместник на Върховния главнокомандващ“. И като се разярил великият пълководец, като викнал: „Никакъв първи заместник не съм аз! Аз съм единственият заместник!“

И всички ние значи трябва да изпадаме във възторг от този случай: суров човек е бил Георгий Константинович, наистина, но пък и войната е точна наука — откъде-накъде ще го наричат първи заместник, след като Сталин няма други заместници?

Един литератор се възхити от този случай и написа книга за Жуков. И точно така я нарече: ЕДИНСТВЕНИЯТ. В нея според официалната митология на Руската държава Сталин с показан като идиот, а Георгий Константинович Жуков е талант, мъдрец, спасител на отечеството, велик гений, самото слънце. Самото заглавие пък на книгата ни втъпява, че той, Жуков, е бил единственият заместник не на Сталин, а направо единственият спасител на отечеството.

И хоп — като ехо и книга на Запад. С омайващо заглавие: „Маршал Жуков: човекът, който разби Хитлер“. Друга книга. Друг автор. Друго заглавие. Но смисълът е същият: ЕДИНСТВЕНИЯТ! Излиза значи Георгий Константинович на поле широко, вдига сабя-дипленица и реже до последната главите на Третия райх.

Да възликуваме сега всички! Да викнем: хвала на маршала на Съветския съюз Жуков — спасителя на отечеството, единствения заместник на Сталин. Но и да си зададем въпроса: така ли е всъщност?

Внимателно да огледаме обкръжението на Сталин — може би освен Жуков ще намерим и други заместници?

По време на войната Сталин заема няколко длъжности: секретар на Централния комитет на Комунистическата партия, глава на правителството, председател на Държавния комитет по отбрана, председател на Щаба на Върховното главнокомандване — Ставката, върховен главнокомандващ на Въроръжените сили, народен комисар на отбраната. Сталин е един, а длъжностите са шест. На различните си длъжности Сталин има различни заместници.

От 4 април 1922 година главната длъжност на Сталин е генерален секретар на Централния комитет на ВКП(б). Главният механизъм на властта е Учраспред — Отчетно-разпределителният отдел, същият — Орграспред — Организационно-разпределителен, пак той — ОРПО, т.е. Отдел за ръководните партийни органи, и пак той — Управление „Кадри“ на секретариата на ЦК.

След Гражданската война съратниците на Ленин се борят със зъби и нокти, за да се докопат до властта. Смятат, че трона на Ленин ще спечели онзи, който победи в безкрайното съревнование по дрънканици и словоблудство. А през това време, без да влиза в дебати, Сталин застава на гишенцето с табелка Учраспред. Ленин пръв се сеща какво означава това. На пръв поглед Учраспред е нищо и никакъв отдел в състава на секретариата на ЦК на партията. Не, не, това не е отделът, завеждащ подготовката на Световната революция. И изобщо не е онзи, дето е призван за блюстител на чистотата на марксистко-ленинското учение. Учраспред си е чиста рутина. Учраспред — това са мижави чиновници, които местят от лавица на лавица също толкова мижави папки. Учраспред е отделът за отчет на дейността и разпределяне на кадрите. Сталинският Учраспред решава кой партиен деец да бъде повишен и кой — понижен, кой издигнат и кой — свален, кого да изтеглят от село Хуйовка, Белорусия, и да го пратят в Киев, а кого от огромния му кабинет в Петербург да пратят в Копелево край Полтава, в Пиянчино или в Голямо Калище, Саратовска губерния.

Секретар на Централния комитет на партията е главната длъжност на Сталин. Около тази длъжност и отдела Учраспред се

изгражда най-мощната, невиджана в историята на човечеството диктатура на Сталин.

Когато усеща нарастващата мощ на Сталин, Ленин предупреждава съратниците си в борбата: „Като стана генерален секретар, другарят Сталин съсредоточи в ръцете, си необятна власт“. Съратниците не разбират предупреждението на вождя. Не го оценяват. Жалко.

Учраспред сменя имената си, но същността си остава: кадрите решават всичко! През войната ръководството на страната, на армията, промишлеността, транспорта, селското стопанство, тайната полиция, идеологията и пропагандата, дипломацията, културата, разузнаването, науката, религията и на всичко, на всичко се осъществява по същия метод — разместването на кадрите: този и този да се свали, този и този да се назначи; ако не се справя — сваляш и него и назначаваш трети. В резултат на всички командни постове бързо се издигат онези, които могат да постигнат успех на всяка цена. Именно — на всяка.

През войната, няколко години преди нея и след нея, чак до смъртта на Сталин, вторият човек в партията е Георгий Максимилианович Маленков. От 1934 година Маленков ръководи структурата, наречена ОРПО — Отдел за ръководни партийни органи на ЦК на ВКП(б). ОРПО си е Учраспред, само с друга табела. „След осемнайсетия конгрес задкулиската роля на Маленков излиза на повърхността на организационния живот на ВКП(б) и той става дясната ръка на Сталин в партийния живот“ (Б. И. Николаевский. *„Тайные страницы истории“*. М., Издательство гуманитарной литературы, 1995, с. 200).

Под личния контрол на Сталин Маленков командва държавата и войната чрез разпределяне на кадрите. Издига и сваля началници на лагерни управления, командири на бригади, дивизии и корпуси, народни комисари и техни заместници, посланици и резиденти, началници на районни, областни, краеве и републикански отдели и управления на НКВД, директори на заводи, фабрики, рудници, нефтодобивни комбинати и златни находища, началници на железопътни линии, секретари на районни, областни и краеве комитети, началници на отдели и управления в Генералния щаб, командващи на флотилии, армии, флотове, фронтове и началник-щабовете им.

Чисто формално Маленков не е заместник на Сталин по партийна линия. Но ако ще гледаме чисто формално, и Сталин не е диктатор. Случайно ако някой е забравил — властта в Страната на съветите принадлежи на работниците и селяните. И тази власт формално се нарича „съветска“. Отдавна ме тормози един въпрос: кой, кога и с кого се е съветвал в нашата страна? Чисто формално на върха на властта е Върховният съвет, в който заседават знатни тъкачки, доячки, стоманолеяри и еленовъди. Чисто формално глава на Съветския съюз е добричкият дядко Калинин. Истинската власт обаче е у онези, които слагат хората си на лостовете на държавното управление.

През войната и след нея, чак до смъртта на Сталин, Георгий Константинович Жуков не е допуснат до деликатните въпроси по организацията на кадрите, тоест до въпросите на управлението на държавата, икономиката, Въоръжените сили и вътрешната и външната политика.

Ще ми възразите: не говорим за ръководството изобщо, а за критичните ситуации; където е имало криза, където е било най-трудно, в Ленинград, в Сталинград, Сталин изпраща Жуков и той с твърда ръка въвежда ред. Може ли да се възрази срещу това?

Може.

И аз си мислех, че не може, докато вярвах на мемоарите на Жуков. Но като попрегледах някои документи, разбрах следното: там, където е имало криза, където е било най-трудно, Сталин е пращал друг човек. И този човек с твърда ръка въвежда ред (според съветските разбирания). Името му е Георгий Максимилианович Маленков. Именно него Сталин праща в Ленинград. И му дава абсолютно изключителни пълномощия. Маленков не е сам. Има си екип. В екипа на Маленков влизат висши чекисти, „отговорни другари“ от управление „Кадри“, висши генерали и адмирали, включително народният комисар на ВМФ, командващият авиацията на РККА — Работническо-селската Червена армия, и командващият артилерията. А когато под ръководството на Маленков Ленинград е спасен, когато врагът е спрял, Сталин праща на помощ на Маленков Жуков.

В Сталинград Сталин също праща не друг, а Маленков. А Жуков отива там по-късно (и си отива по-рано). В свитата на Маленков той е от онези, които обикновено се наричат „и други“.

След две десетилетия Жуков изобразява сам себе си като главния герой. Но „главен“ той става след смъртта на Сталин и свалянето на Маленков, а по-късно — и на Хрущов. И на Маленков, и на Хрущов им затварят устата, след като ги свалят. Те не могат да възразят. А в полза на Жуков работи целият пропаганден апарат на Съветския съюз. На страната на Жуков е и самият Брежнев, и главата на правителството Косигин, и главният комунистически идеолог Суслов, и министърът на отбраната Гречко, и несметни пълчища „историци с пагони“. Та на това точно плодородно поле израства „спасителят“ и на Ленинград, и на Москва, и на Сталинград, и на всичко останало.

От 1922-а, повече от 19 години, единствената длъжност на Сталин е партийен секретар. На 4 май 1941 година той става глава на правителството, което по това време се нарича Съвет на народните комисари — СНК. През войната първи заместници на Сталин в правителството са Молотов и Вознесенски, а заместници — Берия, Булганин, Вишински, Ворошилов, Землячка, Каганович, Косигин, Маленков, Малишев, Мехлис, Микоян, Первухин и Сабуров.

На 30 юни 1941 година Сталин заема поста председател на Държавния комитет на отбраната (ГКО). Заместник на Сталин в ГКО е Молотов. Освен него, от май 1944 — Берия.

На 10 юли 1941 година Сталин приема длъжността председател на Щаба на Върховното командване — Ставката, който на 8 август е преобразуван в Щаб на Върховното главнокомандване. На тази длъжност Сталин няма заместници.

На 19 юли 1941 година Сталин става народен комисар на отбраната (НКО). На този пост през войната първи заместници са му Будьони и Жуков, а заместници Абакумов, Булганин, Василевски, Воробьов, Воронов, Голиков, Громадин, Запорожец, Кулик, Мерецков, Мехлис, Новиков, Пересипкин, Тимошенко, Федоренко, Хрульов, Шапошников, Шчаденко и Шчербаков. Нека бъде простен, ако съм пропуснал някого.

От 8 август 1941 година Сталин е върховен главнокомандващ на Въоръжените сили на СССР. На тази длъжност от 26 август 1942 година заместник му е Жуков.

Общо в различните периоди на войната на различните си длъжности Сталин има минимум 35-има заместници, в това число четирима първи заместници: Будьони, Вознесенски, Жуков и Молотов. Шестима души: Берия, Булганин, Жуков, Маленков, Мехлис и Молотов, са своего рода „двойни заместници“ на Сталин. Мехлис например е заместник-председател на СНК и заместник на народния комисар на отбраната. Молотов е заместник-председател на ГКО и първи заместник на председателя на СНК.

От момента, когато Сталин заема длъжността народен комисар на отбраната, т.е. от 19 юли 1941 година, Жуков е негов първи заместник на този пост. Освен това от 26 август 1942 година Жуков е заместник на върховния главнокомандващ. Накратко, Жуков е заместник на Сталин и същевременно първи заместник на Сталин.

Около Жуков се трупали мазници и подлизурковци. Много хубаво описва обстановката в щаба на Жуков артистът Борис Сичкин, приятел (и по чашка) на „маршала на победата“: „Обслужващият персонал беше само от мъже с чин не по-долу от генерал-майор. Бяха си откровени блюдолизци: лъскаха ботушите на маршала, сервираха масата и я раздигаха. С други думи, приличаха на покорни помяри. Докато изслушваха нарежданията на маршала, се кланяха доземи. Беше ми отвратително да гледам тези хора, хора, изгубили всякакво самоуважение... За маршала тези лакеи бяха нещо като декоративни кученца... По-точно, те наистина си бяха кучета по природа“ (Б. Сичкин. *„Я из Одессы, здрасьте...“*. СПб, СММО-Пресс, 1996, с. 79). И ето че един ден през войната един от тези помяри решава извън графика да лизне задника на стопанина си — и пише в документа, че длъжността на Жуков е първи заместник... И се издънва! Жуков ужасно мрази да го наричат първи заместник на народния комисар на отбраната. Държи да го наричат заместник на върховния главнокомандващ. Е, онези, които са лъскали ботушите на маршала и са му поднасяли документи за подпис, явно не са били много наясно с тези тънкости и ето че един от тях нарича най-великия пълководец на всички времена и народи не с титлата, която той си харесва, а с титлата, която той наистина си има, но която не му харесва. И тогава най-великият изпада в сатанинска ярост: аз не съм първи заместник, аз съм единственият!!!

Като имаме предвид изложеното по-горе, не можем да не се съгласим, че претенциите за единствен са, меко казано, недостатъчно обосновани.

Сега да се опитаме да преценим кое е по-важно: да си заместник на Сталин в партията или първи заместник в правителството? Кое има по-голяма тежест: да си заместник в ГКО, първи заместник в НКО или заместник в СНК?

Отговорът на този въпрос се дава на 30 юни 1941 година. В този ден е учреден Държавният комитет на отбраната — ГКО. Това е „извънреден висш държавен орган на СССР, в който през Великата отечествена война е съсредоточена цялата власт. Постановленията на ГКО имат силата на военновременни закони“ („СВЭ“. Том 2, с. 622). „ГКО съсредоточава в себе си цялата власт в страната и ръководи преустройството на народното стопанство в съответствие с изискванията на войната, мобилизацията на силите и ресурсите на страната, изграждането на Въоръжените сили, усъвършенства структурата им, назначава ръководните кадри, определя общия характер на използването на Въоръжените сили във войната, осъществява ръководството на борбата на съветския народ в тила на врага“ (нак там, с. 516). Тоест през войната основният лост на диктатурата — отчетът и разпределянето на кадрите — се премества в ГКО. Макар че по принцип нищо не се променя: все същият другар Маленков под мъдрото ръководство на другаря Сталин претворява в живота стария ненарушим сталински принцип, според който кадрите решават всичко.

През цялата война всички държавни и военни структури и органи на Съветския съюз, като се почне от Щаба на върховния главнокомандващ, се подчиняват на решенията на ГКО.

При създаването на ГКО в състава му влизат: Сталин — председател, Молотов — заместник, Берия, Ворошилов и Маленков. През февруари 1942 година в състава на ГКО допълнително влизат Вознесенски, Каганович и Микоян. През ноември 1944 година — Булганин. От май 1944 година Берия става заместник-председател на ГКО. В този „извънреден висш държавен орган на СССР, в който през

войната е съсредоточена цялата власт“, Сталин си има двама заместници — Молотов и Берия.

Маршалът на Съветския съюз Георгий Константинович Жуков не е заместник на Сталин в ГКО. Жуков не е допуснат в този извънреден държавен орган за ръководството на военните действия дори като редови член.

Като деца ни учеха така: войната е била справедлива, велика и свещена. Коварният враг ни е нападнал, без да обяви война, без никакъв повод и никаква причина. Ние не сме се готвили за война, затова и сме понесли такива поражения и загуби и сме дали толкова жертви. Същността на войната: съветският народ брани родината си. Съветските хора като един се сплотяват около родната Комунистическа партия и мъдрия ѝ Централен комитет. Червената армия и целият народ разгромяват врага под водачеството на великия Сталин.

След смъртта и разобличаването на Сталин стана ясно, че врагът е разгромен не под водачеството на Сталин, а под ръководството на верния ленинец Хрущов.

След свалянето на Хрущов историците внезапно откриха, че съветският народ е воден не от Сталин и дори не от Хрущов, а от още по-предания ленинец другаря Брежнев. Сталин имаше една звезда на Герой на Съветския съюз и не я носеше никога; Брежнев имаше цели четири и си ги носеше непрекъснато. Маршалът на Съветския съюз Брежнев беше четири пъти по герой от Сталин.

След смъртта на Брежнев беше направено сензационно историческо откритие: Червената армия и целият съветски народ все пак са разгромили врага не под водачеството на Брежнев, не и на Хрущов и на Сталин, а на верния син на съветския народ великия Жуков, същият — Единственият. Ако си припомним обаче предшествениците на Жуков в ролята на Спасителя, излиза, че Жуков е „единствен“ само в момента. В днешния исторически етап.

Тази роля преди Жуков я играят други. Жуков е само последният в колоната на „единствените“.

ГЛАВА I

ЧЕСТНОСТ С УТОЧНЕНИЯ

Мога да пиша само истината.

Четири пъти Герой
на Съветския съюз,
маршал на Съветския
съюз Г. К. Жуков
„Огонёк“, 1988,
№16, с. 11

Докато Жуков беше жив, излезе само едно издание на мемоарите му — в един том. „Това беше убедителна, честна книга, това беше голямата истина за войната. И такава ще си остане завинаги“ („Красная Звезда“, 12 януари 1999).

Тук ще си позволя да не се съглася с любимия вестник. „Такава“ жуковската истина няма да си остане завинаги. Тя и вече не е останала такава всъщност. И не можеше да остане, понеже истината в нашата велика страна е най-добрата на света. Най-истинната. Най-правдивата. Най-прогресивната. Най-вярната. Обаче нашата истина не е толкова жизнена, защото е твърдокаменна, а точно заради обратното. Нашата истина е гъвкава! Еластична. Нашата истина оцелява във всякакви условия, понеже се приспособява към тях. В този случай учените другари биха използвали термина мутация. Нашата истина е жизнеспособна и неунищожима, защото се променя с промяната на условията. Като бледата спирохета. Буржоазните лекари-вредители измислили нещо срещу спирохетата и се зарадвали: сифилисът е победен!

Не ми се радвайте вие, драги ми господа! Нъцки! Причинителите на сифилиса веднага се промениха. Казано научно — адаптираха се, а по нашенски — преустроиха се...

Та по същия начин, като държеливите жизнерадостни спирохети, се променя и нашата голяма истина за войната, по-специално онази, която разкрива пред света най-великият стратег на всички времена и народи.

Като заявяват, че жуковската истина е неизменна, другарите от „Красная Звезда“ малко хитруват. Те поне би трябвало да знаят, че второто издание на „Спомени и размисли“ на практика няма нищо общо е първото освен заглавието. Нещо повече — второто издание изцяло опровергава първото. А третото пък опровергава второто.

Днес жуковската голяма истина за войната изобщо не е същата като преди. А утре ще е друга. Тя се променяше и продължава бързо да се променя направо пред очите ни. Важна роля в този процес има най-

малката дъщеря на великия стратег Мария Георгиевна. Тя направи всичко възможно, по-точно — невъзможното, та книгата на великия пълководец от ден на ден да става все по-истинна. Мария Георгиевна неуморно намира все по нещо ново в архивите на баща си. Второто издание, което излезе след смъртта на Жуков, беше в два тома. И ни беше заявено: ето ви я най-после историческата истина! В книгата вече е включено всичко, което проклетата цензура не е пуснала в първото издание!

Минаваха години, времената се променяха. Възникваха нови проблеми, нови изисквания. На всеки исторически етап едни и същи събития получаваха нова оценка, нова трактовка, ново обяснение. И Мария Георгиевна тутакси намираше ново, орязано от цензурата парче, или много парчета, и ги вкарваха в книгата, като в същото време ловките съавтори изрязваха всичко онова, което вече не отговаряше на момента, публикуваха ново издание и книгата пак ставаше съзвучна на времето. И пак заявяваха пред целия свят: ето, най-после — цялата истина!

Оказа се, че Георгий Константинович Жуков е предвидил всички въпроси, които ще задават потомците десетилетия след смъртта му — и на всичките е дал отговори. А най-учудващото е, че е дал различни отговори. Ако днес обществото чака от Жуков определен отговор, получава тъкмо него. А ако след известно време официалната позиция по отношение на същия въпрос се промени, променя се и отговорът на Жуков.

Щом се наложи да се потвърди някоя нова гледна точка, Мария Георгиевна веднага намира орязан от цензурата фрагмент. А пък ако утре излезе нареждане гледната точка да се смени с противоположната, фрагментът пак изчезва в разряда на несъществуващите.

След смъртта на Жуков спомените му пораснаха от еднотомник до двутомник, после наедряха до тритомник, а по-късно пак изтъняха, стопиха се до двутомник. Книгата се съсухри самичка — от нея изпадна всичко излишно, всичко ненужно и неактуално.

През 1990 година излезе десетото издание. То беше специално. Оказа се, че всичко, което Жуков е писал дотогава, изобщо не е вярно. И че едва в десетото издание, четвърт век след смъртта на великия стратег, читателят най-после може да научи онази голяма истина за войната, която не са позволили на маршала да каже приживе.

Първите девет издания на „Спомени и размисли“ — това е голямата истина. Но вече не е препоръчително да си спомняме тази голяма истина. Така ни съветват наистина авторитетни люде. Например бившият министър на отбраната на СССР, последният маршал на Съветския съюз Д. Т. Язов. Дмитрий Тимофеич вписа името си в историята с това, че се направи на Хитлер 50 години след него и хвърли танковите армади срещу Москва. И също като Хитлер се провали. За разлика от Хитлер обаче този стратег не се застреля. Въпреки че трябваше. Сега пълководецът Язов съветва младите бездомни офицери да си правят домашни библиотеки и да ги пълнят със съчиненията на Жуков. Но не с кои да е. „Бих ги посъветвал на първо място да си купят мемоарите на този велик пълководец. И то не което издание им попадне в книжарниците, а именно последните издания на «Спомени и размисли», като се почне от десетото“ („Красная Звезда“, 2 декември 2003).

Милионите томове на първите девет издания на „Спомени и размисли“ са отречени от историческото развитие. Мястото им е на бунището на историята. Може да са били добри за времето си, но сега нямат работа в домашните библиотеки на бездомните офицери. Сега потребностите са други, сега е необходима друга голяма истина за войната.

Маршал Язов не е сам. Същата песен ни я пее и маршалът на бронетанковите войски О. Лосик. Възхвалите му започват с ритуални

клетви за честността на Жуков. Тези настойчиви повторения обаче пораждаат съмнения и подозрения. Ако някой се бие в гърдите и непрекъснато повтаря, че нещо е чистата истина, възниква психологическа реакция. С противоположен характер. Вземете дребните мошеници например — номерът им е да обясняват колко са честни. Пък и за каква честност от страна на Жуков може да става дума, след като той пише за множество операции, но нито веднъж не споменава за загубите? Авторите на жуковските мемоари приличат на организаторите на реставрацията на Кремъл и на Белия дом. Ремонтът свършва. Само че не показват сметките на никого. Да де — защо хората трябва да знаят подробностите, защо да се разстройват, защо да им се казва колко струва ремонтът и къде са потънали всичките средства!

След като обявява книгата на Жуков за честна, маршал Лосик веднага добавя, че жуковската честност не е обикновена, а с уточнения. „Това е честна книга. Вярно, в предишните девет издания по конюнктурни съображения не влязоха някои факти... При подготовката на десетото издание, допълнено по намерения вече първоначален ръкопис на автора, издателството се съобрази... Мемоарите излязоха в три тома“ („Красная Звезда“, 2 декември 2000).

Като ще говори човек за конюнктурни съображения, няма да е зле да посочи главния виновник за тях. А като ще обяснява, че спомените навремето били цели три тома, да вземе да обясни на потъпичките защо днес стигат само за два.

И още нещо: къде е гаранцията, че конюнктурните съображения вече не играят роля? Двайсет години в деветте първи правдиво-конюнктурни издания ясно се вижда стремежът на многобройните автори и съавтори на „най-правдивата книга за войната“ да угодят на властта, да отгатнат желанията ѝ и с радост да ги изпълнят. Нима в следващите издания този стремеж го няма? Нима днес книгата излиза поне мъничко извън официалните идеологически установки?

Самият Георгий Константинович е бил съвсем наясно, че голямата, но вчерашна истина не е нужна на никого. Жуков е знаел, че историята непрекъснато ще се пренаписва. Смятал е, че точно така трябва. Самият той е бил заклет сталинист. Докато Сталин е бил здрав. В официален документ нарича сам себе си „слуга на великия Сталин“. По времето на Хрушчов е на мода да си антисталинист. И Жуков става антисталинист. Без него просто не е можело да има никакъв XX конгрес на партията и никакви публични разобличения на Сталин. По времето на Брежнев възраждат култа към Сталин, доколкото е възможно. И Жуков пак става предан сталинист. Прочетете „Спомени и размисли“, издадени по Брежнево време. А по време на „перестройката“ беше наредено Сталин пак да се оплюва. И отношението на Жуков (вече покойник) към Сталин за четвърти път се сменя с противоположното. Прочетете „Спомени и размисли“, издадени по времето на Горбачов. Всеки път Жуков се обръща на 180 градуса. На обратната страна. Дори ветропоказателят на покрива ми не се върти с такава точност — само се мести ту насам, ту натам. Но чак пък на 180 градуса — нещо не съм забелязал.

Самият Жуков казва: „По времето на Сталин имаше една история, по времето на Хрушчов — друга, сега има трета. Освен това историографската наука не може да стои на едно място, тя непрекъснато се развива, появяват се нови факти, преосмислят се и преценяват наново — трябва да уловим духа на времето, за да не изостанем. От друга страна, за много неща още е рано да се говори“ („Огонёк“, 1988, №16, с. 11).

Фразата, че духът на времето трябва да се улови и че човек трябва да се нагоди към него, е направо възхитителна. В съответствие с това изискване мемоарите на мъртвия Жуков по вълшебен начин се обновяват. И във всеки момент отговарят на духа на времето. Един пример. В първото издание на спомените (Жуков още е жив) пише: „Въпреки огромните трудности и загуби през четирите години на войната съветската промишленост произведе огромно по количество

въоръжение — почти 490 хиляди оръдия и минохвъргачки, над 102 хиляди танка и самоходни оръдия, над 137 хиляди бойни самолета“ („Воспоминания и размышления“. М, АПН, 1969, с. 237). При това живият Жуков не се позовава на никакви източници. А ето ви го и тринайсетото издание, М., ОЛМА-ПРЕСС, 2003, с. 252. Същата фраза, но цифрите са различни: 825 хиляди оръдия и минохвъргачки, 103 хиляди танкове и самоходни оръдия, над 134 хиляди самолета. И препратка: Советская военная энциклопедия. М., Воениздат, 1976. Том 2, с. 66.

Между първото и тринайсетото издание има разлика от хиляда танка и самоходни оръдия. При самолетите разликата е още по-голяма: в първото издание 137 хиляди самолета, само бойни, в тринайсетото — 134 хиляди бойни, транспортни, учебни и други. А от данните за артилерията направо да паднеш: в първото издание „почти 490 хиляди оръдия и минохвъргачки“, в тринайсетото — 825 хиляди. 335 хиляди разлика! Една трета от цял милион! Това са 55 833 батареи, ако са с по шест оръдия. Или 83 750 батареи, ако са с по четири. Ако за обслужване на тези пропуснати от Жуков в първото издание оръдия и минохвъргачки определим средно по петима души, ще ни трябват милион и половина артилеристи. Ако прибавим и онези, които трябва да управляват тази огромна артилерия и да подсигурият работата ѝ: взводни, батареини, дивизионни командири, командири на полкове, бригади и дивизии, личния състав на артилерийските щабовете, на батареите за управление на огъня, свързочните подразделения, водачите на артилерийските влекачи и т.н., цифрата ще надхвърли два милиона, и то с много. Нима Жуков не е знаел това? Нима е управлявал всичко това, без изобщо да има представа какво управлява?

А най-интересното е препратката към източника. Редакторите на тома можеха съвсем честно да напишат, че Жуков не е бил наясно с военните въпроси, че не се е интересувал от войната, че не е знаел нищо за войната, че е писал ей така, както му дойде, и че сега са намерени други числа. И да се позоват на най-новите изследвания. Обаче не! Разказът се води от името на Жуков. И същият този Жуков в едно издание казва едно, в друго — друго, в третото — трето, в тринайсетото — тринайseto, и цитира книги, които не е чел. Които не е можел да прочете. Вторият том на „Советская военная энциклопедия“, на който в случая се позовава Жуков, е подписан за

печат на 20 юли 1976 година. Две години, един месец и два дни след смъртта му. Докато Жуков е жив, не е излязъл нито един том на „Советская военная энциклопедия“. В момента на смъртта на Жуков първият том не само че не е подписан за печат, но дори още не е даден за набор. А последният том е подписан за печат шест години след смъртта на най-великия.

Та ето как един мъртвец улавя духа на времето. И в стремежа си да го направи попрекалява. Ами вижте сами: Георгий Константинович ни препраща към четвъртия том на „История Второй мировой войны 1939-1945“. Ако сте любопитници, проверете кога е издаден този четвърти том и извадете датата на смъртта на „маршала на победата“. Гарантирам ви, че ще се напикаете от смях.

А ето и още нещо.

Още по времето на Сталин е утвърдена официалната периодизация на войната. В съответствие с нея в края на 1941-а пред Москва Червената армия разбива мита за непобедимостта на хитлеристката армия, а в края на 1942-а, при Сталин град, във войната настъпва рязък обрат. Почти 50 години в училищата и в университетите, в книгите и филмите, във военните училища и академии, във вестникарските статии и къде ли не се повтаряха тези свещени формули: митът се е изпарил пред Москва, после, на следващата година, при Сталинград настъпва рязък обрат.

Мина обаче половин век и се оказа, че нещата не са точно така. Изясни се, че приносът на Жуков в Сталинградската битка е отрицателен. Разбра се, че по време на Сталинградската битка той е бил на съвсем друг фронт. И че е провеждал така наречената „отвлечаща“ операция. При това бездарно и неуспешно. За „отвлечащата“ операция са били съсредоточени почти два пъти повече сили, отколкото за контранастъплението при Сталинград. А това е нарушение на всички основни правила на стратегията. На главното направление, там, където се решава изходът на войната, там, където се планира да се обърне ходът на войната в наша полза — там трябва да са главните сили, а на второстепенното направление — второстепенните. Ако за „отвлечащата“ операция са съсредоточени повече сили, отколкото за основната, това е престъпление. И стратегите, които са измислили тази идиотщина, е трябвало да се разстрелят.

Освен това в края на 1942 година германската армия на ржевското направление е в отбрана. А Жуков провежда там „отвлечаща“ настъпателна операция. За отбрана обаче трябва малко сили, а за настъпление — много. Излиза, че с огромните настъпващи маси на Червената армия Жуков „отвлеча“ малки сили на германската войска.

Още нещо: успехът на Червената армия при Сталинград е неочакван за съветското командване. Обкръжени са 22 дивизии, но никой не е предполагал, че ще стане така. Предполагало се е, че ще обкръжат три пъти по-малко. А с цел само да подпомогне обкръжаването на седем германски дивизии край Сталинград Жуков провежда на съвсем друго направление грандиозната си „отвличаща“ операция, в която участват 29 (двайсет и девет) общовойскови, ударни, танкови и въздушни армии. За „отвличащата“ операция Жуков съсредоточава 1,9 милиона бойци и командири, 3300 танка, 1100 самолета. В резултат на „отвличащата“ операция Жуков губи 1850 танка, над хиляда самолета, няколко хиляди оръдия и минохвъргачки, похарчва милиони снаряди, праща под земята и в болниците петстотин хиляди войници и офицери — и обезкървява най-добрите гвардейски съединения на Червената армия.

„Отвличащата“ операция на Жуков в района на Ржев изглежда още по-идиотска на фона на събитията от предната година. Обясняват ни как в края на 1941 година Жуков предлагал на Сталин да съсредоточи главните сили на Западния фронт, но глупавият Сталин ги пръснал на много направления и фронтове, много дини искал да носи под една мишница, и затова битката край Москва свършила с кървав финал за Червената армия и не донесла кой знае какви успехи. Някои хора дори вярват на това. Но ето че минава точно година и в края на 1942-а имаме същата ситуация: всички сили трябва да се хвърлят в едно — главното, решаващото — направление. Такова направление е можел да стане Сталинград. Там сме можели да спечелим грандиозна победа. Сталинградската операция има мощен пропаганден успех, но от гледна точка на стратегията свършва със среден резултат. В плен попада само една обикновена германска армия. А е имало възможност да се обкръжат пет, две от които танкови. И е било възможно всичките тези пет армии да се обездвижат. Капанът много лесно е можел да щракне при Ростов — там почти не е имало германски войски. През лятото на 1942-а германските танкови клинове вече са се изнесли далече напред, към Кавказ, и не са имали гориво да се върнат. Трябвало е да се отреже тесният коридор при Ростов и тогава целият германски фронт от Бяло до Черно море е щял да рухне. През януари 1943-а. След загубата на пет армии пробойната в германската отбрана е щяла да бъде огромна като пробойната на „Титаник“. И краят е щял

да дойде за няколко месеца, ако не и седмици. Раната, нанесена в района на Сталинград, наистина е тежка, но ударът при Ростов е щял да бъде смъртоносен. Вместо това обаче силите на Червената армия наново са пръснати на огромни пространства, на много фронтове. И кой знае защо, този път Жуков не възразява и, кой знае защо, не иска от Сталин да съсредоточи силите на едно решаващо направление: или главните сили край Сталинград и после към Ростов, или да не се провежда контранастъпление при Сталинград, а всички сили да се хвърлят на Западния фронт, в района на Ржев.

За самия Жуков операцията в района на Ржев не е отвлечаща и той не я нарича така. На 7 януари 1964 година Жуков праща писмо на писателя В. Д. Соколов, в което описва подготовката на Ржевско-Сичовската операция през ноември 1943 година: „... Трябваше спешно да се подготвят и проведат настъпателни операции на нашите войски. В района на Вязма трябваше да се отреже Ржевският клин на противника. За операцията трябваше да се привлекат войските на Калининския и Западния фронт... трябваше да отида при Пуркаев и Конев да подготвя контранастъплението на Калининския фронт от района южно от Бели и на Западния фронт от района южно от Сичовка срещу удара на войските на Калининския фронт. След като определих силите и състава на войските, които трябваше да бъдат привлечени за ликвидирането на противниковата групировка Ржев — Сичовка — Бели, без да губя време, отидох в щаба на командващия Калининския фронт...” („Георгий Жуков. Стенограма октябърского (1957 г.) пленума ЦК КПСС и другие документы“. М., Международный фонд „Демократия“, 2001, с. 511).

В района на Ржев се подготвя настъпателна операция със същия замисъл като край Сталинград, само че с по-голям размах. Калининският и Западният фронт е трябвало да ударят по срещаци се направления и да отрежат Ржевския клин. Войските на двата фронта е трябвало да прекършат отбраната на противника. Ударните им групировки е трябвало да се срещнат в дълбокия тил на противника и по този начин да завършат обкръжаването на основните сили на германската група армии „Център“. Жуков пише за решителна настъпателна операция. Признава, че е инициатор на тази операция, че лично е определял броя и състава на войските за провеждането ѝ, че лично я е подготвял и провеждал. По това време обаче всичко,

отнасящо се до загубите на Червената армия през войната, е било покрито с непроницаемия мрак на държавната и военната тайна. Затова Жуков без никакви притеснения разказва за замислите и планове си. Не разказва само за резултатите. Не казва, че обкръжаването на германските войски изобщо не се е получило.

Когато след рухването на Съветския съюз започнаха да изплуват огромните загуби при абсолютно отсъствие на резултати, тази позорна операция спешно и със задна дата беше зачислена в разряда на „отвлечащите“. Все едно всичко е било замислено точно така: малко врява, малко стрелба, та германците да се подплашат.

Но въпросът не е там. Въпросът е другаде: стана ясно, че резкият поврат във войната (та дори да е чисто пропаганден) е направен при Сталинград и че Жуков не е бил на мястото на този рязък поврат. И че не е бил и в Москва, Откъдето са идвали указанията. Изведнъж стана ясно, че двете понятия — „най-великият стратег на всички времена и народи“ и „резкият поврат в най-великата война“ — изобщо не са свързани.

И какво сега? Как да вържем прелома във войната с личния принос на стратега в посочения прелом?

Дълго мислиха умниците ни, но го измислиха. Могат ги те тия работи.

Намериха следното решение: да се въведе нова официална периодизация на войната.

Сталинград си е рязък обрат, няма как да го отрече човек. Няма как да го промени. Значи правим следното: съгласни сме, че резкият поврат е при Сталинград през ноември 1942 година, обаче край Москва година преди това е НАЧАЛОТО НА РЕЗКИЯ ПОВРАТ!

И това е то. През 1941 година Жуков е в Москва. И значи под неговото гениално ръководство е постигнато главното: положено е НАЧАЛОТО на резкия поврат. Кой и как го е завършил този рязък поврат при Сталинград не е много важно. Важното е кой го е започнал този поврат. Важното е Жуков да се лепне за резкия поврат.

Но най-интересното изобщо не е това.

Най-интересното е, че мъртвият Жуков много точно реагира в мемоарите си на тези промени. Двайсет и една година в деветте първи издания Жуков пише, че край Москва през декември 1941-а се е изпарил митът, а в десетото, „най-истинното“, издание мъртвият

Жуков внезапно заявява, че не е разбивал никакъв мит — а е положил началото на рязък поврат във войната.

В комунистическата историография войната срещу Хитлер се наричаше „Велика“ и дори „Отечествена“. С главна буква — така пишеха комунистите, за да подчертаят важността на войната на съветско-германския фронт и абсолютната неважност на войната на другите фронтове, която пишеха с малко „в“ — „втората световна война“. Войната на Съветския съюз с Германия обаче все пак е част от Втората световна война. Частта не може да е по-голяма от цялото. Щом частта си заслужава главната буква, моля, пишете и цялото с главна.

Лека-полека терминът „Втора световна война“ започна да се пише в официалната комунистическа преса, както си му е ред — с главна буква. Двайсет и пет години след смъртта си Георгий Константинович Жуков също се съгласи с това, улови духа на времето и сега стриктно спазва правилата на граматиката — че собствените имена се пишат с главна буква. Който има някакви съмнения, нека провери първите и последните руски издания на „Спомени и размисли“.

По-нататък в тази книга ще цитирам точно — ту с малка буква, ту с главна. Нямам право да преиначавам текста на Жуков, нали разбирате. Но съм убеден, че мъртвият Жуков пак ще промени отношението си към граматиката.

Думите на Жуков, че „за много неща още е рано да се говори“, наистина стъписват. За кое е рано да се говори? Войната е свършила, врагът е разгромен, за какво точно не може да се говори? И защо? Жуков умира 33 години след германското нападение, така и без да разкаже нищо за войната. Всичко, което е написано в мемоарите му, се знае и преди да ги напише, публикувано е от други автори. И ако в последните издания на книгата на Жуков виждаме нови моменти, то те са нови единствено за „Спомени и размисли“. Всичките тези „нови моменти“ старателно са преписани от чужди книги. От споменатата Съветска военна енциклопедия например. Самият Жуков не ни разкрива никакви тайни.

И как според вас да напаснем изявленията на великия пълководец, че може да говори само истината, с откровението му в същия абзац, че времето да се каже истината още не е дошло? Защо ще плюеш цензурата, ако и ти не казваш всичко? Непълната истина си е неистина, т.е. лъжа. Укриването на историческата истина е престъпление срещу собствения ти народ. Народ, който не знае собствената си история, е обречен на поражения, израждане и смърт. Заедно с много други за следвоенното израждане на руския народ е виновен и Жуков.

В славните времена, когато великият пълководец уж работел над най-истинната, най-правдивата си книга, хиляди честни хора пишеха „за чекмеджето“. Защо не го е направил Жуков? Някои публикуваха истината в самиздат и в *тамиздат*. Ако това бяха единствено възможните начини да се каже истината, защо Жуков не ги е използвал? Защо в края на краищата не избяга в чужбина, в някоя свободна страна, където да може да каже истината за войната? Страх ли го е било?

Ще ми възразят: Не е само Жуков. Мнозина лъжат за войната. Съгласен съм. Но не лъжат чак толкова.

Със своята, меко казано, ненужна словоохотливост Жуков нанесе огромни вреди на всички народи на бившия Съветски съюз. Но без да

го разбира, с необузданата си горделивост навреди и на комунистическата власт. Като заявява, че във войната има нещо, за което не бива да си спомняме, Жуков нанася смъртоносен удар на комунистическия термин „великата отечествена война“. И наистина — що за „свещена война“ е войната, в чиито подробности великият стратег ни препоръчва да не задълбаваме?

Ако, както е убеден Жуков, след една третина от века — цял век — още не е дошло щастливото време, когато може да се каже истината за войната, кога ще дойде това време? Когато всички свидетели се преселят в отвъдното? Когато опоскат всички архиви и изчистят всичко „излишно“ и „неактуално“, което не отговаря на нуждите на историческия момент?

Във второто издание на „Спомени и размисли“ Жуков застава на по-категорична позиция — че истината за войната не бива да се казва: „По съвсем разбираеми причини няма да засягам въпросите, чието разкриване може да навреди на отбраната на страната“ („Воспоминания и размышления“. М, АПН, 1975. Том 1, с. 313).

Това нещо е публикувано 30 години след края на войната и повече от една трета век след германското нападение. О, велики радетелю за безопасността ни! А бе какви са тия тайни? Танковете отдавна са извадени от въоръжение, разрушените укрепления отдавна са обрасли с коприва, окопите и траншеите са се сринали, корпусите, армиите и фронтовете са разформировани, Хитлер го няма отдавна, и Сталин също, повечето фронтовици вече са измрели... Но големите тайни си остават. Ако се разкрият, ще се навреди на Съветския съюз и ще се накърни боеспособността на армията!

Но ето че минават още 30 години. Съветският съюз — досущ вмирисан труп — се разлага окончателно. Основната причина ли? Че в страната е строго забранено да се казва истината. Разрешено е само да се лъже. От горе до долу всичко е просмукано с лъжи. Управниците лъжат народа за всичко и сами почват да си вярват на измислиците. Но трябва да се вземат решения — и те ги вземат... на базата на неверни представи за това, което става. А щом е така, решенията просто не може да са правилни.

Цялата съветска история — и най-вече военната история — е покрита с непроницаем пласт лъжи. Три десетилетия минават от смъртта на Жуков, но официалните съчинители така и не откриват нищо ново. И бълват в милионни тиражи творенията му. И във всяко издание — като удар с чук по главата — звучи призивът да не се засягат въпроси, „чието разкриване може да навреди на отбраната“ на... Съветския съюз.

Спомените на Жуков са основа, несъкрушим фундамент на историята на войната за съчинителите от Лубянка. Те най-безсрамно се позовават на „Спомени и размисли“, макар да знаят, че има теми — и

както твърди Жуков, няколко, — които изобщо не бива да се засягат. Истината за войната не бива да се разкрива, че току-виж, както учи Жуков, се нанесла вреда на отбраната на Съветския съюз. Дето вече го няма.

Имам един въпрос към всички защитници на Жуков: обяснете какво е имал предвид великият стратег! Назовете ги тия забранени теми, които според Жуков не бива да се обсъждат. Щом не бива — няма да ги обсъждаме. Но ги назовете. Понеже иначе откъде да знаем за кое може да се говори и кое не подлежи на обсъждане?

За кое е рано да се говори десетилетия след войната? За наказателните роти? През войната Жуков изобщо не ги е виждал, даже не е и чувал за тях. Нито си спомня за тях в спомените си, нито размишлява за тях. Но народът знае за тях и без Жуков. В годините, докато Жуков уж пише спомените си, Владимир Висоцки проглуши ушите на цялата страна с наказателните роти — без да чака кога ще разрешат да се каже истината.

А може би още не е време да се каже, че народите на Съветския съюз са посрещали хитлеристите с хляб и сол? Жуков не си спомня за това. Но ние го знаем от разказите на свидетели, от великата книга на Анатолий Кузнецов „Бабий яр“. Кузнецов не чакаше прекрасното бъдеще, когато може да се говори по всички теми и въпроси. Той просто пишеше истината.

За какво още не е време да се говори? За загубите? Жуков никъде, дори с една дума не споменава за загубите на Червената армия. Но и без Жуков народът знаеше и знае, че загубите са направо невероятни. И без Жуков честните учени изчислиха колко са тези загуби. Те са много повече от седемте милиона, обявени по времето на Сталин, двайсетте по времето на Хрущов и двайсет и седемте по времето на Горбачов. (По времето на Горбачов събраха сталинската бройка с хрущовската и се получи нова, най-близка до истината.)

Трудно е да се разбере позицията на издателите на спомените на Жуков. Елементарната честност налага да се направи един печат с думите „За много неща още не бива да се говори. Жуков“ и да се бие с големи червени букви на всяка страница на мемоарите му.

Заявлението на Жуков, че още не е дошло времето да се каже истината, е главното свидетелство срещу книгата му „Спомени и размисли“. След такова заявление всеки честен човек просто не би

написал и една дума. Или би написал всичко, което мисли, всичко, което смята за истина — и да го затвори в буркани и да си ги зарови в градината. И освен това да напише писмо до потомците: през XX век не дават да се каже истината за войната, но аз ви я написах, прочетете я! Жуков обаче, след като заявява, че още не е време да се каже истината, си слага подписа под съчинение от цели 700 страници.

Ами хайде да помислим малко: ако в това съчинение я няма истината за войната, с какво го е напълнил? Какво друго остава?

* * *

Това заявление на Жуков е главното свидетелство в полза на „Ледоразбивачът“. Моля критиците да не се заяждат с мен и да не ми досаждат до момента, в който не бъде публикуван списъкът на забранените теми, които според Жуков още е рано да се обсъждат.

ГЛАВА II

ЗА ИСТИНСКИТЕ ВЪЗГЛЕДИ НА ВЕЛИКИЯ ПЪЛКОВОДЕЦ

Тоталитарната държава управлява мислите, но не ги вкоренява. Тя установява неопровержими догми и непрекъснато ги променя. Ето ви един откровен и груб пример: до септември 1939-а всеки германец трябваше да се отнася към руския болшеvizъм с ужас и отвращение — от септември 1939-а трябваше да го обича и да му се възхищава. Ако Русия и Германия влязат във война — което спокойно може да стане в близките години, — ще сме свидетели на също толкова внезапен обрат на 180 градуса. Има ли смисъл да подчертаваме какви са резултатите на това за литературата?

Джордж Оруел
„Литературата и
тоталитаризмът“

Из предаване по Би
Би Си, 19 юни 1941

Полковник А. Кочуков, един от най-ревностните защитници на Жуков, откровено ни разказва как са се създавали военноисторическите шедеври: „Две причини ме отведоха навремето в дома на армейски генерал Иван Владимирович Тюленев. Трябваше да се пусне юбилейна статия, посветена на 80-годишнината на маршала на Съветския съюз С. К. Тимошенко. Тезисите ѝ бяха «ориентирани» за маршал Москаленко, но той отказа да подпише материала... Иначе с юбилейната статия нямаше проблеми. Иван Владимирович Тюленев я прочете и я подписа, но отбеляза:

— Малко, малко и сухо пишем за маршал Тимошенко“ („Красная Звезда“, 20 февруари 2002).

Виждате ли колко е просто всичко. Отваряме вестника и четем мъдрата статия на армейски генерал Иван Владимирович Тюленев. А бихме могли да четем същата статия и да се възхищаваме на мъдростта на маршала на Съветския съюз Кирил Семьонович Москаленко. Нали статията е била подготвена за него. И не му харесала. Няма страшно. Подписва я Тюленев.

Кочуков разказва, че на маршал Москаленко му били подготвили само тезисите, обаче после признава, че не е занесъл на Тюленев тезиси, а готовата статия. И пълководецът просто трябвало да я прочете и да се подпише. И го направил. При което направил и забележка: ех, и вие сте едни писатели, що за сух стил, душата си, душата си трябва да влагате!

Никога няма да научим кой е бил истинският автор! Може би самият Кочуков. А може би Кочуков само е занесъл статията за подпис, а са я писали хора с по-ниски чинове.

Същото научаваме и за мемоарите на Жуков. Разказва В. Комолов, ръководителят на авторския колектив на мемоарите на Жуков: „На мен например ми се наложи да проуча почти 250 книги и брошури в областта на военната история, да си извадя хиляди бележки...“ („Красная Звезда“, 12 януари 1989). Официално авторите на мемоарите на Жуков се водят редактори. Самият Комолов е главен

редактор. Но един редактор няма защо да проучва 250 книги за военната история и да си прави хиляди бележки. Това си е работа на автора.

И още нещо: мемоарите — това са спомени. Каквото си спомняш — това пишеш. А ако си събрал сведения от двеста-триста книги и ги включваш в своята, това е всичко друго, но не и мемоари.

Лично мен вълшебното самоусъвършенстване на текстовете на Жуков ме докарва до възторг и трепет. Ето един пример от началния период на войната.

През юни 1941 година в района на Минск е обкръжен и разгромен Западният фронт. Загиват и четирите армии на този фронт. В самото начало на юли, за сметка на стратегическия резерв, Сталин създава нов Западен фронт, но и той веднага попада в обкръжение. Армиите пак са четири. Само че сега са в района на Смоленск. А това е главното стратегическо направление на войната.

За виновник за първото обкръжение е обявен командващият Западния фронт армейски генерал Павлов. Разстрелват го. Заедно с него разстрелват не само генералите от висшето ръководство на Западния фронт, но и всички относително близо до него: от началник-щаба на фронта до началниците на санитарния склад и ветеринарната лаборатория.

Кого обаче да разстрелят за второто обкръжение на Западния фронт? Да обвинят новия командващ и щаба му за същите грешки? Е, втори път такъв номер не минава. И в първия, и във втория случай заповедите до Западния фронт идват от Генералния щаб, от неговия гениален началник — армейски генерал Жуков.

Сталин сваля Жуков от поста началник на Генералния щаб. Би трябвало да последва единственото възможно в такъв случай наказание. Заради „гениалното“ си планиране, за гибелта на осем армии Жуков е трябвало да бъде разстрелян. И си го е заслужил.

През 1953 година арестуваният маршал на Съветския съюз Л. П. Берия праща на кремълските вождове няколко писма. В тях покрай другото се споменава един доста интересен момент: през юли 1941-а Берия спасява Жуков от гнева на Сталин. А след 12 години самият Берия седи в килията и чака да го разстрелят. Няма какво да губи и няма защо да лъже. Дори напротив — лъжите са можели само да утежнят положението му — а, и лъжеш на всичкото отгоре?

И значи през 1953 година арестуваният Берия напомня на Жуков: нали ти спасих живота през 41-ва!

Но оказаната вече услуга не струва нищо. Жуков, естествено, не си спомня за спасителя си и не прави нищо за спасението му.

На 11 декември 1941 година Хитлер съобщава в Райхстага следните цифри: за петте месеца на войната, от 22 юни до 1 декември, са пленени и унищожени 17 322 съветски бойни самолета, 21 391 танка, 32 541 оръдия, пленени са и 3 806 865 съветски войници и офицери — без да се броят убитите, пленените и разбягалите се из гори и поля.

Петдесет години нашите маршали и генерали твърдяха, че тези цифри били измислици на Гьобелс и бръщолевения на смахнатия фюрер.

Но постепенно картината започна да се прояснява и да се очертава. През годините и десетилетията официално признатите загуби на Червената армия през 1941 година растяха и растяха, докато цифрите на практика не съвпаднаха със съобщенията от Хитлер. Днес е установено — и официално признато от ВС на РФ, — че през първите пет месеца на войната Червената армия е изгубила около четири милиона бойци и командири, попаднали в плен, 20 500 танка, 17 900 бойни самолета, 20 000 оръдия. С други думи, цялата кадрова Червена армия е била изтребена, разгромена и пленена. Освен това противникът завзема 85% от мощностите на съветската военна промишленост. Сталин остава само със запасниците и с 15% от военните заводи.

Това е най-страшният и най-грандиозен разгром в цялата човешка история. Позорът се задълбочава и от факта, че всичко това става на родна земя. И е още по-непоносим, ако си припомним, че противникът е имал седем пъти по-малко самолети и шест пъти и половина по-малко танкове, при това с много по-лошо качество, и че бойните части на настъпващите германски войски са се състояли от милион и половина до два милиона души.

Бойните действия на Червената армия са планирани от Генералния щаб. Начело на Генералния щаб е армейски генерал Жуков. Жуков така и не призна вината си за това небивало и невероятно поражение. Напротив, провъзгласи се за най-великия пълководец на

XX век. Всички са му виновни: от обикновените редници до върховния главнокомандващ, от работниците във военните заводи до оръжейните конструктори и членовете на правителството. Единственият, който не е виновен за нищо — това е началникът на Генералния щаб.

Жуков представя нещата по следния начин — през лятото на 1941 година изобщо нямало защо да го разстрелват. Дори не трябвало да го свалят от длъжността началник на Генералния щаб. Всичко си било наред и той се справял прекрасно. Според разказите му излиза и че всъщност Сталин изобщо не го е свалял от длъжността началник на Генщаба. Просто... Жуков сам помолил да го освободят...

Жуков описва този момент в писмо до писателя В. Д. Соколов от 2 март 1964 година (*Георгий Жуков. „Документы“*. М, фонд „Демократия“, 2001, с. 516). Причината, по която се наложило да слезе от поста началник на Генералния щаб, виждате ли, изобщо не била в това, че целият стратегически фронт от море до море рухнал. И не в това, че Западният фронт е обкръжен, избит и пленен и веднага след това, пак под гениалното ръководство на Жуков и при повтарянето на същите грешки и пропуски, новият Западен фронт също попада в обкръжение и е разбит, като отваря на Хитлер пътя към Москва. Причината да напусне поста, ако се вярва на Жуков, е съвсем друга: Сталин си бил позволил да му говори грубо. А принципният Жуков не можел да търпи такова нещо и му заявил: „Нямам работа повече тук. Моля да ме освободите от поста началник на Генералния щаб!“

Всъщност Сталин (ако ще приемаме тези приказки на сериозно) изобщо не мислел да сваля Жуков и му казал: „Ама недейте така...“ И чак после се съгласил: добре де, щом толкова искаш, ще те освободя...

Все едно няма никакви причини за свалянето — и за разстрел — на Жуков! Все едно не е заслужил сто разстрела за разгрома на 22 юни! Все едно не си е заслужил позорна смърт за новото обкръжение край Смоленск!

Минават пет години и в първото издание на мемоарите тази сцена е доукрасена. Описана е различно. Освен това е добавено, че Сталин не бил ядосан на великия стратег. Щом го освободил от задълженията на началник на Генералния щаб, го поканил да пият чай... Но Жуков изобщо не искал да пие чай със Сталин.

Във второто издание фрагментът претърпява нови промени. Докато сваля Жуков например, Сталин му казва следните мили думи: „Вие имате голям опит в командването на войски в бойна обстановка“ (*„Воспоминания и размышления“*. М, АЛН, 1975. Том 1, с. 358). Живият Жуков не споменава нищо за подобни комплименти. Мъртвият Жуков обаче се сеца и си добавя в мемоарите и похвала от Сталин.

Тази сцена (както и всички останали) претърпява по-нататъшни трансформации. В десетото „най-правдиво“ издание, докато сваля Жуков, ядосаният Сталин го обижда... Която обида звучи като най-голямата възможна похвала: „Без Ленин се справихме, и без вас ще се справим“. С други думи, за Сталин Ленин и Жуков са фигури от един и същ калибър. И интересното е, че Сталин не говори само от свое име, ами като че ли от името на всички: справихме се... Може да се разбира като: ние, ръководителите... А може и: ние, народът, ние — страната, успяхме да оцелеем някак и без Ленин.

Като се има предвид, че след една година Сталин прави Жуков свой заместник, тази фраза придобива и нов смисъл: без Ленин Съветският съюз е оцелял — обаче как без Жуков?...

Дъщерята на Жуков Мария Георгиевна обича да разказва ужасяващи истории за това как не давали на великия стратег да пише истината: „Суслов и други работници на ЦК нареждаха на издателството на АПН да режат и да махат от спомените най-важното...“ („Красния Звезда“, 29 юни 2002).

На въпроса на „Красная Звезда“ защо след завършването на МГИМО не е станала дипломатка, Мария Георгиевна отговаря: „Осъзнах, че главната задача в живота ми е работата върху татковите архиви и върху книгата, която той ми заръча да напиша. Малко преди смъртта си татко очевидно вече разбираше, че конюнктурните драскачи ще пишат само лъжи за живота му, и ми каза, когато порасна, да проуча всичките му архиви, дневници и писма и да напиша правдива книга“ (*пак там*).

Мария Георгиевна написа тази „правдива“ книга. Уводната статия се казва „Душата му беше християнска“. Оказва се, че участникът в три държавни преврата, убиецът, разстрелял умопомрачителен брой хора без съд и следствие, военният престъпник, подписал заповедта да се разстрелват семействата на попадналите в плен червеноармейци и командири, крадецът, мародерът и многоженецът, членът на Президиума на ЦК на КПСС, най-кървавият пълководец в историята на човечеството на всичкото отгоре бил и дълбоко вярващ.

През „перестройката“ още не беше модерно да се кръстиш, така че по времето на Горбачов описваха Жуков като истински комунист и верен ленинец. От 1991 година обаче стана модно да се кръстиш, като влизаш в черква. И тутакси, по последната мода, „маршалът на победата“ се появи пред изумената публика със сияещ ореол над мъдрото чело. За християнските добродетели на великия стратег ще си поговорим отделно, сега ще отбележа само, че дори „Красная Звезда“ (2 декември 2003) се възмути: „Мария Георгиевна попрекалява, като изкарва баща си набожен“.

Сигурен съм, че когато в Русия стане модерно мюсюлманството, Мария Георгиевна ще изнамери доказателства, че великият ѝ баща през цялата война си е носил до сърцето Корана. И че адютантите са му носели молитвеното килимче по всички фронтове. И че е искал и до Мека бос да иде, милият, обаче така и не могъл...

Попречили му гадните мръсници от ЦК.

Главният подвиг на Мария Георгиевна не е книгата за баща ѝ, а работата с архивите му. Дълъг, усърден труд. Като награда за упоритостта ѝ идва успехът. „В края на 80-те, когато Георгий Константинович вече не беше между живите, най-малката му дъщеря Мария за щастие намери най-първия вариант на ръкописа на мемоарите на баща си. Оказа се, че в предишните издания не са влезли цели 300 машинописни страници!“ („Аргументы и факты“, №18-19, 1995).

Достатъчно интересно е, че същата фраза, дума по дума, е повторена от друг автор в „Красная Звезда“ (1 декември 1999). Само че без удивителна.

Но не това е важното. Важното е да обърнем внимание на цифрата 300.

„Главната заслуга на Мария Георгиевна е, че е успяла да открие първоначалния ръкопис на мемоарите на Жуков. Мемоарите се увеличили с повече от четири печатни коли, т.е. с над 100 машинописни страници... Истинските възгледи на великия руски пълководец са запазени за потомците“ („Красная Звезда“, 29 юни 2002). А тук е важно да обърнем внимание на числото 100.

Ама колко идеално се получава! В края на 80-те години над Съветския съюз тътнеха така наречените „гласност“ и „перестройка“. И ето че именно в този момент Мария Георгиевна намира „първоначалния ръкопис“. Преди това все не може да го намери, нали разбирате. Отначало намира 300 страници машинописен текст и издават тритомник. След това някои неща се оказват неактуални, орязват тритомника и той пак става двутомник. В залеза на „перестройката“ ни заявяват: намерени са 300 страници. След десетина години се оказва, че са намерени не 300 страници, а само 100.

200 от намерените страници са се изгубили и пак не могат да се намерят. Обясняват на читателите да не се тревожат и да забравят за намерените страници. Понеже излиза, че е намерено онова, което не е

трябвало да се намира. А по-точно: тогава е трябвало да ги намерят тия страници, а сега трябва да ги изгубят.

Но дори тези намирания и губения не са толкова странни. По-важен е друг въпрос: как се е получило така, че „първоначалният ръкопис“ е трябвало да се търси? Ако Жуков е виждал, че идеолозите осакатяват творбата му, ако е бил заинтересован от запазването на историческата истина, просто е трябвало да каже на дъщеря си: ето ти го там първоначалния, заврял съм го под кревата, като дойдат по-добри времена — публикувай го.

Но Жуков, който знае защо, скрива „първоначалния ръкопис“ така, че „истинските възгледи на великия руски пълководец“ можеше и да не стигнат до потомците. Ако не беше толкова съобразителната му дъщеря, щяхме да си останем единствено с текстовете, осакатени от проклетите апаратчици от Централния комитет.

Старанията на Мария Георгиевна за възстановяването на „първоначалния ръкопис“ са истински научен подвиг. Четвърт век непрекъснати промени! Ту едно намери, ту съвсем противоположното. Или пък вземе, че изгуби нещо. Но пък всичко намерено и изгубено е точно онова, което налага моментът. Не бива все пак да забравяме и думите на самия Жуков от ръкописа на първото издание: „Този екземпляр на моя ръкопис е окончателен. С всички допълнения и промени — за печат! 30/6-68. Санаториум «Барвиха». Г. К. Жуков“. Този текст многократно беше показван в Лондон, Париж, Франкфурт и така нататък в момента на първото издаване на мемоарите на Жуков на немски, английски, френски и други езици. Преди появата на „най-правдивото“ десето издание беше публикуван в „Красная Звезда“ (12 декември 1989).

Тези думи на Жуков според мен съвсем ясно доказват, че докато е бил жив, не е имало никакъв „първоначален ръкопис“, че самият Жуков е бил абсолютно съгласен с текста на първото издание. Комолов, ръководителят на авторския колектив на мемоарите на Жуков, категорично заявява, че не е имало никакъв „първоначален ръкопис“. „През многото години работа над «Спомени и размисли» двамата с автора на практика преработихме целия материал, с който той разполагаше. За никакви други мемоари не е ставало дума“ (*пак там*).

След излизането на дванайсетото издание на мемоарите на Жуков се обадох в издателството. Попитах издателите не разбират ли, че дъщерята на великия стратег Мария Георгиевна си изсмуква всичко от пръстите? Първо намира триста страници, после губи двеста. В стоте останали най-великият пълководец на всички времена и народи 14 пъти цитира книги, които са излезли след смъртта му. Не разбирате ли, попитах ги, какво означава това?

И получих възмутения отговор на главния редактор — но той е свят човек!

Въпреки предупреждението ми издателство ОЛМА-ПРЕСС пусна следващото, тринайсето издание. Очевидно ще има и още.

Но всичко, като се почне от „най-правдивото“ десето издание, е най-безсрамна измислица. А ако ще следваме логиката на маршала на бронетанковите войски Лосик, трябва да наречем първите десет издания конюнктурни.

Не успях да убедя ръководителите на издателство ОЛМА-ПРЕСС. Те продължават да подмушват на купувачите развалена стока. И тогава се обадих в „Красная Звезда“:

— Случайно да сте чели Жуков? — попитах.

— Разбира се — отвърнаха ми бодро.

— Последните, най-правдивите издания, като се почне от десетото?

— Ама разбира се.

— И нищо ли не забелязахте?

— Защо, какво да забележим?

Обясних им каква е работата.

Не ми повярваха, но обещаха да проверят.

И явно провериха, защото две-три седмици след обаждането ми на 26 октомври 2002 година в „Красная Звезда“ с дребен шрифт беше публикуван следният текст: „Посмъртните издания на спомените на Г. К. Жуков по време на перестройката би трябвало да възстановяват първоначалния текст на ръкописа. Достоверността на нанесените добавки и поправки за съжаление не може да бъде потвърдена от самия пълководец“.

Ами че това е катаклизъм!

Толкова години непрекъснати възхвали и изведнъж — първото съмнение.

И това стига засега. Мъничка пукнатинка в ледения монолит. Една-едничка, но първата. Ще има и други. Ще дойде и ледоразбивачът.

* * *

А на Мария Георгиевна, дъщерята на великия стратег, да пожелаем нови успехи в търсенето на още ненамерени варианти на

„първоначалния ръкопис“. „Истинските възгледи“ на великия пълководец трябва да бъдат запазени за потомците. Както учи великият стратег, трябва да се улови духът на времето, за да не изостанем. Ловецете го тоя дух на времето, Мария Георгиевна.

Само че като публикувате новооткритите бисери, се постарайте да се придържате към рамките на приличието и да лъжете поне правдоподобно.

ГЛАВА III

ЗА БЕЗМОЗЪЧНАТА АРМИЯ

За „фаустпатроните“ ще разправяте след войната на внуците си, а сега без повече разсъждения — напред.

Заповед на маршала
на Съветския съюз Жуков
към генерал-полковник В.
И. Кузнецов по време на
позорния щурм на Берлин

Др. Кириченко! Вие лошо изпълнявате не само моите заповеди, но и заповедите на др. Жуков. Заповядайте на бригадните командири да поведат бригадите си на челните танкове и да атакуват Берлин, иначе няма да спечелите нито чест, нито слава за корпуса си. За „панцерфаустите“ ще го разправяте после на дечицата.

Генерал-полковник
Кузнецов
21 април 1945 г.
Заповед на
командващия 3-та ударна
армия до командира на 9-и
танков корпус

Кинокомедията „Седмнайсет мига от пролетта“ още през август 1973 година, в момента на появата си на екрана, беше призната за шедьовър. И критиците, и зрителите бяха единодушни за това. Комедията разказва за похожденията на съветския разузнавач Щирлиц в бърлогата на германския нацизъм през пролетта на 1945 година. Разузнавачът дебил непрекъснато попада в най-идиотски ситуации, сблъсква се с какви ли не още по-идиотски проблеми, но винаги излиза победител, понеже намира още по-глупави решения. Авторите на филма очевидно са били вдъхновени от безсмъртния образ на храбрия войник Швейк.

Казват, че отначало мислели да дадат ролята на Щирлиц на великия клоун на XX век Олег Попов. Предлагали да я поеме и не помалко прочутият Юрий Никулин. Създателите на филма обаче решават въпроса смело и радикално — избират за ролята Вячеслав Тихонов, който никога дотогава не се е снимал в комедии, нито е играл в цирка. Имало известни съмнения все пак — дали ще се справи. Но Тихонов, наистина велик артист, се справя. Съвсем умишлено избягва чисто комедийните номера: не прави гримаси, не сядат на печки и тигани, не хвърля торти и домати по врага. Дори напротив — Тихонов играе ролята на дебила абсолютно сериозно. Народът се смееше, та се късаше. Клиничният идиот Щирлиц незабавно стана герой на стотици, може би и хиляди вицове. Сериозността на Тихонов не можа да излъже никого. Зрителите отгатнаха хитрия ход на създателите на филма и под маската на умния красавец видяха идиота. И Щирлиц влезе в народния епос точно като идиот. Комичният потенциал на „Седмнайсетте мига“ обаче се оказа толкова мощен, че и всички вицове да съберем, пак не могат да се сравняват с филма. Съветският разузнавач например е облечен в униформата на щандартенфюрер от СС, но кара кола със съветски номер — цифри и букви. И буквите, моля ви се, са на кирилица — Г, Р и У.

Номерът на шпионската кола на Щирлиц е 21–47 ГРУ, бели цифри и букви на черен фон.

(Ако не сте си изградили навика да запомняте номерата на колите, с които се разминавате, препоръчвам ви да го направите. Уверявам ви, ще погледнете живота с други очи.)

Още веднага след появата на „Миговете“ се понесе слух, че филмът е сниман по поръчение и под личния контрол на председателя на КГБ Юрий Андропов.

Възниква въпросът: защо му е била цялата тази комедия? Просто да развесели народа? Да покаже колко е умно хитлеристкото ръководство? Да представи разузнавачите като шутове и клоуни?

Замисълът на Андропов може да ни се изясни, ако си спомним колко злобнички народни шеги предшестваха вицовете за Щирлиц.

В началото на 70-те комунистическата власт беше вече съвсем прогнила. Отравяше със зловонието си не само цялата страна, но и половината свят. Властта се мъчеше да повиши духа на народа и вмирисания си кървав авторитет, като провеждаше безкрайни помпозни юбилеи. Но не се получаваше — ставаше дори обратното. През 1970 година празнувахме стогодишнината от раждането на Ленин. По заповед на Централния комитет с медали и плакети беше наградена половината страна. За Ленин се снимаха безкрайни филми, вдигаха му хиляди — както се оказа впоследствие, десетки хиляди — паметници. А в резултат на това цялата страна беше залята от вицове за „Лукич“. Ленин стана обект на безкраен и жесток присмех. Народът откровено се гавреше с него. А знае се, че смехът може да убива. Комунистите нямаха нищо друго освен митове — а вицовете за Ленин убиваха главния мит. Как да се борят с това? По времето на Сталин беше лесно — за вицове вкарваха в затвора, дори разстрелваха. След смъртта на Сталин обаче комунистическата власт се отказа от разстрелите за антикомунистически шеги. И не защото беше добра, а защото беше страхлива: нали и всеки вожд можеше да бъде обвинен в антикомунистическа пропаганда.

Междувременно вицовете за Ленин (и за Чапаев), т.е. за революцията, за гениалния ѝ вожд и за съратниците му, ставаха все по-дръзки и по-смешни. И властта — особено на Лубянка — разбра, че това не може да се спре. Точно тогава се реши народният смях — щом не може да бъде спрян — да се насочи по друго русло. И беше създаден анекдотичният образ на Щирлиц.

Номерът успя: вицовете за Илич-Лукич намаляха и всички почнаха да се майтапят с щандартенфюрера.

Имаше и много други опити да се издигне авторитетът на Комунистическата партия и на нейния ленински Централен комитет в очите на народа. На всяка ограда с огромни букви пишеше: СЛАВА

НА КПСС! Пренаписаха конституцията, за да вкарат в нея ръководната роля на партията. Композиторите възславяха в песни родната партия, поетите съчиняваха стихове за нея, професорите почнаха да си пренаписват учебниците — в смисъл, че всичките ни успехи са резултат от плодотворната дейност на колективния разум на партията!

И тогава някой си спомни за Жуков.

Наистина гениална мисъл: нека най-великият пълководец на всички времена и народи да обяви на народа кой в крайна сметка е победил Хитлер! Да разкаже за ролята на Централния комитет на Комунистическата партия в ръководството на войната и армията!

Само едно обстоятелство малко усложнява положението: докато се сетят за Жуков, той вече беше умрял.

Но няма крепост, която да не падне пред болшевиките.

Няма страшно, че Жуков е умрял. Няма страшно, че мемоарите му са излезли, докато още е бил жив, и че ги чете цялата страна. Няма страшно, че вече са преведени на много езици и са издадени по цял свят. Решават да ги подновят в съответствие с изискванията на момента. Жуков е разбирал ролята на Централния комитет, нали? Щом е така, не може да не е изложил възгледите си писмено. Просто не е можел да не ги изложи! Обаче тъпите цензори са изрязали гениалните му съображения от ръкописа. Дайте все пак да видим какво има в архивите на Жуков, да възстановим първоначалния текст и да пуснем второ издание!

И го правят. Обръщат се към дъщерята на най-великия пълководец Мария Георгиевна: а бе няма ли нещо за ролята на Централния комитет?

Мария Георгиевна почва да търси и (о, чудо!) намира точно това, което е нужно. И от този момент всъщност започва безкрайният процес на вълшебното самоусъвършенстване на „Спомени и размисли“. Мемоарите на Жуков бързо-бързо се пренаписват и се обявява на всеослушание, че първото издание не е вярно. И че сега най-после справедливостта е възтържествувала, намерено е всичко, окастрено от цензурата, и е включено в текста. Така се ражда второто издание.

Хайде сега да погледнем „истинските възгледи на великия руски пълководец“, които дъщеря му е успяла да запази за потомците. И да видим низостта на главния идеолог на Съветския съюз Михаил Суслов и на другите апаратчици от ЦК, които най-безотговорно са съкращавали мемоарите и са изхвърляли всичко най-ценно...

В първото издание на книгата на Жуков четем: *„В края на 20-те години излезе сериозният труд на Б. М. Шапошников «Мозъкът на армията», в който беше анализирано голямо количество исторически материал, всестранно беше обрисувана ролята на Генералния щаб и*

бяха разработени някои важни положения на военната стратегия“ („Воспоминия и размышления“. М, АПН, 1969, с. 100).

Можем ли да възразим нещо? Не можем. В края на 60-те тази фраза звучи безукорно. В първото издание живият Жуков е напълно съгласен с Шапошников и не му възразява. Мъртвият Жуков обаче решава другояче. Мъртвият Жуков решава да опровергае и Шапошников, и самия себе си. Във второто издание на мемоарите на Жуков фразата за книгата на Шапошников се развива до: „Доста време мина, но и тогава, както и сега, аз смятам, че заглавието на книгата «Мозъкът на армията» не отразява точно положението в Червената армия. «Мозъкът» на Червената армия още от първите дни на съществуването ѝ е ЦК на ВКП(б)“ („Воспоминания и размышления“. М., АПН, 1975. Том 1, с. 110).

Тези думи на Жуков са обида и за Генералния щаб, и за цялата Червена армия. Защото излиза, че армията е тъпа.

Това изявление се повтаря във всички следващи издания. Значи е било най-важното, изрязаното от първото издание по нареждане на злодея Суслов. Значи това били „най-истинските възгледи на великия руски пълководец“, запазени за бъдните поколения от преданата дъщеря Мария Георгиевна.

Какво излиза? Излиза, че главният идеолог на Централния комитет на Комунистическата партия М. А. Суслов и подчинените му конюнктурни драскачи от същия този Централен комитет през 1969 година не разбират ролята на ЦК на КПСС. Нещо повече, те я отричат и свирепо окастрят ръкописа. Жуков обаче разбира всичко! И го пише в ръкописа си. Но по заповед на свирепия злодей Суслов тази проникновена правда, тези прости, но мъдри думи са безмилостно изрязани от мемоарите на Жуков. След шест години обаче, през 1975-а, същият този Суслов осъзнава ролята на ЦК и разрешава на храбрата дъщеря на Жуков да добави истината в книгата, да я приведе в съответствие с „първоначалния ръкопис“ и „истинските възгледи“.

А неуморната Мария Георгиевна продължава търсенията си. И ето че намира по-звучна, по-впечатляваща и по-убедителна фраза за ролята на Централния комитет. Оказва се, че за да опази голямата правда за войната, Жуков си е взел за съюзник не по-малко изтъкнатия пълководец, също маршал на Съветския съюз и също четири пъти Герой на Съветския съюз, генералния секретар на ЦК на КПСС

Леонид Илич Брежнев. В смисъл — не само аз мисля така, другарят Брежнев е на същото мнение. Този път намерената фраза на Жуков звучи така: „Именно Централният комитет — отбелязваше Л. И. Брежнев — беше щабът, откъдето се осъществяваше висшето политическо и стратегическо ръководство на военните действия“ („ВИЖ“, 1978, №4, с. 24).

Докато Жуков е бил жив, цензурата очевидно е орязала тази фраза. После обаче великата жуковска истина за войната все пак побеждава и успява да намери пътя си към масите...

И не щеш ли — след четири години Брежнев вече не е на мода. И храбрата дъщеря на великия гений веднага губи тези красиви думи, които съвсем доскоро са били толкова правилни, толкова актуални.

Защото сега трябва друго. Конюнктурата е друга. Необходима е по-истинска истина за войната.

Има достатъчно свидетелства, че от август 1939-а генералите и офицерите в Генералния щаб на Червената армия работят по 15–16 часа в денонощие, без съботи, недели и празници, като често нощуват в кабинетите си. Онези с по-големите кабинети имали и дивани. По-низшите офицери имали три възможности за отдих:

- а) седнали на стола и отпуснали лице на бюрото;
- б) на бюрото;
- в) под бюрото.

С приближаването на войната работата на целия състав на Генералния щаб става на практика непрекъсната, денонощна.

Генерал-полковник Л. М. Сандалов: „Иван Василиевич Смородинов беше назначен на този пост от длъжността заместник-началник на Генералния щаб. Работеше, както казваха, не по-малко от двайсет часа в денонощието“ (Л. М. Сандалов. *„На московском направлении“*. М., Наука, 1970, с. 42).

За това разказва и самият Жуков: „Ръководният състав на Съвета на народните комисари и Генералния щаб, особено маршал С. К. Тимошенко, работеха по 18–19 часа на денонощие“ (*„Воспоминания и размышления“*. М., АПН, 1969, с. 241).

С други думи, още преди германското нападение Генералният щаб на РККА работи във военновременен режим. Повече от това просто не е възможно. През войната работният ритъм остава същият. Интересното е, че и след войната, чак до смъртта на Сталин, работата на Генералния щаб е все така напрегната. А пленумите на ЦК на Комунистическата партия са се събирали както дойде. Според устава е трябвало да се събират на три месеца, но буйно разцъфтяват, както се казва, неуставните отношения и пленумите се свикват на четири месеца, че и на половин година. Дори само веднъж на година. „На осмия конгрес се изтъкна, че за цялата 1918 година, от момента на преместването на правителството в Москва и до конгреса на Съветите през декември, не е имало нито едно събиране на ЦК на партията и

всички решения са вземани от Ленин и Свердлов“ (Б. И. Николаевский. „Тайные страницы истории“. М., ИГЛ, 1995, с. 134).

Червената армия е създадена през 1918 година. Жуков пише, че мозъкът на Червената армия още от първите ѝ дни е ЦК. Но самите комунисти на конгреса си установяват, че през тази година ЦК не е обсъждал никакви въпроси, не е вземал никакви решения и дори не се е събрал нито веднъж. И това става в най-драматичния период на борбата на комунистите за властта над огромната ни страна.

През съветско-германската война ролята на ЦК е абсолютно същата. По време на войната Централният комитет изцяло се самоотстранява и се покрива, както се казва. Последният предвоенен пленум на ЦК е на 21 февруари 1941 година, първият следвоенен — на 18 март 1946-а. Между тези дати, през цялата война, няма НИТО ЕДИН пленум на ЦК на Комунистическата партия.

Званието член на ЦК и член на Политбюро си остава. Но това е нещо като титла: членът на ЦК е нещо като граф, кандидат-членът — виконт, а членът на Политбюро си е направо велик княз, херцог, ако щете. Титлата ще рече, че носителят ѝ е близо до самия връх и се ползва с доверието на вождя. Но нищо повече.

От 1947 до 1952-а, повече от пет години, пак няма нито един пленум на ЦК. Кой ли е мислил за безмозъчната ни армия през всичките тези години?

Всичките пленуми на ЦК са били за изясняване на отношенията, тоест кадрови. Нещо като срещи на враждуващи гангстери. И на тях не се обсъждат никакви военни въпроси. Но не бива да си мислим, че като е нямало пленуми, е нямало кървави разправи. Имало е, имало — само че в друга форма.

През цялата война Централният комитет на Комунистическата партия не обсъжда нито един въпрос, не взима нито едно решение. И никой изобщо не си спомня за него — справят се и без ЦК. „И комунизмът, и съветската власт, и дори намеците за световна революция изчезват от съветските вестници“ (пак там, с. 204). Нещо повече, ЦК изобщо не се споменава. Прегледайте „Красная Звезда“ за всичките години на войната — нито думичка за Централния комитет! Ама защо да говорим за „Красная Звезда“? Вижте органа на Комунистическата партия „Правда“. Под името на вестника пише: „Орган на Централния комитет и на Московския комитет на ВКП(б)“.

През цялата война обаче „органът на Централния комитет“ изобщо не споменава Централния комитет. Още на 23 юни 1941 година комунистите сменят лозунгите си. Преустройват се мигновено. От интернационалисти изведнъж стават патриоти. Още на 23 юни 1941 година е премахнат така нареченият „съюз на войнстващите безбожници“. Още на 23 юни е дадено разрешение камбаните в черквите да се бият. Комунистите внезапно почват да обясняват на народа, че не воюваме за световно господство, за комунизъм по цялата земя, за завземане на съседните страни, за масовите разстрели, опашките за храна, мъченията, Лубянка плюс Таганка и Бутирка, за колхозното робство и трудовните, за адресната регистрация, лагерите и Централния комитет, а за брезичките, руското християнство, за великата Волга, за чудотворните икони и цъфналите ябълки! За Русия бе!

И наричат войната „отечествена“.

Намират се и хора, които да повярват.

И тогава Хитлер буквално помага на Сталин. „Хитлер успя да обедини всички руснаци под сталинското знаме“. Казва го Гудериан („*Panzer Leader*“. London. Futura. 1979. P. 440). Дори Хитлер да е бил платен агент на Сталин, дори да е действал според строгите указания на Кремъл и Лубянка, пак едва ли би могъл да допринесе за интересите на световния комунизъм повече, отколкото е направил. Той воюва срещу народите на Съветския съюз, които поначало посрещат хитлеристите като освободители. Германия изобщо не е готова за войната. И тази ѝ неготовност се изразява на първо място в това, че Хитлер и обкръжението му не разбират някои най-прости неща. Те просто не знаят кой им е враг и кой — съюзник. Не разбират кого трябва да унищожат. И затова трепят както им падне. На първо място — съюзниците си, народите на Украйна, Русия и Белорусия. С такова ръководство и при такова разбиране на обстановката германците изобщо не са могли да победят.

Причините за разгрома на Германия не трябва да се търсят в стратегическите таланти на Жуков, а в ужасяващата глупост на Хитлер и неговите стратегии.

Комунизмът не може да живее без култ. След като развенчава култа към Сталин, Комунистическата партия остава без знаме. Опитите да се издигнат нови култове — към Хрущов, Брежнев, Андропов, Горбачов — се провалиха. Да не говорим за Черненко. Затова се наложи да се възпява „колективната мъдрост на Партията“ и да се изгради обобщаващ култ към Централния комитет.

Точно на това бойно поле се проявява великият стратег. След като сравнява, меко казано, не особено бурната дейност на ЦК през войната и работата на Генералния щаб, Жуков решително застава на страната на ЦК. И с това „великият руски пълководец“ обезсмъртява името си. А бе както и да го гледаш — голямо откритие си е. Блестящо възплъщение на диалектическия метод на марксизма-ленинизма: щом стотици и хиляди генерали и офицери от Генералния щаб са се скапвали от работа преди войната, през войната и след нея, значи Генералният щаб не е мозъкът. Мозъкът на армията според Жуков е Централният комитет, който през войната не прави нищо, който се самоотстранява от своята „ръководна и направляваща“ роля, който просто дезертира.

Дори генералите комунисти, още докато ЦК беше жив, събираха смелост да заявят, че през войната ЦК на Комунистическата партия не е играл изобщо никаква роля: „През онези сурови години върховните органи на Съветската държава и на партията почти бездействаха. Имаше извънредни форми на ръководство, вътрешнопартийната демокрация на практика беше почти изцяло ликвидирана. Всичко в нашата велика страна и в героично сражаващата се армия се решаваше от Държавния комитет по отбраната, а значи — от Сталин“ (*генерал-полковник Г. Кривошеев. „Красния Звезда“, 5 септември 1990*).

А мъртвият Жуков упорито продължава да твърди: Централният комитет не бездействаше, а действаше! ЦК беше мозъкът на армията!

Никой друг не би могъл да направи толкова невероятно откритие. Това е по силите само на гений. Дори идеолозите на ЦК не стигат дотам. След смъртта на Сталин идеолозите твърдят: Централният

комитет е „ръководеща и направляваща сила“. Да си го твърдят, за радост на Суслов.

Но нито един идеологически мракобесник не се осмели да заяви: Централният комитет мисли вместо армията. Заявява го Жуков. Единствено той.

А най-невероятното е следното. През октомври 1957 година пленумът на ЦК отстранява Жуков от властта. И ето че всички защитници на Жуков изобличават ЦК за низостта му: събрали се, разбирате ли, тия разбойници, без да извикат великия стратег, и го изхвърлят по най-коварен начин, милия...

Драги другари, Жуков не гледа на нещата по този начин! Спомнете си думите на великия стратег, че ЦК е мозъкът на армията. А щом е така, за какво изобщо служат маршалите, генералите и адмиралите?

Като обявява Централния комитет за мозък на армията, Жуков сам си признава, че е деветата дупка на кавала. И ако вие, жреците на култа към Жуков, сте съгласни с мемоарите на кумира си, трябва да тълкувате събитията от октомври 1957 година другояче: Централният комитет е заел полагащото му се място, при което е ликвидирано едно ненужно управленско звено — в лицето на великия стратег.

* * *

Великият стратег надминава всички в самоунижението си пред фалшивото величие на Централния комитет. Ама никой не е олизвал колективния задник на ЦК чак до такъв блясък!

ГЛАВА IV

КАК ЖУКОВ СЕ ОПИТВА ДА ДОКЛАДВА ОБСТАНОВКАТА

Пълководците и военачалниците с радост се съгласяваха да пишат за вестниците, но повечето, така да се каже, не владееха перото. И трябваше, меко казано, да им се оказва „безвъзмездна“ помощ. (Хонорарите не бяха за сътрудниците на редакцията, а за авторите.) Пишеше им се всичко, от начало до край, до последната коректура. За автора оставаше само да се подпише.

„Красная Звезда“
27 септември 2001

Жуков обяснява причината за разгрома просто и разбираемо за всички: Сталин не бил разбирал нищо, но виж, той, великият Жуков, разбирал всичко; той, гениалният, се опитвал да докладва, но Сталин не искал да чуе.

Да отворим последното, тринайсетото, издание на мемоарите на Жуков. Страница 229. Пише следното: „За съжаление трябва да отбележим, че в навечерието на войната и в началото й Й. В. Сталин подценяваше ролята и значението на Генералния щаб. А между впрочем Генералният щаб, според метафората на Б. М. Шапошников, е мозъкът на армията. Нито един орган в която и да било страна не е по-компетентен по въпросите за готовността на въоръжените сили за война от Генералния щаб. С кой, ако не с него, би трябвало систематично да се съветва бъдещият върховен главнокомандващ? Й. В. Сталин обаче много малко се интересува от дейността на Генералния щаб. Нито предшествениците ми, нито аз нямахме възможност да докладваме на Й. В. Сталин с изчерпателна пълнота за състоянието на отбраната на страната, за нашите военни възможности и за възможностите на нашите потенциални врагове. Й. В. Сталин само рядко и за малко изслушваше народния комисар или началника на Генералния щаб“.

На какво се основават тези думи на Жуков?

На нищо.

Не издържат и на най-елементарна проверка.

Кремълските секретари водят отчет на лицата, приети от И. В. Сталин, повече от двайсет години. Всички посетители са регистрирани: в колко влизат, в колко излизат. Тези книги са публикувани изцяло в сп. „Исторический архив“ през 1994–1997 година. И опровергават и Жуков, и онези, които са му съчинили „Спомени и размисли“.

Сталин се занимава с подготовката на войната упорито и ежедневно повече от 17 години. И всяка година отделя все повече и повече време на военните въпроси. Ако се съди по записите, от

ноември 1938 година кабинетът на Сталин става главен мозъчен център на предстоящата война и на Световната революция. В списъка много рядко можем да видим поканени чекисти, дипломати и прокурори, канят се онези, които ще воюват, и другите — които ще ги подсигуряват. Но дори да видим тук-там чекисти, дипломати и прокурори, това изобщо не означава, че Сталин си е говорил с тях за вечния мир...

Всеки, чел тези записи, може да види грандиозната картина на подготовката за великия сблъсък. През есента на 1940 година например Сталин вика конструктора Шпагин. Поне досега никой не е успял да намери упоменавания за лични срещи на Хитлер с конструктори на стрелково оръжие. А Токарев, Дегтярьов, Симонов и Горюнов са постоянни гости в кабинета на Сталин. За какво ли си е говорил Сталин с Шпагин? Не знаем и никога няма да научим. Но резултатът е налице. От средата на 1941 година до края на войната германската промишленост произвежда 935,4 хиляди картечни пистолета, използвани на много фронтове от Норвегия до Африка, от Нормандските острови до калмикските степи. А промишлеността на Съветския съюз за същото това време произвежда 6173,9 хиляди картечни пистолета, повечето ППШ-41, тоест „Шпагин“ — 41 година. Използвани са само на един фронт — срещу Германия и съюзниците ѝ. Германският министър на въоръжението и боеприпасите А. Шпеер пише: „Войниците и офицерите непрекъснато се оплакваха от лошото снабдяване със стрелково оръжие. Не им достигаха най-вече картечни пистолети и войниците трябваше да използват трофейни съветски автомати. Вината за това пада изцяло върху Хитлер. Като войник от Първата световна война той упорито не искаше да се откаже от традиционната, добре позната му карабина... Той откровено игнорираше разработването и производството на нови видове стрелково оръжие“ (*Альберт Шпеер. „Воспоминания“. Смоленск, Русич, 1997, с. 436–437*).

До края на войната Хитлер така и не разбира ролята на картечните пистолети и това му излиза солено — и на него, и на армията му. Сталин разбира значението им още в края на 1939-а, през 1940-а по негова заповед са разработени лесните за производство, обслужване и прилагане в бой образци, а през 1941-а започва масовото им производство. Между другото комунистическата пропаганда

преобръща всичко с главата надолу. Ако се вярва на комунистите, германците имали хиляди и хиляди автомати, а руският боец се оправял с винтовка от XIX век. Точно обратното е.

А ето че Сталин приема конструктора Шавирин. Пак не знаем за какво си приказват. Но можем да се досетим. По резултатите от войната. Съветският съюз влиза във войната с първокласно минометно въоръжение. Германската армия няма нищо, което дори да се доближава до шавиринската 120-мм минохвъргачка. Германците копират съветския образец от пленените в Запорожието чертежи. Това, че Хитлер не е разбирал ролята на минохвъргачките във войната, а Сталин я е разбирал, може да се потвърди с цифри. През войната Германия произвежда 68 хиляди минохвъргачки. Съветският съюз — 348 хиляди, по-мощни и по-съвършени. Това е повече, отколкото във всички армии по света по това време. През 1943 година Червената армия получава 160-милиметровата минохвъргачка на И. Т. Тиверовски. Мината тежи 40,5 килограма. Нищо, което дори приблизително да прилича на това свръхмощно оръжие, не се появява нито в Германия, нито в някоя друга страна нито до края на войната, нито до края на XX век.

Да продължим. В кабинета на Сталин идват конструкторите Шпитални, Комарицки, Таубин, Березин. За последиците от тези срещи можем да съдим, като сравним съветското авиационно въоръжение с германското. През 1937 година в Испания хитлеристите демонтират от свалените съветски самолети скорострелните авиационни картечници на Шпитални-Комарицки, приети на въоръжение в Червената армия още през 1932 година. До края на войната германските конструктори така и не успяват да създадат не само нещо равно на тях, но и дори близко до тях. Не могат дори да ги копират.

В кабинета на Сталин влизат авиационните конструктори Яковлев, Ермолаев, Илюшин, Петляков, Поликарпов, Таиров, Сухой, Лавочкин. Не всичките наведнъж, разбира се. Сталин си има индивидуален подход. Дори Микоян приема отделно, а след два месеца — Гуревич. Въпреки че МиГ си е единен и неделим Микоян-Гуревич. Сталин обаче е искал да ги изслуша поотделно. След конструкторите на самолети наред са конструкторите на авиационни двигатели Микулин и Климов. В тесен кръг Сталин разговаря с най-прочутите

летци. После — с висшите командири на авиацията. След това — пак с конструкторите на самолети и двигатели.

Почти няма ден, в който в кабинета на Сталин да не е влизал народният комисар на авиационната промишленост А. И. Шахурин. Чудиш се дали да вярваш на очите си: Шахурин — и същия ден пак Шахурин. По два пъти на ден в кабинета. И често не сам, а със заместниците си Дементиев, Воронин и Баландин. Плюс директорите на големите авиационни заводи. За генералите да не говорим — те са направо върволица.

Чест гост е народният комисар на въоръжението Ванников.

И изведнъж виждаме някой си Москатов. Приет е след полунощ. Между другото този ден, 4 октомври 1940 година, Сталин вече е приел в кабинета си и народния комисар на отбраната, и началника на Генералния щаб, и началника на Главното артилерийско управление, и тримата заместници на началника на Генералния щаб, народния комисар по въоръжението, началника на Главното управление на ВВС, конструкторите Таубин, Шпитални и Шпагин. Не кой знае колко напрегнат ден — само двайсетина души. И последният е Москатов. Кой е този Москатов? Не е генерал. И конструктор май не е. Москатов, Москатов... Я да видим в справочниците. О, да! Пьотр Григориевич Москатов, от октомври 1940 година началник на Главното управление на трудовите резерви при СНК на СССР. Значи такава била работата.

От 3 октомври 1940 година обучението във висшите учебни заведения и в горните класове на обикновените училища в Съветския съюз става платено. Тази мярка се въвежда, защото благосъстоянието на трудещите се е повишило невероятно и те просто няма какво да правят с парите си. И по молба на същите тези трудещи се родното правителство им прави подарък. Училищата веднага се опразват. За да не се мотаят младежите по улиците, се откриват специални учебни заведения — към военните заводи. И прибират децата в тях, без изобщо да ги питат искат ли, не искат ли. Истинска мобилизация. Бягството от тези „учебни заведения“ се наказва с цялата строгост на закона. „Учебното заведение“ дава професия. Не онази, която ти харесва, а онази, която в момента е необходима на съответния танков или оръжеен завод. При това „обучението“ е съчетано „с изпълнението на производствените норми“. И за това „обучение“ се плаща на любимата родина — с четири години работа в завода без право на

избор на място, професия и условия на работа. „Учебните заведения“ прибират децата от четиринайсетгодишни. Срокът на обучение е 1–2 години. Тоест почваш да си плащаш, като станеш на петнайсет-шестнайсет. А после вече те прибират в казармата.

Цялата тази система на принудителен труд на милиони подрастващи се нарича с термина „трудови резерви“. Другарят Сталин решава, че трябва да я въведе другарят Пьотр Григориевич Москатов — и, естествено, веднага го привиква посред нощ на инструктаж.

На следващия ден в кабинета на Сталин пак виждаме народния комисар на отбраната, началника на Генералния щаб, заместниците му, началника на Главното артилерийско управление...

Но ето че в мрачното военнопромишлено царство проблясва лъч светлина. Другарят Сталин мисли и за прекрасното. На 29 юни 1940 година в кабинета на Сталин влиза писателката Ванда Василевска. Разговарят 45 минути, без свидетели. На 8 октомври — пак тя. Говорят 2 часа и 5 минути. Отначало присъства Хрушчов. После разговорът продължава без свидетели. Пак не знаем за какво са си приказвали. Става интересно обаче, ако отворим вестник „Правда“ и прочетем пламенните статии на Василевска, че буржоата кръвопийци скоро вече няма да смучат кръвта на честните работници, че нещастните европейски пролетарии скоро ще се отърват от веригите на капиталистическата робия. Ако сравним датите на срещите ѝ със Сталин с датите на тези жарки статии, веднага ще видим причинно-следствената връзка.

А после в кабинета на Сталин влиза още един писател. Другарят Шолохов. Присъства Молотов. Разговорът трае 1 час и 10 минути. Тук обаче другарят Сталин се проваля. Нищо не се получава. Защото другарят Шолохов пише трудно. Така че не търсете резултати от срещата му със Сталин. Няма нито серия страстни статии, нито памфлет, басня няма дори. Да препише чужд ръкопис — няма проблеми. Обаче сам да измисли нещо — а, не, ще ме прощавате. „Великият писател, носителят на Нобелова награда М. А. Шолохов трудно пишеше за пресата. «Особено остро усещах това — споделя той с биографите си — през Отечествената война. Характерът ми е такъв, че не мога да пиша бързо. Не ставам за вестникар. Нямам необходимия изказ, нямам оперативността, толкова необходима за мобилната работа в пресата». В «Красная Звезда» на полковия комисар, по-късно полковник Шолохов, никога не са му възлагани конкретни задачи. Молят го да пише онова, което му е на сърцето“ („Красная Звезда“, 18 декември 2003). Нищо обаче не му ляга на сърцето.

В кабинета на Сталин пак се заизреждат разузнавачи, народни комисари на корабостроенето и боеприпасите, конструктори на

танкове, оръдия и гаубици, маршали, генерали и адмирали.

Самият Жуков също го потвърждава: „И. В. Сталин винаги много се занимаваше с въпросите на въоръжението и бойната техника. Често викаше главните авиационни, артилерийски и танкови конструктори и ги разпитваше подробно за конструирането на тези видове бойна техника у нас и в чужбина. Трябва да призная, че добре се ориентираше в качествата на основните видове въоръжение. Й. В. Сталин искаше главните конструктори и директорите на военните заводи, мнозина от които познаваше лично, да вкарат в производство образците на самолети, танкове, артилерия и друга важна техника в посочените срокове, и то така, че по качество не само да са на равнището на онези в чужбина, но и да ги превъзхождат“ (Г. К. Жуков. „Воспоминания и размышления“. М., АПН, 1969, с. 296).

Тези записи са свидетелство, че Сталин е работел неуморно. И че е карал всички да работят.

И че е успявал да намери време за всички — и за народния комисар на отбраната, и за началника на Генералния щаб, за всички. Да вземем един пример — юни 1940 година. През този месец народният комисар на отбраната маршалът на Съветския съюз С. Тимошенко е бил в кабинета на Сталин цели 22 часа и 35 минути. Началникът на Генералния щаб маршалът на Съветския съюз Б. М. Шапошников — 17 часа и 20 минути.

В кабинета на Сталин с началника на Генералния щаб често влизат неговите заместници генерал-лейтенантите Н. Ф. Ватутин и И. В. Смородинов. Смородинов е началник на Мобилизационното управление на Генералния щаб, Ватутин — на Оперативното. Смородинов планира и управлява мобилизацията на всички природни, човешки, интелектуални, производствени, транспортни и така нататък ресурси на страната с оглед нуждите на предстоящата война, а Ватутин планира използването на вече отмобилизираните маси във войната.

Всички влизали в кабинета на Сталин са единодушни, че там не са се дрънкали празни приказки. В кабинета на Сталин са влизали само онези, чието присъствие е било наистина необходимо в момента. Самият Сталин обикновено мълчал. Не налагал мнението си. Давал думата на всички и слушал внимателно. Нещо повече — Сталин държал всеки да се изкаже, без самият той да разкрива предварително мнението си. Точно в това е силата му на ръководител. Сталин иска само доклади — кратки, ясни, верни и по същество.

За 17 часа, да не говорим за 22, народният комисар на отбраната и началникът на Генералния щаб няма как да не са могли да опишат стратегическата обстановка.

Не бива да забравяме, че говорим само за срещите в кабинета на Сталин. Защото срещи е имало и на други места — на Стария площад, в Народния комисариат на отбраната, в Генералния щаб, в кремълската квартира и във вилите на Сталин. Именно там — във вилите — са се

обсъждали най-важните въпроси, именно там са се вземали основните решения. Началникът на Генералния щаб маршал Борис Михайлович Шапошников е чест гост във вилите на Сталин. Нека не забравяме, че той е единственият, към когото Сталин се обръща с „Борис Михайлович“ — нещо много важно в руската култура. С тази чест не са удостоени нито Берия, нито Жуков, нито Ежов, нито Василевски, нито Тимошенко, нито Жданов, нито Маленков — никой. Сталин е уважавал Борис Михайлович и е ценил мнението му. С други думи, Шапошников е имал достатъчно време, за да докладва подробно за ситуацията.

Но и това не е всичко. Основните контакти са по телефона. Ако някой ден народният комисар на отбраната, началникът на Генералния щаб и заместниците му не фигурират в книгата за посещения в кабинета на Сталин, това изобщо не означава, че същия този ден не са имали контакти. Просто са говорили по телефона.

Някои хора може да попитат с подозрение: вероятно юни 1940-а е бил някакъв особен месец? Не. Най-обикновен си е. През юли същата година например народният комисар на отбраната е в кабинета на Сталин 21 часа и 57 минути, а началникът на Генералния щаб — 14 часа и 20 минути.

И така всеки месец. Че и повече.

Ще ми възразите, че през август на мястото на Шапошников за началник на Генералния щаб е назначен армейски генерал К. А. Мерецков, който бил малко на нож със Сталин и очевидно не е имал възможността да изложи мнението си.

Възраженията не се приемат. Да вземем например октомври 1940 година — избираме месеца наслуки. Народният комисар на отбраната маршал Тимошенко прекарва в кабинета на Сталин 25 часа и 40 минути, а началникът на Генералния щаб армейски генерал Мерецков — 30 часа и 30 минути.

На фона на тази статистика трябва да кажем, че Жуков послъгва, като казва, че нито предшествениците му на поста началник на Генералния щаб, нито народният комисар на отбраната са имали възможност да докладват на Сталин каква е обстановката.

Ако включим и заместниците на народния комисар на отбраната и заместниците на началника на Генералния щаб, които също докладват на Сталин за положението в подчинените им структури, се получават стотици часове всеки месец, стотици часове, в които Сталин непосредствено се е занимавал с въпросите на Народния комисариат на отбраната и на Генералния щаб.

Когато на мястото на Мерецков идва Жуков, ситуацията не се променя: всеки месец Сталин много пъти приема в кабинета си както народния комисар на отбраната, така и началника на Генералния щаб.

Решението армейски генерал Жуков да стане началник на Генералния щаб на РККА е прието на 13 януари 1941 година. Цялата втора половина на януари Жуков навлиза в обстановката и на 1 февруари приема поста официално.

Още преди да встъпи в длъжност, на 29 януари, Жуков прекарва в кабинета на Сталин 2 часа и 30 минути. На следващия ден — 1 час и 30 минути. В деня на встъпването си в длъжност, 1 февруари, Жуков е в кабинета на Сталин 1 час и 55 минути. Само за тези три дни Жуков прекарва в кабинета на Сталин шест часа без пет минути. Нима тези шест часа не са стигнали на великия стратег да опише ситуацията кратко и ясно? Все пак за шест часа, ако не да се решат, главните въпроси могат поне да се повдигнат.

На 12 февруари Жуков е в кабинета на Сталин 2 часа и 45 минути.

На 22 февруари — 3 часа и 45 минути.

На 25 февруари — 1 час и 55 минути.

На 1 март — 3 часа и 15 минути.

На 8 март — 1 час.

На 17 март — 5 часа и 55 минути.

На 18 март — 1 час и 55 минути.

Добре, давайте да повярваме на Жуков: Сталин не му давал възможност да се изкаже. Нека си представим следното: веднъж седмично в кремълския си кабинет Сталин мълчи — и Жуков също мълчи. Само за февруари 1941 година се събират 22 часа и 25 минути мълчание. И само в кабинета на Сталин. Защото те сигурно са се срещали и на други места. Можели са да мълчат и по телефона. Ако през тези часове Сталин и Жуков не са обсъждали военни въпроси, какво са правили? Ако през това време великият стратег само е зяпал тавана и се е прозявал, трябваше да си го каже направо. А не да лъже, че не му били дали възможност да се срещне със Сталин и да изложи гледната си точка.

Да не говорим, че тези часове са само началото.

На 9 април Жуков е в кабинета на Сталин 1 час и 35 минути.

На 10 април — 2 часа и 20 минути.

На 14 април — 2 часа и 25 минути.

Интересно е да видим времето на провеждане на тези срещи и кои още са участвали в тях.

На 20 април Жуков пак е в кабинета на Сталин за 2 часа и 35 минути. Присъстват петима души: самият Сталин, най-близките му съратници Молотов и Жданов и двама военни — народният комисар на отбраната маршал Тимошенко и началникът на Генералния щаб армейски генерал Жуков. Началото на съвещанието е в 0 часа и 15 минути. В 2 след полунощ идва Маленков. В 2 часа и 40 минути Тимошенко и Жуков излизат от кабинета на Сталин. Какво са правили отговорните другари посред нощ в кабинета на Сталин? Карти ли са играли?

На 23 април Жуков пак е в кабинета на Сталин — 1 час.

На 29 април — 1 час и 50 минути.

На 10 май — 1 час и 50 минути.

На 12 май — 1 час и 35 минути.

На 14 май — 1 час и 30 минути.

На 19 май в кабинета са петима: Сталин, Молотов, Тимошенко, Жуков и Ватутин. Генерал-лейтенант Николай Фьодорович Ватутин е началник на Оперативното управление на Генералния щаб. Единственото му задължение е да разработва плановете за войната. Съвещанието продължава 1 час и 15 минути. Сталин, както знаем, не е бил от приказливите. Молотов заеква и също избягва дългите монолози. Така че са могли да говорят предимно тримата военни — Тимошенко, Жуков и подчиненият му Ватутин. Нима и този път на Жуков не му стига цял час, за да обясни на вожда каква е обстановката?

На 23 май Жуков е в кабинета на Сталин 2 часа и 55 минути.

На 24 май си е цяло събище. От Политбюро са само двама — Сталин и Молотов. Военните са Тимошенко, Жуков, Ватутин, началникът на Главното управление на ВВС генерал-лейтенант Жигарев и от всеки от петте западни крайгранични окръга — командващият, членът на военния съвет и командващият авиацията на окръга. Съвещават се 4 часа и 55 минути. Интересно — за какво ли са говорили със Сталин хората, които са планирали войната, и хората, командващи авиацията в западните крайгранични окръзи?

Неколцина от участниците в това съвещание оцеляват през войната и след това се издигат на високи постове. П. Ф. Жигарев и А. А. Новиков стават главни маршали на авиацията, М. М. Попов — армейски генерал, Я. Т. Черевиченко и Ф. И. Кузнецов — генерал-полковници. Нито един от тях така и не казва нито дума за съвещанието на 24 май. Жуков също си мълчи — военна тайна!

Мен ако питате, ако са обсъждали отблъскването на внезапен авиационен удар на хитлеристите, защо да не го кажат на благодарните потомци?

На 3 юни в кабинета са четирима: Сталин, Тимошенко, Жуков и Ватутин. Съвещават се 2 часа и 45 минути. Няма го Молотов, няма го Маленков. Първите 15 минути там е Хрущов. През останалото време тримата военни са сами със Сталин. На Жуков явно пак не му дават да се изкаже.

На 6 юни в кабинета на Сталин пак има четирима души. В същия състав. Говорят (или мълчат?) 2 часа и 5 минути.

На 7 юни Жуков за пръв път е в кабинета на Сталин за по-малко от час. Само 25 минути. За 25 минути може да се решат много неща все пак.

Затова пък на 9 юни Жуков има идеална възможност. На два пъти е при Сталин. Първия път за 1 час, втория — за 5 часа и 25 минути.

На 11 юни — пак две посещения, общо време 2 часа и 20 минути.

На 18 юни — 4 часа и 5 минути.

На 21 юни — 1 час и 30 минути.

От момента, когато става началник на Генералния щаб, до германското нападение, т.е. от 13 януари до 21 юни 1941 година, Жуков прекарва в кабинета на Сталин 70 часа и 35 минути. В „Спомени и размисли“ стратегът не си спомня и не размишлява за тези часове и минути. Вместо това с тъга ни съобщава, че Сталин не се бил интересувал от работата на Генералния щаб.

Казва ни обаче и следното: „Много политически, военни и държавни въпроси се обсъждаха и решаваха не само на официалните заседания на Политбюро на ЦК и в Секретариата на ЦК, но и на вечеря в жилището или на вилата на Й. В. Сталин, където обикновено присъстваха най-близките му членове на Политбюро. Тогава, на обикновено доста скромната трапеза, Й. В. Сталин възлагаше поръчения на членовете на Политбюро и на народните комисари... Понякога заедно с народния комисар на отбраната беше канен и началникът на Генералния щаб“ (Г. К. Жуков. *„Воспоминания и размышления“*. М., АПН, 1969, с. 296).

Началникът на Генералния щаб е той, Жуков. И ни казва, че е бил не само в кабинета на Сталин, но и в квартирата му, и във вилата, където също са се решавали важни въпроси.

Да се върнем все пак в кабинета на Сталин. Само за периода от 13 януари до 21 юни 1941 година Сталин 35 пъти вика в кабинета си народния комисар на отбраната маршал С. Тимошенко. Време — 74 часа и 26 минути.

За същия период първият заместник на народния комисар на отбраната маршал Будьони влиза в кабинета на Сталин 11 пъти. Общо време — 28 часа и 45 минути.

Заместникът на народния комисар на отбраната маршал Кулик — общо време 33 часа и 35 минути.

Заместникът на народния комисар на отбраната армейски генерал Мерецков — 23 часа и 50 минути.

Заместникът на народния комисар на отбраната генерал-лейтенант от авиацията Ричагов — 28 часа и 50 минути.

Заместникът на народния комисар на отбраната генерал-лейтенант от авиацията Жигарев — 26 часа и 35 минути.

Първият заместник на началника на Генералния щаб генерал-лейтенант Ватутин за същия период — 13 часа и 50 минути.

Да не споменавам маршала на Съветския съюз Ворошилов — той, както личи, е прекарвал в кабинета на Сталин повече време, отколкото извън него. Да не споменавам и началника на Разузнавателното управление генерал-лейтенант Голиков, командващите крайграничните военни окръзи и армии, да не броим народния комисар на Военноморския флот адмирал Кузнецов, неговия началник-щаб и командващите флотове. От време на време Сталин привиква при себе си и офицери с доста по-нисък ранг (в сравнение с онези на върха). Така например на 21 юни 1941 година в кабинета на Сталин почти четири часа, от 19,05 до 23,00, е военноморският аташе в Берлин капитан I ранг Воронцов.

Хайде сега да повторим заявлението на Жуков — че Сталин много малко се бил интересувал от дейността на Генералния щаб и че нито предшествениците на Жуков, нито той самият имали възможност изчерпателно да докладват на Й. В. Сталин за състоянието на отбраната на страната, за военните ѝ възможности и за възможностите на потенциалния враг. И че Сталин само рядко и съвсем за малко изслушвал народния комисар или началника на Генералния щаб.

А комунистическата пропаганда на съвременна Русия продължава да дрънка: ах, каква книга е написал великият стратег! Невероятно правдива книга! Правдива, та дрънка!

* * *

Обръщам се към маршалите на Съветския съюз, към маршалите на бронетанковите войски, към многозвездните генерали, към великите писатели, удостоени със званието Герой на Съветския съюз. Обръщам се към всички, които хвалят Жуков и неговата „най-правдива“ книга за войната. Няма да назовавам поименно никого. Вие си знаете имената.

А бе, другари драги, хайде признайте си, че никога не сте се интересували от войната. Не може да сте се интересували, ако не сте прочели мемоарите на Жуков. А вие не сте ги чели. Хайде да се разберем така — отказвате се от всичките си хвалебствени приказки за

великия пълководец. Така или иначе, всички знаят, че не сте ги написали вие. Писали са ви ги драскачите от Агитпроп. А на тях им е все тая кого хвалят. Те хвалят, когото им наредят.

Целият свят ни се смее — гледайте ги какви идиоти са руснаците. Командва ги тъпият Сталин, който години наред се занимава с какви ли не глупости, не се интересува от въпросите на отбраната и изслушва народния комисар на отбраната и началника на Генералния щаб само рядко и за малко...

Откажете се от думите си, венцехвалители на Жуков, защото иначе се излагаме. Жуков клевети върховния главнокомандващ, висшите органи на държавното и военното командване, а вие повтаряте тези клевети, подкрепяте ги, засилвате ги и ги разпространявате по целия свят.

ГЛАВА V

ПАК ЗА ГЛУПАВИЯ СТАЛИН

Като патриот, като аналитик, ще го кажа направо: тези хора бяха възпитани от съветската идеология, от идеите на социализма.

Армейски генерал В.
Лобов, бивш началник на
Генералния щаб на ВС на
РФ.

„Красная Звезда“, 16
ноември 2002

За да могат да водят народите по пътя на тъпотията и престъпленията, на комунистите им трябва знаме. Трябва им идеал. Всеки отделен комунист обаче винаги е глупак — като Андропов, или е целият в кръв — като Дзержински. Първото не изключва второто. Глупостта на Андропов не изключва кървавите престъпления. Той също е целият в кръв. Спомнете си Унгария, 1956-а. А глупостта му видяха всички народи на Съветския съюз. Когато взе върховната власт, Андропов заповяда да се излавят онези, които в работно време ходят по кръчмите. Тъпият му мозък на жандарм не можа да осъзнае едно съвсем просто нещо: да, можеш да хванеш някого, който си пие пиенето, и да го върнеш на работното му място, но той пак няма да работи като хората. Защото не му пука. С други думи, този кретен решаваше икономическите проблеми на страната с полицейски методи.

И се оказва, че идеал за комунистите може да бъде или човек, който не е успял да осъществи на практика людоедските си идеи, като Маркс например, или някаква безлика структура. И се получи следното: Партията винаги е права! С Партията напред! Партията е нашата ръководна сила. Или по-конкретно: Централният комитет на Комунистическата партия е ръководната сила на съветското общество и на цялото прогресивно човечество!

Раждането на култа към Централния комитет беше неизбежно и непредотвратимо. Защото никой конкретен човек не ставаше за идеал и образец.

Задачата, която поставят на Жуков, е кратка и ясна: възхвалявай Централния комитет. Жуков разбира задачата си и с всички сили се старае да я изпълни.

За какво, без да го е грях, стратегът хвали ЦК?

За същото, за което ЦК хвали стратега.

Възниква обаче проблем. И проблемът е, че докато се възпява ролята на ЦК през войната, трябва да се оплюе Сталин.

От една страна, трябва да се докаже, че мозъкът на армията не е Генералният щаб, а Централният комитет. От друга — че този

Централен комитет, т.е. мозъкът на армията, се оглавява от Сталин, който нищо не отбира от въпросите на войната и не може да управлява армията, понеже не му е ясен характерът на съвременната война, невеж е във въпросите на стратегията, характерът му е гаден и освен това е невероятен инат.

Жуков и многобройните му съавтори обаче се справят с тази наглед нерешима задача.

Нека за няколко минутки повярваме, че неизброимите вариации на книгата „Спомени и размисли“ са продукт на труда на самия Жуков. Да огледаме възгледите на великия пълководец. Излиза, че той „тогава смятал“, т.е. преди войната, и „сега смята“, т.е. в момента, когато пише книгата, че от самото създаване на Червената армия Генералният щаб не е нейният мозък. Ами какво е тогава Генералният щаб, ще ме прощавате?

И ако Генералният щаб не е мозъкът на армията, на кого и защо е притрябвал? През януари 1941-а Жуков приема поста началник на Генералния щаб на Червената армия. Въпрос: защо? Ако функциите на Генералния щаб не са определени и не е ясно какво е значението му, защо Жуков отива в тази измислена структура, която не се занимава със сериозни неща? Щом е знаел, че откакто съществува Червената армия, мозъкът ѝ е Централният комитет, трябвало да каже на Сталин: или ме остави в армията, или ме вземи в ЦК, най-обикновен писар ме направи, обаче там, където наистина се решават важните въпроси; в Генералния щаб няма да отида, там изобщо нищо не правят.

Къде е прехвалената принципност на Жуков? Защо не е казал всичко това на Сталин, защо не е настоял Генералният щаб, този тумор в тялото на армията, да се разпусне?

Не е ясно и друго: щом Генералният щаб не е мозъкът на армията, какво е правил в него самият Жуков от януари до юли 1941-а? Занимавал се е с пиянство и разврат? Или е преписвал документите, прашани от ЦК, на бланки на Генералния щаб?

Да видим как реагира ръководството на Генералния щаб на Въоръжените сили на СССР през 1975 година, когато излиза второто издание на „Спомени и размисли“, на тази наистина своеобразна оценка на оглавяваната от него структура. Тогава началник на Генералния щаб е армейски генерал В. Г. Куликов. Реакцията му е: гений, гений! Когато Куликов става маршал на Съветския съюз, го молят да не поръчва нова диамантена „маршалска звезда“, а да приеме звездата на Жуков (А. Куценко. *„Маршалы и Адмиралы флота Советского Союза“*. М., Аспект, 2001, с. 9).

Виктор Георгиевич Куликов, ако смятате Жуков за гений и сте съгласен с оценката му за ролята и мястото на Генералния щаб, как тогава да оценяваме активната ви дейност? Не искам да ви наричам с обидни думи, измислете си ги сам. И така, как да наречем началника на една огромна организация, който не може да мисли? Как да наречем началника на организация, който не само че не прави нищо, но дори и не мисли? Вместо когото мислят други? От септември 1971 до януари 1977 година вие оглавявате Генералния щаб на Въоръжените сили на СССР, който според любимия ви гений Жуков е „безмозъчен“. И сте съгласни с Жуков. Тогава защо седяхте толкова години начело на Генералния щаб? Ако шест години не сте мислили изобщо, ако шест години вместо вас е мислил Централният комитет, какво сте правили? То и какво ли може да прави човек, който не мисли?

След Куликов начело на Генералния щаб идва още един „стратег“ — маршалът на Съветския съюз Николай Василиевич Огарков. За него Жуков също е гений и той не оспорва писанията му. Тоест признава, че и той е ненужен и „безмозъчен“.

Десет години първи заместник-началник на безмозъчния Генерален щаб е армейски генерал Вареников. Десет години непробудно безделие!

Има и други. Маршал Ахромеев например, армейски генерал Грибков, армейски генерал Лобов и така нататък. И всички до един повтарят: ние не сме мозъкът на армията! Не е ясно защо

съществуваме. Ние не можем да мислим! Че и защо да мислим? Главното е — да не мислим! Има кой да мисли за нас! Така казва Жуков! Ура! И гърми победният химн: Партията ни води напред!

Думите на генералите и маршалите, като се почне от Жуков, че армията няма мозък, че той всъщност не ѝ трябва, че други мислят и я управляват — това си е чист фашизъм. В хитлеристката армия са се насаждали същите идеи, царял е същият дух. Висоцки има една песен: „Солдаты группы «Центр»“ — те не мислят, има кой да мисли за тях!

Това е песен за армията на Хитлер.

Но нима в „несъкрушимата и легендарната“ е по-различно?

Минаха години. Централния комитет вече го няма. Армията обаче остана — вярно, доста пооклющавяла. Остана и Генералният щаб. И се публикуват все нови и нови издания на „Спомени и размисли“ с откровението, че мозъкът на армията е Централният комитет. От време на време началниците на Генералния щаб се сменят, но всички до един пеят все същата песен за гениалността на Жуков. И всички бивши ръководители на Генералния щаб им пригласят. Лоша работа, нали? Преди поне Централният комитет мислеше вместо безмозъчната армия, а сега кой мисли?

Нито един от началниците на Генералния щаб на нова Русия не се сети да открие курсове, където да учат ръководните кадри да мислят. Всичките ни стратегии само повтарят: Аз съм патриот! Аз съм аналитик! И вместо мен мисли ЦК.

Дето вече го няма.

ЦК се състои от хора. Най-различни, често лоши или некадърни — безброй вицове имаше за тях. Та кого от членовете на ЦК Жуков смята за мозъка на армията? Другарят Мехлис ли е мозъкът на армията? Или другарят Шкирятов? Или „охтичавият Велзевул“ Николай Иванович Ежов? В досието му в графата „образование“ е вписано убийственото „Основно незавършено“. Той ли е бил мозъкът на армията? Или може би фелдшерът Склянски? Надежда Константиновна Крупская ли е мислила вместо армията? Или Карл Радек? Безсрамницата Александра Колонтай? В официалните справочници се отбелязва, че и тя, и съпругът ѝ, членът на ЦК Дибенко, са се славели с половата си разюзданост (К. А. Залесский. *„Империя Сталина. Биографическият енциклопедическият словарь“*. М., Вече, 2000, с. 227). Но не се казва нищо за способностите им да мислят вместо армията. Кой тогава е мозъкът все пак? Кървавият садист Бухарин или Всеволод Балицки, който „широко прилага арестуване без съд, разстрели и екзекуции на заложници“? Лаврентий Павлович Берия ли е мозъкът на армията? Шчербаков? Уркаган Рашидов, който си има хареми, лични затвори и килии за изтезания? Вишински или Фриновски? Блудницата Катя Фурцева? Хрущов, който нарязва на парчета самолетите, оръдията, танковете и корабите? Яков Свердлов, който тъпче касите си с царски златни рубли и фалшиви паспорти, в случай че му се наложи да духне от родината на световния пролетариат? Колекционерът Генрих Ягода — собственикът на най-голямата порнографска колекция в Русия? Другарят Алиев, който през 1941 година се покрива от армията? Членът на ЦК другарят Мир Джафароглу Бахиров, който, като си пийне, за кеф стреля по коли и камиони (*„Литературная газета“*, №33, 2003)? Той ли е мозъкът на армията? Или пък четири пъти Героят на Съветския съюз, Героят на социалистическия труд, великият стратег Леонид Илич Брежнев? Престъпниците Шчолоков и Медунов? Или все пак мозъкът на армията е бил патриархът в ЦК Михаил Андреевич Суслов, който не е

позволявал на Жуков да разкрие на широките народни маси истината за героичната роля на ЦК?

А може би мозъкът на армията беше другарят Андропов? Или „железният“ Шелепин? Защо пък не? Като си няма свой мозък, защо пък армията да не използва мозъци от Лубянка?

Та значи — кой конкретно от ЦК е бил мозъкът, мислил вместо генералите и маршалите?

Щем, не щем, се налага да си спомним и за другаря Сталин. Когато умира Жуков, Комунистическата партия е на власт вече от 56 години. 30 от тях начело на ЦК на Комунистическата партия е Сталин, при това — през всичките години на подготовката за войната и през цялата война. След германското нападение Централният комитет се покрива неизвестно къде, но Сталин остава на бойния си пост. И ако ЦК е мозъкът на армията, то генералният секретар на ЦК е централният и най-важен дял на този мозък. Това следва от мемоарите на Жуков. През войната, когато Централният комитет се разсейва като лятна омара, го замества Сталин.

Интересно дали самият Сталин е осъзнавал положението си? Разбирал ли е, че като оглавява Централния комитет, оглавява и мозъка на армията?

Нека се върнем към началото на предната глава, където се казва, че Сталин подценява ролята и значението на Генералния щаб, който според Шапошников е „мозъкът на армията“, и че не се интересува от дейността му.

Но малко преди това в същата книга Жуков изразява абсолютното си несъгласие с позицията на Шапошников: *„Заглавието на книгата «Мозъкът на армията» по отношение на Червената армия не е правилно. «Мозъкът» на Червената армия от първите дни на съществуването ѝ е ЦК на ВКП(б)“*.

И така, от „най-правдивата книга за войната“ научаваме, че:

а) мъдрият маршал Шапошников съвсем правилно смята Генералния щаб за мозък на армията;

б) глупавият маршал Шапошников съвсем неправилно смята Генералния щаб за мозък на армията.

Жуков с жар подкрепя мъдрия Шапошников, когато може да обърне думите му срещу Сталин.

И пак Жуков се отнася с презрение към Шапошников за същите му думи, ако с това може да демонстрира любовта си към Централния комитет.

От великата книга на Жуков научаваме, че Централният комитет е бил мозъкът на армията. От това следва единствено възможният извод, че Сталин, при положение че подготвя страната за война, е трябвало непрекъснато да е с ЦК.

От същата велика книга научаваме, че Сталин не бивало да си губи времето в Централния комитет, а трябвало да е в Генералния щаб, та Жуков да го съветва. Защото не Централният комитет, а Генералният щаб е мозъкът на армията.

За съобразителния читател изводът е ясен: нито Сталин, нито Шапошников са можели да ръководят войната. Това е било по силите единствено на най-великия пълководец на всички времена и народи Георгий Константинович Жуков. Единствено той правилно е разбирал всичко. И всеки път наопаки. Ту така го разбира, ту инак. Но всеки път

правилно! По всеки въпрос Жуков има различни мнения. Винаги противоположни, но единствено правилните.

И всеки може да си избере от книгата му онова, което му харесва.

Ако трябва да се докаже, че ЦК е мозъкът на армията, а безмозъчният Генерален щаб не струва пукната пара — позоваваме се на Жуков.

А ако трябва да се докаже, че глупавият Сталин не е трябвало да заседава с идиотите от ЦК, а да дотича за съвет при Жуков в Генералния щаб — пак се позоваваме на Жуков.

Обикновено противоположните мнения на великия пълководец са на различни страници, но се случва и да са на една.

Това — да се доказват едновременно две взаимно изключващи се гледни точки — е характерно не само за многобройните автори на мемоарите на Жуков, но и за самия него. Има достатъчно свидетелства, например от маршала на Съветския съюз К. К. Рокосовски, как Жуков казва едно, а в следващия момент, опровергавайки сам себе си, крещи нещо абсолютно противоположно.

И пак добре, когато е крещял.

По-лошо е, когато е разстрелвал в изпълнение на собствените си заповеди, които е решил да промени просто ей така.

* * *

Войнстващият защитник на Жуков полковник А. Кочуков се хвали: „Имам всичките 12 издания на «Спомени и размисли» на маршала на Съветския съюз Г. К. Жуков“ („Красная Звезда“, 16 април 1999).

Сигурен съм, че вече има и тринайсетото издание. От което следва наглед неопровержимият извод: полковник Кочуков не е чел Жуков. Защото ако го е чел, не би се гордял толкова.

Все пак нека да не прибързваме — това не е единственият извод. Може пък да го е чел, но просто да не се е замислял над прочетеното. Свикнал е за него да мисли Централният комитет и просто не може да отвикне.

Опитайте все пак да попрочетете тези томове, другарю полковник. И се опитайте да обмислите прочетеното. Доста ще се посмеете, уверявам ви. Сравнете поне шестото издание на „Спомените“ със седмото. Това си е комедия като „Седемнайсет мига от пролетта“. Че и по-смешна дори. Можете всъщност и да не сравнявате различните издания. Дори в едно, което и да е, ще намерите много по-смешни неща от буквите „ГРУ“ на номера на колата на Щирлиц.

Апропо, за ГРУ...

ГЛАВА VI

НИКОЙ НЕ Е ПИСАЛ ТАКА ЗА ВОЙНАТА!

Все пак трябва да се докаже, че Жуков е бил велик стратег. Но никой никога не е обосновавал това твърдение, така че засега можем да приемем, че „маршалът на победата“ се е ориентирал в тази област поне горе-долу (дори безумно скучният стил на „Спомени и размисли“ също говори доста неща).

Арсений Тонов
„Независимая
газета“, 5 март 1994

Та значи за ГРУ.

В навечерието на войната съветското военностратегическо разузнаване, което тогава се нарича РУ на ГЩ — Разузнавателно управление на Генералния щаб, успява да събере невероятно важни и почти невероятно достоверни сведения. Военните разузнавачи извършват истински подвиг — разкриват германския план за нападение и установяват ориентировъчната, а после и точната дата на нахлуването на Германия в Съветския съюз. Нещо повече, в докладите на съветските военни разузнавачи германският план за нападение е изложен в развитие: това е първият вариант, това вторият, а това е третият, окончателният. От точната и вярна информация обаче се правят неверни изводи.

Заедно с военното стратегическо разузнаване, което е съставна част от Генералния щаб, активно и резултатно работи и военното оперативно разузнаване — разузнавателните органи на щабове на военните окръзи, флотове, армии и флотилии. „През май 1941 година вече се знае не само броят на струпалите се по границите ни дивизии, но и мястото на дислокацията им — включително разположението на батальоните и щабове на частите. Уточнени са дори огневите позиции на отделни артилерийски и зенитни батареи“ („Красная Звезда“, 16 юни 2001).

Важното тук е, че сведенията от различните източници съвпадат. Агентурата на военното стратегическо разузнаване в Берлин съобщава например за прехвърлянето на още една пехотна дивизия на съветската граница, а агентурата на военното оперативно разузнаване в района на Краков например веднага потвърждава пристигането на тази дивизия, съобщава номерата на частите, имената на командирите, разположението на частите, на щабове, на тила. Информацията от тези различни, несвързани помежду си източници отива в Генералния щаб.

Безчет книги са написани за това, че съветското военно разузнаване предупреждавало за неизбежното нападение, но Сталин не

реагирал на предупрежденията. Изводът е един: глупавият страхливец Сталин не искал да погледне истината в очите.

Обвиненията в глупост и страхливост се посипват и върху обкръжението на Сталин. Описват ни народния комисар на отбраната на СССР маршала на Съветския съюз С. Тимошенко и началника на Разузнавателното управление на Генералния щаб генерал-лейтенант Ф. Голиков като кретени и блюдолизци: разполагали с цялата съдбоносна информация, но за да угодят на Сталин, докладвали само онова, което се харесвало на вожда. В резултат Съветският съюз и Въръжените му сили понасят внезапен съкрушителен удар. Хитлер нанася на Съветския съюз смъртоносна рана, от която страната така и не успя да се оправи. Комунистите обявиха поражението си във Втората световна война едва ли не за победа. Такива позорни „победи“ обаче просто няма в историята. В резултат на тази „велика победа“ страната се превърна в гниещ труп — макар и с ядрена сопа в ръцете. В резултат на „великата победа“ Съветският съюз изпадна до равнището на най-изостаналите страни и в крайна сметка рухна. Но процесът на разлагането не свърши с това.

Той продължава.

И краят му не се вижда.

Виновни за престъпната небрежност, довела в крайна сметка до поражението на Съветския съюз, се водят началникът на Разузнавателното управление на Генералния щаб генерал-лейтенант Голиков и народният комисар на отбраната Тимошенко. Освен тях виновни били и Лаврентий Берия, народен комисар на вътрешните работи, и Всеволод Меркулов, народен комисар на държавната сигурност. И естествено — главният виновник е Сталин. Началникът на Генералния щаб на Червената армия армейски генерал Жуков обаче, който знае защо, не е сред виновниците.

Жуков отрича да има каквато и да било вина. Нещо повече — от обвиняем сам се провъзгласява за обвинител. И негодува: „Сталин се довери на неверните сведения, които постъпваха от съответните органи“ (*„Воспоминания и размышления“*. М., АПН, 1975. Том 1, с. 259). В следващите издания гневът на Жуков се усилва: „Й. В. Сталин допусна непоправима грешка, като се довери на неверните сведения, които постъпваха от съответните органи“ (*ОЛМА-ПРЕСС*, 2003. Том 1, с. 257).

Виждате колко безпощадно изобличава великият Жуков глупавия и доверчив Сталин. Подпъхват на вожда невярна информация, а той вярва. Намерил на кого да вярва, моля ви се!

Имаме обаче известни претенции и към обвинителя Жуков.

Ръководителят на правителството трябва да получава информацията за това ще има ли война, или няма да има, и ако има, то кога и каква, не от никакви си „съответни органи“, а от Генералния щаб. Понеже „нито един орган в страната не е по-компетентен“ по въпросите на войната. Това са думи на самия Жуков.

„Съответните органи“ си имат други задачи. И служителите им не са военни, не разбират от военни въпроси, въпреки че понякога носят униформи. Те имат друга подготовка, друг поглед върху света, нямат опит във войната. На съвестта на „съответните органи“ тежат милиони престъпления и те никога няма да си изкупят греховете. Но да им стоварваме вината, че тъкмо те не са докладвали навреме за

наближаващата война, е все едно да обвиняваме главния готвач на Кремъл.

И дори „съответните органи“ да са подали невярна информация, то ръководеният от Жуков Генерален щаб е трябвало да тропне на бюрото на Сталин своята информация: точна, вярна, изчерпателна, навременна, с правилни изводи и неоспорими доказателства.

Представил ли е Жуков на Сталин неоспорими доказателства за намеренията на Хитлер да нападне Съветския съюз? Или не е? Нека видим.

По-добре щеше да е, ако гениалният стратег не стоварваше вината върху чужд гръб, а ни разкажеше какво е докладвал лично той на Сталин.

Ето какво пише за това в мемоарите на Жуков: „На 20 март 1941 година началникът на Разузнавателното управление генерал Ф. И. Голиков представи на ръководството доклад, съдържащ изключително важни сведения. В документа се излагаха вариантите за възможни направления на удари на германо-фашистките войски при нападение срещу Съветския съюз. Както се изясни впоследствие, те последователно отразяваха разработването от хитлеристкото командване на плана «Барбароса», а в един от вариантите на практика беше отразена същността на този план“ (Г. К. Жуков. *„Воспоминания и размышления“*. М., АПН, 1969, с. 239).

Веднага след това Жуков излага същността на германския план така, както той е отразен в доклада на Голиков и както са го написали германските генерали: „За настъпление срещу СССР се създават три армейски групи: 1-ва група под командването на генерал-фелдмаршал Бок нанася удар по направление Петроград; 2-ра група под командването на генерал-фелдмаршал Рундщет — по направление Москва, и 3-та група под командването на генерал-фелдмаршал Лееб — по направление Киев. Начало на настъплението срещу СССР — ориентировъчно 20 май“ (*нак там*, с. 240).

В мемоарите си Жуков подробно изброява онова, което са съобщили разузнавачите: „По данни на Разузнавателното управление на нашия Генерален щаб, оглавявано от генерал Ф. И. Голиков, допълнителните прехвърляния на германски войски в Източна Пруссия, Полша и Румъния са започнали в края на януари 1941 година. Разузнаването смяташе, че през февруари и март групировката на противниковите войски се е увеличила с девет дивизии... На 4 април 1941 година общото увеличение на германските войски от Балтийско море до Словакия, според данните на генерал Голиков, е от 5 пехотни дивизии и 6 танкови дивизии. Общо срещу СССР бяха струпани... На

5 май 1941 година според доклада на генерал Ф. И. Голиков броят на германските войски срещу СССР е достигнал 103–107 дивизии... На 1 юни 1941 година по данни на Разузнавателното управление срещу СССР са съсредоточени 120 германски дивизии...”

Жуков привежда съобщението на военния аташе в Берлин от 14 март, в което се посочва времето на германското нападение: между 15 май и 15 юни.

Жуков негодува: началникът на Разузнавателното управление генерал-лейтенант Голиков ги бил имал тия сведения, но не успял да ги оцени и от правилната информация направил съвсем погрешни изводи!

Следващата жертва на Жуков е народният комисар на Военноморския флот адмирал Н. Кузнецов, който също разполагал с изключително важни сведения, но също не могъл да вникне в същината им. На 6 май 1941 година Кузнецов праща на Сталин докладна, в която покрай другото се споменава съобщението на военноморския аташе в Берлин капитан I ранг Воронцов, че германците подготвят нахлуване на 14 май. „Данните, изложени в този документ, също бяха изключително ценни. Но изводите, които адмирал Кузнецов предлагаше на ръководството, не отговаряха на привежданите от самия него факти“ (*нак там*).

Във всички следващи издания обвиненията срещу генерал Голиков и адмирал Кузнецов се повтарят и се засилват. Като се почне от второто издание на „Спомени и размисли“, към обвиняемите е включен и „посланикът на СССР в Германия“ Деканозов, от когото била постъпвала „информация със същия характер“. Според Жуков с успокояващите си съобщения Деканозов дезинформирал Сталин.

В случая Жуков греша: през 1941 година Владимир Георгиевич Деканозов не е посланик. И изобщо по това време СССР няма посланици, както няма и министри. Ранга извънреден и пълномощен посланик Деканозов получава на 14 юни 1943 година. А през 1941 година той е заместник на народния комисар на външните работи и пълномощен представител на СССР в Германия. Но въпросът не е в това. Въпросът е, че и Голиков, и Кузнецов, и Деканозов разполагали с безценни сведения, но не могли да направят правилни изводи от тях.

Дайте сега заедно с Жуков да се посмеем над, меко казано, глупавичките Голиков, Кузнецов и Деканозов, а после да се позамислим за друго: Голиков прави неверни изводи, Кузнецов също се излага, и други другари се издънват, обаче това не е толкова страшно, нали? Тогава, през пролетта на 1941 година, грешките и на Голиков, и на Кузнецов, и на другите е можело лесно да се поправят. Защото не Голиков, не Кузнецов и дори не Деканозов определят политиката на страната и стратегията на армията ѝ и не пишат докладите и

докладните си ей така, а ги пращат на висшестоящото ръководство. И точно висшестоящите е трябвало да преценят изложените в докладите факти, да си направят собствени изводи, да вземат правилните решения. Голиков може да е сбъркал — обаче задачата на висшестоящите ръководители е да поправят грешката му. В това е същината, смисълът на работата им. За това им плащат. Точно затова са ги сложили на постове им. Ако глупавият Голиков е направил необосновани изводи, гениалният Жуков е трябвало да направи правилните от същата тази информация. Направил ли ги е?

Представете си, че сте началник — няма значение голям или малък. Ваш подчинен ви затрупва с цял куп неприятни факти и приключва доклада си с оптимистичното: няма страшно, всичко ще се оправи! Какво ще направите? Нямате голям избор. Правите едно от двете:

Първо: мислите и от неприятните факти си правите също толкова неприятни изводи.

Второ: изобщо не мислите, съгласявате се с необоснования оптимизъм на докладчика и на базата на неприятните факти си правите приятни заключения.

Никой не оспорва, че началникът на Разузнавателното управление на Генералния щаб генерал-лейтенант Голиков жестоко е сбъркал в изводите си. Сега да си зададем въпроса: а нима Жуков се е оказал по-умен? Нима, със същите данни пред очите си, е стигнал до други заключения?

Жуков се възмущава: изводите на адмирал Кузнецов не отговаряли на фактите, които привеждал. Да, с право се възмущава. Само че какъв е смисълът да разказва това на целия свят? Трябвало е да го заяви на Сталин и Кузнецов още тогава, на 6 май 1941 година. Тогава, през пролетта на 1941 година, е трябвало да се възмущава и да каже: дайте да обърнем внимание на фактите, другарю Сталин! Дайте да ги преценим ние с вас! На Голиков и на Кузнецов не може да се вярва, изводите им не отговарят на фактите, които докладват!

Жуков е мъдър стратег. Но в мъдростта му има едно мъничко недостатъче: великите озарения спохвадат умната му глава с известно закъснение — 25 години след позорния разгром.

А как да разбираме загадъчната фраза в мемоарите на Жуков: „Ф. И. Голиков представи на ръководството доклад“? На кого го е представил? „Ръководство“ е разтегливо понятие. Въпросът е принципен: Жуков причислява ли се към ръководството или не? Докладът на Голиков от 20 март 1941 година е със заглавие „Варианти на бойни действия на германската армия срещу СССР“. От разказа на Жуков излиза, че Голиков е представил този доклад на някакво абстрактно ръководство, с което нашият гениален стратег няма нищо общо.

Ако Жуков се причислява към ръководството, би трябвало да каже открито и честно: аз, гениалният Жуков, изобщо не излязох по-умен от тъпия Голиков, аз също разполагах с тази информация и направих същите идиотски изводи.

Ако пък не се причислява към ръководството, би трябвало да го каже съвсем ясно.

Описват ни Жуков като борец за правдата — искал бил да разкаже истината за войната. Ами да беше я разказал! Да беше отговорил на този изключително важен въпрос: в чии ръце е попаднал докладът на Разузнавателното управление на Генералния щаб от 20 март 1941 година? Кой го е чел? Кой го е оценявал? Вече се смяхме на Голиков, но кой се е съгласил с идиотските му изводи? На кои други трябва да се смеем? Кой още да обявим за идиоти? Ами че хората, които са чели този доклад, се броят на пръсти! Нека Жуков посочи кои са. Защо ще говори за някакво си тайнствено ръководство, без да назовава конкретно никого?

Ами защото би трябвало да спомене и себе си сред онези, които не са оценили достойно великия подвиг на разузнавачите, които са се съгласили с изводите на Голиков и с това са подложили страната и армията ѝ на съкрушителен удар.

Но може би Жуков не е чел този документ? Може би не го е подписвал? Тези въпроси отдавна интересуват историците и ето че много години след войната полковник Анфилов показва на Жуков докладната на началника на Разузнавателното управление на Генералния щаб генерал-лейтенант Ф. И. Голиков от 20 март 1941 година и го пита: как оценихте този документ?

И какво следва?

„Никога не съм го виждал — възмутено каза маршалът, след като прочете документа.

— Голиков не ви ли докладваше?

— Той не се подчиняваше на мен и съответно не ми докладваше“ (*„Красная Звезда“*, 26 март 1996).

Наистина интересно: в мемоарите си Жуков обстойно описва доклада на началника на Разузнавателното управление от 20 март 1941 година и се присмива на Голиков за неправилните му изводи, а чрез вестник *„Красная Звезда“* заявява през целия свят, че никога не е виждал този документ.

Какво следва от това? Ами само едно: че ръководството на Централния комитет на КПСС се е отнесло крайно небрежно към написването на мемоарите на Жуков. Трябвало е да запознаят маршала със съдържанието на мемоарите му. Трябвало е да се уверят вниква ли той в същината им, разбира ли смисъла им. Но това не е било направено и се получава издънка. Хората, писали мемоарите на Жуков, са били запознати с доклада на разузнаването от 20 март 1941 година и са го описали подробно от името на маршала, но самият той кипва: никога не съм го виждал!

Второто издание на мемоарите на Жуков е по-пълно и по-правдиво, т.е. по-смешно. Отначало, също като в първото издание, Жуков изброява много съобщения на разузнаването за подготовката на германците за нападение. И пак кори адмирал Кузнецов за неправилните му изводи. И пак изобличава Голиков, който с идиотските си изводи съсипал правилния доклад от 20 март 1941 година. Отново описва германския план във вида, в който съветското разузнаване го е представило на ръководството на Съветския съюз: ударът се нанася от три групи армии: Бок към Ленинград, Рундщет към Москва, Лееб — към Киев. Пак ни разказва, че разузнаването е предсказало датата на нападението: отначало с точност до месец, после — до седмица, накрая е посочена и точната дата.

И след като ни съобщава всичко това, Жуков сам започва да се опровергава: „Още от първите следвоенни години и до днес в пресата от време на време се появява версията, че в навечерието на войната уж сме били знаели за плана «Барбароса», за направлението на главните удари, ширината на фронта на разгръщане на германските войски, броя и въоръжението им. При това се позовават на известни съветски разузнавачи — Рихард Зорге, а също и на много други лица в Швейцария, Англия и редица други страни, които били съобщили тези сведения предварително. Но нашето политическо и военно ръководство не само не вникнало в същината на тези съобщения, а дори ги отхвърлило. Ще си позволя да заявя най-отговорно, че всичко това са чисти измислици. Доколкото ми е известно, нито съветското правителство, нито народният комисар на отбраната, нито Генералният щаб не разполагаха с никакви подобни данни“ (Г. К. Жуков. *„Воспоминания и размышления“*. М., АПН, 1975. Том 1, с. 259).

Те ти, булка, Спасовден!

Жуков подробно описва съобщенията на Разузнавателното управление за съсредоточаването на нови германски войски на съветската граница. Посочва, че това не е само стремително натрупване, но натрупване с ускорение. Че разузнаването не само

съобщава за съсредоточаването и разгръщането на германските дивизии, но и посочва целта на това съсредоточаване — нахлуване в Съветския съюз. И посочва и приблизителните срокове на нападението. И след като ни разказва всичко това, Жуков „най-отговорно“ ни заявява, че не бил знаел нищо за съсредоточаването на германските войски.

Добре, нека да му повярваме.

Но как да повярваме на друго: на страница 258 на том първи на второто издание Жуков пише: „Ф. И. Голиков представи на ръководството доклад, който съдържахше изключително важни сведения. В документа се излагаха варианти за възможни направления на удари на германско-фашистките войски при нападение срещу Съветския съюз. Както се изясни впоследствие, те последователно отразяваха разработения от хитлеристкото командване план «Барбароса», а в един от вариантите на практика беше отразена същността на този план“. А на следващата 259-а страница „най-отговорно“ ни заявява, че направлението на главните удари не е било известно нито на разузнаването, нито на Генералния щаб, нито на народния комисар на отбраната, нито на съветското правителство.

Глава на правителството до 4 май 1941 година е Молотов, след тази дата — Сталин. Ако се вярва на Жуков, нито Сталин, нито Молотов, нито народният комисар Тимошенко, нито той, Жуков, са знаели нещо за германските планове. Не са знаели нито колко са германските дивизии, нито направленията на ударите, нито предполагаемите дати на нападението.

Ще ме прощавате, обаче при това положение на кое ръководство е пратил Голиков прочутия си доклад от 20 март?

На едната страница Жуков ни съобщава, че сведенията били верни, но тъпаците Голиков, Кузнецов и Деканозов ги изтълкували неправилно. А на следващата същият Жуков „най-отговорно“ заявява, че всичко това са чисти измислици и че не било имало никакви сведения.

И още несъответствия. Спомнете си как Жуков се оплаква, че Сталин не се интересувал от дейността на Генералния щаб, че нито той, нито предшествениците му имали възможност да докладват изчерпателно на Сталин за възможностите на потенциалния враг и че

само от време на време, и то за малко, вождът изслушвал народния комисар или началника на Генералния щаб.

И веднага след това Жуков ни заявява, че Генералният щаб не разполагал със сведения за германските войски и за намеренията им. Е, как тогава Жуков би могъл да докладва „изчерпателно“ за „възможностите на потенциалния враг“ — нали „най-отговорно“ заявява, че не е имал никакви сведения.

Защо ще упреква Сталин, че не искал да го изслуша, след като не е имал какво да докладва?

* * *

И какво да правим сега? Как да се ориентираме в мислите на гения? Лично аз не мога. Остава ни да се обърнем към любимия ми централен орган на Министерството на отбраната на СССР: „Издаването на «Спомени и размисли» е наистина забележително събитие. Никой досега не е писал ТАКА за войната“ („Красная Звезда“, 12 януари 1989. Главните букви са на „Красная Звезда“).

Абсолютно съм съгласен: никой досега не е писал ТАКА за войната.

И се надявам, че и в бъдеще никой няма да пише ТАКА.

ГЛАВА VII

ЗА ГОЛИКОВ

В Лондон действа още една група съветски военни разузнавачи, ръководена от военния аташе на СССР във Великобритания генерал-майор И. А. Скляров. Само през годината преди войната Скляров и подчинените му офицери изпращат в Центъра 1638 листа телеграфни донесения, по-голямата част от които съдържа сведения за подготовката на Германия за война срещу СССР, за увеличаването на военното производство в Германия, за преговорите на германците с ръководителите на Финландия, Румъния, Италия и Унгария.

*„Красная Звезда“
3 ноември 2001*

Вината на началника на Разузнавателното управление на Генералния щаб генерал-лейтенант Ф. Голиков е минимална. А може и изобщо да не е бил виновен. Сталин в частност изобщо не го мисли за виновен. За това може да се съди по факта, че още на 9 юли 1941 година генерал-лейтенант Голиков води в Лондон преговори с правителството на Великобритания от името на съветското правителство.

Официално Голиков пристига в Лондон като ръководител на съветската военна мисия. В документите е посочена длъжността му: заместник-началник на Генералния щаб на Червената армия. Без уточнения.

Това е истина, но не цялата истина.

За неофициалната част на мисията на Голиков всеки може да се сети и сам, като си зададе простичкия въпрос: нима през ужасния юли 1941 година Сталин не е имал кого друго да изпрати във Великобритания освен шефа на военното си стратегическо разузнаване?

Времето е критично, данните от разузнаването са необходими на момента. Ножът е опрял до кокала. Резидентурите на Разузнавателното управление на Генералния щаб в чужбина разполагат с необходимата информация, но връзката с много от тях е прекъсната. Причината: агентурната мрежа е създадена с оглед на съкрушителното настъпление на Червената армия в Европа, за ситуация, при която съветските фронтове и армии стремително напредват към вражеските столици. А за ситуация „велика отечествена“ не са подготвени канали за връзка. Агентурните радиостанции „Север“ осигуряват устойчива връзка със съветската територия при внезапно нападение на Червената армия срещу Германия. Всичко обаче се проваля. При отбранителната война съветският фронт се изтегля назад, приемният център на Разузнавателното управление на Генералния щаб в Минск е превзет. Връзката прекъсва. Бързо се създават нови приемни центрове, но те нямат необходимия обseg.

За това не бива да се обвинява само Голиков. Никой в Съветския съюз не предвижда „велика отечествена“, т.е. война на своята територия. Червената армия вече е готова за освободителен поход. Единственият възможен вариант е война „на вражеска територия, с малко жертви, с един могъщ удар“.

Разузнаването се готви за такава война, за каквато му е заповядано, за войната, планирана в Кремъл и в Генералния щаб.

Войната обаче не почва по кремълските сценарии. И се налага всичко в страната и в армията да се преправя и нагажда.

И Голиков заминава за Лондон...

Цел: да пренастрои връзките на агентурната мрежа. Щом предаванията от Берлин, Женева, Париж, Виена и Копенхаген вече не могат да се приемат от съветска територия, значи спешно трябва да се разгърне приемен център и ретранслатор в съветското посолство в Лондон. Става въпрос за внезапно и срочно организиране на нови канали за връзка с най-важната агентура и с цяла Европа. Тази задача не може да се повери на никого освен на началника на Разузнавателното управление.

Именно затова Голиков отива във Великобритания. Има и други задачи. И се справя и с тях.

Заминаването на шефа на военното стратегическо разузнаване във Великобритания е израз на нечувано доверие от страна на Сталин. На 4 юли 1941 година е арестуван командващият Западния фронт армейски генерал Павлов. И в същия този ден Сталин назначава Голиков за ръководител на съветската военна мисия. На 6 юли е арестувано цялото ръководство на Западния фронт, включително началникът на Военторг^[1] и началникът на ветеринарната лаборатория. Същия ден Голиков излита от Москва за Архангелск, та оттам да излети за Лондон.

След завръщането си от Лондон Голиков командва армии и фронтове, пак става началник на военното разузнаване, което по това време получава гордото име ГРУ. През март 1943 година генерал-полковник Голиков е назначен на ключовата длъжност заместник на народния комисар на отбраната по кадровите въпроси. Народен комисар на отбраната, както си спомняме, е Сталин. Маленков се занимава с кадрите в мащаба на държавата, Голиков — в мащаба на Червената армия.

Защо му е оказано толкова голямо доверие? Защото, макар да е допуснал грешка, Голиков веднага я е поправил.

След войната Голиков става армейски генерал, а после и маршал на Съветския съюз.

[1] Управление на търговски предприятия за военнослужещите; търговски предприятия за военнослужещите. — Б.пр. ↑

Няма спор, на 20 март 1941 година Голиков представя доклада „Варианти на бойни действия на германската армия срещу СССР“. Да, Голиков прави неправилни изводи. Но *след това* има други доклади, в които Голиков правилно оценява обстановката.

Още на 4 април Голиков изпраща на Сталин, Молотов, Ворошилов, Тимошенко, Жуков, Берия, Кузнецов и други висши ръководители на Съветския съюз и Червената армия спецсъобщение за засилването на групировката германски войски на границата на СССР (ЦАМО РФ, *Опис 7237. Дело 2. Листове 84–86*). Този път Голиков не прави никакви изводи. Голи факти. Без коментар. Дори да е подвел ръководството с неправилните си изводи в доклада от 20 март, сега, на 4 април, не подвежда никого. Обрисува картината такава, каквато е, без коментари. Нека фактите сами говорят за себе си. Голиков дава възможност на вождовете на страната и на Червената армия да си правят изводите самостоятелно. Така възможност има и най-великият стратег на всички времена и народи. Този път неправилните изводи на Голиков не биха могли да го объркат — нали има възможността самостоятелно да прецени обстановката. Кой знае защо обаче, Жуков не прави никакви изводи.

На 16 април генерал-лейтенант Голиков праща на ръководството спецсъобщение за прехвърлянето на германски войски в крайграничната полоса. Праща го на осем адреса: до Сталин, до Молотов, до Ворошилов, Тимошенко, Берия, Кузнецов, Жуков и Жданов (ЦАМО РФ, *Опис 7237. Дело 2. Листове 89–91*). В спецсъобщението се докладва, че на територията на окупираната от Германия Полша се забранява пътуването на частни лица по железниците. Дори само това би трябвало да накара ръководителите на Съветския съюз да застанат нащрек. И ако глупавият Сталин не е разбирал нищо, то мъдрият Жуков е трябвало да се сети: германците замислят нещо. Железниците им трябват за нещо.

В случая Жуков е можел и да не се мъчи да се сеща, понеже Голиков съобщава причината за настъпилите промени по полските

железопътни линии: покрай другото германските войски прекарват през полска територия към съветската граница 6995 вагона боеприпаси и 993 цистерни гориво-смазочни материали. Голиков не съобщава голи цифри, а представя разгърната картина с точен анализ, като изброява 16-те основни гари, където пристигат вагоните с гориво-смазочни материали и боеприпаси. На гара Остров — 4000 вагона със снаряди и 342 вагона ГСМ; Седлец — 1640 вагона със снаряди и 30 вагона ГСМ; Замостие — 236 вагона...

Към доклада е приложена карта. Само един поглед към нея е достатъчен да се види къде са съсредоточени запасите от снаряди и къде — ГСМ. От това веднага могат да се направят изводи за намеренията и планове на германското командване.

Но Голиков не спира дотук. В същото спецсъобщение той докладва, че германското командване е прехвърлило към съветските граници полк парашутисти и е съсредоточило в същите райони 17 хиляди въоръжени украински националисти. Жуков би трябвало да се позамисли: това пък защо?

Голиков продължава: край граничните реки се съсредоточават лодки, салове и понтони, включително на север от Брест и на 15–20 километра югоизточно от Брест.

В това съобщение Голиков не подлъгва никого с неправилни изводи. Изводът е прост като истината: „Прехвърлянето на войски и натрупването на боеприпаси и гориво на границата на СССР продължава“.

На 26 април на същите адреси Голиков изпраща спецсъобщението „За разпределението на въоръжените сили на Германия по театрите и фронтовете на военни действия към 25.04.41 г.“

Съобщението започва така: „Масовите прехвърляния на германски войски от вътрешните райони на Германия и окупираните страни на Западна Европа продължават без прекъсване“. И свършва с фразата: „Според наличните данни от 1 април германското командване е започнало сформирането на около 40 дивизии, което се нуждае от допълнителна проверка“. Всичко в това съобщение е правилно — няма никакви неправилни изводи на Голиков.

На 5 май той изпраща на десет адреса спецсъобщението „За групировката на германските войски на изток и югоизток“ (ЦАМО РФ.

Опис 7237. Дело 2. Листове 97–102). Сред хората, които получават този документ, както винаги са Сталин, Молотов, Берия, Тимошенко, Жуков... Голиков отново съобщава за усиляването на групировката германски войски, подробно докладва къде и какви дивизии се прехвърлят. Към това добавя, че в Словакия, Полша и Румъния железопътните линии със стратегическо значение изток — запад се удвояват. Голиков съвсем ясно заявява, че в крайграничните райони се разширява мрежата на летищата и площадките за кацане. „По цялата граница, от Балтийско море до Унгария, германците изселват населението от крайграничните зони... Немските офицери провеждат усилені рекогносцировки...“

Изобщо не търсете спомени за тези съобщения от РУ на ГЩ в мемоарите на Жуков.

Защото те изцяло оправдават Голиков.

Защото те са обвинение срещу Жуков.

Не бива да си мислим, че Голиков подава само чиста информация без никакви изводи. През май 1941 година той рязко променя позицията си.

„След известно време Голиков очевидно разбра каква сериозна грешка е допуснал на 20 март 1941 година. След месец, когато в Разузнавателното управление постъпиха нови неопровержими доказателства, че немците се готвят за война със СССР, Голиков вече действаше различно. На 9 май 1941 година началникът на военното разузнаване докладва на народния комисар на отбраната на СССР С. К. Тимошенко и на началника на Генералния щаб Г. К. Жуков материалите, подготвени от военния аташе на СССР в Берлин генерал-майор В. Тупиков. В този доклад, «За планове на германско нападение срещу СССР», се даваше обективна оценка на групирането на германските войски и се посочваха направленията на ударите им при нападения срещу СССР. Имаше и други важни спецсъобщения от военното разузнаване до висшето военнополитическо ръководство на страната“ („Красная Звезда“, 3 ноември 2001).

Спецсъобщението от 9 май е последвано от съобщението от 15 май „За разпределението на въоръжените сили по театрите и фронтовете на военни действия към 15.05.41 г.“ (ЦАМО РФ. Опис 7237. Дело 2. Листове 109–113). Няма за какво да се хване човек в него. Всичко е точно.

Покрай другото в това съобщение четем следното: „В крайграничната зона на СССР. Общият брой германски войски срещу СССР достига 114–119 дивизии... От тях пехотни — 82–87, планински 6, танкови 13, моторизирани — 12, кавалерийска — 1“. Следва изброяване на промените на Варшавското направление, на Краковското, в Източна Прусия, в Словакия и т.н.

Ако оценим този доклад от гледна точка на съвременните ни знания, трябва да признаем, че точността е почти невероятна. Колебанието за броя на пехотните дивизии е поради това, че някои от

тях в момента са се предислоцирали и не е било ясно къде ще бъдат разположени.

В документа са направени съвсем прости изводи: струпването на германски войски продължава. И се назовават точните райони. Документът е подписан от Голиков. И се посочва на кого е пратен: на 13 висши ръководители на Съветския съюз и Червената армия — Сталин, Молотов, Ворошилов, Тимошенко, Берия, Кузнецов, Жданов и на всичките заместници на народния комисар на отбраната: Жуков, Будьони, Шапошников, Кулик, Мерецков, Запорожец.

Дори документът на военното разузнаване от 20 март да е съдържал погрешни изводи на Голиков, в следващите документи и в частност в този, от 15 май, няма погрешни изводи. На Жуков обаче му е по-удобно да не споменава за това. По-лесно е „най-отговорно“ да заяви, че не е знаел нищо за съсредоточаването на германската армия. И че и Тимошенко не е знаел. И Сталин също.

Дори от разузнаването да не са постъпвали никакви сведения, пак няма и не може да има прошка за Генералния щаб и за мъдрия му началник. Нима не са виждали какво става? Полша, Дания, Норвегия, Белгия, Холандия, Франция, Югославия, Гърция... И навсякъде по един и същ сценарий: нарушаване на всички договори, внезапен удар по летищата, стремително напредване на танковите дивизии към столицата. Нашите велики стратегии е трябвало да се позамислят върху тези повтарящи се сценарии. И поне да не държат авиацията близо до границата.

Междувременно Голиков бие тревога.

Специално трябва да отбележим спецсъобщението на Голиков „За подготовката на Румъния за война“ от 5 юни 1941 година (*ЦАМО РФ. Опис 7237. Дело 2. Листове 117–119*). То започва с думите: „Румънската армия се привежда в бойна готовност“. А свършва така: „Офицерите от румънския генерален щаб твърдят, че според неофициално изявление на Антонеску Румъния скоро ще влезе във война със СССР“. Всичко в това съобщение е вярно. Пак няма за какво да се хване човек. И пак сред онези, на които е пратено, е Жуков. И пак Жуков забравя да спомене в „най-правдивата си книга“ за това и за други подобни съобщения. Няма какво да охули — и затова не ги помни.

Но Голиков не спира. Голиков продължава. Привеждам изцяло спецсъобщението „За военната подготовка на Румъния“ от 7 юни 1941 година:

Мобилизацията в Румъния се потвърждава от много източници. Мобилизира се контингентът от 19 до 42 години. Повиквателните са по телеграфа. Едновременно с това се мобилизират коне и обози.

В резултат на мобилизацията румънската армия ще достигне до един милион души и ще може да разгърне до 30 дивизии.

Железниците намаляват пътническите и обикновените товарни превози и превозват в Молдавия и Северна Добруджа германски войски от Югославия и България, а също така и въоръжение (артилерия, танкове, прожектори и т.н.) и снаряжение.

Колкото до самата Германия, там от 4 юни са подновени интензивните превози по железниците и автострадите през Кюстрин и Франкфурт (пунктове на р. Одер източно от Берлин) на изток.

Превозва се личен състав, танкове, тежка, зенитна и полева артилерия, автотранспортни машини, прожектори и т.н.

Районът на Познан буквално се е превърнал във военен лагер.

Едновременно с това се наблюдава по-нататъшно натрупване на германски войски на границата за сметка на изтеглянето на редица съединения оттатък Висла, напр. 168-а и 11-а п. дивизии от района на Кулци в направление Ярослав. В Холи пристигна 183-та п. дивизия, а от района на Холи непосредствено до границата се изнесе 62-ра п. дивизия.

Извод:

Като се има предвид съответната румънска мобилизация като средство за подсилване на германския десен фланг в Европа, **ОСОБЕНО ВНИМАНИЕ** трябва да се обърне продължаващото засилване на германските войски на територията на Полша.

Началник на Разузнавателното управление на Генщаба на Червената армия генерал-лейтенант Голиков

Изпратено до: Сталин, Молотов, Ворошилов, Тимошенко, Жданов, Маленков, Жуков, Кузнецов, Берия

Въпиещ документ. Съветските ръководители са знаели, че мобилизация — това означава война. И че щом румънското правителство, е обявило мобилизация, това не може да се отмени. Значи — война. Но румънското правителство просто не е можело да

вземе решение за самостоятелна война със Съветския съюз. Очевидно същото решение е било взето и в Германия.

Ще ми възразите: но Голиков не съобщава нищо за мобилизация в Германия!

И няма защо да съобщава. Германската армия отдавна е минала етапа на мобилизация и съветските ръководители го знаят и без Голиков да им го казва. Точно затова Голиков пише, че мобилизацията на румънската армия е само подсилване на десния фланг на германските войски. И с главни букви добавя: **ОСОБЕНО ВНИМАНИЕ** — към прехвърлянето на германски войски в Полша.

Жуков е бил длъжен не само да чете спецсъобщенията на Голиков, но и сам да праща доклади на Сталин. При което неизбежно би трябвало да използва данните на Разузнавателното управление на Генералния щаб.

Един от документите, подписани от Жуков, беше публикуван от писателя Карпов. На 15 май 1941 година Тимошенко и Жуков пращат до Сталин документ, който започва с анализ на обстановката: „На границите на Съветския съюз към 15.05.41 г. са съсредоточени 86 пехотни, 13 танкови, 12 моторизирани и 1 кавалерийска дивизия, общо 112 дивизии... Като се има предвид, че германската армия в момента е с разгърнат тил, тя може да ни изпревари в разгръщането си и да нанесе внезапен удар...“. В документа се описват подробно германските войски, районите им на съсредоточаване и вероятните им намерения. По принцип Жуков преписва в доклада си до Сталин всичко, което му е съобщил Голиков.

С други думи, Жуков много добре е знаел какво става оттатък границата. Това се потвърждава от този документ, който не само е подписал, но и е съставил лично.

Писателят Карпов изпада във възторг: какъв анализ! Колко добре е разбирал Жуков положението!

А в мемоарите си Жуков „най-отговорно“ заявява, че изобщо не е подозирал за съсредоточаването на германските войски. А същият вече споменат писател Карпов нарича измислиците му „най-правдивата книга за войната“.

От една страна, Жуков всичко знаел и всичко виждал и следователно е гений. И в същото това време Жуков не знаел нищо, понеже Голиков уж не му се подчинявал и не му докладвал нищо. И ето ви го Жуков пак гений.

Изводът е простичък: Жуков може да казва каквото си ще, да залива с помяя всички около себе си и да си остане чистичък. Писателят Карпов така или иначе пак ще обяви всичките му изявления за гениални.

Дори в случаите, когато стратегът се опровергава сам.

Всеки сам трябва да си реши какво е поведението на Жуков. Всеки сам трябва да избере подходящото определение.

Лично моето мнение — не го налагам на никого — е, че Жуков е подлец. От многото съобщения той избира едно, в което Голиков неправилно е преценил обстановката. И на базата на един ранен неправилен извод на Голиков развихря благородния си гняв, като „забравя“ да спомене, че има и други съобщения. Жуков си вади — като стафидчета от козунак — онова, което му харесва, и сочи негодуващо Голиков: той, той е виновен за катастрофата.

Маршалът на Съветския съюз Филип Иванович Голиков излезе по-честен и по-благороден от Жуков. Великият стратег хвърляше кал по Голиков, а Голиков си мълчеше. Макар че можеше да възрази. Жуков привежда едно съобщение с погрешни изводи — Голиков можеше да приведе двайсет по-късни с правилни. Но Голиков не искаше да действа по схемата: кой е глупак бе — ти си глупак. Голиков знаеше, че дори никога да не се отворят докрай, архивите ще се откrehнат поне мъничко. И всичко ще си дойде на мястото.

В случая Жуков би могъл да си замълчи. Просто не е трябвало да споменава Голиков и докладите му. Нали премълчава за грандиозните операции през 1942-ра с участието на хиляди танкове и самолети, на десетки хиляди оръдия и минохвъргачки, на милиони войници. Тези операции ги ръководи той. И позорно ги проваля. Защото няма с кого да се оправдае. И затова просто ги „забравя“.

Жуков не само е подлец, той е тъп подлец. Изобщо не се е сетил за архивите. Когато издава мемоарите, се самооправдава — но е трябвало да се сети и че рано или късно истината все ще излезе на бял свят и ще изложи на показ низостта му.

Този случай е поредното доказателство на отдавна известното правило, че частичната истина е по-лоша от лъжата. Защото е правдоподобна. Защото е подплатена с документи.

Ако вземем само част от истината, излиза, че е виновен Голиков — дал бил погрешни изводи. Ако обаче вземем цялата истина, излиза,

че е виновен съвсем мъничко — ако изобщо е виновен.

Голямата вина е на гениалните стратегии, които редовно са получавали достоверни и пълни сведения за противника и правилните изводи на разузнаването, но не са направили нищо за спасението на страната.

* * *

Нека сега се върнем към уверенията на Жуков, че не бил писал доноси за бойните си другари. Ето ви го примера за обратното. В мирно време, когато никой не го пита за нищо, маршалът на Съветския съюз Жуков пише долен пасквил срещу маршала на Съветския съюз Голиков, срещу своя боен другар, срещу своя бивш заместник на поста началник на Генералния щаб. Жуков оклеветява Голиков пред целия свят, защото мемоарите му по нареждане на Брежнев, Суслов и Гречко се публикуват по цялата планета, превеждат се на всички възможни езици. Платената лубянска агентура в безброй предавания клеветеше Голиков като „дезинформатор“ и виновник за разгрома.

Жуков оплюваше Голиков, макар да знаеше, че Голиков е прав, че Голиков е жив, че Голиков основателно може да му възрази.

Интересно как се е държал дивизионният командир Жуков през 1937-а, когато наистина са го питали, когато са питали всички за всекиго? Когато е трябвало да пишеш доноси? Когато, ако не пишеш доноси, значи помагаш на врага, на шпионажа и вредителството?

Когато ребром е стоял въпросът: или донасяш, или умираш.

ГЛАВА VIII И ПРОСТО ПОДПИСАЛ

В началото на 1941 година Генералният щаб се състои от осем управления: оперативно, разузнавателно, организационно, мобилизационно, управление на военните съобщения, на тила и снабдяването, на окомплектоването на войската, военнотопографско, и от четири отдела: общ, кадри, на укрепените райони и военноисторически.

*„Советские
Вооруженные Силы.
История строительства“.
М, Воениздат, 1978, с. 234*

Жуков категорично отрича вината си за разгрома през 1941 година, което си е направо неприлично. Да вземем например само думите му, че Голиков не му бил подчинен. Излиза, че Разузнавателното управление на *Генералния щаб* не се подчинява на началника на *Генералния щаб*.

Всеки командир — от батальон, полк и нагоре — си има щаб, в който се събира цялата информация. Началник-щабът има двама основни подчинени: оператор, който планира бойните действия, и разузнавач, който доставя информацията за това планиране. Във всеки щаб има и други отделения и отдели, направления и управления, но операторите и разузнавачите са ядрото на всеки щаб. Около това ядро се гради цялата работа на щаба — без него той не може да функционира. По традиция операторите се наричат Първо отделение (отдел, направление, управление, Главно управление), а разузнавачите — Второ отделение (отдел и т.н.).

И значи през януари 1941 година най-великият пълководец на всички времена и народи Жуков е назначен за началник на Генералния щаб на Червената армия и Генералният щаб, ако решим да му повярваме, бил абсолютно недееспособен. В него, както заявява Жуков, нямало разузнавателни структури. С други думи, щабът бил сляп.

Щабът е мозъкът. Разузнаването е очите и ушите. Въпрос: може ли мозъкът да реагира бързо и точно, ако няма контакт с очите и ушите? Точно такава картина ни рисува Жуков: имали сме били разузнаване, но то не му се подчинявало.

Хайде да му повярваме. Хайде да повярваме, че военната ни структура е създадена от кретени. Да повярваме, че Генералният щаб на Червената армия не е мислил за нищо, че изобщо не е можел да мисли и че освен това не е имал собствено разузнаване. Според Жуков Генералният щаб на Червената армия не само е бил безмозъчен, но и освен това е бил сляп и глух. Жуков казва: разузнаването не му било

подчинено, следователно той не отговарял за нищо, свързано с него.
Добре, така да е. Но въпросите си остават.

Хайде сега да си представим армейски генерал Георгий Константинович Жуков на 13 януари 1941 година, току-що назначен за началник на Генералния щаб. Ето го — влиза в кабинета си, запознава се с работата си, запознава се с подчинените си — и изведнъж разбира, че в структурата на Генералния щаб изобщо няма разузнавателни структури, разбира, че Генералният щаб на Работническо-селската Червена армия е сляп и глух. И какво прави гениалният стратег, за да ликвидира този ужасен пропуск?

Ако не е направил нищо, трябва да квалифицираме поведението му като престъпна небрежност. За което се полага разстрел. Но след като не са го разстреляли, поне потомците трябва да знаят истината за него: преди войната Жуков половин година е началник на Генералния щаб, знае, че Генералният щаб е сляп и глух и следователно неспособен да ръководи действията на Червената армия, но не прави нищо, за да промени това положение.

А можел ли е да направи нещо?

Можел е. Първо — трябвало е да докладва на Сталин: Генералният щаб е недееспособен. Трябвало е да заяви: или ме освободете от тази идиотска длъжност, не мога да отговарям за чужди идиотщини, или оправете структурата на Генералния щаб, т.е. дайте разузнавателните органи в мои ръце, защото без собствено разузнаване съм сляп и глух и не мога да подготвя Червената армия срещу евентуално вражеско нашествие.

Направил ли го е Жуков? Писал ли е докладни до Сталин да промени структурата на Генералния щаб? Отговорете, защитници на Жуков.

Има и по-мек вариант. Ако Сталин е бил подчинил Разузнавателното управление на генерал-лейтенант Голиков лично на себе си, Жуков, без да вдига пара, бързо е трябвало да си създаде свое собствено разузнаване. Това не е чак толкова трудно, колкото може би изглежда. Жуков има на разположение пет военни окръга и три флота, разгърнати срещу Германия и съюзниците ѝ. Щабовете на военните

окръзи и флотове разполагат с разузнавателни отдели, включително агентурно разузнаване. Разузнаването на западните военни окръзи и флотове — това са осем независими една от друга агентурни мрежи. Не говоря за другите видове разузнаване — войсково, авиационно, корабно, радио— и т.н. Жуков е трябвало да заповяда на началник-щабовите на окръзите и флотите да предават важните сведения за противника лично на него. Трябвало е да събере групичка аналитици за обработка на информацията, постъпваща от флотите и военните окръзи. И това е щяло да бъде достатъчно, та ръководеният от Жуков Генерален щаб да прогледне и да почне да чува.

Можело е да се мине и без аналитици на непосредствено подчинение на Жуков — разузнаването в крайграничните военни окръзи не само е събирало информация за противника, но и я е обработвало. И е правело точни изводи. Един пример: „Сведенията за разгръщането пред границата на настъпателни групировки на Вермахта започват да постъпват в щаба на Западния военен окръг още от началото на 1941 година. На 4 юни началникът на Разузнавателния отдел на щаба на окръга полковник Блохин праща на генерал Павлов спецсъобщението «За подготовката на Германия за война срещу СССР»“ („Красная Звезда“, 24 юли 2001). Нека за миг да допуснем, че началникът на Разузнавателното управление на Генералния щаб не се е подчинявал на началника на Генералния щаб, че бедният Жуков не знае нищичко — трябвало е да се обърне към командващите крайграничните окръзи, към началник-щабовите им, към началниците на разузнавателните отдели на тези щабове: какво прави противникът? Защото всички те, до един, са му подчинени. Как става така, че всички по места знаят за подготовката на нападението, а той, геният на военното изкуство, си седи в Москва и не знае нищо?

Ами става така:

— или Жуков изобщо не се интересува от сведенията за противника — а те са предостатъчно;

— или не може да си направи изводите от съвсем очевидни факти.

При това възможностите на Жуков изобщо не са ограничени само с разузнаването на крайграничните военни окръзи. Вътрешните военни окръзи — Архангелският, Московският, Орловският, Севернокавказкият, Приволжкият и така нататък — също имат

разузнавателни структури, включително агентурни мрежи на територията на противника. Трябвало е да им даде същата заповед: всичко да ми се докладва!

Освен това Жуков си има пръв приятел в Народния комисариат на държавна сигурност — Иван Серов. Иван Серов е първи заместник на народния комисар на държавна сигурност. Комисариатът си има своя собствена свръхмощна агентурна мрежа от двете страни на съветската граница и във всички световни пристанища и столици. Да беше казал на Серов: помагай, Ваня! Кретенът Сталин ми взе разузнаването. Няма нужда да ми издаваш важните тайни, обаче поне ми намекни накъде върви работата! Ще вземе да ни нападне Хитлер и ще ни обесят, Ваня! Кажеш нещо де!

Но Жуков не прави и това.

След като не е направил и това, поне след войната, със задна дата, би трябвало да каже: Генералният щаб беше сляп и глух, обаче аз се борех! Предлагам варианти на тъпия Сталин, съветвах го, обаче той изобщо не ме послуша и не създаде разузнавателни структури към Генералния щаб.

Невероятно, но в мемоарите на Жуков няма такива оправдания.

Ако един капитан на подводница няма перископ, трябва да си поиска. Ако не му дават, трябва да се откаже от командването на подводницата — тя не става за нищо. А ако не си е намерил перископ и не се е отказал от командването, поне трябва да се оправдае след загубата на битката: търсих перископ, обаче нямаше.

Поведението на Жуков е поведение на фатмак, който изобщо не може да мисли. Жуков дори не смята за нужно след войната да се оправдава за бездействието си. Няма лошо разузнаване на подчинение на началника на Генералния щаб — ами хубаво. Няма, значи няма.

Ситуацията става съвсем смешна, ако си спомним, че началникът на Генералния щаб армейски генерал Жуков все пак е имал свое собствено разузнаване. В състава на Червената армия е РУ на ГЩ. От 16 февруари 1942 година тази структура е преобразувана в ГРУ на ГЩ. През 1941 година началник на РУ на ГЩ е генерал-лейтенант Голиков, подчинен пряко и непосредствено на началника на Генералния щаб армейски генерал Жуков. Информацията от Разузнавателното управление на Голиков отива пряко до 8–12 висши ръководители на държавата и армията и задължително до Сталин, Тимошенко и Жуков. Друга информация от Голиков тече пряко до Жуков, а от него — до народния комисар на отбраната Тимошенко и Сталин.

Началникът на Разузнавателното управление на Генералния щаб генерал-лейтенант Голиков не само е подчинен на Жуков, той е заместник на Жуков. Това може да се провери навсякъде, например във: „СВЭ“, том 2, с. 585; А. Куценко. „Маршалы и Адмиралы флота Советского Союза“. М., Аспект, 2001, с. 11; „Маршалы Советского Союза“. М., Любимая книга, 1996, с. 29.

Жуков обаче така и не казва, че Голиков му е бил заместник.

Че Жуков е разполагал с разузнавателни структури можем да научим от всеки справочник за Въоръжените сили на СССР. Във всеки справочник управленията се изреждат по строго определен ред: оперативно, разузнавателно и т.н. Да видим „Советская военная энциклопедия“, том 2, с. 512: „В състава на Генералния щаб са следните управления: оперативно, разузнавателно, организационно, мобилизационно...“. Същото виждаме и в официалната „История Второй мировой войны 1939-1945“: „В началото на 1941 година Генералният щаб се състои от следните управления: оперативно, разузнавателно, организационно, мобилизационно...“ (М., Воениздат. Том 3, с. 417).

Че Жуков е имал разузнаване, можем да прочетем и... в мемоарите му: „Според данните на Разузнавателното управление на нашия Генерален щаб, оглавявано от генерал Ф. И. Голиков...

Информацията, която идваше от началника на Разузнавателното управление генерал Ф. И. Голиков, незабавно се докладваше на Й. В. Сталин“ („Воспоминания и размышления“. М., АПН, 1969, с. 226). Това го пише в първото и във всички останали издания.

Ако авторите на мемоарите на Жуков са виждали, че Жуков не е способен да разбере структурата на армията, че не му е ясно как действа механизмът ѝ, е трябвало да изолират този велик стратегически гений от историците. Защото в мемоарите пише едно, а на историците Жуков разказва съвсем друго.

Поведението на академик Анфилов наистина е странно. Жуков негодуващо заявява, че Разузнавателното управление на Генералния щаб не се подчинява на началника на Генералния щаб, и академикът вярва. Би могъл да се изсмее в очите на великия стратег, но, който знае защо не го прави.

„Красная Звезда“ също заявява пред целия свят: Разузнавателното управление на Генералния щаб не е било в състава на Генералния щаб. „Красная Звезда“ е готова да публикува всеки абсурд, стига великият стратегически гений да си остане чистичък.

Жуков е клеветник. Измислиците му са клевета срещу Генералния щаб, срещу Червената армия, срещу страната и народа ни. За да се отърве от заслужения позор, Жуков заявява пред целия свят, че Червената армия има идиотска структура, и за да избяга от отговорност, оплюва органите на висшето военно ръководство на страната: структурата му била лоша — следователно, какво има да придирият на началника на сляпо-глухия Генерален щаб?

„Жуков ме увери, че преди войната не знаел нищо за плана «Барбароса», че изобщо не бил виждал донесенията на разузнаването — казва генерал-лейтенант Н. Г. Павленко. — Следващия път, когато отидох при него, занесох съобщенията на разузнаването за плана на войната със СССР, на които черно на бяло се виждаха подписите — на Тимошенко, на Жуков, на Берия и на Абакумов. Просто не мога да опиша изумлението му. Той беше направо смаян“ („Родина“, 1991, №6-7, с. 90).

И след като казва това, комунистическият историк Павленко веднага се хвърля в защита на Жуков.

Списанието пита: „Тоест Жуков, като началник на Генералния щаб, не е оценил важността на информацията?“

Павленко отговаря: „Точно така. Но не е виновен за това. Виновна е самата система, която е неспособна да възприема информацията адекватно. Началникът на Генералния щаб всеки ден подписва десетки, дори стотици документи. И просто е подписал този...“

Това е то методът на комунистическите историци: да описват всички като наивници. Щом изникне някой неудобен момент, първата им реакция е: бе просто така станало. Значи седи си Жуков в кабинета на началника на Генералния щаб и подписва, без да гледа... И не е виновен за нищо. Системата е виновна. Системата не можела да приема информацията адекватно.

Системата е огромна пирамида. Системата — това са десетки, стотици, хиляди и милиони хора: членове на ЦК на партията, партийните секретари на съюзните и автономните републики, членовете на правителството, чекистите разузнавачите, аналитиците, генералите, дипломатите, прокурорите, съдиите, офицерите, сержантите и войниците. И никой от тях няма достъп до материалите на Разузнавателното управление на Генералния щаб. Излиза обаче, че всички те са виновни, че не са забелязали как Хитлер се готви за нападение срещу СССР. Колкото до материалите на Разузнавателното

управление на ГЩ — тях ги чете първо началникът на Генералния щаб армейски генерал Жуков. И не само това — той лично е отговорен за работата на Разузнавателното управление като негов пряк и непосредствен началник. Излиза обаче, че Жуков не бил виновен. Просто си седял и подписвал. Без да гледа. А бе — подписвал човекът, както казва генерал-лейтенант Павленко.

Какво щеше да стане, ако вместо Жуков го беше направил друг — армейски генерал Дмитрий Григориевич Павлов например или маршал Григорий Иванович Кулик? Щеше да се вдигне врява до Бога. Но за Жуков може, нали разбирате — бе подписал човекът!

Генерал-лейтенант Павленко ни казва, че Жуков просто подписвал. Но нещата не стоят така. Днес наяве излязоха не само подписите на Жуков, но и пълните му с псувни резолюции. Това означава следното: Жуков все пак е бил запознат с докладите на разузнаването, т.е. не само ги е подписвал, но и ги е чел. И не само ги е чел, но и е преписвал сведенията от разузнаването в докладните си. Което води до една наистина много неприятна последица.

Сред войната Жуков обяснява на наивниците как още в началото на януари 1941 година бил разгадал плана „Барбароса“ и бил предсказал къде и как германците ще нанесат главните си удари и как ще се развият нещата. Просто погледнал картата и разбрал, че германците ще нанесат главния си удар не къде да е, а от Брест към Барановичи.

И сред маршалите и генералите се намериха достатъчно наивници да му повярват.

Хайде и ние да повярваме за мъничко на тези измислици. Добре, точно така е било: Жуков е разгадал германския план, предсказал е всичките действия на Хитлер и на фелдмаршалите му. И след известно време след тези гениални предсказания съветското военно разузнаване се сдобива с германския план и го тупва на бюрото на Жуков: да, точно така стоят нещата, германците ще ударят именно от района на Брест и именно към Барановичи! А после към Минск, Смоленск и Москва.

Жуков веднага би трябвало да хукне при Сталин: нали ви казах, че ще тръгнат към Барановичи, ето и разузнаването докладва същото!

Великият стратегически гений обаче пренебрегва съобщенията на разузнаването — глупости, откъде накъде Хитлер ще тръгне към Барановичи?

И резолюциите му на съобщенията на разузнаването са пълни с псувни.

Другари придворни историци, обяснете ми как да напасна изложеното малко по-горе? Как да разбирам поведението на гения?

Носят му потвърждения на гениалните му прозрения, а той не им вярва.

Ние с теб, драги читателю, ако ни бяха донесли потвърждение на прозренията ни, щяхме да се зарадваме. Ура, Русия е спасена!

Но никой не може да прозре мислите на гения. Носят му потвърждение на великите му пророчества, а той отговаря с псувни. Е, добре поне, че не разстрелва.

Та моето мнение е, че Жуков не е правил никакви гениални прогнози през януари 1941-ва, а си го е измислил после. Само че не е успял да напасне нещата.

Заявлението на генерал Павленко пък, че Жуков бил подписвал ей така, засяга още един болен въпрос. Жуков се кълне, че не бил писал доноси за бойните си другари. Е как да му вярваме, като не помни какво е подписвал?

Интересно е да проследим еволюцията на възгледите на Жуков по този въпрос.

В писмото си до писателя В. Д. Соколов от 2 март 1964 година Жуков обвинява Разузнавателното управление в некадърност. „Нашето агентурно разузнаване, ръководено преди войната от Голиков, работеше лошо и не успя да разкрие истинските намерения на Хитлеровото върховно командване по отношение на разположените в Полша войски. Агентурното ни разузнаване не успя да разобличи лъжливата версия на Хитлер, че не възнамерява да воюва със Съветския съюз“ (Георгий Жуков. „Документы“. М., Фонд „Демократия“, 2001, с. 518).

След година-две обаче излизат наяве много документи, които доказват, че разузнаването не е виновно за нищо. Тогава Жуков внезапно сменя гледната си точка и в мемоарите си пише, че разузнаването е работело великолепно и че е докладвало за силата на германските войски, за планове на възможното им използване и за направлението на възможните удари. И че докладите на разузнаването последователно отразяват плана „Барбароса“.

Това е то стратегически гений! През 1964-а пише едно, през 1969-а — обратното.

Но след като му се налага да признае, че разузнаването си е свършило работата, Жуков трябва да излъже за друго: да, разузнаването било разкрило планове на Хитлер, обаче не му било подчинено и той не знаел нищо.

И веднага след това сам се опровергава — в същото писмо до писателя Соколов упреква Сталин, че подценявал ролята на Генералния щаб. Който, както се казва в писмото на гениалния пълководец, освен всичко друго ръководи и оперативно-стратегическото разузнаване (*пак там*, с. 515).

И кръгът се затваря.

Жуков заявява, че разузнаването работело лошо. И пак той пише, че работело великолепно.

Заявява, че разузнаването не му било подчинено. И след това виждаме, че главен организатор и ръководител на разузнаването е Генералният щаб, оглавяван от него самия.

Жуков копае гроб на Сталин: той, великият Жуков, искал войската да се подготви да отрази настъплението на врага, разбирате ли, но глупавият Сталин не бил съгласен... И сам пада в него. Ами помислете: можел ли е Жуков преди войната да иска от Сталин да предприеме решителни действия за отразяване на германската агресия, след като изобщо не е знаел за подготовката на такава агресия? След като замислите на Хитлер не са му били известни? След като разузнаването не му се е подчинявало и не му е докладвало за съсредоточаването на германски войски на съветската граница?

* * *

Сега да възразим на генерал-лейтенант Павленко.

Първо, всеки човек отговаря за подписа си. Всеки старшина може да иде в затвора, ако подписва просто ей така. Жуков е издигнат за началник на Генералния щаб именно за да не подписва ей така.

Второ, ако един началник на Генералния щаб трябва да подписва десетки и стотици документи на ден, значи не е никакъв началник. Истинският началник трябва да организира работата си така, че цялата отговорност да пада върху подчинените му и бюрото му да е чисто.

Трето, съобщението на разузнаването за предстоящото германско нападение не е било едно, съобщенията са били много. Дори Павленко го казва. Излиза, че Георгий Константинович Жуков не е „подписал“ — а е „подписвал“.

Ей така. Редовно.

ГЛАВА IX

САМО ЛИЧНО!

Култът към Жуков потискаше всички ни.

Маршал на
Съветския съюз И. С.
Конев

„Георгий Жуков.
Стенограма октябрийского
(1957 г.) пленума ЦК
КПСС и другие
документы“. М.,
Международный фонд
„Демократия“, 2001, с. 487

Това, че мемоарите на Жуков не издържат никаква критика, го заявих още в началото на 80-те години на миналия век. Тогава не се намериха смелчаци да издадат „Ледоразбивачът“. През 1985 година обаче успях да издам отделни глави в парижкия вестник „Русская мысль“, в списание „Континент“ и в британското военно списание RUSI — Royal United Services Institute. В главата за съобщението на ТАСС от 13 юни 1941 година разобличих книгата на Жуков. Впоследствие „Ледоразбивачът“ излезе в Германия на немски, после във Франция, в Полша, в България и в други страни. Във всичките си следващи книги разобличавах мемоарите на великия пълководец.

През това време в Съветския съюз протичаше обратният процес: култът към личността на Жуков растеше и укрепваше, мемоарите на стратега се обявяваха за „най-правдивата книга за войната“ и за единствен източник на знания за нея. Точно преди залеза на „перестройката“, която всъщност си беше агонията на Съветския съюз, началникът на всички писатели в СССР, Героят на Съветския съюз В. В. Карпов, публикува плана на Генералния щаб на Червената армия от 15 май 1941 година. Като вожд на идеологическия фронт на комунизма Карпов имаше достъп до много важни архиви. Планът е с гриф: „Особено важно. Съвършено секретно. Само лично“. Подготвен е в Генералния щаб на Червената армия и е бил предназначен единствено за Сталин. В него става дума за последните моменти на подготовката на Червената армия за внезапно нападение срещу Германия. Карпов не беше разбрал значението на този документ. Според него планът свидетелства единствено за невероятните способности на Жуков. Стратегът, един вид, мислел не само за отбрана и за отблъскване на вражеското нашествие, но и за нанасяне на изпреварващ удар.

По това време Карпов не знаеше за „Ледоразбивачът“ и затова включи плана на Генералния щаб от 15 май 1941 година в книгата си за Жуков. Ако „Ледоразбивачът“ вече се беше появил в Русия, очевидно би се отказал от публикуването му.

За да сме справедливи, трябва да кажем, че преди Карпов за този план писа генерал-полковник Волкогонов, но го цитира доста пестеливо.

Днес планът на Генералния щаб на Червената армия от 15 май 1941 година е широко известен и това ме освобождава от необходимостта да го преписвам целия, но все пак ще приведа отделни пасажки:

Първа стратегическа цел на действията на войските на Червената армия: разгромът на главните сили на германската армия, разгърнати южно от Демблин, и достигането на 30-ия ден от операцията на фронта Остроленка, р. Нарев, Лович, Лодз, Кройцбург, Опелн, Оломуц. Следваща стратегическа цел: настъпление от района на Катовице в северно или северозападно направление, за да се разгрозят крупните сили на Центъра и Северното крило на германския фронт и да се овладее територията на бивша Полша и Източна Прусия.

Най-близка задача — да се разгроми германската армия източно от р. Висла и в Краковското направление, да се стигне до р. Нарев и р. Висла и да се овладее районът на Катовице, за което:

а) главният удар на силите на Югозападния фронт се нанася в направление Краков, Катовице, като Германия се отрязва от южните ѝ съюзници;

б) спомагателният удар от лявото крило на Западния фронт се нанася в направление Седлец, Демблин, с цел сковаване на Варшавската групировка и съдействие на Югозападния фронт в разгрома на Люблинската противникова групировка;

в) води се активна отбрана срещу Финландия, Източна Прусия, Унгария и Румъния, с готовност да се нанесе удар по Румъния при благоприятна обстановка.

По този начин Червената армия започва настъпателни действия от фронта Чижов, Мотовиско със 152 дивизии срещу 100 германски дивизии...

Западен фронт (Западен Специален военен окръг) — четири армии в състав — 31 стрелкови, 8 танкови, 4 моторизирани и 2 кавалерийски дивизии, общо 45 дивизии и 21 полка авиация.

Задачи: ... с преминаването на армиите на Югозападния фронт в настъпление с удар на лявото крило на фронта в направление Варшава, Седлец, Радом да се разбие Варшавската групировка и да се завладее Варшава, във взаимодействие с Югозападния фронт да се разбие Люблинско-Радомската групировка на противника, да се излезе на р. Висла и подвижните части да овладеят Радом.

Граница на фронта отляво — р. Припят, Пинск, Влодава, Демблин, Радом.

Щаб на фронта — Барановичи.

Югозападен фронт — осем армии в състав 74 стрелкови, 28 танкови, 15 моторизирани и 5 кавалерийски дивизии, общо 122 дивизии и 91 авиационни полка, с непосредствени задачи:

а) с концентриран удар на армиите на дясното крило на фронта да се обкръжи и унищожи основната групировка на противника източно от р. Висла в района на Люблин;

б) същевременно с удар от фронта Сенява, Пшемишъл, Лютовиска да се разбият силите на противника на Краковското и Сандомирско-Келцкото направление и да се овладеят районите Краков, Катовице, Келце с оглед по-нататъшно настъпление от този район в северно и северозападно направление с цел разгром на крупните сили на северното крило на фронта на противника и овладяването на територията на бивша Полша и Източна Пруссия;

в) здраво да се охранява държавната граница с Унгария и Румъния и да има готовност за нанасяне на концентрични удари срещу Румъния от районите на Черновци и Кишинев с непосредствена цел да се разгрома Северното крило на румънската армия и да се излезе на рубежа р. Молдова, Яш.

За да се осигури изпълнението на изложения по-горе замисъл, трябва своевременно да се проведат следните мероприятия, без които нанасянето на внезапен удар срещу противника както от въздуха, така и по земята, е невъзможно:

1. Да се проведе скрита мобилизация на войските под вид на учебни сборове на запаса;

2. Под предлог излизане на лагер да се проведе скрито съсредоточаване на войските близо до западната граница, на първо място да се съсредоточат всички армии от резерва на Главното командване;

3. Тайно да се съсредоточи авиацията на отдалечените окръзи на полеви летища и веднага да започне разгръщането на авиационния тил;

4. Под предлог учебни сборове и тилови учения постепенно да започне разгръщането на тила и болничната база.

Като резерв на Главното командване да се определят 5 армии, които да се съсредоточат:

— две армии в състав 9 стрелкови, 4 танкови и 2 моторизирани дивизии, общо 15 дивизии, в района на Вязма, Сичовка, Елня, Брянск, Сухиничи;

— една армия в състав 4 стрелкови, 2 танкови и 2 моторизирани дивизии, общо 8 дивизии, в района Вилейка, Новогрудок, Минск;

— една армия в състав 6 стрелкови, 4 танкови и 2 моторизирани дивизии, общо 12 дивизии, в района Шепетовка, Проскуров, Бердичев, и

— една армия в състав 8 стрелкови, 2 танкови и 2 моторизирани дивизии, общо 12 дивизии, в района Бела Церков, Звенигород, Черкаси...

Моля:

1. Да се утвърди представеният план за стратегическо разгръщане на Въоръжените сили на СССР и планът за набелязаните бойни действия в случай на война с Германия...

Народен комисар на отбраната на СССР маршал на
Съветския съюз С. Тимошенко
Началник на Генералния щаб на ЧА армейски
генерал Г. Жуков

Документът е написан на ръка от генерал-майор А. М. Василевски, бъдещ маршал на Съветския съюз. Собственоръчните подписи на Жуков и Тимошенко ги няма.

Карпов ликува: „Представете си какво щеше да стане, ако планът на Жуков беше приет и осъществен. В едно ранно юнско утро хиляди наши самолети и десетки хиляди оръдия щяха да ударят съсредоточените (скупчени) хитлеристки войски, чиято дислокация е била известна с точност до батальон. На това му се казва внезапност! И сигурно по-невероятна от германското нападение срещу нас. Никой в Германия, от обикновения редник до Хитлер, не е можел дори да помисли за такива действия на нашата армия! Стотиците наши самолети, унищожени на земята, и стотиците хиляди снаряди, изоставени при отстъплението — всичко това щеше да се стовари върху струпалите се за нахлуване сили на агресорите. А след това с мощен удар няколко хиляди танка и 152 дивизии щяха да атакуват объркания противник. Всичко, което стана през първите дни на наша земя след ударите на хитлеристите, по същия начин, по същия сценарий щеше да стане на територията на противника. Да не говорим, че хитлеристите нямаха абсолютно никакъв опит в такива екстремни за тях ситуации. Несъмнено цялото им командване и армията им щяха да бъдат обзети от паника“ (В. Карпов. „Маршал Жуков. Его соратники и противники в дни войны и мира. Литературная мозаика“. М., Военное издательство, 1992, с. 218).

Книгата на Карпов излезе и по същото време „Ледоразбивачът“ най-после стигна до Русия. На базата на достъпни за всички документи аз доказвах, че Сталин е подготвял внезапно нападение срещу Германия и Румъния. В последната глава на книгата — „Войната, която не избухна“ — описвам това, което би трябвало да се случи. „От района на Лвов най-мощният съветски фронт нанася удар по Краков и спомагателен — към Люблин...“ А писателят Карпов публикува свършено секретния дотогава план, който потвърди всичко това.

Без да знае за съществуването на „Ледоразбивачът“, Карпов се опита да си представи какво би могло да се случи след един внезапен

съкрушителен удар на Червената армия и почти десет години след мен описа ситуацията точно така, почти със същите думи.

Разликата беше, че Карпов преценяваше документа като един от възможните, но неприети и неосъществени планове. А в „Ледоразбивачът“ аз доказвах, че се е замисляло точно това. От момента, в който завземат властта в Русия, вождовете на комунизма нямат никакви други планове освен завладяването на целия свят и разпространяването на кървавата си диктатура на всички континенти. На тях им е съвсем ясно, че без световно господство властта им не може да просъществува дълго. Че не може да ги спаси нищо освен световно господство. Кое то могат да постигнат единствено чрез нова световна война. Точно затова те помагат на Хитлер да вземе властта. Пак затова с ръцете на Хитлер разпалват Втората световна война. И през 1941 година подготвят последното действие — внезапен удар срещу Германия и завземането на Европа...

И така ето ви го „Ледоразбивачът“ и теоретичните ми построения, ето ви го и намерения от един високопоставен деец на Комунистическата партия свършено секретен план, който ги потвърждава. Карпов, един от водещите идеолози на комунизма, най-наивно публикува документа и, без да иска, потвърди всичко написано в „Ледоразбивачът“.

Официалните идеолози веднага обявиха „Ледоразбивачът“ за долна инсинуация, но какво можеха да направят с плана на Генералния щаб от 15 май 1941 година? Нямаше как да го обявят за инсинуация, тогава и Карпов трябваше да бъде изкаран слуга на вражеските разузнавания и на буржоазните фалшификатори на историята.

Как можеха да неутрализират този разобличаващ документ?

Успяха да измислят много решения.

Незабавно се появи бившият сътрудник на Института за военна история към Министерството на отбраната Н. А. Светлишин и заяви, че е научил за съществуването на плана на Генералния щаб не от Волкогонов и не от Карпов. Бил намерил този план още в началото на 60-те години. После, през 1965-а, се бил срещнал с Жуков. Маршалът му бил разказал следното: „Предадох докладната си на Сталин чрез личния му секретар Поскръобишев. И до днес не са ми известни нито по-нататъшната съдба на това писмо, нито какво решение е взел Сталин. Но завинаги съм запомнил урока, който получих по този повод. На следващия ден в приемната на Сталин Н. А. Поскръобишев ми съобщи реакцията на писмото ми. Каза, че Сталин много се ядосал на докладната ми и му заръчал да ми предаде да не пиша повече такива писма «за прокурора», че председателят на Съвета на народните комисари е по-добре осведомен за перспективите на отношенията ни с Германия от началника на Генералния щаб и че Съветският съюз има предостатъчно време за подготовка за решителна схватка с фашизма. И че реализацията на моите предложения само ще налее вода в мелницата на враговете на съветската власт“ (Н. А. Светлишин. *„Крутые ступени судьбы“*. Хабаровск, 1992, с. 57–58).

Скоро се появи и Н. Н. Яковлев и като се позоваваше на Светлишин, потвърди, че планът на Генералния щаб от 15 май 1941 година бил отхвърлен от Сталин. „Предложенията на Жуков обаче не са приети. Тогава той очевидно за пръв път разбира колко невероятно упорит е ръководителят на Съветската държава“ (Н. Н. Яковлев. *„Маршал Жуков“*. М., Известия, 1995, с. 61).

Видяхте ли го тоя глупав Сталин? Всичко значи било заради упоритостта, заради ината му. Ще се посмеем на думите на Яковлев малко по-после. Първо да се оправим с измислиците на Светлишин.

Баладата на Светлишин за отхвърления план е доказателство, че планът на Генералния щаб наистина е съществувал, но не е бил приет и дори никога не е бил обсъждан. През 1998 година официалните

кремълски идеолози издадоха псевдонаучния сборник „1941 год“. Сред авторите-съставители е целият комунистически елит: бившият член на Политбюро А. Н. Яковлев, двамата бивши премиери Е. Т. Гайдар и Е. М. Примаков, цяла армия чекисти. На базата на свидетелството на Светлишин другарите заявяват: според повечето военни историци планът не е бил приет.

Нарекох сборника „1941 год“ псевдонаучен.

И с право. Отворете го. Прегледайте го. Десетки незначителни и изобщо нищо незначещи събития са описани с многократни повторения: някой си таен агент съобщава, че... След трийсетина страници четем същото съобщение, но в друго изложение: някой си чекист преписал съобщението на тайния агент и го препратил на висшестоящото началство. След още дващестина страници пак четем същия този текст и пак в друго изложение: началникът преписал съобщението и го препратил на своя началник... На кого са нужни тези повторения?

Но ето че виждаме документ № 315. Датата е 11 март 1941 година. С идиотското заглавие: „Из плана на Генералния щаб на Червената армия за стратегическо разгръщане на Въоръжените сили на Съветския съюз на Запад и на Изток“. Защо *из* плана? Защо не са публикували целия план? Дайте ни плана на войната, останалото не е важно. Всичките останали глупости можехте и да не публикувате.

Документът изглежда много сериозно. Докато не започне да го четете човек.

На три страници виждаме сведения за вероятните противници, състава на силите им и възможните замисли за действията им. След това на една страница — основите на нашето стратегическо разгръщане. Съобщава се колко дивизии трябва да има за прикритието на северното крайбрежие, колко в Задкавказието и в Средна Азия, колко да се оставят срещу Япония. И колко трябва да са за операция на запад. Следва квадратна скобка, многоточие, още една скобка. И подписите: Тимошенко, Жуков, Василевски.

От приложението научаваме, че документът съдържа 16 страници. На нас ни дават първите четири, при което три от тях са със сведения за противника.

Другарите А. Яковлев, Е. Гайдар, Е. Примаков, Л. Безименски, Ю. Горков и останалите са видели плана за войната, но не го споделят с нас. Вместо това натъпкват книгата си с идиотски съобщения на

продажната чекистка агентура, че „Много от войниците симпатизират на Съветския съюз и не искат да воюват срещу СССР“ („1941 год“. М, Международный фонд „Демократия“, 1998. Книга вторая, с. 281).

За плана на Генералния щаб от 11 март 1941 година обаче не им стига мястото. И затова официалните кремълски идеолози го окастрят, оставят ни само уводната част и отрязват всичко останало.

Ако обаче, както твърдят Карпов, Светлишин, Волкогонов и така нататък, планът на Генералния щаб от 15 май 1941 година е нещо необичайно, странно, нестандартно и коренно различно от всички други подобни документи, би следвало да се публикува изцяло предишният план от 11 март 1941 година и да се види, че през март 1941 година сме мислели само за отбрана и че чак през май на Жуков му избила чивията и направил нещо нехарактерно, нещо неприемливо за миролюбивата ни държава и уплашеният Сталин го отхвърлил, без изобщо да го обсъждат.

Въпросът обаче е там, че планът от 15 май е развитие на всички предшестващи планове от този род, включително на онзи от 11 март. Стратегическата обстановка се променя и плановете съответно се коригират, уточняват и допълват.

Ако греша, нека другарите ме поправят. Другарите може и да публикуват някога пълния текст на плана на Генералния щаб от 11 март 1941 година и тогава ще видим, че другарят Сталин е мечтаел единствено за вечен мир и братство между народите. Докато това не е станало, ще предполагаме обратното и ще смятаме „1941 год“, този грандиозен труд, отпечатан на хубава хартия и с лъскава обложка, за напън на безсрамни и непохватни фалшификатори на историята.

Странни хора управляват идеологията на Русия, да ви кажа — според повечето военни историци планът бил отхвърлен... Другари драги, имало е времена, когато според мнозинството най-добри умове на човечеството Земята се крепяла на три слона. Вариант — на три кита. Запомнете едно: мнението на мнозинството винаги е погрешно. Повтарям — винаги!

Преди да почнете да повтаряте думите на Светлишин, би трябвало да зададете на този велик откривател много, наистина много въпроси. Защо не му ги зададохте?

Наистина невероятна ситуация. Още от началото на 60-те години Светлишин знае за съществуването на свършено секретен и изключително важен документ, но 30 години, чак до началото на 90-те, си мълчи.

Ако в началото на 60-те години документът на Генералния щаб от 15 май 1941 година все още е бил държавна тайна на Съветския съюз и грифът му е бил „Свършено секретно. Особено важно. Само лично“, кой и защо е допуснал да го види историкът Светлишин?

А ако документът е бил разсекретен още тогава, защо Светлишин е мълчал? И защо в официалните исторически трудове изобщо не се споменава за този изключително важен документ?

И що за странно съвпадение: излиза „Ледоразбивачът“, трябва да се опровергае бързо и безпощадно, и точно в този момент Светлишин си спомня за документа и решава да проговори. Точно в този момент си спомня за срещата си с Жуков, спомня си въпросите си и отговорите на единствения спасител.

Ако Светлишин наистина е обсъждал този документ с Жуков, е трябвало да каже на великия пълководец: аз съм историк, знам за съществуването на документа, следователно той е достъпен, следователно и други могат да знаят за него, защо не разкажете за него на широките народни маси, Георгий Константинович? Ако ли пък в момента всичко това е секретно, напишете го, запечатайте го и го оставете на дъщеря си. Когато документът бъде разсекретен, тя ще

отвори плика и ще прочетем вашето тълкуване на случая. Защото аз ви вярвам, но след десетилетия на мен може и да не ми повярват.

Въпрос: защо историкът Светлишин, след като е обсъждал с Жуков толкова важен въпрос, не е записал нищо? Институтът за военна история към Министерството на отбраната си има секретни фондове. След срещата си с Жуков Светлишин е бил длъжен да докладва на началника на института, че е говорил с Жуков за изключително важни неща. И да напише подробно изложение на разговора си с маршала, което да се завери, да се запечати и да се сложи в хранилищата да чака по-добри времена.

Имаме пълното право да попитаме историка Светлишин защо се е отнесъл толкова безотговорно с историческата истина. Защо, след като през 1965 година не е записал и заверил разговора си с Жуков, сега трябва да му вярваме?

Пък и разказът на Светлишин си е направо изсмукан от пръстите. Светлишин вярва на мемоарите на Жуков, че Сталин не се интересува от работата на Генералния щаб и че приема началника му само от време на време... и затова вкарва в разказа си секретаря на Сталин: бедният Жуков, нали разбирате, нямал достъп до Сталин, наложило се да предаде документа не лично, ами чрез трети човек: докладвайте на другаря Сталин, ако обичате... Преди войната обаче Жуков, както вече видяхме, е влизал в кабинета на Сталин десетки пъти и е прекарвал там часове наред. Защо ще дава документа на Поскръбишев, след като всеки ден е можел да го връчи лично на вожда: ето нашите предложения, другарю Сталин.

Ако Жуков е имал възможност лично да сложи документа на бюрото на Сталин, но не го е направил, а го е предал чрез трети човек — това е поведение на страхливец. Така правят хората, на които не им стига смелост да докладват предложенията си лично. И за да не попадат пред очите на началството, пускат предложенията си писмено и после изслушват решението на господаря от устата на някой слуга.

Поведението на Жуков е повече от странно. Преди да почне да разработва подробно един грандиозен проект, всеки нормален човек първо ще се допита до ръководството. Тоест в разговорите си с вождя Жуков е трябвало внимателно да му намекне за различни варианти и като получи отрицателен отговор на този, изобщо да не се захваща с него.

Да се състави план за война не е шега работа. В документа от 15 май 1941 година се споменават още шест документа, включително „План за набелязаните бойни действия в случай на война с Германия“. Нито един от тези документи засега не е достъпен за изследователите. И вижте какво се получава: под ръководството на Жуков и Тимошенко Генералният щаб на Червената армия изготвя разгърнат план за разгром на Германия с теоретична обосновка, карти и така нататък и го представя на Сталин, и изведнъж се оказва, че Сталин изобщо не се интересува от него. Нима преди да се захване с този грандиозен проект Жуков не се е сетил да попита Сталин за мнението му, за да не затрупва най-високопоставените и талантиливи генерали на Генералния щаб с работа, която изобщо не е нужна на висшето ръководство, точно преди началото на войната?

Не по-малко удивително е и поведението на Сталин. Той непрекъснато приема Жуков в кабинета си, но (ако се вярва на разказа на Светлишин) така и не му казва мнението си за предложения план. Жуков не знае нито каква е съдбата на плана, нито какво решение е взел Сталин за него. „Ядосаният“ Сталин пък казал на секретаря си да предаде на Жуков повече да не се занимава с такива глупости.

Представете си картинката: в приемната Поскръбишев предава на Жуков думите на Сталин. Веднага след това Жуков влиза в кабинета на „ядосания“ Сталин и си почват ежедневната работа... Защо Сталин не е скастрил Жуков лично? Защо го е направил чрез Поскръбишев?

Обяснете ми и нещо друго: защо Жуков нарича документ на Генералния щаб — „моята докладна“ и „писмото ми“? Повтарям, не става дума за един документ, а за цял комплект, който по някакви причини не е достъпен и до днес за изследователи. Документите са подготвени от генерал-майор Василевски, минали са през генерал-лейтенант Ватутин, отдолу са имената на народния комисар на отбраната маршал Тимошенко и на началника на Генералния щаб армейски генерал Жуков. С други думи, в разработването на целия този проект участват както подчинени на Жуков, така и прекият му началник. Защо този комплект документи е наречен *писмо*, при това — *мое*?

Грифът на документите е „Свършено секретно. Особено важно. Само лично!“ Хайде да обърнем малко внимание на последните две думи. САМО ЛИЧНО! И хайде за секунда да повярваме на измислиците на Светлишин: в нарушение на заповедите и инструкциите за секретност Жуков дава в чужди ръце комплект свършено секретни и особено важни документи, които трябва да даде единствено и лично на Сталин. Това е престъпление. Ако това наистина се е случило, Жуков заслужава разстрел за престъпната си безотговорност. В случая е нарушил клетвата си да пази държавната и военната тайна — отнесъл се е към особено важни документи, все едно са някакви си маловажни хартийки. За много по-малки нарушения са разстрелвали — и разстрелват.

А Сталин? Да допуснем, че наистина е отхвърлил плана на Генералния щаб. Но и отхвърленият план си остава свършено секретен и особено важен. Нека си представим, че по някакви причини не вземаме на въоръжение даден нов тип ядрено оръжие. Това не означава, че цялата техническа документация веднага се разсекретява, нали? А пък Сталин отхвърля секретния план — и веднага разказва съдържанието му на Поскръобишев. И Поскръобишев кастри Жуков: а бе откъде го измисли това, да нападаме Германия, че и веднага! Ние ще се отбраняваме — и имаме достатъчно време за подготовка!

И ако повярвахме на Светлишин поне за мъничко, за да го уличим веднага след това в лъжи и измислици, на писателя Н. Н. Яковлев изобщо не можем да вярваме. Яковлев заявява за невероятния инат на ръководителя на съветската държава и как Сталин бил отхвърлил гениалния план на Жуков. Но не бива да забравяме, че властта е на народа — на работниците и селяните. Съветската държава се управлява от колективен орган — Върховния съвет. Този орган никога не е проявявал никакъв инат. Одобрявал е всичко, което каже другарят Сталин. И то винаги веднага и единодушно. Начело на Върховния съвет си има Президиум. Но и той не е прочут с ината си. А начело на Президиума на Върховния съвет е добрият дядко Калинин. Най-характерната му черта е изключително гъвкавият му гръбнак. „С подписа си Калинин узаконяваше всички действия на Сталин и придаваше на беззаконията вид на закони“ (К. А. Залесский, *„Империя Сталина. Биографическият енциклопедическият словарь“*. М., Вече, 2000, с. 203).

Яковлев забравя за нашата нечувана демокрация и нарича Сталин държавен глава. Е как можем да вярваме на почитаемия изследовател за „невероятния инат“, след като той дори не знае каква длъжност заема великият вожд?

* * *

Казват ми: може и да сте прав в „Ледоразбивачът“, но къде е документът?

Отговарям: документът се пази в Централния архив на Министерството на отбраната на РФ. Фонд 16. Опис 2951. Дело 241. Листове 1–16.

В нова демократична Русия всички документи от войната са разсекретени. Това е много добра новина.

Но ето ви и лошата: вместо грифовете „Секретно“ и така нататък до „Само лично“, които вече са свалени от тези документи, е въведен нов, съвсем безобиден — „Не се дава за ползване“. Така че вие си се радвайте — вече няма никакви тайни за войната. Е, достъп до документите също няма.

Ние сме единственият народ на света, който изобщо не помни Втората световна война и нищо не знае за нея. Ние сме единствените, които не се вълнуваме от войната. На официално равнище нямаме нито сериозни книги, нито учебници, нито изследвания, нито статии, нито филми за войната. Фалшификациите от типа „Съдбата на човека“ не се броят. Войната не се изучава нито във военните училища, нито в институтите, нито във военните академии, нито в Академията на науките. Ние сме единствената страна на света, в която изучаването на войната е строго забранено.

А и как може да изучаваме историята на войната, след като разните му там Горковци, Гайдари, Примакови и Безименски са седнали върху архивите и ни дават от тях само онова, което им е изгодно?

ГЛАВА X

КАК ЖУКОВ СЕ СТАРАЕ ДА УГОДИ НА СТАЛИН

Жуков е опасен и дори страшен човек... 30 години работя с Жуков. Той е властен, деспотичен, безмилостен човек... Виждам с каква невероятна грубиянщина се отнася Жуков към много хора, включително към наистина изключително волеви хора.

Маршал на
Съветския съюз Р. Я.
Малиновски
„Георгий Жуков.
Стенограма октябърского
(1957 г.) пленума ЦК
КПСС и другие
документы“. М.,
Международный фонд
„Демократия“, 2001, с. 487

Като се почне от „Ледоразбивачът“, във всичките си книги посочвам чудовищните идиотски несъответствия в мемоарите на Жуков. Официалните кремълски идеолози ме обвиниха, че изоставям от живота. Те, разбирате ли, отдавна били отхвърлили шестте конюнктурни издания на мемоарите на Жуков и се ориентирали по единственото вярно и правдиво — седмото. Пък аз съм се позовавал само на първото.

Мина време. Оказа се, че седмото издание също като предишните е осакатено от цензурата. Същата съдба постигна и осмото, и деветото издание. А мен пак ме нападат с оръжието на пролетариата: ние улавяме духа на времето и бързо-бързо пренаписваме историята в съответствие с най-правдивото десето издание, а ти все не щеш да се откажеш от първото.

Признавам — губех. Как да спечеля това състезание? Те са си в Москва, излиза поредното издание на „Спомени и размисли“, което опровергава всички предишни, и те веднага напасват възгледите си за хода на войната според последните указания. А докато това ново издание стигне до мен, кремълските идеолози вече са го обявили за конюнктурно и работят с най-новото, най-правдивото и истинското.

Какво да правя?

Изходът се оказа достатъчно лесен: да събера всички издания на Жуков, да ги изчета, да ги сравня, да уловя тенденцията и на тази база да правя прогнози за развитието. Като знае как точно са се деформирали мемоарите вчера и завчера, човек може да предскаже накъде ще се извъртят утре. С един елементарен анализ може да се надникне в бъдещето, може да се предскаже накъде ще тласне утрешният ден великия мемоарист. Най-великият стратег (ако ще му вярваме) бил владееел научното предвиждане. И аз се въоръжих със същото научно предвиждане — така можех да изпреваря онези, които чакаха публикуването на поредното, най-ново и най-правдиво издание.

И станах предсказател.

Какво обаче се оказа? Оказа се, че да станеш предсказател в тази ситуация изобщо не е сложно. Новото, не знам кое точно поред, издание на великия пълководец още не е излязло, а аз се вглеждам в бъдещето и виждам бъдещите промени.

Ще ви разкрия тайната на ясновидството — трябва да четете внимателно какво пишат защитниците на Жуков в книгите, статиите и дисертациите си. Трябва да следите аргументите им. В това е ключът. Онова, което защитниците казват днес, утре непременно ще бъде намерено в забравените ръкописи на пълководеца и най-новото издание ще бъде поправено в съответствие с духа на времето.

За нагледност ще ви дам един пример.

Не само Светлишин обсъжда с Жуков плана на Генералния щаб от 15 май 1941 година. След Светлишин за срещата си с единствения спасител си спомня и академик Анфилов: „В началото на 1965 година — тогава бях полковник, старши преподавател в катедрата по история на войните и военното изкуство към Военната академия на Генералния щаб — се срещнах с Г. К. Жуков“ („Красная Звезда“, 26 март 1996). През 1995–1996 Анфилов разказва в много вестници и списания, че е открил плана на Генералния щаб от 15 май 1941 година не в началото на 60-те, а много преди Светлишин — още през 1958 година. И значи на една среща с Жуков през 1965 година Анфилов му задава въпрос за този документ. На което Жуков бил отговорил: *„Ние не подписахме този проект, решихме първо да докладваме на Сталин. Но когато чу за изпреварващ удар по германските войски, той направо се вбеси. «Да не сте се побъркали? — ядосано викна Сталин. — Искате да провокирате германците?» Позовахме се на обстановката край границите на СССР и на идеите в изказването му от 5 май... «Но аз го казах, за да окуража присъстващите, за да си мислят за победа, а не за непобедимостта на германската армия, дето я възхваляват вестниците из цял свят» — изсумтя Сталин“* („Куранты“ 1995, 15–16 април).

„Красная Звезда“, „Военно-исторический журнал“ и много други вестници и списания многократно повтарят думите на Сталин. „Казах го, за да окуража присъстващите...“ И наглед всичко си идва на мястото: Жуков предлага план, а ядосаният Сталин го отхвърля. Може ли да има място за спор?

Може.

Елементарната честност изисква от всички, които повтарят тези дрънканици, да кажат на читателите, че това не са думи на Сталин. Това са думи на Анфилов, на когото Жуков бил казал, че така бил казал Сталин.

Преди да повтарят измислиците на Анфилов, редакторите и издателите е трябвало да зададат на този мъдър академик въпроса,

който вече зададохме по-горе: а защо мълча 37 години, от 1958 до 1995-а? Цял куп книги си написал за началото на войната и за това колко е велик Жуков, но не споменаващ този разговор. Добре де, през 1965 година може да не е можело да се говори за тези неща. Но в края на 80-те, когато бушуваше така наречената „гласност“, можеше да се говори всичко. Защо не го разказа тогава? А после Съветският съюз рухна и през първите месеци след това можеше да се разправя абсолютно всичко. Но Анфилов се сеца чак когато Карпов публикува плана на Генералния щаб от 15 май 1941 година и чак след като обикновените хора имаха възможността да прочетат „Ледоразбивачът“ и сами да преценят важността на този документ. Тоест чак тогава си спомня, че знае за този план много отдавна, че е говорил за него с Жуков и че Жуков му бил разказал колко се ядосал Сталин.

И по-важен въпрос: защо след срещата си с Жуков през 1965-а военният историк Анфилов никъде и по никакъв начин не е фиксирал обяснението на великия пълководец? Ако тогава не е смятал тази тема за важна, откъде накъде ще се представя за пазител на изключително важни исторически сведения след цели 30 години? А пък ако е смятал обяснението на Жуков за важно, е трябвало да го запише и да го даде в хранилищата на Военноисторическия отдел на Генералния щаб.

И още нещо. Анфилов е трябвало да каже на Жуков: така и така, аз, военният историк, се натъкнах на плана на Генералния щаб от 15 май 1941 година, възможно е и някой друг да го намери, така че, Георгий Константинович, защо не разкажете за тези неща в мемоарите си? Та да не би впоследствие някой мошеник, някой огняр на ледоразбивач да почне да извращава славната ни история.

Неразбираемо е и поведението на самия Жуков. Приемаме, че през 1965 година при него идва Светлишин и му казва за намерения план. След него, същата година, идва Анфилов и говори за същия план. А Жуков тъкмо е седнал да пише мемоарите си. Като гражданин и патриот Жуков би трябвало да реагира на тези разговори. Трябвало е да изясни нещата, та потомците да не могат да тълкуват превратно героичната история на Съветския съюз. Дори без да се позовава на споменатия документ, Жуков би могъл да каже нещо достатъчно определено: имахме и други варианти, и други замисли, но Сталин ги отхвърли. И готово. Само едно изречение.

Но Жуков не го прави.

От това може да се направят само два извода.

Първият — че Жуков не го е било грижа за честта на родината и армията. Все пак вижда, че е намерен документ, който може да се изтълкува в изключително неизгодна за Съветския съюз светлина. Но не прави абсолютно нищо, за да пресече възможностите бъдещите противници на комунизма да използват този въпиещ компромат като разобличителен материал и доказателство за агресивната същност на комунизма изобщо и на сталинската диктатура в частност.

Вторият извод. Нито Анфилов, нито Светлишин, нито никой по това време не е имал достъп до този план и никой не е разпитвал великия стратег на тази тема. Жуков е бил убеден в непоклатимостта на комунизма и затова не се е тревожел, че свидетелствата за престъпния режим някога ще излязат на бял свят. Ето защо не прави нищо, за да обезвреди тази бомба със закъснител, която може да взриви героичната история на Страната на съветите.

Откривателите не са Светлишин и Анфилов в края на 50-те и в началото на 60-те години, а Волкогонов и Карпов в края на 80-те. Един от тях споменава документа, а вторият го публикува почти изцяло, без да разбира, че това не е потвърждение на гениалността на Жуков, а обвинение към режима. И когато се усещат, вече е късно.

Точно затова се предприемат изключително неубедителните опити да се заяви, че документът наистина е съществувал, обаче не бил приет и не влязъл в действие.

Точно затова са необходими изказванията на лъжесвидетелите — а бе Жуков ми каза... Е, тогава не го записах, обаче много добре си спомням...

Интересно е, че официалната пропаганда се позовава едновременно и на Светлишин, и на Анфилов: и двамата били говорили с Жуков, и двамата през 1965 година, и на двамата Жуков казал, че Сталин бил отхвърлил плана.

Като цяло разказите на двамата велики изследователи съвпадат, но се различават в подробностите. Двамата взаимно се опровергават. Жуков казва на Анфилов, че не *били подписали* документа, а на Светлишин — *моето писмо*. Дреболия. Но разликата е огромна. В първия случай Жуков говори за колективно творчество, във втория се изкарва единствен автор.

Жуков бил казал на Светлишин, че ядосаният Сталин не му съобщил решението си лично, а чрез секретаря си. На Анфилов обаче същият този Жуков същата година казва, че Сталин изразил неудоволствието си лично. При което — кипнал и сумтял.

Понеже разбират, че не е проблем лъжесвидетелствата да се разобличат, асовете на родната идеология се обръщат към мнението на „мнозинството военни историци“, които пък потвърждават: Сталин отхвърля плана. А доказателство? Ами много просто — няма подпис!

Другари учени, хайде да си спомним едно съвсем простичко нещо: всички планирани в документа от 15 май 1941 година мероприятия са изпълнени:

1. В края на май — началото на юни е проведена скрита мобилизация на войските. Събрани са 813 хиляди запасници. Тайно ги прекарват от вътрешността на страната в западните крайгранични военни окръзи и полковете, бригадите и дивизиите в тези райони са доокомплектовани според военновременните щатове.

2. Под претекст учебни сборова и лагери се провежда тайно съсредоточаване на войските близо до западната граница. Всички армии, които се изброяват в документа, са разгърнати във вътрешността на страната и тайно се прехвърлят в районите, посочени в плана на Генералния щаб от 15 май 1941 година. На 22 юни 1941 година повечето дивизии са в движение — в ешелони и в походни

колони. Междувременно железниците доставят на западната граница 47 000 вагона военно снаряжение.

3. Авиационните полкове и дивизии от отдалечените военни окръзи тайно се прехвърлят на полевите летища край границата. Пак там се разгръща авиационният тил — стотици хиляди тонове гориво, бомби, патрони, снаряди, резервни части и така нататък.

4. Под претекст учебни сборове и тилови учения се разгръща тилът на сухопътните войски и болничната база. Ето ви едно от множеството свидетелства. В най-първите дни на войната само Западният фронт и само в Западна Белорусия губи 3 управления на армейски болнични бази, 13 евакуационни пункта, 3 автосанитарни роти, 3 санитарни склада, 44 болници, включително 32 хирургически, освен това евакуационни болници със 17 000 легла и 35 други санитарни части и учреждения (*генерал-полковник Ф. И Коларов. „ВИЖ“, 1988, №8, с. 43*). При което са изгубени и огромни количества медицинско имущество — до последния бинт. На практика в източната част на Белорусия не остава нищо. „Сформираните санитарни учреждения на територията на Източна Белорусия останаха без имущество“ (*пак там*).

Какво ще си говорим подписан ли е документът или не, след като всичко, написано в него, се е изпълнявало или вече е било изпълнено!

Представете си, уважаеми другари учени, че ви съберат накуп и заради престъпленията ви срещу народа ви разстрелят. И после внезапно се окаже, че заповедта за разстрела ви не била подписана. Това е ужасно, разбира се. Но вас какво ви грее?

Всичко описано в плана на Генералния щаб е осъществено съвсем точно. Затова няма никакво значение подписвал ли го е Сталин или не, ядосан ли е бил, сумтял ли е, ръмжал ли е. Липсата на подписи няма никакво значение. Тя е фалшив аргумент. Използват го защитниците на Хитлер и Сталин. Хитлер е избил милиони хора — някой да е намерил подписа му? Това достатъчно ли е да го обявим за невинен? В началото на 30-те години Сталин изстребва милиони хора в Съветския съюз. Подпис няма. И няма документи, в които да нарежда да се избият тези милиони хора. Щом няма подпис, да не говорим за документ, значи е невинен? Или тези милиони хора не са били избити?

Ето и още един въпрос към „мнозинството военни историци“:
КОЙ Е ИЗПЪЛНИЛ ТОЗИ ПЛАН?

Нека да допуснем и да повярваме, че ядосаният Сталин е сумтял и ръмжал. И че Тимошенко и Жуков веднага са се отказали от плана си и изобщо не повдигат наново този въпрос. Планът е написан на ръка, в един екземпляр — и отива в архива. За него знаят петима: Сталин, Тимошенко, Жуков, Ватутин и Василевски. Ако се вярва на фантазиите на Светлишин, съдържанието на плана е било известно и на секретаря на Сталин Поскръобишев. Допускаме, че Тимошенко, Жуков, Ватутин и Василевски се стряскат от гнева на Сталин и никога вече не повдигат въпроса за този план. Как обаче става така, че командващите далечните военни окръзи в Сибир и в Северен Кавказ, на Урал и Волга, без да се договарят един с друг, сформират седем нови армии и ги пращат в западните райони на страната в отговор на неизвестния им план? Как се получава така, че някой вдига авиацията от Алтай и Далечния изток, от Приволжкия, Московския, Архангелския, Орловския и от всички други военни окръзи и я прехвърля на крайграничните летища? Кой има право да свика стотици хиляди запасници и да ги откара на хиляди километри чак до границата? Кой прави край границата складове и хранилища с десетки милиони снаряди и милиарди патрони? Кой и защо товари десетки хиляди вагони с военно снаряжение и ги праща на запад? Местна инициатива ли е това? Ами че народният комисар на транспорта другарят Каганович нямаше да даде толкова локомотиви и вагони на местните началници. И на Жуков нямаше да даде. И на Тимошенко. Той не им е подчинен. Той е подчинен единствено на Сталин. И само по негова заповед би могъл да проведе тази най-грандиозна железопътна операция в цялата човешка история.

И какво излиза? Сталин се ядосва, ръмжи, тропа с юмрук и с крака, а командващите окръзите и армиите, командирите на полкове и така нататък въпреки забраната на вождата изпълняват план, който не им е известен. Сталин заявява, че изпълнението на такъв план ще е

единствено в угода на враговете на съветската власт, но Червената армия го изпълнява.

Да не би обаче войските да са се струпвали покрай границата с цел отбрана?

Това вече излиза извън рамките на научния подход. Планът за внезапно нападение срещу Германия съществува. Макар и неподписан. Но къде е планът за отбраната? Покажете ни го! Съгласен съм дори чернова да видя, омацана, от никого неутвърдена и от никого неподписана.

Често казват: може и да сме съгласни с „Ледоразбивачът“, може и да не сме, обаче къде са документите, които потвърждават тезата ви? Ами да ви попитам и аз тогава, другари военни историци: къде е планът за отбранителна война?

Възрази ми генерал-полковник Ю. А. Горков — със серия съкрушителни статии под заглавие „Крайт на глобалната лъжа“. Генерал-полковникът публикува *плановете за прикритие на държавната граница за периода на съсредоточаване на войските* и заяви: ето ги плановете за отбрана на страната! Нещастният генерал може би изобщо не разбира разликата между отбраната на една страна и прикритието на границите. Че с прикритието на границите ни ли се изчерпват стратегическите ни замисли? Нима цялата отбрана на една огромна държава се свежда до това да се прикрие границата, т.е. със силата на армията да се *поддържат* граничарите, при това само докато главните сили се съсредоточават? А след като се съсредоточат — тогава по какви планове да действат?

За ваше сведение, другарю генерал — докато се съсредоточават на нашата граница, германските войски имат също такъв план за прикритие. Войските в ешелоните и в районите на разтоварване са крайно уязвими, почти беззащитни. Затова районите на съсредоточаване трябва да се прикриват от челни части, своевременно изтеглени към предната линия или в случая към границата. Това изобщо не противоречи на намерението да се нанесе внезапен удар, а дори го потвърждава.

И ето ви я загадката: как се получава така, че Сталин се ядосва и отхвърля плана, Тимошенко и Жуков козируват и го забравят, а командващите както на крайграничните, така и на вътрешните окръзи,

без изобщо да знаят за този план, почват да го изпълняват? И наистина го изпълняват. Почти. Защото Хитлер им попречва. Къде е отговорът?

Отговора ни го дава самият генерал-полковник Горков в същата си разобличаваща поредица статии „Крайт на глобалната лъжа“: „Стратегическият план, разработен в Генералния щаб на Червената армия и одобрен на 15 май 1941 година от политическото ръководство на държавата заема главно положение по отношение на оперативните материали на военните окръзи“ („ВИЖ“, 1996, №2, с. 2).

Охо! Значи стратегическият план е утвърден. Политическото ръководство на страната — това е другарят Сталин. И по волята на Сталин всички надолу по командната линия действат съответно на плана.

Горков повтаря същото и в друга статия: „Особено място тук заема последният оперативен план за войната... разработен от Генералния щаб на Червената армия с оглед на състоянието към 15 май 1941 година. И това е съвсем естествено. Тъкмо с този план ние влязохме във войната. От него се ръководеха командващите военните окръзи и щабове им, според него действаше войската“ („Готовил ли Сталин упреждающий удар против Гитлера в 1941 году“. Във: „Война 1939–1945. Два подхода“. М., 1995, с. 58).

Генерал-полковник Горков съобщава, че планът е одобрен от Сталин, че планът от 15 май 1941 година е единственият, че не е имало никакъв друг и че именно него е изпълнявала Червената армия през първите дни на войната. И чак след това се позамисля над думите си. Чак след това се сеща, че се е издънил. И какво да направи? Да си вземе думите назад? А, не, в никакъв случай! И в следващите си публикации генерал-полковник Горков внася едно уточнение: стратегическият план от 15 май 1941 година е одобрен от Сталин, но от него е „махнат разделът за нанасяне на изпреварващ удар“.

Де да имах вашия талант да го усуквам, другарю генерал! След като прочетох уточнението ви, направих един експеримент. Моля и вас, и всички желаещи, ако искат, да го повторят. Взех плана от 15 май 1941 година и едно моливче и започнах да задрасквам всичко, което се отнася за внезапно нападение срещу Германия и Румъния.

И какво остана? Остана датата — 15 май 1941 година, и сведенията за противника. Нищо друго. Повторете експеримента ми,

ако желаете. И не забравяйте да кажете какво остава, ако махнете от този план агресивно-нападателната съставляваща.

Да се върнем към казаното от Анфилов. На 5 май 1941 година в Кремъл Сталин говори пред випускниците на военните академии. След това вдига няколко наздравици, за да уточни мислите си. Общият тон е: стига сме говорили за мир, стига сме дрънкали за отбрана, време е да вземем инициативата в свои ръце, време е да преминем към настъпление.

Ако се вярва на Анфилов, щом чува думите на Сталин, Жуков почва да съставя план за внезапно нападение срещу Германия. После обаче се оказва, че Сталин изобщо не бил искал да напада Германия, просто искал да покуражи наплашените випускници на военните академии.

Ако ще вярваме на това, излиза, че Сталин е кръгъл идиот. Самият той, както ни разказва Жуков, ужасно се страхувал от войната. Сега излиза, че и випускниците на военните академии, и целият команден състав на Червената армия, присъствал на приема в Кремъл, всичките тези хиляди най-добри офицери, генерали, адмирали и маршали, са треперели от страх до такава степен, че е трябвало да им се вдъхне кураж. Вместо обаче да постави армията си в отбрана, та през оставащите седмици и дни да се копаят окопи и траншеи, да се правят минни полета и да се опъва бодлива тел, страхливият Сталин заявява: по дяволите да върви отбраната! Не ни трябва отбрана!

Голямо окуражаване, няма що.

За съвсем тъпите Анфилов разяснява: цялата световна преса твърди, че германската армия е непобедима, и значи Сталин решава да вдъхне малко кураж на випускниците на военните академии...

Тук обаче също има едно мъничко несъответствие. Световната преса може да си твърди каквото си ще, само че випускниците на военните академии не са имали достъп до тези вестници и списания. По онова време няма и вражески радиостанции. Да не говорим, че повечето съветски хора не са имали и радиоапарати, а само радиоточки. Поради което са можели да слушат само химна на пролетариата, т.е. „Интернационала“, с който почва работният ден — и

пак с който свършва. И освен него — новините за прибирането на реколтата, речите на другаря Сталин и на другите другари, песни за волните простори и за непобедимата Червена армия. Пък и да беше имало вражески радиостанции и радиоапарати, командирите пак нямаше да ги слушат, защото са помнели много добре какво е станало през 1937 година. Командирите са чели „Правда“, „Известия“ и „Красная Звезда“, и още много други издания, чак до „Крокодил“, и са получавали информация единствено за това колко е могъщ Съветският съюз и колко е непобедима доблестната Червена армия.

Тоест изобщо не е било нужно другарят Сталин да опровергава пред випускниците на военните академии измислиците на световната преса.

Жуков пък е изкаран от Анфилов съвсем идиот. От една страна, той смята, че Червената армия не е готова да отблъсне агресията, че сили за отбрана няма: „Ние нямаме на границите достатъчно сили дори за прикритие. Не можем организирано да посрещнем и да отблъснем удара на германските войски“ („Воспоминания и размышления“. М., ОЛМА-ПРЕСС, 2003. Том 1, с. 258). Но ето че стратегът чува речта на Сталин и въпреки убежденията си, зарязал цялата си друга работа, забравил за неотложните задачи на отбраната на страната, хуква да пише нов план за войната. Уловил е новия полъх и веднага, без никакви указания от вожд, се обръща на сто и осемдесет градуса и след десет дни носи готов план за настъпление, макар да знае, че сили няма не само за отбрана, но дори за прикритие. И носи на Сталин не плана, който според него е нужен, а план, който да се хареса на вожд.

Обаче не успява да угоди на великия вожд.

А после? После Жуков веднага се отказва от новото си мнение. Това е важна подробност. Жуков казва, че е написал нов план за войната, за да угоди на Сталин... но, кой знае защо, не го подписва.

В Съветския съюз имаше пет златни правила — ако се придържаш към тях, можеше да оцелееш във всякакви условия:

1. Не мисли!
2. Ако си помислил, не го казвай!
3. Ако си го казал, не го пиши!
4. Ако си го написал, не публикувай!
5. Ако си го публикувал — отречи се!

Та ето ви блестящ образец за следването на тези правила.

От една страна, Жуков гордо заявява: писмото ми! От друга страна — това писмо е написано от Василевски на ръка и не е подписано от Жуков.

От една страна — той се старае да угоди на Сталин, веднага схваща мислите на вожд и бързо-бързо ги vyplъщава в грандиозни

планове. От друга страна — забравя да се подпише под тези планове. Просто за всеки случай.

И този лакей трябва да ни е пример за подражание? Да се учим от него как да въртим опашка и да подписваме, щом ни наредят?

Кратко обобщение: документът за подготовката за нападение срещу Германия е намерен, публикуван и широко известен. Документът за подготовката на страната за отразяване на вражеско нападение не е известен, не е намерен и не е публикуван.

Съгласен съм и да е неподписан. Но къде го?

Дори обаче някога да се намери, пак ще се наложи да се обясни защо при цялото това гениално планиране на 22 юни 1941 година цялата армия действа без планове. И защо в първия ден на войната никой не мисли за отбрана, а Жуков подписва директиви за настъпление. И вижте най-удивителното: на 22 юни 1941 година Жуков подписва директива за настъпление едновременно на три фронта, в чийто състав има тринайсет армии. Според него бил подписал не по своя воля, а по заповед на Сталин.

Чудеса:

На 5 май 1941 година Сталин казва на випускниците на военните академии и на целия висш команден състав на Червената армия да престанат да мислят за отбрана, а да се готвят единствено за настъпление.

На 15 май ядосаният Сталин кастри Жуков и му заповядва да забрави за всякакво настъпление.

На 22 юни Сталин иска от Червената армия да мине в решително настъпление. За отбрана — нито дума.

Първото и третото от тези три събития са потвърдени многократно и документално.

А второто, за ядосания Сталин, е известно само от многократно уличените в лъжи Светлишин и Анфилов.

* * *

Започнах тази глава с думите, че е доста лесно да се предскажат бъдещите промени в мемоарите на Жуков. Свидетелствата на

Светлишин и Анфилов са наистина прекалено явни лъжи. На идните поколения обаче все пак трябва да им се докаже, че Сталин е отхвърлил плана на Генералния щаб на Червената армия от 15 май 1941 година. Предричам, че скоро ще бъде намерен още някой откъс, спрял преди време от цензурата. И че в най-новото, най-правдиво издание на мемоарите на великия пълководец ще прочетем собствената му версия за събитията. Мъртвият Жуков ще ни разкаже лично за невероятния инат на Сталин, за това как е предал предназначения лично за Сталин документ на друг човек и как ядосаният Сталин сумтял и ръмжал.

ГЛАВА XI

ЧЕ КОЙ ИСКА ДА УМРЕ

Тук се намира мемориалният комплекс „Жуков“, чиито създатели са предложени за Държавната награда на Руската федерация „Г. К. Жуков“... И ето влизаме в музея „Жуков“ в град Жуков.

„Красная Звезда“
19 февруари 1999

През 1943 година на Курската дъга германските войски имат тежки танкове. Задачата на германските войски е да пробият отбраната на Червената армия.

Червената армия трябва да спре германците. Съветските войски разчитат на полеви укрепления, т.е. на обикновени окопи и траншеи. Червената армия е окомплектована от необучени запасници. Ще кажете — но те са имали боен опит. Не е вярно: войниците, сержантите и младшите офицери, воювали през есента на 1941-а, като цяло не доживяват до 1942-а. А онези, които воюват през 1942-а, не доживяват до 1943-а. Оцелели са само онези, които са били в тила или на пасивни участъци на фронта. И опитът им е ограничен. Така продължава и по-късно. През 1944 година воюват необучени запасници. И през 1945-а. Войниците, сержантите и офицерите не оцеляват дълго в бойните подразделения, така че просто нямат възможност да натрупат опит. Един пример: през лятото на 1944-а в операция „Багратион“ Червената армия губи 765 813 убити, ранени и безследно изчезнали. „Красная Звезда“ (22 юни 2004) обяснява причината: войската се комплектува от войници „без предварителна военна подготовка“. Интересно е и записаното в дневника на армейски генерал А. И. Ерьоменко през март 1945 година: че предстоят решителни боеве, а войската е много слабо подготвена.

През юни 1941 година обаче Червената армия е кадрова. Окомплектована е с обучен личен състав, наборите от предните две години. Щом необучените запасници са успели да спрат тежките германски танкове на Курската дъга, през 1941 година кадровата армия би трябвало също да може да се справи, още повече че тогава нито една армия на света освен Червената няма тежки танкове. А и през 1941 година кадровата армия е можела да разчита не на траншеи, а на свръхмощни укрепени райони.

Какво се е получило? Защо през 1943-а запасниците в най-обикновени окопи и траншеи успяват да спрат тежките танкове, а през 1941-а обучената кадрова армия, разполагаща със свръхмощни

дълговременни отбранителни съоръжения, не може да спре и леки танкове? Защо? Ами затова:

Докладвайте на народния комисар на какво основание частите от укрепените райони на Киевския специален военен окръг са получили заповед да заемат предната полоса. Подобно действие може веднага да провокира германците за въоръжен сблъсък и да доведе до лоши последици. Незабавно отменете това разпореждане и докладвайте кой конкретно е дал такова самоволно разпореждане.

Жуков

10.06.41

По заповед на Жуков още в началото на май 1941 година войските са изтеглени от укрепените райони (УР). Жуков внимателно следи в УР-овете и близо до тях да няма съветски войски. На 11 юни той праща на всички командващи западните военни окръзи следното указание: *„Без специално нареждане предната полоса да не се заема от полеви и УР-овски части“*.

И на 22 юни се получава следното: укрепените райони покрай цялата западна граница са без войски, а войските са без укрепени райони, траншеи и окопи.

Жуков не само издава престъпни заповеди, чието изпълнение води до гибелта на кадровата армия, той освен това потиска всяка инициатива у подчинените си: *докладвайте кой конкретно е дал такова самоволно разпореждане...* Под градушката на зверските му заповеди подчинените му командири просто губят способност за самостоятелни действия. Покрай Жуков оцеляват онези, които не правят нищо. Останалите са престъпници в очите му. По-късно, след войната, Жуков заявява, че укрепените райони били прекалено близо до границата и войската била неустойчива, изпадала в паника. Но ако не са били неговите заповеди, а те са се сипели като порой, войските са щели да са в железобетонните фортификационни съоръжения. И щяха да са устойчиви, и нямаше да имат никакви причини да изпаднат в паника.

Изобщо не прекалявам, като определям действията на Жуков като престъпни. Изпълнението на заповедите му довежда до гибел и до пленяване на кадровата Червена армия, до загубата на огромни територии и смъртта на десетки милиони хора. Член 58–1 на Наказателния кодекс на РСФСР ясно определя признаците, според които дадено лице може да бъде осъдено по посочения член. Сред тях четем: „Подкопаване и отслабване на външната сигурност на СССР“. Как иначе да квалифицираме заповедите на Жуков?

Алинея 4 на същия член предвижда „висшата мярка на социална защита — разстрел“ за „оказване по какъвто и да било начин на помощ на онази част на международната буржоазия, която не признава равноправността на комунистическата система, призвана да смени капиталистическата система, и се стреми да я унищожи“. Всеки съдия преспокойно би могъл да тресне на Жуков една смъртна присъда без право на обжалване. Нали Хитлер иска да свали съветската власт — а Жуков съвсем съзнателно му помага със заповедите си.

Как може да се оправдае чудовищното престъпление на Жуков, довело до гибелта на десетки милиони хора?

Великият историк Светлишин намира начин. Бил се срещал с Жуков, задал му някои въпроси, а единственият спасител на Отечеството му бил отговорил: „На 10 юни 1941 година народният комисар на отбраната маршал Тимошенко и аз като началник на Генералния щаб бяхме извикани от Сталин, който рязко ни обвини, че провокираме война. Пак там, в кабинета на Сталин и под негова диктовка, написах телеграма, която беше изпратена до командващите крайграничните окръзи... бях сигурен, че ако не подпиша издиктуваната ми от Сталин телеграма, Берия, който стоеше до нас, веднага щеше да ме арестува...“ (Н. А. Светлишин. *„Крутые ступени судьбы“*. Хабаровск, 1992, с. 55–56).

Да обърнем внимание на това, че Жуков не възразява. Но пък няма и заплахи нито от страна на Сталин, нито от страна на Берия. Просто единственият спасител на Отечеството е сигурен, че веднага

ще го арестуват... Самото присъствие на народния комисар на вътрешните работи е достатъчно, та безстрашният пълководец без никакви протести и възражения да подпише заповедта, погубила кадровата Червена армия.

За да се убедим колко сериозна е била заплахата за Жуков, нека отворим „Журнал записи лиц, принятых И. В. Сталиным“. Понеже не можем да сме сигурни, че на 10 юни 1941 година Жуков и страшният народен комисар Берия, от когото толкова се е уплашил безстрашният пълководец, са били в кабинета на Сталин по едно и също време, нали?

И виждаме.

На 10 юни 1941 година Берия е в кабинета на Сталин от 22 часа и 30 минути до 00 часа и 15 минути. През това време Жуков не е в кабинета на Сталин. И изобщо не е влизал в кабинета на Сталин този ден. Следователно е писал престъпните си заповеди не в кабинета на Сталин и не под диктовката на Сталин, и не под заплахата от арестуване.

В кабинета на Сталин Жуков идва на другия ден, 11 юни. Идва два пъти. Берия обаче този ден не влиза в кабинета.

Да допуснем все пак, че всичко е било така, както разказва Светлишин. Какво се получава тогава? На едното блюдо на везните е сигурността на страната и животът на десетки милиони хора, може би дори пълното изстребване на целия народ. На другото — илюзорната възможност да те арестуват.

И единственият спасител на Отечеството веднага решава: бе майната му на Отечеството, майната им на милионите, стига аз да съм си жив и здрав.

Понеже е ясно, че обясненията на Светлишин не могат да оправдаят Жуков, „Красная Звезда“ (19 юни 2001) прилага друг номер: „На 10 юни 1941 година Генералният щаб е принуден да изпрати на военния съвет на Киевския специален военен окръг следната телеграма...“ Съвсем ясно и съвсем просто: Генералният щаб бил принуден! Кой може да го принуди да издава идиотски заповеди? Кой го е принуждавал да вреди на собствената си армия, на народа и на страната? Според другарите от „Красная Звезда“ излиза, че гениалният началник на Генералния щаб няма нищо общо с тия неща. Виновен бил целият Генерален щаб. В Генералния щаб обаче има хиляди хора. Кой точно от тях е злодеят, кой е вредителят? Ами никой.

Шифрованото съобщение е подписано: „Жуков“, но „Красная Звезда“ успява да го изкара невинен, а целия Генерален щаб — идиоти.

Добре. Да допуснем, че Жуков все пак е бил принуден и че страхливият малодушен пълководец се подчинява. Срещу този вариант също имаме възражения. През 1957 година вождовете почват да се дърлят за властта като кучета. Свалените от върховете почват да обясняват, че по времето на Сталин им се налагало да подписват престъпни заповеди, въпреки че не искали: просто времето било такова. Гордият Жуков обаче заявява, че той е изключение. Че не бил подписвал никакви престъпни заповеди. Обаче какво виждаме? Подписвал е, подписвал е. Дори само споменатото зашифровано писмо от 10 юни има по-ужасни последици от стотиците заповеди на Хрушчов, Молотов, Маленков и Каганович за масови разстрели.

Налага се да обърнем внимание и на идиотията в заповедта на Жуков, че *подобно действие може да провокира германците за въоръжен сблъсък*. Наистина идиотщина. Каква е логиката на Жуков: че ако опразним собствените си укрепени райони, ако в тях няма войска, Хитлер няма да нападне? Че щом разбере това, веднага ще отмени „Барбароса“?

Да си представим друга картина — че във всички укрепени райони по цялата граница има постоянни гарнизони, във всеки ДОТ — по петима, десетима, петнайсет бойци със средства за връзка, с оптика и запас боеприпаси, продоволствие, медикаменти и прочее. И че пред тях има противотанкови ровове, бодлива тел и минни полета. А около тях — окопани стрелкови дивизии, корпуси, дори армии. По-навътре в съветската територия пък, до старата държавна граница, има още една линия укрепени райони, заети както от постоянните гарнизони, така и от полеви войски. На Днeпър пък чака речен флот. И на източния бряг на Днeпър е третата линия на стратегическата отбрана... Хитлер и генералите му доста биха се позамислили, преди да нападнат. Пълната липса на отбрана обаче, в съответствие с гениалните решения на великия военен деец — точно това е провокацията. Това си е жива покана за агресора: нападай, в укрепените ни райони няма войски, не сме минирали нищо, загражденията от бодлива тел вече ги срязалме сами — нападай.

Заповедите на Жуков да не се дава повод за нападение и армията да не се поддава на провокации са си чиста лудост. Ако германските войски не са имали заповед да започнат война, е можело да ги провокират както си щат, голите си задници да показват през границата дори — германците е нямало да нападнат. Но ако са имали заповед да започнат война, демонстрацията на миролюбие не помага.

Междувременно командващите на крайграничните окръзи и армии продължават да искат разрешение да се организират за отбрана, сред тях и командващият Западния специален военен окръг армейски генерал Д. Г. Павлов. Но! „На 20 юни 1941 година с шифрограма, подписана от заместник-началника на Оперативното управление на Генералния щаб Василевски, съобщават на Павлов, че молбата му е докладвана пред народния комисар и последният не е разрешил да се заемат полевите укрепления, тъй като това може да доведе до провокация от германска страна“ („Красная Звезда“, 24 юли 2001).

Колко лесно! Виновен е Василевски, виновен е и народният комисар на отбраната Тимошенко, а началникът на Генералния щаб Жуков не фигурира. Наистина интересно: исканията на армейски генерал Павлов и на другите командващи крайграничните окръзи да заемат позиции за отбрана са фиксирани, но никой не може да намери подобни искания от страна на Жуков. За какво ли е мислел мозъкът на армията и неговият гениален началник?

Жуков е мислел как да вземе боеприпасите на войската. И е давал съответните заповеди: да се вземат патроните и снарядите на полковете и дивизиите от първия ешелон. Та бойците да не се поддават на провокации.

На 18 юни командващият Прибалтийския специален военен окръг издава заповед за повишаване на готовността на войските на ПВО. Ето я и реакцията на Жуков:

Без санкция на народния комисар сте издали заповед в ПВО да се въведе положение № 2... нареждането ви поражда какви ли не слухове и изнервя обществеността. Незабавно отменете дадената от вас заповед и дайте обяснение за пред народния комисар.

Жуков

Героят на Съветския съюз писателят Карпов обяснява действията на гения така: „Въпреки желанието си и убеждението си, че армията трябва да се приведе в пълна бойна готовност, началникът на Генералния щаб Жуков е принуден да дава такива нареждания...“ (В. Карпов. *„Маршал Жуков. Его соратники и противника в дни войны и мира. Литературная мозаика“*. М., Военное издательство, 1992, 1219).

Поредното намерено оправдание: принуден бил. Тази мисъл може да се изрази и по-простичко: мухльо! Всички, които са се срещали с Жуков, единодушно твърдят, че е бил съвсем безволев тип, че изобщо не е имал собствено мнение. Ето — това трябваше да го каже Карпов високо, да го чуят.

Тези заповеди не са подписани от Сталин. И няма никакви данни, че Сталин е заповядвал на Жуков да праща на армията такива заповеди. Но е виновен Сталин.

Под тези вредителски шифровки го няма и подписа на народния комисар на отбраната Тимошенко и пак няма и данни, че е нареждал на Жуков — който много добре разбира обстановката и съвестта направо го гризе — да пише всичките тези гадости. Но и Тимошенко е виновен.

Няма ги под тези документи и подписите на народния комисар на вътрешните работи Берия и на народния комисар на държавна сигурност Меркулов. Но и те са виновни.

Всички, които са изпълнявали заповедите на Жуков, също са виновни. Въпреки че просто са верни на военната клетва. През юли 1941-ва безмилостно ги разстрелват заради това, че са изпълнявали заповедите на Жуков, а сега също толкова безмилостно им се присмиват: глупаци с глупаци, на военната клетва ще са верни!

Единствено Жуков, чийто подпис виждаме под тези заповеди, не е виновен за нищо.

И така Жуков разбира, че войната ще избухне всеки момент, но с вредителските си заповеди забранява на армията да се подготви да даде отпор на врага. До последния момент Жуков забранява на командващите крайграничните окръзи и армии да се подготвят по какъвто и да било начин да отблъснат хитлеристкото нашествие.

А какво е могъл да направи?

Точно там е въпросът — не е било необходимо да прави нищо. Ако не е бил издавал споменатите заповеди, командващите западните военни окръзи Павлов, Кирпонос и т.н. са щели да се справят сами и да отблъснат врага. Стига само Жуков да не им е забранявал.

Казват: но на него са му заповядвали „отгоре“!

С това вече няма да се съглася. Кой му е заповядвал? Сталин ли? Тимошенко? Или Берия? Досега не са намерени никакви такива нареждания до Жуков. А престъпните му заповеди са налице.

Но дори Сталин да му е нареждал, никой трибунал не би приел такова оправдание. Ако един взведен командир се подпише под престъпна заповед, той си носи отговорността. И никой няма да се интересува от това дали е получил устна заповед от ротния. Подписът е твой — значи ти отговаряш. Ако са ти заповядали устно, и ти предавай заповедта устно, защо ще подписваш?

Жуков е имал на разположение много начини да не прави онова, което според него е било вредно и пагубно.

Първо. Трябвало е да поиска народният комисар на отбраната маршал Тимошенко да подпише, като заяви: аз, Жуков, категорично не съм съгласен с това решение, но понеже съм безволев човек, все пак ще подпиша — но само след теб, Семьон Константинович.

Второ. Да иска и от Сталин да подпише: такива решения водят страната, народа и армията към гибел; ще подпиша все пак, нали съм безволев човек, но само след вас и след народния комисар Тимошенко.

Трето. Могел е да прояви и воля: вие настоявате, вие си подписвайте, аз няма да подпиша.

Какво рискува Жуков? Кариерата си? Живота си?

Сталин не е бил толкова глупав да убива наред всички, които не са били съгласни с мнението му. Да, Сталин е изтребил мнозина. Но само онези, които са посягали на властта му. Имал е достатъчно ум обаче да цени хората имащи собствено мнение по важни въпроси и достатъчно храброст, за да държат на мнението си. Така че Жуков не е трябвало да се тревожи за живота си.

Да допуснем, че Сталин отстранява Жуков от поста началник на Генералния щаб заради непокорност. И какво му е лошото на това? Самият Жуков пише, че тази длъжност не била за него. Самият той пише, че не е създаден за щабна работа, че бил протестирал и се дърпал, когато го назначавали на тази длъжност. Ами ето ти тогава повод да се махнеш: освободете ме, другарю Сталин, не мога да се справя с тази задача. За Генералния щаб това също щеше да е облекчение. Няма нищо по-страшно от командир, който мрази работата си и разбира, че не е създаден за нея.

На 13 август 1966 година Жуков дава оправдание на поведението си пред редакцията на „Военно-исторический журнал“: *„Че кой иска да умре? Да допуснем, че аз, Жуков, разбирам надвисналата над страната опасност и давам заповед: «Разгръщайте се». Докладват на Сталин. На какво основание? Надвиснала е опасност. Я, Берия, вземи го тикни в килията“* („Огонёк“, 1989, №25, с. 7).

Никой не е плашил Жуков с Берия и килии, но предпазливият стратег е предвидил, че работата може да стигне и дотам, затова благоразумно си мълчи и покорно подписва престъпни заповеди, с чието съдържание уж не бил съгласен.

Но ако наистина е бил предвидил, че всеки момент ще има нападение, е можел и да рискува — публично да не се съгласи със Сталин, пък да го тикнат в килията. Когато Хитлер нападне, благодарният народ ще си спомни за храбрия Георгий Константинович...

Но стратегът не проявява такъв чутовен героизъм и затова сега защитниците му трябва да преписват доблестните му подвизи от мемоарите му или сами да си ги съчиняват.

Аз пък искам междувременно да привлека вниманието ви към един документ, под който на практика в Съветския съюз се подписваше всеки гражданин от мъжки пол. Този документ е Военната клетва. През 1991 година всички граждани на Съветския съюз измениха на клетвата си. Предатели станаха всички, без изключение, като се почне от генералния секретар на ЦК на КПСС, председателя на КГБ и министъра на отбраната и се стигне до редниците от запаса, включително отдавна стигналите преклонна възраст, понеже клетвата за вярност към съветското правителство се даваше не докато излезеш в пенсия, а „до последен дъх“. А 50 години преди това, през юни 1941-ва, на клетвата си изменя началникът на Генералния щаб на РККА армейски генерал Жуков. Защото и той е подписвал военната клетва, клел се е да брани родината храбро, умело, с достойнство и чест, без да щади кръвта си и дори живота си. Храбростта на войника е в това да

върви напред, под вражеския огън и срещу вражеските щикове. Храбростта на началника на Генералния щаб е да има свое мнение и да го отстоява. Каквото и да му струва това. През първата половина на 1941 година спасението на десетки милиони хора зависи от честността и принципността на началника на Генералния щаб. И от личната му храброст. Той е можел да спаси всички. Разбирал е, че всеки момент ще ни нападнат, но не е направил нищо, за да защити родината си. Напротив, вреди ѝ умишлено. В неговото положение да защити родината означава да възрази срещу престъпните заповеди с достойнство и чест, както го изисква клетвата. Или поне да запази неутралитет по отношение на родината и народа си — тоест да не подписва вредителски директиви.

Жуков е изправен пред избор: да защити родината, без да щади дори живота си, или да си спаси кожата, като предаде армията, страната и народа си. И избира измяната.

Жуков изменя на клетвата си и се спасява с угодничество: ще подпиша, каквото заповядате, стига да оцелея, стига да не изкажа някое мнение, с което Сталин няма да е съгласен.

Ако Жуков не се беше уплашил, ако не беше изменил на клетвата си, можеше да отговори достойно и честно: няма да подпиша! И изобщо не мислете да ме плашите с Берия и с килии, аз сам ще се застрелям, но няма да сложа подписа си под вредителски заповеди, които водят народа ми, страната и армията към гибел. Няма да изменя на народа си!

Но му изменя.

* * *

Жуков осъжда генерал-лейтенант Власов, защото е попаднал в плен. На този момент ще се спрем малко по-късно. Тук искам да подчертая едно: Жуков осъжда Власов не за по-нататъшните му действия, а именно защото е попаднал в плен. Смята го за страхливец и настоява, че Власов е трябвало да се застреля, когато разбира, че е попаднал в безизходно положение.

Но нека да сравним действията на Власов и действията на Жуков. Власов попада в плен, но не нанася с това никаква вреда на

никого. А Жуков, като разпраща във войската престъпни заповеди, погубва Червената армия, оставя в ръцете на противника неизчислими военни запаси и 85% от промишлеността на страната, което е последвано от многомилионни жертви и разрушаването на много от онова, което страната е създавала векове наред.

И ако някой все пак го е насилвал да подписва тези безумни заповеди, трябвало е просто да си подаде оставката, в краен случай — да се застреля. Но в случая надделява друга философия: *че кой иска да умре...*

Според Жуков, когато попаднал в безизходно положение, Власов трябвало да се застреля. Самият Жуков обаче, въпреки че положението му изобщо не е безизходно, гледа да си спаси кожата.

Дори с цената на гибелта на цялата армия, на целия народ и цялата страна.

ГЛАВА XII

КАК ЖУКОВ БУДИ СТАЛИН

Още един факт: директивата за привеждане на войските на западните военни окръзи и флотове в бойна готовност, дадена през нощта срещу 22 юни. Както и да я тълкуват днес, тя не може да се сравни с ясните прости команди като „На оръжие!“, „На нож!“, които превръщат военнослужещия във воин, с ясения сигнал „Цялата страна — в мобилизационна готовност!“, който вдига на война целия народ. Директивата е крайно неясна и увъртяна. И това става в момента, когато от най-различни източници постъпват сведения за точната дата на вражеското нападение.

*„Военно-
исторический журнал“
1989, №6, с. 37*

„Журнал записи лиц, принятых И. В. Сталиным“ изобличава поне няколко лъжи от страна на Жуков. Ето два разказа на гениалния пълководец: Първият. Вечерта на 21 юни той, гениалният стратег, съвсем ясно бил разбрал, че германското нападение ще започне до часове, понеже „съобщенията на немските дезертьори окончателно разпръснаха всички илюзии“ („ВИЖ“, 1995, №3, с. 41).

Вторият разказ. „В 3 часа и 30 минути началник-щабът на Западния окръг генерал В. Е. Климовских докладва, че германската авиация напада градовете в Белорусия. След три минути началник-щабът на Киевския окръг генерал М. А. Пуркаев докладва за нападение на авиацията срещу градовете в Украйна. В 3 часа и 40 минути се обади командващият Прибалтийския военен окръг генерал Ф. Кузнецов и докладва за нападения на вражеската авиация срещу Каунас и други градове. Народният комисар ми нареди да се обадя на Й. В. Сталин. Обадих се. Никой не вдигаше слушалката. Продължих да звъня. Най-накрая чух сънени глас на дежурния генерал от управлението на охраната“ („Воспоминания и размышления“. М., АПН, 1969, с. 247).

Нека запомним и двата разказа. И след това да отворим книгата, в която се регистрират посетителите на кабинета на Сталин.

На 21 юни 1941 година Жуков е в кабинета на Сталин от 20,50 до 22,20. Кога ли точно са се разпръснали всички илюзии и гениалният пълководец е разбрал, че нападението е неизбежно?

Да допуснем, че Жуков го е разбрал, преди да влезе в кабинета на Сталин, т.е. преди 20,50. В този случай поведението му е необяснимо. Стратегът внезапно разбира, че ей сега, само след няколко часа, на Съветския съюз ще бъде нанесен смъртоносен удар, в резултат на който ще загинат десетки милиона хора, а страната ще изпадне до Третия свят, никога няма да може да се оправи от страшната рана и в крайна сметка ще се разпадне. Как така при тези обстоятелства великият пълководец е оставил Сталин да спи? Щом е разбрал, че войната ще избухне всеки момент, е трябвало на всяка цена да се развика: Няма да лягаш! Вдигай армията! Бойна тревога!

Да допуснем сега, че „последните илюзии“ вече са се разсеяли и мисълта за неизбежното германско нападение е озарила Жуков по време на съвещанието в кабинета на Сталин. Но и в този случай Жуков е трябвало да действа по същия начин: ако трябва, ще псува, ако трябва — ще бие, но е бил длъжен да задържи Сталин на бойния му пост и да го накара да действа в съответствие с обстановката.

Как описва Жуков тази последна вечер в кабинета на Сталин? Ами никак. И се получават абсолютни глупости. Щом на него, великия, му е било ясно всичко, а на глупавия Сталин не му е било ясно нищо, е логично да има грандиозен скандал. Жуков да крещи, Сталин също да крещи. Жуков значи доказва, Сталин не вярва, членовете на Политбюро са свели глави и ги е страх да вдигнат очи и да погледнат двамата вбесени исполини. В мемоарите тази сцена би трябвало да е основна, централна, ключова.

Обаче в мемоарите тази сцена я няма. И излиза, че проникателният Жуков, който е разбрал всичко, час и половина седи покорно в кабинета на Сталин, след това пожелава на вожда лека нощ и сладки сънища — и си тръгва.

Разказът на стратега става съвсем смешен, ако си спомним, че в 0 часа и 30 минути на войските е разпратена „Директива № 1“, подписана от Тимошенко и Жуков — че задачата на войската е да не се поддава на никакви провокационни действия и да не провежда никакви други мероприятия без специално нареждане.

Значи той, великият, вече няма илюзии, вече разбира, че врагът всеки момент ще нападне — и в същия момент забранява на войските си да открият огън! Той, гениалният, е наясно, че до няколко часа ще бъде нанесен смъртоносен удар по страната — и ето че с директивата си връзва ръцете на всички командващи фронтове и армии, на всички командири на корпуси, дивизии, бригади и полкове и на всичките понискостоящи, като им забранява да стрелят, забранява им **ВСЯКАКВИ** действия!

Последен вариант. Озарението за неизбежното нападение спохожда Жуков, след като излиза от кабинета на Сталин. Тоест след 22,20. Жуков минава през няколкото поста на охраната, стига до колата си, излиза от Кремъл (пак през охранявана бариера), стига до Генералния щаб, сядва на бюрото, преглежда документите, чете донесенията, сравнява и съпоставя — и изведнъж му светва: ама те ей сега ще нападнат, вече нападат!

Този вариант просто не може да мине. Жуков казва, че вечерта са се разпръснали всички илюзии и че е разбрал всичко — а в този вариант вече става дума за към полунощ.

Но дори да е така, дори Жуков да е осъзнал всичко чак след като е излязъл от кабинета на Сталин, защо не му се е обадил веднага? Защо е подписал споменатата вредителска директива?

Има и още! В 0 часа и 30 минути на 22 юни Жуков докладва на Сталин по телефона, че директивата, забраняваща на всички командири да предприемат каквото и да било, вече е разпратена („Воспоминания и размышления“. М., ОЛМА-ПРЕСС, 2003. Том 1, с. 263). А десетилетия след тези събития същият Жуков гордо обяснява на почитателите си: вечерта на 21 юни ми се изясни всичко, вече нямах

никакви илюзии! А на 22 юни 1941 година в 0 часа и 30 минути великият пълководец говори със Сталин, но кой знае защо, не му докладва за разсеялите се илюзии. Явно не е искал да му разваля съня. И другарят Сталин си ляга.

Вие опитайте да ми обясните тази ситуация: вечерта на 21 юни Жуков разбира, че нападението е неизбежно, но почва да буди Сталин по телефона на 22 юни, след 3 часа и 40 минути. При това се обажда не по собствена инициатива, а защото му е заповядал народният комисар на отбраната Тимошенко.

Представете си същата ситуация в Америка. Някой си стратегически гений се фука: ама много съм умен, много съм съобразителен, вечерта на 10 септември 2001 година никой нищо не знаеше и не разбираше, обаче аз, нали съм си умен, се сетих, че на следващата сутрин самоубийците непременно ще пленят самолетите и ще нанесат удари по Ню Йорк и Вашингтон. Цяла вечер бях в кабинета на президента, но не му казах нищо, после той си легна да се наспи, а аз пуснах една директива никой да не предприема нищо срещу терористите и да не се поддава на провокациите им — и на сутринта те удариха! Точно както го бях предвидил. Не мислех да се обаждам на президента, обаче шефът ми нареди: я го събуди и му съобщи новината...

Не е смешно. И точно това ни разказва великият стратег Жуков. Да не говорим, че ни обяснява как от много време все искал да обрисова стратегическата ситуация на Сталин, но нямал възможност, защото Сталин всъщност не се интересувал от работата на Генералния щаб.

* * *

Имам две обяснения за поведението на Жуков. Изберете си, което ви хареса.

Първо обяснение: Жуков е престъпник. Знае, че нападението ще започне само след часове, но със страхливото си бездействие и с престъпната си директива през последните часове на мира поставя армията, страната и народа си под смъртоносен удар. За такива действия — по-точно бездействия — съгласно член 193 на НК на РСФСР (бездействие на властта) се полага разстрел.

Второто обяснение. Жуков е фуклю. Вечерта на 21 юни 1941 година изобщо не е подозирал за германското нападение. Затова пък след войната изведнъж става невероятно проникателен.

Със задна дата.

ГЛАВА XIII

НЕ БИЛ УПЪЛНОМОЩЕН!

На въпроса ми за ролята на Хрущов отговори: „Той заемаше такова положение, че не можеше да взема решения за репресиите“. „А ти имаше ли някакво отношение към тях?“ — попитах. „Не. Никога“ — отговори баща ми. Гледаше ме право в очите.

Елла Жукова
Эра и Элла Жукови.
„Маршал Победы“.
„Воспоминания и
размышления“. М.,
Воениздат, 1996, с. 149

И така, вечерта на 21 юни 1941 година великият стратег разбира: всеки момент ще нападнат! В книгата си „Сянката на победата“ смирено отбелязах, че ако е било така, е трябвало да действа. Трябвало е да вдигне армията по тревога. След като вече няма никакви илюзии, защо не е направил нищо?

Комунистическите идеолози намериха обяснение и на това: ама той не е бил упълномощен!

Другари драги, ако знаете, че една къща е минирана и всеки момент може да хвъркне във въздуха, ако знаете, че в къщата има хора, какви пълномощия ви трябва, за да вдигнете тревога?

А на 21 юни 1941 година става въпрос за милиони къщи, за живота на десетки милиони хора, за колосални загуби и разрушения. Въпрос за съществуването на една огромна страна и за оцеляването на народите ѝ. Великият гений на стратегията — заявява го лично — е съвсем наясно, че катастрофата приближава неумолимо и бързо: но не прави нищо, за да я предотврати, понеже не бил упълномощен.

Бил значи упълномощен да дава престъпни заповеди на войската, но нямал пълномощия да отмени собствените си заповеди.

През нощта срещу 22 юни Жуков, разбрал вече, че нападението е неизбежно, подписва Директива № 1: да не се отговаря на никакви провокационни действия... и да не се провеждат никакви други мероприятия без специално разрешение. Тази заповед директно забранява да се приведе в действие планът за прикритие на държавната граница и войските да се вдигнат по тревога: ако има специално разпореждане от Москва, ще обявите тревога; ако няма, отговаряте с главите си, ако вдигнете тревога.

Та за такива действия Жуков също е упълномощен, но да отмени собствените си заповеди — не бил.

Жуков хитро бяга от отговорност: от една страна — войската трябва да е в готовност; от друга — да не се предприемат никакви мерки! Каквото и да стане, Жуков си е чистичък — дал е съвсем противоречащи си нареждания. Виновни при всяко положение остават командващите по места: вдигаш войските по тревога — разстрел; не ги вдигаш — пак разстрел.

Генерал-полковник И. В. Болдин, през 1941 г. генерал-лейтенант и заместник-командващ Западния фронт, ни разказва за разговорите с Москва в ранното утро на 22 юни. Командващият фронта армейски генерал Павлов крещи в слушалката: Война! Разрешете да действаме! Дайте разрешение да открием артилерийски огън! Дайте разрешение да сваляме германските самолети!

А в отговор: не се поддавайте на провокации!

Следва втори разговор с Москва. Отговорът е същият: не се поддавайте на провокации! Началникът на разузнаването на Западния фронт полковник Блохин докладва: срещу Западния фронт в момента едновременно действат повече от трийсет пехотни, пет танкови, две моторизирани и една десантна дивизии, четирийсет артилерийски и пет авиационни полка на противника. Това не е провокация! Но Москва не е съгласна.

След известно време — трети разговор с Москва. После четвърти.

Вместо командващия фронта армейски генерал Павлов с Москва говори генерал-лейтенант Болдин.

Отговорите са все същите: никакъв артилерийски огън, няма да предприемате никакви действия! Не се поддавайте на провокации! (И. В. Болдин. „Страницы жизни“. М., Воениздат, 1963, с. 84-85; „ВИЖ“, 1961, №4, с. 65).

И тогава командващият Западния фронт армейски генерал Павлов извършва подвиг. Вече не пита за пълномощия. А просто отказва да изпълнява заповедите на Москва. Поема цялата отговорност и със заповедта си по същество обявява война на Германия. Без този геройски подвиг разгромът на съветските войски щеше да е още по-огромен. За този подвиг би трябвало да наградят Павлов с втора Златна звезда. Златните звезди обаче отиват при Жуков, който уж още вечерта на 21 юни бил знаел, че нападението е неизбежно, но упорито продължава да заповядва на армията да не се поддава на провокации.

На 22 юни в 7 часа и 15 минути Жуков сяда да пише Директива № 2, с която позволява воденето на бойни действия — с известни ограничения, разбира се.

В 21 часа и 15 минути армиите получават Директива № 3, подписана от Тимошенко, Маленков и Жуков, с която се нарежда на войските на Северозападния, Западния и Югозападния фронт незабавно да преминат в решително настъпление. На Северозападния и Западния фронт се възлага „до края на 24.6. да се овладее районът на Сувалки“. Югозападният фронт получава задачата „до края на 24.6. да се овладее районът Люблин“.

След войната Жуков заявява: врагът беше по-силен! Разказва, че още през лятото на 1940 година бил разбирал, че врагът е силен и че СССР не е готов за война. Ами като е така, дай заповед за отбрана! Ако сме нямали сили и за отбрана, защо не си дал заповед за отстъпление? Голяма е Русия — може да се отстъпва чак до Москва и така да се изтощава врагът. Още през първия ден на войната обаче Жуков заедно с Маленков и Тимошенко подписва самоубийствената заповед да се завладеят полските градове Сувалки и Люблин, при това без подготовка за фантастично къси срокове. Тази заповед не би могла да донесе на Червената армия нищо освен гибел и позор — и ги донася. Да я подпише, нали разбирате, Жуков има пълномощия.

Пак може да ми възразите: ами такава е било времето, налагало се е да се подписват престъпни заповеди... Жуков обаче сам ви опровергава. Според него на 22 юни Сталин бил объркан, не казвал нищо, не знаел какво да прави. Ако е било така, Жуков, без да иска никакви пълномощия, е трябвало да поеме управлението в свои ръце и да действа. Обаче не го прави.

Накратко — за умните неща Жуков не е упълномощен, а за глупавите и престъпните — пълномощия колкото щещ.

Минават точно три години и на 22 юни 1944 година другарите Берия и Жуков подписват заповед № 0078/42 за унищожаването на Украйна. Заповедта се пази в Централния държавен архив на Украйна — ЦДАГОУ, фонд 1, опис 70, дело 997, лист 91. Документът е публикуван много пъти, така че не го привеждам изцяло. В уводната му част се казва, че „полуфашисткото украинско население“ оказва активна съпротива на възстановяването на колхозите в частност и на съветската власт като цяло. На това основание...

ЗАПОВЯДВАМ:

1. Да се изселят в отдалечени райони на Съюза на СССР всички украинци, останали под властта на германските окупатори.

2. Изселването да се проведе, както следва:

а) на първо място украинците, които са работели и служели при германците;

б) на второ да се изселят всички останали украинци, запознати с живота по време на германската окупация;

в) изселването да се започне, след като реколтата се прибере и се предаде на държавата за нуждите на Червената армия;

г) изселването да се провежда само нощем и внезапно, за да не може никой да се скрие и никой от роднините му в Червената армия да не разбере за това.

3. За червеноармейците и командирите от окупирани области да се установят следните контролни мерки:

а) да се заведат лични дела на всеки в специалните отдели;

б) всички писма да се проверяват не от цензурата, а от специалния отдел;

в) към всеки 5 души командири и червеноармейци да се прикрепят по един таен сътрудник.

4. За борба с антисъветските банди да се прехвърлят 12-а и 15-а дивизия на НКВД.

Заповедта да се сведе до командирите на полкове включително.

Народен комисар на вътрешните работи на Съюза на
ССР БЕРИЯ

Заместник на народния комисар на отбраната на
Съюза на ССР маршал на Съветския съюз ЖУКОВ

Всички, видели с очите си германската окупация, са опасни за Берия и Жуков. И Берия, и Жуков разбират, че за мнозинството от населението хитлеристката окупация е страшно бедствие, но е все пак по-добра от окупацията от ленинско-сталински тип. И затова заповядват всички да се изселят.

По същество това е смъртна присъда за Украйна. „Родината“ се отнася към Украйна по-зверски и от Хитлер. След Гражданската война, „културната революция“, глада от 20-те и 30-те години, двете световни войни и предстоящото изселване на цялото население в Сибир Украйна вече никога е нямало да може да се оправи. Да не говорим, че Жуков и Берия изобщо не са възнамерявали да върнат някого в родното му място. На изселване са подлежали всички и завинаги.

За такива действия Жуков не иска пълномощия.

Тази заповед е не само престъпна, но и глупава — никой украинец на фронта не би простил такова нещо... Сталин го разбира и спира Жуков и Берия. Не защото е добричък, а защото заповедта може да доведе до много неприятни последици.

И ето че в нова демократична Русия се провъзгласява така нареченият Ден на помирението. Препоръчват ни да се помиряваме с убийци, садисти и палачи. Русия трябва да се помири с Ежов, Дзержински, Шолохов, Фриновски, Заковски, Жуков, Троцки, Андропов, Вишински. Питам ви: нали помните убиеца Чикатило, защо да не се помирим всенародно с него? Ами че той е просто дребен престъпник, направо палавник в сравнение с повечето ръководители на Комунистическата партия и органите. Убил е само няколко десетки

души. Защо не може да се помирим с него, а трябва да го направим с онези, които са избии десетки милиони? Мен ако питате, помиряването със злото е грешно и неморално. Не бива да има никакво примирение. Престъпленията трябва да се разкрият и престъпниците трябва да бъдат наказани. Нека да вземем пример от мъдрите евреи. Те не желаят да се помиряват със злото. И помнят престъпленията, извършени срещу народа им. И са прави. Само така може да се оцелее. Само така може да се предотврати повтарянето на престъпленията. Ако народите на Съветския съюз се примирят с извършените срещу тях злодеяния, няма да оцелеят до следващия век.

Никой никога не е оспорвал истинността на заповедта за унищожаването на Украйна, подписана от Берия и Жуков, и изобщо не я е подлагал на съмнение. Все пак, ако някой изпитва съмнения, има си доводи, с които да ги разсеем.

Първо, украинският народ помни как някои най-верни другари започват да изпълняват тази заповед. И няма да го забрави. Препоръчвам ви да поприказвате например със старците в град Конотоп, Сумска област, или поне в Черкаси.

Второ, унищожаването на Украйна винаги е стояло на дневен ред за комунистите. С тази цел комунистическата власт умишлено организира глад в Украйна цели три пъти: през 1921–1923, през 1932–1933 и през 1946–1947 година. Всеки път властите искат да унищожат милиони хора — и го постигат. Да не говорим, че цялата украинска интелигенция е изтребена до крак. Но и това не им стига. „Арестите и депортациите, започнати от НКВД веднага след навлизането на Червената армия в Западна Украйна, продължават чак до нахлуването на германско-фашистките войски в посочените райони. Според някои данни само през 1939–1940 година без съд и следствие в източните райони на СССР са изселени 1 400 000 жители на Западна Украйна и Западна Белорусия“ („Родина“, 1991, №6-7). И това са фактите, които признават самите комунисти. Това са фактите, публикувани в списанието на Върховния съвет на РФ. Кое то списание открай време се отличава с крайно усърдие в защитата на комунистическите садисти и на „завоеванията на социализма“.

Трето, сатанинската власт изселва 14 други народа. Украинците не попадат в този списък просто защото са много. Депортацията на населението на Украйна през 1944 година би могла да прерасне в гражданска война и да забави победното шествие на Червената армия на запад.

На XX конгрес на КПСС — конгрес, и до днес смятан от комунистите за изключително събитие в историята им, — Никита Хрущов — по това време главният комунист на планетата — говори

за насилственото изселване на цели народи и заявява: „Украинците избегнаха тази участ само защото са прекалено много и нямаше къде да бъдат изселени. Иначе той и тях щеше да изсели“. На това място стенограмата е фиксирала смях и оживление в залата.

Комунистическата власт няма никакви спирачки — нито юридически, нито морални. Просто вождът се е сетил, че да се изсели цялото население на Украйна, при това точно в този момент, е непосилна задача.

Четвърто, самите другари с горещи сърца и чисти ръце също си спомнят заповедта на Берия и Жуков. И не крият личния си принос. Дори се гордеят с него. За главен палач е назначен народният комисар на вътрешните работи на Украйна Василий Степанович Рясной. Та този генерал-лейтенант от запаса съобщава за заповедта Берия-Жуков следното: „Тя беше изпълнена отчасти и аз имах съвсем пряко отношение към изпълнението й... Да, да се изсели Украйна, това не е като да изселиш Чечения или кримските татари. Набелязах най-активните врагове на руския народ и на съветската власт и момците ми натовариха няколко ешелона и ги изселиха. После обаче заповедта внезапно беше отменена... Разправяха, че украинските вождове се хвърлили да целуват краката на Сталин и да го молят да спре изселването. И Сталин отстъпил. Много е вероятно да е било точно така — нали Кемал паша целува краката на Сталин, за да не закача Турция!“ (Ф. Чуев. „Солдаты империи“. М., Ковчег, 1998, с. 178–179).

Може и така да е било, но нека не забравяме, че под смъртната присъда на Украйна подписа на Сталин го няма — подписал я е Жуков. Заповедта не е изпълнена, но не защото Жуков е бил добър. Той я е подписал — но не я е отменил той.

После, вече старец, доблестният стратег разказва на дъщерите си, че не е подписвал никакви престъпни заповеди и че изобщо не е свързан с никакви репресии.

Коментарът на генерал-лейтенанта от НКВД Рясной хвърля светлина върху още една страна от „великата отечествена“ война. Ние уж воюваме за любимата си родина и за свободата на съседните народи. Но кой знае защо, се получава така, че ръководителят на една неутрална държава трябва да целува ботушите на Главния освободител, та той да отмени планираното освобождение. Всъщност

Сталин не освобождава Турция не защото се смяла, а защото няма сили да удържи дори това, което вече е успял да завладее.

И не е ли време вече да спрем с митовете, че Червената армия освен наказателната си мисия е имала и освободителна мисия? Не е ли време да спрем да дрънкаме, че Червената армия била освободила Европа от фашизма? Ако собственият ти народ клечи зад бодливата тел и не може да излезе от страната си, на кого и каква свобода може да даде? Каква свобода би могъл да донесе на съседните народи най-кървавият режим в човешката история? И защо никой освен кремълските идеолози не нарича Червената армия армия-освободителка?

Ако освободим робите на някой тиран и ги пуснем — това е освобождение. Ако обаче веднага ги оковем с нови, наши вериги, тогава...

От друга страна, трябвала ли му е на Сталин свободна и процъфтяваща Европа? Защо му е? За да си има съсед-конкурент? Или може би си е мечтал ситата и процъфтяваща Европа оттатък границата да служи на народите на Съветския съюз за пример и укор: вижте как добре се живее без комунизма, един вид...

Дори на комунистическото списание „Родина“ (№ 6-7, 1991) му се налага да признае: „Целта на Сталин и обкръжението му изобщо не е да освободят Европа; целта им е друга — да я завладеят“.

Нека най-после признаем едно: Червената армия воюва с Хитлер не за да освободи другите народи. А за да вкара човечеството в трудовите армии на Маркс — Ленин — Троцки — Сталин.

И не трябва да приписваме на Жуков заслугата, че макар да бил подписал смъртната присъда на Украйна, не бил подписал смъртна присъда на Русия.

Защото Русия не е била окупирана. През цялата война врагът стъпва само в някои области на невероятно огромните ѝ простори. И то за кратко. След войната обаче тези територии на Русия започват да се прочистват от недоволните със същата интензивност, както и Украйна, Беларусия, Естония, Литва и Латвия.

Ако Русия се беше изправила срещу комунизма, Жуков щеше да подпише и нейната смъртна присъда.

И го е правил още в началото на 20-те години, когато под командването на Тухачевски и Уборевич пали села и разстрелва

заложници в Тамбовска губерния. А и ако се вгледаме по-надълбоко, заповедите на Жуков войските да се изтеглят от укрепените райони, да се намали степента на боеготовност на противовъздушната отбрана, командирите да не се поддават на провокации и да не провеждат никакви мероприятия — това си е чиста смъртна присъда за Русия.

През 1957 година Жуков извършва държавен преврат. Мнозинството в Президиума на ЦК на КПСС (така по това време се нарича Политбюро, т.е. висшият орган на комунистическата диктатура) се опълчва срещу Хрущов. А Жуков застава на негова страна. Жуков смъква от комунистическия Олимп най-влиятелните вождове: Молотов, Маленков, Каганович и лепналия се за тях Шепилов. Без да иска някой да го упълномощава. Просто ясно обяснява на всички, че Върхожените сили са под негов пълен личен контрол.

Свирепите зверове се водят с два повода, от двете страни — та ако се дръпнат на едната, да ги дръпнат от другата. Точно по същия начин държи комунистическата диктатура и Червената армия: от едната страна специалните отдели, от другата — политотделите. От едната страна е контролът на Държавна сигурност, от другата — партийният контрол.

След като унищожава своя приятел и кървав съратник Берия и обкръжението му, след като отслабва компетентните органи до неимоверност, Жуков има належаща нужда от конгрес — XX конгрес. И го прави в съюз с Хрущов. На този конгрес разкриват на народа някои от деянията на другаря Сталин и с това поощапват с кръв както бдителните органи, така и партията, оглавявана от другаря Сталин цели 30 години. Двата сдържащи повода се поохлабват и ето че Жуков заявява на стъписаните вождове, че оглавяваните от него Върхожени сили вече не се подчиняват нито на Централния комитет, нито на неговия Президиум. И че не мислят да се подчиняват и на органите: тоест че ако той, Жуков, им заповяда, танковете ще мачкат и газят, а ако не — ще си кротуват. И след като показва на всички кой е господарят на положението, Жуков започва да смъква от върховете на властта неугодните и непослушните. Това става под девиза „възстановяване на социалистическата законност и на ленинските норми на партиен живот“.

Жуков обаче не е бил запознат с трудовете на великия Николо Макиавели. Който настойчиво препоръчва: бий до смърт! Ударът трябва да е смъртоносен — иначе просто не удряй.

Понеже не знае това, Жуков разгонва повечето членове на Президиума и оставя малцинството в лицето на Хрущов. На 22 юни 1957 година, точно 13 години след подписването на смъртната присъда на Украйна, Жуков произнася историческата си реч на Пленума на ЦК. Речта му е откровено тъпа. Жуков наивно разкрива картите си, като в частност заявява: „Както знаете, на XX конгрес на партията, по поръчение на Президиума на ЦК, др. Хрущов докладва за масови незаконни репресии и разстрели, следствие от злоупотребата е власт от страна на Сталин. Но тогава, другари, по известни съображения не бяха назовани по име Маленков, Каганович и Молотов като главни виновници за арестите и разстрелите на редица партийни и съветски кадри“ (*„Георгий Жуков. Стенограма октябърского (1957 г.) пленума ЦК КПСС и другие документы“*. М., *Международный фонд „Демократия“*, 2001, с. 157).

Всички присъстващи очевидно разбират тези думи по следния начин: през февруари 1956 година Хрущов и Жуков са разобличили Сталин като най-големия злодей. Но по някакви съображения не са се занимавали с най-близките съратници на Сталин. Сега, през юни 1957 година, идва и техният ред. А после? Какво ще стане? Във всеки момент Хрущов и Жуков може да посочат когото си искат. Да не говорим, че всички присъстващи на юнския пленум на ЦК през 1957 година са галеници на Сталин. Всеки лично е избран от вожд. Всеки има заслуги към него. И всеки от тях е омазан с кръв.

И мъдрият Жуков веднага го потвърждава: „Другарят Хрущов, също като всички нас, си има недостатъци и някои грешки в работата, за които, с характерната за него откровеност и чистосърдечност, разказа пред Президиума. Но, другари, според мен грешките на Хрущов не ни дават никакво основание да го обвиняваме дори и в най-малко отклоняване от линията на партията“.

Жуков успява да подлее вода дори на Хрущов, своя единствен съюзник в борбата за власт. И какво излиза — всички са оцапани, единствено Георгий Константинович е рицар на бял кон. Всички, като се почне с Хрущов, са се омърсили, но Жуков, чистият Жуков, засега великодушно му прощава.

Хрущов също не може да не си е направил изводи от речта на Жуков: преди година съратниците на Сталин Молотов, Каганович и Маленков не са били наречени престъпници, но днес Жуков им припомня, че са. Днес не нарича престъпник него, Хрущов, въпреки че той е също такъв оцапан с кръв съратник на Сталин, както и останалите от обкръжението на вождя. Ами ако утре Жуков промени мнението си?

В заключение Жуков заявява: „Трябва да кажем, че вина имат и други другари бивши членове на Политбюро. Аз смятам, другари, че знаете за кого става дума, но и че знаете, че тези другари с честната си работа, с откровеността си заслужиха доверието на Централния комитет на партията, на цялата наша партия, и съм сигурен, че заради прямотата си, заради чистосърдечните си признания те и занапред ще останат наши ръководители“. Пленумът отговаря с бурни аплодисменти. А Жуков добавя — за провинилите се: „Тук, на пленума, те откровено трябва да си кажат всичко, пък ще видим какво ще правим после с тях“ (*нак там, с. 161*).

По същия начин навремето се проваля Робеспьер. Праща съратниците си на гилотината поединично и на групи, а страхливото мнозинство народни избраници крещи от възторг. Всеки трепери за кожата си и когато му става ясно, че днес му се е разминало, ликува и квичи от щастие. Но ето че един ден Робеспьер заявява: сред вас има още няколко врагове на народа и утре-вдругиден ще им резнем главите, но засега няма да казвам имената им.

И, естествено, всеки решава, че става дума тъкмо за него. И затова във все още неотрязаните глави на избраниците идва на пръв поглед парадоксалната мисъл: защо пък ние да не резнем главата на Робеспьер? И го правят.

Жуков тръгва по същия път: ето тези ги гоня, но и останалите са виновни, няма да назовавам имена, вие, другари, ги знаете, но от мен да мине, днес им прощавам, нека си се водят ръководители, пък после ще видим.

Жуков не разбира, че от този момент всички присъстващи на пленума на ЦК на КПСС — а това са 235 закалени в апаратната война бойци — стават негови смъртни врагове и че бурните аплодисменти са стадна проява на страха. Именно този страх обаче ги сплотява в злобна

глутница, именно страхът ги обединява в стремежа им да се отърват от Жуков.

Жуков пък решава, че е господар. Пред близките си, дори пред семейството си не крие, че следващият ще е Хрушчов. Днешните жреци на култа към Жуков също не крият това — че Жуков е възнамерявал да доведе докрай линията на XX партиен конгрес, т.е. да разобличи всички престъпници. Престъпници са обаче всички партийни вождове, от тези в Централния комитет до най-низшите.

Да се доведе докрай линията на XX конгрес означава само едно: че Жуков възнамерява да смени цялото ръководство, понеже всички ръководители са избрани от Сталин и са свързани с престъпленията му.

Всички освен великия стратег, разбира се, понеже, както заявява сам, по времето на Сталин той не е извършвал никакви престъпления.

Пак там, на пленума на ЦК на КПСС, го обвиняват: и ти си същият! Ако поразровим архивите, все ще намерим някъде и твоя подпис. На което стратегът гордо отговаря: „Рове! Няма да намерите подписа ми!“ А после, докато гледа дъщерите си в очите, великият пълководец отговаря твърдо, че не е бил свързан с никакви репресии. Никога!

И защитниците на Жуков почват да ахкат: ама той е направо светец! Абсолютно чист.

Едно възражение: ако един престъпник отрича вината си, от това не следва, че е невинен.

„Няма да намерите подписа ми“ — заявява Жуков през юни 1957 година, но през 1953-а сваля Берия, защото той иска да спре строителството на социализма в Източна Германия. Рецептата на Жуков е да газират народите с танкове, докато не разберат предимствата на социалистическия начин на производство. На Жуков ужасно му се ще да разобличи престъпленията на предишния вожд: Сталин градеше лош социализъм, а моят ще е добър! Ще продължи социалистическия експеримент на всяка цена и няма да позволя на никого да се измъкне от решетките!

На 26 февруари 1956 година в Москва се закрива позорният XX конгрес на КПСС, който уж осъжда култа към личността на Сталин, а още на 9 март Жуков издава заповед да се стреля по мирната демонстрация в Тбилиси. През ноември същата 1956 година стратегът подписва заповед Унгария да бъде поставена на колена — на всяка цена. А заедно с нея и Полша.

Ако още някой би се осмелил да надигне глава — и там е щял да прати танкове.

Великият спасител на Отечеството получава първия си орден за наказателни експедиции. Да убива руски селяни — това според него не е репресия. Заповедта за унищожаване на Украйна също не е терор според мнението на великия пълководец. Ако не броим пенсионните дрънкулки, последните си награди на бойния си пост — четвърти

орден „Ленин“ и четвъртата Златна звезда — Жуков получава на 1 декември 1956 година. Официално за шейсетата си годишнина, а всъщност защото четири седмици преди това е удавил Унгария в кръв. Това според него също не е репресия.

Да обърнем внимание на една мъничка подробност: на пленума на ЦК на КПСС „Кристално чистият военачалник изобличава престъпниците на базата на подбрани за него материали“ (Н. Яковлев. „Маршал Жуков“. М., „Известия“, 1995, с. 278). Внимание обърнете на думите *подбраните за него материали*.

Важното в случая е следното. Жуков изобщо не отрича, че е подписвал престъпни документи. На Пленума той казва на съратниците си от Централния комитет нещо друго: закъсняхте, приятелчета! През 1953 година свалих Берия, за да поставя начело на органите моя приятел Ваня Серов. Е, той не си губи времето и сега всеки от вас си има досие — за три години сме събрали толкова материали, че можем да разобличим всеки, който не ни е угоден. А всичко, което съм подписвал аз и което е подписвал Ваня, вече го няма, унищожено е. Така че и да ровите, нищо няма да намерите!

Но нещичко все пак се намира.

* * *

Но да не изпреварваме събитията. Хронологично все още сме юни 1941 година. А в 1944 и 1957 година надникнахме само за да покажем следното: Жуков не е бил упълномощен да отмени собствените си заповеди, които не са позволявали на армията да брани страната и народа — но за да изстребва собствения си народ, не му трябват никакви пълномощия. Да заповяда на танковете да ударят по агресора пълномощия няма, но да ги прати срещу съседните народи и върховното ръководство на суверенни страни — за това има.

ГЛАВА XIV

НА ДОКУМЕНТАЛНА ОСНОВА

Направо е умилително, че докато мечтаят за „обективна история“, въоръжените с „документи“ ръководители на историческите „центрове“ и „академии“ изсмукват „факти“ от мемоарите на Жуков и от „Кратка история на Великата отечествена война“.

Владимир Башанов
„Десять сталинских
ударов“, Минск, Харвест,
2003, с. 753

Великият римски историк Корнелий Тацит осмива любимия метод на фалшификаторите на военната история: с подвизите да се прикриват позорът и престъпленията. Вместо да описват правдиво хода на войната, фалшификаторите описват отделни геройства. И лошото не е в това, че тези подвизи са преувеличени или просто измислени, лошото е, че независимо какви са, те подменят истинската история. Когато един лукав царедворец съчинява угодна на властта версия и се натъкне на факти, които не може да изврати, той просто ги пропуска. Просто премълчава какви са причините за войната, не казва нищо за силата на противниците, за състоянието и положението на войските, за замислите и планове на пълководците, за загубите и така нататък. Вместо това — само подвизи, подвизи, подвизи.

Всичко осмяно от Тацит две хиляди години след неговото време намира пълното си възплъщение в историята на войната, която някои или със зла умисъл, или поради наивна простотия наричат „велика“ и дори „отечествена“. Още от първия ден на войната, вече над 60 години, ни повтарят — героизъм, та героизъм, но така и не намериха време да напишат история на войната. Историята ѝ, писана по времето на Сталин, се е водела правдива единствено в негово присъствие. Щом Сталин умира, умира и тя — и я забравят веднага. Подозрително бързо. И просто престават да си спомнят за нея. Все едно изобщо не е имало такъв вариант.

По времето на Хрушчов същите придворни драскачи съчиняват нова, този път обективна и правдива история на войната. Но и тя е правдива и обективна само до момента, в който „скъпия ни Никита Сергеевич“ не го свалят. И внезапно се оказва, че втората версия на войната не е правдива и не е обективна. Че направо е лъжлива. И че колкото по-бързо я забравим, толкова по-добре ще е за самочувствието ни.

По времето на Брежнев измислят трета версия. Но на всички им е ясно, че тя няма да надживее Брежнев. Че ще умре заедно с него. И че всички ще ѝ се присмиват. Така и стана.

След което вече нямаме никаква официална история на войната. Въпреки че същата тази война е най-страшната и най-кръвавата в цялата човешка история. Странно: войната, от една страна, е „велика“ и дори „отечествена“, обаче историята ѝ, кой знае защо, не е за разказване. И не може да се напише така, че да може да се разказва. Ако съберем всички написани книги за тази война, то според законите на физиката те ще се издигнат като планини и по върховете им ще се вият мъгли и ще вее сняг, а надолу ще запълзят ледници. Е, бихме могли да ги съберем — но няма да можем да съберем историята от тези книги, въпреки половинвековните старания на хилядни научни колективи, табуни писатели, режисьори, агитатори и пропагандисти, въпреки похарчените милиарди рубли и долари.

Тази ситуация започна да тревожи дори най-праволинейните комунисти. Героят на Съветския съюз писателят В. Карпов пише: „Тъжно и неразбираемо е друго. В Русия и до днес няма истинска и правдива История на Отечествената война, въпреки че скоро ще отбележим шейсетгодишнината на Великата победа“ („Литературная газета“, №17, 2004).

Чуйте пророчеството ми, Владимир Василиевич — историята на войната, която наричате „отечествена“, никога няма да бъде написана. Просто защото първо трябва да се проучи явлението, а чак после да се правят изводи и на съответното явление да се даде име. При вас всичко е наопаки. Първо сте измислили името и чак после се мъчите да напаснете фактите към него. Много факти обаче са несъвместими с понятието „отечествена война“, те просто не пасват на името, дърпат се и искат да се измъкнат от него. Както е казал мъдрецът: да наречеш правилно, значи да разбереш правилно.

Имам едно предложение: дайте да не ръсим високопарни термини. Правилното име на тази война ще се появи чак след като се отворят архивите, след като в мрака блесне светлина. След като бъде написана историята на тази война. История, в която всичко да е точно. История, на която хората няма да се смеят. История, която да не вони на лъжа.

Ако отхвърлим присъщия и на двете страни патриотизъм, ситуацията е съвсем простичка: двете първи в света социалистически държави се стремят към световно господство. Приличат си като два

тежки войнишки ботуша от един чифт. Е, на единия ботуш, както си е редно, върхът е извит малко вляво, а на другия — малко вдясно.

Интересно е, че фюрерите и на двете социалистически държави носят ботуши. Някой може да измисли и по-подходящо име за тази война, но засега, поради липса на такова, предлагам да я наричаме Първа социалистическа.

Лъжите за войната започват от първия ден. И вече шейсет години не спират. Вечерта на 22 юни 1941 година говорителят Юрий Левитан с дълбокия си глас чете в микрофона пред цялата страна, пред целия свят сводката на Главното командване на Червената армия за 22 юни 1941 година. Смисълът ѝ е — ура! Съсипваме германците!

На следващия ден има още една сводка на Главното командване. От 24 юни вече се излъчват не сводки на Главното командване, а съобщения на Съветското информбюро. По едно съобщение на ден. Съветското информационно бюро е измислено с единствената цел народът да не се присмива на Главното командване на Червената армия.

От 29 юни до края на войната се излъчват по две съобщения на Информбюро. Сутрин сутрешното, в което се възпяват подвизи. Вечер — вечерното, в което се възпяват нови подвизи. Често между сутрешното и вечерното има и извънредно съобщение. В него се възпяват...

Ето ви най-първото, най-скромното съобщение от тази умопомрачителна серия. Онова, което се излъчва вечерта на 22 юни 1941 година: „Призори на 22 юни 1941 година редовни войски на германската армия атакуваха нашите гранични части на фронта от Балтийско до Черно море и до обяд бяха спрени от тях. Следобед германските войски се сблъскаха с челните части на полевите войски на Червената армия. След ожесточени сражения противникът беше отблъснат, като понесе големи загуби. Противникът успя да постигне незначителни тактически успехи само на Гродненското и Кристинополското направление и да завземе населените пунктове Калвария, Стоянув и Цехановец (първите два на 15 км и последният на 10 км от границата). Авиацията на противника атакува много наши летища и населени пунктове, но навсякъде срещна решителния отпор на нашите изстребители и зенитната ни артилерия, които нанесоха големи загуби на противника. Свалени са 65 противникови самолета“ („Сообщения Советского Информбюро“. Издание Совинформбюро.

М., 1944. Том 1, с. 3). За нашите загуби не се съобщава. Можем да предположим, че на 22 юни Червената армия няма загуби.

А сега да помислим кой е съчинявал тези толкова сурови и толкова правдиви съобщения. Юрий Левитан просто чете онова, което, му дават. Само озвучава, както биха казали днес. Но не го измисля той. Горчивата истина идва от недрата на Главното командване на Червената армия. И откъде по-конкретно? От Генералния щаб. Всички сведения за състоянието на войските (и войските на противника), за дислокацията им, за загубите им и така нататък отиват в Генералния щаб и се обработват там. Защото Генералният щаб е мозъкът на армията.

И точно този мозък, след като преценява обстановката и анализира ситуацията, в края на първия ден на съветско-германската война дава първата порция правдива и обективна информация.

Точно тук трябва, да добавим, че началник на Генералния щаб на Работническо-селската Червена армия на 22 юни 1941 година е армейски генерал Георгий Константинович Жуков. Именно той става пръв борец за правдата. Именно той отваря кранчетата, от които потичат струите чиста истина за боевете и сраженията.

И кранчетата така и не са затворени оттогава.

Ето ви само част от сводката от 23 юни: „... Всички атаки на противника на Владимир-Волинското и Бродското направление са отблъснати с големи загуби за противника. На Шауляйското и Рава-Руското направление противникът, успял да навлезе сутринта на наша територия, следобед е разбит от контраатаките на нашите войски и е изтласкан зад държавната граница, при което на Шауляйското направление нашата артилерия е унищожила почти 300 противникови танка. Във въздушните боеве и от зенитната артилерия на наша територия са свалени 51 самолета на противника; един самолет е свален от нашите изстребители на летище в района на Минск. На 22 и 23 юни нашите войски са пленили около пет хиляди германски войници и офицери. Според последните уточнени данни на 22.VI. са свалени общо 76 самолета на противника, а не 65, както се посочва в сводката на Главното командване на Червената армия за 22.VI.41 г.“ (пак там).

Та значи почти 300 противникови танка са унищожени само на 23 юни. И само на Шауляйското направление. Но това е почти една десета от танковете, които Хитлер хвърля срещу Съветския съюз. А и на другите направления славната ни армия унищожава германски танкове този ден, нали? Ако нещата продължат така, танковете на Хитлер ще се стопят за по-малко от седмица. За нашите загуби обаче — пак нито дума. Всичко е наред, не се безпокойте.

Вярно, в същото съобщение от 23 юни все едно между другото се казва, че „след ожесточени боеве противникът успя да изтласка нашите прикриващи части и да завземе Колно, Ломжа и Брест“. Не са обкръжени частите ни, не са разбити — изтласкани са. И то не главните сили, а само прикриващите части. Ей сега ще дойдат главните и ще види противникът... Интересно е и друго: не Брест, Колно и Ломжа са завладени от противника, а Колно и Ломжа, дето не ги е чувал никой — и покрай тях и портите на страната — Брест. И така е и впоследствие: нашите войски се оттеглиха от Вьшляево и

Хлеббарково... и от Смоленск; от Дървеничино и Долно Никоево... и от Киев.

И веднага след набързо изброените превзети от противника градове — съобщение за невероятните германски загуби. Ние загуби нямаме. Ние имаме само невероятен героизъм — подвизи, подвизи, подвизи...

Възразяват ми: ама още в първия ден на войната по заповед на Сталин Жуков бил заминал със самолет на Югозападния фронт. Нямало го в Москва. Първите съобщения на Главното командване се подготвяли, докато го нямало. Какво да възразя аз?

Първо, че началник на Генералния щаб е бил Жуков. И че именно той отговаря за всичко, което става в Генералния щаб, независимо дали е там, или не е. Защото що за началник е, ако докато е при подчинените си, всичко е наред, но щом мръдне някъде настрана, подчинените му се разпасват?

Второ, цялата страна слуша радио, цялата страна чете вестници. Дори да е бил извън столицата, Жуков е слушал радио и е трябвало да реагира — да вдигне телефона и да изръмжи на подчинените си в Генералния щаб: стига сте лъгали! Или казвайте истината, или си мълчете! Началникът на Генералния щаб армейски генерал Жуков обаче изобщо не реагира на откровенията на съчинителите на победните сводки. И това продължава.

Призовават ме да пиша, като се позовавам на документи. И аз правя точно това: цитирам възможно най-официалните документи. „Сводка на Главното командване на Червената армия за 22 юни 1941 година“ — е, това ако не е документ, какво е? Просто не мога да разбера защо уважаемите ми опоненти не се позовават на този достоен източник. Защо тази горчива истина за първите сражения просто не се върти в научните кръгове?

По-нататък ще видим, че на 22 юни 1941 година Жуков все пак е бил в Москва. Версията, че в първия ден на войната е заминал за Югозападния фронт, е измислена със задна дата, за да могат комунистите да се отърват от отговорност за престъпните действия на висшето ръководство на държавата и армията в най-драматичния момент на войната, и не издържа и на най-небрежната проверка.

Съветвам всички, които издигат паметници на Жуков, да изписват на гранитните им постаменти пълния текст на „Сводка на Главното командване на Червената армия за 22 юни 1941 година“. Просто от уважение към историческата истина. Тогава безсмъртната слава на великия пълководец ще се основава не на героичните измислици, съчинени от самия него, а на монолитна документална основа.

Още по-добре ще е, ако екскурзоводите, докато показват конната статуя на Единствения, разказват на любознателните за последиците от публикуването и излъчването в ефир на същата тази сводка.

Първата последица е това, че Червената армия буквално в момента на началото на войната губи всякакво доверие към своето Главно командване. Бойците и командирите виждат с очите си какво става на фронта, виждат, че гениалните им стратегии не струват и пет пари — и в същото това време слушат измислиците за небивали победи, за свалени германски самолети и изгорени танкове. Комунистите лъжат обикновения човек още от 1917 година. От една страна — „Декрет за мира“. А от друга — „Да превърнем империалистическата война в гражданска!“ От една страна — „Земята — на селяните“. От друга — изземане на „излишъците“ от реколтата. Земята си е твоя, обаче всичко, което отгледаш, ти го взимат комисарите. После взимат и земята... Всяка година все нови лъжи. И всеки ден. Лъжат хората колко добра била реколтата и как партията се грижела за тях. Лъжат ги за великите постижения и за светлото утре, което все не идва. Децата ти се подуваат от глад, а ти разправят за страданията на трудещите се в Париж и Амстердам. И ето че на 22

юни над горящите съветски летища, над изгорените танкови батальони, над зарязаните складове със снаряди и патрони, над побягналите тълпи бойци и командири зазвучават радостните вести за нови и нови победи... И кадровата Червена армия започва масово и доброволно да се предава в плен. Войниците се предават поединично и на групи. По цели взводове и роти. Стотици наведнъж, хиляди. Цели бригади, дивизии и корпуси. С десетки и стотици хиляди. Жалко, че великият стратег нито си спомня, нито размишлява за това в своите „Спомени и размисли“.

През лятото на 1941 година кадровата Червена армия, с личен състав 4 милиона души се предава, без кой знае каква съпротива, освен всичко друго и защото само с едно съобщение се подкопава доверието на бойците към техните командири и командващи, от взводния до Върховния.

А над страната гърмят радостни вести. Населението умишлено се дезориентира. Ако на един председател на колхоз (началник-цех, секретар на районен комитет, началник на районен отдел на НКВД) му съобщят, че обстановката е тежка, той ще вземе съответните решения и ще действа по съответния начин. А ако Москва тържествуващо заяви, че всичко си е наред, че няма никаква заплаха и че не се предвижда такава, председателят (и всички останали) ще вземат съвсем други решения и ще действат по съвсем различен начин.

За един кратък период лъжите на оглавявания от Жуков Генерален щаб повдигат народния ентусиазъм. По същия начин едно изпито наведнъж шише водка може да ти вдъхне увереност в собствените ти сили, да ти повдигне бойния дух и да изтласка от главата ти всички грижи. Временно. Обаче махмурлукът на сутринта е страшен — главата ти се цепи и смътно си спомняш какви идиотщини си правил снощи.

Освен открито предадената за цял свят „Сводка на Главното командване“ същия ден, 22 юни, в 21,15 по секретните канали до командните пунктове на петте фронта е разпратена съвършено секретната Директива № 3. В нея на командващите фронтове се съобщава: „След като нанесе удари от сувалкиния клин срещу Олит и от района на Замостие срещу фронта Владимир-Волински, Радзехов, и спомагателни удари в направления Тилзит, Шауляй, Седлец и

Волковиск, на 22.06. противникът понесе големи загуби и постигна незначителни успехи на посочените направления.

На останалите участъци на държавната граница с Германия и по цялата държавна граница с Румъния атаките на противника са отбити и са му нанесени големи загуби...“. На тази директива ще се върнем по-долу. Сега ви обръщам внимание само на това, че не е подписана от Сталин. Подписана е от Жуков. Великият стратегически дезинформатор лъже не само народа по откритите канали, но и най-близките си подчинени по секретните канали на правителствената връзка.

Ако на командващите фронтове и армии е била казана истината за разгрома от Бяло, та до Черно море, те са щели да вземат съвсем други решения. Но Жуков ги лъже. И всеки си мисли: вярно, аз си имам проблеми, но съседните фронтове удържат границата. При това положение кой ще ти мисли за фланговете?

Грандиозните обкръжения на цели съветски армии и дори фронтове през лятото на 1941 година са следствие и от това, че Генералният щаб съзнателно и преднамерено лъже висшите командири.

Това на свой ред кара и тях да лъжат. Щом всички други имат успехи, а само аз съм разгромен... я да не бързам да докладвам. Утре, като отблъснат германците навсякъде и ги подгонят към Берлин, нещата ще се оправят и при мен. И излъганите фронтови командири изобщо не се грижат да изтеглят войските си, не подготвят тилови рубежи, не връщат назад ешелоните с боеприпасите и не извозват натрупаните покрай границата запаси. Всеки чака прелом ако не до часове, то до дни.

Като лъже командващите фронтовете и армиите, Генералният щаб сам става жертва на лъжите си.

След пет месеца, на 26 ноември 1941 година, Совинформбюро съобщава, както се заявява, „неопровержими данни“: „... от 22 юни до 21 ноември германската армия на съветско-германския фронт изгуби убити, ранени и пленници около 6 000 000 души, над 15 000 танка, почти 13 000 самолета и 19 000 оръдия“. Невероятно, но изведнъж се оказва, че и СССР има известни загуби. И ги съобщават честно и открито: „Убити 490 хиляди, ранени около 1 112 000, безследно изчезнали 520 000. Загуби на танкове — 7900. Самолети — 6400. Оръдия — 12 900“ („Сообщения Советского Информбюро“. Издание Совинформбюро. М., 1944. Том 1, с. 375).

И покрай тези победни цифри — пак съобщения за подвизи, подвизи и още подвизи. Подвизите се описват с любов, дори с наслада. Например подобни: „Взводът на сержанта др. Поросьонков за един бой три пъти излиза в атака на нож срещу противника и избива над 150 германско-фашистки окупатори. Самият др. Поросьонков убива 11 вражески бойци“ (*пак там*, с. 412).

„Червеноармеецът др. Воробьев се промъква до германски блиндаж и с точни изстрели унищожава двамата часови. Когато германците излизат от блиндажа, др. Воробьев започва да хвърля гранати. В този бой храбрият червеноармеец убива 25 фашистки войници“ (*пак там*, с. 419). Самият той, естествено, си е жив и здрав. Готви се за нови боеве. За нови подвизи.

И още: „Червеноармейците готвачи Чадин и Иванов били заобиколени от десетима германски автоматчици. Смелите червеноармейци влезли в бой с врага. Др. Чадин пробол с щик 3-ма германски войници, а др. Иванов застрелял офицера им. Останалите врагове побягнаха“ (*пак там*, с. 447).

Другарят Чадин майсторски муши с щика и коли наред като прасета ужасените германски окупатори, а те, нали са идиоти, изобщо не се сещат да го гръмнат с автоматите си.

В същия дух са написани цели шест тома. 2384 страници. Невероятен масов героизъм.

Но и това не е всичко. Шестте издадени през 1944 година томове със съобщенията на Совинформбюро съдържат вече филтрираната истина, тоест доста по-правдоподобна от онова, което се излъчва по радиото и се пише във вестниците през 1941-ва. През 1944 година отдавна вече са забравени хилядите наистина невъобразими подвизи, с които от началото на войната съветските генерали и комисари смайват света. Всеки може да се убеди лично в това. Просто отваряте „Правда“ и „Красная Звезда“ от 1941 и 1942 година — и ще прочетете наистина фантастични неща. Нашите доблестни бойци тръгват с голи ръце срещу германските танкове, при това поединично, секат оръдейни стволове с брадви, с гребла повалят мотоциклетисти, въоръжени с картечници, деца с вили и коси пленяват по цели взводове автоматчици. Ах, какво ли няма да прочетете там! През 1944 година най-героичните (т.е. най-смешните) подвизи от първите две години на войната не влизат в шесттомника.

Лека-полека се забравя и публикуваното през 1944 година. Историята се шлифова до блясък. И в нея не остава нищо освен подвизи. Вярно, от стотиците хиляди подбират десетина, наглед най-достоверните.

А прелюдията на тази епопея е героичната отбрана на Брестката крепост.

За отбраната на Брестката крепост са написани тонове книги, заснети са десетки игрални и документални филми, на крепостта е присвоено званието „Крепост герой“, пак там е издигнат грандиозен мемориален комплекс. Държавата не се е стискала за пари, цимент и стомана и архитектите наистина са се постарали: стометров щик стърчи към небето, заобиколен от циклопски паметници на героите, а на брега на р. Мухавец невероятно огромен изтощен железобетонен войник загребва вода с каската си... Монументът се казва „Жажда“. Защитниците на крепостта нямат не само снаряди и патрони, не само храна и бинтове, но и вода. За всяка глътка се плаща с ведро войнишка кръв. Този момент е много ярко показан във филма „Безсмъртният гарнизон“: ранените бойци се връщат след изпълнение на задачата си в подземната болница и слагат на масата десет войнишки манерки, пълни с вода. Медицинската сестра възкликва: ама аз имам стотици ранени! Това не стига дори да си пийнат по глътка, камо ли да им промия раните. И командирът на разузнавачите отговаря: а знаеш ли колко храбреци паднаха до реката, за да напълним тези манерки!

С подвига на защитниците на Брестката крепост са възпитани цели поколения съветски хора. Като дете също съм гледал „Безсмъртният гарнизон“ — и аз си играех на война и отбранявах крепости от настъпващия враг. Но докато растях, интересът ми към отбраната на Брестката крепост не отслабваше, а се усилваше. И цялата тази история ми ставаше все по-мъглява и неясна.

Да вземем например следното. Що за титул е това — „крепост герой“? Имаме „майка героиня“, значи и крепостта трябва да е героиня, нали е от женски род.

Е, това си е дребнаво заяждане. Да помислим за важното: защо Брестката крепост пада толкова бързо, толкова бездарно и толкова позорно, без да спре противника, без да го забави дори и без да му нанесе вреди?

Комунистическите агитатори намират лесно обяснение: крепостта била стара, от XIX век, гарнизонът бил малък, а германците били много повече.

Нека си позволим да се усъмним в това.

Крепостта наистина е построена през XIX век. Но и предишният опит, и последвалият доказват, че и най-простите траншеи могат да се окажат непреодолим рубеж. Пример за това е цялата Първа световна война. Към началото на Втората много неща се променят. Ако дивизията ти е в траншеи обаче, танковете не са страшни, авиацията също. И артилерията не може да уплаши добре окопаната пехота. Пример за това е Курската дъга. През Втората световна война германската гаубична артилерия на практика не се различава с нищо от артилерията през Първата световна война. С такава артилерия врагът не може да изкара пехотата от траншеите. Колкото до стрелбата с оръдия — тя изобщо не е страшна за окопалите се.

Ако пък между нашите траншеи има някакви зидани съоръжения — къщи с мазета, канализационни тунели и шахти, каменни огради, железопътни насипи и т.н., тогава отбраната е още по-лесна. Солидните постройки облекчават положението на отбраняващите се и усложняват задачата на настъпващата страна. Пример за това са руините на Сталинград. Или на Берлин. Най-обикновените жилищни сгради, гарите, заводите и затворите, дори почти изцяло разрушени, ако се защитават умело и храбро, стават непреодолима преграда за настъпващия противник. Берлин е отбраняван от старци, инвалиди и деца, но те изгарят толкова съветски танкове, осакатяват и убиват толкова съветски войници и офицери, че можем да смятаме Берлинската стратегическа настъпателна операция на Червената армия за неуспешна. Представете си сега, че в Берлин или край него освен жилищните сгради, дворците, гарите, затворите и заводите има и истинска крепост с бастиони и бетонни фортове, с обилни запаси боеприпаси, продоволствие и така нататък. Какво щеше да плати тогава Червената армия за позорния си щурм?

Или да си представим, че на Курската дъга освен траншеите, покрити с царевичак и храсти или изобщо непокрити, Червената армия има и истинска крепост с външен периметър на отбраната 40 километра, с дълбоки подземия, които не могат да бъдат разрушения от никаква бомба и от никакъв снаряд, крепост с непробиваеми стени, с десетметрови насипи, подходите към които се прикриват от дълбоки канали и ровове. Коя отбрана ще е по-лесна: с траншеи и крепост или само с траншеи?

Дотогавашният опит го потвърждава. През зимата на 1939–40 година Червената армия воюва във Финландия. Съветските командири имат достатъчно възможности да се убедят, че по-лесно се настъпва там, където няма никакви строежи, отколкото там, където има дори най-обикновени каменни или тухлени къщи. Всяка къща, ако я отбранява дори съвсем малък гарнизон, може да бъде превърната в опорен пункт, с който е много трудно да се справиш.

А в Брест има не къща, не разрушен завод, а крепост! Истинска. Вътрешното ядро на крепостта е цитадела на острова. Пред фронта на цитаделата е широката река Западен Буг. Откъм тила и фланговете са ръкавите на река Мухавец, която се влива в Западен Буг. Между другото р. Мухавец също е корабоплавателна. И така, от всички страни имаме вода. Дори само това прави крепостта почти непристъпна. Опитайте се да преодолеете дълбоки водни прегради, ако ви обстрелват от стотици амбразури иззад непробиваеми стени. Защото стените на цитаделата са наистина непробиваеми. По целия периметър на Централния остров минава двуетажен иззидан от тухли кръг, дълъг почти два километра и с дебелина на стените два метра. Само в това централно кръгово здание има 500 каземата, в които може да се разположат 12 000 войници с всички запаси, необходими за продължителна отбрана. Под казематите има още един етаж, подземен, който може да служи за складови помещения и за убежище на личния състав. Още по-надолу, на втория подземен етаж, са прокопани подземни проходи под крепостта и под реките към прикриващите укрепления на съседните острови. Тези проходи позволяват да се прехвърлят резерви от всяка до всяка част на крепостта. Някои от тях излизат на няколко километра извън територията на крепостта.

Брестката крепост е шедевър на военното изкуство. Германските генерали я наричат „Източния Вердюн“ или „руския

Картаген“. По време на строежа ѝ са използвани най-добрите за времето си технологии. Стените са издигнати така, че и цял век след издигането им са издържали преките попадения на практически всички артилерийски снаряди. В стените са прорязани тесни бойници, позволяващи над водата да се води кръстосан огън от всички посоки. На външната страна на цитаделата има кули с бойници за флангови обстрел на подстъпите към стената.

Централният остров е прикрит от всички страни от три други острова: Граничния (Западния), Болничния (Южния) и Северния. На всеки от тези острови е издигнато укрепление, верига мощни бастиони с височина до 15 метра. Между бастионите е насипан вал, дълъг над шест километра и висок над десет метра. От вътрешната страна на валовете и бастионите, в самата земя, са вкопани складове, командни пунктове, убежища за личния състав и огневи точки, позволяващи да се държи под обстрел цялото пространство пред крепостта на много километри. Всяко от прикриващите укрепления е по-голямо от цитаделата, във всяко могат да се разположат няколко хиляди бойци и всичко нужно за продължителна отбрана. Подходите към бастионите и вала на свой ред са прикрити от ръкавите и протоците на реките и от канали и широки ровове, пълни с вода. Всички подстъпи към бастионите и вала се прострелват с кръстосан огън от най-различни посоки. Валовете и бастионите на трите предмостни укрепления прикриват цитаделата и не позволяват на противника да води огън по нея с право мерене. За да стигне до цитаделата, противникът трябва да форсира не една, а няколко водни прегради: първо каналите и рововете, за да стигне до някое от укрепленията и евентуално да го превземе, и чак след това да форсира основната водна преграда, за да излезе пред цитаделата, точно под стените ѝ, където просто няма къде да се укрие от смъртоносния огън от всички страни.

Освен всичко това на няколко направления бастионите и валовете са прикрити от още десетметрови валове и дълбоки ровове, пълни с вода. Брестката крепост с право се смята за една от най-силните крепости в Европа. Редица западни корифеи на фортификацията дори я слагат на първо място.

Крепостта непрекъснато се усъвършенства. В края на XIX век около нея са издигнати девет форта — всеки самостоятелна крепост с кръгова отбрана. Предназначението им е да не се позволи на

противника да се приближи до крепостта и да я обстрелва от близко разстояние. Всеки от фортовете разполага с достатъчно мощна артилерия. И всеки е подготвен за продължителна отбрана в условия на пълна изолация. Всеки може да поддържа с огъня си съседните фортове и цялата крепост.

В началото на XX век на 6–7 километра от основното ядро на крепостта е изграден втори пръстен, вече от железобетонни фортове. Общата отбранителна линия се увеличава до 45 километра.

В началото на XX век Брестката крепост е първокласна за времето си. Това го признава даже „Советская военная энциклопедия“ (Том 1, с. 590).

Е не може една първокласна крепост от началото на XX век да остарее до 1941 година, фортовете и бастионите на Кьонигсберг не са остарели до 1945 година, нали? Реки войнишка кръв текат при щурма на тези бастиони от Червената армия. В края на Втората световна война Червената армия атакува над 40 градове крепости, сред които Вроцлав, Будапеща, Краков, Познан, Ратибор, Фюрстенберг, Франкфурт — и Брест също, разбира се. И за всяка крепост плаща е кръв, кръв и още кръв. Някой от съветските маршали да е нарекъл поне една от тези крепости остаряла? А пък единствено Кьонигсберг може да се сравни по мощ с Брест. Всички останали са по-слаби и по-стари.

Съветските командири са се убедили, че Брестката крепост не е остаряла, още през септември 1939 година, по време на съвместната съветско-германска подялба на Полша. Брестката крепост се отбранява от героичен полски гарнизон, а хитлеристите и сталинците под командването на Гудериан и Кривошеев я щурмуват. Та когато ви показват руините на Брест, си спомнете, че това не са само следите от щурма през 1941 година, но и от „освободителния поход“ през 1939-а. Стените на крепостта не са повредени само от германски снаряди. Сталинската артилерия също има принос за това, в тясно взаимодействие с хитлеристката.

През 1944 година Брестката крепост пак е подложена на щурм — от Рокосовски. Тя вече е достатъчно порутена, но двудневният щурм струва живота на безчет съветски войници. Защото дори разбита, Брестката крепост е страховита твърдина.

А през 1941 година германската пехота нахлува в цитаделата още сутринта на първия ден на войната.

* * *

Повтарям: всяка крепост, всеки форт, елеватор, манастир става за отбрана. Там, където има крепост, е по-лесно да се организира отбраната, отколкото там, където няма. Още един пример: крепостта Шлиселбург, известна и с други имена, е от XIV век, за последен път е модернизирана като крепост в началото на XVII век. От началото на XVIII век е служила като затвор. Но през Втората световна война пак се налага да се използва за отбрана. Крепостта-затвор издържа на обсада от 8 септември 1941 до 18 януари 1943 година и така и не е превзета от германските войски. Крепостта Шлиселбург изобщо не може да се сравнява с Брестката крепост — тя наистина е древна и наистина остаряла. Но са я удържали. Странно, обаче никой не помисля да ѝ присвои геройско звание като на Брестката крепост. Защо ли?

Ами защото с геройското звание в Брест се прикрива жесток позор.

ГЛАВА XV

ГЕРОИЧНИЯТ ПОЗОР

Историята на Страната на съветите е пълна с най-гнусни тайни и нелепици, които, ако ги погледнем по-отблизо, се превръщат в ужасна, но правдива картина.

Виктор Ковалчук
„Сегодня“ (Киев), 29
май 2001

През юни 1941 година в района на Брест е разположена същата 4-та съветска армия, която през септември 1939-а щурмува Брестката крепост, а после минава в победен парад по улиците на Брест заедно с дивизиите на Гудериан.

През юни 1941 година от другата страна на границата е същият този Гудериан.

В началото на войната в състава на 4-та армия, командвана от генерал-майор А. А. Коробков, са два корпуса (28-и стрелкови и 14-и механизирани), две отделни стрелкови и една авиационна дивизия, 62-ри укрепен район, Кобринският бригаден район на ПВО и 120-и гаубичен артилерийски полк от РКК — Резерва на Главното командване.

В състава на 4-та армия има общо осем дивизии: четири стрелкови (6-а, 42-ра, 49-а и 75-а), две танкови (22-ра и 30-а), една моторизирана (205-а), една авиационна (10-а). Поради мощта и значението си Бресткият укрепен район също се приравнява към дивизия, комендантът му е генерал-майор. Освен това в Брест са разположени 33-ти инженерен полк на подчинение на окръга, окръжната военна болница, многобройни тилови части и складове. Плюс части на НКВД.

Оперативното построение на 4-та армия е в два ешелона. Първият се състои от една танкова и четири стрелкови дивизии, вторият — от танкова и моторизираната дивизия. Летищата на 10-а смесена авиационна дивизия са изнесени почти до границата, някои само на осем километра от полосата.

Но комунистическите историци продължават да твърдят, че Брестката крепост трябвало да бъде изоставена, понеже нямало кой да я защитава. Ето ви един пример за творчеството им: „На лявото крило на Западния фронт се създава тежко положение. Четирите стрелкови дивизии на 4-та армия, предназначени за отбрана на границата в района на Брест, са нападнати от десет дивизии на дясното крило на групата армии «Център», включително от четири танкови“ („История

Великой Отечественной войны Советского Союза“. М., 1961. Том 2, с. 18).

Наглед врагът е много по-силен: десет вражески дивизии, от които четири танкови, срещу четири съветски дивизии. Но като обясняват за огромното предимство на германските войски, лукавите историци просто „забравят“ съветската 22-ра танкова дивизия, разположена в Брест, 62-ри укрепен район и самата Брестка крепост. А и „само“ четирите съветски стрелкови дивизии не са сами — зад тях е 30-а танкова и 205-а моторизирана дивизия от 14-и механизирани корпус, тежкия гаубичен артилерийски полк от РКГ и бригадният район на ПВО с 85-милиметрови зенитни оръдия, които пробиват тогавашните немски танкове като картонени кутии от всяко разстояние. Единият зенитен дивизион на бригадния район на ПВО е непосредствено в Брест, другият е съвсем близо — в Гайновка.

Общо:

Десет дивизии, от които четири танкови и една кавалерийска, от страна на германците.

Укрепен район, крепост и седем дивизии, от които две танкови и една моторизирана (с танкове) — на съветска страна.

Генерал-полковник Л. М. Сандалов, през 1941 година полковник и началник-щаб на 4-та армия, признава: „От приведените данни се вижда, че армията е разполагала с големи сили. Като се има предвид, че определената на армията полоса на прикритие на държавната граница не надвишава 150 километра, от които 60 се непригодни за действие от страна на каквито и да било войски, армията би могла да създаде отбрана с голяма плътност на войски и техника на всеки километър от фронта“ (Л. Сандалов, „Первые дни войны“. М., Воениздат, 1989, с. 55).

Когато ни разправят за десетте германски дивизии, действали срещу съветската 4-та армия в района на Брест, забравят да уточнят, че германските танкови дивизии не са могли да форсират Западен Буг с първия ешелон. Германската армия изобщо не е имала плаващи танкове. В цялата германска армия е имало 168 танка, които са могли да форсират водни прегради по дъното. След като излезе на брега, такъв танк трябва да се разхерметизира. Кое то продължава 30 минути. И през тези 30 минути танковете са абсолютно беззащитни. Основно това са Рз-III F. Въоръжението им е 37-мм оръдие. А най-„остарелият“ съветски танк Т-26 има 45-мм оръдие. Значи германските танкове са беззащитни на нашия бряг, а нашите танкове няма защо да влизат под водата — зареждат и стрелят!

Форсирането на водна преграда, още повече на плавателна река, винаги поставя нападащата страна в неизгодно положение. И дава на отбраняващата се страна допълнителни, и то много съществени предимства.

Германските танкови дивизии, както впрочем и пехотните, имат огромни тилове. След всяка танкова колона се ният много по-дълги колони товарни машини с много ниска проходимост. И дори някои танкове да са могли да минат по дъното, на останалите, както и на целия тил, са им трябвали мостове.

През Западен Буг в полосата на 4-та армия има два железопътни (Брест и Семятиче) и четири обикновени моста (Дрохичин, Коден, Домачево, Влодава). „Тези мостове бяха под охраната на 89-и (Брестки) граничен отряд, който... не беше получил никакви задачи за разрушаването им. В резултат в първия ден на войната противникът превзе всички мостове в изправно състояние“ (*пак там*, с. 47).

Дори да приемем, че на Бресткото направление германската страна има известен превес в силите, не бива да забравяме, че без мостове това предимство просто не е можело да се реализира. Прехвърлянето на реката само от германската пехота, без танкове, артилерия, щапове, тилови подразделения и прочее под огъня на

Брестката крепост, укрепления район, четирите стрелкови дивизии и едната танкова би било катастрофа за германските войски. Всеки достатъчно честен човек трябва да потърси причината за разгрома на съветските войски в района на Брест не в численото превъзходство на германската страна, а в това, че Червената армия не е взривила мостовете през Западен Буг.

На 22 юни 1941 година в 4 часа и 10 минути започва обстрелът на Брест и Брестката крепост. В артилерийската подготовка участва артилерията на германската 45-а пехотна дивизия и на 12-и армейски корпус. Освен това огън срещу крепостта водят девет леки и три тежки батареи, една батарея с голяма мощност и три дивизиона мортири (Р. Иринархов. „Западный особый“. Минск, Харвест, 2002, с. 227). Огромни сили, трябва да го признаем, но пък и съветските войски не са били съвсем слаби.

В Брест се намира щабот на 28-и стрелкови корпус на 4-та армия. В състава на корпуса са две стрелкови дивизии (6-а и 42-ра), два корпусни артилерийски полка (447-и и 455-и), един зенитноартилерийски дивизион, една разузнавателна ескадрила и други части. Всеки корпусен артилерийски полк разполага с по 36 152-мм гаубици и гаубици-оръдия. 447-и корпусен артилерийски полк е разположен в Брест, в Северното военно градче. 455-и — на окръжния артилерийски полигон на 5 километра южно от Брест. В двата полка има 18 тежки огневи батареи. Корпусните артилерийски полкове са контрабатарейни. Основното им предназначение е борбата с артилерията на противника. Тези два полка са били съвсем достатъчни да потиснат огъня на германските мортири и тежки гаубици. И след това вече нищо не би могло да застрашава Брестката крепост. Крепост не се превзема с минохвъргачки и леки гаубици. И танковете не могат да ѝ направят нищо.

В Брест са и щабовете на 6-а и 42-ра стрелкова дивизия. Всяка стрелкова дивизия се състои от пет полка (три стрелкови и два артилерийски — оръдеен и гаубичен), от два отделни дивизиона (противотанков и зенитен) и пет отделни батальона (разузнавателен, сапъорен, свързочен, автотранспортен и медико-санитарен).

Пак в Брест е и щабот на 22-ра танкова дивизия от 14-и механизирани корпус. В състава на тази дивизия има четири полка (два танкови, един артилерийски и един мотострелкови) и седем отделни батальона и дивизиона.

И така, в града, в крепостта и в близката околност са разположени седем артилерийски полка — два корпусни и пет в състава на дивизиите. Освен това има противотанкови дивизиони, тринайсет батареи полкова оръдейна и противотанкова артилерия, 372 полкови, батальонни и ротни минохвъргачки.

Казано по-просто, артилерията е достатъчно. Даже повече от достатъчно. Боеприпасите също. 6-а стрелкова дивизия например, разположена в Брестката крепост, има 1,5 пъти повече боеприпаси, отколкото ѝ се полагат, и освен това 34 вагона боеприпаси извън всякакви норми. А 42-ра стрелкова дивизия, която също е разположена там, също има 1,5 пъти повече боеприпаси, отколкото ѝ се полагат, плюс още 9 вагона (*Сандалов. „Первые дни войны“, с. 47*).

В Брест е разположено управлението на 62-ри укрепен район. В състава на района освен всичко друго има пет артилерийско-картечни батальона с по 1500 бойци във всеки (*пак там, с. 55*).

Но и това не е всичко. Малко на север от Брест е 49-а стрелкова дивизия. На юг — 75-а. И във всяка също има по пет полка, от тях — по два артилерийски.

Но може би дивизиите не се били изцяло окомплектовани? Не, това не е вярно. „Стрелковите дивизии, разположени в крайграничната полоса, бяха почти изцяло окомплектовани и имаха полагащото им се по щат въоръжение“ (*Иринархов. „Западный особый“, с. 30*). „Към юни 1941 година съединенията и частите, влизащи в състава на 4-та армия, бяха като цяло окомплектовани с личен състав и бойна техника в рамките на щатните норми“ (*Сандалов. „Первые дни войны“, с. 55*).

Ето ви и нормите: във всяка стрелкова дивизия: бойци и командири — 14 483, 16 плаващи танка, 13 бронирани коли, 78 оръдия и гаубици с калибър 76–152 мм, 12 зенитни оръдия с калибър 37–76 мм, 54 противотанкови оръдия с калибър 45 мм, 150 минохвъргачки с калибър 50–120 мм, 392 леки и 166 тежки картечници, 558 коли, 99 влекача, 3039 коня.

Освен частите и подразделенията на Червената армия в Брестката крепост са разположени крайграничен отряд на НКВД и 132-ри отделен конвоен батальон на НКВД. Крайграничният отряд по брой на личния състав се равнява на стрелкови полк — това са 2500–3000 души. Крайграничните отряди обаче се сформират от по-добър човешки материал и разполагат с по-добро въоръжение. Всеки от петте

крайгранични отряда, които през 1941 година са разположени на държавната граница на Белорусия, разполага средно с 1300 автоматични винтовки, 500 автомата, 80 леки и 40 тежки картечници, 80 камиона (*Иринархов. „Западный особый“, с. 111*).

„С други думи, в Брест беше струпана огромна войска“ (*Сандалов. „На Московском направлении“. М., Наука, 1970, с. 58*).

И ако някой все още е убеден в огромното германско превъзходство в района на Брест, държа да напомня, че през пролетта на 1941 година в тила на 4-та армия са докарани 480 152-мм гаубици МЛ-20 (*„ВИЖ“, 1971, №7, с. 19*). МЛ-20 тежи 7270 кг. Максималната далечина на стрелбата ѝ е 17 400 метра. Снарядът тежи 43,6 кг. 480 гаубици — това са 120 тежки огневи батареи. Германската страна не разполага с нищо равно нито по количество, нито по качество.

Всяка от гаубиците има по десет боекомплекта. Един боекомплект се състои от 60 снаряда и 60 заряда. Лесно можете да пресметнете какво означава това. Един боекомплект 60 плюс 60 умножавате по десет. А после — по 480.

Само тези 480 гаубици и само посочените боекомплекти са били достатъчни за бързия и пълен разгром на противостоящата противникова групировка. Още повече че германците не са имали нито крепост, нито укрепен район.

И ето че въпреки толкова многото съветски войски (и въпреки масовия, както ни обясняват, героизъм) през първите часове на войната стават невероятни неща: „Към 7 часа части на 45-а и 34-та пехотна дивизия на 12 германски армейски корпус превзеха Брест“ (Сандалов. „Первые дни войны“, с. 84).

Германците имат две пехотни дивизии, а ние имаме в Брест две стрелкови и една танкова.

Германците имат по един артилерийски полк в дивизиите си, а ние по два, плюс още един артилерийски полк в танковата дивизия.

Дивизионната и корпусната германска артилерия се състоят от гаубици от времето на Първата световна война, съвсем леко модернизирани. Съветските дивизии разполагат със съвременни оръдия, каквито по това време няма никоя друга страна на света.

На тях им е тежко — те настъпват. На нас ни е по-лесно — отбраняваме се.

На тях им е наистина много тежко — те не само настъпват, но и форсират мощната водна преграда на река Западен Буг. Преграда, и то трудна, е за тях — за нас реката е удобен отбранителен рубеж.

Първата вълна настъпващи няма тежко оръжие и запасът ѝ от боеприпаси не може да е голям. А нашите войски разполагат с тежко оръжие и с неизчерпаеми запаси боеприпаси.

В пехотните дивизии на германците няма нито един танк, а в нашите стрелкови дивизии има танкове. Освен това имаме и цяла танкова дивизия! Защо тази дивизия не прегазва беззащитната германска пехота?

Къде все пак е тя — 22-ра танкова дивизия на 14-и механизирани корпус на 4-та армия на Западния фронт?

Много парлив въпрос: как е могла цяла съветска танкова дивизия да допусне германската пехота да форсира Западен Буг?

Отговор ни дава генерал-полковник Сандалов: „По време на артилерийската подготовка 34-та германска пехотна дивизия нанесе големи загуби на нашата 22-ра танкова дивизия, разположена в Южното военно градче на Брест на 2,5–3,5 километра от държавната граница. Градчето беше разположено в равнинна местност и добре се виждаше от противниковата страна... Голяма част от личния състав загина или беше ранена... За това допринесе сгъстеното разположение на частите на дивизията... Дивизията изгуби повечето си танкове, артилерия и влекачи, повече от половината автоцистерни, ремонтни работилници и кухни. От огъня на противника се запали и впоследствие избухна артилерийският склад и складът с гориво-смазочни материали... Значителна част от артилерията на дивизията беше унищожена от огъня на противника или поради отсъствие на влекачи остана в парковете“ (Сандалов. „Первые дни войны“, с. 76–77). „Неподходящата, дислокация на 22-ра танкова дивизия и неразумно планираният изход на дивизията в района на Жабинки доведе до огромни загуби на личен състав и до унищожаването на по-голямата част от бойната техника и запасите на дивизията още през първите часове на войната“ (*пак там*, с. 35).

Книгата на генерал-полковник Сандалов излезе в разсекретен вариант през 1989 година. Той я пише обаче още през 1961-ва. В онези времена просто не може да каже истината. Истината я виждаме сега. 22-ра танкова дивизия не е на 2,5–3,5 километра от държавната граница, а „непосредствено до границата“ (Иринархов. „Западный особый“, с. 52).

За героизма на защитниците на Брестката крепост е писано много. Дори прекалено много. Ние пък ще разкажем за ужасния позор на така наречената отбрана на Брестката крепост. Как една пехотна дивизия може да разпердушини танкова дивизия?

И още едно въпросче: как така танковата дивизия се е оказала до самата граница и какъв е смисълът да е там? Комунистическите агитатори отговарят: танковата дивизия (както и всички други) е била там с една-единствена цел — да отблъсне вражеското нападение.

Това е отговор за малоумни. Всеки нормален човек би се запитал: щом като задачата на тая дивизия е била да отблъсне нападението, защо не го е отблъснала? Всъщност можела ли е? 22-ра танкова дивизия е била в положение, при което дори теоретично не са възможни никакви действия. Цялата ѝ бойна техника е струпана на открито до границата. Противникът вижда невероятно струпване на танкове, артилерия, камиони, складове и така нататък. Достатъчно му е да открие внезапен огън дори с леки минохвъргачки и нито един съветски танкист няма да може да стигне до танка си. А може да стреля и само с картечници. Точно това прави командирът на 34-та германска пехотна дивизия. Разгромява 22-ра танкова дивизия с интензивен огън на картечници, минохвъргачки и гаубици. Е, не чак толкова лесно. Трябвали са му цели три часа.

Срещу града, крепостта и титаничните струпвания на съветските войски обаче бил нанесен не само мощен артилерийски удар, но и авиационен. Да, така е. Но и той е можел да се отрази. Всеки съветски стрелкови, танков и мотострелкови полк е разполагал с рота зенитни картечници. Повечето танкове на 22-ра дивизия също имат зенитни картечници на куполите. Всяка от петте дивизии на първия ешелон на 4-та армия има свой собствен зенитноартилерийски дивизион. Освен това Брест и околностите се прикриват от Кобринския бригаден район на ПВО (два зенитни дивизиона, отделна батарея и батальон за въздушно наблюдение).

Да не говорим за 10-а смесена авиационна дивизия — 241 бойни самолета, от тях 138 изстребителя. Освен тази авиационна дивизия „за действия на Брестко-Барановичкото направление можеше да бъде привлечена една бомбардировъчна (около 180 средни бомбардировача) и половин изстребителна (около сто изстребителя) дивизия на окръжно подчинение“ (Сандалов. „Первые дни войны“ с. 55).

Ударът на германската авиация обаче е съкрушителен.

Междувременно чудесата продължават: „Към 9 часа крепостта беше изцяло обкръжена“ (Иринархов. „Западный особый“, с. 228).

Как е възможно?! Само пет часа, откакто е започнала войната, а вече и градът е превзет, и крепостта е обкръжена. Ами двата пръстена фортове около крепостта? Ами двете стрелкови и едната танкова дивизия в Брест и в самата крепост? Какво са правили, къде са гледали?

„Отрядите на 45-а пехотна дивизия форсираха Буг и излязоха на Западния и Южния остров, които се защитаваха само от малцина граничари... Двата острова буквално гъмжаха от немски автоматчици“ (пак там).

„На 24 юни е създаден щаб за отбрана на крепостта и единно командване, оглавявано от капитана комунист И. Н. Зубачов и полковия комисар Е. М. Фомин“ („СВЭ“. Том 1, с. 590). В случая са лепнали комисаря, за да подчертаят ръководната роля на родната

Комунистическа партия. Със същата цел се споменава и партийното членство на капитан Зубачов. Но тези номера не могат да засенчат главното — че отбраната на една от най-мощните крепости в Европа — и една от най-огромните — се командва от капитан, а щабът на отбраната е сформирани чак на третия ден на войната.

Как да го разбираме това? Крепостта е нападната още в първите минути на войната. Тоест точно тогава започва самата война. Защо щабът на отбраната е създаден чак на третия ден? За какво са мислели преди войната? И защо отбраната ще се командва от капитан? Къде са командирите и щабовете на двете стрелкови дивизии и на танковата дивизия? Къде е комендантът на укрепения район? Къде са командирите и щабовете на полковете — шест стрелкови, четири артилерийски, два танкови, един мотострелкови и един инженерно-сапъорен? Къде е командирът на крайграничния отряд, къде е щабът му? Къде са командирите и щабовете на 46 батальона и на 19 артилерийски дивизиона?

Да погледнем и нагоре. 6-а и 42-ра стрелкова дивизия — това е 28-и стрелкови корпус. Отбраната би трябвало да се командва от командира на корпуса. Къде е той? И къде е гледал щабът му?

На 22 юни 1941 година в Брест се намират:

— генерал-майор В. С. Попов — командир на 28-и стрелкови корпус;

— дивизионен комисар Ф. И. Шликов — член на Военния съвет на 4-та армия;

— генерал-майор М. И. Пузирьов — комендант на 62-ри укрепен район;

— генерал-майор М. П. Дмитриев — началник на артилерията на 4-та армия;

— генерал-майор И. С. Лазаренко — командир на 42-ра стрелкова дивизия;

— генерал-майор В. П. Пуганов — командир на 22-ра танкова дивизия.

Там са и полковниците на генералска длъжност:

— П. С. Серьогин — заместник-командир на 28-и стрелкови корпус;

— Г. С. Лукин — началник-щаб на 28-и стрелкови корпус;

— М. А. Попсуй-Шапко — командир на 6-а Червенознаменна Орловска стрелкова дивизия.

Та ето ви един героичен епизод: никой не ръководи отбраната на Брест, а пък отбраната на Брестката крепост се оглавява от капитан. Но пък, както съобщава енциклопедията, „Централизираното управление скоро е нарушено“ („СВЭ“. Том 1, с. 590). С други думи, никой не е ръководил и отбраната на Брестката крепост.

Екскурзоводите в крепостта-герой няма да ви разкажат за тези безобразия. Ще ви разказват за подвизите.

Сега да отворим книгата на Жуков — най-великия пълководец на всички времена и народи. Брест е вратата на страната. За сражението в района на Брест във всички издания на книгата на Жуков има по 12–13 реда. За какво пише ли? За огромното германско превъзходство и за чутовния героизъм на съветските войски. Жуков няма как да не признае, че освен двете съветски стрелкови дивизии в района на Брест и двете стрелкови дивизии в самия Брест в града се е намирала и 22-ра танкова дивизия. Обаче забравя да разкаже как се е оказала там и как точно е разбита от една пехотна германска дивизия.

Противникът (ако ще вярваме на Жуков) имал пет– до шесткратно превъзходство в района. Не би било лошо тези думи да се подкрепят с цифри, но на великия пълководец не му е до дреболии. Той пише за героизма: „Врагът обаче не успя да сломи съпротивата на защитниците на Брестката крепост, обсадените герои оказаха достоен отпор. За германците Брестката епопея беше нещо съвсем неочаквано. Бронетанковите войски на групата на Гудериан и на 4-та германска полева армия трябваше да заобиколят града отдалече“ („Воспоминания и размышления“. М., 1969, с. 266).

Тук великият пълководец послъгва. Германските дивизии не заобикалят град Брест, а го превземат. Всеки справочник по история на войната дава официалната дата: Брест е изоставен от Червената армия на 22 юни 1941 година. А участниците в събитията уточняват също толкова официално: в 7 сутринта. Нещо повече, и датата, и часът са потвърдени документално. В 11,55 на 22 юни щабът на 4-та армия праща в щаба на Западния фронт и в Генералния щаб „Бойно донесение №5“, в което докладва: „6-а сд бе принудена към 7,00 на 22 юни 1941 г. да предаде с бой Брест“ („ВИЖ“, 1989, №5).

Ако не повярваме и на този документ, нека повярваме на самия Жуков. Ръководеният от него Генерален щаб в „Сводка Главного Командования Красной Армии за 23 июня 1941 года“ официално обявява пред целия свят, че Брест е оставен. Току-що в глава XIV

прочетохме, че след ожесточени боеве противникът успял да изтласка нашите части за прикритие и да завземе Колно, Ломжа и Брест.

Да бе, части за прикритие.

Ето че обаче след четвърт век Георгий Константинович ни заявява, че обсадените герои оказали достоен отпор, че германците не могли да влязат в Брест и го заобиколили отдалече.

Е, все пак Жуков не лъже непрекъснато. От време на време казва и истината — например, че за германците Брест се оказал нещо съвсем неочаквано. Това си е чиста истина.

В района на Брест е имало шест моста през Западен Буг, два от които с железопътни линии. И всичките шест попадат в ръцете на германската армия неповредени. Да, наистина съвсем неочаквано.

Съветската артилерия, въпреки и количественото, и качественото си превъзходство, не открива огън през първите часове на войната. Защото изпълнява заповедта на Жуков никой да не се поддава на провокации. Това също е съвсем неочаквано за германците.

Съветската танкова дивизия е до самата граница и германската пехотна дивизия я разбива за три часа. Е, едва ли са очаквали такова нещо германците.

Съветските летища също са до самата граница. Натъпкани със самолети. Летците обаче имат заповед да не откриват огън, а да приканват вражеските самолети да кацнат, като люшкат крила. Сто на сто наистина съвсем неочаквано.

В незащитения Брест, съвсем до границата, се намира щабът на съветски корпус, щабът на укрепен район, щабове на две стрелкови и една танкова дивизия. И всичко това е ликвидирано с един удар. Още от първата минута на войната никой не управлява войските в района на Брест. Е, това пък вече е абсолютно неочаквано за германците.

След три дни стремително напредване, на което всъщност не пречи никой, германските войски пленяват на полигона в района на Барановичи 480 нови-новенички 152-мм гаубици МЛ-20 с по десет боекомплекта за всяка. Оръдията са докарани през май за артилерийските полкове на Резерва на Главното командване, но личният състав още не е сформирани. Това е истинско съкровище за немците. И съвсем неочаквано, направо изненада. Германската артилерия използва съветските гаубици МЛ-20 на всички фронтове чак до последния ден на войната.

* * *

А началникът на Генералния щаб Жуков твърди, че отговорен за цялото това безобразие е командващият 4-та армия генерал-майор Коробков.

Все едно Коробков, а не Жуков е определял местата на дислокация на дивизиите и щабове им.

Все едно че Коробков е избирал местата, на които да бъдат построени новите летища.

Все едно Коробков е имал право да придвижва танкови дивизии към границата. За да ги разгромят.

Все едно Коробков, а не Жуков, изкарва в крайграничния район почти петстотин тежки гаубици на Резерва на Главното командване, без да се погрижи да им намери разчети и тяга.

Все едно Коробков, а не Жуков, е трябвало да повдигне пред правителството въпроса за своевременното взривяване на ненужните, дори вредни при една отбранителна война мостове през граничните реки.

Все едно Коробков, а не Жуков, е подписвал директиви да не се провеждат никакви други мероприятия без специално нареждане.

Все едно Коробков, а не Жуков, е пращал пред военния съд всички, нарушавали драконовските заповеди да не се поддават на провокации и в никакъв случай да не откриват огън срещу нападащия враг.

ГЛАВА XVI

КОЙ И КАК ПОДГОТВЯ ОТБРАНАТА НА БРЕСТ

*Основният недостатък на окръжния и
армейския план беше тяхната нереалност.*

Генерал-полковник
Л. М. Сандалов
„Первые дни
войны“, М., Воениздат,
1989, с. 31

Туристическа обиколка на Брестката крепост: погледнете надясно, погледнете наляво, това е цитаделата, това е Граничният остров, а това е Болничният...

Всичко е ясно. Само че...

На Граничния остров, в Тирасполското укрепление на Брестката крепост на *западния* бряг на Западен Буг е бил разположен 132-ри отделен батальон на войските на НКВД. В музея на крепостта ще ви разкажат за спецификата на този батальон. Той е бил конвоен. Всеки справочник (например „*Великая Отечественная Война. Энциклопедия*“. М., Изд. Советская энциклопедия, 1985, с. 590) потвърждава тези сведения. Разстоянието от казармите на 132-ри отделен конвоен батальон на НКВД до държавната граница е било буквално десетина крачки.

Нищо не мога да разбера. Може ли някой да ми обясни защо затворнически конвой ще е по-близо до границата от самите граничари? Ако СССР се е готвел за внезапен съкрушителен удар срещу Германия, тогава всичко е ясно. В случай на нападение на Червената армия срещу Германия това място е щяло да стане приемен и разпределителен пункт за военнопленниците и класово чуждите елементи. Има си крепостни ровове и бастиони — съоръжения, по конструкция и по дух средни на тия на затворите. Крепостите открай време са служели и за затвори. Петропавловската крепост например, вдигната от Петър Велики, е била затвор още по негово време. И в биографията ѝ няма никакви битки и подвизи.

Брестката крепост идеално става за затвор. Транспортирането на пленниците също не е проблем — Брест е вратата на Съветския съюз. Пътят до Москва е бърз и прав, а Москва е най-големият железопътен възел на света. Значи — от Брест в Москва, а после врагът в ешелоните като добитък, стотици хиляди хора, милиони ако щеш, и ги пращаш където си искаш. Двата кръга фортове около крепостта също вършат работа — и за лагери, и за разстрели. Е, враговете могат да се разстрелват и по-далечко от границата, в околностите има идеални

природни условия за тази цел, например в Борки или Ведми Лиси на юг от Брест. Между другото, ако се тръгне право на изток, ще стигнем до най-прочутите (от известните) места за екзекуции в Съветския съюз: Куропати край Минск и Катин край Смоленск.

Но ако не се е подготвяло нападение срещу Германия, тогава самото присъствие там на 132-ри отделен конвоен батальон на НКВД, да не говорим за месторазположението му, си е чист идиотизъм, ако не и вредителство.

До Граничния остров е Болничният. На този остров се е намирала централната болница на Западния военен окръг. Това пък как да го разбираме? Цялата страна знае, че границите са затворени, че граничарите стрелят без предупреждение, също като охраната в лагерите. На Болничния остров точно преди войната става нещо, което абсолютно противоречи и на логиката, и на духа на социализма. Ами помислете: направо на граничната полоса, по брега на гранична река се разхождат млади мъже с болнични халати и по пантофи. Ами ако някой реши да скочи във водата и да отплува директно при класовия враг? Кой е разрешил такова нещо? Кой го е допуснал? Къде са гледали вездесъщите органи?

Казват ни, че нападението на Германия било внезапно, т.е. че съветските вождове не очаквали война в обозримото бъдеще и че, естествено, сами изобщо не замисляли нападение. Те искали единствено мир. Добре, вярваме. В мирно време лечението на личния състав е организирано по проста система от две степени: санитарната част на полка (понякога на дивизията) и окръжната военна болница. Войниците са здрави млади момчета и по принцип не страдат от сериозни болести. Затова по правило ги лекуват на място. И само ако се налага сложно лечение, хирургическа операция например, ги пращат в окръжната военна болница.

В мирно време в състава на Западния военен окръг са влизали четири армии: 3-та, 4-та, 10-а и 13-а. Освен това — четири стрелкови, един въздушнодесантен и два механизирани корпуса, шест укрепени района и няколко отделни дивизии, бригади, полкове и батальони, които не влизат в състава на армиите, а се подчиняват пряко на командващия окръга. Хайде сега да си представим следната ситуация: редник Иванов от 100-на стрелкова дивизия, разположена в района на Минск, трябва спешно да бъде опериран от апандисит. Местният ескулап му пише направление да го откарат за операция в граничната зона.

Преди германското нападение в окръжната военна болница в Брестката крепост карат бойци и командири от Витебск, Могилъов и Смоленск, от 400, 500, 600 километра, от дълбокия тил направо на границата.

Обясняват ни, че просто така се било получило — исторически... Това изобщо не може да е вярно! До септември 1939 година окръжната военна болница е в Минск. А преди това — в Смоленск. След „освободителния поход“ Брест става съветски и болницата бързо се мести там. Защо?

Когато научих за тази болница и за, меко казано, необичайното ѝ разположение, реших, че другарят Сталин след „освободителните походи“ от 1939-1940-а очевидно е замислил либерализация: нека народът да може да се любовува на чужбинските простори един вид, нека границата стане прозрачна! Обаче не е толкова просто. Ако Сталин е решил да посмекчи людоедския си режим, защо на съседния остров е НКВД?

От военна гледна точка нещата също куцат. Да сте чували някога за такова нещо — някоя държава да разположи най-голямата си военна болница направо на границата с някоя съседна страна? И не само на границата, но и на централната магистрала, която свързва столиците на двете страни? Представете ли си в мирно време Пакистан да си тупне най-голямата военна болница на границата с Индия? Или на границата на приятелския Израел да цъфне сирийска военна болница? Да не би Пакистан или Сирия да си нямат достатъчно земя?

Та и за другаря Сталин си мисля: да не би земята в Русия да не му е стигала, та изнася военните болници покрай границата?

Да си представим същата ситуация, но в умален мащаб. Представете си, че сте началник-щаб на корпус или общовойскова армия. Възможността за война не е изключена. Вашите дивизии се готвят за отбрана. Всяка дивизия заема полоса 30 километра по фронта и 20 километра в дълбочина. И ето че един от командирите решава да разположи дивизионната болница най-отпред, при това не в центъра на своя участък, а на левия фланг, в самия му край. Следователно при отбранителни боеве ранените трябва да се прекарват от десния фланг на левия под противниковия огън. На трийсет километра. Но дори да успеят да ги откарат, ще трябва да ги лекуват пак под обстрел.

Представете си ситуацията и като началник на висшестоящ щаб преценете действията на подчинените си...

Сега да се върнем към действителния мащаб.

Всяка дивизия има медико-санитарен батальон, по време на война всяка армия има болнична база в състав няколко евакуационни и хирургически болници. Освен това военният окръг, който в случай на война се превръща във фронт, има собствена болнична база — до десет и повече болници. И значи най-голямата от тези болници е разположена в Брестката крепост, на най-левия фланг на Западния фронт, на стотина метра от държавната граница. Западният фронт — това са 470 километра от север на юг, от границата на Литва до границата на Украйна. Ако се е подготвяла отбрана, изборът на място за болницата е престъпление. Как ще карат ранените тук? На 200, 300, 400 километра по фронтовата линия? Под обстрел, под снаряди и шрапнели? Болни и ранени ще има обаче не само на фронтовата линия, но и в тила. Пострадали от бомбардировки например. Тях какво да ги правим — да ги превозваме от дълбокия тил към фронта? Че и в Брестката крепост, която при една отбранителна война още през първите минути 5 неминуемо ще попадне под огъня на противника?!

Командващият Западния фронт армейски генерал Павлов, както ни учат, не се бил отличава с кой знае какви умствени способности. Няма да спорим. Но над Павлов е имало други. Над него е висшестоящият щаб. И то не кой да е щаб, а Генералният щаб на РККА. И начело на този щаб е най-великият пълководец на всички времена и народи армейски генерал Жуков. Интересно, къде ли е гледал Генералният щаб? И какво е мислел гениалният му началник?

В навечерието на войната и през първия ѝ етап тилът се управлява от общовойсковите щабове. „Началник-щабове носеха лична отговорност за организирането и работата на тила по въпросите на всестраниното осигуряване на войските при воденето на бойни действия. В състава на Генералния щаб на Червената армия имаше Управление за организиране на тила и снабдяването... Под организиране на тила се разбираше определянето на тилите райони, разположението на тилите части и учреждения, подготовката и използването на транспортните артерии“ (*„Тил Советских вооруженных сил в Великой Отечественной войне“*. Под общей редакцией генерала армии С. К. Куркоткина. М., Воениздат, 1977, с. 46).

Тилът на Червената армия има редица служби по снабдяването и обезпечаването: автобронетанкова, артилерийска, инженерна, на противохимическата защита, свързочна, интендантска (продоволствено-фуражна, вещева и обозно-стопанска), на гориво-смазочните материали, санитарна, ветеринарна и финансова.

За организацията и работата на всичките тези служби са отговорни началник-щабове на батальоните, полковете, бригадите, дивизиите корпусите, армиите, военните окръзи и фронтовете. На върха на пирамидата отговорността пада върху началника на Генералния щаб. Инструкциите и наредбите от онова време подчертават, че тази отговорност е *лична*. За тила на Западния военен окръг (по време на войната — Западния фронт) лична отговорност носи началник-щабът на окръга (фронта) генерал-майор Климовских.

Той е човекът, който определя районите за тиловите части, подчинени на окръга, включително и района на разполагане на окръжната военна болница в Брестката крепост. А за целия тил на Червената армия, следователно и за тила на Западния военен окръг, лично отговаря началникът на Генералния щаб армейски генерал Жуков. Работата на висшестоящия началник е в това да контролира и направлява работата на подчинените си. И ако те правят глупости, старшият е длъжен да им посочи грешките им и да ги задължи да ги поправят.

Може и да не сте съгласни с мнението, което излагам, и можете да се опитате да ме опровергавате. Според мен Централната военна болница на бъдещия Западен фронт е преместена на брега на граничната река единствено защото е било решено границата да се измести. И то в близко бъдеще. При положение че се подготвя нападение срещу Германия, просто не може да се намери по-добро място за главната болница на Западния фронт. Москва — Смоленск — Минск — Барановичи — Брест — Варшава — Берлин — това е главното стратегическо направление на войната. Това е централната ос. Това е главната магистрала. По нея ще тече основният поток товари към действащата армия. Пак по нея, в обратна посока, ще тече потокът ранени и пленници. Именно на тази магистрала, именно в Брест на самата граница, на ръба на съветската земя е трябвало да се разположи най-добрата болница на Западния фронт. След стремително напредващите в чужбина войски са щели да тръгнат подвижни болници. А тази е главната, стационарна. Готова още отпреди войната. Та за спешните и наистина много сложни операции да не се пътува чак до Минск, Смоленск и Москва...

Ако ще отричаме агресивните намерения и замисли на командването на Червената армия, ще трябва да наречем кретен и престъпник не само генерал-майор Климовских, но и армейски генерал Жуков.

Още един въпрос: как става така, че една огромна крепост с външен периметър 45 километра е обкръжена само за няколко часа?

Точно преди рухването на Съветския съюз отговор на този въпрос даде заместник-началникът на Генералния щаб на Въоръжените сили на СССР армейски генерал М. А. Гареев: „В участък около 80–100 километра северно и южно от Брест изобщо нямаше войски“ („Мужество“, 1991, №5, с. 256).

Ето я причината за обкръжението. От една страна, „В Брест беше струпано огромно количество войска“ (Сандалов. „На Московском направлении“, с. 58). От друга страна, вдясно и вляво от Брест на десетки километри няма никого. Невероятно струпване в центъра, а фланговете оголени. При такова разположение съветските войски в Брест направо плачат за обкръжение и разгром.

С какво се занимават тези войски? Щом вдясно и вляво от града границата не се защитава на цели сто километра, може би войските в Брест са подготвяли отбраната на самия град и крепостта?

Не са. „За отбраната на самата крепост според окръжния план беше предназначен само един стрелкови батальон с артилерийски дивизион“ (пак там, с. 52).

През 1941 година един стрелкови батальон се състои от 827 бойци и командири. Стига да е окомплектован до последния човек, разбира се. А съветските генерали и историци с пагони непрекъснато ни убеждават, че частите изобщо не били окомплектовани.

Артилерийският дивизион се състои от 12 оръдия и 220–296 души, в зависимост от типа оръдия и тяга.

Ако разположим един батальон и един артилерийски дивизион по външния периметър на Брестката крепост излиза, че на един километър ще има по над двайсет бойци. Но това е на теория. На практика те ще са много по-малко. Първо, защото не всички в стрелковия батальон са стрелци с винтовки. В стрелковия батальон има минометна рота и противотанков взвод. Те трябва да са поблизо до командния пункт, та при необходимост да бъдат пратени,

където има нужда от тях. В артилерийския дивизион също не всички са оръдейни разчети. И в батальона, и в дивизиона има и медици, и готвачи, и свързочници, и старшини в ротите и батареите, и писари в щаба, и снабдители, някой трябва да се грижи за конете и за камионите. Има и командири — иначе кой ще преценява обстановката, ще взема решения, ще дава заповеди и ще следи те строго да се спазват? Разузнаването също трябва да работи. И излиза, че в един стрелкови батальон чистата пехота с винтовките и с ръчните гранати е 36 отделения от по 12 души. Ако отделенията са окомплектовани изцяло и ги наредим по външния периметър, се получава по повече от километър на отделение. Тогава обаче вътре в крепостта: в цитаделата, в трите предмостни укрепления, в бастияните и фортите изобщо няма да остане пехота. И командирът на батальона няма да има нито взвод, нито дори отделение за резерв. С какво ще запушва тогава дупките в отбраната? И как ще командва войнството си, след като то се е пръснало по периметъра? Да праща вестовици на велосипеди? Не става — крепостта е прорязана от канали и ровове и в това отношение прилича досущ на Венеция.

И има само 12 оръдия. О, забравихме противотанковия взвод на батальона — тогава стават 14. И тях ли да разпределим по периметъра? Пак ще е рехавата отбраната. Или да ги съберем закуп? Пак жалка работа. А как ще се управлява огънят? Да се пратят артилерийски разузнавачи на всички направления? Ами че в дивизиона няма толкова артилерийски разузнавачи.

И така виждаме огромно струпване на войски в огромната крепост и близо до нея, но за отбрана на самата крепост са отделени толкова хора, че едва биха стигнали да носят караулната служба. За какво са струпани тук останалите? Обясняват ни — за отбрана, за какво друго.

Дали пък останалите батальони, полкове и дивизии не са подготвяли отбраната не в самата крепост, а извън нея?

И това не са правила. „Копаеха се най-вече единични или за по двама души окопи, правоъгълни, без съобщителни ходове, без маскировка, противотанкови заграждения се правеха само на отделни участъци — ровове и набити в земята греди. Противопехотните заграждения не се минираха. Командните и наблюдателните пунктове и убежища бяха съвсем малко“ (Сандалов. „Первые дни войны“, с. 46).

От този откъс научаваме две важни неща.

Първо, въобще не са използвани минновзривни заграждения. Нито противотанкови, нито противопехотни. Рововете и гредите могат да спрат танковете — но само ако зад тях има окопи и траншеи. И то не празни, а заети от войски, които с огъня си да не пускат сапъорите на врага до загражденията. Иначе са безполезни — сапъорите спокойно ще ги взривят за десет минутки. Дори още по-просто — врагът ще заобиколи загражденията. Още повече че в случая те са само на отделни направления — нали така твърди генерал-полковник Сандалов. И най-важното, противникът ги вижда — и от земята, и от въздуха. И няма да тръгне срещу тях. А противотанковите мини са невидими и не само спират противника, но и го убиват и осакатяват. Представете ли си — излизат танковете на Гудериан от реката и попадат право в минно поле. Но няма противотанкови минни полета. Нито противопехотни. Загражденията е можело да се оплетат с тел и да се поставят поне там противопехотни мини, та вражеските сапъори да се поизпотят. Но и това не е направено.

Второ, от същото това мъничко откъсче научаваме, че петте съветски дивизии в района на Брест — четири стрелкови и една танкова — не копаят траншеи. И че единичните или двойни окопи не са свързани. Срещу силен противник такава „отбрана“ не може да издържи. Как ще снабдяваш стрелците с патрони? Как ще ги храниш? Как ще ги сменяш да си починат и да поспят? Как ще изнасяш ранените? Как ще прехвърлиш помощ там, където врагът явно подготвя пробив? После — как ще ги командваш? Как отделонният може да провери дали боецът не спи в окопа си? И дали стреля? Защото хитреците ще се свият на дъното и докато останалите се сражават с врага, изобщо няма да си подадат главата над бруствера. Ако окопите са съединени с траншеи, проблем няма — отделонният минава, говори с всекиго, поставя задачите, проверява всичко. По траншеите може да дотича и лекарят, по траншеите могат да се разнасят боеприпаси и храна. А като няма траншеи? Отделонният да пълзи по земята? Веднага ще го убият. Ами взводният как да си командва отделенията? А ротният — взводовете?

За войника също е тежко да седи сам в окопчето си. Маршал К. Рокосовски, през първите дни на войната още генерал-майор, прави следния експеримент. Влиза и седи в такъв единичен окоп. И признава

— много страшно било. Чакаш и не знаеш има ли някой вляво и вдясно от теб, или всички вече са убити. Или пък са побягнали и си останал сам-самичък срещу врага.

За това, че такава „отбрана“ с единични и двойни окопчета без траншеи не би могла да удържи и няколко часа, пък и не е била замислена за толкова дълъг период, можем да съдим по една съвсем проста подробност...

Руската армия прилага траншеите още от отбраната на Севастопол през 1854 година и във всички следващи войни. Траншеите защитават войника от куршумите и шрапнелите. В траншеите, на позициите на отделенията и взводовете, се създава всичко необходимо за живота и работата на хората: закрити участъци, ниши за продоволствие и боеприпаси, укрития, блиндажи, командно-наблюдателни пунктове. Освен всичко друго полевата фортификация предвижда на позицията на всяко отделение да има специално отклонение за нужник. Сега да си представим всяка съветска дивизия на самата граница на 22 юни 1941 година. Повечето войници за пръв път влизат в бой. При това положение естествените телесни потребности обикновено зачестяват. Как са си представяли командирите първите сражения? Щом от Балтийско до Черно море никъде няма траншеи, значи ги няма и необходимите специални отклонения. Къде и как да си вършат работата бойците в една отбранителна война? Да изскачат ли от окопчетата за тази цел, или да не изскачат? За какво с мислил Генералният щаб — и гениалният му началник — преди войната?

Пак добре, ако тези единични окопи са били заети от стрелци. Все някак са щели да се оправят. Обаче те са били празни. Дивизиите са били на местата на постоянната си дислокация — във военните градчета. И какво да се прави, ако врагът внезапно нападне? Вдигаш дивизиите по тревога и ги пращаш на бегом до личните окопи, които са на 20, 30, 50 километра? Под минометен обстрел?

Щеше да е различно, ако дивизиите са били по-далече от границата, поне на десет километра. Или на двайсет. Но те са на самата граница. Под обстрел са от първия момент на войната. И бойците нямат никаква възможност да заемат личните си окопи.

Гениалните ни стратегии явно са разчитали не на огъня на батареите, не на траншеите, не на редовете бодлива тел и на минните

полета, а на масовия героизъм.

След войната Жуков прехвърля вината на храбрия руски войник: Войските били неустойчиви! Войските изпадали в паника!

Нека защитниците на мъдростта на Жуков запомнят едно: необстреляната войска изпада в паника само на открито и под внезапен удар. Ако са в траншеи, войниците не бягат по чисто психологически причини, а твърдо отбраняват позициите си. Защото в траншеята човек се чувства в по-голяма безопасност, отколкото на открито. Танкът, който идва срещу теб, насочил дулото си право в душата ти се възприема, ако си в траншеята, съвсем различно, отколкото ако си на открито. Дори грохотът на боя се възприема различно, ако си в траншея: и куршумите не пищят така страшно, и шрапнелите хвърчат някъде над теб. Струва ли си да изскочиш от сравнително безопасната траншея и да побегнеш? И ако основната маса не побегне, скоро някой почва да стреля, а след него — и другите.

Та когато Жуков почва да обвинява доблестните дивизии на Червената армия в страхливост и неустойчивост, все някой е трябвало да го попита — а какво направи началникът на Генералния щаб, та войските да не изпаднат в паника? Какво предприе, за да гарантира устойчивостта на войските в първите им отбранителни сражения?

В района на Брест има и укрепен район. Още недовършен. С две позиции. „Първата позиция се строеше покрай източния бряг на река Западен Буг и следваше терена. През юни 1941 година се строяха съоръженията само на първата позиция на укрепения район. В дълбочина издигането на съоръжения още не беше започнало. Вследствие на това, че съоръженията се строяха покрай брега на реката, предна полоса нямаше“ (Сандалов. *„Первые дни войны“*, с. 45). „Изграждането на дълговременни съоръжения и полевого подсилване на укрепените райони на много участъци ставаше непосредствено на границата, пред очите на германските гранични застави. Бетонните точки и дотовете на първа позиция се виждаха от германските наблюдателни пунктове“ (нак там, с. 12).

Не е необходимо да продължаваме цитата. И не ни трябва кой знае какво въображение, за да си представим какво се е случило в ранното утро на 22 юни 1941 година.

Противникът знае къде точно се строят дълговременните огневи точки (дотовете), знае сектора на обстрел на всяка амбразура. Пред дотовете няма предна полоса: нито бодлива тел, нито минни полета. На всичкото отгоре дотовете са празни. Не е необходимо да си гениален стратег, за да се сетиш, че ако противникът нападне внезапно, ще се прехвърли през реката и ще завземе дотовете още преди съветските войници да се събудят по тревога и успеят да дотичат до тях. Понеже казармите са далече — на места на десетина километра.

Гудериан пише: „Бреговете укрепления покрай река Буг не бяха заети от руски войски“.

На другите направления е като край Брест. „Дотовете пред Граево се оказаха без личен състав и бяха завзети от вражески диверсанти“ (Иринархов. *„Западный особый“*, с. 183). Важно е и това, че в укрепените райони няма полева поддръжка, т.е. няма обикновена пехота, която да седи в окопите и траншеите между дотовете, пред и зад тях. Дотът е като страшен крокодил. Но ако яхнеш един крокодил, той не може да те ухапе. Дотът има мъртви пространства, които не

може да обстрелва от амбразури. Затова дотовете се строят на групи. Мъртвите пространства на един се покриват от секторите на обстрел на съседните. Ако даден дот е зает от гарнизона си, а съседните са празни или изобщо още не са готови, рискуваме да се окажем в положението на крокодила, яхнат от някой бабанка с брадва в ръка. Ако дотът е сам, сапъорите на врага могат да се приближат от непрострелваното направление и да го взривят или пък да хвърлят димки във вентилационните шахти — сапъорите по принцип са коварна пасмина. Положението може да се спаси от полевата поддръжка, която да отблъсне сапъорите. Но ако един дот без кръгов обстрел (а такива са повечето) не е защитен от огъня на съседните дотове и не е прикрит от поне едно окопано в близост до него отделение, тогава е по-добре гарнизонът му да излезе — поне ще вижда какво става и ще може да стреля във всички посоки. Пример за онагледяване: „Южно от крепостта се отбранява 2-ра рота на лейтенант И. М. Борисов. Тук няма плътна отбранителна линия, дотове са нарядко и недостроени. След неколкочасов бой те са блокирани от хитлеристите и взривени заедно с гарнизоните им“ (*пак там, с. 192*).

„В полосата на 4-та армия времето, определено от окръга за заемане на Бресткия укрепен район, за едната стрелкова дивизия беше 30 часа, за другата — 9 часа“ (Сандалов. *„Первые дни войны“*, с. 12). Простичък и разбираем план: ако германците внезапно нападнат в 4 сутринта, едната съветска дивизия ще заеме отбрана около дотовете, които са направо на брега на граничната река, към 13 часа, а другата — след повече от денонощие, към 10 сутринта на другия ден. Към това генерал-полковник Сандалов прибавя, че „по време на учебните тревоги стана ясно, че тези срокове са занижени“. С други думи — че са нереални. За такива фантастично кратки срокове дивизиите просто не са успявали да заемат отбранителна позиция в укрепения район. След като е така, гарнизоните на дотовете и полевите войски не е трябвало да са в казармите, а там, където може да се очакват бойни действия.

Ето един разказ за само една рота от Бресткия укрепен район. „Почти целия април 1941 година личният състав се намираше в дотовете. Но в началото на май дойде заповед гарнизоните да се изведат от дотовете. Бойците се преместиха в казармите, продоволствието и боеприпасите бяха върнати в ротния склад. Поради това в началото на войната в огневите точки нямаше нито продоволствие, нито боеприпаси, освен няколко сандъка патрони в дота на караулния взвод. От момента на нападението на хитлеристите дотовете се заемаха под обстрел. От 18-те бойци от дота на Шанков в дота успяха да влязат само петима. За снаряди и патрони трябваше да се промъкват до ротния склад, но скоро той беше взривен от снаряд“ (Иринархов. *„Западный особый“* с. 192).

Комунистическите пропагандисти десетилетия наред ни разправят измислици, че съветските фортификационни съоръжения били слаби, че били лошо въоръжени, че имали лоша оптика, че основно били картечни, че оръдия почти нямало. Това не е вярно. И има достатъчно свидетелства, които опровергават тази пропаганда. Украинският историк Александър Кузяк например провежда огромна

изследователска работа непосредствено на място, в частност в Укрепен район № 1 (Киевски). Горещо ви препоръчвам неговите статии в украинското списание „Сержант“ №13-15, 2000 г. и в полския алманах „Forteca“. Всеки желаещ може и сам да се заеме с научни търсения в Коростенския, Новгород-Волинския, Шепетовския, Минския и десетки други изоставени съветски укрепени райони и лично да се убеди в лъжите на официалните кремълско-лубянски писачи. Но да се върнем на Бресткия УР. „Много дотове имат по едно или няколко оръдия, вдвоени с картечници. Оръдията действат полуавтоматично. Бойните съоръжения са снабдени с много добра оптика“ (*пак там*, с. 231).

Лошото не е в това, че дотове са слаби или зле въоръжени, а в това, че гарнизоните не са успели да ги заемат. В УР №6 (Рава-Руски), съседен на Югозападния фронт, двуетажният дот „Медвед“ разполага с две 76-мм оръдия и четири картечници — и на 22 юни 1941 година — само с трима души: Соловьев, Павлов и Карачинцев. Соловьев застава зад едното оръдие, поставя Павлов на другото и нарежда на Карачинцев да води последователно огън от останалите две картечници („Год 1941“. *Юго-Западный фронт. Львов, Каменьяр, 1975, с. 67–69*). Представете си как един човек сам обслужва оръдие (че и картечницата към него): той си е и командир, и мерач, и пълнач, носи си и боеприпасите. На съседното оръдие картинката е същата. А картечарят търчи между две картечници. Никой не води кръгово наблюдение — няма кой да гледа през перископите („много добра оптика“). Никой не координира огъня на оръдията и картечниците. И никой не поддържа връзка със съседните дотове. Никой не командва стрелците от полевата поддръжка. Впрочем такива няма.

И по цялата граница е същото. Полковник Д. А. Морозов, когото войната сварва на съвсем друго направление, пише: „Мощните съоръжения не бяха заети навреме от съветските войски и не оправдаха надеждите, които им възлагаше командването. В първите часове на войната укрепленията се озоваха в противниковия тил. А нашата дивизия, както и някои други, остана без сапъорен батальон“ („*О них не упоминалось в сводках*“. М., Воениздат, 1965, с. 9).

А червената пропаганда ни разказва покъртителни истории за „една винтовка на трима“ и платените ни приятели от чужбина с удоволствие повтарят тези измислици. До „една винтовка на трима“ ще стигнем малко по-късно. Но дори така да е било, трябвало е да

пратят онези, които са нямали винтовки, в дотовете — като картечари, пълначи, на перископите и телефоните.

Работата не е в това, че не стигало оръжието, а в гениалното планиране на един почти светец, началника на Генералния щаб, поради което на крайграничните летища на един летец се падат по два самолета, а във вътрешните военни окръзи над СТО ХИЛЯДИ летци няма на какво да летят.

Заповедта гарнизоните да се изнесат от дотовете и всички запаси да се върнат в складовете е дадена от Жуков на 2 май 1941 година. Тоест не само в отделни роти дотовете остават без личен състав, без снаряди, патрони и продоволствие, а във всички. От Балтийско море до делтата на Дунав.

И въпросът не е само в това, че Бресткият укрепен район не спира врага и дори не му нанася никакви вреди. И не в това, че средствата, хвърлени за изграждането му, пропадат. Въпросът е, че всичко това попада в ръцете на Хитлер и той го използва срещу Червената армия и Съветския съюз. Ако укрепеният район не беше строен направо на границата, поне строителите с цялата си техника плюс стотиците сапъорни батальони нямаше да попаднат в плен още в първия момент на войната.

Бресткият УР не е изключение. Същото става по цялата гранична линия. И в лапите на германските челни отряди попадат хиляди висококвалифицирани строители, строителна техника, стотици хиляди тонове строителни материали, въоръжението и оптиката на дотовете, боеприпасите и всичко останало, което е било необходимо за отбраната, но не се е пазело в железобетонните дотове, а в дървени складове или просто под открито небе зад огради от бодлива тел далече от укрепените точки и райони.

А зад Бресткия и другите укрепени райони 4-та армия и съседките ѝ нямат никакви подготвени отбранителни рубежи. Във всички останали армии на Първи стратегически ешелон положението е съвсем същото.

„До вечерта на 22 юни германските танкови съединения напредват 50–60 километра и завземат Кобрин. Тук, както и на десния фланг на фронта, поради липсата на своевременно разгърнати резерви на тиловите отбранителни рубежи се създава реална заплаха за дълбок пробив на неприятелските войски и възможност те да обхванат левия фланг на главните сили на Западния фронт“ (*„История Великой Отечественной войны Советского Союза“*. М., 1961. Том 2, с. 20).

Това е официалната история за тълпите. През същите тези години нашите маршали и генерали пишат друга, секретна история за един ограничен кръг. В засекретените си книги генералите и маршалите също спестяват истината, но съобщават повече подробности. Половин век след началото на войната някои от тези книги бяха разсекретени. И така, официално, за народа: „... поради липсата на своевременно разгърнати резерви на тиловите отбранителни рубежи“. А за ограничения кръг се съобщава, че липсват не само резерви, но и самите тилови отбранителни рубежи (Сандалов. *„Боевые действия войск 4-й армии Западного фронта в начальный период Великой Отечественной войны“*. М., Воениздат, 1961, с. 106). Генерал-лейтенант В. Ф. Зотов воюва на съседния фронт: „Нямаше минновзривни заграждения. Бяха вдигнати противопехотни телени заграждения, но те също не достигаха. За жалост не се предвиждаше строителство на тилови рубежи“ (*„На Северо-Западном фронте (1941–1943)“*. Сборник статей участников боевых действий. Под редакцией П. А. Жилина. М., Наука, 1969, с. 175).

Официалната история на войната не съобщава подробности. Набързо ни се казва, че до вечерта на 22 юни е превзет Кобрин — и после бегом нататък. Голяма работа, Кобрин.

Ние обаче нека да поспрем за мъничко.

В Кобрин се намира щабът на 4-та армия. И тя, и всички други армии от Първи стратегически ешелон не се командват от никого още от първия момент на войната просто защото не е планирана отбранителна война. Падането на Кобрин означава, че противникът

завзема щаба, командния пункт и свързочния възел на 4-та армия. А това на свой ред означава, че вечерта на 22 юни управлението на 4-та армия е съсипано изцяло и окончателно.

Пак в Кобрин се намира щабът на 14-и механизирани корпус. Щабът на 4-та армия не управлява корпусите си, но и двата корпуса не управляват дивизиите си: щабът на 28-и стрелкови корпус е разгромен рано сутринта на 22 юни в Брест, щабът на 14-и механизирани корпус е разгромен следобед същия ден в Кобрин.

Казват, че 4-а армия на Западния фронт имала малко самолети. Това си е чистата истина. Но да направим едно сравнение. 4-та армия в района на Брест разполага с повече самолети, отколкото имат японците във внезапния си удар по Пърл Харбър. Авиацията на 4-та армия — това е 10-а смесена авиационна дивизия. Щабът ѝ е във вече споменатия Кобрин, естествено. Пак там, в Кобрин, е основното летище на дивизията и 123-ти изстребителен авиационен полк.

Рано сутринта германската авиация напада всички летища на 10-а смесена дивизия. В първите часове на войната са превзети летищата край Високое с всичките им запаси. Привечер е разгромен щабът на авиационната дивизия и е превзето летище Кобрин. От този момент никой не ръководи авиацията на 4-та армия, никой не я управлява.

Пак там, в Кобрин, е щабът на бригадния район на ПВО. След като го разгромяват и пленяват, службата за въздушно наблюдение преставя да действа. Вече никой не предупреждава войските на 4-та армия за приближаването на вражески самолети, не управлява зенитния огън и не го координира с действията на изстребителната авиация.

Пак там, в Кобрин, са армейските болници. Те също са пленени от противника. Наистина интересно: армейските болници да са на 50–60 километра от границата, а централната фронтова болница, т.е. болницата от по-висока инстанция, да е на самата граница в Брестката крепост. Как да обясним това? Много просто: тилът на армията е подвижен и болниците и всички други учреждения са щели да тръгнат напред. Няма голямо значение дали в хода на настъплението ще навлязат на вражеска територия 500 километра, ако тръгнат от самата граница, или 560, ако тръгнат от вътрешността на съветската територия. „Фронтният тил трябваше да е стабилен, със стационарни складове, бази, медицински, ремонтни и други части и учреждения“

(генерал-полковник Г. П. Пастуховский. „ВИЖ“, 1988, №6, с. 19). При положение че по време на първата настъпателна операция главната болница е трябвало да е стационарна, са я изтеглили предварително до границата, за да не е прекалено далече от района на боевете.

И пак там, в Кобрин, има огромни запаси боеприпаси, гориво, продоволствие, инженерно имущество и пр. Най-просто казано, до вечерта на 22 юни 4-та армия е разбита и Бресткото направление е изцяло оголено, като една част от армията е блокирана в Брестката крепост.

И още една загадка. 30 години след войната в Брестката крепост откриха мемориален комплекс. Всички му се възхищаваха. А аз — сигурно не съм единственият — не разбирах нищо: Особено най-необяснимия монумент — „Жажда“. Огромен железобетонен войник се е навел над реката... Защо жажда? Навсякъде наоколо тече вода. Крепостта е на острови. Построена е на мястото, където р. Мухавец се влива в Западен Буг. Протоците, каналите, запълнените с вода ровове и канали са един от основните елементи в отбраната на крепостта. Навремето тук също имало крепост. Съборили я и вдигнали новата. Хиляда години преди германското нападение това място е било избрано за крепост именно защото е труднодостъпно, понеже е заобиколено от вода. Местността е равнинна, на места блатиста, подпочвените води са съвсем близо. Кой и как е подготвял Брестката крепост за отбрана? Във всеки полк има сапърна рота. А както вече видяхме, полкове в Брест има предостатъчно. Във всяка дивизия пък има сапърен батальон. Командирът на корпуса разполага с още един сапърен батальон. Освен това в самата крепост е разположен 33-ти инженерен полк.

Нима преди войната никой не се е сетил да постави на две-три отделения сапъри задачата да изкопаят кладенци в крепостта? Та това е нищо работа.

Тази гатанка също си има отговор. И то съвсем лесен. Както вече знаем, на 24 юни е създаден щаб за отбрана на крепостта, състоящ се от капитан Зубачов, полкови комисар Фомин и старши лейтенант Семьонков. „Взема се решение да се излезе от крепостта с бой“ (Иринархов. „Западный особый“ с. 231). Защо да се излиза от крепостта? Да не би навън да е по-безопасно, отколкото зад непробиваемите стени?

Някога, много отдавна, през есента на 1957 година — бях на десет, — вечер слушах по радиото предаването „Разкази за героизма“. Водеше го писателят Сергей Смирнов. Разказваше за Брестката крепост. Водеше майсторски, направо покъртително. Слушаше го

цялата страна. Тогава нямаше телевизия, а и предаванията на Смирнов бяха наистина интересни. Но една фраза ме порази: *на 24 юни е създаден щаб за отбраната на крепостта и се взема решение за пробив...* Как така? Щом е създаден щаб за отбраната, той трябва да вземе решение за отбрана. Ако щабът на първото си заседание взема решение да изостави крепостта, значи изобщо не е щаб за отбрана. Трябва да има някакво друго име.

И в музея на Брестката крепост, и в безброй статии и книги обаче се повтаря едно и също: първото решение на така наречения щаб за отбрана е да се излезе от крепостта. Казано по-просто, *щабът за отбрана не се създава за отбрана и не мисли за отбрана*.

Възможно е и да е бил създаден някакъв щаб. В ранг щаб за отбрана обаче със задна дата го издига писателят Сергей Смирнов.

Всеки може да си мисли каквото си ще, но фактът си остава: никой не е взимал решение за отбрана на крепостта нито преди войната, нито след като тя започва.

Има единствено решение за пробив и напускане, но това е трудна работа — мракобесниците на Николай Първи наистина са вдигнали много яка крепост.

Германската 45-а пехотна дивизия е обкръжила Брестката крепост, затворила е изходите от нея и я обстрелва с мортири. А Брестката крепост мълчи — въпреки огромното качествено и количествено превъзходство на съветската артилерия.

„Геройската отбрана“ на Брестката крепост не е следствие от гениално планиране или целенасочена подготовка. Съвсем не. „По-голямата част от личния състав на частите на 6-а и 42-ра стрелкова дивизия остава в крепостта не защото има за задача да я отбранява, а защото не може да излезе от нея“ („ВИЖ“, 1988, №12, с. 21).

„Основните сили на тези дивизии, заклещени от ураганния огън на противника в крепостта, не могат да излязат от нея“ (Иринархов. „Западный особый“, 2002, с. 219).

Непробиваемите бастиони и фортове на Брестката крепост са издигнати, за да спрат напора на противника. И ето че същите тези стени, валове и ровове стават мишеловка за съветските дивизии.

Прочутите руски инженери, строили крепостта, естествено, са предвидили достатъчен брой кладенци. И те са си там и до днес. Всеки може лично да се убеди в това, ако отиде в крепостта. Проблемът е

там, че крепостта е била предвидена за централизирана съпротива. Тогава вода е щяло да има за всички. Германската пехота обаче още на 22 юни господства не само във фортовете и на трите предмостни укрепления, но нахлува и в цитаделата. И големи и малки групи съветски бойци и командири са изолирани в различните ѝ части. Няма единна централизирана отбрана. Има отделни огнища на съпротива. Там, където има вода и патрони, бойците се удържат дълго. Но не всички имат такъв късмет. Една група се озовава в складовете със снаряди. Но защо са ѝ снаряди, след като оръдията горе, на откритите площадки, са унищожени? Друга група се отбранява във вещевия склад. Хиляди чифтове ботуши, хиляди шинели — само че патрони няма. Трети попадат в продоволствения склад. Яж на корем — само че няма вода. Кладенецът може би е в съседния каземат, зад стената. Но стените са непробиваеми. И ето ти я жаждата.

Все пак инженерите, изградили бисера на фортификационното изкуство, не биха могли да предполагат, че отбраната на първокласната им крепост ще се пръсне на отделни групички, нали? Царските инженери просто не са могли да си представят, че врагът ще успее да проникне в цитаделата още през първия ден. Убеден съм, че никой от тях изобщо не си е представял такъв позор.

Въпросът си остава: ако полковете, дивизиите и корпусите на 4-та армия (както и на всички останали съветски армии) не са се занимавали с подготовка за отблъскване на агресията, какво са правели?

Отговорът е прост.

„През есента на 1940 година... в окръга започна поредица полски командирски и щабни занятия и войскове учения. Тренировката как да се провеждат учения с войската беше организирана в основните окръзи лично от народния комисар на отбраната маршала на Съветския съюз Тимошенко и в основата ѝ беше заложен опитът от съветско-финландската война. В нашата 4-та армия занятието беше на тема «настъпление на стрелкови полк» и се проведе на артилерийския полигон край Брест. Добре си спомням колко непривично ни се стори пустото поле, на което след няколко минути трябваше за започнат тактическите учения. Но ето че тези минути изтекоха и загърмя артилерията. Под нейно прикритие към телените заграждения и минните полета (мините бяха учебни) запълзяха сапъорите и почнаха да правят проходи. После от дълбоките окопи изскочи пехотата и като следваше плътна артилерийската вълна, се хвърли в атака. Заедно с пехотата тръгнаха танковете, които също водеха огън с бойни снаряди.

Докато правеше разбор на учението, Тимошенко на няколко пъти подчерта:

— Войската трябва да се учи да действа като на война и само на онова, което ще ѝ е нужно на война“ (*Сандалов, „На московском направлении“. М., Наука, 1970, с. 55*).

„Всички учения преди войната по замисъла и изпълнението си ориентираха войските на първо място към осъществяване на пробив на укрепени позиции“ (*Сандалов. „Первые дни войны“, с. 39*).

„Командно-щабните учения и полските занятия през целия зимен период и през пролетта на 1941 година се провеждаха изключително на настъпателни теми...“ (*пак там*).

Понякога, за разнообразие, темата на ученията и военните игри е не настъплението, а контранастъплението. В смисъл — врагът ни напада, а ние нанасяме ответен удар. Ако ще е така, преди да се нанесе ответен удар, трябва да се отрази ударът на противника. Но точно това винаги остава зад кадър: „През есента на 1940 година според разработка и под ръководството на Генералния щаб в Белорусия се проведе голяма щабна военна игра... Тази военна игра имаше един голям недостатък. Основно внимание в нея се обръщаше не на организирането на отразяването на противниковото настъпление, а на провеждането на контранастъпление...“ (пак там, с. 41).

Тук също всичко е ясно и лесно обяснимо. Войската се учи да води „контранастъпление“ на базата на опита от Зимната война във Финландия: подлите финландци ни нападناха, ние ги отблъснахме и след това нанесохме ответен удар... Съветските маршали и генерали планират точно такава „отбранителна“ война и срещу Германия. „Отразяването на нападението“ е същото като смокиновите листа, лепнати между краката на мраморните статуи — всички знаят какво има отдолу, но да не се вижда. Та и съветските стратегии от време на време прикриват по същия начин целта на ученията си, но бързо се връщат към отработването на чисто настъпателни теми. Без никакви смокинови листа. „През март-април 1941 година щабът на 4-та армия участва в сложна оперативна игра по карти в Минск. Разработваше се фронтова настъпателна операция от територията на Западна Белорусия в направлении Белосток — Варшава“ (пак там).

„В края на май се проведе армейско полево излизане, което завърши с игра по карти. Проиграваше се настъпателна операция...“ (пак там).

„На 21 юни 1941 година завърши провеждането от щаба на армията двустранно командно-щабно учение на тема «Настъпление на стрелкови корпус с преодоляване на речна преграда»“ (пак там). Щабът на 28-и стрелкови корпус, както знаем, се намира в Брест, на самия бряг на Западен Буг. Пак там са двете му дивизии и двата корпусни артилерийски полка. Опитайте се да отгатнете с каква цел се отработва такава тема.

След смъртта на Сталин на съветските генерали (до генерал-полковник, но не и по-нагоре) им е заповядано да пишат обяснения на действията си през лятото на 1941 година. Генерал-полковник В. С.

Попов, бивш командир на 28-и стрелкови корпус на 4-та армия, в обяснението си от 10 март 1953 година пише: „Аз, тогава командир на 28-и стрелкови корпус, не бях запознат с плана за отбрана на държавната граница“ („ВИЖ“, 1989, №3, с. 65). Значи 28-и стрелкови корпус, разположен на самия бряг на граничната река, отработва темата „Настъпление на стрелкови корпус с преодоляване на речна преграда“, но никой в този корпус, като се почне от командира, не е запознат с планове за отбрана на държавните граници и изобщо не ги е виждал.

„За последната седмица на юни щабот на окръга беше подготвил игра с щаба на 4-та армия също на настъпателна тема“ (Сандалов. „Первые дни войны“, с. 40–41).

„Сутринта на 22 юни щабот на армията трябваше да проведе на артилерийския полигон, разположен южно от Брест и в присъствието на представители на военния окръг, планираните от окръга опитно-показателни учения на тема «Преодоляване на втората полоса на укрепен район»“ (пак там, с. 57). За тези учения е трябвало да пристигнат представители на Народния комисариат на отбраната.

Няма защо да обясняваме, че на наша територия няма и не може да има укрепени райони на противника, нали? Те са оттатък реката.

* * *

Както виждаме, ученията на 4-та армия са много, понякога буквално се застъпват. Ден след ден и нощ след нощ. През есента, зимата, пролетта, лятото. В делник и в празник. Учения на равнище полк, дивизия, корпус, армия и фронт. В Генералния щаб също се подготвят единствено за пробив на отбрана, форсиране на водни прегради, щурм на укрепени райони, въздушни десанти и стремително напредване в дълбокия тил на противника. За това Червената армия е била напълно подготвена.

Отбраната обаче не се отработва на никакви равнища.

ГЛАВА XVII

ЗА ВСИЧКО Е ВИНОВЕН ВОЕНТОРГ

Георгий Константинович Жуков беше надарен с рядката дарба на предвиждането. Той можеше да предвижда и да предсказва събитията в тяхното реално, естествено развитие.

*„Наш современник“
1993, №5, с. 11*

На 21 юни 1941 година Сталин утвърждава решението за създаване на фронтовете: Северния, Северозападния, Западния, Югозападния и Южния. Тези пет фронта заедно с три флота съставят Първия стратегически ешелон на Червената армия.

Център на стратегическия план е Западният фронт. След подялбата на Полша през есента на 1939 година границата между Германия и Съветския съюз се получава доста вълниста. В Западна Белорусия в района на Белосток тя се вклинява дълбоко в окупираната от германците територия. И именно в този клин са съсредоточени главните сили на Западния фронт.

На острието на клина се намира свръхмощната 10-а армия. Командва я генерал-майор К. Д. Голубев. По това време нито Хитлер, нито Рузвелт, нито Чърчил, нито японският император имат нещо равно на тази армия.

В състава на 10-а армия има пет корпуса: два механизирани (6-и и 13-и), един кавалерийски (6-и) и два стрелкови (1-ви и 5-и). Освен това в състава на 10-а армия влизат 66-и укрепен район, 155-а стрелкова и 9-а смесена авиационна дивизия. Общо дивизиите в 10-а армия са, както следва: танкови — 4, моторизирани — 2, стрелкови — 6, кавалерийски — 2, авиационна — 1, укрепен район — 1.

За мощта на 10-а армия може да се съди по следните подробности. В 9-а авиационна дивизия има 435 изстребителя. Остарели според комунистите. Изобщо не са остарели.

41-ви изстребително-авиационен полк (иап) на дивизията има 100 МиГ-3 и 19 И-15бис.

124-ти иап — 78 МиГ-3 и 29 И-16.

126-и иап — 68 МиГ-3 и 23 И-16.

129-и иап — 57 МиГ-3 и 61 И-16.

Командир на 9-а авиационна дивизия е опитният ас, героят на Съветския съюз генерал-майор А. С. Черних. Званието „Герой“ получава в Испания.

След разгрома на 22 юни през цялата война нито една авиационна дивизия не разполага с толкова много самолети. Дори много авиационни корпуси не могат да се похвалят с такъв брой машини. Някои въздушни армии също нямат толкова.

Не бива да забравяме и 6-и кавалерийски корпус на 10-а армия. Освен всичко друго в състава му има 112 танка. През 1941 година съветската кавалерия не е от хусарски тип, а от драгунски. Тоест не сече със саби, а представлява качени на коне пехотинци: придвижват се на коне, бият се като пешаци. За разлика от пехотата, кавалерията от този тип има огромна огнева мощ, тъй като е наситена и дори пренаситена с картечници и може да носи много по-голям запас боеприпаси. По скорост на придвижването в една маневрена война кавалерията рязко превъзхожда пехотата, а по проходимост — танковите войски. В случай на внезапно съветско нападение кавалерията би представлявала страховита сила. Устремена след пълчищата танкове и като нанася удари по незащитените флангове, като се движи из труднопроходими местности, без никакви пътища, през горите и в блатистите местности, кавалерията може да мине там, където танковете не могат. При това да го направи много по-бързо от пехотата.

Между другото противниковата страна, в танковата група на Гудериан, също има една кавалерийска дивизия. Вярно, в нейния състав няма танкове, но дори и без тях на същата местност, тя прави чудеса. Германското командване проучва опита ѝ и стига до заключението за подценяване на ролята на кавалерията в съвременната война, след което взима решение за спешно формиране на кавалерийски дивизии във Вермахта и във войските на СС.

От съветска страна 10-а армия разполага не с дивизия, а с цял кавалерийски корпус с танкове.

Огромна сила представляват двата изцяло комплектувани стрелкови корпуса на 10-а армия. Общият брой на полковете в 1-ви стрелкови корпус е 12 — 6 стрелкови и 6 артилерийски. В 5-и стрелкови корпус има 9 стрелкови и 8 артилерийски дивизии. По същество тези корпуси са не стрелкови, а стрелково-артилерийски.

Красотата и гордостта на 10-а армия е 6-и механизирани корпус. В състава му има 1021 танка, 229 бронирани автомобили, от които 127 тежки оръдейни БА-10, 163 минохвъргачки, 76 гаубици калибър 122–

152 мм, 24 полеви, 36 противотанкови и 36 зенитни оръдия („ВИЖ“, 1989, №4, с. 25). От общия брой на танковете 114 са КВ и 238 — Т-34. Оръдията на тежките бронирани БА-10 пробиват без проблеми челната броня на всеки тогавашен германски танк. Нито един механизирани корпус на света няма такава мощ нито в началото, нито през, нито в края на Втората световна война.

При нападението срещу Съветския съюз бронетанковите войски на Хитлер са събрани в четири групи, по няколко корпуса във всяка. Но нито една от германските танкови групи не може да се сравни с 6-и механизирани корпус на 10-а армия. Неговите 352 нови КВ и Т-34 го правят не само по-силен от всяка от четирите германски танкови групи, но и по-силен от всичките германски бронетанкови войски, взети заедно. Нещо повече — 6-и механизирани корпус на 10-а армия по мощта си превъзхожда всички танкови войски на всички страни на света, взети заедно.

Между другото през 1945 година основната ударна сила на Червената армия в Далечния изток е 6-а гвардейска танкова армия. С малко по-малко танкове, отколкото в 6-и механизирани корпус през 1941 година — 1019. Те й стигат да нанесе съкрушителен удар срещу японските войски в Манджурия. Разгромът на японските войски през 1945 година е най-блестящата, най-стремителната, най-рискованата и най-красивата операция в историята на военното изкуство — 1100 километра от съветската граница до океана за 11 дни през безводната пустиня, непроходимия (на теория) планински хребет Голям Хинган и оризищата. Трябва да знаете, че през август 1945 година съвсем не всички танкове в 6-а гвардейска са били нови. В състава й има 110 „остарели“ Т-26 и 31 БТ-7.

През 1941 година 6-и механизирани корпус на 10-а армия спокойно е можел да направи нещо подобно срещу Германия, още повече че по пътя към западния океан няма нито пустини, нито планински хребети, нито оризища.

Възразяват, че да, така било, но пък 13-и механизирани корпус на 10-а армия не бил окомплектован изцяло: в него имало „само“ 294 танка, 34 бронирани коли, 144 оръдия и 148 минохвъргачки. Съгласен съм. Но и само 6-и механизирани корпус с непробиваемите му КВ е бил достатъчен да пробие германския фронт, да отреже пътищата за снабдяване, да смаже щабовете, да разори тиловете и да разоре

летищата. А 13-и механизиран корпус е спомагателна мощ. И е можел да се доокомплектова по време на сраженията. На война винаги се прави така — ако имаш главата и скелета на дивизия, корпус или армия, ги попълваш с части, пращани от тила. Само за няколко дни.

Слабостта на 10-а армия е в съвсем друга плоскост.

Армията се намира на острието на клина, врязал се във вражеската територия. Още в мирно време 10-а армия е заобиколена от три страни с германски дивизии. Далече зад нея на фланговете ѝ са разположени относително слаби армии: 3-та на генерал-лейтенант Кузнецов вдясно и 4-та на генерал-майор Коробков — вляво. Зад 10-а армия е 13-а, но тя е в стадий на формиране.

Слабостта на фланговите армии е относителна. Те могат да се смятат за слаби единствено според съветските стандарти и само в сравнение с 10-а армия. Видяхме вече, че силите на 4-та армия са били достатъчни, за да се отрази нападението. Въпросът е там, че силите на фланговите армии, също като на централната 10-а армия, са били събрани в ударни групировки, а не развърнати покрай границата.

Слабостта на 10-а армия е в това, че летищата ѝ са изнесени до самата граница и са претъпкани с най-новите самолети МиГ-3. Най-слабият полк има 91 изстребителя, от които 68 съвсем нови. В останалите полкове изстребителите са по над сто. Представете си сто изстребителя на едно място и пресметнете колко време им трябва да излетят от една писта. После прибавете към това и заповедта на Жуков никой да не се поддава на провокации! Не забравяйте и че за нарушението на заповед се полага разстрел.

Та значи ако летецът не излети, не го заплашва нищо. Ако излети и се срази с противника, или германецът ще го свали, или пък след като кацне, чекистите ще го застрелят направо на летището. За да не се поддава на провокации друг път.

Слабостта на 10-а армия е в това, че дивизиите ѝ са до самата граница, но нямат право да заемат отбранителни рубежи. Слабостта ѝ е в това, че патроните и снарядите ѝ са в складовете. Под охрана. Слабостта ѝ е в това, че по заповед на Жуков в танковете не бива да има боекомплекти.

10-а армия е просто обречена на разгром. Ударът е нанесен по летищата ѝ, по щабове и складовете. А танковият удар — не срещу

нея, а по фланговите армии — 3-та и 4-та. Гот и Гудериан заобикалят 10-а армия от две страни и затварят обкръжението зад гърба ѝ.

4-та армия на левия фланг на Западния фронт е разгромена на 22 юни 1941 година. Но това, както виждаме, не е края на трагедията, а само началото ѝ. От вратата на страната Брест — през Барановичи, Минск и Смоленск — към Москва води главната стратегическа железопътна магистрала. Всички гари и гарички по нея са натъпкани със съветски ешелони с гориво, боеприпаси и продоволствие. Гудериан настъпва точно покрай тази магистрала. И събира трофеи. В района на Барановичи, както вече казахме, го чака подарък — 480 гаубици-оръдия МЛ-20 със запас снаряди, но без разчети и без тяга. Тук пак трябва да си спомним за гениалните планове на стратега и воплите за „една винтовка на трима души“. Онези без винтовките, ако наистина ги е имало, е трябвало да се пратят при оръдията. Гениалният стратег обаче изобщо не помисля за това.

Но не това е най-важното. В района на Барановичи на гара Обуз Лесная се намира тайният команден пункт на Западния фронт. Гудериан превзема Барановичи на 27 юни. След това управлението на Западния фронт е разбито окончателно. Пътят към Минск е открит. В района на Минск се срещат 2-ра танкова група на Гудериан и 3-та танкова група на Гот, като отрязват всички пътища и за снабдяване, и за изтегляне. В обкръжение се оказва свръхмощната 10-а армия, заедно с остатъците от 3-та, 4-та и 13-а армия и няколко отделни корпуса и дивизии, с две думи — целият Западен фронт. Противникът взема в плен 324 000 съветски войници и офицери, 3332 танка и 1809 оръдия. Освен това неизчислими количества коли и камиони, влекачи, коне, резервни части, продоволствие, инженерно имущество, гориво, картечници, минохвъргачки, винтовки и автомати, боеприпаси, локомотиви, вагони, релси, телефонни кабели, милиони чифтове ботуши, стотици хиляди шинели и платнища, палатки, десетки болници с пълен комплект медицинско имущество и още много, много неща. И това — без да се броят унищожените самолети, танкове и оръдия, взривените и изгорени складове и хранилища, без да се броят загиналите и избягалите в горите.

Другарят Сталин е трябвало възможно най-бързо да определи виновниците за поражението и да ги накаже. За целта за Белорусия веднага отлита армейският комисар първи ранг Л. З. Мехлис, който тогава е заместник-председател на Съвета на народните комисари, народен комисар на държавния контрол и заместник на народния комисар на отбраната. Започнал е кариерата си като личен секретар на Сталин за по-особени задачи. От Белорусия Мехлис на три листчета от бележник пише телеграма до Сталин. Освен него я подписват първият секретар на ЦК на КП(б) на Белорусия П. К. Пономаренко и народният комисар на отбраната на СССР маршалът на Съветския съюз С. Тимошенко, който също пристига в района на събитията.

Ето текста на телеграмата:

Москва, Кремъл, до Сталин

Военният съвет установи престъпната дейност на редица длъжностни лица, в резултат на което Западният фронт претърпя тежко поражение.

Военният съвет реши:

1) Да арестува бившия началник-щаб Климовских, бившия заместник-командващ ВВС на фронта Таюрски и началника на артилерията Клич.

2) Да предаде на съда на военния трибунал командващия 4-а армия Коробков, командира на 9-а авиодивизия Черних, командира на 42-ра сд Лазаренко, командира на танковия корпус Оборин.

3) Арестувани са началникът на свързочните войски на фронта Григориев, началникът на топографския отдел на фронта Дорофеев, началник-отделението на отдела за окомплектоване на фронта Кирсанов, инспекторът по бойна подготовка на щаба на ВВС Юров и началникът на Военторга Шейнкин.

4) Дават се под съд помощник-началникът на отделението АБТУ^[1] Беркович, командирът на 8-и дисциплинарен батальон Дикман и заместникът му Крол, началникът на минския окръжен санитарен склад Белявски, началникът на окръжната военна ветеринарна

лаборатория Овчинников, командирът на дивизиона на артилерийския полк Сбиранник.

Тимошенко
Мехлис
Пономаренко

6.7.41 г.

Другарят Сталин утвърждава решението на народния комисар на държавния контрол, а също и на народния комисар на отбраната и на първия секретар на ЦК на КП(б) на Белорусия още същия ден. Ето отговора му:

До Тимошенко, Мехлис, Пономаренко
Държавният комитет на отбраната одобрява мерките ви за арестуването на Климовских, Оборин, Таюрски и др. и приветства тези мерки като един от правилните начини да се въведе ред на фронта.

№7387

6 юли 41 г.

Й. Сталин

[1] Автобронетанково управление. — Б.пр. ↑

В телеграмите не става дума за Павлов. Защото командващият Западния фронт Герой на Съветския съюз армейски генерал Дмитрий Григориевич Павлов вече е арестуван — на 4 юли 1941 година. Разстрелват го на 22 юли. Заедно с него са разстреляни споменатите малко по-горе генерал-майор В. Климовских, генерал-лейтенант Н. Клич, генерал-майор А. Григориев, генерал-майор А. Коробков, генерал-майор С. Оборин и други.

Командващият ВВС на Западния фронт генерал-майор И. Копец се самоубива, така че Сталин взема главата на заместника му генерал-майор А. Таюрски.

От всички изброени в телеграмата на Мехлис оцелява само командирът на приклещената в Брестката крепост 42-ра стрелкова дивизия генерал-майор И. С. Лазаренко. Той също е осъден на разстрел, но смекчават присъдата му. Вижте колко хитро е нагласено всичко при Сталин и Жуков: за бездействие — разстрел, за каквито и да било действия — също. На 22 юни 1941 година в 0 часа и 30 минути във войската е разпратена Директива №1, подписана от Тимошенко и Жуков, която категорично забранява да се предприема каквото и да било без специални нареждания. Павлов, Климовских, Таюрски, Коробков и всички останали изпълняват заповедта на Тимошенко и Жуков. И за това ги осъждат на разстрел. Не разстрелват тези, които са разпраждали престъпните директиви, а онези, които ги изпълняват. А комунистическите историци дори се подиграват с разстреляните: големи тъпаци, да изпълняват заповедите на Москва! Не е трябвало да ги изпълняват! Не е трябвало да се подчиняват на заповедите!

Без дисциплина армията е въоръжена тълпа. Заповедта на началника е закон за подчинения. Заповедта трябва да се изпълнява безпрекословно, точно и в срок. Армията трябва да действа като компютър — натискаш клавиша и получаващ искания резултат. Но дисциплината налага на висшестоящите командири изключителна отговорност: да не издават глупави заповеди, да натискат само онези клавиши, които трябва да се натиснат в момента. И ето ви я горната

ситуация: Жуков дава идиотски заповеди, подчинените, както изисква уставът, ги изпълняват, и за това ги обявяват за престъпници и кретени. Гениалният Жуков натиска погрешни клавиши, компютърът се разваля — всъщност направо гръмва, а на нас ни обясняват: а бе компютърът беше лош, операторът си беше гений.

На разжалвания генерал Лазаренко му провървява. Сменят разстрела с 25 години затвор. През 1942 година го пращат на фронта като редник. През 1943 е възстановен в звание полковник, през 1944 — в звание генерал-майор. Безупречно командва 369-а стрелкова дивизия. През същата 1944 година загива в бой.

Много командири на Западния фронт през лятото на 1941 година се спасяват от разстрел, защото са успели да умрат, преди да ги арестуват. Сред тях са:

- полковник М. А. Попсуй-Шапко, командир на затворената в Брестката крепост 6-а стрелкова дивизия;

- генерал-майор В. П. Пуганов, командир на разгромената в Брест 22-ра танкова дивизия;

- полковник Н. Г. Белов, командир на разбитата в района на Брест 10-а смесена авиационна дивизия;

- генерал-майор М. И. Пузирьов, комендант на 62-ри Брестки укрепен район.

И все пак не можем да разберем Сталиновата логика без известно умствено усилие. Списъкът на „виновниците“ за разгрома на Западния фронт на пръв поглед е необясним. Как в този списък е попаднал командирът на 9-а смесена авиационна дивизия на 10-а армия Героят на Съветския съюз генерал-майор Черних? Да не би сам да е избирал местата на летищата? Нима сам е решил да ги построи в граничната полоса в зоната на артилерийския огън на германските батареи? Нима по своя воля държи по сто самолета на всяко летище? Нима той издава заповеди германските самолети да не се свалят, а да ги приканват да кацнат с махане на крила?

А как са попаднали в списъка началниците на Военторг, на санитарния склад и на ветеринарната лаборатория?

И как в него не са попаднали командирът на 28-и стрелкови корпус, началник-щабът на 4-та армия и командващият 3-та армия?

28-и стрелкови корпус е в Брест. Командирът му генерал-майор Попов е старши воински началник в Брест и началник на гарнизона.

Градът е изоставен три часа след началото на войната. Всички висшестоящи командири са пратени на разстрел. Другият командир на корпус, Оборин — също. Нисшестоящият генерал Лазаренко също е осъден на разстрел, заменен с 25 години затвор. А генерал-майор Попов е повишен! През септември 1941 година го назначават за заместник-командващ 50-а армия. След още пет месеца става командващ на наново сформираната 10-а армия. Войските под негово командване участват в много стратегически операции, от Московската до Берлинската. Особено се отличават при освобождаването на Брест през 1944 година. Попов излиза от войната генерал-полковник, Герой на Съветския съюз и командващ 70-а армия.

Съвсем неразбираема е съдбата на полковник Сандалов. Той е началник-щаб на 4-та армия и именно той планира всички гореописани безобразия на Бресткото направление. Самият той признава, че плановете за прикритие на границата имали един мъничък недостатък — били нереални, а планът за излизане на 22-ра танкова дивизия от Брест по тревога — неразумен. И ето че командващият 4-та армия е разстрелян, а началник-щабът получава невероятно повишение. В жалките остатъци на разбитата 4-та армия вливат свежи дивизии и корпуси, командвани от генерали... и на 8 юли 1941 година командващ армията става *полковник* Сандалов. След две седмици — ново повишение: *полковник* Сандалов е назначен за началник-щаб на Централния фронт. В края на войната той е генерал-полковник, началник-щаб на 4-ти Украински фронт.

Началникът на Военторг в Минск е виновен за разгрома на Западния фронт. Очевидно този гад е продавал на бойците и командирите вафли и одеколон „Тройной“ с вредителски намерения. Несъмнено е бил злоумишленик този мошеник и така е организиран продажбата на игли и вакса, че да помогне на Гот и Гудериан да обкръжат и разгромят всичките съветски армии на Западния фронт. Началник-щабът на 4-та армия обаче, армия, разбита за един ден, която на третия час зарязва град Брест, първокласната крепост и неизброими военни запаси, не е виновен за нищо. Само за месец след отстъплението и бягството полковник Сандалов на два пъти е повишен и се издига на такива висоти, на които един полковник просто не може да се издигне.

Всичко това може да се обясни само по един начин: на това равнище няма виновници. Но виновници трябва да се намерят. И ги избират произволно. Кандидатурата на командващия Западния фронт армейски генерал Павлов е разбираема и очевидна, а останалите — кой както падне. На десния фланг на Западния фронт е 3-та армия на генерал-лейтенант Кузнецов. Разгромяват я също толкова позорно и бързо, колкото и 4-та армия на левия фланг. Причините и следствията са едни и същи. Танковата група на Гот прегазва 3-та армия на Кузнецов със същата лекота, с която танковата група на Гудериан прегазва 4-та армия на Коробков. Коробков е разстрелян. Значи и командващият 3-та армия Кузнецов е трябвало да бъде разстрелян. Но не го разстрелват, не го вкарват в затвора, не го разжалват. Защо? Има си много сериозна причина. В момента, когато народният комисар на държавния контрол армейски комисар първи ранг другарят Мехлис серийно арестува „виновниците“ за разгрома на Западния фронт, няма връзка с щаба на 3-та армия. Затова просто е нямало начин да извикат генерал-лейтенант Кузнецов, за да го разстрелят. А командирът на дисциплинарния батальон, заместникът му, началникът на санитарния склад и така нататък — ами те са подръка. И ги разстрелват.

Другарят Сталин решава, че бройката на арестуваните „виновници“ е достатъчна, и затова всички забравят за командващия 3-та армия и никой не го обвинява за разгрома на 3-та армия. Понататъшната съдба на Кузнецов невероятно много прилича на съдбата на командира на 28-и стрелкови корпус В. С. Попов. Кузнецов също стига до Берлин, също става Герой на Съветския съюз, също е генерал-полковник и командващ армия. 3-та ударна армия на генерал-полковник Кузнецов щурмува Райхстага и Имперската канцелария. Генерал за пример. Не е ясно само какво му е станало през лятото на 1941 година и защо се е държал така. Защо ли? И той като всички.

В списъка на разстреляните виновници за Бресткия позор лесно можем да обясним и да обосновем логически липсата на трима души. Първо, там не фигурира самият другар Сталин. Не може вождът на световния пролетариат, бащата на народите, в тази драматична обстановка сам да се признае за виновен, нали? Също както не може да обвини народния комисар на отбраната маршала на Съветския съюз Тимошенко и началника на Генералния щаб армейски генерал Жуков. Защото ако ги обвини, вината ще падне и върху него — къде е гледал, защо не ги е разкрил навреме тия вредители?

Затова списъкът на виновниците е трябвало да спре до най-висшия командир, действал в периферията, и в него да не се включва никой от работещите в столицата. Така и правят.

Вината на Сталин е очевидна и доказана. Самият Сталин си я признава — кратко, но по сталински, съвсем точно. На 24 май 1945 година на прием в Кремъл в чест на командващите войските на Червената армия той вдига тост „За здравето на руския народ“. Ръководителят на правителството казва следното: „Нашето правителство допусна редица грешки, имаше и наистина отчайващи моменти през 1941–1942 година“. Сталин заявява, че за подобно ръководство на войната вождовете е трябвало да се свалят: „Друг народ би казал на правителството си: вие не оправдахте очакванията ни, махайте се...“

Сталин съвсем конкретно казва, че и той, и оглавяваното от него правителство са заслужавали да ги изритат. А след свалянето им биха последвали и други наказания. И Сталин благодари на руския народ за доверието, което му е оказал. Благодари му, че не го е изгонил от поста му през 1941 и 1942 година.

Също толкова очевидна е вината на народния комисар на отбраната С. Тимошенко. Самият Семьон Константинович разбира вината си и след войната не я прехвърля на никого и не се оправдава. Категорично отказва да пише мемоари. Мълчи. Историците и мемоаристите го ругаят и оплюват — той не отговаря. Мълчи, както

мълчи и гледа в земята провинил се войник, когато командирът му го ругае пред строя. Мълчи като подсъдим, който няма какво да възрази.

Но ето че последният от тези тримцата не осъзнава вината си и не я признава. Маршалът на Съветския съюз Жуков се самообявява за велик пълководец. И прехвърля вината си за разгрома на Червената армия през 1941 година, в частност за разгрома на Западния фронт, на висшестоящия Сталин и на нисшестоящите: на Павлов, Коробков, Климовских, Оборин, Таюрски и така нататък. И поне веднъж не казва: Павлов е виновен, Коробков е виновен, но началникът на Военторг Шейнкин може и да е бил виновен за някакви там злоупотреби, но няма нищо общо със стратегическия разгром в Белорусия. Не, другарят Жуков, великият стратег, не казва такова нещо. Затова и до днес сред виновните за грандиозното поражение са и командирът на дисциплинарния батальон и заместникът му, и завеждащият ветеринарната лаборатория, и началникът на Военторг. Те са виновните — а началникът на Генералния щаб не носи никаква отговорност за разгрома. Началникът на Генералния щаб е гений и направо вече светец. Постъпи и съвсем официално предложение Русия да стане монархия и Георгий — внукът на най-великия стратег на всички времена и народи — да стане цар. Та потомците на великия гений да могат да си предават властта над Русия от баща на син, по наследство.

След войната съвсем естествено възникват въпроси за мотивите на поведението на Сталин в навечерието на германското нападение. И Жуков дава изчерпателен отговор. На 13 август 1966 година в редакцията на списание „Военно-исторический журнал“ геният заявява отговорно: „Разбира се, главното, което му тежеше, на него и на всичките му мероприятия, които се отразяваха и на нас — това, разбира се, беше страхът от Германия. Той се страхуваше от германските въоръжени сили“ („Огонёк“, 1989, № 25, с. 7). Жуков вдъхновено обяснява колко страхлив бил Сталин и пред пълни зали, и в тесен кръг. Разказите му, че Сталин го било страх от Хитлер, са донесени до благодарните потомци и от Константин Симонов, и от генерал-лейтенант Павленко, и от академик Анфилов, и от Миркина — една от многобройните автори на мемоарите на великия стратег. Щом попитат Жуков за причините за поведението на Сталин, стратегическият гений казва горчивата истина: *„Сталин се страхуваше от войната, а страхът е лош съветник“*.

Не бива обаче да си мислим, че приказките на комунистическата пропаганда за страхливия Сталин са измислени от Жуков. Така е мислел Гьобелс. Ето какво пише в дневника си на 14 септември 1940 година: „Сталин е много уплашен от Вермахта“. След смъртта на Сталин марксистите подеват много от измислиците на хитлеристката пропаганда. Сигурен съм, че самият Жуков не е чел Гьобелс. Но в написването на мемоарите на Жуков участва целият идеологически апарат на Съветския съюз под ръководството на главния идеолог на комунизма Суслов, така че е имало кой да му подхвърли тази теза. И Жуков я приема. Още повече че на фона на Сталиновата „страхливост“ още по-ярко се очертава неговият собствен героизъм.

Разликата между Жуков и Гьобелс е в това, че Гьобелс много бързо променя гледната си точка. Достатъчно е да прегледаме дневниците му. А Жуков не сменя плочата. И продължава да повтаря: Сталин беше страхливец, а аз съм не само гений, но и храбрец. Сталин го беше страх, а мен — не. Сталин е виновен — какво искате от мен?

Жуков доказва невинността си съвсем лесно. Заявява, че от януари 1941 година до 22 юни просто не успял да вникне в обстановката („Красная Звезда“, 30 ноември 1996). Между другото обича да изпъстря разказите си, че половин година не му стигнала да разбере ситуацията и да вземе правилни решения, с дрънканици, че само един поглед върху картата му бил достатъчен да си изясни и най-обърканата обстановка.

Някой си Василий Соколов, самопровъзгласил се за писател, се среща с Жуков през септември 1972 година и задава на великия пълководец много въпроси. Например такива: „Как все пак успяхте безпогрешно и, ще го кажа откровено, гениално да решите идеята?“ („Наш современник“, 1993, №5, с. 12).

Гениалният не крие тайните на майсторлъка си, щедро споделя опита си и с много примери показва на писателя как е успявал да „решава идеите“.

Но на писателя не му стига и не мирясва: „Споделете с нас, Георгий Константинович, впечатленията си как тогава узряваха мислите ви, идеите ви, плановете, играеше ли в това роля интуицията или, по-просто казано, предвиждането на пълководеца?“

И великият отговаря: „Предвиждането, основано на научен анализ на обстановката, беше важен, ако не и решаващ момент... Един дявол знае късмет ли имах през войната, или бях просто роден за военна дейност, във всеки случай и този път ми провървя и се справих с неимоверно тежък товар“ (*пак там*).

Ей така на — хваща товара и се справя с него.

Със задна дата якият като гранит Георгий Константинович си спомня как преди войната бил заявявал: „Укрепените райони се строят прекалено близо до границата и имат изключително неизгодна оперативна конфигурация, особено в района на Белостокския клин. Това позволява на противника да удари от района на Брест и Сувалки в тила на цялата ни белостокска групировка. Освен това, поради малката си дълбочина, УР-овете не могат да се удържат дълго, тъй като изцяло се изложени на артилерийски обстрел“ („Воспоминания и размышления“. М., АЛН, 1969, с. 194).

Невероятна прозорливост. Да не кажем нещо повече.

И така, ако се вярва на Жуков, Сталин се е страхувал от войната, а той, гениалният Жуков, ясно виждал по какъв начин германците ще

осъществят разгрома на Западния фронт. Ако това е вярно, Жуков е трябвало да се възползва от страха на Сталин. Трябвало е да му обясни популярно. Другарю Сталин, Белостокският клин е мишеловка. Хайде да изтеглим 10-а армия от тази мишеловка! 3-та и 4-та армия също нямат работа на границата. А пък 13-а е най-добре да я сформираме оттатък Волга, а не близо до границата. И ще я пратим на фронта чак когато стане готова. Защо ни е в Белорусия неокмплектована?

Жуков обаче, макар да разбира, че Белостокският клин е капан за съветските войски, не иска от Сталин да ги изведе, за да не попаднат под възможен удар. Съвсем напротив. Преди войната Жуков настоява в Белостокския клин да се пращат все повече и повече войски. 13-и механизирани корпус на 10-а армия е създаден по искане на Жуков въпреки съмненията на Сталин. Жуков сам пише за това. Същото се отнася за 14-и механизирани корпус на 4-та армия, 11-и на 3-та, 17-и и 20-и, които също неизвестно защо се намират на територията на клина.

Сталин не само е против разполагането на механизирани корпуси в Белостокския клин, той изобщо се съмнява в целесъобразността на формирането им. Армейски генерал Павлов категорично възразява срещу създаването на механизирани корпуси. Той разбира, че в една отбранителна война тези чудовищни струпвания на хора, танкове, оръдия, влекачи и камиони ще доведат до гибел и разгром. Но Жуков настоява — и ги сформират.

Резултатът е известен.

Видяхме как протича разгромът на 22-ра танкова дивизия на 14-и механизирани корпус в Брест през първите часове на войната. Може да се обвини командващият Западния фронт армейски генерал Павлов — че не е разположил дивизията, където трябва.

Но за дислокацията на дивизиите отговаря Генералният щаб. И неговият началник. 22-ра танкова дивизия е създадена по настояване на Жуков. И не само тя. От десетте танкови дивизии на Западния фронт осем са създадени по искане на Жуков. И по негова заповед са разположени там, където ги разгромяват през първите дни на войната. Заедно с много други авиационни, стрелкови, кавалерийски и така нататък дивизии и корпуси.

Картината е стандартна. Да вземем например 4-та танкова дивизия на 6-и механизирани корпус на Западния фронт. Нейните щабове, складове, казарми и паркове са до границата. На 22 юни 1941

година събитията се развиват по същия сценарий, както и по цялата граница. „Танковите паркове горят. Обзети от безсилно отчаяние и останали без основното си оръжие, танкистите заедно с пехотата и граничарите започват да отстъпват. По пътищата е истинско стълпотворение. Германските летци безжалостно и безнаказано бомбардират и разстрелват наред в бръснещ полет“ („Красная Звезда“, 19 март 1999).

Става дума за една от най-силните дивизии на Червената армия, в чийто състав има 357 танка, от които 176 съвсем нови КВ и Т-34.

* * *

Жуков си спомня някакви си неназовани от него тъпацы, които били строили укрепените райони не там, където трябвало. Но забравя да ни съобщи, че главната причина противникът бързо да превземе укрепените райони е друга. И тя е, че укрепените райони, макар и недостроени, не са били заети от войски. Дотовете не са прикрити с телени заграждения и минни полета, в тях не е имало нито гарнизони, нито боеприпаси, нито продоволствие, нито вода. И всичко това — в изпълнение на заповедта на Жуков от 2 май 1941 година.

ГЛАВА XVIII

НЕОБИЧАЙНОТО ПЪТЕШЕСТВИЕ ДО ТЕРНОПОЛ

Наполеон не успява, както прави обикновено, да ни въвлече в генерално сражение на границата, не успява да обкръжи руската армия. Защо ли? Защото тогавашните руски пълководци познават противника, методите му, начина му на действие — и съответно са могли да предвидят развитието на събитията. И ето че на практика на същата територия през първите дни на Великата отечествена война имаме обкръжени и пленени почти четири милиона души, организирани бойци, обединени в полкове, дивизии, корпуси, армии. Реално срещу тях настъпват милион и половина — два милиона, останалите съставляват втория ешелон. Защо обкръжените не могат да оказат съпротива „отвътре“? Къде всъщност се крие причината за станалото през 1941 година?

*„Красная Звезда“
16 юни 2001*

Отговорът на тази загадка всъщност е лесен, ако не отричаме нещо съвсем очевидно, което не може да се опровергае: всичко, което се планира и предприема в Червената армия в стратегически мащаб от есента на 1940 година до самото начало на войната, е продиктувано не

*от целите на отбраната, а от задачите на
настъплението.*

П. Н. Бобилев
„Отечественная
история“, 2000, №1, с. 41

„Приблизително в 13 часа на 22 юни ми се обади Й. В. Сталин и каза:

— Нашите командващи фронтове нямат достатъчно опит в ръководенето на бойните действия на войските и очевидно са малко объркани. Политбюро реши да ви изпрати на Югозападния фронт като представител на Ставката на Главното командване. На Западния фронт ще изпратим Шапошников и Кулик. Повиках ги при мен и дадох съответните указания. Вие трябва незабавно да излетите за Киев и оттам заедно с Хрущов да заминете за щаба на фронта в Тернопол.

Попитах:

— А кой ще осъществява ръководството на Генералния щаб в такава сложна обстановка?

Й. В. Сталин отговори:

— Оставете за свой заместник Ватутин.

После малко раздразнено добави:

— Не се бавете. Все ще се оправим някак тук.

Обадих се вкъщи да не ме чакат и след 40 минути вече бях във въздуха. Едва сега си спомних, че от вчера не съм ял нищо. Добре че бяха летците — гостиха ме със силен чай и сандвичи.

Към края на деня вече бях в Киев в ЦК на У КП(б), където ме чакаше Н. С. Хрущов. Той ми каза, че по-нататък било опасно да се лети. Германските летци преследвали транспортните самолети. Трябвало да тръгнем с коли. Щом получих по радиото последните данни за обстановката от Н. Ф. Ватутин, потеглихме за Тернопол, където беше командният пункт на командващия Югозападния фронт генерал-полковник М. П. Кирпонос.

Стигнахме в командния пункт късно вечерта и веднага пак се свързах с Н. Ф. Ватутин...

Н. Ф. Ватутин каза, че Й. В. Сталин одобрил проекта за Директива №3 на народния комисар и заповядал да я подпишат от мое име.

— Каква е тази директива? — попитах.

— Директивата предполага преминаване на нашите войски към контранастъпателни действия със задача разгром на противника на най-главните направления, при това с излаз на територията на противника.

— Но ние още не знаем точно къде и с какви сили противникът нанася ударите си — възразих аз. — Не е ли по-добре до утре сутринта да се ориентираме какво става на фронта и чак след това да вземем необходимото решение?

— Споделям гледната ви точка, но въпросът вече е решен.

— Добре — казах аз! — Подпишете ме.

Директивата пристигна при командващия Югозападния фронт около 24 часа. Точно както очаквах, тя предизвика рязкото възражение на началник-щаба на фронта М. А. Пуркаев, който смяташе, че фронтът няма сили и средства, за да я изпълни“.

(Г. К. Жуков. „Воспоминания и размышления“. М., ОЛМА-ПРЕСС, 2003. Том 1, с. 268).

Всичко изглежда вярно. Но нека обърнем внимание на някои дребни подробности.

Излиза, че не Москва е виновна за разгрома от 22 юни, не върховното ръководство и не Генералният щаб, а командирите по места. Излиза, че причината за позорното бездействие на Червената армия не е Директива № 1, подписана от Тимошенко и Жуков на 22 юни в 0 часа и 30 минути, която строго забранява на командващите фронтовете и армиите да отговарят на огъня с огън и изобщо да предприемат каквито и да било действия, а в това, че глупавите командващи фронтове нямат достатъчно опит и са се объркали. И ето че Сталин им праща на помощ великия Жуков, който има достатъчно опит и никога не се обърква.

Много красиво звучи... Само че на 22 юни през деня Жуков не е разговарял по телефона със Сталин. И не е можел да разговаря.

И ето защо.

Сталин подготвя съкрушителен удар срещу Германия и Румъния. На 21 юни 1941 година е прието постановление на Политбюро за образуване на фронтове. Петте гранични военни окръга тайно се разгръщат във фронтове.

Със същото постановление се установява единно командване на седемте армии на Втори стратегически ешелон. За командващ „армиите от втора линия“ е назначен първият заместник на народния комисар на отбраната маршалът на Съветския съюз С. Будьони, за член на военния съвет — членът на Политбюро Г. Маленков, за началник-щаб — генерал-адютантът на народния комисар на отбраната генерал-майор А. Покровски. Щабът е в Брянск.

В постановлението се казва следното: *„Възлага се на нач. на Генералния щаб др. Жуков общото ръководство на Югозападния и Южния фронт — на място. Възлага се на др. Мерецков общото ръководство на Северния фронт — на място“.*

Постановлението на Политбюро е написано на ръка лично от Маленков. Жуков е в кабинета на Сталин и запознава всички

изпълнители с онези части на документа, които се отнасят до тях. Заминаването на политическите и военните лидери от първа величина на западната граница е решено не на 22 юни след германското нападение, а на 21 юни, преди нападението.

Мерецков незабавно заминава за Ленинград, Покровски — за Брянск, а Сталин задържа Маленков, Будьони и Жуков. На 21 юни Жуков вече дава заповеди за изпълнение на решението на Политбюро и сам се готви да го изпълнява. Затова няма нужда Сталин да му се обажда „приблизително в 13 часа на 22 юни“ и да му съобщава втори път за решението на Политбюро. Жуков вече знае за това решение и Сталин знае, че Жуков знае.

3

Жуков е подозрително точен: приблизително в 13 часа... след 40 минути вече бил във въздуха...

С две думи, в 14,00 Жуков (според разказа му) вече лети. Защо ни съобщава тези подробности? Не е ли все едно дали Сталин се е обадил в 10 часа, в 12 или в 15? Толкова ли е важно дали стратегът е бил във въздуха след 40 минути, или след два-три часа?

Странното тук е следното. Директива № 3, която, както пише Жуков, предвижда преминаване на съветските войски към контранастъпателни действия със задача разгром на противника на най-важните направления и при това с излаз на територията на противника, е изключително важен документ. Към края на 22 юни 1941 година върховното ръководство на Съветския съюз, съвзело се от първоначалния потрес, дава на командващите войските на фронтовете първата конкретна заповед: кой какво да прави. В мемоарите си началникът на Генералния щаб Жуков си спомня, че не е ял нищо цял ден. Спомня си и за добрите летци, за силния чай и за сандвичите, но забравя да приведе текста на най-важния документ през войната.

От разказа на Жуков научаваме само, че:

- а) той не е писал Директива №3;
- б) не я е чел;
- в) Директива №3 била неизпълнима, т.е. глупава и престъпна;
- г) че той се съмнявал в разумността на Директива № 3, че предлагал да се ориентират в обстановката и чак след това да дават заповеди;
- д) не е участвал в решението Директива №3 да се разпрати във войската, всичко било решено без него, в негово отсъствие;
- е) подписът на стратега се появява под Директива № 3 не по негова воля, а защото така бил заповядал Сталин, защото работата бездруго вече била решена.

Не се ли държи началникът на Генералния щаб малко прекалено лекомислено, като подписва през първия ден на войната директива, която не е чел? Би ли подписал един уважаващ себе си човек документ,

чийто смисъл са му предали по телефона с няколко думи, без да навлизат в подробности?

Жуков уж не бил съгласен със съдържанието на директивата, но я подписал „задочно“. Къде е прехвалената принципност на гения на стратегията? И няма какво да ни обяснява, че въпросът бездруго вече бил решен и затова немалко значение има ли го под директивата подписа му, или го няма, и то десетилетия след войната. Трябвало е да го каже ТОГАВА на онези, които са съчинили директивата: след като вие сте решили въпроса, драги другари, вие подписвайте. След като моят подпис бездруго не решава нищо, дайте да минем без него. Вашите подписи са достатъчни, драги другари.

Да се върнем на пътуването на Жуков до Тернопол.

И така, след като пие силен чай и хапва сандвичи, Жуков, както ни съобщава, стига в Киев. Всеки сам може да пресметне по кое време. Колко време му трябва на един „Дъглас“ да стигне до Киев? Разстоянието е 860 километра. Максималната скорост на самолета е 330 км в час над земята и 350 високо във въздуха. Не ви убеждавам в нищо, смятайте сами. Но имайте предвид, че самолетът не може през цялото време да лети с максимална скорост. Отначало трябва да набере височина, после почва да се спуска. Добре, кацаме. Изчакваме перките да спрат да се въртят. Слизаме на тревата. Идват колите. Качваме се и потегляме. Киев не е Москва, в центъра му няма летище. И до града е далечко. Сега има асфалт — тогава е нямало. А какви са черните ни пътища, всички знаете — и да искаш, не можеш да караш бързо. Освен това е първият ден на войната. Вече е въведено военно положение. И на мостовете и отбивките има кордони на НКВД. Стой! Документите!

Тук вариантите са два.

Първият: Козируване.

Вторият: Ах, фашисти мръсни, подправили сте дори подписа на другаря Сталин, а?

„Професорът по диверсионни науки“ полковник Старинов ми е разказвал, че имал безброй неприятности с патрулите на НКВД именно защото документите му били подписани от маршал Тимошенко. Точно това предизвиквало подозрения. И не го пускали никъде. Дори насмалко щели да го разстрелят.

Както и да е. Жуков стига до Киев, както пише — „към края на деня“. Когато говори за излитането си от Москва споменава часове, та дори и минути. Тук яснотата се е позамъглила. И това не е току-така. Малко по-долу ще видим причината. Не се наемам да определя какво ще рече „към края на деня“. 22 юни е най-дългият ден в годината. В 4 следобед денят е в разгара си. Пък и няма начин да излети от Москва в 14 часа и да стигне в Киев в 16,00. В 17,00 също е съмнително. После

идва пътят до ЦК. Срещата и разговорът с Хрущов. Обажда се в Москва, пак говори.

Сега — към Тернопол с коли.

Най-краткият път е 431 километра (*„Атлас автомобильных дорог СССР“*. М., Главное управление геодезии и картографии при СМ СССР, 1983, с. 21). Стратегът е трябвало да профучи през Калиновка, Василков, Ксаверовка, Гребенки — над дваисет градчета, без да се броят десетките села. Украинските пътища не заобикалят населените пунктове, а минават задължително през центъра, а в селата вечер прибират добитъка, кокошки щъкат по улиците, в градовете пък кръстовищата не се минават толкова лесно. Та Жуков нещо много бързо минава през тези села и градчета, макар и да пристига в Тернопол „късно вечерта“.

Пътищата в най-добрия случай са павирани, но и с много дупки. А непавираните са ад — целите в ями и ровове. Има и много мостове. Дървени. С дупки. На мостовете има патрули на НКВД. На всеки. Стой! Документите!

Да си представим колко време му трябва на Жуков само за да излезе от Киев. За тези, които не са ходили в Киев, съобщавам, че градът не е от малокалибрениите и не е лесно от ЦК в центъра да стигнеш до покрайнините му. А колко време му е трябвало на Жуков да мине през Беля Церков? А през Виница и Проскуров?

Възможно е пътят на стратега да е минавал през Житомир и Бердичев към Виница. Но и оттам е нямало да стигне по-бързо.

По пътищата цари стълпотворение. Навсякъде задръствания. Войната сварва всички тилови дивизии на Киевския окръг в марш. Точно по пътищата, по които трябва да мине Жуков, към границата се изнасят 31-ви, 36-и и 49-и стрелкови корпус. Във всеки корпус има по три дивизии, т.е. по 50 хиляди войници, 23 хиляди коня, 900 оръдия и минохвъргачки, 2500 автомобили, 400 влекача. Да ви се е случвало да изпреварват войсковите колони по нашите пътища? Просто се опитайте да си представите 23 хиляди коня на един път. И то запретнати в каруци и оръдия. А в случая корпусите са три. Дори и да не са на един път, към границата се изнасят и механизираниите корпуси — 9-и, 19-и и 24-ти. Това са десетки хиляди войници, хиляди танкове и машини, стотици влекачи и трактори.

И това е само началото.

Още край Киев всички гари са задръстени от воински ешелони, а пътищата — от колони войска. Тук се разтоварват пристигащите от Северен Кавказ дивизии на 19-а армия на Конев. Освен това направо в местата на разтоварване на 19-а армия се прехвърлят три стрелкови, две танкови и една моторизирана дивизия от Харковски окръг, за да я подсилят.

Малко по-напред попадаш във водовъртежа на дивизиите на 16-а армия на Лукин, тайно прехвърлена от Задбайкалието. Само танковете в тази армия са над 1200. Тази армия също се подсилва направо в местата на разтоварването с 217-а стрелкова дивизия от Орловския военен окръг и с два стрелкови корпуса от Московския. Всичките тези войски са задръстили пътищата не в първия ден на войната, а още на 13 юни. Нижат се в безкрайни колони към границата. Стотици хиляди хора и десетки хиляди машини. И на всеки мост — задръстване. А срещу тях — тълпи бежанци...

Какво искам да кажа ли?

Искам да кажа, че няма начин Жуков да е бил „към края на деня“ в Киев, а „късно вечерта“ — на 431 км на запад, в Тернопол, след като е изминал почти петстотин километра с кола.

Дори ако пътищата са били пусти.

Дори ако сабята му е тракала по телеграфните стълбове като по стобор.

След смъртта на Сталин Жуков веднага се превръща в яростен противник на сталинизма и храбро започва да рита с лъснатите си до блясък маршалски ботуши сянката на мъртвия Сталин: *„Ние сме длъжни да извлечем от това всички необходими уроци, да продължаваме настойчиво да разясняваме антиленинската същност на култа към личността, като преодолеем страха от излагането на фактите, които пречат на ликвидирането на култа към личността“*. Това са думи от проекта за изказването на Жуков на пленума на ЦК на КПСС през май 1956 година (*„Георгий Жуков. Стенограма октябърского (1957 г.) пленума ЦК КПСС и другие документы“*. М., Международный фонд „Демократия“, 2001, с. 137).

Великият стратег яростно и самоотвержено се бори с култа към личността на Сталин... и раздува култа към себе си. В същата реч на пленума на ЦК, като преодолява „страха от излагането на фактите“, Жуков разказва колко глупаво е ръководил войната Сталин: *„Вместо незабавно да организира ръководна група на Върховното командване за управление на войските, Сталин заповяда: началникът на Генералния щаб на втория ден на войната да замине за Украйна, в района на Тернопол, за да окаже помощ на командващия Югозападния фронт“* (пак там, с. 141).

Ха така! Значи Сталин праща Жуков в Тернопол не през първия ден на войната, а през втория! Е, тогава всичко се получава. Тогава, ако е кацнал в Киев сутринта, до вечерта Жуков е можел да стигне в Тернопол.

През 1956 година, без да мисли, Жуков излага „фактите, които пречат на ликвидирането на култа към личността“... А после се сепва: щом Сталин му е заповядал да замине за Тернопол на 23 юни, кой вместо Сталин носи отговорността за безумните директиви от първия ден на войната?

За да се отърве от отговорността за 22 юни, на Жуков му трябва нова, „по-правдива версия“ на събитията и фантастичното пътуване до Тернопол да е не на втория, а през първия ден на войната. И той

внезапно се сеца: ах, да, Сталин ме прати в Тернопол не на 23, а на 22 юни! Да, да, спомних си. Към 13 часа той ми се обади по телефона и ме прати на Югозападния фронт. Аз възразих: ами кой ще управлява Генералния щаб? А той ми отвърна сърдито: излитай веднага, ние тук и без тебе ще се оправим!

Под престъпната самоубийствена Директива № 3, която не е друго, а смъртна присъда за Червената армия и Съветския съюз, подписа на Сталин го няма.

Но подписът на Жуков е там.

Затова великият стратег, погубил Съветския съюз и десетки милиони негови жители, се усуква като мокра връв. Той иска да избегне отговорността за гибелта на страната и за милионите жертви. Точно затова в „най-правдивата книга“ си спомня, че цял ден (чак до два следобед) не бил ял нищо. Ей, съвсем е щял да отслабне, ако в правителствения самолет е нямало сандвичи. Разказът за сандвичите му е необходим, за да запълни празнината, за да не споменава още веднъж в мемоарите си Директива №3 и да публикува текста ѝ.

Точно затова е измислен разговорът със Сталин към един часа на 22 юни и излитането след 40 минути.

Един вид, Сталин направо гони Жуков от Москва и дори малко раздразнено му заповядва: излитай веднага, ще се оправим и без тебе!

Точно затова е измислено фантастичното пътуване до Тернопол: аз, великият, тогава не бях в Москва! Не съм съчинил аз тази директива! Без мен го направиха! Сталин нареди да ме подпишат! През това време аз пътувах възможно най-бързо за Тернопол! И възразявах! Не бях съгласен! Но въпросът вече беше решен! Без мен! Моят подпис не променяше нищо!

Но стратегът не се е сетил, че ръкописите не горят.

Жуков разказва, че на 22 юни Сталин бил ужасно объркан и не знаел какво трябва да се направи. Самият Жуков, естествено, бил целеустремен и съсредоточен. Кой знае защо обаче, Жуков възлага първата задача на командването на ВВС чак следобед. Поради което по-голямата част на съветската авиация от сутринта бездейства. А когато Жуков най-после се съвзема и праща необходимата заповед на командването на ВВС, съветският фронт вече е рухнал, германските танкове са навлезли дълбоко в СССР и авиацията срочно трябва да се пребазира на неподготвените летища в тила, където няма нито боеприпаси, нито гориво, нито охрана, нито зенитно прикритие, нито щабове, нито технически персонал — самолетите отлитат на изток, а техническият персонал, щабове и т.н. остават на граничните летища. И попадат в лапите на Гудериан, Манщайн, Клайст, Буш и Гот. Съветската авиация пък като цяло пак не може да воюва — как се воюва без патрони, без снаряди, без бомби, щабове и поддръжка? Всичко това изравнява силите на много по-малките германски ВВС и гигантската съветска авиационна мощ.

Бойната задача, която Жуков възлага на командването на ВВС следобед, е още едно доказателство, че през целия 22 юни той е бил в Москва. Просто няма начин едновременно да се друсва по пътищата към Тернопол и да разпраща заповеди на подчинените си. Тогава не е имало такива средства за комуникация. От самолета също не е можел да управлява действията на ВВС. Можел е да предаде някое кратко съобщение, но не и съвършено секретна директива за бойни действия на цялата съветска авиация. Освен това Жуков не си спомня да е пращал директиви от самолета и да е ръководил действията на цялата авиация.

Спомня си само за сандвичите.

Според разказа на Жуков на 22 юни някъде към 14,00 той вече е във въздуха. Обаче „Журнал записи лиц, принятых И. В. Сталиным“ фиксира присъствието на Жуков в кабинета на вожда на 22 юни 1941 година от 5,45 до 8,30 и от 14,00 до 16,00.

Дори Сталин да се е обадил на Жуков на 22 юни в 13,00, то не е било, за да го изгони раздразнено от Москва, а за да го привика в кабинета си, където Жуков пише директивата, която погубва Червената армия.

И не само записите на секретарите на Сталин уличават Жуков в елементарни лъжи. Стратегът сам се издава, при това многократно. На 22 юни Сталин бил казал: *„Политбюро реши да ви изпрати на Югозападния фронт като представител на Ставката на Главното командване“*.

Това е написано на с. 268 на тринайсетото издание.

А на страница 312 на същата книга същият Жуков ни съобщава, че *„Ставката на Главното командване беше създадена на 23 юни 1941 година“*.

Е как могат членовете на Политбюро на 22 юни да назначат Жуков за представител на Ставката на Главното командване, след като още не съществува никаква Ставка на Главното командване?

* * *

От всичко това излиза, че Сталин не е пратил Жуков в Тернопол на 22 юни. От което пък следва, че на 22 юни Жуков е бил в Москва и затова носи пълна отговорност за безумния поток директиви, разпращани от московските кабинети до генералите, офицерите и войниците от Червената армия.

ГЛАВА XIX

НАСТЪПЛЕНИЕ ИЛИ КОНТРАНАСТЪПЛЕНИЕ?

Контранастъплението е особен вид настъпление, в което преминават отбраняващите се войски след отразяване настъплението на противника.

„Советская военная
энциклопедия“

Том 4, с. 318

Защо в „най-правдивата книга“ се описва едно наистина фантастично пътуване? Защо в мемоарите на най-честния пълководец има неща, които просто не могат да съществуват? Защо, меко казано, Жуков лъже като дърт циганин?

За да си отговорим на този въпрос, трябва да прочетем Директива №3, която командващите фронтовете получават на 22 юни 1941 година, която Жуков подписва, без да я е виждал, както твърди, и която забравя да публикува в книгата си.

Ето ви я:

1. След като нанесе удари от сувалкиния клин срещу Олит и от района на Замостие на фронта Владимир-Волински, Радзехов, спомагателни удари в направления Тилзит, Шауляй и Седлец, Волковиск на 22.6., противникът понесе големи загуби и постигна незначителни успехи на посочените направления.

На останалите участъци на държавната граница с Германия и на цялата държавна граница с Румъния атаките на противника са отблъснати с големи загуби за него.

2. Като най-близка задача за 23–24.6. възлагам:

а) с концентрични съсредоточени удари на войските Северозападния и Западния фронт да се обкръжи и унищожи сувалкинската групировка на противника и до края на 24.6. да се овладее районът на Сувалки;

б) с мощни концентрични удари на механизирани корпуси, цялата авиация на Югозападния фронт и други войски на 5-а и 6-а армия да се обкръжи и унищожи групировката на противника, настъпваща в направление Владимир-Волински, Броди. До края на деня да се овладее районът на Люблин.

3. ЗАПОВЯДВАМ:

а) Армиите на Северния фронт да продължат здравето прикриване на държавната граница.

Границата отляво — предишната.

б) Армиите на Северозападния фронт, като здраво удържат крайбрежието на Балтийско море, да нанесат мощен контраудар от района на Каунас във фланг и тил на сувалкинската групировка на противника, да я унищожат във взаимодействие със Западния фронт и до края на 24.6. да овладеят района на Сувалки.

Границата отляво — предишната.

в) Армиите на Западния фронт, като сдържат противника на варшавското направление, да нанесат мощен контраудар със сили не по-малки от два механизирани корпуса и авиация във фланг и тил на сувалкинската групировка на противника, да я унищожат съвместно със Северозападния фронт и до края на 24.6. да овладеят района на Сувалки.

Границата отляво — предишната.

г) Армиите на Югозападния фронт, като здраво държат границата с Унгария, с концентрични удари в общо направление към Люблин със силите на 5-а и 6-а армия, не по-малко от пет механизирани корпуса и цялата авиация на фронта да обкръжат и унищожат групировката на противника, настъпваща на фронта Владимир-Волински, Кристинопол, до края на 26.6. да овладеят района на Люблин. Здраво да се подсигурят откъм краковското направление.

д) Армиите на Южния фронт да не допуснат нахлуване на противника на наша територия. При опит на противника да нанесе удар в черновицкото направление или да форсира р. Прут и р. Дунав с мощни флангови удари на наземните войски във взаимодействие с авиацията да бъде унищожен; два механизирани корпуса през нощта на 23.6. да се съсредоточат в района на Кишинев и в горите северозападно от Кишинев.

4. На фронта от Балтийско море до границата с Унгария разрешавам преминаването на държавната

граница и действия без съобразяване с държавната граница.

5. Авиацията на Главното командване:

а) да поддържа Северозападния фронт с едно излитане на 1-ви авиационен корпус ДД^[1] и Западния фронт с едно излитане на 3-ти авиационен корпус ДД през периода на изпълняваните от тях задачи по разгрома на сувалкинската группировка на противника;

б) да включи в състава на Югозападния фронт 18-а авиодивизия ДД и да поддържа Югозападния фронт с едно излитане на 2-ри ав. корпус ДД през периода на изпълняваните от него задачи по разгрома на люблинската группировка на противника;

в) 4-ти ав. корпус ДД остава под мое разпореждане в готовност да съдейства на главната группировка на Югозападния фронт и с част от силите си на Черноморския флот.

Народен комисар на отбраната на Съюза на ССР
маршал на Съветския съюз Тимошенко
Член на Главния военен съвет Маленков
Началник на Генералния щаб на Червената армия
армейски генерал Жуков

[1] Далечни действия. — Б.пр. ↑

Ако замахнат по главата ви с брадва, трябва да отскачите. В краен случай да се прикриете с нещо. В нашия случай — противникът нанася страшен удар по Червената армия — трябва да се отстъпи, та ударът да не улучи нищо. В краен случай — да се прикрием от удара, т.е. да заемем позиции за отбрана.

Рано сутринта на 22 юни Хитлер нанася съкрушителен удар по черепа на Червената армия и го разцепва. Червената армия не отскача и не се прикрива. Защото ѝ е забранено да предприема каквито и да било действия. Защото ръцете — и краката — ѝ са вързани от Директива №1.

Сутринта на 22 юни на войските е разпратена Директива № 2, подписана от Тимошенко, Маленков и Жуков. Всичко за нея можете да научите от книгата ми „Сянката на победата“. В тази директива също няма нито дума за отбрана или отстъпление. Не се предписва нищо, което да спаси Червената армия от позорния разгром.

Има всички основания да се предполага, че на 23 юни Хитлер ще нанесе втори удар по разцепената глава на Червената армия и би трябвало поне сега да се дадат заповеди за отстъпление или поне за отбрана. Вместо това късно вечерта на 22 юни войските получават Директива №3. И в нея пак няма нищо за това как да избегнат удара. И нищо за защита. Вместо това на Червената армия ѝ е заповядано да удари с всички сила...

Ако току-що са ви сцепили главата и ви изтича кръвта, как ще замахнете с всички сила?

Зад Червената армия има два изоставени пояса укрепени райони. Но Директива №3 изобщо не ги споменава, да не говорим да постави задача на войските да се укрият в тях. Зад Червената армия има стотици и хиляди реки. Всяка от тях е естествен отбранителен рубеж, през който противникът трудно може да нанесе удар. Директива №3 обаче не поставя на войските задачата да съдържат противниковия удар, като използват многобройните водни рубежи.

Червената армия за една нощ може да изкопае окопи и траншеи и да посрещне удара на врага с позиционен огън. Но не й разрешават да направи дори това. Напред! Само напред! Към Сувалки! Към Люблин!

Дори официалната (и лъжлива) „История Великой отечественной войны Советского союза. 1941-1945“ (Том 2 с. 30) е принудена да признае, че директивата е била неизпълнима и следователно пагубна: „Директивата изисква от войските да преминат на главните направления към настъпателни действия с цел разгром на ударните групировки на врага и пренасяне на бойните действия на негова територия... Този замисъл е нереален, тъй като не отчита състоянието и възможностите на войските, които трябва да изпълнят поставените задачи. Трудно е дори да си представим, че привличаните за операцията войски биха могли за такъв кратък срок да се съсредоточат на набелязаните направления и организирано да нанесат масирани удари срещу врага... Понесените загуби, разстроеното управление на войските и неудовлетворително организираната работа на оперативния тил създават непреодолими трудности за провеждането на крупни настъпателни операции в дълбочина 100–150 километра, както заповядва директивата... Поради ограниченото време ударите се подготвят набързо и не са достатъчно обмислени и подсигурени. Нашата авиация понася големи загуби и не може надеждно да прикрие войските от вражеските бомбардировачи, затова когато танковите и моторизираните дивизии на механизираните корпуси излизат на рубежите за разгръщане, са изложени на масирани удари от въздуха и понасят големи загуби. Много е трудно да се организира артилерийската поддръжка на настъплението. Артилерията на механизираните корпуси и общовойсковите съединения изпитва остър недостатък в теглителна сила и няма възможност бързо да съсредоточава усилията си на решаващите направления. Общовойсковите съединения нямат автотранспорт и също не могат да стигнат навреме в назначените им райони. Всичко изброено в крайна сметка довежда до това, че настъпателните действия на съветските войски в полосата на Северозападния и Западния фронт, предприети на 23–25 юни в съответствие с Директива № 3, се превръщат в лошо организирани и несъгласувани помежду си контраудари на

механизираните съчинения. Оперативният резултат на контраударите, въпреки самоотвержените действия на войските, е незначителен, а понесените загуби — прекалено големи... Опитите на командването на Северозападния фронт да осъществи флангов контраудар по войските на 4-та германска танкова група от района северозападно от Каунас, свършват с неуспех..." И т.н., и т.н.

В този откъс моля да обърнете внимание на термините *настъпателни действия, крупни настъпателни операции*.

Ако хвърляте в настъпление сравнително малка войска, например стохилядна, пак трябва да ѝ дадете известно време за подготовка. Поне седмица. Първо, трябва да се разбере къде е противникът, какви са силите му, какво прави и какво възнамерява да прави. Щабовете трябва да планират бойните действия и да дадат указания на нисшестоящите. Трябва да се организират взаимодействията и комуникацията. Командирите от всички степени трябва да отидат в районите на бъдещите бойни действия и на място да уточнят всички подробности. Инженерите трябва да определят маршрутите на придвижване на войските, щабовете трябва да планират и да организират движението на колоните. Тилът трябва да прекара достатъчно боеприпаси на определените места. И не просто да ги струпа къде да е, а да ги раздели според вида оръжия: тук за 120-милиметровите гаубици, тук за противотанковите оръдия и така нататък. Трябва да се разгърне болничната база. Трябва да се организира водоснабдяването. На предварително подготвени места трябва да се съсредоточат гориво-смазочните материали. Не бива да се забравят пунктовете за ремонт на повредените машини. Войската трябва да се снабди с карти. Има и още цял куп важни неща — и ако се пропусне дори едно или не му се отдели достатъчно внимание, целият грандиозен замисъл може да се провали. А най-важното е войските да стигнат навреме на мястото на бойните действия. За да не се получи така, че едни вече да са влезли в бой, а други да са още далеч назад. Пък и не е най-умното частите да се хвърлят в боя от движение. Поне мъничко почивка трябва да има преди битката — 15 минутки да е, но почивка.

А при нашия велик стратег всичко е наопаки. Войските са вдигнати по тревога рано сутринта на 22 юни. Разполагат само с кой каквото е успял да вземе. Едни нямат оръжие, други — боеприпаси. Трети — резервни части. Практически всички са без сапъори — преди германското нападение всички сапъорни части са прехвърлени до самата западна граница и вече са мъртви или взети в плен. На практика

всички корпуси и дивизии са без зенитна артилерия. Полковете и дивизиите са се смесили. Командирите са останали без войници, войниците — без командири. Няма връзка. Цял ден всички са под обстрела на вражеската артилерия и авиация. Газят ги веригите на германските танкове. Ами дайте на войниците поне една нощ почивка. Да се умият поне. Нахранете ги. Разрешете им да поспят поне по половин час. Дайте време на танкистите да си заредят танковете с гориво, да си попълнят боекомплектите, да проверят техниката. Но не! В нощта на 23 юни Директива № 3 хвърля в настъпление милионни войски. Напред! Никаква почивка! Ранените да се оставят кой къде е. Цяла нощ в поход — а призори на бой! Без никой да знае къде е противникът. Без карти на районите на предстоящите сражения. Без връзка и взаимодействие. Без никакви планове. Без никакви запаси — нито снаряди, нито патрони, нито гориво-смазочни материали, без нищо. Без въздушно разузнаване и прикритие.

Ако нямаш с какво да придвижиш артилерията, разположи я в отбрана. Ако нямаш автотранспорт за превозване на пехотата и всичко необходимо за влизане в бой, разположи и пехотата в отбрана, при това по-близо до артилерията и до местата, където са разположени стратегическите запаси.

Но никой не прави нищо такова.

Призори на 23 юни колоните пехота, измъчени и смъртно уморени от безкрайния поход, отдавна са изостанали от танковете. Хората не са спали по 24 часа, че и повече. И нищо не са яли. Артилерията също е изостанала от танковете — или изобщо не е тръгнала. Танковите колони, без пехота, без артилерия, без прикритието на авиацията, напредват към границата. И ги обстрелват и бомбардират от въздуха съвсем безнаказано. На бойните рубежи съветските танкови дивизии свършват горивото. И спират. Хилядите танкове, които страната е произвеждала години наред, като е късала от залъка си, са зарязани за броени дни. Десетки хиляди обучени танкисти попадат в плен. След тях в танковите войски воюват хора почти без подготовка...

Останалата без танкове и артилерия (и без боеприпаси) пехота не може да направи нищо срещу германската авиация.

Артилерията пък без прикритието на пехотата и танковете е абсолютно беззащитна...

На 23 юни Червената армия получава втори съкрушителен удар по вече пробития си череп...

Кадровата Червена армия загива или е взета в плен... а необучените запасняци, събрани в набързо скалъпени дивизии, успяват да завладеят само Китай и половин Европа. Разбираме, че силата им е била страховита, щом са стигнали неподготвени до Берлин и Кьонигсберг, до Виена и Порт Артур. Но е изгубено време. Запасняците са щели да стигнат и до Париж, обаче там вече са стъпили американците. И имат бомба. Затова се налага другарят Сталин да отмени „освобождаването“ на Европа...

„Красная Звезда“ (24 юли 2001) назовава причините, довели до разгрома на свръхмощния съветски Западен фронт. Сред тях виждаме: „Липсата на резерви и отбранителен рубеж по река Шчара и изтеглянето на войските от него през нощта срещу втория ден на войната, вследствие на което противникът го завзема безпрепятствено и с това създава условия за обкръжаване на войските на 3-та и 10-а армия, закъснялото заемане на рубежите на УР-овете покрай старата държавна граница от войските на 13-а армия“.

С други думи, на 22 юни е трябвало да се даде заповед войските да заемат отбранителни позиции зад реките, а войските на 13-а армия, която се намира във втори ешелон на Западния фронт, незабавно да заемат изоставените укрепени райони покрай старата държавна граница. Вместо това войските получават заповед: Без подготовка — напред! Ура! Напред към Сувалки!

И „Красная Звезда“ определя виновника. Привежда мнението на генерал-полковник Кузнецов, който тогава е генерал-лейтенант, командващ 3-та армия на Западния фронт: „Кузнецов съобщава, че нарежданията на Кулик на 24 юни да се организира контраудар с частите на армията в общо направление Гродно-Сувалки с цел поддръжка от север на ударната група на фронта в състав 10-а армия и механизирания корпус на Хацкелевич били неправилни, защото корпусът имал гориво само за едно-две зареждания, авиацията на фронта била разгромена и фланговете на фронта оголени“.

И така, „Красная Звезда“ обвинява за всичко маршала на Съветския съюз Г. Кулик — той бил дал заповедите за самоубийственото настъпление.

Но този номер на другарите от „Красная Звезда“ не минава. Маршалът на Съветския съюз Григорий Иванович Кулик не е подписал идиотската Директива №3. Под тази престъпна директива, погубила и Червената армия, и целия Съветски съюз, има три подписа. И единият е подписът на Жуков.

Интересно как самият Жуков оценява този документ и кого обвинява.

„Трябва да посоча още една грешка, допусната от Главното командване и Генералния щаб, за която вече отчасти говорих. Става дума за контранастъплението съгласно Директива № 3 от 22.6.41 година. Ставката на Главното командване постави задачата за контранастъпление, без да знае реалната обстановка, създаде се към края на 22 юни. Не знаеше обстановката и командването на фронтовете. В решението си Главното командване изхождаше не от анализа на реалната обстановка и обосноваването пресмятания, а от интуицията и стремежа си към активност без оглед на възможностите на войските, което в никакъв случай не бива да се прави в отговорни моменти на въоръжената борба“ („Воспоминания и размышления“. М., АПН, 1969, с. 264).

Отново и отново ме смайва колко хладнокръвно Жуков си измива ръцете: те и само те, Ставката на Главното командване и Генералният щаб, допускаха непростими грешки. Самият началник на Генералния щаб обаче, който е подписал директивата, няма нищо общо с това. Че и си позволява да поучава: не бива така, скъпи другари! Не бива. В отговорни моменти на въоръжената борба се действа иначе!

А между другото не може да се обвинява „Ставката на Главното командване“ за решения, взети на 22 юни, понеже Ставката е създадена на 23 юни. Самият Жуков също ни го казва.

Жуков изкарва за главен автор на Директива №3 Сталин. Сталин, уж без да пита великия пълководец, бил решил всичко сам и заповядал да подпишат Жуков... Въпреки че самият Жуков ни разказва, че на 22 юни Сталин бил объркан и потиснат. Един объркан и потиснат човек, който не знае какво да прави, какво да предприеме, едва ли може да бъде чак толкова настойчив.

Но важното дори не е това.

Жуков ни разправя за някакво си контранастъпление въпреки че в Директива № 3 няма такъв термин. И че изобщо не става дума за

никакво контранастъпление. Дори официалната „История Великой отечественной войны Советского Союза. 1941-1945“ е принудена да признае, че войските са хвърлени не в контранастъпление, а в настъпление, което после се превръща в несполучливи контраудари. С други думи: замисълът е един, а резултатът — друг. А Жуков ни казва, че още от самото начало се замисляло контранастъпление.

Голяма ли е разликата?

Голяма е.

„Контранастъплението е преход от отбрана в решително настъпление с цел окончателния разгром на настъпващия противник, отслабен в предишните боеве и изгубил способността си да развие успешно настъпление. Контранастъплението, за разлика от обикновеното настъпление, се подготвя в хода на отбранителните боеве и сражения, когато отбраняващият се в максимална степен е изтощил и обезкървил настъпващия враг“ („Краткий словарь оперативно-тактических и общевоенных слов (терминов)“. М., Воениздат, 1958, с. 142).

Официалният вариант на историята, както видяхме по-горе, говори не за контранастъпление, а за настъпление. И само от книгата на Жуков можем да научим, че на войските е поставена задачата именно за контранастъпление. Смисълът на лъжите на Жуков е следният. Терминът „контранастъпление“ предполага ответни действия. Но такива няма. Командването на Червената армия хвърля Северозападния, Западния и Югозападния фронт в настъпление на територията на противника, като се опитва да действа според довоенните си настъпателни планове. (Понеже няма други.) И двата агресора, и червеният, и кафявият, настъпват едновременно. Но Хитлер има предимство — той е ударил пръв. И още: съветското настъпление се е подготвяло за 6 юли 1941 година, а заповядват да започне на 23 юни. В последния момент преди всяко грандиозно действие обаче има един момент на пълна неготовност. Час преди срещата всички хокеисти са в съблекалнята без гащи. Ден преди сватбата цари абсолютна суматоха — това не било готово, онова също, да не говорим за роклята на булката. Две седмици преди внезапния удар срещу противника милионните маси войски са във вагоните, по пътищата или в горите покрай границата, милиони тонове боеприпаси, гориво и резервни части също са на път, мирновременните средства за

комуникация вече не действат, а военновременните още не действат, щабове вече са изнесени от местата на постоянната си дислокация, но още не са се установили на военновременните командни пунктове, машините се преглеждат за последно, танковите двигатели са свалени, всичко се чисти и смазва...

Хитлер изненадва Червената армия също както се изненадва убиец, точно преди да тръгне да извърши престъплението. Когато заглушителят, затворът, магазинът и патроните са подредени на масата, а в дулото има само шомпол с намаслено парцалче.

Като използва лъжливия, неуместен в този случай термин „контранастъпление“, Жуков се опитва да създаде илюзията, че действията на Червената армия са отговор на нападението срещу нея. Но отговор на нахлуването на Хитлер в тази ситуация са могли да бъдат само отбранителните действия на по-голямата част съветски войски на главните направления в съчетание с контраудари на по-малката част на войските. И чак когато противникът се изтощи, главните сили могат да тръгнат напред към Варшава, Берлин, Виена, Букурещ и Париж. Това би било истинско контранастъпление.

Противникът обаче не е изтощен в боеве, не му е отнета възможността да настъпва. Такива опити не са предприемани и не се предвиждат в първите директиви на Върховното командване. Червената армия не започва контранастъпление след отбрана, а обикновено настъпление, което се превръща в неорганизирани насрещни сражения.

Защитниците на Жуков обаче пак измислиха нов номер. Наистина не сме били подготвяли удар срещу Германия. Просто според замислите на Жуков противникът трябвало бързо да се спре, да се изтласка от нашата територия и веднага да се премине към решително настъпление на вражеска земя! Ето ви соловото изпълнение на тази тема на маршала на бронетанковите войски О. Лосик: „Да, по онова време наистина господстваха неправилни представи за характера на отбранителните операции в началния период на войната. Тези операции се приемаха като кратки и предшествващи решителното настъпление. Но само човек, способен на груби изопачавания, измислици и фалшификации, може да представя подобни стратегически заблуждения за подготовка на изпреварващи превантивни удари“ („Красная Звезда“, 21 ноември 2000).

Това, ако не сте се сетили, са камъни в моята градина.

Другарю маршал, къде ги тези кратки отбранителни операции? Ако Жуков ги е замислял, защо не е дал заповед за провеждането им? Защо още от самото начало дава заповеди за настъпление, за завземане

на градове на чужда територия? Защото стратегът заповядва да се превземат Сувалки и Люблин, заповядва да се напредва по краковското и варшавското направление — но нито дума, нито намек дори за отбраната на Брест, Гродно, Минск, Кобрин, Слоним, Лвов, Вилнюс.

А после ще ми разправят, че не бил упълномощен.

Упълномощен бил значи да завзема чужди градове, но да защитава родната си земя — не бил.

ГЛАВА XX

УМНИЯТ ЩЕ РАЗБЕРЕ?

В Съветските въоръжени сили големите военачалници, да не говорим за министъра на отбраната, не пишат, мемоарите си лично. На високопоставените автори им се подготвя по един дебел том, а те вече решават какво да остане в книгата и какво да се изхвърли.

*„Красная Звезда“
20 октомври 1998*

За мемоарите на Жуков има не по-малко легенди, отколкото за самия него. Измислени са както лично от другаря Жуков, така и от други другари.

Основният мотив на легендите е следният: „Спомени и размисли“ е не само най-добрата книга за войната, това е уникално творение, което с блясъка си не само затъмнява всички останали книги, но и ги заменя. Прочетеш ли „Спомени и размисли“, можеш да не четеш останалите книги. В „Спомени и размисли“ има всичко!

Тоест великият гений не само е единственият спасител на отечеството, но и единствено той е успял да разкаже истината за войната. Ето ви няколко образеца за пример:

А. Ивашченко: „Едва с излизането на мемоарите на Г. Жуков, макар и доста филтрирани, започва да се прояснява отчасти истината за началния период на войната“ (*„Вечерняя Москва“*, 6 май 1995). Смисълът е: ах, ако не му бяха пречили да пише на великия пълководец, ако не му бяха филтрирали мемоарите, щяхме да научим съвсем цялата истина!

В. Морозов: „Книгата на Жуков задълго ще остане единственият източник, в който се съдържа пълната, неукрасена истина за Великата отечествена война“ (*„Красная Звезда“*, 15 януари 1994).

Самият Жуков е на същите позиции: освен него, великия, никой не казва истината и никога няма да я каже. Сергей Марков, последният началник на охраната на Жуков, съобщава: „След октомврийския пленум, проклет да е, Жуков помоли ръководството да му даде тримесечен отпуск... Един ден, бяхме на разходка, ми каза: «Сещам се, Сергей Петрович, че още по времето на Бедов имаше списък на пътуванията ми на фронта: къде и кога съм бил. Намерете ми този списък, сега имам време и ще седна да опиша каква беше войната за нашата армия и за нашия народ. Може би след смъртта ми някой архивар ще прочете написаното и ще научи истината за войната»“ (*„Красная Звезда“*, 30 ноември 1996).

Значи имаме следната ситуация: бъдещият архивар е в абсолютен мрак и пълно невежество и няма в книжно-вестникарската пустиня и едно изворче, в което той, нещастникът, да намери глътка живителна истина, обаче един ден се натъква на прашния ръкопис на стратега и целият хоризонт засиява със светлината на правдата и знанието.

А пък колко му е трудно на гения на стратегията да публикува истината за войната!

Армейски генерал Гареев: „С много усилия Георгий Константинович успя да издаде своята прочута и най-правдива книга за войната «Спомени и размисли»“ („Красная Звезда“, 28 април 2000). „С много труд, като преодоляваше всевъзможни бюрократични заграждения, той успя да напише прочутата си днес книга «Спомени и размисли». На творческия му път се изпречваха какви ли не прегради, статиите му почти не се публикуваха“ („Красная Звезда“, 18 февруари 1998).

Един въпрос към армейски генерал Гареев: ами кой ви пречи на вас, другарю генерал, нали сте президент на Академията на военните науки, кой ви пречи днес да публикувате статиите на великия стратегически гений? Пречката, ако не греша, е само една: че Георгий Константинович не е хвърлял чак толкова много труд — статиите просто не съществуват. Геният на военното изкуство не е оставил никакво теоретично наследство.

„Мъчително трудно се бореше Георгий Константинович за всеки ред от ръкописа, но не винаги успяваше да победи. Онова, което не влизаше в рамките на разрешеното «от горе», се задраскваше безпощадно“ („ВИЖ“, 1988. №11, с. 57).

Самият Жуков уж бил казал: „Тази книга за мен е по-важна от живота ми“ („Литературная газета“, 27 ноември 1996).

Можем да намерим още много заявления, че на Жуков му били пречели да говори и да пише. Но ето че един път В. Комолов, повелителят на целия авторски колектив на мемоарите на Жуков, се изпуска. Съобщава ни, че „Спомени и размисли“ се издава „на основание на указанията на генералния секретар“, т.е. по заповед на Брежнев („Красная Звезда“, 12 януари 1989). Бих искал да видя храбреца, който би се осмелил да попречи на авторите на мемоарите на Жуков в благородното им начинание.

За същото пише на Жуков А. Миркина, която е след главните автори на „Спомени и размисли“: „Уважаеми Георгий Константинович!... уверявам Ви съвсем отговорно: никой не пречи на книгата, напротив, прави се всичко, та тя да излезе по-скоро“ („Огонёк“, 1988, №19, с. 20).

Всеки, който е чел книгата на Жуков, не може да не си е задавал въпроса: не е ли можел маршалът да не се заеме с това позорно начинание? Всеки нормален човек е наясно, че антинародната сатанинска власт ще накара всеки мемоарист да оклевети родината и народа си. Всеки е наясно, че комунистите няма да позволят да се напише истината. Затова и всеки има избор: или да не пише мемоари, или да се подчини на кремълските идеолози и под тяхна диктовка да клевети страната, народа и армията.

Ще ми възразите: комунистите са подкупвали и заплашвали всички съветски генерали, адмирали и маршали и е нямало начин човек да откаже. Почти съм съгласен. Има обаче и примери за човешка доблест. Дори сред съветските генерали и маршали, макар и съвсем рядко, се срещат хора, които не желаят да търгуват с родината, хора, които категорично заявяват: правете каквото щете, обаче докато съм жив, мемоари от мене няма да дочакате; като умра, можете да си съчинявате всичко от мое име, но аз няма да съм отговорен за това. Така постъпва маршалът на Съветския съюз Семьон Константинович Тимошенко. Казва: няма да пиша! И комунистите го оставят на мира. Въпрос: а защо Жуков се съгласява? Защо го е страх? Защо не се държи като Тимошенко? Къде е прехвалената му смелост? Жуков е можел да заяви — няма да пиша, ако напишете нещо вместо мен, ще се застрелям публично. Кой знае защо обаче, стратегът не заявява така. Кой знае защо, веднага козирува и хуква да изпълнява указанията на ЦК на КПСС.

Има и други начини да избегнеш лъжите. Маршалът на Съветския съюз Рокосовски например се поддава на идеолозите, но в книгата си заявява: „Както тогава, така и сега, съм далече от проблемите на голямата политика...“ („*Солдатский долг*“, с. 8). Жуков също би трябвало да постъпи така: да напише по-тъничка книга и да не навлиза в подробности.

Маршалът на Съветския съюз Голиков през 1941 година е генерал-лейтенант, началник на Разузнавателното управление на

Генералния щаб на РККА. И пише мемоари. За 1918 година. Комунистическите вождове искат още. Така ли? Добре. И той пише за това как през декември 1941-а воюва край Москва като командващ 10-а армия. За това как започва войната си мълчи. Като няма да му дадат да каже истината, по-добре да си мълчи.

Още по-умно постъпва маршалът на Съветския съюз Конев: мемоари ли искате, другари идеолози? Заповядайте. И им пише книга, но не за началото на войната, а за края ѝ, и точно така я нарича: „Четирийсет и пета“. Идеолозите обаче продължават да му досаждат. Ама разбира се, ще ви напиша. И пише още една книга. За 1943 и 1944 година. Хитрецът Конев почва не от началото на войната, а от победния ѝ край. И освен това много се бави. И накрая умира. Така мъдрият Конев се отървава от позорната и унижителна необходимост да лъже за 1941 година и си отива от света, без да оскверни името си с клевети срещу страната, народа и армията.

Защо не постъпва така и Георгий Константинович Жуков? Да протака и да чака да умре. Нали народът казва — за мъртвите срам няма.

Жуков обаче, който знае защо, не следва примера на бойните си другари, а угоднически включва в мемоарите си всичко, което му диктуват от Идеологическия отдел на ЦК, всичко, което иска Комунистическата партия. А тя иска едно: повече оплюване и измислици за неготовността на страната за война.

Всеки, който чете жуковските мемоари, се поразява от пламенната любов, с която непреклонният полководец целува задника на генералния секретар на КПСС другаря Леонид Илич Брежнев: той, Жуков, маршалът на Съветския съюз, заместникът на върховния главнокомандващ, първият заместник на народния комисар на отбраната, членът на Ставката на ВГК, през войната ужасно искал да намери абсолютно неизвестния политически кресльо Брежнев и да се посъветва с него. Другарят Брежнев за цял живот не е провел нито един бой, нито една операция, даже едно ротно учение не е организиран сам. Задачата на другаря Брежнев е била друга: да утвърждава отчетите за морално-политическото състояние на войската. И ето че Жуков държи да се съветва точно с него. Без напътствията на агитатора Брежнев Ставката на Върховното главнокомандване изобщо не може да се оправи...

Никой в световната история не е паднал толкова ниско. Нито един съветски генерал, адмирал или маршал не е излизал задника на комунистите до такъв блясък. Никой. И в чужбина нито един мемоарист не е паднал до такава низост. За онази Русия, която сме изгубили, изобщо не говоря. В онази Русия господа офицерите са имали представа за чест. Нито един от тях не е постъпил така. А и да е постъпил, са щели да горят книгата му публично и да плюят в лицето на всеки, който е решил да държи такава книга в библиотеката си.

Историята как полковник Брежнев попада в мемоарите на Жуков има различни версии. Отначало А. Миркина излага всичко това така: уж не били пускали ръкописа за печат и „накрая се разбра, че Л. И. Брежнев държи маршал Жуков да го спомене в книгата си. Но пък през всичките години на войната те не са се срещали нито веднъж на нито един фронт. Какво да се направи? И тогава беше решено да се напише, че докато бил в 18-а армия на генерал К. Н. Леселидзе, маршал Жуков отишъл да се посъветва с началника на политотдела на армията Л. И. Брежнев, но за съжаление не го намерил. «Тогавата той беше на Малката земя, където се водеха тежки боеве». «Умният

ще разбере» — с горчива усмивка каза авторът. Тази нелепа фраза влезе във всички издания на «Спомени и размисли», от първото до шестото включително. Чак в юбилейното, седмото, беше извадена“ („Огонёк“, 1988, №18, с. 19).

И така Брежнев бил искал да се види в книгата на Жуков. И лакеите от Централния комитет намекнали за това на авторския колектив. Авторите се зачудили как да извъртят нещата и намерили изход: Жуков искал да се срещне с Брежнев, обаче не го намерил.

Миркина с всички сили се старае да оправдае Жуков — той не бил искал да включи Брежнев в мемоарите си, решението било взето от други. От кои? Интересно е, че Миркина говори в страдателен залог: *беше решено, разбра се*. Някакъв неизвестен или някакви си безименни граждани взели и включили в мемоарите на великия стратег нелепата фраза за несъстоялата се среща с бъдещия генерален секретар на ЦК на КПСС.

В това оправдание виждаме признанието, че мемоарите са съчинявани от много хора, че решенията са се вземали колективно и че стратегът не е имал никакво отношение към това. Неговата работа е била да одобрява и да се съгласява.

След известно време същата тази история придобива драматичен привкус. Същата Миркина разказва: *„Леонид Илич Брежнев също искаше да попадне в мемоарите на Жуков... Някой от помощниците на генералния секретар му подсказал оригинален ход. На Жуков му «предложиха» включи текст, че... Във вилата на Жуков, естествено, се разразила буря. Аз отидох там, когато тя вече беше отминала: на всички им беше ясно, че без да се включи този текст, книгата няма да излезе. Георгий Константинович беше навъсен като облак. Дълго мълча, после каза: «Е, добре де, умният ще разбере» и подписа текста“ („Аргументы и факты“, 1995, №18-19).*

Разликата е доста съществена.

В първия вариант някой си неизвестен от ЦК на КПСС намеква за необходимостта да бъде споменат Брежнев. Авторският колектив на мемоарите на Жуков търси решение и го намира.

Във втория вариант инициативата е на самия Брежнев. Фразата е измислена не от авторите на мемоарите, а от някой помощник на генералния секретар. По настояване на Брежнев я натрапват на великия пълководец.

В първия вариант буря няма. Естествено — нали фразата е измислена от нашите хора.

Във втория вариант — истинска буря, понеже искат да натрапят на стратега нещо, с което той не е съгласен.

Хайде да повярваме: накарали са го. Жуков се съгласява и философски отбелязва: „Умният ще разбере“. Страхотна философия! Според Жуков онзи, който покорно превива гръб пред поредния гениален вожд, който разбира и оценява неговото, на Жуков, усърдие на този фронт, е умен. А който не разбира и не оценява рвението му, който не се превива — той е глупак.

Измислиците на Миркина са опровергани от В. Комолов, началника на авторския колектив на мемоарите на Жуков. „И защо някои си мислят, че авторът на «Спомени и размисли» е бил принуден да спомене името на Брежнев? Нима всички ние оценявахме личността на Брежнев през годините, когато се създаваха мемоарите, както я оценяваме сега?“ („Красная Звезда“, 12 януари 1989). Мисълта на Комолов всъщност е: сега му се присмиваме на Леонид Илич, обаче когато беше на власт, всички ние, авторите на мемоарите на Жуков, го смятахме за гениален пълководец и го вкарахме в мемоарите от сърце и по своя воля, без никой да ни кара насила.

Комолов развива мисълта си и я доказва: „В мемоарите в същия контекст е споменат не само Брежнев. Тук са и А. Косигин, Н. Патоличев, Н. Хрущов. Знам от съвсем сигурен източник, че когато Косигин прочел за себе си в книгата, не повярвал, че Жуков е написал толкова добри думи за него, и поискал оригинала. И когато се убедил, че Георгий Константинович е написал всичко със собствената си ръка, се успокоил и бил удовлетворен“ („Красная Звезда“, 12 януари 1989).

Железен аргумент. Можем да допуснем, че са принудили Жуков да се мазни на Брежнев, но кой го е карал да го прави и по отношение на Косигин и Патоличев?

През войната Алексей Николаевич Косигин е апаратчик с висок ранг. Но такива са стотици. В момента обаче, когато авторският колектив сглобява нетленната творба на Жуков, Косигин е на върха, той е държавен глава, вторият човек след Брежнев в Съветския съюз. Никой не е карал Жуков да си спомня за Косигин. Но Косигин е включен в мемоарите: един вид, без такива вождове изобщо нямаше да победим. Когато вкарват Косигин в „най-правдивата книга за войната“, Жуков, който знае защо, не протестира и във вилата му, незнайно защо, не се разразява буря. И днес никой не се сеца да заяви, че насила са го накарали да включи Косигин.

От 1941 до 1946 година, т.е. през цялата война, Николай Семьонович Патоличев е първи секретар на Челябинския областен

комитет на ВКП(б). Ето какво пише за него в мемоарите на Жуков: „Огромна организационна работа проведе по-специално Челябинският областен комитет на ВКП(б) под ръководството на първия секретар Н. С. Патоличев. Изключително енергичен човек, човек с високи организационни способности, Николай Семьонович отдаде много сили и творческа енергия за преустройство на работата на промишлените предприятия в областта, за организацията на тяхната тясна взаимовръзка. Правителството неведнъж отбелязваше неговата неверност в постигането на задачите, поставени от партията...“ („Воспоминания и размышления“. М., ОЛМА-ПРЕСС, 2003. Том 1, с. 295).

Носителят на сталинско-ленинско-нобелова награди Шолохов оценява стила на Жуков изключително високо: „Понякога писателите професионалисти не могат да се мерят с такава литература“. Сърцето ми подсказва, че щом Михаил Александрович Шолохов е прочел за другаря Патоличев и за *неуморността в постигането на задачите*, веднага е признал Жуков за брат по перо.

Сталин има цели стада такива като Патоличев в областите, републиките, народните комисариати, държавните комитети, в армията, флота и в НКВД. През войната пътищата на Жуков и Патоличев изобщо не се пресичат. Защото другарят Патоличев е бил дълбоко-дълбоко в тила. Стратегът обаче (по-точно онези, които са писали книгата му) е във възторг: ах, какъв ръководител! Откъде се взема този възторг? Ами оттам, че в момента на написването на мемоарите другарят Патоличев е министър на външната търговия на СССР.

Вярно, никой не е поставял пред Жуков ултиматум: ако не включиш другаря Патоличев в мемоарите, няма да ти ги публикуваме! И след като няма такъв ултиматум, значи Патоличев е включен не по указания отгоре, а по инициатива отдолу.

Миркина нещо оплита конците: Брежнев ни го натрапиха, обаче Патоличев, от когото благополучието на Жуков изобщо не зависеше, го включихме по наш собствен верноподанически почин.

Ана Давидовна Миркина, ако слугинското ви съзнание ви е наредило по собствена инициатива да се кланяте на някакъв си Патоличев, на Брежнев сто на сто сте се кланяли без никаква принуда.

Не е ясно и друго. Жуков уж пише книгата си не за пари и не за бърза изгода, не за да получи благосклонните усмивки на партийните идеолози, а заради истината, пише я за вечността, та някой ден някой самотен архивар много години след смъртта на великия стратег да я намери, да я отвори и да разбере кое как е било. Защо обаче при това положение ще лиже подметките на Брежнев — да не говорим за Косигин и Патоличев?

И още нещо: никой не е принуждавал Жуков и авторите на мемоарите му да наричат армията тъпа и безмозъчна и да възпяват колективната мъдрост на Централния комитет. Жуков лиже колективния задник на Централния комитет и никой не вижда в това нищо лошо, и никой не твърди, че са го накарали насила. Обаче когато решава да лизне и индивидуалния задник на генералния секретар, веднага ни обясняват, че го насилили, горкия.

Казват, че Жуков искал да запази истината за войната и затова бил принуден да прави компромиси... Вярно. Но и последната проститутка обосновава действията си по същия начин — с жестоката необходимост.

Колкото до истината, която Жуков искал да запази...

Мемоарите на Жуков ужасяват всеки, който ги е прочел, с невероятната си некомпетентност.

Повтарям: за мен Жуков носи отговорност само за първото издание — Москва, АПН, 1969 година. За всичко, което е добавено в „по-правдивите варианти“ след смъртта на Жуков, са отговорни дъщеря му и многобройните му съавтори. Първото издание обаче излиза, докато стратегът е жив, и затова той носи отговорност за всичко в него. А в него има наистина невероятни неща. И потресно е не само онова, което го има в книгата, но и онова, което го няма. В книгата няма нищо за доброволното и масово предаване в плен на цялата кадрова Червена армия през първите месеци на войната, няма нищо за заградителните отряди, за побоите, за разстрелите пред строя без съд и следствие.

Но не това е най-важното. Най-важното за един стратег са картите. За един бивш началник на Генералния щаб пък картите трябва да са всичко. Жуков е можел изобщо да не пише мемоари, а да публикува карта на групирането на съветските войски на 21 юни 1941 година. И на всеки военен нещата веднага ще му станат ясни. Разположението на съветските войски на 21 юни 1941 година е държавна тайна, при това от най-важните. Бдително я пазеха в СССР, сега я пази РФ. Любителите на историята редят мозайката от дребни парченца, но държавата си мълчи. Всичките „институти за военна история“ и „академии за военни науки“ са създадени не за да изяснят картината, а за да я затъмнят. Защото ако разположението на съветските войски се разкрие, на мита, че войната била „велика“ и „отечествена“, ще бъде нанесен последен и смъртоносен удар.

И естествено, Жуков си мълчи за групирането на съветските войски през юни 1941-ва. Мемоарите на началник на Генералния щаб, в които няма карти на обстановката, обаче са като разкошна кутийка на витрината на бижутерски магазин, кутийка, на която със злато е изписано прочуто по целия свят име — но кой знае защо,

диамантената огърлица я няма. Такива мемоари са като биберон залъгалка. Цицка има — мляко не: смучете, смучете, драги другари!

Жуков е знаел, че няма да му позволят да разкрие дислокацията на съветските войски. Тогава защо изобщо е седнал да пише мемоари? Текстът в случая всъщност е нещо второстепенно, само пояснение на онова, което може да се види на картите.

Стратег&Компания обаче намират изход. На страница 225 на първото издание има карта: разположението на съветските войски, които, както ни уверяват, трябвало „да отблъснат германското нападение“. Комунистическите идеолози не жаят средства за издаването на книгата на Жуков. Миркина пише: „Толкова красива беше в лъскавата си пурпурна обложка, истинска цар-книга!“ („Огонёк“, 1988, №18, с. 20).

Да, Централният комитет не се стиска: и хартията хубава, и обложката ярка, и картите цветни — на по две страници. Но онази, най-важната карта, която би трябвало да разсее мрака от 1941 година, е мъничка, черно-бяла, даже сива, на една страница — по-точно, само на част от нея. Целият съветско-германски фронт от Балтика до Черно море е 56 милиметра. Дори бебенце може да закрие с ръчичка и Северозападния, и Западния, и Югозападния, и Южния фронт с всичките двайсет армии в състава на тези четири фронта, които тайно се придвижват от цялата страна към Белорусия и Украйна. Картата нарочно е дадена толкова мъничка, че на нея да не се събере нищо. От една страна я има, от друга — няма я.

Армиите са изброени в списък, но не е показано разположението им. Просто пише: „Западен специален военен окръг (3А, 4А, 10А)“. Другари шахматисти, представете си, че трябва да анализирате шахматна партия и ви казват: на дъската има цар, царица, кон и три пешки, но разположението им е държавна тайна. Какво ще правите? Жуков очевидно е смятал читателите си за умствено недоразвити и е писал съчинението си именно за такива. Но и това не е всичко. В Прибалтика се намира 27-а армия на генерал-майор Николай Ерастович Берзарин. Местоположението на 27-а армия не само не е посочено, но дори я няма в списъка. Просто е пропусната. В края на войната Берзарин е генерал-полковник, Герой на Съветския съюз, кавалер на девет бойни ордена, от които четири пълководчески, командващ 5-а ударна армия, първият съветски комендант на Берлин.

По стара бойна традиция най-добрият командир се назначава за комендант на вражеския град или крепост още преди сраженията да са свършили. С тази чест Берзарин е удостоен още на 24 април 1945 година, когато до падането на Берлин е далече.

А сега ми посочете друг пример в световната история началник на Генерален щаб да е писал мемоари и да е пропуснал цяла армия. И най-невероятното е, че на картата на групировката на съветските войски Жуков пропуска именно армията на Берзарин, когато през 1945 година лично назначава за комендант на Берлин.

В текста армията на Берзарин все пак я има — но на картата я няма. Тази дребна подробност ни подсказва една неприятна истина: че текстът е писан от едни хора, а картите са съставяни от други. И че Жуков не е координирал и контролирал работата на тези хора. Иначе как да вярваме на легендите, че му стигало да хвърли един поглед на картата, та да разкрие коварните замисли на противника. Ето ви пример за обратното: Жуков има безчет консултанти, редактори и какви ли не други помощници, но нито той, великият стратег, нито те забелязват изчезването на цяла армия.

Другарят Жуков не пропуска само една армия и само Берзарин. От първия ден на войната на Западния фронт се сражава 13-а армия на генерал-лейтенант П. М. Филатов. Разгърната е с постановление на СНК №1113-40сс от 23 април 1941 година. Жуков или не знае за това, или го забравя. Но 13-а армия я няма на картата.

На 21 юни 1941 година с решение на Политбюро е създаден Южният фронт в състав 9-а и 18-а армия. На картата и двете армии са пропуснати. Пропуснат е целият Втори стратегически ешелон в състав седем армии и целият трети ешелон, който е в стадий на сформирание. Жуков изброява дванайсет армии (без да посочва местоположението им) — и пропуска единайсет. За корпуси, дивизии и бригади да не говорим — за великия пълководец това са дреболии, той не се занимава с такива неща. И след това ни заявява: врагът беше по-силен!

Стратегът греши. Дори, както всъщност прави, да пропусне половината съветски армии, то и в този случай съветската страна има рязко количествено и качествено превъзходство в танкове, авиация и артилерия.

И господа чужденците гледат картите в книгата на Жуков, виждат празните места и се съгласяват: а бе тия руски тъпаци изобщо

не са се готвили за война.

Не, господа, готвили са се. И не са били по-тъпи от вас. Просто не трябва да се вярва на тъпи мемоари.

Обясняват ни, че Жуков бил принуден да се слага на Брежнев, за да може да разкаже истината за войната. Струвало ли си е да се слага заради *такава* истина? На кого е нужна *такава* истина?

Авторите на „Спомени и размисли“ си имат задача: да докажат неготовността на СССР за войната — и се стараят да я изпълнят. Изобщо не се притесняват от избора на средства и методи за лъжа. Книгата е 734 страници; за да се опровергае, ще трябва два пъти по толкова, понеже жуковските лъжи са многопластови, пропити със страшна омраза към народа и лакейска любов към поредния генерален секретар. Ето ви само един пример за нашата „въпиеща неготовност“. На с. 214 Жуков съобщава, че за двете години преди германското нападение в Съветския съюз са сформирани 125 нови дивизии. Тази цифра се повтаря и преди мемоарите му, и след тях. Същите глупости дрънка и абсолютният невежа маршалът на Съветския съюз А. А. Гречко: „Това позволи през 1939–1941 година... да се сформират 125 нови дивизии“ („Вооруженные силы Советского государства“. М., Воениздат, 1974, с. 60).

А заедно с него и главният военен историк генерал-лейтенант П. А. Жилин: „През 1939–1941 г. бяха сформирани 125 нови дивизии“ („Великая отечественная война“. М, ИПЛ, 1973, с. 46).

Аз също вярвах някога на това, после се усъмних. Започнах да броя, започнах да си правя картотека на дивизиите и да вписвам сведенията за всяка дивизия. И бързо ми стана ясно, че 125 са само стрелковите дивизии, от които 23 веднага са преформирани в моторизирани. Тук трябва да отбележим, че моторизираните дивизии по броя на танковете почти не са се различавали от танковите. А освен стрелковите дивизии само през последната година преди германското нападение в Съветския съюз са сформирани 61 танкови дивизии. През същата година са сформирани и 79 авиационни дивизии. Жуков си спомня 125-те нови дивизии — и забравя още 140. Казва за стрелковите, а за танковите и авиационните не си спомня.

И когато ни разправят, че единствено у Жуков можем да намерим голямата истина за войната, ще възразя: всичките тия мошенически номерца много преди Жуков са използвани и повторени хиляди пъти от Телпуховски, Некрич и така нататък.

Още преди Жуков сборникът „50 лет Вооруженных сил СССР“ разказва на доверчивите читатели: „Особено крупни мероприятия се осъществяват през 1939–1941 г. Достатъчно е да посочим, че през тези години са сформирани 125 нови дивизии“ (М., Воениздат, 1968, с. 262). Авторите забравят да уточнят, че става въпрос само за стрелкови дивизии, за 140-те нови танкови и авиационни дивизии — нито дума. Така че този номер не е измислен от Жуков.

Освен това през същия период са сформирани пет въздушнодесантни корпуса и още пет се подготвят за разгръщане. Сформирани са десет противотанкови бригади и т.н., и т.н., и т.н. Жуков забравя и за това.

Хитлер започва войната за световно господство с 6 танкови дивизии. А ние само за една година разгръщаме повече танкови дивизии, отколкото всички армии по света за цялата история на човечеството. Но началникът на Генералния щаб, по чието време става това, не си спомня нищо.

През същия период освен дивизиите на Червената армия бурно се увеличават и дивизиите на НКВД. Жуков изброява всички германски дивизии на СС, но не включва в статистиката дивизиите на НКВД. Защо? По какво НКВД се различава от СС? Само по униформата. И по зверската си жестокост, разбира се. СС е престъпна организация. Но срещу собствения си народ войските на СС не са извършили и една стотна от онова, което са направили доблестите ни чекисти срещу народите на СССР.

Казват, че нито една съветска дивизия не била изцяло окомплектована. Прекалено много сте чели Жуков, драги мои. Бдете: Жуков лъже. Тук, с цел икономия на време и място, няма да се спираме на този въпрос. Доказателствата ще ви ги представя на друго място.

Съавторите на Жуков повтарят изтърканата съветска лъжа на западните граници на Съветския съюз имало 170 дивизии и 2 бригади (АПН, 1969, с. 204; ОЛМА-ПРЕСС, 2003, т. 1, с. 212). На този въпрос ще се върна специално и специално ще го разгледам. Така наречените експерти повтарят тази глупост от десетилетия. Григорий Иванички например, старши научен сътрудник в Института за военна история на МО на РФ, на страниците на „Русская газета“ (22 юни 1993) разказва направо смешни истории за 170-те дивизии и двете бригади. Главният

редактор е трябвало да събере капчица смелост и да заяви: няма да печатаме такива глупости! Но не я събира.

Старшият научен сътрудник не е сам. Измислиците на Жуков за сто и седемдесетте дивизии и двете бригади се разпространяват от лица с къде-къде по-високо положение. Маршалите на Съветския съюз Куликов и Куркоткин и маршалът на бронетанковите войски Лосик например умират да хвалят мемоарите на Жуков. Последният министър на отбраната на СССР маршалът на Съветския съюз Язов не само хвали мемоарите на Жуков, но и потвърждава цифрата: 170 дивизии и 2 бригади („ВИЖ“, 1991, №6, с. 7).

Нашите маршали до такава степен се вживяха в лъжите си, че сами започнаха да им вярват и престанаха да различават истина от измислица. Съгласен съм, не е лесно да се проверят сведенията за броя на съветските дивизии на западните граници — не всеки маршал на Съветския съюз може да брой до 170. Но пък с бригадите няма проблем — броят се на пръсти. Едната бригада — едно пръстче. Втората — още едно. Ха, и още десет! Ако някой от уважаваните ни маршали (и старши научни сътрудници) си направи труда да преброи бригадите, митът за числата 170 и 2 ще умре моментално. Всеки справочник за войната дава цифрите: в западните гранични военни окръзи само въздушнодесантните бригади са 15. При това е посочена дислокацията им, посочени са командирите, структурата, броят на личния състав, въоръжението, бойният път на бригадите и по-нататъшната им съдба. Пак там, в западните окръзи, има 10 артилерийски противотанкови бригади. И една бригада морска пехота. Шест бригади ПВО. Десет железопътни бригади. Две стрелкови бригади.

Общо 44.

Това са то сметките на Жуков: разполагаме с 2 бригади, 42 са се изпарили.

Освен това съществува бойна единица, наречена бригаден район на ПВО. Това си е бригада на ПВО, само че разсредоточена на значителна територия. Бригадата на ПВО прикрива един крупен важен обект, а бригадният район на ПВО — няколко по-маловажни. В петте гранични окръга има 20 бригадни района на ПВО.

Ако прибавим към 44-те бригади и бригадните райони на ПВО, излиза, че от 64 бойни единици на равнище бригада геният на

военното изкуство е пропуснал 62. С такива математически способности не е трудно да се докаже, че врагът е бил по-силен.

А сега нека си представим как през пролетта на 1941 година най-великият пълководец на XX век седи в Генералния щаб. Задачата му е да планира войната. Може да планира действията на двете бригади, понеже знае, че съществуват. Но как е можел този гений да планира действията на останалите 62 бригади и бригадни райони, след като изобщо не подозира за съществуването им?

Един критик каза за „Ледоразбивачът“: това е на равнището на анекдот. Няма да споря. Но защо критиците мълчат, когато четат съчиненията на най-великия пълководец на XX век? Разкажете за само двете бригади на какво равнище са? Че те са по-смешни и от „Седемнайсет мига“.

С дивизиите положението е същото. В страната за една година са разгърнати 61 танкови и 79 авиационни дивизии, но геният изобщо не знае за това. Как е можел да планира действията на танковите и авиационните дивизии, ако не е знаел, че съществуват?

Но ето че войната свършва. И след време стратегът сяда да пише мемоари. Дори ако по време на войната изобщо е нямал представа за бойната мощ на Червената армия, е трябвало да запълни този пропуск след нея. В средата на 60-те години на XX век вече са излезли достатъчно книги и за танковите войски, и за авиацията, за стратегията и тактиката. Във всяка книга за артилерията задължително са описани десетте противотанкови бригади, създадени в западните райони на страната преди германското нападение. Ако Жуков и многобройните му помощници бяха отворили поне една книга за артилерията, веднага щяха да се убедят, че само в артилерията бригадите са не две, а повече. А ако бяха отворили книга за ПВО, щяха да прочетат за 6-те бригади и 20-те бригадни района...

Мемоарите на Жуков са защитени със заклинания: „Георгий Константинович подхождаше към работата върху мемоарите си изключително отговорно. Бяха преровени цели планини архивни документи, проведоха се разговори с мнозина бивши подчинени, стотици пъти се проверяваха цифрите и фактите“ („Красная Звезда“, 12 януари 1989). Онзи, който не е чел мемоарите, който не е запознат с продукцията на агитпроп за войната, може и да повярва на тези заклинания. Но трябва просто да се отворят официалните

комунистически дрънканици за войната и да се сравнят с мемоарите на стратегическия гений. След което може да се стигне само до един извод: никой не е проверявал никакви цифри и факти и не са използвани никакви архиви. Жуков и сие сглобяват „най-правдивата книга за войната“ както им дойде, като най-безсрамно преписват факти и цифри от книгите на също толкова некомпетентни и безотговорни съчинители. От познавателна гледна точка мемоарите на Жуков са военноисторически Чернобил. Опитът от войната и в Съветския съюз, и сега в Русия изобщо не се изучава. Маршалите на Съветския съюз Куркоткин, Куликов и Язов са хора, попаднали в армията по случайност. Тях ги интересува единствено в казармите да има ред, леглата да са изпънати образцово, шкафчетата да са боядисани, стенвестниците да отразяват генералния курс на родната партия. Военните им знания обаче си ги оценете самостоятелно. Как може да се изучава опитът от войната, как може да се направят изводи от грешките, след като нашите стратегии нямат даже приблизителна представа за броя на войските и за бойната техника? Нашите маршали хвалят една книга, чиито автори са нямали и най-малка представа за Червената армия. Ясно е, че равнището на военните знания на Куркоткин, Язов, Лосик, Куликов и т.н. е на равнището на Жуков. А може би и по-ниско.

Когато говорим за това, което липсва в мемоарите, е редно да се спрем и на онова, което е там. Когато след смъртта на Сталин се домогва до властта, Жуков иска да подчини Върхожените сили лично на себе си. За тази цел армията трябва да се отърве от контрола на партията и компетентните органи. Точно с това се заема Жуков — да тормози политработниците. И точно тук се издънва. Генерал-лейтенант Н. Г. Павленко пише: „Жуков не отричаше грешките, които допусна, докато беше министър на отбраната. Особено съжаляваше за онези свои грешки, които бяха свързани с подценяването на ролята на армейските партийни организации и явните нарушения на дисциплинарната практика“ („ВИЖ“, 1988, №12, с. 34). Какво излиза? Жуков е свален и веднага се обръща на сто и осемдесет градуса. Цялата му книга е химн на политработниците. Във всеки епизод има мъдър комисар или заместник-командир по политическата част, който с навременни съвети и с личен пример води батальоните от победа към победа.

Да се върнем все пак към онова, което го няма в книгата.

И така първото, което би трябвало да присъства в мемоарите на един честен началник на Генералния щаб, е карта на обстановката. В случая я няма. Има нещо, което да запълни многозначителната празнина. Тоест работата не е свършена, а само означена.

Второто, което трябва да го има в такива мемоари, е съотношението на силите: противникът има толкова и толкова танкове и самолети, аз имам толкова и толкова.

Третото — замислите и плановете: на какво сме разчитали, какво се е получило, кой е виновен.

Всичко останало не е важно.

Към замислите и плановете ще се върнем в третата книга, а сега — за съотношението на силите.

Жуков съобщава броя на германските танкове и самолети на две места: „В състава на групата армии «Север», «Център» и «Юг» противникът въведе в действие 3712 танка и щурмови оръдия.

Сухопътните войски се поддържаха от 4950 бойни самолета“. Това е на страница 263. На страница 411 Жуков повтаря цифрите: 3712 танка и 4950 самолета.

А ние с какво разполагаме? Не се знае. Великият пълководец си спомня тиловака другаря Патоличев, но забравя танковете на фронта. В „най-правдивата книга за войната“ великият стратег разкрива ужасни тайни: „Над 50% от населението на страната бяха жени“ (ОЛМА-ПРЕСС, 2003, том 1, с. 296). Виж, за самолетите изобщо не помисля да ни каже. Вместо цифри четем: „Количественото превъзходство на вражеските войски беше голямо — 5–6 и повече пъти, особено в танкове, артилерия и авиация“. О, бедний архиварю! Как ще се справиш — пет пъти по-малко танкове ли сме имали или шест? Или десет?

Ако стратегът знае броя на бойната техника на противника до последната машина, би трябвало да знае колко е и нашата — чак до резервните части! За какво са му на архиваря жуковските пъти? Защо не са дадени цифри? Още повече че те изобщо не са големи (ако ще вярваме на Жуков). Щом противникът е имал 3712 танка и това е пет пъти повече от нашите танкове, следователно в Червената армия е имало 742 танка. И това трябва да се каже направо. А пък ако танковете ни са били шест пъти по-малко, пак трябва да се напише — имали сме 618. Какво ли пък означава „и повече пъти“? 530? 371? Пресметнете колко пъти сами.

Жуков си спомня само най-новите ни танкове. Но не посочва точния им брой. А танковете са: КВ — 677, Т-34 — 1383, Ш-40 — 233, БТ-7М — 704. Общо — 2997. Тук трябва да се посочи и че всички германски танкове са били остарели, че противникът изобщо не разполага с нови модели. Останалите страни — също. И че щом само нашите най-нови танкове са почти толкова, колкото германските стари, как се получава многократното германско количествено превъзходство?

Щом противникът има 4950 самолета и това е „5-6 и повече пъти“ повече от нашите самолети, следователно Червената армия разполага с 990. Или с 825. А може би с 618? Или с 495? Кой както иска — така да го смята. Вместо да посочи точния брой на самолетите, този „единствен източник на истината за войната“ ни казва: „В авиацията преобладаваха машини с остаряла конструкция.

Приблизително 75-80% от общия брой на машините отстъпваха по летателно-техническите си данни на еднотипните самолети на фашистка Германия“ (с. 210).

Ако превъзходството на противника е било само петкратно и при това 75-80% от нашите самолети са били остарели, новите самолети в Червената армия се оказват 200–250.

Ще ме прощавате, но се получават пълни глупости, които лесно могат да се опровергават чрез мемоарите на самия Жуков.

„Маршалът на победата“ използва един примитивен, но действащ комунистическо-агитаторски номер. Съобщава сведения, които не могат да се съпоставят: КОЛКО самолета имат те и КАКВИ имаме ние. Все едно питаме колко вода ни е останала и ни казват, че била мокра.

И другарите ликуват: „Едва с излизането на мемоарите на Г. Жуков започна да се прояснява отчасти истината за началния период на войната“. За пълно проясняване ще напомня: в Червената армия танковете са били не 300, не 600 и не 900, а 23 767.

А бойните самолети — не 500 и не 900. И дори не 1000, а 21 130.

Жуков направо лъже за споменатите 75-80% остарели самолети. Брои Ил-2, но пропуска Ил-4. Брои Пе-2, пропуска Пе-8. Брои Як-1, но забравя Як-2 и Як-4 — и т.н., и т.н.

Мемоарите са наречени претенциозно „Спомени и размисли“. За какви спомени може да става дума, след като стратегът не помни нищо? След като дори приблизително не си представя мощта на Червената армия? И какво има да размишлява при това положение?

Известно е, че Жуков не е четял книги. Това е документирано. В протокола на необявения обиск, проведен във вилата на Жуков през нощта на 8 срещу 9 януари 1948 година, е записано: „Във вилата няма нито една съветска книга, но в библиотеките са подредени много книги с прекрасни подвързии със златни надписи, изключително на немски език“ („Военные архивы России“, 1993, № 1, с. 190). Жуков не знае никакви чужди езици. Следователно не е чел и немските книги. Но имаме още един въпрос: дали е прочел „своите“ мемоари? И ако е чел тази помия, защо не е протестира? Къде се е дянала непоклатимата воля на „великия пълководец“?

Когато цялата смрад и целият фалш на жуковското творение излизат наяве, идеолозите веднага намират отговор: той не лъже! Той просто не е знаел колко танкове и самолети е имала Червената армия.

Методът е същият: за да не излезе Жуков лъжец, го правят идиот. За това ни съобщава един от водещите комунистически военни историци генерал-лейтенант Павленко („ВИЖ“, 1988, №11, с. 26).

И пак сме в задънена улица.

Когато един млад лейтенант, току-що получил звездичките си и още с жълто около устата, приема взвода си, е длъжен на първо място да разбере колко войници и сержанти ще командва, за колко танка, картечници и автомати отговаря лично.

Когато старшината приема ротата, е длъжен да знае точно цялото имущество — от броя на палатките до последната партенка.

В началото на 1941 година Жуков приема Генералния щаб. Трябвало е да изиска от предшественика си армейски генерал Мерецков кратък отчет — само на една страничка: личният състав на Червената армия е толкова и толкова, дивизиите, корпусите и армиите са еди-колко си. В състава им: танкове — брой, оръдия — брой... В складовете и хранилищата има: снаряди — брой, патрони — брой... и така нататък.

След което веднага трябва да се обади на всички командващи окръзи, да вземе техните данни и да сравни всичко.

И ако Мерецков не му е дал точните цифри, веднага да подаде рапорт до Сталин: така и така, Мерецков спешно трябва да се разжалва и да се прати в дисциплинарна рота. И веднага трябва да се сформират комисии за разследване на положението в центъра и по места.

Никой никога обаче не е намирал каквито и да било следи от активна дейност на Жуков в тази насока.

Следователно се е получило едно от двете:

— или армейски генерал Мерецков е съобщил на армейски генерал Жуков всичко и Жуков веднага го е забравил;

— или Жуков просто не се е интересувал колко са танковете, самолетите и дивизиите.

Ето ви я цялата разгадка на катастрофата от 1941 година. Началникът на Генералния щаб на РККА армейски генерал Жуков е трябвало да планира бойните действия на 23 хиляди танка и 21 хиляди самолета, но нали и той е човек, просто забравя колко са и планира действията на 500–900 самолета и 300–600 танка. Всичко останало просто се изплъзва от гениалното му полезрение.

Да не говорим, че Жуков и всички останали комунистически стратегии твърдят: изобщо не сме подготвяли внезапен удар срещу Германия. Чакахме Хитлер да удари пръв, да ни изгори самолетите и танковете, да унищожи летищата и командните ни пунктове, да превземе стратегическите ни запаси, а след това бързо да го изтласкаме от родната ни страна и веднага да пренесем бойните действия на вражеска територия.

Другари драги, ако противникът има превъзходство в танкове и самолети „5-6 и повече пъти“, ако на всичкото отгоре 75-80% от нашите самолети са остарели, след първия внезапен удар на врага ситуацията става още по-тежка и превъзходството на противника — наистина огромно. Не ви ли се струва, че при такова положение само дебил от „Седемнайсет мига“ може да планира краткотрайни отбранителни боеве с незабавно пренасяне на бойните действия на територията на противника?

И още: как да наречем онази неблагоприятна свиня, на която народът, докаран до людоедство и трупоядство, дава да командва 23 000 танка, сред които хиляди най-добри на света, а тя даже не се интересува колко са? И каква, ще ме прощавате, е ценността на мемоарите на един началник на Генералния щаб, който или е абсолютен идиот, или се прави на идиот?

А хвалбите стават все по-гръмки: „Като началник на Генералния щаб той абсолютно правилно оценява армиите на врага и състоянието на своите войски“ (*маршал на Съветския съюз Д. Язов. „Красная Звезда“, 20 април 2004*). Именно — абсолютно. Къде по-правилно от това?

Алтернативата е следната: или целият свят все така ще продължава да ни мисли за идиоти (а Жуков за гений), или все пак да

прочетем книгата на Жуков и да открием в нея някои, меко казано, неточности.

* * *

Ето и мнението на Константин Симонов. Той пише за всичките ни мемоаристи и на първо място за Жуков: „Мнозина от тях са свикнали други да пишат вместо тях и те само подписват, каквото им предложат, а им предлагат онова, което се изисква, което трябва. Тях не ги интересува нито цената на словото, нито отговорността за писаното слово“ („Знамя“, 1997, №2, с. 188).

За тези думи можем да простим на Симонов всичките му грехове.

ГЛАВА ХХІ

ЗА КУЛИК И ПАВЛОВ

В създамата се ситуация, като разбират, че за тези престъпни грешки отговорност може да се търси само от тях; Сталин и Жуков бързо намират „виновник“. Виновникът се оказва Павлов. И въпреки че е принуден да действа на направлението на главния удар на германците в обстановката, която са му създали висшестоящите (при което отначало официално му „помагат“ трима маршали — Шапошников, Кулик и Ворошилов, а после още двама — Тимошенко и Будьони, плюс „лепналият“ се за тях Мехлис), разстрелян е тъкмо той, заедно с други генерали от окръга.

М. В. Сафир
„Военно-
исторический архив“,
2001, №2, с. 94

Това си е много стар метод: за да изпъкне още повече ослепителното сияние и величие, до него трябва да се изобрази нещо тъмно, мрачно, долно, гнусно и смърдящо. За контраст.

До най-великия стратег на всички времена и народи ни представят някакви си нищожества, тъпи фатмаци, неспособни на нищо и нищо неразбиращи. В сложната обстановка в началото на войната те са объркани, неорганизирани, не знаят как да ръководят войските — и са страхливци. За главни антиподи на стратегическия гений на XX век комунистическата пропаганда избра маршала на Съветския съюз Григорий Иванович Кулик и армейски генерал Дмитрий Григориевич Павлов.

Да ги оплюваш е лесна работа. Още повече че не могат да възразят — нали са разстреляни по заповед на Сталин. Не са оставили и мемоари. А пък Жуков е оставил — ето ги, всички могат да ги прочетат. Значи просто вадиш от мемоарите му колкото мръсотия си щеш. Можеш да добавиш и още, разбира се.

Пръв срещу Кулик и Павлов говори самият Жуков. Изборът му не е случаен. Причината за него е следната. Жуков опитва да обвини адмирал Кузнецов, Рокосовски, Василевски, Малиновски, Соколовски — но те му се опъват. Опитва и с Конев — обаче той тръгва да го бие. Публично. Жалко, че са ги разтървали.

И Жуков разбира, че с тях номерът няма да мине. Че трябва да опита там, където може да успее. И любими мишени на „обективната“ му критика стават Павлов и Кулик. Още повече че не могат да му отговорят — много е удобно.

В какво все пак са виновни Кулик и Павлов?

Обвиненията срещу Павлов са три.

Първото. През януари 1941 година по време на стратегическата игра по карти той демонстрира пълната си безпомощност. Жуков го разбил като на шега.

Второто. След половин година, вечерта на 21 юни, когато войските трябва да се вдигнат по тревога, когато всеки час и всяка минута са безценни, Павлов бил на театър. Заедно с всичките си заместници.

Третото. Когато избухва войната, Павлов проявил абсолютно неразбиране на съвременната му война, неумение да управлява войските в сложната и неясна обстановка, което довело до катастрофа на Западния фронт, а след това — до цяла поредица катастрофи. И се наложило да го разстрелят. Жалко, но какво да се прави — заслужил си го е.

Хайде обаче да разгледаме по-внимателно греховете и грешките на армейски генерал Павлов.

Да започнем от най-важното обвинение, тоест от това, че през първите дни на войната Павлов действал лошо. Тези обвинения са най-малкото несправедливи. През лятото на 1941 година в Червената армия има петима маршали на Съветския съюз: Ворошилов, Будьони, Тимошенко, Шапошников и Кулик. През първите дни на войната и петимата са на Западния фронт. Всички „помагат“ на Павлов.

Длъжностите им към 22 юни:

Ворошилов — член на Политбюро на ЦК, заместник-председател на СНК, председател на Комитета на отбрана на СНК на СССР. До 1940 година Ворошилов 15 години е народен комисар на отбраната на СССР.

Тимошенко — член на ЦК, народен комисар на отбраната на СССР.

Будьони — член на ЦК, първи заместник на народния комисар на отбраната на СССР.

Шапошников — кандидат-член на ЦК, заместник на народния комисар на отбраната, бивш (и бъдещ) началник на Генералния щаб.

Кулик — заместник на народния комисар на отбраната, началник на Главно артилерийско управление на РККА.

Нека се позамислим. За по-малко от седмица е разгромен Западният фронт — въоръжена по последната дума на техниката половинмилионна групировка на съветските войски на най-главното стратегическо направление на войната. Нима председателят на Комитета за отбрана Ворошилов, който преди това 15 години е оглавявал народния комисариат на отбраната, няма никаква вина за това? Западното направление открай време е пътят, по който завоевателите напредват през Смоленск към Москва. От 1925 година Ворошилов, като ръководител на ведомството на отбраната, е бил длъжен да укрепим именно това направление, да подготви именно него за отблъскване на агресията, И след като главният пробив става именно тук, нима Ворошилов не носи никаква вина? Нима не е заслужил същото наказание като командващия Западния фронт?

Да допуснем, че от 1925 до 1940 година народният комисар на отбраната Ворошилов е подготвил войската и територията на Белорусия за отблъскване на агресията, но ето че през 1940-а за командващ в Минск е назначен некадърният Павлов и съсипва всичко, направено от народния комисар Ворошилов. Тогава обаче възниква въпросът: къде е гледал членът на Политбюро и така нататък Ворошилов? Ако е виждал, че Павлов съсипва всичко през последната година преди нападението на германците, защо не се е намесил?

Заради едно от двете:

Или преди нападението Ворошилов допуска Павлов да отслаби отбраната на западното направление, при което положение трябва да се разстрелят и двамата;

или за 15, почти 16 години бурна дейност Ворошилов не е подготвил войските на Западния окръг и територията на Белорусия да отблъснат агресията. Тогава е трябвало да разстрелят само Ворошилов. Защото какво може да направи Павлов в Минск за една година, след като народният комисар на отбраната от високия си пост в Москва не е направил нищо за цели 16?

От 1940 година народен комисар на отбраната е маршал Тимошенко.

Ще зададем въпроса така: знаел ли е Тимошенко как се организира отразяването на агресията на западното направление, или не е знаел?

Ако е знаел, защо не е дал съответните разпореждания на Павлов? Дори да е най-големият некадърник, Павлов е можел да изпълни умни заповеди. Ако не са умни, отговорността не е негова.

В ръцете на народния комисар на отбраната е съсредоточена цялата мощ на Червената армия. След като, макар да разполага с цялата Червена армия и с всички ресурси на страната, самият народен комисар на отбраната не може да отблъсне агресора в Белорусия, какво остава за един началник от местен мащаб?

А не е ли виновен и първият заместник на отбраната маршал Будьони? Ако не е подготвил отразяването на агресията, с какво изобщо се е занимавал преди германското нападение?

Не е ли виновен маршалът на Съветския съюз Шапошников, който от май 1937 до август 1940 година е началник на Генералния щаб? Как е планирал той отбраната на западното направление преди войната?

Та ако ВСИЧКИ маршали на Съветския съюз, взети заедно, включително председателят на Съвета за отбрана, народният комисар на отбраната, първият му заместник и още двама заместници, въпреки съвкупния си опит, влиянието си и необятната си власт, не са могли заедно с Павлов да спрат Гот и Гудериан, можел ли е да го направи само Павлов?

Поставям въпроса така: давали ли са си сметка преди германското нападение московските началници, че Западният фронт може да рухне само за седмица, или не? Ако не са си давали сметка, значи е трябвало да ги разстрелят за престъпна небрежност. А ако са си давали и са разбирали опасността от разгром, но не са правили нищо, за да подготвят отбраната на западното направление, е трябвало да ги разстрелят за вредителство.

И петимата маршали на Съветския съюз се оказват съвсем безпомощни в Белорусия. Справедливо ли е тогава в безпомощност да се обвинява само генерал Павлов? Някои от маршалите тайно отиват в Белорусия преди германското нападение. И като са видели, че Павлов не си върши работата, а кисне в театъра, защо не са го изгонили? Защо не са повдигнали пред Москва въпроса за незабавното му отзоваване?

Освен това маршалите не са сами. Пак там, в Белорусия, е и народният комисар на държавния контрол Мехлис с наистина неограничени пълномощия за разстрел. Защо не е спрял германските танкове? И ако преди войната — години, месеци и дни — в Западния военен окръг никой не се подготвя за отблъсване на агресията, къде е гледал върховният сталински контрольор Мехлис?

Освен Мехлис в Белорусия през първите дни на войната (и няколко дни преди нея) се намира представителят на Главното командване генерал-лейтенант от инженерните войски Карбишев. Пак там от първите дни на войната е първият заместник-началник на Генералния щаб Генерал-лейтенант Соколовски и началникът на оперативното управление на Генералния щаб генерал-лейтенант Маландин. Тъкмо те планират войната, включително на Западния фронт. Точно те е трябвало да бъдат разстреляни след Ворошилов, Будьони, Тимошенко и така нататък. Но всички излизат сухи от водата.

Още повече основания има за разстрела на генерал-майор Василевски. От май 1940 година той заема длъжността заместник-началник на Оперативно управление на Генералния щаб. Лично разработва оперативната част на плана за стратегическо разгръщане на Съветските въоръжени сили на северното, северозападното и западното направление („*Советская военная энциклопедия*“. Том 2, с. 27). Той планира действията на Северния, Северозападния и Западния фронт. На неговата съвест тежи разгромът на Червената армия не само на Западния фронт, но и на Северозападния — в Прибалтика, и стигането на германските войски до Ленинград. Блокадата с един милион загинали също е резултат на неговото планиране, на плодотворната му дейност.

Странно обаче: Павлов е разстрелян, а всичките московски началници се отърват. (Кулик е разжалван впоследствие по други причини и го разстрелват пет години след войната вече съвсем по други.) Като цяло всички московски началници, които през първите дни на войната се намират на Западния фронт, скоро са повишени.

Няколко дни след разгрома на Западния фронт маршал Ворошилов влиза в състава на Държавния комитет на отбраната — изключително висш орган, в който е съсредоточена цялата държавна власт. Освен това Ворошилов става член на Ставката на Върховното главнокомандване.

През юли маршал Шапошников се връща на поста началник на Генералния щаб.

Генерал-лейтенант Маландин за седем години става армейски генерал, а генерал-лейтенант Соколовски след пет — маршал на Съветския съюз.

Специално трябва да се спрем на генерал-майор Василевски. Той не е бил на Западния фронт, но лично планира бойните действия там. Заради позорните поражения на Червената армия в Белорусия и Прибалтика, заради обсадата на Ленинград генерал-майор Василевски три седмици след арестуването на командването на Западния фронт

става заместник-началник на Генералния щаб и началник на Оперативното управление. Дотогава той отговаря само за планирането на бойните действия от Бяло море до Брест. И се проваля с гръм и трясък. А сега Сталин му поверява планирането на всички действия на Червената армия. През октомври 1941 година Василевски става генерал-лейтенант. След половин година — генерал-полковник. След още един месец Сталин го прави началник на Генералния щаб. Минава още половин година и Василевски получава званието армейски генерал. А след 29 дни — маршал на Съветския съюз.

Съвсем неразбираем пък е случаят с Жуков. Западният фронт е разгромен. И Северозападният. И Югозападният. И Южният. Северният също. Ако Северният фронт беше издържал, нямаше да я има Ленинградската блокада. Рухват всичките пет фронта. Действията им са планирани лично от Жуков. На разстрел отива обаче само ръководството на Западния фронт.

А началника на Генералния щаб го готвят за светец.

Не стига това, ами на 26 юни 1941 година Сталин възлага на Жуков задачата да се занимава изключително със Западния фронт. Ето как разказва за това самият Жуков: *„Същия ден (26 юни — В. С.) вечерта по повикване на Сталин се върнах в Москва и веднага се явих в кабинета му. Той ми възложи организирането на отбраната на рубежа Полоцк — Витебск — Орша — Могилъов — Гомел със задачата да задържа настъплението на противника във връзка с критичното положение на Западния фронт“* („Красная Звезда“, 26 март 1996).

Така че на Павлов са „помагали“ не само всички маршали на Съветския съюз, но и лично най-великият пълководец на XX век. И не успяват да му помогнат с нищо.

Но виновен е Павлов, разбира се.

Павлов се бил изложил в стратегическите игри през януари 1941 година. Източникът на това обвинение е известен. То следва от увлекателните измислици на Жуков. Материалите за стратегическите игри са били засекретени и затова Жуков е можел да си измисля каквото си ще, да разправя на наивниците всичко, на което са способни буйната му фантазия и дългият му език. И го прави. Но щом архивите се пооткрехнаха, се оказа, че в игрите Павлов изобщо не е бил по-лош от Жуков. Оказа се, че Жуков просто си е измислил протичането и края им. Разказите на Жуков са просто зловни дрънканици на стар хвалипръцко.

А ето и още едно обвинение: вечерта на 21 юни 1941 година армейски генерал Павлов си седи в театъра, а е трябвало...

Глупостта на Павлов е очевидна. Но и тук има какво да се възрази. Не само Павлов е бил на театър. Препоръчвам на внимателните читатели да прегледат мемоарите на други генерали от други военни окръзи. Гарантирам, че всеки, който се интересува от загадките в началния период на войната, ще намери десетки упоменавания за столични артисти, които през втората половина на юни пеят и танцуват в големите и малките гарнизони покрай цялата западна граница на Съветския съюз. Не е Павлов човекът, който се е разпореждал със столичните концертни бригади, не той ги е пращал по границата.

Младото поколение не помни и няма да разбере, но по-старото ще потвърди — така се правеше. Идва време за прибиране на реколтата и артистите от всички рангове, от училищната самодейност до московските знаменитости, са на полето — да повдигат духа преди грандиозната битка за урожая. Или пък идват избори например. Тогава в магазините се появяват салам, разни по-така консерви и дори алжирско вино. Един път преди избори в Куйбишев даже банани пуснаха. Вярно, само от десет до обяд и само в централните квартали. Но пък водка, много добре си спомням, имаше на корем. Стига да имаш пари. А до внезапно напълнените се със стока магазини —

всенародна радост: акордеони, китари, дайрета... В заводските клубове пък, и дори направо в цеховете, цъфваха всенародните любимци от Едита Пиеха до Людмила Зикина — да пеят за надеждата и за щастието.

Или друго например: през 1968 година, през юли и август, любителите на цирка и естрадата, поклонниците на оперетата, сатирата и драмата, балета и операта просто нямаше какво да видят в Москва. В този момент ценителите би трябвало да отидат сред войниците на Прикарпатския военен окръг, на границата с Чехословакия. Там беше купонът! Там се представяха най-добрите постижения на съветското изкуство, най-хуманното изкуство на света! При това безплатно.

През юни 1941 година нещо подобно става покрай цялата западна граница на Съветския съюз. Препоръчвам на историците на изкуството да се поразровят в спомените на известните певци, танцьори, цигулари, пианисти и артисти. Юни е — би трябвало да са по полето за събирането на реколтата — край Дон, в Кубан, в Поволжието. Обаче не — всичките, кой знае защо, са по западните граници. Като някои, естествено, развличат командването и щаба на Западния фронт. Точно така: фронт! Защото вечерта на 21 юни, в момента, когато Павлов и щабът му ръкопляска в театъра, в Кремъл другарят Сталин взема решението да се разгърнат пет съветски фронта — от Бяло море до Черно. В частност е взето решението и за създаването на Западния фронт, като за командващ е назначен армейски генерал Павлов. Защо ли не са му се обадили от кабинета на Сталин, та да си седи в кабинета до телефона и да чака?

Щом Павлов най-безгрижно си седи в театъра, значи от Кремъл не е постъпило подобно нареждане.

И тук от областта на смешното минаваме в областта на неразбираемостта. Как да разбираме поведението на Сталин? По време на управлението му целият държавен апарат работи според неговия ритъм, тоест подчинен е на дневния режим на Бащата на народите. За това има многобройни свидетелства, Сталин работи нощем — и всички работят нощем, цялата страна. Е, в Далечния изток им е било по-леко: когато в Москва е нощ, там вече е ден.

Но ето ви едно изключение, което изобщо не пасва на правилата. На 21 юни 1941 година в Москва се решава изключително важен

въпрос: за пръв път в историята на Съветския съюз в мирно време и при най-строга секретност се създават пет фронта. Сталин формира фронтовете не за отбрана, не за отразяване на хитлеристката агресия — нали категорично отказва да повярва, че Германия може да нападне, фронтовете се създават с някаква неизвестна за нас цел. При това Западният фронт е главното направление на войната, центърът, сърцевината на стратегическия замисъл. И ето че в този решаващ момент Павлов не е необходим на Сталин в командния си пункт или в работния си кабинет.

На народния комисар на отбраната Тимошенко Павлов също не му трябва. Поне началникът на Генералния щаб да се беше обадил: Ей, Дмитрий Григориевич, стой си в кабинета и чакай да ти звъннат от Кремъл.

При това не само Павлов е в театъра: там е и генерал-майор Климовских, началник-щабът на Западния военен окръг, който в същия този момент се превръща в Западен фронт. Там е и началникът на артилерията на вече фронта генерал-лейтенант Клич. Създава се фронт — а цялото му командване е на театър!

Що за комедия?

Нека все пак не се смеем на безгрижните Павлов, Климовских и Клич, а на Сталин, Тимошенко и Жуков — те повече го заслужават.

Впрочем може и да не се смеем. По-малко от три месеца преди описваните събития в Средиземно море, край нос Матапан, става морско сражение между италиански и британски кораби, което завършва с блестяща победа на британския флот. Решаваща роля за победата на Британия изиграва авиацията и прилагането на едно ново средство — радарите. Освен това на страната на британския флот — и това е най-важното — е внезапността. Британските кораби се появяват на място и по време, където и когато никой не само не ги очаква, но и където наглед не биха могли да се появят. А най-невероятното е, че няколко дни и дори часове преди излизането в морето безгрижните британски адмирали като че ли изобщо не се интересуват от това какво става във флота: танцуват по балове, играят голф, ходят на театър и опера. След което, както казваме ние руснаците, се изнизват незабелязано, по английски.

След разгрома на италианския флот край нос Матапан никой дори не помисля да се смее на поведението на британските адмирали.

Обаче ако италианците бяха сгасили британския флот точно преди да излезе от базите си, щяха да видят британските адмирали балове и голф.

Решението на Сталин от 21 юни 1941 година за разгръщането на петте фронта е заключителен етап на дълъг и невидим отстрани процес. Заповедта незабавно да се пристъпи към строителство на фронтови и армейски полеви командни пунктове е дадена още на 27 май („*Красная Звезда*“, 29 май 1991). Към средата на юни на тези командни пунктове са прехвърлени оперативни групи. На 13 юни 1941 година всички радиостанции на Съветския съюз предават съобщение на ТАСС: „... слуховете, че СССР се подготвя за война с Германия, са лъжливи и провокационни... целта на провежданите в момента летни сборове на запаса на Червената армия и предстоящите маневри е единствено обучението на запасняците и проверка на работата на железопътния транспорт, които, както е известно, се провеждат всяка година, поради което да се представят тези мероприятия като враждебни по отношение на Германия е, меко казано, нелепо“. Именно в този ден, 13 юни 1941 година, става окончателното и пълно разделяне на структурите на управление в западните гранични военни окръзи — освен Ленинградския. В този ден Народният комисариат на отбраната дава заповед фронтовите управления да се изнесат на полевите командни пунктове. В Западния специален военен окръг, също както и в Прибалтийския и Киевския, фронтовете съществуват още от 13 юни. Успоредно с това функционират и военните окръзи. От 13 юни 1941 година в Белорусия съществуват две независими една от друга военни системи за управление: тайно създаденият Западен фронт (командващ армейски генерал Павлов, команден пункт в горите, в района на гара Обуз Лесная) и Западният специален военен окръг (командващ генерал-лейтенант В. Н. Курдюмов, щаб в Минск). Павлов продължава да играе ролята на командващ окръга, но официално вече е командващ фронта и щабът му вече се прехвърля в тайния команден пункт, за да съществува независимо от Западния военен окръг. Самият Павлов заедно с висшето ръководство на фронта засега е в Минск. В театъра.

Целият този театър се разиграва, за да се покаже на германското разузнаване следното: на Западния фронт нищо ново, ние тук в Съветския съюз си живеем тихо и кротко, никой не замисля нищо опасно, ето ги и ръководителите — на театър даже са отишли. Няма ли вече да разберете, уважаеми, че слуховете, че СССР се готви за война с Германия, са лъжливи и провокационни?

В момента, когато в Москва Сталин утвърждава решението за разгръщане на фронтовете, командните пунктове и на петте фронта вече са оборудвани, в много от тях вече има офицери и генерали. Те вече издават заповеди от името на фронтовото командване. Пример: на 21 юни 1941 година в 14 часа и 30 минути на 8-а, 11-а и 27-а армия е наредено да въведат светомаскировка в гарнизоните и на местата на разположение на частите. Нареддането е подписано от помощник-командващия Северозападния фронт полковник Карлин (*ЦАМО, фонд 344, опис 5564, дело 1, лист 62*). Отбележете: подписано не от помощник-командващия окръг, а фронта! Никой не чака германско нападение, но фронтовете вече са разгърнати.

В театъра до армейски генерал Павлов седи генерал-лейтенант Клич, началник на артилерията на Западния военен окръг, а всъщност — на Западния фронт. Ето ви един малък фрагмент за него и за генерал Русиянов, командира на 100-на стрелкова дивизия. Малко по-късно, на 18 септември 1941 година, 100-на стрелкова дивизия ще бъде преобразувана в Първа гвардейска. В заповедта на Върховния главнокомандващ №308 за преобразуване на първите четири дивизии в гвардейски името на генерал-майор Русиянов е на първо място. Именно той официално става съветски гвардеец №1. Сега обаче не говорим за септември, а за началото на юни 1941 година.

„Преди войната 100-на стрелкова дивизия е разположена в предградията на Минск, затова неофициално се нарича столична. В началото на юни 1941 година командирът ѝ генерал-майор Русиянов е повикан в щаба на окръга: трябва да се получат нови 76-мм оръдия. Началникът на артилерията на окръга генерал-лейтенант Клич и Русиянов са стари познати и приятели. Когато остават само двамата, Клич тихо и дори малко неуверено (което не е характерно за него) казва:

— Иван Никитич, съветвам те засега да не взимаш седемдесет и шест милиметровите оръдия. Но само те съветвам. Сам си решавай.

— Защо, лоши ли са?

— Чудесни са. Но имаме само по един боекомплект за тях. А за старите оръдия боеприпаси колкото щеш. Ако започне война, за два дни ще свършиш снарядите за новите оръдия. Какво ще правиш тогава?

— Защо, войната близо ли е?

— И без това вече ти казах повече, отколкото трябва...

— А колко трябва да чакам за новите оръдия?

— Мисля, че не повече от месец“ („Красная Звезда“, 17 юли 1991).

Това фрагментче е като хексоген. Гледаш го мъничко — но как гърми само! Значи в Москва, в Генералния Щаб седи някакъв си гений,

праща в Беларусия най-добрите на света 152-милиметрови гаубици-оръдия МЛ-20 с по десет боекомплекта за всяка. Но оръдията нямат разчети, нямат командири, нямат поддържащ тил. Ами като нямаш артилеристи, изчакай да ги набереш, сформирай батареите, дивизионите и полковете на уралските полигони, подготви ги и чак тогава ги пращай в Беларусия.

Същият този гений от Генералния щаб преща в същата тази Беларусия най-добрите на света 76-милиметрови оръдия, обаче само с по един боекомплект снаряди. Ами като нямаш достатъчно снаряди, дръж оръдията оттатък Волга. И когато заводите започнат да произвеждат снаряди с цялата си мощност, тогава докарай оръдията. Иначе правиш армията беззащитна. На кого му трябват оръдия без снаряди? Само на врага. Само на Хитлер. И хитлеристите вземат пленените съветски 76-мм оръдия на въоръжение и почват производството на снаряди. През първата половина на Втората световна война съветските 76-мм оръдия са най-мощното противотанково оръжие на хитлеристката армия. Защото германците нямат нищо равно и дори подобно на тях.

„Остарелите“ ни оръдия също не са били за изхвърляне. Хитреците от Генералния щаб и Института за военна история изобщо не ги включват в статистиката и направо се подиграват с тях. Но ето ви пак пример: генерал-майор Русиянов се отказва от най-модерните и най-добрите на света оръдия и дивизията му си остава с оръдията образец 1902-а. И за по-малко от два месеца война дивизията му става гвардейска. Първата.

Така че работата не е в „остарялото“ въоръжение.

В началото на войната генерал-лейтенант Клич е арестуван заедно с другите „виновници“. „Професорът по диверсионни науки“ полковник Старинов е свидетел на арестуването му и разказва следното: „Особено ме смая арестуването на Клич. Бях убеден в честността и невинността му... Клич правеше всичко, за да повиши боеспособността на артилерията на окръга. Но му взимаха влекачите, връщаха хората му от позициите за... отбранителна работа. Взимаха му старите оръдия с боеприпасите и вместо тях му пращаха нови без снаряди. Какво можеше да направи Клич?! Да протестира? Протестираше, но го кастреха“ (И. Г. Старинов. *„Мины ждудт своего часа“*, с. 211).

Сега обаче не говорим за снаряди и оръдия, а за това, че в началото на юни 1941 година началникът на артилерията на Западния военен окръг генерал-лейтенант Клич е знаел, че най-много до месец, т.е. в началото на юли, ще избухне война. И намеква за това на генерал-майор Русиянов. „Красная Звезда“ съобщава, че Русиянов разбира намека: „След разговора с Клич командирът на дивизията е наясно, че остава съвсем малко време, и особено упорито набляга на огневата подготовка и на тактическите учения, стяга щаба... И все пак първият ден на войната идва по-бързо от очакваното“.

Русиянов се подготвя за началото на юли, а войната започва две седмици по-рано...

Командирът на 100-на стрелкова дивизия генерал-майор Русиянов научава за предстоящата война от началника на артилерията на Западния военен окръг генерал-лейтенант Клич. Интересно, от кого е научил пък Клич, че войната ще почне в началото на юли? Най-вероятно от командващия Западния военен окръг армейски генерал Павлов.

Не мисля, че Клич или Павлов са знаели плановете на Хитлер. Но са знаели плановете на Сталин. Ако не докрай, то поне онази част, която се е отнасяла до тях.

Да допуснем все пак невероятното: в началото на юни 1941 година генерал-лейтенант Клич знае плановите на Хитлер да нападне най-много до месец. Щом той в Минск го знае и разбира, гениалният Жуков също би трябвало да го разбира. Жуков е на върха и вижда всичко. Разполага с Разузнавателното управление на Генералния щаб, всички разузнавателни отдели на щабове на военните окръзи също му пращат информация. Как се получава така, че един командир с относително нисък ранг в началото на юни бие тревога, а гениалният стратег в Москва не само че не е разтревожен, но и успокоява околните?

Имам и още един въпрос: защо това, че скоро ще има война, трябва да е тайна? Защо един съветски генерал съобщава това само с намек? И то не на всички, а само на своя приятел Русиянов, понеже е сигурен, че той няма да го издаде. Помислете — кой е заинтересован да пази в тайна датата на началото на война? Само нападащата страна, само агресорът. Щом Хитлер е агресорът, да си пази тайните. Защо ние ще му ги пазим? Напротив, трябвало е да се каже пред целия свят: стига глупости, фюрер, знаем какво си намислил!

Между другото, за войната се намеква и на други хора.

Преди войната генерал-майор Агафонов е началник свързочни войски в 11-а армия на Прибалтийския военен окръг. Той си спомня за един разговор с генерал-майор И. Т. Шлемин, тогава началник-щаб на 11-а армия. „Няколко дни преди войната проведохме последното учение на 128-а стрелкова дивизия в района на Калвария. След учението отидох при началник-щаба генерал Шлемин и помолих за разрешение да се приберат полевите кабелни линии.

— В никакъв случай! — категорично отказа началник-щабът и после, вече по-меко, ме попита: — Нима не разбирате обстановката, другарю Агафонов, не разбирате ли за какво са ни нужни?

— Ясно, другарю генерал...“ (В. П. Агафонов. *„Неман! Неман! Я — Дунай!“* М., Воениздат, 1967, с. 20).

И така учението е свършило. А кабелите си остават. Не за учения. И не за отбранителна война. 128-а стрелкова дивизия, както и всички останали, не се подготвя за отбрана и не копае траншеи — тя се учи „да бие врага на негова територия“. На най-любопитните препоръчвам да намерят на картата споменатата Калвария и линията на границата през 1941 година...

Сигурно ще се намери кой да ми възрази, но според мен, щом генералите си обясняват с намеци кога ще почне войната, значи не става въпрос за тайни на Хитлер, а на Сталин.

А Павлов, Клич, Климовских, Копец и Таюрски са на театър не защото си нямат друга работа и не защото се надяват на мирно съвместно съществуване с Хитлер. Точно обратното. Те знаят, че войната идва и че точно затова трябва да ги виждат възможно по-често на обществени места.

* * *

А тежат ли все пак на съвестта на Кулик и Павлов престъпления?
Да.

Не искам да представям нещата само от една страна. За да сме справедливи, трябва да припомним престъпленията на Павлов и Кулик. Някои от тях са непрости. Например и двамата в края на 30-те години воюват в Испания, „за да дадат земята на селяните в Гранада“. На пръв поглед благородно дело — борба с фашизма. Но...

Но към 1936 година в СССР вече са изстребени милиони хора. Фашистът Франко никога не е правил подобно нещо в Испания и дори не си го е помислял.

В СССР милиони хора са вкарани в концлагери, Испания на практика минава без концлагери.

Нашите селяни са вкарани насила в колхози, а испанските си остават свободни. Границите на Испания са отворени и всеки, който не харесва диктатурата на генералисимус Франко, може да замине където си ще, ако иска в Аржентина, ако иска в Австралия, ако иска — в родината на световния пролетариат. А границите на СССР са затворени. И храбрите граничари с верните си кучета посрещат с прещракване на затвора всеки желаещ да посети капиталистическия ад.

През 1932 година комунистите умишлено довеждат СССР до глад, най-страшен на територията на Украйна, и от глад умират още милиони хора. А през 1936-а доблестните ни воители тръгват да освобождават Испания, въпреки че в Испания няма никакъв глад и изобщо не се очертава такъв. По-добре нашите воители

интернационалисти да бяха воювали за свободата на собствената си страна и на собствения си народ, а не да ходят да освобождават чужди страни.

Откъде се взема тази отговорност за съдбата на далечните чужди страни при пълната безотговорност по отношение на съдбата на собствената ти страна?

ГЛАВА XXII

КОЙ МОЖЕ ДА СЕ СРАВНЯВА С ПАВЛОВ?

„Правдивата история“ на Великата отечествена война е фантастична композиция от лъжливите мемоари на Жуков, изцяло фалшивите романи на Стаднюк и филмите на Озеров.

Анатолий Тарас
Предговор към
книгата на И. Дороговаз
„Большой флот страны
Советов“. Минск, Харвест,
2003, с. 8

Понеже са лишени от възможността да се гаврят с бойните умения на командващия Западния фронт армейски генерал Павлов, защитниците на Жуков го удрят на „морално-битово разложение“. Почне ли човек да чете какъв е бил Павлов в ежедневието, веднага разбира причините за поражението на Западния фронт още през първата седмица на войната. Ето ви един пример.

Статията се нарича „Командармът е арестуван от офицер на ГРУ“. Публикувана е в „Независимое военное обозрение“ на 5 декември 2003 година. Автор — Михаил Ефимович Болтунов, „военен писател, автор на много книги за историята на разузнавателно-диверсионните служби“. В статията се разказва за арестуването на „командарм I ранг“ Павлов от „полковника от ГРУ“ Мамсуров.

Още в заглавието военният писател Болтунов допуска две грешки. Длъжността на Павлов е командващ Западния фронт, воинското му звание — армейски генерал. А Болтунов упорито нарича Павлов командарм I ранг. Павлов никога не е имал това звание. След връщането си от Испания комбриг Павлов получава воинското звание комкор и длъжността началник на Автобронетанковото управление на РККА. След Зимната война във Финландия за успешните действия на танковите войски в нечовешките условия в „противотанковата“ местност срещу силен, волеви и умен противник, за решаването на дори теоретично нерешима задача комкор Павлов е произведен в командарм II ранг. На 4 юни 1940 година в Червената армия са въведени генералски звания. В същия ден с постановление на СНК Павлов получава воинското звание генерал-полковник от танковите войски. През януари 1941 година в хода на стратегическата игра по карти, като действа срещу Жуков, Павлов проявява изключително пълководческо майсторство и на 23 февруари 1941 година е произведен в армейски генерал.

За арестуването на какъв командарм през лятото на 1941 година ще ни разправя „военният писател“ Болтунов?

И откъде през юни 1941 година ще се вземе полковник от ГРУ? Авторът на многото „книги за историята на разузнавателно-диверсионните служби“ би трябвало да знае, че ГРУ е създадено на 16 февруари 1942 година.

Равнището на познанията на „военния писател“ си личи ясно не само от заглавието, но и в подзаглавията. Например в следното: „В търсене на щаба на Белоруския окръг“. Авторът съобщава, че „На 29 юни маршал Ворошилов заповядва на Мамсуров да арестува командарм I ранг Дмитрий Павлов, командарм II ранг Владимир Климовских и командарм Николай Клуч“. Но „полковникът от ГРУ“ Мамсуров не може да намери щаба на Белоруския окръг. И това изобщо не е чудно. През 1941 година такъв военен окръг няма. На 11 юли 1940 година Белоруският специален военен окръг е преобразуван в Западен специален военен окръг. Това не е просто смяна на името. В състава на окръга е включена Смоленска област, което противоречи на името Белоруски.

Но ако „полковникът от ГРУ“ е търсел щаба на Западния военен окръг, просто е трябвало да попита първия срещнат. И всеки е щял да му каже: щабът е в центъра на Минск. Освен това през първите дни на войната окръгът се управлява не от Павлов, а от Курдюмов. На 21 юни 1941 година структурите се разделят: основната част на управлението и щабът на Западния военен окръг се превръщат в управление и щаб на Западния фронт и тайно е прехвърлена в командния пункт в района на Барановичи. Точно там се намира Павлов след началото на войната. И там е трябвало да го търси „полковникът от ГРУ“. А по-малката част на управлението и щаба остава на старото си място и запазва предишното си название: щаб на окръга.

Преди да тръгне от Москва, „полковникът от ГРУ“ е трябвало да се поинтересува в Генералния щаб къде се намира щабът на Западния фронт. Защото местоположението на нисшестоящите щабове се определя и утвърждава от висшестоящите. В Генералния щаб би трябвало да знаят, че щабът на Западния фронт трябва да се намира в района на гара Обуз Лесная югозападно от Барановичи. А пък ако го е нямало там, то това не е по вина на командващия фронта армейски генерал Павлов. Началникът на Генералния щаб армейски генерал Жуков, който уж знаел, че германският удар ще е срещу Барановичи, определя мястото на командния пункт именно на пътя на германския

танков клин. Припомнете си плана на Генералния щаб от 15 май 1941 година, който Жуков нарича „бележка“. В него е посочено мястото на щаба на Западния фронт — Барановичи. От една страна, Жуков уж предвиждал, че главният удар на германската армия ще е в направление Барановичи, от друга — поставя точно там щаба на Западния окръг. Е, не е ли вредителство това?

От една страна, Сталин уж кипва, сумти, ръмжи и отхвърля плана от 15 май 1941 година, но щабът на Западния фронт се оказва точно там, в Барановичи. Точно според плана и въпреки ръмженето.

Ако Павлов е превишил пълномощията си и е изтеглил командния си пункт от направлението на удара, това не е вина, а заслуга. Вината е на някой гений в Генералния щаб.

Четем статията на „военния писател“ по-нататък и направо се хващаме за главата. Владимир Ефимович Климовских не е командарм II ранг. Той е генерал-майор. През 1941 година в Червената армия изобщо няма воинско звание командарм. През юни 1940 година огромната част от висшия команден състав на Червената армия получава генералски и адмиралски звания. Със старите звания комбриг и комдив остават някои пуснати от затвора военни. Но и на тях в повечето случаи присвояват генералски звания. Един пример: освободеният комдив К. К. Рокосовски (*званието му е присвоено на 26 ноември 1935 г.*) на 4 юни 1940 година става генерал-майор. През 1941 година званието комбриг носят все още достатъчно много хора. Със звание комдив са по-малко — осем. Само един човек в цялата Червена армия носи званието комкор — Л. Г. Петровски. А командарми няма. Или са разстреляни, или са станали генерали.

До въвеждането на генералските звания званието „командарм“ съществува по-малко от пет години. Хората с това звание са малко: през 1937 година петима I ранг и десетима II ранг. След разстрелите званието командарм получават още няколко души. Сред тях са Конев, Кулик, Мерецков, Тимошенко, Шапошников, Ковальов, Тюленев. Няма командарм Климовских. И очевидно няма и никакъв „командарм Клуч“. Има генерал-лейтенант Николай Александрович Клич.

По-нататък в повествованието на „военния писател“ се появява „командарм“ Ерьоменко. След войната Андрей Иванович става маршал на Съветския съюз. Нима на автора на толкова книги за „разузнавателно-диверсионните служби“ му е било тъй трудно да вземе мемоарите на маршала и да провери какво звание е имал през описвания период? Ерьоменко получава званието комкор на 4 ноември 1939 година, а генерал-лейтенант — на 4 юни 1940-а. Не е бил командарм нито преди въвеждането на генералските звания, нито след това.

Пък и след като на „военния писател“ толкова му харесват отменените воински звания, защо не нарича командарм и Жуков?

С маршалите пък е ужас. Авторът споменава „Константин Мерецков“. Ако имате предвид бъдещия маршал на Съветския съюз, господинчо, той се казва Кирил Афанасиевич.

След като ни демонстрира дълбоките си познания, „военният писател“ разобличава Павлов: лош човек бил. Единственият му източник са спомените на „полковника от ГРУ“ Мамсуров, който бил арестувал Павлов. Че може ли ченгето Мамсуров да каже нещо хубаво за един арестуван?

Между другото, това е същият Хаджи-Умар Джиорович Мамсуров, който, стигнал до званието генерал-полковник, през 1957 година подготвя заедно с Жуков държавен преврат, но в последния момент се уплашва и се покаява пред Хрушчов.

Никой не обвинява Мамсуров нито че се уплашил, нито че е подготвял преврат. Но човек или прави нещо, или не го прави. А не да се люшка като махало.

Съвсем стряскащо е последното подзаглавие на разобличителната статия: „Нашивки за скок през прозореца“. „Военният писател“ продължава разказа си за обстановката в щаба на Западния фронт на 5 юли 1941 година: „През прозореца на щабната барака скача известен тогава военачалник... Но скача лошо — изкълчва си крака и го отвеждат в лечебницата. На следващия ден Мамсуров го вижда с патерици. Но най-смайващото е, че на гърдите на пълководеца, на идеално изгладената му гимнастюрка са се появили две лентички — златна и червена, означаващи тежко и леко раняване: тези отличия са въведени неотдавна. Военачалникът явно е бил убеден, че няма да му се наложи да воюва още дълго, и е искал в бъдеще да се възползва максимално от участието си в бойните действия. Това, че е получил «раните» си при скачането от прозореца на щаба, явно изобщо не го притеснява. Този мошеник също прилича в някои отношения на командарм I ранг Павлов“.

Виждате ли колко е просто? Самият „командарм I ранг“ Павлов не е скачал през прозореца от страх и не си е слагал нашивки за този скок, но някой си безименен скочил и това много приличало на поведението на Павлов. Е, при такива пълководци няма защо да се чудим, че Западният фронт рухва.

Аз обаче, уважаеми „военни писателю“, ще си позволя да не ви повярвам. Нищо такова не се е случило в щаба на Западния фронт на 5

юли 1941 година. И не е можело да се случи. Вашият „полковник от ГРУ“ е лъжец. Вие, „военният писател“, не виждате ли, че лъже? Нашивките за раняване са въведени в Червената армия със заповед на Народния комисариат на отбраната №213 от 14 юли 1942 година — т.е. цяла година и една седмица след описваните от вас събития.

За Кулик и Павлов са написани много статии и книги. Някой си Озеров ги осмива в омерзителните си „кино-епопеи“. Подиграват им се и се гаврят с тях всевъзможни Бондаревци и Стаднюци. Но всичките обвинения срещу Павлов и Кулик са на равнището на „Независимое военное обозрение“. Хора като „военния писател“ Болтунов охуват военните способности на армейски генерал Павлов, без изобщо да се поинтересуват какво е воинското му звание, без да знаят името на окръга, който той командва преди войната, без да имат ни най-малка представа за процесите, които протичат в Червената армия, без да помнят имената на пълководците, дори на прочутите, за които разказват на доверчивите читатели.

Няма смисъл да се спори с хора като Озеров, Болтунов, Бондарев, Стаднюк и така нататък.

За Дмитрий Григориевич Павлов и Григорий Иванович Кулик има други свидетелства. И документи.

Например такива. На съвещанието по военна идеология на 13 май 1940 година Павлов заявява: „Враговете на народа се оказаха толкова много, че се съмнявам дали всички са били врагове“ (РГВА. Фонд 9. Опис 36. Дело 2861. Лист 160).

Великият стратег събира смелост за подобна постъпка чак след смъртта на Сталин, пък и тогава — чак когато да се критикува Сталин се препоръчва от висшестоящите инстанции. Когато обаче по нареждане отгоре критикуването на Сталин спира, спира и изобличителят Жуков. А Дмитрий Григориевич Павлов има достатъчно смелост, за да каже такова нещо публично, и то *тогава*. И го прави с пълната убеденост, че думите му веднага ще бъдат донесени на Сталин, Молотов, Берия и Вишински.

Маршалът на Съветския съюз Григорий Иванович Кулик също не е от плашливите. През 1938 година, в разгара на терора, Павлов, Кулик, Г. К. Савченко и П. С. Алилуев пишат на Сталин писмо с настоятелното искане да се спрат репресиите срещу армията. „Четиримата дори представят проект за решение на Политбюро на ЦК

на ВКП(б) по този въпрос“ (О. Ф. Сувениров. „Трагедия РККА 1937-1938“. М., Терра, 1998, с. 334).

Кулик и Павлов разбират и от работата си.

През четирите предвоенни години, от май 1937 до август 1941 година, Кулик оглавява артилерията на Червената армия. По принцип почти всичко, с което Червената армия влиза във войната и я завършва през 1945 година, е прието на въоръжение тъкмо през този период. А именно: 76-мм оръдие УСВ, 122-мм гаубица М-30, 152-мм гаубица М-10, 152-мм гаубица-оръдие МЛ-20, 210-мм оръдие Бр-17, 280-мм мортира Бр-5, 305-мм гаубица Бр-18, 25–, 37–, 76– и 85-мм зенитни оръдия, 50–, 82–, 107– и 120-мм минохвъргачки, реактивните установки за залпов огън БМ-8 и БМ-13. Кулик може да бъде обвинен в много недостатъци, може да го наричат както си щат, но артилерията на Червената армия е била най-добрата на света. Такъв маршал няма нито Германия, нито Великобритания, нито САЩ, нито Франция, нито Италия, нито Япония. Начело на нашата артилерия е „идиот“, но пък артилерията ни е добра. Там били гении. Само че почти всичките тези гении преди Втората световна война правят „научнообосновани“ изявления за „отмирането на артилерията“.

Началникът на Генералния щаб на сухопътните войски на Германия генерал-полковник Ф. Халдер на 2 февруари 1941 година пише в работния си дневник онова което му е известно за съветската артилерия: материалната част е остаряла. На 22 юни 1941 година германската армия нанася внезапен удар срещу Съветския съюз и мнението на Халдер за съветската артилерия бързо се променя. Ето какво записва той в същия дневник на същата тема на 12 юли 1941 година: „Ефективността на снарядите е добра, моралното въздействие е силно. Много нови, неизвестни ни досега артилерийски системи“. Ето ви признание за заслугите на маршала на Съветския съюз Г. И. Кулик. Нито Япония, нито Германия, нито САЩ, нито Британия не успяват нито да създадат, нито да копират чак до края на войната оръдията и гаубиците, с които разполага още в началото й Червената армия. Главният съветски артилерист не просто осигурява въоръжението на Червената армия с най-добрата на света материална част в съответните количества, но успява да го направи така, че германското разузнаване да не забележи нито разработването, нито изпитанията на новите съветски артилерийски системи, нито масовото

им внедряване в производство, нито превъоръжаването на съветската артилерия с нова материална част.

Танковите войски пък до 1940 година се командват от Павлов. По негово време е приет на въоръжение най-добрият на света лек плаващ танк Т-40, най-добрият танк на всички времена и народи Т-34, най-добрият тежък танк на света КВ.

И не ми възразявайте, че танковете били проектирани от конструкторите, а Павлов само наблюдавал. И че танковете са приети на въоръжение не благодарение на, а въпреки Павлов. За приноса му също има достоверни свидетелства.

Ще дадем думата на Героя на социалистическия труд член-кореспондент на АН на СССР Василий Семьонович Емелянов. Преди войната той е началник на Главното управление за производство на бронирани машини. След разстрела на Павлов би могъл да си припише идеята за създаването на танкове с противоснарядна броня. Но не го прави.

Емелянов стига до идеята за танкове с противоснарядна броня и независимо от него до същото решение стига и Павлов. И не само стига, но и успява да получи подкрепата на Сталин по въпроса.

Емелянов разказва:

„Отново повдигнах въпроса за нови танкове с тежка броня, която да ги защити от обстрел със снаряди.

— Не е лесно да се създадат такива танкове, но ако ти ни помогнеш, можем бързо да започнем работа.

Павлов се подсмихна и каза:

— Да не си мислиш, че паса треба? — И извади от огнеупорната си каса един лист и ми го подаде. — Чети.

Над кратката бележка за необходимостта да се започне разработката на тежки танкове беше написано: «Аз съм за. Сталин»“ (В. С. Емелянов. *„На пороге войны“*. М., Советская Россия, 1971, с. 82).

През първата половина на XX век преходът от противокуршумно към противоснарядно брониране е единствената възможна насока за развитие на танковете — без плаващите, естествено. Сега, през XXI век, ни е лесно да се чудим: че може ли някой да се е съмнявал в това? Не им ли е било ясно? От висотата на днешните си знания ни е трудно да си представим съмненията на конструкторите от онова време. През

трийсетте години на XX век обаче тази идея е трябвало да пробие дебелата стена на неразбирането. В Германия не се намира генерал, равен на Дмитрий Григориевич Павлов. Тази идея не успява да защити, пък и не се опитва, нито Гудериан, нито Гот, нито Манщайн. Нито един германски генерал след войната не може да се похвали, че преди нея е разполагал с документ с резолюция: „Аз съм за. Хитлер“.

В Америка също никой не успява да пробие стената. И в Япония. И в Италия. Те нямат генерали като Дмитрий Григориевич Павлов. Плахи опити се правят във Великобритания, но като цяло завършват с провал. „Матилда“ има добра броня, но оръдието ѝ е 40-мм. Дори най-„остарелият“ лек съветски танк Т-26 има по-мощно оръдие. Освен това „Матилда“ може да се движи само по равно и по надолнище. Няма сили да се изкачи по наклон.

Ето ви една шега на британските танкисти от началото на Втората световна война: „Как се казва «Матилда» на върха на хълм? Отговор: чудо!“

На британските генерали обаче не им е до шеги. Колоните танкове „Матилда“ трябва да се придружават от колони влекачи, чието предназначение е да изтеглят танковете по наклоните. На всички, които се интересуват от тези въпроси, препоръчвам книгата Fletcher D. The Great Tank Scandal: British Armour in the Second World War. London, HMSO, 1989.

Не е по-добър и британският танк „Чърчил“. Бронята му е мощна, почти като на съветските танкове. Разликата е там, че плочите на бронята на съветските танкове се заваряват и се получава почти монолитна кутия, като заварките са по-здрави от самата броня. Британската технология от онова време още не е стигнала до това решение. Затова към рамката с нитове се прикрепват стоманени листове, а вече към тях с болтове се завиват плочите на бронята, които не са съединени една с друга. Въпреки мощната броня корпусът не струва — при достатъчно мощни удари бронята „спира“ снаряда, но корпусът „играе“. Случва се плочите на бронята и да паднат. Оръдието на „Чърчил“, особено в първите варианти, е смешно немошно. Двигателят също. Уинстън Чърчил, казват, се пошегувал: „Танкът, кръстен на мое име, има повече недостатъци и от мен“.

Да се изкачва по наклон за „Чърчил“ е истинско мъчение.

Между другото това е един от главните аргументи срещу танковете с тежка броня. Изчисленията на западните специалисти показвали, че танк с противоснарядна броня не може да действа на пресечена местност. Тогава какъв е смисълът от такъв танк? Да го теглиш нагоре по склоновете и после да се пързая надолу като шейничка?

Т-34 не страда от този недостатък. „Много ми харесваше конструкцията на танк Т-34. По време на изпитанията водачът на един от тези танкове подкара машината си към един стръмен хълм. Стоях до Ворошилов и видях как се разтревожи.

— Къде е тръгнал? Сега ще преобърне машината. Че може ли с танк да се изкачи такъв склон?

Ворошилов стисна рамото ми толкова силно, че ме заболя. Не откъсваше очи от машината.

А водачът упорито я изкачваше нагоре. Сърцето ми спря. Но ето — последно усилие и машината се изкатери на върха. Всички заръкопляскаха.

— Браво! — възкликна Ворошилов и пусна рамото ми. — Нито един противник няма да очаква танкова атака при такъв наклон. Браво! Юнаци!...

В програмата на изпитанията влизаше и преодоляването на заграждения от вкопани в земята железобетонни стълбове, а също така на ровове и различни други препятствия.

Водачът на един Т-34 спря пред едно от загражденията — не можа да го преодолее. Павлов изтича до танка, седна на мястото на водача, засили машината и «прехвърча» през заграждението“ (В. С. Емельянов. *„На пороге войны“*. М, Советская Россия, 1971, с. 173–174).

По това време Павлов е началник на Автобронетанковото управление на Червената армия. Можел е и да не влиза в танка. Но Т-34 е бил негова рожба. Както и КВ, както и Т-40. Павлов е можел да управлява Т-34 по-добре от механик-водачите. А те не са били обикновени механик-водачи, а професионалисти от Центъра за изпитания на бронетанкова техника.

Когато се говори за създателите на Т-34, на първо място се поставя главният конструктор Михаил Илич Кошкин. Когато се говори за КВ — главният конструктор Жозеф Яковлевич Котин. И двамата са изключителни конструктори, разбира се, и никой не може да им отнеме славата.

И все пак конструкторът е изпълнител на поръчката. Като строителния инженер. Ако му наредят да построи царски дворец — ще го построи. А пък ако утре му кажат да строи панелки, и тях ще направи. Същото е и с конструкторите на танкове. Ако възложителят иска танкове за бърз марш по автостради, ще му ги направят. Ако иска плаващи танкове — също.

Да се позамислим обаче за друго. Едновременно, независимо един от друг, при пълна секретност са създадени два танка — КВ и Т-34. И двата са приети на въоръжение в един и същи ден — на 19 декември 1939 година. Единият танк се разработва в Ленинград, другият — в Харков. Единият е тежък, другият — среден. Конструкторите не са могли да се консултират един с друг, не са имали и това право.

Но и двамата, и Котин, и Кошкин, независимо един от друг повтарят пет основни елемента, които правят танковете им най-добрите на света. И двамата слагат дългоцевни 76-мм оръдия. И двата танка имат противоснарядна броня. И двата имат един и същ дизелов двигател В-2 (за тежкия танк е използван форсиран вариант). И двата танка имат ниско специфично налягане на единица площ благодарение на широките си вериги. Можем да продължим със съвпаденията. Първото правило на разпознаването обаче гласи: ако съвпаденията са повече от две, значи не са съвпадения. Значи това е система.

Котин създава тежък танк, Кошкин — среден. Но някой им е поръчал тези танкове. В един и същи ден — и държи и работата да се свърши в едни и същи срокове. Възложителят е имал съвсем ясна представа какво му трябва. Въпреки че тежките и средните танкове имат различно предназначение във войната, проектирани са от

различни колективи и са произвеждани в различни заводи, в конструкциите и на двете машини виждаме една и съща логика, един и същ почерк, един и същ поглед върху нещата.

Та кой е този възложител?

„Като се взира в непроницаемия мрак на бъдещата война, неизвестният руски гений успява да види в него онова, което не вижда никой друг. Той създава танкове именно за онези условия, които после диктува войната“. Така описват създателя на най-добрите танкове на света в чужбина.

Името на „неизвестния руски гений“ е известно. Той се казва Дмитрий Григориевич Павлов. „Танковете Т-34 и другите танкове, които се прославиха през годините на Великата отечествена война, са мечтата на Д. Г. Павлов, възплътена в метал“. Това го казва маршалът на Съветския съюз Кирил Афанасиевич Мерецков (*„На службе народу“*. М., ИПЛ, 1968, с. 201).

Но очернянето на Павлов продължава. Очернят го „автори на много книги за историята на разузнавателно-диверсионните служби“ по централизирана поръчка от Лубянка. Мотивът е разбираем. Защото къде в началото на новото хилядолетие младото поколение може да прочете за ръководната и направляваща роля на Централния комитет на Комунистическата партия? За решаващия принос на ЦК за разгрома на хитлеристка Германия? Това може да се намери само в книгата на Жуков *„Спомени и размисли“*. Точно затова тя се превъзнася и на великия стратег, от чието име е написана и пренаписвана вече толкова пъти, му вдигат паметници: десетки и стотици. За да не бъде забравена ролята на Централния комитет, Жуков трябва да бъде възхваляван, въздиган до небесата, а всичко, което блести и сияе, трябва да се стъпче в калта. Защото ако се очерни армейски генерал Павлов, ще блесне Жуков. Нали в мрака светят и гнилите пънове.

* * *

Ако си спомним заслугите на Павлов и ги оценим по достойнство, мъждивата светлинка на Жуковото величие ще помръкне. Но ако мъртвият Жуков млъкне, кой ще възславя Комунистическата партия и нейния Централен комитет?

ГЛАВА XXIII

ЗА НЕВЕРОЯТНАТА ПРОЗОРЛИВОСТ

Трябва да признаем, че Георгий Константинович се стремеше да каже цялата истина за войната — такава, каквато я виждаше.

А. Д. Миркина,
редактор на дванайсет
различни версии на
книгата на Жуков
„Спомени и размисли“
„Аргументи и
факти“, №18-19, 1995

Жуков е гений на военното изкуство.

Поне така се твърди в централния орган на Министерството на отбраната на РФ вестник „Красная Звезда“ от 19 февруари 1999 година.

Един от най-великите подвизи на гения е спасяването на Ленинград през есента на 1941 година. „Германските войски имаха общо трикратно превъзходство, а на направленията на главните удари и осемкратно, голямо преимущество в огнева мощ и подвижност, така че нанесоха поражения на Северозападния фронт и на 10 юли стигнаха далечните подстъпи към Ленинград... Ленинград наистина можеше да падне. Само спасителният гений на Г. К. Жуков, неукротимата воля на пълководеца предотвратиха...“ И т.н. (*генерал-майор М. Белов. „Красная Звезда“, 19 април 1996*).

Германците имат 3 хиляди танка, ние — 23 хиляди. Горедолу такова е съотношението и в авиацията и артилерията. Как ли германските генерали са се изхитрили да имат трикратно превъзходство, а на направленията на главните удари — и осемкратно? Ако повярваме на този текст, излиза, че Жуков, който в началото на войната е началник на Генералния щаб, е държал всичките си танкове, самолети и оръдия там, където е нямало противник, а там, където противникът напада, не се е сетил да сложи нищо.

Още нещо: противникът стига до далечните подстъпи на Ленинград на 10 юли, а спасителят Жуков се появява в града на 13 септември. Кой и как е успял два месеца да удържи осемкратно превъзхождащия го враг на подстъпите към Ленинград, докато дойде спасителят?

За да оценим личния принос на гениалния пълководец за спасяването на северната столица, не бива да забравяме, че опасността от превземането на Ленинград е от 10 юли до 6 септември 1941 година. По това време Жуков го няма там. Там са Молотов, Маленков, Ворошилов и Жданов.

Молотов е вторият след Сталин в Съветския съюз. Маленков е третият. Понякога през войната поради ситуацията Маленков става втори, а Молотов — трети. След това пак си сменят местата.

Ако разгледаме тази група вождове от гледна точка на партийната йерархия, Молотов, Маленков, Ворошилов и Жданов са централната група на Политбюро. Липсва само Берия.

Държавният комитет на отбраната, както цитирахме, е „извънреден висш държавен орган на СССР, в който през войната е съсредоточена цялата власт. Постановленията на ДКО имат силата на военновременни закони“. През август, в критичните за Ленинград дни, трима от петимата членове на ДКО са в Ленинград и само двама, Сталин и Берия, са в Москва.

Освен това в Ленинград са Вознесенски, Косигин, Родионов, Щиков, Попков. Всеки от тях може да извърши и невъзможното. Доказали са го по време на колективизацията и индустриализацията. През войната също действат решително и свирепо. През септември армейски генерал Жуков сменя маршал Ворошилов на поста командващ Ленинградския фронт. Това наистина е висока длъжност. Отбраната на Ленинград обаче не се изчерпва с чисто военни действия. Висшите ръководители, на които Сталин възлага отбраната на Ленинград, трябва да решават много други задачи освен военните — политически, икономически, организационни, мобилизационни, снабдителни, транспортни, евакуационни, финансови, медицински, санитарни и т.н. — нямат край. И като цяло се справят с тези задачи. Тоест Жуков съвсем не е главният „спасител“.

Ще кажете: но те не са военни.

Правилно. На 23 август обаче, три седмици преди появата на Жуков, пристигат: народният комисар на военноморския флот адмирал Н. Г. Кузнецов, командващият ВВС на Червената армия генерал-лейтенант П. Ф. Жигарев и командващият артилерията на Червената армия генерал-полковник Н. Н. Воронов. Както виждаме, в Ленинград е събрана не само най-влиятелната част от партийните вождове, но и висшето ръководство на Въоръжените сили. Няма го само върховния главнокомандващ. Всичко това — без да броим командващите Балтийския флот и Ленинградския фронт с щабовете им.

Така че е имало кой да ръководи отбраната на града.

Шестнайсет години след тези събития, през 1957 година, Жуков прави държавен преврат. Великият стратег временно, както смята, качва на трона Хрущов и сваля от постове им повечето членове на Президиума на ЦК на КПСС, включително Молотов, Маленков, Каганович и Шепилов. Всички смъкнати от върховете веднага са зачеркнати от историята и както е прието, престават да си спомнят за тях. Всичките им заслуги са забравени. След няколко десетилетия заслугите на Молотов, Маленков, Жданов, Кузнецов, Родионов, още един Кузнецов (адмиралът), Жигарев, Новиков, Воронов и други ръководители се приписват на гения на Жуков.

В първото издание на мемоарите на Жуков спасяването на Ленинград е описано красиво. В следващите — още по-красиво.

Смущава обаче обилието на варианти.

Да започнем поред. Всичко почва оттам, че на 29 юли 1941 година началникът на Генералния щаб армейски генерал Жуков в кабинета на Сталин предсказва катастрофата на съветските войски в района на Киев. Предлага войските да се изтеглят и Киев да се предаде на противника. Сталин не се съгласява. В този исторически момент в кабинета на Сталин са Маленков и Мехлис. Те не слушат мъдрите съвети на великия пълководец, а пригласят на Сталин. Разговорът почти преминава в кавга. Сталин нарича гениалното прозрение на великия пълководец глупости. Гордият пълководец не може да търпи подобно отношение и иска да го освободят от поста началник на Генералния щаб.

Всичко това изглежда достатъчно достоверно. На пръв поглед. Но някои моменти ни карат да се вгледаме по-внимателно. Жуков описва същия спор със Сталин — за изтеглянето на войските от Киев — и на писателя Константин Симонов. В този вариант обаче на Сталин приглася злодеят Берия, а не Маленков и Мехлис.

Е, толкова ли е голяма разликата кой от глупавите блюдолизци е пригласял на вожда в този спор, кой заедно със Сталин е отхвърлил мъдрите съвети на великия военен мислител? Не е голяма. Но просто заради истината нека възстановим ситуацията. Отваряме „Журнал записи лиц, принятых И. В. Сталиным“ и виждаме: на 29 юли 1941 година Мехлис не е бил в кабинета на Сталин. Така че не е можел да му приглася. И Маленков не е бил там. Злодеят Берия също. И най-невероятното — в този исторически ден там не е бил и самият Жуков. Цялата му мъдрост и невероятна прозорливост са с по-късен, пенсионерски произход.

Освен това на 29 юли 1941 година Жуков просто не може да е настоявал за изтеглянето на съветските войски от Киев. Понеже няма защо да се изтеглят. Германските войски щурмуват Киевския укрепен

район челно и 37-а армия на генерал-майор А. Власов геройски отблъсква всички опити на противника да превземе града с пристъп. През юли германското командване просто няма възможност да притисне Киевската групировка на съветските войски в дълбочина. Такава възможност се появява чак в края на август в резултат на Смоленското сражение и на редица други сражения надолу по Днепър. Но и тогава германското командване е изправено пред неразрешима дилема: да тръгне направо към Москва или първо да нанесе удар, като заобиколи Киев.

През юли, когато Жуков уж иска съветските войски да се изтеглят от района на Киев, нито Хитлер, нито генералите му не замислят никакво обкръжаване на съветските войски в този район. Не са можели да знаят каква ще е стратегическата ситуация през втората половина на август, да не говорим за септември. Жуков обаче предвижда действията им не само за целия август, но и за септември. Разкрива коварните замисли на Хитлер още преди да са възникнали...

Или със задна дата.

Както и да е, на 29 юли 1941 година Жуков е свален от длъжността началник на Генералния щаб и е пратен да командва войските на Резервния фронт. А през септември Сталин го вика в Кремъл. В първото издание на „Спомени и размисли“ това е описано по следния начин: „На 8 септември бях повикан при Й. В. Сталин. Късно вечерта влязох в приемната. Казаха ми, че Й. В. Сталин ме чака в кремълския си апартамент...“ (*„Воспоминания и размышления“*. М., АПН, 1969, с. 310).

Геният на военното изкуство обаче веднага е опроверган от бойните си другари и бившите си подчинени. Въпросът е там, че от 30 август до 8 септември Резервният фронт под мъдрото ръководство на изтъкнатия пълководец Жуков неуспешно се опитва да обкръжи групировката германски войски в района на Елня. Подготовката не струва. Операцията се проваля. Няма никакво обкръжение. Напразно са пролетели цистерни войнишка кръв. Финалът на операцията е печален. Още през декември 1940 година на съвещание на висшия команден състав на Червената армия Жуков дрънка за внезапни стремителни настъпателни операции на чужда територия и за обкръжения на грандиозни вражески групировки. Възражава му маршалът на Съветския съюз Семьон Михайлович Будьони. Говори ясно, разбираемо и умно. И покрай другото казва: „Ако искаш да излезеш в тил на противника, ако искаш да го обкръжиш, трябва да знаеш, че непременно ще си обкръжен и ти“ (*„Накануне войны. Материалы совещания высшего руководящего состава РККА 23–31 декабря 1940“*. М., Терра, 1993, с. 272).

Точно това се получава с Жуков в района на Елня.

Стратегът се опитва да обкръжи групировката на противника, но на 8 септември германските войски нанасят контраудар, който обезсмисля всички усилия и жертви на Резервния фронт. Нещата вървят към обкръжение и поражение.

В същото това време на 600 километра на север, в района на Ленинград, боевете стихват. В мемоарите си Жуков възможно по-бързо

трябва да се озове именно там, в Ленинград, докато боевете още не са спрели съвсем. И Жуков заявява, че на 8 септември го бил извикал Сталин и му заповядал да поеме командването на Ленинградския фронт. Ако се вярва на първото издание на мемоарите на Жуков, на 9 септември той вече е кацнал в Ленинград.

За жалост в момента, когато излиза първото издание, все още има много свидетели на събитията. И почват въпросите: нима в момента, когато Резервният фронт е в беда, командващият фронта армейски генерал Жуков зарязва войските си и бърза към Москва, а оттам — за Ленинград? Резервният фронт е на ръба на разгрома по вина на великия си командващ — нали той е повел полковете в настъпление. Защо бяга? Кой ще му оправя бакиите?

Геният на военното изкуство не възразява. Но второто издание е допълнено с разказ за някакъв „млад, недостатъчно опитен командир на дивизия“ — не се споменава нито името, нито званието му. В онова объркано време командир на дивизия е можел да бъде и генерал, и полковник, и подполковник, дори майор. Номерът на дивизията също не се посочва, така че не е възможно, да разберем кой е този млад и неопитен офицер. Но за всичко е виновен той и само той — някой неизвестен, без име и звание. Той е сбъркал. „От тази грешка незабавно се възползва противникът и с танкова атака разруши бойния ред на дивизията... Днес е трудно да се каже коя страна понесе повече загуби. Контраатаката на хитлеристите беше отбита, но се наложи да спрем настъплението на този участък. Това беше цената за необмислените действия на командира на тази дивизия. Почти до вечерта на 9 септември ми се наложи да съм заедно с този командир на наблюдателния му пункт, за да поправим допуснатата грешка. По-рано през деня неочаквано беше дошла телефонограма от Б. М. Шапошников: в 20 часа същия ден Върховният ме викаше в Ставката“ (АПН, 1975, Том 1, с. 376).

И така в първото издание на 9 септември Жуков вече геройски отбранява Ленинград и отблъсква яростните атаки на противника. А във второто в същия ден в района на Елня поправя идиотските грешки на някакъв си млад и неопитен командир на някаква неопределена дивизия.

В първото издание (с. 306) Жуков признава, че „не успяхме да завършим обкръжаването на противника и да пленим елнинската

групировка“. (Това си е авторски похват, достоен за подражание. Когато има победа, Жуков пише: *успях*. А когато става въпрос за позорно поражение: *не успяхме...*)

Геният на военното изкуство обяснява причината за провала при Елня: имал малко танкове. Невероятно обяснение. Като нямаш пари в джоба, не ходи в скъп ресторант. Като нямаш достатъчно танкове, къде си тръгнал да провеждаш грандиозна операция с цел обкръжаване на врага? Жуков се фука, че тъкмо той бил настоял за провеждането на операцията в района на Елня. Защо е настоявал, след като е знаел, че силите му не са достатъчни?

Във второто издание геният на военното изкуство е принуден да си спомни и за загубите. Вярно, трудно му е да каже „коя страна понесе повече загуби“. Тоест той така и не е решил кой все пак е пострадал повече от операцията край Елня, коя страна е загубила. Пак добре. Защото Жуков изобщо не споменава за загубите си в останалите си операции. Тук поне признава: и ние имяхме загуби.

Сраженията свършват и Жуков бърза да се срещне със Сталин. В първото издание, както посочихме, късно вечерта стратегът влиза в приемната на работния кабинет на Сталин и дежурният секретар му казва, че вождът го чака в кремълския си апартамент...

Във второто издание Жуков е повикан от Сталин не на 8, а на 9 септември. Променя се обаче не само датата. „Влязохме в Кремъл. Цареше мрак. Изведнъж в очите ми блесна фенерче. Шофьорът спря. Познах военния — беше началникът на управлението за охрана генерал Власик. Поздравихме се.

— Върховният главнокомандващ нареди да ви посрещна и да ви заведе в апартамента му“.

На кое да вярваме?

Ако, както пише в първото издание, Жуков отива в работния кабинет на Сталин, значи Власик не го е посрещнал на Боровицките врата и не му е предал заповедта на Сталин.

Ако пък, както пише във второто издание, Власик чака Жуков и по заповед на Сталин го води право в апартамента му, значи Жуков не е ходил в работния кабинет на вожд.

Както и да го въртим, едната от тези сцени е измислена — а може би и двете.

Можем, разбира се, да предположим, че и едното, и другото е вярно: началникът на охраната Власик спира Жуков на Боровицките врата и му предава заповедта да не ходи в работния кабинет на Сталин, а да отиде направо апартамента му, но Жуков не го слуша, отива в кабинета и там, в приемната, дежурният секретар още веднъж обяснява на стратега: а бе не е тук вождът, чака ви в апартамента... В този случай действията на Жуков много напомнят действията на смешника от „Седемнайсет мига“.

Но защо сме седнали да се занимаваме с дреболии? Не е ли все едно дали още на влизане в Кремъл началникът на охраната казва на Жуков да отиде в апартамента на Сталин, или му го казва дежурният секретар в приемната на кремълския кабинет?

Не е. Всяко нещо се състои от дребни подробности. Включително и мемоарите на великия стратег. Ако се обърка в подробностите за едно, въпреки че мемоарите му са писани, преписвани и проверявани многократно, може да се обърка и за друго. Ами ако и към изпълнението на служебните си задължения се е отнасял по същия лекомислен начин като към измислиците си за войната?

Между другото, още една подробност. Жуков нарича „генерал“ Власик „началник на управлението за охрана“. През войната обаче Николай Сидорович Власик няма генералско звание. Става генерал на 12 юли 1945 година. През септември 1941 година званието му е комисар на държавна сигурност III ранг. Разликата е и в това, че генералите са с лампази, а комисарите на държавна сигурност — без. Освен това тогава Власик е началник на 1-ви отдел на НКВД. Началник на управлението става на 12 май 1943 година.

И ето че най-сетне Жуков е в апартамента на Сталин. Освен домакина на масата седят „А. С. Шчербаков, В. М. Молотов, Г. М. Маленков и други членове на Политбюро“. Така пише в първото издание. Във второто издание Маленков изпада от списъка. В следващите, по-правдиви издания, го връщат на масата на Сталин.

Сталин (ако се вярва на мемоарите) похвалил Жуков за успеха на операцията край Елня... въпреки че самият Жуков само четири страници преди това признава, че тя е неуспешна. Излиза, че Сталин го хвали за това, че се е провалил.

И след това Сталин бил казал: „Бяхте прави тогава (имаше се предвид докладът ми от 29 юли)“ (АПН, 1969, с. 310).

Ако Сталин наистина е казал тези думи, значи публично признава, че свалянето на Жуков от поста началник на Генералния щаб е било необосновано и несправедливо.

Сталин обаче не е казал нищо такова. Вече установихме, че на 29 юли Жуков не е направил никакви предсказания за действията на Хитлер през септември. Просто защото не е имало какво да се предсказва: нито Хитлер, нито фелдмаршалите му са могли да знаят как ще свърши Смоленското сражение и каква ще е ситуацията в края на август, да не говорим за средата на септември. Не са могли да знаят и кога и как ще свършат сраженията в района на Уман, на Кременчуг и Днепропетровск. Не са знаели и не са могли да знаят какво ще правят през август, а пък Жуков бил знаел всичко предварително не само за август, но и за септември.

Да допуснем за момент все пак, че е било точно така. Да повярваме, че още на 29 юли 1941 година Жуков е виждал действията на Хитлер месец и половина напред и е настоял съветските войски да се изтеглят от района на Киев. Да повярваме, че през юли Сталин не се съгласява с това, но че в началото на септември най-после разбира, че е сбъркал, и пред Молотов, Маленков, Шчербаков и други признава правотата на великия стратег: ох, прав беше ти през юли, Георгий Константинович, още тогава трябваше да им дадем Киев.

Въпрос: какво е трябвало да направи Сталин в ситуация, когато разбира, че е сбъркал, и признава, че Жуков е бил прав, при това пред най-близките си съратници?

Отговор: трябвало е да действа така, както го е посъветвал Жуков, т.е. веднага да вдигне телефона и да заповяда на командващия Югозападния фронт генерал-полковник Кирпонос да се изтегли от района на Киев. Като не са послушали Жуков през юли и не са отстъпили Киев на германците и през август, да им го дадат поне през септември, нали така?

Странно обаче: Сталин признава, че геният на военното изкуство е прав, но кой знае защо, не се възползва от гениалните му предложения и не дава заповед за изтегляне на войските от района на Киев. Дори напротив: вдига телефона и казва на Кирпонос изобщо да не си и помисля да изтегля войските си от Киев.

Но най-удивителният момент не е в поведението на Сталин, а в поведението на Жуков. Още на следващата страница великият стратег се саморазобличава. И то не за пръв път. Кой знае защо, той цитира разговора от 11 септември 1941 година между върховното ръководство и командването на Югозападния фронт. В Москва на телефона са Сталин, Шапошников и Тимошенко. В Киев — Кирпонос, Бурмистренко и Тупиков. Сталин заплашително казва: „Спрете най-после да търсите рубежи за отстъпление, търсете пътища за съпротива и само за съпротива“. И по-нататък: „Няма да оставите Киев и няма да взривявате мостовете до специално нареждане на Ставката“. Сталин буквално се кара на Кирпонос, че иска да изтегли войските, и му забранява дори да мисли за отстъпление.

Тоест думите на Жуков не се потвърждават от действията на Сталин.

Не ми е ясно едно. След като в мемоарите току-що е написано, че Сталин признава гениалността на Жуков, защо на следващата страница се привежда документ, който опровергава тези измислици?

Разговорът в апартамента на Сталин продължава. Сталин бил казал на стратега: „Отидете в Ленинград. Ленинград е в изключително тежко положение. Ако превземат Ленинград и се съединят с финландците, германците могат да напреднат в обход от североизток към Москва и тогава обстановката ще се усложни още повече“ (АПН, 1969, с. 310).

Този разказ има няколко версии.

В първото издание оценката на обстановката в Ленинград се дава от Сталин, а Жуков внимателно слуша. Великият пълководец само подсказва на Сталин на каква длъжност да назначи Конев и на каква — маршал Тимошенко. (Сталин, естествено, веднага се съгласява.) Жуков уж казва на Сталин, че „над Югозападния фронт е надвиснала заплаха“. Стратегът безпогрешно предсказва, че „групата армии «Юг», заела плацдарма в района на Кременчуг, ще осъществява оперативно взаимодействие с армията на Гудериан“. (Друго си е да си пророк 28 години след събитията. Още повече като няма свидетели на пророчествата ти.)

Във второто издание Жуков доразвива нещата. Не само посочва на Сталин опасността, която представлява кременчугският плацдарм, не само предсказва накъде ще разгърне танковите си клинове генерал-фелдмаршал фон Рундщет, не само дава правилни съвети как да се разпределят длъжностите между генералите и маршалите, но и ясно обрисова обстановката край Ленинград. Сталин, както се вижда от по-късните версии, няма собствено мнение за обстановката, моли Жуков да се изкаже и Жуков обяснява всичко: „Ако не завършат операцията край Ленинград и не се съединят с финландските войски, германците едва ли ще започнат настъпление на московското направление“.

И така в първото издание Сталин оценява обстановката в района на Ленинград, а Жуков слуша. Във второто издание си сменят местата: Жуков оценява обстановката в района на Ленинград, а Сталин слуша и се съгласява. Във второто издание Жуков казва същото, което в първото казва Сталин. На върховния главнокомандващ не му остава

друго освен да се съгласи с мнението на стратега: „Й. В. Сталин кимна удовлетворено...“

В първото издание Сталин от време на време изказва мнението си, а в по-правдивите издания, като се почне от второто, се решава ролята на Жуков да се подчертае, да е на преден план. Жуков с лекота разбира къде и как ще действат Гудериан и Клайст, фон Лееб и Фон Рундщет.

Жуков посочва на Сталин къде и какви опасности има, кой маршал на каква длъжност да се назначи. Сталин само кима удовлетворено. И почти винаги се съгласява. Когато пък не се съгласява, впоследствие трябва публично да се разкайва. Според тази постановка думите, които в първото издание уж казва Сталин, във второто се приписват на Жуков.

И тук авторите се издънват.

Дори децата знаят, че германците все пак започват операцията на московското направление, без да са свършили ленинградската операция и без да са се съединили с финландците. В първото издание обстановката се оценява от Сталин. И както виждаме, той греша.

Във второто издание обаче, когато думите на Сталин се приписват на Жуков, глупак излиза великият стратег — тъкмо той е оценил неправилно обстановката и е дал неправилна прогноза.

* * *

След смъртта на Сталин, когато никой вече не може или не смее да уличи Жуков в самохвалство, великият стратег внезапно решава да се прави на Касандра: ах, виждам Троя в пламъци!

Жуков изведнъж почва да разказва за невероятната си способност да предвижда развитието на събитията. Бил предупреждавал, но не го били слушали! В края на юли 1940 година Хитлер за пръв път говори за възможността за война със Съветския съюз. Месец и половина преди това обаче Жуков бил знаел, че точно тази мисъл ще му дойде на Хитлер. В края на август 1941 година Хитлер решава да не напада Москва, а да тръгне срещу Киев. Още Месец преди това на Жуков му било кристално ясно, че Хитлер ще избере тъкмо този вариант. И още много подобни озарения.

Това ясновидство обаче не е фиксирано в никакви документи. Нека да допуснем, че в началото на юни 1940 година Хитлер още не мисли за война със Съветския съюз, но че Жуков вече знае, че фюрерът скоро ще стигне до това решение. Защо тогава стратегът не е написал рапорт до Сталин? И после, след войната, да го намери този рапорт в архивите и да го покаже на потомците?

Да допуснем, че в края на юли 1941 година Жуков знае какво ще му хрумне на Хитлер след един месец. Защо не е записал предвижданията си? Един екземпляр за Сталин, другият — за архивите на Генералния щаб. И после вече да укори Сталин — предупредих те! И то да го укори публично... И после, десетилетия след войната, да сложи този документ в мемоарите си — ето, вижте свидетелството за моята проникателност.

Засега обаче никой не е открил никакви следи от озаренията на Жуков.

И все пак не това е важното. Важното е, че разказите за предвижданията не се потвърждават от действията на Жуков. Той предвижда нападението на Хитлер, но прави всичко възможно да облекчи противника в разгрома на Червената армия. Предвижда, че германските танкове ще заобиколят киевската групировка, но действа така, че да облекчи удара на Гудериан от района на Конотоп към Лохвица.

Много неща предвижда, но кой знае защо, не действа, както го налагат предвижданията му.

ГЛАВА XXIV

ЗА БЕЗНАДЕЖНОТО ПОЛОЖЕНИЕ

*Като човек Жуков е невероятно тщеславна
и властна личност.*

Маршал на
Съветския съюз В. Д.
Соколовски
„Красная Звезда“, 28
януари 2003

Освен различните версии за спасяването на Ленинград, изложени в различните издания на мемоарите на Жуков, многобройните биографи на великия пълководец са фиксирали и устните му разкази. В които са поприбавени драматизъм и героизъм. Ето какво казва един професор, доктор на историческите науки: „Маршал Георгий Константинович Жуков ми разказа как Сталин го извикал и му казал буквално следното: «Вървете в Ленинград, положението на Ленинград е безнадеждно. Опитайте да направите нещо все пак!»“ („Красная Звезда“, 24 януари 2004).

Хайде още веднъж да повярваме на героичните балади на великия пълководец. От думите му следва, че:

— Ленинград е в безизходно положение;

— Сталин е наясно с това и вече се е примирил със загубата на града;

— задачата да се спаси Ленинград не е възлагана на никого, всички, като се почне от Сталин, разбират, че това е невъзможно.

Затова Сталин казва на най-великия пълководец на XX век: направи нещо все пак.

И Жуков отива и спасява Ленинград! Жуков прави невъзможното!

На същата страница обаче на професора възразява участникът в отбраната на Ленинград генерал-майор С. А. Тюшкевич: „Думите на Жуков, че Сталин е смятал положението за безнадеждно, не са потвърдени никъде“.

Тезата на Жуков е ясна: Сталин и всичките около него бяха готови да дадат на Хитлер люлката на Революцията! Обаче в този момент се появих Аз!

Хайде да проверим дали нещата наистина са стояли така. Кой казва, че положението на Ленинград е било безнадеждно? Какви източници съобщават, че градът всеки момент е можел да падне?

Вече се знае, че корабите на Балтийския флот и най-важните обекти на Ленинград са били минирани. Но и най-важните обекти в Москва, от сградата на ЦК до канализационните канали, също са били минирани. От това изобщо не следва, че Сталин е бил готов да предаде Москва на врага. Адмиралът на Съветския съюз Н. Кузнецов е категоричен: „Да, Сталин се съобразяваше с възможността Ленинград да бъде изоставен, иначе нямаше да вземе такова сериозно решение. Но това все още не означава, че върховният главнокомандващ смяташе положението на Ленинград за безнадеждно“ („Курсом к победе“. М., Воениздат, 1975, с. 120–121).

На всеки кораб има клапи, с чиято помощ той може да бъде потопен. Но това не означава, че трябва да се използват. Те са за краен случай. Във всяка ситуация може да се случи нещо непредвидено — и точно за такъв краен случай е минирана Москва, миниран е и Ленинград, както и корабите на Балтийския флот.

Да се превземе Москва обаче е трудно. А Ленинград — още по-трудно.

На запад от Ленинград има залив. И този залив на много морски мили е осеян с хиляди кръгли рогати мини, които препречват пътя на вражеския флот. Врагът не може да ги извади, защото цялата акватория се прострелва от свръхмощната морска крепост Кронщат, от бреговете укрепени райони, фортове и батареи. Никакъв противников флот не може да стигне до Ленинград. Да не говорим, че в Балтийско море няма крупни сили на германския флот. Затова пък в Кронщат и Ленинград е целият сталински Балтийски флот. Така че от запад не е имало опасност от нападение.

На изток от Ленинград има езеро; различава се от морето единствено по сладката си вода. В Ладожкото езеро има противникови кораби. Има наша военна флотилия под командването на контраадмирал. През август 1941 година в състава на флотилията има 66 бойни кораба и катери. Така че противникът не може да нахлуе и през Ладога. Дори на теория. Тоест и това направление е било безопасно.

На север от Ленинград армията на Финландия връща териториите си, изгубени през Зимната война от 1939–1940 година, изтиква Червената армия от удобните за нов „освободителен поход“ плацдарми и на 1 септември 1941 година спира на линията на старата държавна граница. От съветската страна подстъпите към Ленинград се отбраняват на Карелския провлак от 23-та армия, фланговете на свръхмощния Карелски УР са на Балтийско море и на Ладожкото езеро. Както показва опитът от трите следващи години, отбраната на 23-та армия нито може да се пробие, нито да се заобиколи, финландската армия всъщност и не прави такива опити — ръководителите на Финландия не планират да завземат Ленинград. Така че и на северното направление не са се очаквали проблеми.

Германската армия е можела да щурмува Ленинград само от юг. Тук на тесен фронт отбраната се държи от Невската оперативна група и от три армии: 8-а, 42-ра и 55-а. Непосредствените подстъпи към Ленинград са прикрити от шест укрепени района: три морски — Кронщатския, Ижорския и Лужкия, и три сухопътни — Карелския, Красногвардейския и Слуцко-Колпинския. Отбраната на всяка армия се опира на мощен укрепен район. Освен това армиите и флотът строят Невския УР.

Подходите към града се прострелват от кръстосан огън на мощни оръдия от различни направления. Всяка батарея, всеки форт, укрепен район и морска крепост имат почти неизчерпаем запас снаряди. Бреговата отбрана на Балтийския флот има 124 брегови батареи с 253 оръдия с калибър от 100 до 406 милиметра и 60 оръдия с калибър 45 и 76 мм (*„Краснознаменный Балтийский флот в битве за Ленинград“*. М., Наука, 1973, с. 8).

Освен бреговите батареи и фортове в района на Ленинград са съсредоточени много морски оръдия на железопътни транспортъори. Оръдията са в бетонни укрита. Около Ленинград има гъста железопътна мрежа. Оръдията на железопътните транспортъори могат да маневрират и да водят огън от предварително подготвени и укрити огневи позиции, а след това бързо да ги напускат.

В района на Ленинград е съсредоточена най-мощната на света групировка на тежка брегова артилерия. Освен това тук е и целият Балтийски флот. Достатъчно е някой линейен кораб, крайцер или ескадрен миноносец да се изкара в плитчините и от него става непотопяем брониран бастион с мощна артилерия.

Противовъздушната отбрана на Ленинград е няколко пъти по-мощна от противовъздушната отбрана на Берлин. Само Балтийският флот има 91 зенитни батареи, общият брой на зенитните оръдия е 352. Без да броим зенитните оръдия на корабите. Освен това в Ленинград се намира 2-ри корпус на ПВО. Да прибавим към всичко това зенитните средства на армиите, дивизиите, бригадите и полковете.

Небето се охранява от ВВС на Ленинградския фронт, 7-и изстребителен авиационен корпус на ПВО и ВВС на Балтийския флот.

Войските в Ленинград са толкова много, че част от тях трябва да напуснат. Само през октомври 1941 година от Ленинград през Ладожкото езеро в района на Тихвин са прехвърлени 44-а и 191-ва стрелкова дивизия и 6-а бригада на морската пехота (*ИВОВВС 1941–1945. Том 2, с. 213*). Има данни, че през същия месец от Ленинград са изнесени още две стрелкови дивизии. Преди това от Ленинград на Карелския фронт е прехвърлена 3-та отделна морска бригада.

Освен армейските съединения в Ленинград е разположена и мощна групировка на НКВД.

Да не говорим, че Балтийският флот е в пристанищата без никаква перспектива да излезе в морето в близко бъдеще. Така че ако не се броят корабните артилеристи и зенитчиците, матросите нямат никаква работа. „Над 125 хиляди моряци бяха свалени от корабите и бяха придадени за подсилване на армията“ (*Кузнецов. „На флотах боевая тревога“*. М., Воениздат, 1971, с. 73). Ако матросите не са били хвърляни в безумни контраатаки, за които изобщо не са били подготвени, а са били поставени в отбрана, където не е необходим никакъв опит, са могли да удържат Ленинград със собствени сили, дори без участието на четирите общовойсковии армии.

През 1941 година Ленинград е най-укрепеният град на света. Центърът на отбраната е Петропавловската крепост. Всеки, който я е виждал, ще потвърди, че ако в нея се разположи един полк на НКВД с картечници, крепостта не може да се превземе с никакъв щурм. А около крепостта е огромният град със солидните си каменни и тухлени сгради, с десетки монументални, строени за векове здания. Представете си как ще щурмувате Адмиралтейството или Смолни. Освен това в Ленинград има заводи, затвори, казарми и гари. Те се отбраняват лесно, но се щурмуват много трудно.

Интензивната работа за подготовка на града за отбрана, за засилване и развитие на укрепените райони около него започва още на 27 юни 1941 година. „През юли и август 1941 година в работите по издигане на укрепления около Ленинград ежедневно участват до 500 хиляди души“ (*ИВОВСС 1941–1945. Том 2, с. 80*). „Населените пунктове на близките подстъпи към Ленинград, пътищата, улиците на

града бяха пресечени с окопи и ровове, оплетени с бодлива тел, прикрити с противотанкови заграждения“ (*пак там*, с. 86).

Изкопани са 7000 километра противотанкови ровове, направени са 300 километра непроходими сечища, 635 километра телени заграждения, построени са 5000 дота и дзота (дървено-землени опорни точки). Освен това в самия град са направени над 4 хиляди укрепени огневи точки, в каменните сгради са пробити 17 хиляди амбразури, построени са 25 километра барикади (*пак там*, с. 216). И не бива да си мислим, че барикадите са от струпани закуп бюфети и кревати. Ленинградските барикади се издигат под ръководството на изтъкнати специалисти по фортификация по всички правила на инженерното изкуство. Представяват няколко реда стоманени противотанкови „таралежи“ от заварени парчета железопътни релси, оплетени с бодлива тел. Улиците зад тези препятствия се преградени от стени, направени от чували, пълни с пясък. Дебелината на стените е до три метра, височината — четири. Между чувалите има амбразури за стрелба с винтовки и картечници. Огневата точка зад всяка стена на свой ред е оградена отвсякъде с непробиваема за куршуми и шрапнели стена и покрита с бетонни плочи и/или релси.

Когато говорим за дълговременни отбранителни съоръжения, трябва да имаме предвид, че Ленинград е градът, в който се строят линейни кораби, крайцери и миноносци — още от времената на царете. В заводите на Ленинград има огромни запаси стоманени плочи с дебелина от 12 до 406 милиметра. Строителството на кораби е спряно още през юни, но заводите продължават да работят. Стоманата отива за производството на танкове, бронирани влакове и детайли за фортификационните съоръжения. „До 13 септември бяха изготвени и установени в укрепените райони и в самия град около 400 броневе и железобетонни огневи точки за оръдия от всякакъв калибър и до 650 огневи точки за картечници, а така също и 24 хил. железобетонни пирамидални препятствия с тежест от 0,5 до 3 тона“ (*пак там*, с. 85). Когато четем тези редове, трябва да имаме предвид, че броневите огневи точки в много случаи са били въоръжени с корабни оръдия и защитени с броня, с която средствата на сухопътните войски не могат да се справят.

През лятото на 1941 година в Ленинград работи единственият на света завод за производство на тежки танкове. През втората половина

на 1941 година в града са направени 713 танка, основно КВ. Тези танкове няма как да отидат на друг фронт. Затова ги използват за отбраната на града. В Германия и в целия свят по това време няма нито един подобен танк. За същия период са произведени 480 бронирани машини и 58 бронирани влака (*нак там, с 216*).

Можете ли да си представите 58 бронирани влака, които обикалят из града и около него? Като не забравяте, че са въоръжени с флотски оръдия, произведени преди войната за нуждите на строящите се кораби.

През втората половина на 1941 година ленинградските заводи произвеждат 3,2 милиона снаряда (*генерал-полковник от артилерията И. Волкотрубенко. „ВИЖ“. 1984, 1, с. 91*). Това означава, че са произведени по десет снаряда на всеки от блокиралите града германски войници. Без да броим снарядите от предвоенните запаси.

Оръжието в Ленинград е толкова много, че се налага да го извозват. През ноември 1941 година от блокадния Ленинград в Москва са пратени 431 оръдия, 926 минохвъргачки и 40 хиляди 76-мм бронебойни снаряда (*нак там, с. 91*). Да се позамислим над тези цифри: само от Ленинград и само в Москва само през ноември 1941 година са пратени толкова бронебойни снаряди, че стигат за повече от по десет за всеки германски танк, действащ на целия съветско-германски фронт от Бяло до Черно море. А извозването на оръжие и боеприпаси от Ленинград продължава. Защото са в повече. А и заводите продължават да бълват нова и нова продукция.

Дотук разгледахме само онова, което прави населението на града. Но съветските армии също не бездействат. „Лужкият отбранителен рубеж се състоеше от две отбранителни полоси с дължина 175 километра и дълбочина 10–12 километра. Пред предната полоса и в дълбочина се слагаха мини, копаеха се противотанкови ровове, правеха се сечища и заблатявания на местността. Само в строителството на загражденията бяха заети пет сапюрни, един инженерен, два понтонни и осем строителни батальона“ („Инженерные войска в боях за советскую родину“. М., Воениздат, 1970, с. 83).

За да превземат Ленинград, германските войски при всички положения трябва да форсират Нева. Което е невъзможно просто защото в Нева са корабите и катерите на Балтийския флот и на Ладожката флотилия. Щурмуващите са в надуваеми лодки или на шперплатови понтони, обвити с гумиран брезент. Опитайте да се прехвърлите през река с тях, ако срещу вас тръгне брониран катер на отбраняващите се, а на другия бряг ви чакат в засада тежки танкове КВ и бронирани влакове.

За подготовката на Ленинград за блокада може да се говори до безкрай. Изводът обаче е един: градът не е можело да се превземе с щурм.

В края на август германските войски стигат до покрайнините на Ленинград, но нима от това следва, че градът е обречен и трябва да се предаде?

Почти след година, през 1942-ра, германските войски стигат до покрайнините на Сталинград. Но нима това означава, че борбата трябва да спре и градът да се предаде на хитлеристите? В никакъв случай! Боевете в градски условия са изгодни за отбраняващите се и неизгодни за онези, които щурмуват.

Ленинград е построен на множество острови. Между тях е водата — черна и студена. На места широка и със силно течение. Бреговете са облицовани с гранит. Ако мостовете се взривят или

просто се вдигнат, щурмът ще спре. Лесно е да форсираш водни прегради, когато и двата бряга са полегати. Обаче ако са с гранитни стени? Опитайте да натоварите една най-обикновена картечница на лодка под противниковия огън и после да я свалите на отсрещната страна под противниковия огън и ще разберете за какво става дума. И не само картечницата, но и две-три хиляди патрона към нея.

След година германската армия щурмува Сталинград. Той е много труден за отбрана — точи се покрай Волга, открит е за удар от запад, улиците са прави и широки, няма канали, няма мостове. Зад гърба на съветските войски е огромната река. Те са притиснати до брега, снабдяването и попълненията са сложен проблем. За германските войски пък е лесно да щурмуват Сталинград. Няма водни прегради, които трябва да се форсират. Няма и нищо равностойно на Петропавловската крепост и на Лужкия УР. Точно затова германските генерали решават да щурмуват Сталинград — защото е удобен за щурм. Ленинград пък, напротив, е удобен за отбрана и е невъзможно да се щурмува. Ако го бяха щурмували, германските генерали нямаше да се отърват толкова лесно, колкото при Сталинград. В Ленинград загубите им щяха да са наистина много големи. Това го разбират не само те, но и самият Хитлер. И затова той не издава заповед за щурм.

Описват ни Жуков като единствения спасител на Ленинград. Той самият се описва по същия начин. Нека обаче не слушаме какво ни разправя Жуков, а да видим какво прави Сталин.

Геният на всички времена и народи Сталин отделя изключително голямо внимание на заличаването на следите. През първата седмица на войната пада Минск — столицата на Белорусия. Противникът взима неописуемо ценни трофеи. Но не успява да се добере до архивите. Дори в условията на всеобща паника отговорните другари успяват да се погрижат за архивите — тоест да ги изгорят. През първите месеци на войната германската армия завзема десетки областни градове и стотици районни центрове. Но всъщност в ръцете на Хитлер попада само архивът в Смоленск (което има за Съветския съюз и лично за другаря Сталин наистина печални последици). След този случай Сталин обръща още по-голямо внимание на въпроса за безопасността на архивите. През октомври 1941 година Сталин изобщо не мисли да предава Москва на врага, но за всеки случай заповядва архивите да се изгорят. И това се извършва с такъв размах, че се надига паника и московчани започват да се евакуират.

Сега да видим какво става в това отношение в Ленинград. Според разказа на Жуков излиза, че през септември 1941 година Сталин е убеден, че Ленинград е изгубен, но — странно — кой знае защо, не дава заповед да се унищожат архивите.

Ако според Сталин положението в Ленинград е било безнадеждно, защо тогава праща там Молотов, Маленков и други другари? Достатъчно е било да каже на комисаря на държавна сигурност III ранг другаря П. Т. Куприн само две думи и над северната столица е щял да се издигне дим до небето. Но никой не гори ленинградските архиви.

В момента, в който Сталин би решил, че Ленинград не може да се спаси, е трябвало да заповяда Балтийският флот да бъде потопен, да се изгорят флотските запаси, да се взривят складовете с боеприпаси и бреговите батареи. Бойните кораби и флотските запаси са колосална

ценност. За да не попаднат в ръцете на Хитлер, трябва да се унищожат. За това също не е необходимо да се пращат в Ленинград другарите Молотов и Маленков. Достатъчно е да се прати шифровано съобщение на членовете на Политбюро Ворошилов и Жданов, които вече са в Ленинград. Но Сталин не го прави.

Ако Сталин е смятал, че Ленинград ще падне, щеше да заповяда авиацията на Балтийския флот и на Ленинградския фронт да се изнесе на „Голямата земя“. Но той не прави и това.

Ако Сталин е смятал, че Ленинград не може да се удържи, е щял да заповяда да се взривят заводите. По това време в Ленинград покрай другите заводи се намира и единственият на света завод за производство на тежки танкове. Той е трябвало да се срина до основи, че и по-надълбоко. Но за това също не е било необходимо в Ленинград да се пращат Молотов и Маленков. Достатъчно е било Сталин да се обади на другарите Кузнецов, Капустин, Суботин и Попков и те са щели да се погрижат за заводите. Но никой не взривява нито един завод. Няма такава заповед. Сталин не издава такава заповед, защото не смята, че Ленинград е обречен.

Ако положението е било безнадеждно, Сталин е трябвало да заповяда висшата номенклатура — на първо място Жданов, Ворошилов, Кузнецов, Капустин, Суботин, Щиков, Попков и така нататък — да се евакуира от Ленинград. Освен това спешно е трябвало да се евакуират Куприн, Гусев, Жигарев, адмирал Кузнецов, Воронов, командването и щабовете на Балтийския флот, на Ленинградския фронт и на четирите армии, които влизат в състава му. Но Сталин не издава заповед за евакуацията на вождовете, чекистите, генералите и адмиралите. Напротив, той праща в Ленинград вождове, които по положението си са равни на Гьоринг, Гьобелс и Борман в хитлеристка Германия, тоест освен него там е цялото висше ръководство на страната и армията.

Според Жуков глупавият Сталин възнамерявал да предаде Ленинград на Хитлер заедно с архивите, т.е. с толкова много компрометиращ материал срещу комунистическата власт, че нито един съд не би оправдал нито комунистите като цяло, нито Сталин в частност. Освен това, ако се вярва на Жуков, Сталин възнамерявал да предаде на Хитлер четирима членове на Политбюро, шестнайсет кандидат-членове и членове на ЦК и купища високопоставени

чекисти, генерали и адмирали, включително и най-великия стратег на всички времена и народи.

Ако един град ще падне всеки момент, хората от него се изтеглят, а не се пращат там. А пък ако се пращат, то ще е със задача — палете, взривявайте, потопявайте.

Германската група армии „Север“ нанася удара си от територията на Германия, от Източна Прусия. Целият ѝ тил — стационарни складове и хранилища, командни пунктове, болници, ремонтни бази — ѝ е подръка. На 22 юни групата армии „Север“ навлиза в територията на Съветския съюз с фронт с ширина 230 километра. До Ленинград има 800 километра по права линия. По пътищата е повече. За два месеца боеве германските войски губят хора, въоръжение, бойна техника, изразходват боеприпаси и така нататък. Една четвърт от машините излиза от строя и се нуждае от ремонт, още една четвърт излиза от строя и не ѝ трябва ремонт, защото машините просто не могат да се ремонтират. Опитайте да минете осемстотин километра по пясъци и през блата, по павирани и черни пътища — ще ви издържат ли общата?

Комуникациите издъхват. Едно е горивото да ти е зад гърба, друго — да караш бензин на стотици километри. Едно е да бомбардираш Червената армия до границата и самолетите да излитат от Кьонигсберг и Тилзит, друго е да летиш около Ленинград.

Комуникациите трябва да се охраняват. Във всеки завзет град трябва да се остави гарнизон. На всеки мост трябва да се остави охрана с картечници. Колкото повече напредва групата армии, толкова повече войска остава в тила си. Всички железопътни линии и особено гарите също трябва да се защитават. Полевите летища — и те. А пък фронтът на настъпление се разширява и разширява — отначало един път и половина, после два, после два пъти и половина. Войските се разпръсват, стапят се.

Хитлер нанася удар с разперени пръсти: едновременно и по Одеса, и срещу Крим, и срещу Киев, Харков, Орел, Тула, Москва, Витебск, Новгород, Ленинград. Колкото повече напредват германските войски, толкова по-широк става фронтът. Връзката между групите армии почва да се разпада, разпада се и връзката между отделните армии, корпуси и дивизии. Групата армии „Север“ напредва към Ленинград. Това упорито праволинейно движение с откровено,

открито и нагло провъзгласена цел противоречи на всички устои на стратегията. Никога не бива да показвате на противника къде ще ударите. Той винаги трябва да се чуди къде ще ударите, няма ли да поемете в друга посока в последния момент.

Стратегията на Хитлер обаче е — с рогата напред! Към Ленинград!

Като напредва право към Ленинград, германската група армии „Север“ не само веднага разкрива замисъла си, но и попада в „коридор“. Отдясно (от съветска гледна точка) ѝ остава 8-а армия, бита, но не и разбита. И германските командири непрекъснато трябва да пазят лявата си страна. От дясната им страна пък е съветският Северозападен фронт, който непрестанно нанася удари, понякога наистина свирепи. Признава го и Манщайн. На 14 юли войските на 11-а армия (генерал-лейтенант В. И. Морозов) нанасят контраудар от района на Солци. Противникът е отхвърлен на 40 километра. Този контраудар забавя германското настъпление срещу Ленинград почти с цял месец.

Друг пример: „През периода на бойните действия на съветските войски на подстъпите към Ленинград тежкото им положение беше облекчено от настъплението на Северозападния фронт, започнало на 12 август в района на Старая Руса. Главният удар е нанесен от 34-та армия от рубежа на река Ловат. Към 14 август съединенията на армията се придвижват в дълбочина на 60 километра и заплашват тила на ударната групировка на врага“ (*„Инженерные войска в боях за советскую родину“*. М., Воениздат, 1970, с. 84).

Такива удари са можели да се повторят във всеки момент.

И така Ленинград е отпред; ако германската армия реши да щурмува, от десния фланг и в тил ще я ударят съветски войски. Може да я ударят и отляво.

Положението на групата армии „Север“ е наистина незавидно. Дори комунистическата официална история е принудена да признае, че Ленинград не е бил заплашен от щурм. „С придвижването си към Ленинград вражеската група армии «Север» разтегли фронта си на повече от 600 километра по дъга от Копорския залив през южните околности на Ленинград, южния бряг на Ладожкото езеро, Кириши и по-нататък по реките Волхов и Ловат до Великие Луки.

Настъпателните възможности на германските войски се изчерпиха“ (*ПВОВСС 1941–1945. Том 2, с. 91*).

Заявленията на Жуков, че положението на Ленинград било безнадеждно, се опровергават не само от германски източници, но и от официалните съветски. Стратегът просто иска да си вдигне акциите: положението беше безнадеждно, но аз спасих града. След като обаче се види, че градът е нямало да падне, „спасителят“ се превръща във фукльо, защото не е имало какво да се спасява и изобщо не е бил нужен никакъв спасител.

А най-интересното е, че и в този случай Жуков пак се саморазобличава.

Да се върнем към доклада на Жуков до Сталин от 29 юли 1941 година. Към момента, когато Жуков уж предлага на Сталин да остави Киев на врага. Освен всичко друго този ден Жуков докладва на Сталин: „На ленинградското направление без допълнителни сили германците не могат да започнат операции за превземането на Ленинград и съединяване с финландците“ (*АПН, 1969, с. 300*).

Така пише в мемоарите на стратега. В първото издание. Още докато Жуков е жив. Ако тази фраза е включена от вредителите от Централния комитет, Жуков е трябвало да протестира: няма да подпиша! Геният на военното изкуство обаче по някаква причина не протестира.

И така през юли 1941 година германската армия няма сили да шурмува Ленинград. Така казва самият Жуков. Така е написал в мемоарите си. През август няма откъде да дойдат още сили. Силите на германската армия се стапят, фронтът се разширява, резерви няма, германската армия се разсейва из необятните територии. В началото на септември групата армии „Север“ също не получава допълнителни сили. Дори напротив, продължава да отслабва.

И ето че мъдрият стратег още през юли 1941 година докладва на Сталин, че няма какво да се тревожат за Ленинград, Хитлер нямал сили да го превземе. А пък на нас, след двацет и осем години, ни обяснява, че пред вратите на Ленинград се били събрали несметни пълчища и че ако не се бил намесил той, великият, щяло да стане ужасно...

* * *

Интересно е и това, че фразата „без допълнителни сили германците не могат да започнат операция за превземането на Ленинград“ отпада още във второто издание.

Живият Жуков се изпуска. Но някой бдителен вече след смъртта на Великия гений на военното изкуство вижда издънката и я изчиства от текста.

Жалко обаче, че след като изтриват една глупост, същите ръце веднага вкарват в мемоарите много други глупости.

ГЛАВА XXV

КАК ТОЙ ПРИЕМА ДЕПАРТАМЕНТА

*Нужна ни е не описваща, а обясняваща
история.*

Анатолий Копейкин

Когато изпратил Жуков в Ленинград, Сталин му бил казал: „Ето ви тази бележка, дайте я на Ворошилов, а заповедта за назначението ви ще бъде пратена, когато пристигнете в Ленинград“. В бележката до К. Е. Ворошилов пишело: „Предайте командването на фронта на Жуков и незабавно излитайте за Москва“ (АПН, 1969, с. 313).

„На 9 септември 1941 година заедно с генерал-лейтенант М. С. Хозин и генерал-майор И. И. Федюнински излетяхме за блокирания Ленинград“ (пак там, с. 327). Жуков, който знае защо, не споменава генерал-майор Пьотър Иванович Кокорев, който лети заедно с тях. Има достатъчно документи, които потвърждават това. Кокорев е началник-отдел в Оперативното управление на Генералния щаб. След пристигането си в Ленинград е назначен за началник-щаб на 8-а армия. Впоследствие става генерал-лейтенант, началник-щаб на 2-ра ударна армия.

Интересно е, че в следващите издания, вече след смъртта на Жуков, е променена не само датата на полета до Ленинград от 9 на 10 септември, но и че целият текст е значително преработен и в него са добавени художествени подробности. Същият момент във второто издание е описан така: „Утрото на 10 септември 1941 година беше хладно и мрачно. На Централното летище на столицата, където пристигнах, за да излята за обсадения Ленинград, до спрелия на пистата самолет стояха трима души: първият, висок, беше генерал-лейтенант М. С. Хозин, вторият, по-нисък, генерал-майор И. И. Федюнински, третият беше летецът, командирът на въздушния кораб...“

Ако се вярва на мемоарите, Жуков каца в Ленинград и веднага отива в Смолни. Там пък тъкмо се съвещават членът на Политбюро и ДКО маршал на Съветския съюз Ворошилов, членът на Политбюро Жданов, командването на фронта и на Балтийския флот, „а също и директорите на важните държавни обекти“ — за това как, преди да предадат Ленинград на врага, да взривят и унищожат всичко, което могат...

И тогава идва Жуков.

Помолил за разрешение да присъства, поседял, послушал, после подал бележката на Сталин на Ворошилов. Ворошилов я прочел, притеснил се и сякаш внезапно остарял. Жуков веднага закрил съвещанието, отменил всички нареждания за взривяването на заводи, гари, дворци, мостове, складове, пристанища и кораби и почнал да издава решителни заповеди, които всъщност спасили града...

Жуков идва в Ленинград, когато непосредствената опасност за града вече е ликвидирана. Противникът не предприема никакви щурмове. Затова и нямаме никакъв героизъм в случая и никакви гениални решения на пълководеца Жуков. Какво да се прави? По какъв начин да се потвърдят историите за спасителя Жуков? На какво основание да бъде причислен към защитниците на града?

Изходът е един: идването на Жуков в града да се приближи максимално до наистина опасния период. Точно затова се появява разказът за излитането от Централното летище. Това се подчертава специално. Защо ли? За да се наблегне на спешността на задачата му: вечерта от Резервния фронт — в Кремъл, през нощта — работа в Генералния щаб, а рано сутринта на 9 септември направо от центъра на Москва — със самолет към Ленинград...

Когато измислиците за 9 септември бяха разобличени, авторите на мемоарите на Жуков нямаше как да не се съгласят: ох, да, вярно, той каца в Ленинград на 10 септември.

Хайде ние с вас да не вярваме на вредителския текст на първото издание, хайде да повярваме на по-правдивите. И за да разсеем окончателно всички съмнения, да отворим и мемоарите на онези, които в този исторически момент са до Жуков.

Генералите Кокорев и Хозин не са оставили мемоари. Генерал-майор Федюнински, който само след месец сменя Жуков на поста командващ Ленинградския фронт и впоследствие става армейски генерал, тоест с воинското си звание се издига почти до Жуков, пише: „На 13 септември сутринта самолетът Ли-2 излетя от Внуковското летище и под охраната на звено изстребители взе курс към Ленинград. В самолета бяхме армейски генерал Г. К. Жуков, назначен за командващ Ленинградския фронт, генералите М. С. Хозин и П. И. Кокорев и аз“ (*Федюнинский И. И. „Поднятые по тревоге“ М., Воениздат, 1964, с. 41*).

И така, Жуков спешно лети за Ленинград от Москва от Централното летище на 9 или 10 септември. А Федюнински, в същия

самолет, без изобщо да бърза, излита от Внуковското летище на 13 септември.

Да видим какво всъщност става.

За да разберам ситуацията, нека още веднъж прочетем разказа на Жуков и да потърсим някои странности, които ще ни дадат ключа.

Всъщност няма какво да ги търсим. Те са на повърхността. Пред очите ни. Дори самата бележка, която Сталин бил написал на Ворошилов: предай фронта на Жуков и незабавно идвай в Москва... Моментът, когато Жуков дава бележката на Ворошилов, от издание на издание се изпълва с все по-голям драматизъм.

„Качихме се на втория етаж в кабинета на командващия. В големия кабинет, на покритата с червено сукно маса, седяха десетина души. Поздравих К. Е. Ворошилов и А. А. Жданов и помолих да ми разрешат да присъствам на заседанието. След известно време връчих на К. Е. Ворошилов бележката на Й. В. Сталин. Трябва да призная, че се вълнувах. Маршалът мълчаливо прочете бележката, само кимна лекичко, предаде я на А. А. Жданов и продължи да води заседанието. Военният съвет на фронта обсъждаше въпроса за мерките, които трябваше да се вземат, ако не може да се удържи градът. Изказванията бяха кратки и сухи. Мерките предполагаха унищожаването на важните военни и индустриални обекти и т.н. Днес, след повече от трийсет години, тези планове ми се струват невероятни. А тогава? Тогава положението беше критично...“ (ОЛМА-ПРЕСС, 2003. Том 1, с. 385).

Соловото изпълнение на Жуков се акомпанира от мощния ансамбъл Чаковски-Гареев-Симонов-Яковлев и сие. Ето ви същата ария в още по-драматичното изпълнение на Владимир Василиевич Карпов. Той говори не просто за безнадеждното положение на Ленинград, а за „ленинградската катастрофа“. Обяснява ни, че понеже разбирал невероятните трудности, Жуков сам се бил предложил за тази безнадеждна и изначално губеща роля. По собствена инициатива, така да се каже, затиснал с гръд амбразурата. Нямало с какво да се отбранява Ленинград. И нямамо кой. Само Жуков бил останал. Ето какво разказва Карпов:

„Сталин се замисли и все едно мислеше на глас, почна:

— В момента положението с Ленинград е много тежко, бих казал дори катастрофално. — Замълча, очевидно търсеше още някоя дума, с която да подчертае сложността на обстановката на Ленинградския фронт, и накрая отрони: — Бих казал дори безнадеждно. Със загубата на Ленинград нещата толкова ще се усложнят, че последствията просто не могат да се предвидят. Москва ще е заплашена с удар от север.

На Жуков му стана ясно, че Сталин явно намеква, че най-добре може да ликвидира ленинградската катастрофа той, Жуков. И като разбираше, че Сталин вече е решил да го прати на тази «безнадеждна задача», Георгий Константинович каза:

— Е, щом там е толкова сложно, готов съм да стана командващ Ленинградския фронт.

Сталин, все едно се опитваше да вникне в състоянието на Жуков, повтори, като при това го гледаше внимателно:

— А ако е безнадеждно?

Повторението учуди Жуков. Той разбираше, че Сталин не му говори току-така, но не можеше да си обясни защо. А причина наистина имаше. Още в края на август край Ленинград се беше създала критична обстановка и Сталин беше пратил в Ленинград комисия на ЦК на ВКП(б) и ДКО в състав Н. Н. Воронов, П. Ф. Жигарев, А. Н. Кокигин, Н. Г. Кузнецов, Г. М. Маленков и В. М. Молотов. Много представителна комисия, на която бяха дадени всички пълномощия. Комисията положи много усилия да мобилизира наличните войски и ресурси и да организира отбраната. Но това се беше оказало недостатъчно и след заминаването на комисията положението в Ленинград изобщо не се подобри. Противникът продължаваше да напредва към града и нямаше кой и с какво да го спре. Ворошилов явно не беше способен да го направи. Сталин разбираше, че взетите от него мерки не са довели до нищо. Точно затова в съзнанието му пулсираха тези неприятни, но точни думи: «положението е безнадеждно». Жуков беше последната останала надежда и Сталин почти не криеше това“ (В. Карпов. „Маршал Жуков. Его соратники и противники в дни войны и мира“. Литературная мозайка. М., Военное издательство, 1992, с. 339–340).

Книгата на Карпов е дадена за набор на 1 октомври 1990 година. И е подписана за печат на 7 март 1991 година. Тоест още по времето на сърпа и чука. По това време Владимир Василиевич Карпов е повелител

на всички писатели в Страната на съветите, той разпределя вилите, апартаментите, колите, наградите, ордените, почивките, направлява финансовите потоци, определя на кого може да се присвои рангът писател, а на кого не, решава кой да се издигне, а кой да се накаже и как. И най-важното — определя кой в какъв тираж да публикува. Като не забравя и себе си.

Та Карпов значи нарежда съчиненията за „ленинградската катастрофа“ и че нямало кой и е какво да спаси града да се печатат с много нулички след единицата.

Според Карпов излиза, че Молотов, Маленков, народният комисар на ВМФ адмирал Кузнецов, командващият артилерията на Червената армия генерал-полковник Воронов, командващият ВВС на РККА генерал-лейтенант Жигарев, командващият ВВС на Ленинградския фронт генерал-лейтенант Новиков и останалите не били могли да направят нищо за отбраната на града. Непреодолимата отбрана, издигната около града според техните планове и под свирепото им ръководство, не се брои. Единствено Жуков може да се справи.

Чета тези редове и ме гложди мисълта, че този откъс вече съм го чел някъде... Никой не можел да се справи, само един... Само той може да... Къде съм чел това? Не е на Карпов. Чие е? Ленинград... Петербург... Питер... Питер... О, да. Правилно. В същия този град преди сто години ситуацията е същата: никой не може... и остава само един кандидат, при това един път дори го вземат за главнокомандващия. Ами че Хлестаков, разбира се!

Владимир Карпов очевидно е бил вдъхновен от разказа за това как Иван Александрович Хлестаков приема департамента. Защото описва появата на Жуков в изпадналия в безнадеждно положение град точно по същия начин.

Н. Яковлев отива още по-далече: „Като условие да приеме командването на Ленинград Жуков поставя изискването да няма никакво вмешателство в оперативните въпроси от страна на члена на Военния съвет на фронта А. А. Жданов. Сталин обещава, че лично ще говори по въпроса с Жданов“ (Н. Яковлев. „Маршал Жуков“. М., Известия, 1995, с. 87).

Виждате ли — генерал Жуков не само учи върховния главнокомандващ на каква длъжност да се назначи маршалът, но и

поставя условията, при които е съгласен да отиде в Ленинград: приемам длъжността, обаче... — също като Хлестаков.

И ето че Жуков е в щаба на фронта. Карпов продължава: „Чувал съм или съм чел някъде, че когато влязъл в кабинета на командващия фронта, Жуков изритал вратата. Дори да е било така, то всичко, случило се преди това, според мен обяснява нервното състояние на Георгий Константинович.

Без да сваля шинела и фуражката си, Жуков влиза в кабинета на маршал Ворошилов. В кабинета заседава Военният съвет на фронта, на който присъстват Ворошилов, Жданов, Кузнецов и други членове на Военния съвет. Разглеждат въпроса как да унищожат важните обекти в града, понеже смятат, че вече е почти невъзможно да се удържи Ленинград, кога и как да се подготвят за взривяване бойните кораби, за да не ги плени противникът.

Жуков сядна на един стол и известно време слуша разговора. Темата на разговора го вбесява още повече. Той е пристигнал в Ленинград да го защитава, а тук се говори за предаване на града на врага. Той подава бележката от Сталин за назначението си на Ворошилов. Маршалът прочита бележката, сгърбва се и не казва нищо на останалите. Налага се Жуков сам да съобщи, че е назначен за командващ фронта. Той рязко предлага съвещанието на Военния съвет да се закрие и изобщо да не се обсъжда повече предаването на града, а да се вземат всички необходими мерки той да се защити, като завършва с думите:

— Ще браним Ленинград до последния човек!“

А Яковлев добавя: „Жуков се появява в разгара на съвещанието на Военния съвет на фронта, на което под водачеството на самозвания стратег А. Жданов и послушния К. Ворошилов се обсъжда какво да се прави, ако Ленинград не може да бъде опазен. Сбито се докладва как точно да се взривят и унищожат важни обекти в града. Жуков известно време слуша, после дава бележката на Сталин на Ворошилов, той я прочита и я дава на Жданов. Дрънканиците продължават и на Жуков му се налага да закрие заседанието. При сдаването на поста от страна на бившия командващ няма никакви формалности“ (*пак там*, с. 88).

Чудесно написано! Всичко си е на мястото. Само дето не достига реализъм.

Нека се обърнем към автора на този фантастичен сюжет Героя на Съветския съюз писателя Карпов и да го помолим да си вземе думите назад. И да помолим и писателя Яковлев за същото.

Владимир Василиевич Карпов е военен и, естествено, разбира, че нищо подобно просто не е можело да се случи. Като за това има съвсем сериозна причина: не е можело да се случи просто защото не е можело да се случи.

Владимир Василиевич, вие сте разузнавач, хайде с вас да използваме един метод, на който са ни учили в разузнаването. Всяка неясна ситуация се умалжава наум два, три, пет, десет пъти. Или се увеличава. Тогава странностите на онова, което става, се виждат порелефно и по-ясно.

Намалявам мащаба на онова, което се е случило, три пъти. Да си представим Днепър и прекрасния град Черкаси на високия бряг. Избираме например 1970 година. В кабинета си, зад огромното бюро, седи първият секретар на Черкаския областен комитет, да го наречем другаря Андреев, пак там са подчинените му. Срещу него е седнал най-големият местен военен началник генерал-майор Роман, командир на 41-ва гвардейска танкова дивизия. И той е с подчинените си. Присъстват и високи гости от столицата. Обсъжда се изключително важен въпрос — например как танковата дивизия да се прати на селскостопанска бригада.

Всичко си върви като по ноти. И внезапно на съвещанието се появява някой си полковник Жуковкин. И с него идват един майор и един капитан. Колкото до полковника, всички присъстващи знаят, че са го издигнали високо и бързо, но не се е удържал горе и още по-бързо са го свалили и са го пратили в провинцията да управлява нещо резервно-второстепенно. И че няма никакво отношение нито към Черкаска област, нито към 41-ва танкова дивизия. За майора и за капитана пък изобщо нищо не се знае — те са никои.

— Я да видим — казва полковникът — какви ги дрънкате тука?

— Сядай, сядай — кани го другарят Андреев.

Полковникът седи, слуша, после не издържа и вика:

— Никаква бригада! Трябва да се готвите за бой! Я вижте тая бележчица! Назначен съм за командир на дивизията!

Е, съгласете се, Владимир Василиевич, че сцената е идиотска. Първо, никой няма да пусне някакъв си полковник, че и с майор и капитан на всичкото отгоре, в кабинета, където първият секретар на областния комитет провежда съвещание с генерал-майора. Най-учтиво ще обяснят на полковника, че другарят Андреев е зает. Изчакайте. Командирът на дивизията също е зает. Ако въпросът е спешен, другарю полковник, кажете какъв е и ще съобщим на началниците.

Няма такова нещо като: заповядайте, влезте, добре дошли. Дори да се обсъжда въпросът за селскостопански бригади.

Сега да се върнем на Ленинград.

В кабинета е членът на ДКО и на Политбюро маршалът на Съветския съюз К. Ворошилов. В ДКО освен Сталин има четирима души. И един от тях е Ворошилов. В кабинета е и другарят А. Жданов — член на Политбюро. В момента Политбюро се е покрило и изобщо не се обажда. Но да си член на Политбюро означава, че си сред десетимата най-близки до Сталин. В конкретния случай Жданов е някъде на пето или шесто място след Сталин. Освен посочените двама присъстват и други другари с висок ранг. И не обсъждат селскостопанска бригада, а въпроса за унищожаването на Ленинград и на Балтийския флот, за предаването в плен на противника на четири армии и невероятни по всички възможни стандарти военни запаси. И изведнъж се появява армейски генерал Жуков. Присъстващите знаят, че е бил началник на Генералния Щаб, но че преди месец са го смъкнали от поста и са го пратили да командва Резервния фронт. И ето че незнайно защо той цъфва в Ленинград, влиза на заседанието на Военния съвет на Ленинградския фронт и Балтийския флот, сяда и слуша какво обсъждат. Без да има каквото и да било отношение към Ленинград, Балтийския флот и Ленинградския фронт. Официално той е командващ на съвсем друг фронт на съвсем друго направление, на 600 километра на юг. И никой не се сеща да го попита — а бе, ти какво дириш тука? На гости ли си дошъл?

Освен това той не е сам. С него са дошли Хозин и Федюнински, а може би и Кокорев.

Не бързайте да ме оплювате — аз спазвам пропорцията: за маршала на Съветския съюз Ворошилов генерал-лейтенант Хозин е същото като за командира на танковата дивизия в Черкаси някакъв неизвестен и неизвестно откъде взел се майор. Е, ще позволи ли генерал-майорът на някакво си майорче, което няма нищо общо с дивизията му, да слуша словата му, та дори те да се отнасят за поредната селскостопанска бригада?

За маршал Ворошилов пък генерал-майор Федюнински е все едно капитан за командир на дивизия. Как мислите, ще му каже ли — сядай, мой човек, слушай и питай, ако нещо не ти е ясно...

И значи Жуков сядва, слуша, не издържа, кипва и най-после казва, че не е дошъл просто така, ами носи бележка... Отбележете: до момента, в който дава бележката на Ворошилов, Жуков е абсолютен натрапник и изобщо няма право да присъства на заседанието на Военния съвет. Придружаващите го генерали пък не само са просто натрапници, но са и недостойни да са там, понеже воинските им звания са прекалено ниски за това равнище.

Адмирал Ю. А. Пантелеев, който в началния период на войната е началник-щаб на Балтийския фронт, свидетелства, че подготовката на корабите за взривяване се е извършвала при най-дълбока секретност. Във флота за това знаят командващият, началник-щабът, началникът на оперативния отдел на щаба, началникът на тила и непосредствените изпълнители (Ю. А. Пантелеев. *„Морской фронт“*. М., Воениздат, 1965, с. 204). А Жуков и покрай него Карпов, Чаковски, Гареев, Яковлев и т.н. ни разправят чудати истории как някакви си външни хора отишли на заседание на Военния съвет на фронта и флота, седнали и слушали засекретените обсъждания.

Странностите не свършват дотук.

След няколко страници Жуков обяснява: „Военният съвет, в който освен А. Жданов, А. Кузнецов и мен влизаха секретарят на Ленинградския областен партийен комитет Т. Ф. Щиков, председателят на областния изпълнителен комитет Н. В. Соловьев и председателят на градския изпълнителен комитет П. Е. Попков, работеше дружно, творчески и енергично, без да се съобразява нито с времето, нито с умората. Всички тези другари вече не са сред живите. Трябва да кажа, че те бяха изтъкнати дейци на нашата партия и на нашата държава. Те направиха всичко, което можеше да се направи за успешна борба, за отбраната на града на Ленин, над който тогава беше надвиснала смъртна опасност. Ленинградчани ги познаваха добре и ги уважаваха за мъжественото им поведение и за непреклонната им воля за победа“.

Така пише във второто издание на АПН през 1975-а (*том 1, с. 397*). Зловредният идеолог Суслов забранява да се каже истината за решаващата роля на Комунистическата партия за постигане на победата, затова тези съкровени думи за „изтъкнатите дейци на нашата партия и нашата държава“ явно са изрязани от първото издание. После обаче злостният Суслов очевидно се умилюстивява и разрешава...

Не е лесно да си комунистически идеолог. От една страна, трябва да докажеш, че Жуков и единствено Жуков е спасил Ленинград. От друга, трябва да изтъкнеш ръководната роля на Комунистическата партия. Затова, от една страна, Жуков уж поставя на Сталин условие: членът на Политбюро и на Военния съвет на Ленинградския фронт, „самозваният стратег“ Жданов да не се меси в решенията на Жуков. Сталин, естествено, се съгласява. А пък щом Жданов не може да се меси в решенията на Жуков, Попков и подобните му изобщо нямат думата. От друга страна, с всичките тези „изтъкнати дейци на нашата партия и нашата държава“ Жуков работи дружно, творчески и енергично.

Момент обаче — ако Жуков не обсъжда с тях оперативните въпроси, какви въпроси обсъжда? Как да работи канализацията? Как

да се залавят людоедите и какво да се прави с тях? Как да се извозват трупове от града?

Според мен те са щели да решат тези въпроси и без Жуков.

Друго имам предвид. В момента на появата на Жуков на заседанието на Военния съвет на Ленинградския фронт на покритата с червено сукно маса седят „десетина души“. Днес знаем имената им: Ворошилов, Жданов, Кузнецов, Попков, Щиков, Соловьев. Не може да не са присъствали началник-щабът на Ленинградския фронт и началникът на тила. Жуков ни разказва, че там били началниците на различните родове войски. Кое то ще рече — командващите авиацията, артилерията, ПВО, танковите войски, началниците на инженерните и свързочните войски и други. А до всеки от тях — бдителен партиец. Тези другари са имали различни титли — членове на военните съвети, комисари и т.н. Но същността им е една — куки. През есента на 1941 година командирите и командващите не могат да направят и крачка без тяхното одобрение. Според Жуков обаче на този съвет присъстват най-вече другари от флота — нали се обсъжда въпросът за унищожаването именно на флота. Щом е така, очевидно там е бил командващият Балтийския флот адмирал Трибуц заедно с надзирателя си, началник-щаба, началника на тила и така нататък.

Освен висшето партийно ръководство, генералите и адмиралите, както ни разказва Жуков, там били и директорите на важните държавни обекти... И всичките — само десетина?

Какво искам да кажа ли? Искам да кажа, че командващите армите на Ленинградския фронт явно не са били поканени на това съвещание. Четирима командващи, всеки с надзирателя си — това са осем души. Ако на масата са седели десетина души, значи командващите ги е нямало.

Да си представим сега ситуацията: на съвещание на висше равнище, на което не са поканени командващите армите на Ленинградския фронт, влиза някакъв си генерал-майор — И. И. Федюнински, командващ 32-ра армия на Резервния фронт.

Ами да заповяда...

Ако вярваме на комунистическата пропаганда, Ворошилов е бил кретенче, а Жуков — гений. При това положение всичко като че ли си идва на местата: в критичната обстановка Сталин слага гения на мястото на кретена. Тук обаче пак има нещо неясно. През септември Ворошилов се връща в Москва и по заповед на Сталин веднага започва да подготвя конференцията на САЩ, Великобритания и Съветския съюз. Тя се открива в Москва на 29 септември 1941 година. Съветската делегация се оглавява от Сталин. Заместник му е Ворошилов. В състава на делегацията са Голиков, Малишев, Вишински, Микоян и Шахурин.

Не че настоявам, но смяната на командването на Ленинградския фронт през септември 1941 година може да има и друго обяснение: Ворошилов е бил нужен на Сталин в Москва, за да подготви едно изключително важно мероприятие. А кой ще заеме мястото му, не е важно. Между другото Сталин праща „кретена“ Ворошилов на преговори на най-високо равнище и по-късно. Ворошилов например отива със Сталин в Техеран на срещата с Рузвелт и Чърчил. Колкото до гениалния Жуков — Сталин не му поверява такива задачи.

И още нещо. През 1943 година координацията на действията на двата фронта при разкъсването на блокадата на Ленинград се осъществява от двама пълководци: Ворошилов и Жуков. Това се казва в официалното съобщение на Совинформбюро от 18 януари 1943 година. Ако Сталин още през 1941 година се е бил убедил в непригодността на Ворошилов, нямаше да му повери отговорността за разкъсването на блокадата на Ленинград през 1943 година.

Впоследствие името на Ворошилов изчезва някак си от героичния летопис за разкъсването на блокадата на Ленинград, но името на Жуков остава.

Малко по-долу ще видим как се справя Жуков със задачата да разкъса блокадата.

Да се върнем все пак на 1941 година. Да си представим, че всичко става така, както го описва Жуков заедно с хората си. И така,

Ворошилов предава фронта на Жуков и незабавно излита за Москва. И ето го Жуков — крачи по коридорите на щаба. Чук-чук на вратата на оперативния отдел: отворете! Нъцки. Влизането е строго забранено. Кой си ти, та да те пускаме?

— Ами аз съм новият командващ фронта!!!

— Сериозно?

— Нали ви казвам!

— Заповедта къде е?

— Ами ще я подпишат.

— Като я подпишат, заповядай.

— Ама имам бележка от другаря Сталин.

— Натикай си я знаеш къде. Откъде да знаем, че е истинска?

После Жуков отива в разузнавателния отдел: я дайте да видя картата на обстановката! Никой няма да му я покаже, разбира се. Още от 1937 година всички са научени на бдителност. Но това е подробност. Основното е, че никой изобщо няма да го пусне в разузнавателния отдел. И в никой друг отдел също.

И другарят Жуков решава да се оплаче на Сталин. Обаче как? Свързочниците не го пускат да влезе. Те не се подчиняват на никого освен на другаря Сталин и на непосредствените си началници. И никой нищо не може да им направи. Да не говорим, че в момента между Москва и Ленинград няма телефонна и телеграфна връзка. Градът е блокиран, кабелът за правителствена връзка минава през завзетата от противника територия. Това го казва и самият Жуков в писмо до П. Н. Демичев от 27 юли 1971 година (*„Георгий Жуков. Стенограма октябърского (1957 г.) пленума ЦК КПСС и другие документы“* М., *Международный фонд „Демократия“* с. 567).

И възниква въпросът: защо изобщо е била необходима бележката на Сталин? Нима Сталин не е разбирал, че без заповед на върховния главнокомандващ Жуков не може да приеме фронта? Това не става с някаква си бележка. Та ако ще да е написана от самия Сталин. Въпросът е следният, фронтът е военен организъм — огромен организъм. В състава на фронта влизат няколко армии, авиацията, а също и много отделни корпуси, дивизии, бригади, полкове, тилови части и учреждения. Всички командири трябва съвсем точно да знаят в кой момент свършва властта на стария командващ и в кой започва властта на новия. Отговорността се разпределя съвсем ясно,

включително и по време: това тук са победите, грешките, пораженията и престъпленията на единия, а оттук вече са на другия. За това нещо се издава заповед: от 23,45 фронта командвам АЗ!

Без такава заповед стотиците, хилядите нисшестоящи командири просто не знаят чии нареждания да изпълняват. За това нещо си има страшен термин — „загуба на управление“, и виновните се наказват с разстрел. И така, за да не се обърне каруцата, за да не се допусне загуба на управление, трябва да се издаде заповед. Но такава заповед може да се издаде единствено на основание на заповед на върховния главнокомандващ. А заповед, както ни разказва Жуков, нямало. Имало само бележка до Ворошилов. С тази бележка Ворошилов не може да сдаде фронта. Във всеки момент може да се случи какво ли не — буквално всичко. Да не говорим, че според Жуков/Карпов градът всеки момент щял да падне. Ако Ворошилов е имал заповед на върховния главнокомандващ, можел е да се оправдае и пред най-строгия военен съд. С бележка това не става.

Но да оставим настрана фронтовете и армиите. Да си представим, че сме в последния задръстен гарнизон на последния задръстен мотострелкови полк. Лейтенант Иванов сдава караула на лейтенант Петров. Приятели са и си пият пиенето заедно. И приятелките им са общи. Обаче за да сдаде единият и другият да приеме караула, трябва да има заповед. Плюс парола. И под заповедта — подписи. Преди да се разпише вторият, отговорен е първият; после вторият. Не става с бележка от типа — а бе, я, Вася, сдай караула на Коля, ако обичаш.

А положението в Ленинград не е като в задръстен мотострелкови полк. Отговорността е за фронт със състав четири армии, Балтийския флот и един огромен град. Един от най-красивите градове на света. Град, който е морската порта на Съветския съюз. Град със кръвнищница. Град — световен индустриален център. Тук се прави всичко — от подводници и самолети, от най-мощни танкове, артилерийски оръдия и навигационни прибори до най-елементарни минохвъргачки. Защо Сталин не е подписал необходимата заповед: Ворошилов сдава, Жуков приема?

Докато Жуков е жив, никой не успява да измисли отговор на този въпрос. Въпросът обаче си остава. Затова във второто издание

мъртвият вече Жуков ни обяснява: Сталин се опасявал „дали полетът ще е успешен“.

Хитро измислено. На пръв поглед. А на втори — тъпо. В решенията на Сталин винаги има логика. А тук логика няма.

Без заповед за назначаване като командващ на Ленинградския фронт Жуков е нищо. Никой няма да го допусне до никакви военни тайни. Така че Сталин е трябвало не да му даде бележка, а да подпише заповед. Единствено тогава Жуков е можел да поеме командването в силните си умели ръце. Иначе е като шофьор на нова кола — но без ключа за запалването.

Ами ако Жуков не беше успял да стигне до Ленинград? Ако самолетът е бил свален, изгорял или потънал в Ладожкото езеро? Какво тогава? Ами нищо. В такъв случай и заповедта е щяла да изгори или да потъне заедно с Жуков. И дори ако самият Жуков е загинал, а заповедта е стигнала до Ленинградския фронт по други канали, пак не е можело да стане нищо страшно. Щом новия командир го няма, значи няма на кого да се предава командването на фронта, следователно заповедта не влиза в сила. В този случай Ворошилов е щял да остане на поста си още няколко дни — докато Сталин не намери някой друг, с когото да го смени.

Ако погледнем нещата от тази гледна точка, ситуацията става съвсем идиотска: защо Сталин може да напише бележка, но не и заповед? Нали знае, че не може да потвърди бележката си нито по телефона, нито по телеграфа! Такива наистина важни съобщения не се пращат по радиото. Още повече че никой няма да им повярва. В Съветския съюз се вярва на подписания документ. Командирът на Либавската военноморска база капитан първи ранг Клевански например решава да се довери на устната заповед да взриви корабите, които не могат да излязат в морето, и затова го пращат на военен съд. Всички, издали заповедта, отричат да са я издавали. Резултатът ли? Разстрел за Клевански.

През същия този септември 1941 година командващият Югозападния фронт генерал-полковник Кирпонос получава заповед за отстъпление. Устна. Дава му я полковник Баграмян, който долита със самолет. Кирпонос отказва да изпълни заповедта — къде е подписът, къде е документът? В резултат загива милионна групировка съветски войски в района на Киев.

Но Кирпонос не е имал избор. Не е имал право да повярва на устна заповед.

През октомври 1941 година край Москва Рокосовски получава заповед от Конев да отстъпи. И отказва да изпълни заповедта на същото основание — къде е подписът? И Конев подписва и праща заповедта на Рокосовски. Който отстъпва на посочените рубежи — и го осъждат на разстрел. Рокосовски се оправдава с Конев, който си мълчи — нямал нищо общо. Тогава обаче Рокосовски вади документа — и се отървава от разстрела.

Но и документите не винаги помагат. Армейски генерал Павлов например изпълнява писмените заповеди на Жуков, но не успява да избегне разстрела.

Имам предвид следното: защо Сталин ще усложнява ситуацията? Щом е знаел, че може и да не повярват на бележката му и че не може да потвърди, че е негова, поради това че няма връзка, защо не е издал заповед?

Цялата тази история — с бележката — си я опровергава Жуков. На 21 юли 1971 година той пише писмо до ЦК на КПСС, до П. Н. Демичев. В писмото се казва: „Маршал К. Е. Ворошилов замина от Ленинград след два дни, след като подробно ме въведе в положението“ (пак там, с. 556).

Странна работа. Жуков първо ни обяснява, че Сталин е заповядал на Ворошилов незабавно да сдаде фронта и веднага да се връща в Москва. Но в писмото си до ЦК на КПСС същият този Жуков пише, че Ворошилов не е излетял незабавно за Москва, а без да бърза, два дни му е сдавал фронта.

Излиза, че Ворошилов е повярвал на първата част на бележката на Сталин и е сдал фронта, но не е повярвал на втората част и не е заминал веднага за Москва.

Значи трябва да изберем едно от двете:

- или Жуков си е измислил съдържанието на бележката;
- или изобщо не е имало никаква бележка.

И ето че идва време да се обърнем към архивните документи.

До Главкома на Ленинградския фронт

До Командващия Резервния фронт

11 септември 1941 г.

19 ч 10 минути.

1. Освобождавам маршала на Съветския съюз др. Ворошилов от длъжността главнокомандващ Ленинградския фронт.

2. Назначавам за командващ Ленинградския фронт армейски генерал др. Жуков, при което го освобождавам от длъжността командващ Резервния фронт.

3. Др. Ворошилов да сдаде фронта, а др. Жуков да го приеме до 24 часа след пристигането си в Ленинград.

Назначавам генерал-лейтенант Хозин за началник-щаб на Ленинградския фронт.

СТАЛИН
Б. ШАПОШНИКОВ

Тази заповед е публикувана. Достъпна е за всички изследователи. Във второто издание мъртвият Жуков е принуден да признае съществуването ѝ и дори да цитира точка трета.

Ако прочетем заповедта на Сталин и Шапошников внимателно, съмненията отпадат — тази заповед опровергава измислиците на Жуков.

Жуков ни разказва, че поема командването направо на Военния съвет и че веднага отменя неправилните заповеди и почва да издава правилни. Документът, подписан от Сталин и Шапошников, обаче препоръчва да не се бърза със сдаването на фронта. Според този документ Ворошилов остава командващ Ленинградския фронт още

цяло денонощие — тоест заповедите му са в сила, а тези на Жуков — не.

В бележката си Сталин уж бил писал на Ворошилов незабавно да се върне в Москва, но в заповедта си му дава 24 часа да сдаде фронта.

От това следва, че вареното пиле не кълве и че никой не бърза чак толкова, че върховният главнокомандващ не е смятал положението за безнадеждно и изобщо не е мислил, че Ленинград всеки момент може да падне...

Пък и защо вечерта на 11 септември Сталин ще пише в заповедта, че отпуска за сдаването на фронта 24 часа, след като според Жуков фронтът е сдаден на самото заседание на Военния съвет и Ворошилов веднага, може би на 9, а може би и на 10 септември излита със самолет за Москва? Би трябвало да докладва за пристигането си, нали?

И още нещо: ако към момента на подписването на заповедта Жуков вече е бил в Ленинград, трябвало е да докладва на Сталин: пристигнах благополучно. И от този момент би трябвало да се почне сдаването на фронта. Вечерта на 11 септември обаче, когато Сталин и Шапошников подписват заповедта, Жуков още не е в Ленинград. И не се знае кога времето и обстановката ще му позволят да се озове там. Точно затова в заповедта се казва — 24 часа след като пристигне.

* * *

Всичко си идва на мястото, ако се съгласим с версията на армейски генерал Иван Иванович Федюнински: че той, Жуков и другите генерали летят за Ленинград не на 9-и и не на 10, а на 13 септември 1941 година.

Последователността на събитията е следната: вечерта на 11 септември Сталин и Шапошников подписват заповедта за назначаването на Жуков за командващ Ленинградския фронт и на Хозин — за началник-щаб. На 12 септември самолетът не излита заради лошото време — излита на 13-и. На 14 септември, 24 часа след кацането си в Ленинград, Жуков встъпва в длъжност.

Това се потвърждава и от доклада на Жуков до Шапошников от 14 септември: фронта приех. Това са първите впечатления на Жуков.

Дотогава — нито дума.

Ако приемем, че Жуков встъпва в длъжност на 14 септември, всичко се напасва съвсем логично. Този вариант обаче не устройва мемоариста Жуков — излиза, че той пристига в Ленинград чак след като съдбата на великия град е решена. Без него.

Точно затова той държи да е в Ленинград поне два дни, поне един ден по-рано. Как обаче да заобиколи официалната заповед на Сталин?

Е, не е толкова сложно — точно затова е измислена бележката.

ГЛАВА XXVI ОТ ПРЪСТИТЕ

Ценяха се и се повишаваха само така наричаните „волеви“ началници. С този термин се определяха командирите, за които се знаеше, че където и да са и каквото и да командват, всичките им подчинени ще се страхуват от тях и ще ги мразят. Класически пример са Жуков, Ерьоменко и Конев.

В. Батшев

„Власов“.

Франкфурт на Майн,
Мосты — Литературный
европеец, 2001. Част 1, с.
23

В мемоарите си Жуков разказва невероятни неща, а извън тях — направо потресаващи. Ето какво споделя великият стратег с Героя на социалистическия труд Константин Симонов:

„Моряците обсъждаха въпроса в какъв ред да взривяват корабите, за да не попаднат в ръцете на германците. Казах на командващия флота Трибуц: «Като командващ фронта ви забранявам това. Първо, веднага разминирайте корабите, за да не се взривят сами, и, второ, докарайте ги по-близо до града, за да могат да стрелят с цялата си артилерия». Защото, виждате ли, те обсъждаха въпроса за минирането на корабите, а на корабите имаше по четирийсет боекомплекта. И аз им казах: «Как изобщо може да се минират корабите? Да, може и да ги потопят. Но дори да е така, те трябва да свършат в битка, като стрелят». И когато впоследствие германците настъпиха на Приморския участък на фронта, моряците ги обстреляха така, че те направо побягнаха. Че как иначе! Шестнайсетдюймови оръдия! Представете ли си каква мощ е това?»

Никой досега не е обяснил мотивите за поведението на писателя Константин Симонов. Симонов би могъл да се разсмее, да потупа стратега по рамото и най-приятелски да го посъветва никога вече да не разказва такива глупости — на никого. Симонов обаче, който знае защо, записва измислиците на великия пълководец и после ги публикува.

Още по-странно е, че Героят на Съветския съюз писателят Владимир Карпов преписва в книгата си тези вълшебни приказки („Маршал Жуков. Его соратники и противники в дни войны и мира“, Литературная мозаика, М., Военное издательство, 1992, с. 344).

Следовник на Карпов е писателят Н. Яковлев. Той пише книга със същото заглавие — без подзаглавието обаче (Н. Яковлев. „Маршал Жуков“. М., Известия, 1995, с. 86). Когато цитира този странен текст, Карпов се позовава на Константин Симонов. Яковлев вече не се позовава на никого — просто преписва откъса като общоизвестен факт, който няма нужда от никакви препратки и обяснения.

Преди да повтарят историите на гения за четирийсет боекомплекта на корабите, писателите-герои Симонов и Карпов и присъединилият се към тях Яковлев би трябвало да се ориентират в това какво всъщност представлява един боекомплект.

Главната огнева и ударна сила на Балтийския флот са двата линейни кораба тип „Севастопол“ „Марат“ и „Октомврийска революция“. „Един само залп на линеен кораб тежеше шест тона, а за една минута корабът можеше да изстреля срещу врага петдесет тона снаряди“ (адмирал Н. Г. Кузнецов. „Курсом к победе“. М., Воениздат, 1975, с. 115). Линейните кораби, разбира се, не се сражават само по една минута, следователно на тях няма по 50 тона снаряди, а много повече.

Всеки линеен кораб тип „Севастопол“ има дванайсет 305-милиметрови оръдия и шестнайсет 120-милиметрови. Без да се броят зенитните оръдия и картечници. Конструкцията на кораба е пресметната да поеме определено точно установено още на стадия проект количество снаряди. Точно това количество се нарича боекомплект. За линейните кораби тип „Севастопол“ боекомплектът е: 1200 305-милиметрови снаряда (по 100 на оръдие), 4800 120-милиметрови снаряда (по 300 на оръдие), без да се броят торпедата, снарядите и патроните за зенитните оръдия и картечници (М. S. Sobanski. *Rosyjskie pancemiki tipu „SEWASTOPOL“*. Warszawa. *Tarnowskie Gory*. P. 18, 20).

Малокалибрените снаряди и патрони извън боекомплекта все може да се натикат някъде — по коридорите, каютите и в трюмовете. Да се натоварят обаче дори няколко снаряда от главния калибър над един боекомплект е практически невъзможно. Един 305-милиметров снаряд тежи 470,9 килограма. Конструкцията на кораба предвижда целия път на снаряда от шлепа, който го докарва, до хранилището, а после и до оръдието: снарядите се складираят ето тук, със специален подежник, направен точно за тях, спускаме ги дълбоко в трюма и ги нареждаме на специални стелажи. Всичките 1200 снаряда, до един.

Докарват ни обаче още десет. Какво да ги правим? Да ги смъкваме по траповете? Много са тежки. И къде да ги сложим? С какво да ги закрепим? Защото нали ако не ги закрепим, при вълнение ще почнат да се търкалят! Представете ли си как вървите по железния коридор и изведнъж с грохот ви връхлита откачил се снаряд?

Добре, да речем, че сме се оправили със снарядите. Но към всеки снаряд има и заряд — барут в копринени чували. Един заряд е 132 килограма. Зарядите се държат в специални помещения, та чувалите да са предпазени от влага и прах. Температурата и влажността са в строги граници. И никой не може да влезе там с подковани обувца — някой цинт може да избие искра, нали така.

Помещенията на всеки линеен кораб са разчетени точно за 1200 снаряда главен калибър и за също толкова заряда. Зарядите главен калибър тежат 158 тона. Без опаковката. Значи допускаме, че зарядите на първия боекомплект са натоварени — къде да сложим зарядите на втория? В коридорите ли? Добре, пренебрегваме прахта, не е толкова страшна. Но влагата? Влага на корабите — колкото си щеш. Пък и много от моряците пушат, нали?

Един боекомплект снаряди и заряди само за главния калибър тежи 723 тона. Да прибавим и 4800 120-милиметрови снаряда. Те са мънички — само по 29,48 килограма. Да умножим теглото по броя им обаче — и получаваме почти 150 тона снаряди. Да добавим и теглото на зарядите. Те не са в чували, а в гилзи. Кое то добавя още тежест. Да не забравяме и по 2000 снаряда на всяко зенитно оръдие и по 30 000 патрона за всяка картечница. Грубо пресметнато, един боекомплект за линеен кораб тип „Севастопол“ тежи хиляда тона. Натоварим ли хиляда тона, няма къде да натоварим втория боекомплект. Не ми е ясно къде му е намирал място Жуков. Представете си сега как товарим на кораб с водоизместимост 23 хиляди тона четирийсет боекомплекта! За това как може да стане това нещо ще трябва да попитате някой учител по физика, гения на военното изкуство и писателите-герои, които преповтарят тези приказни измишльотини.

Ще кажете: обаче на крайцерите оръдията не са толкова големи като на линейните кораби!

Правилно. Крайцерът „Киров“ има 9 180-милиметрови и 8 100-милиметрови оръдия, 10 37-милиметрови зенитни оръдия и

картечници. Освен това — две тритръбни торпедни установки и два самолета. И може да качи на борда 170 морски мини.

Боекомплектът на крайцера „Киров“ е 1800 снаряда главен калибър. Снарядите са по 97,5 килограма. Към тях има и заряди. Вярно, снарядите не са чак огромни, но пък и самият крайцер е с по-скромни размери — 8600 тона. Мен ако питате обаче, страшно е по коридора срещу теб да се затъркаля и стокилограмов снаряд.

На крайцера също няма място за втори боекомплект. Да не говорим, че на него са качени и торпеда, и самолети, и морски мини.

Същото е и при ескадрените миноносци. Техните оръдия са 130-милиметрови. Пропорционално на размерите и водоизместването им. И там е тясно. Питайте Жуков как е успявал да вмести по четирийсет боекомплекта на подводниците и торпедните катери — аз не знам. Жалко, че писателят, дето му е задавал въпросите, не е бил от най-любопытните.

Балтийският флот наистина има почти неизчерпаеми запаси снаряди. Само че не на корабите, както ни разправя Жуков, а на брега.

И така Жуков заповядва корабите да се изтеглят по-близо до града и те почват да стрелят с шестнайсетдюймовите си оръдия...

16 дюйма — това са 406 милиметра.

Преди да публикуват такива идиотщини, писателите-герои Симонов и Карпов е трябвало да проверят с какви оръдия са били въоръжени съветските кораби. Та значи, другари герои, на съветските кораби не е имало такива оръдия. Жуков говори за шестнайсетдюймови оръдия в множествено число. А това не е вярно. В Съветския съюз е имало такова оръдие — но в единствено число.

Оръдие № 1 с калибър 406-мм наистина взима участие в отбраната на Ленинград. То е експериментално. Намира се на полигона в района на гара Ржовка. Стволът е дълъг 18,28 метра и тежи 109,4 тона. Снарядът тежи 1116,3 кг, зарядът — 347 кг. Това оръдие се разработва за новото поколение линейни кораби тип „Съветски съюз“ и бреговите батареи. Пълното водоизместване на такъв линеен кораб е 65 150 тона. Всеки линеен кораб от новия тип е трябвало да има по три триоръдейни кули главен калибър. Всяка кула е почти две хиляди тона. Ако такива кули са били поставени на старите линейни кораби тип „Севастопол“, те са щели да потънат още преди да им натоварят боекомплектите.

Разказите на великия стратег за шестнайсетдюймови оръдия и за четирийсет боекомплекта на кораб са изсмукани от пръстите измислици.

Ако ще вярваме на измислиците на Жуков, излиза, че нашият пълководец покрай всичко друго е и флотоводец. Заповядва на адмиралите да изтеглят корабите към брега, адмиралите го слушат и после почват да гърмят с оръдията. Ако стратегът не им бил заповядал, нямало да го направят.

Между другото събитията изобщо не се развиват така, както си го мисли геният на военното изкуство след войната.

На 29 август 1941 година в 17,00 бойните кораби на Балтийския флот пускат котва край Кронщат. Понеслият големи загуби флот идва от Талин и буквално попада в капан: в плитък залив, от три страни — суша, а откъм морето противникът е заложил мини. Балтийският флот е най-мощният от четирите съветски флота. В началото на септември 1941 година в Ленинград и Кронщат са съсредоточени 2 линейни кораба, 2 крайцера, 13 ескадрени миноносеца, 12 стражеви кораба, 42 подводници, 62 тралчика, 38 торпедни катера, 60 катера тип „МО“, 3 бронетанкера, без да броим минните и мрежови заградители, канонирните кораби и учебните и недовършените, някои от които също могат да водят огън, включително с много мощни оръдия.

Докато Ленинград се държи, флотът има поне малко роден бряг, до който може да се приюти и от който не стрелят по него. Но завземе ли противникът Ленинград — край на флота — той ще се окаже в капан, в пълно обкръжение. Като акула в аквариум. Като вълк на синджир. Като боец с минохвъргачка, затворен в нужник с железни стени.

Повтаря се ситуацията от 1904 година. Порт Артур е град пристанище, крепост и морска база. А в пристанището му е ескадрата, натикана от японския флот в капана, без да може да излезе в морето. Ако противникът превземе Порт Артур, ескадрата трябва да се потопи. Единственото, което може да направи ескадрата през 1904 година, това е с всички сили да брани Порт Артур, за да забави гибелта си. Единственото спасение за Балтийския флот през 1941 година е с всички сили да брани Ленинград и Кронщат.

Всички разбират сериозността на положението — не е необходимо Жуков да им я напомня. И затова много преди Жуков в Ленинград пристига народният комисар на ВМФ адмирал Н. Кузнецов. Почти непрекъснато в Кронщат и Ленинград е първият заместник на народния комисар на ВМФ, началникът на главния морски щаб адмирал И. С. Исаков. Главната им задача е да удържат Ленинград. Защото без Ленинград най-мощният от четирите сталински флота е загубен. Точно затова по заповед на адмирал Кузнецов незабавно след изтеглянето от Талин всички сили на Балтийския флот се подготвят за отблъскването на възможен щурм срещу Ленинград. Още същия ден, 29 август, командващият артилерията на Балтийския флот контраадмирал И. И. Грен издава заповед за привеждането на цялата корабна артилерия в готовност за незабавно откриване на огън по брегови цели при първо нареждане на армейското командване. Бреговата артилерия на флота пък вече е получила такава заповед. И веднага щом противникът се появява, артилерията на флота открива огън. Това става на 30 август. Този ден корабите в Нева и оръдията на Морския полигон в района на Ржовка по искане на армейското командване 28 пъти откриват огън по брегови цели, като изстрелват 340 снаряда калибър от 130 до 406 милиметра. На следващия ден огънят на флотската артилерия е още по-интензивен. На 1 септември противникът влиза в зоната на действие на бреговите батареи на форт Красная Горка и попада под убийствения огън на 305-милиметровите му оръдия.

За участието на флота в защитата на Ленинград са написани много томове. Разказано е и е обяснено защо линейният кораб „Марат“ е в Морския канал, а „Октомврийска революция“ на позиция срещу Стрелна, защо крайцерът „Максим Горки“ заема позиция при Хлебни мол, а недостроеният крайцер „Петропавловск“ — в района на Угольная. Уточнено и обосновано е положението на всеки кораб. Отчетени са всички стрелби, проведени от корабите и от бреговите стационарни и железопътни батареи на флота, посочени са целите, разходът на боеприпаси и резултатите от обстрела.

Командването на флота отделя специално внимание на въпроса за създаването на отбранителен рубеж на Нева. Сформиран е отряд кораби в състав два съвсем нови ескадрени миноносеца, четири канонерски лодки, два торпедни и дванайсет стражеви катера, три

стражеви кораба, четири бронекатера и плаващи батареи. Този отряд под командването на капитан I ранг В. С. Чероков заема позиции между Смолни и Уст Ижора. Освен това още през август в района на Невска Дубровка са прехвърлени шест батареи, окомплектовани с матроси и въоръжени със свалени от корабите 120– и 180-милиметрови оръдия. Пак там заема позиция за отбрана и 4-та бригада на морската пехота.

През нощта срещу 9 септември, още преди пристигането на Жуков в Ленинград, противникът се опитва да форсира Нева, но е отблъснат и поразен от огъня на корабната и бреговата артилерия на флота. 4-та бригада на морската пехота удържа северния бряг на Нева. По време на цялата блокада на Ленинград германските войски така и не успяват да преминат Нева.

Изтича повече от четвърт век след тези събития и Жуков, не щеш ли, заявява, че народният комисар на военноморския флот адмирал Кузнецов, първият му заместник, началникът на главния морски щаб адмирал Исаков, командващият Балтийския флот адмирал Трибуц, началник-щабът на флота вицеадмирал Ю. А. Пантелеев, командващият артилерията на флота контраадмирал Грен, командващият ескадрата на флота контраадмирал Д. Д. Вдовиченко и командващият леките сили на флота контраадмирал В. П. Дрозд не били разбирали нищо и нищо не били правили за защитата на Ленинград. И че именно той, великият Жуков, който между другото пристига в Ленинград, след като врагът е спрял, бил заповядал част от матросите да се свалят от корабите и да се разпределят по сухопътните фронтове. Че и наредил този стратегически гений корабите да се изтеглят „по-близо до брега“. И моряците значи се проявяват едва след като изпълняват указанията на изтъкнатия стратег. Без неговите мъдри напътствия просто си киснели на корабите и дори се готвели да ги потопят.

Жуков се фука, че като бил в Смолни, настоял корабите да се приближат до града — а през това време те вече отдавна са в Нева. Точно под прозорците на Смолни. И прозорците треперят от оръдейната стрелба. Свалените от корабите матроси пък, спешно преквалифицирани в морска пехота, още преди пристигането на Жуков завинаги са спрели противника на невския рубеж и са стабилизирали фронта.

Но като пропускат тези подробности и факти, писателите-герои Симонов и Карпов, а след тях и разните там Яковлевци, Гареевци и Чаковски повтарят: ах, ако геният не беше дал указанията си, Кузнецов и Исаков изобщо нямаше да се сетят да бранят Ленинград, нямаше да се сетят да стрелят срещу врага с флотските оръдия и щяха да вземат да потопят корабите без нито един изстрел.

Русия има опит в потопяването на флотове си: по време на Кримската война в Севастопол, през Руско-японската война в Порт Артур, после през 1918 година предателят на родината Ленин разпуска многомилионната армия и след това в угода на германския кайзер потопява Черноморския флот. През 1941 година отново се създава ситуация, при която флотът е на практика в безизходица. Не по своя вина. В ограничен морски театър, още повече в закрыта акватория, флотът изцяло зависи от устойчивостта на крайморските флангове на сухопътния фронт, от стабилността и сигурността на военноморските бази. Основен противник както на Балтийския, така и на Черноморския, флот става не флотът на противника, а сухопътните му войски, флотът не е способен да спре противниковите танкови клинове. Той не е създаден за това. На сушата врагът трябва да се спре от сухопътните войски. Ако сухопътните войски не са способни да защитят морските бази, флотът е загубен.

„Във всички случаи Г. К. Жуков, от една страна, признаваше старшинството само на сухопътния началник, а от друга — не искаше да му възлага цялата отговорност. Поради това още от началото на войната в Либави имаше двама на практика независими началници: командирът на 67-а стрелкова дивизия Н. А. Дедаев и командирът на базата М. С. Клевански“ (*адмирал Н. Г. Кузнецов. „ВИЖ“. 1992, №1, с. 76*).

„В началото на войната не бяха разработени никакви документи за взаимодействието на Либавската военноморска база и 67-а дивизия. Командирът на базата не знаеше планове на армейското командване в случай на възникване на необходимост за отбрана на Либави откъм сушата... В Либави беше дислоциран 148-и изстребителен авиационен полк за прикритие на базата от въздуха. Този полк беше армейски, не се подчиняваше на командването на базата и в началото на войната не бяха разработени документи, регламентиращи взаимодействието на базовата зенитна артилерия с изстребителната авиация“

(„Краснознаменный Балтийский флот в битве за Ленинград. 1941-1944“. М., Наука, 1973, с. 22).

„Молбата на командващия флота да се разреши установяването на предвижданите от плана отбранителни минни заграждения още веднъж беше категорично отхвърлена“ („Борьба за советскую Прибалтику в Великой отечественной войне. 1941-1945“, Рига, Лиесма, 1966. Том 1, с. 53).

През март напористият Жуков пише донос срещу ръководството на Народния комисариат на Военноморския флот: а бе решили да откриват огън по самолетите нарушители! Настоявам всички да бъдат дадени на съд!

Другарите от НКВД веднага решават да реагират на доноса на Жуков, но Сталин ги спира: хайде в този случай да минем само е предупреждение.

Нека видим резултатите от доноса на Жуков. През нощта срещу 22 юни той разпраща във войската директива: никой да не се поддава на провокации. Въз основа на тези указания командването на ВМФ разпраща на флотите своя директива. „С двусмислеността си и със заложената в него цел да обърка всеки, който го чете, този документ надминава директивата до сухопътните войски... Вижда се, че обвинението, предявено от НКВД през март на командването на Военноморския флот, не е забравено“ („ВИЖ“, 1989, №6, с. 38).

А през това време нисшестоящите командири настояват и искат...

„Командирът на Либавската военноморска база капитан I ранг М. С. Клевански настойчиво иска разрешение да открие поне предупреждаващ огън срещу германските самолети, които се появяват над базата“ (Ю. А. Пантелеев. „Морской фронт“. М., Воениздат, 1965, с. 30). Естествено — забраняват му.

„Командването на базата и на дислоцираната тук 67-а стрелкова дивизия пристъпи към съвместно осъществяване на отбранителни мероприятия чак в началото на войната“ („ВИЖ“, 1962, №4, с. 45).

Либава (Лиепая) е до самата граница. Жуков е трябвало да поеме отговорността за сухопътната отбрана и за прикриването на базата от въздуха. За това е трябвало да даде съответните нареждания на командира на 67-а стрелкова дивизия генерал-майор Дедаев и на командира на изстребителния авиационен полк. В краен случай е

трябвало да прехвърли цялата отговорност на флота — планирайте си сами отбраната на базата. При такова решение стрелковата дивизия и авиационният полк трябва да минат на оперативно подчинение на флота. Тоест остават си в състава на Червената армия, но водят бойни действия според плановете и заповедите на флотското командване.

Жуков обаче не прави нито едното, нито другото: нито придава стрелковата дивизия и авиационния полк към флота, нито разкрива плановете си за отбрана. Както се изяснява впоследствие, Жуков няма никакви планове за отбраната на Либава. Нещо повече, на 148-и изстребителен авиационен полк, също като на всички останали полкове, строго е наредено да не сваля противникови самолети.

През първия ден на войната Либава се оказва в зоната на бойните действия. Част от корабите успява да се измъкне. Част е взривена. Трета попада в ръцете на противника. Командирът на базата капитан I ранг Клевански е нарочен за виновен и разстрелян. Но всичко това става, защото германската 291-ва пехотна дивизия още през първия ден на войната отрязва Либава от тила ѝ и започва да обстрелва пристанището от покрайнините на града. Според гениалните планове на Жуков съветската 67-а стрелкова дивизия трябва да отблъсне германската пехота. Но по неизвестна причина нашата стрелкова дивизия, разположена до самата граница „няма своевременно подготвена отбрана“ (*пак там*).

„След падането на Лиепая под заплаха да бъде превзета по суша се оказва Рига, а след нея и Талин. Сухопътният фронт за отбрана на тези бази «не е подготвен»“ (*ИВОВСС. Том 2, с. 44*).

„Сухопътна отбрана на главната база на Червенознаменния Балтийски флот — Талин, към началото на войната изобщо не се предвиждаше“ („*Краснознаменный Балтийский флот в битве за Ленинград. 1941-1944*“. М., Наука, 1973, с. 51).

Преди войната гениалният Жуков не предвижда, не планира и не подготвя сухопътната отбрана нито на Либава, нито на Рига, нито на Талин. И те, заедно с огромните си запаси, са превзети от противника. Сухопътна отбрана не само на балтийските, но и на черноморските бази не е подготвяна, защото великият Жуков е бил сигурен, че противникът няма да стигне до тези рубежи.

И ето че наред е Ленинград. „Заплаха за Ленинград от югозапад, откъм Източна Пруссия, почти не се предвиждаше и възможността за

пробив на противника на това направление на практика почти не се отчиташе в плановете ни за отбрана“ (*генерал-майор от авиацията А. Новиков. „ВИЖ“, 1969, №1, с. 63*).

Да се потопи флотът е лошо. Още по-лошо обаче е да се даде на противника. И ето че през септември 1941 година в Ленинград се появява Жуков, вече свален от поста началник на Генералния щаб, и заповядва на командващия флота адмирал Трибуц: веднага да разминиращ корабите!

Защо? На какво основание? Ами защото Жуков е все така сигурен, че противникът няма да стигне до Ленинград. Жуков вече много пъти е грешил и заради грешките му са разстрелвани хора. Къде е гаранцията, че няма да изложи флота на смъртоносен удар, на каквито вече е подложил Дунавската и Пинската флотилия, Лиепая, Одеса, Рига и Талин? Ами ако и този път сбърка? Кой ще отговаря? Кого ще разстрелят?

Като писател Константин Симонов е бил длъжен да е бдителен, да обръща внимание на дребните, на пръв поглед незабележими подробности. Разказът на Жуков пред Симонов, дори една само дума в него, свидетелства не за решителността и безстрашието на Жуков, а за чудовищната му безотговорност. Какво значи: „Казах на командващия флота Трибуц“?

Армейски генерал Павлов изпълнява писмените директиви на Жуков. Впоследствие го обвиняват, че е изпълнил заповед, и го разстрелват. Заедно с целия му щаб. В Ленинград Жуков не дава дори писмени заповеди: казах на командващия флота! Щом като е толкова мъдър, решителен и сигурен в победата, Жуков е трябвало да заяви: аз, Жуков, поемам лична отговорност за съдбата на флота! Ето ви писмена заповед: корабите незабавно да се разминират! Ако дори един попадне в ръцете на противника — нека разстрелят мен!

Великият стратег обаче никъде не споменава нито думичка за писмена заповед да се разминират корабите. И нито един от защитниците на Жуков никога не е представял подобен документ: вижте го колко е храбър, поема цялата отговорност лично! На Константин Симонов пък изобщо не му идва наум да се възмути от тази ужасна безотговорност — да даваш устни заповеди, без да има нищо на хартия.

Писателят Симонов е трябвало да зададе на стратега и друг въпрос: защо ми разправяш бе, Георгий Константинович, че си дал заповед корабите да се разминират, а в мемоарите ти няма нито думичка за това? От скромност ли?

И е трябвало освен това да попита: как е реагирал командващият Балтийския флот адмирал Трибуц на заповедта на Жуков.

Много е интересно да слушаш как някой най-решително и смело издава заповеди. Не по-малко интересно е обаче да се знае как тези заповеди се изпълняват. Няма по-жалко зрелище от това командирът да крещи запенен, а подчинените му да игнорират заповедите му.

Преди да описват вдъхновено как стратегическият гений дава заповед корабите да се разминират, писателите-герои е трябвало да се поинтересуват била ли е изпълнена заповедта на Жуков. Самият пълководец ни разказва, че бил дал такава заповед — но забравя да уточни изпълнена ли е, или не.

Издънката е там, че корабите на Балтийския флот наистина са разминирани, но след година, през есента на 1942-ра, когато окончателно става ясно, че врагът в никакъв случай не може да ги плени. По това време Жуков вече отдавна не е в Ленинград.

Значи имаме едно от двете:

— или през септември 1941 година стратегът издава строга заповед, а командването на флота ѝ се присмива изобщо не я изпълнява;

— или стратегът просто е измислил решителните си действия в Ленинград и разказва на наивния писател Симонов неща, които никога не са ставали.

Да си помислим и следното: всъщност откъде накъде командващият Балтийския флот адмирал Трибуц е длъжен да изпълнява заповедите на Жуков? През блокадата Балтийския флот, затворен в Кронщат и Ленинград, минава на оперативно подчинение на Ленинградския фронт. Какво ще рече това? Това ще рече, че по въпросите на водене на бойни действия командващият флота временно се подчинява на командващия Ленинградския фронт. Какви бойни действия може да води един флот, на който му е отнета свободата за маневриране? Какво му остава? Правилно. Остава му да води огън от място с корабната, бреговата и зенитната артилерия. Командващият Ленинградския фронт например заповядва: по квадрат 13–41 — огън! И матросите изпълняват. И толкова. С това пълномощията на командващия Ленинградския фронт се изчерпват. Той не може да заповяда на Балтийския флот нищо друго.

По всички останали въпроси Балтийския флот не е подчинен на командващия Ленинградския фронт. По останалите въпроси си остава обичайната система на подчинение: командващ флота е адмирал Трибуц, над него е народният комисар на ВМФ адмирал Кузнецов, а пък над него — върховният главнокомандващ. Жуков го няма в тази верига. И не е негова работа да решава да се минират ли корабите, или да се разминират, да се взривяват ли веднага, или да се поизчака.

А най-смешното е следното. Според първата версия Жуков пристига в Ленинград на 9 септември, според втората — на 10 септември. И веднага нахлува на съвещанието и заповядва корабите да се разминират. Но дори вечерта на 11 септември армейски генерал Жуков официално все още е на длъжност командващ Резервния фронт. Именно командващ Резервния фронт е наречен в заповедта на Сталин, подписана на 11 септември вечерта. А Резервният фронт води бойни действия на Смоленското направление.

Да си представим ситуацията на 9 или 10 септември. Генералът, който официално командва Резервния фронт и няма никакво отношение нито към Ленинград, нито към Балтийския флот, дава устна

заповед на командващия флота да разминира корабите си. Командващият флота Трибуц е лично отговорен корабите да не попаднат в ръцете на противника. А командващият Резервния фронт Жуков в случая не е отговорен за нищо. Та дали командващият Балтийския флот ще тръгне безпрекословно да изпълнява заповед на човек, на когото изобщо не е подчинен?

Да не говорим, че преди да реши да отмени заповедта, Жуков е трябвало да се поинтересува кой все пак е взел решението корабите да се минират. Чия заповед отменя.

Това решение просто не е можело да бъде взето самостоятелно от командващия Балтийския флот. Че кой след 1937 година би се осмелил самоволно да залага взрив в трюмовете и погребите на линейния кораб „Марат“? Че и на четирийсет подводници? Последницата от такава самодейност е само една — разстрел.

Народният комисар на ВМФ също не би се осмелил да вземе такова решение. И на него му се живее все пак, нали? И, както вече се знае, той не се е осмелил да издаде такава заповед. Остава ни да предположим, че единствено Сталин е можел да заповяда корабите да се минират. Кое то предположение се потвърждава и от документите, и от спомените на флотоводците — а нямаме основания да не им вярваме поне в този случай.

Адмирал Николай Герасимович Кузнецов свидетелства: заповедта е дадена от Сталин. „След като пак ме попита дали съм разбрал, Сталин подчерта, че в случай на неизпълнение на тази заповед виновните ще бъдат наказани строго“ (Кузнецов. *„На флотах боевая тревога“*. М., Воениздат, 1971, с. 78).

Можем да сме сигурни, че ако корабите са били попаднали в ръцете на противника, виновниците за това е нямало да се отърват със строго мъмрене. Другарят Сталин си е имал свои разбирания за строгост.

След като дава устна заповед, Сталин нарежда на Кузнецов да я изложи писмено и да я подпише. Кузнецов обаче отказва да сложи подписа си: „За да се възложи толкова отговорна задача, се изисква особен авторитет, указанията на народния комисар на ВМФ не са достатъчни“ (*пак там*).

Тогава Сталин нарежда да се подпишат двама: народният комисар на ВМФ адмирал Кузнецов и началникът на Генералния щаб

на РККА маршал на Съветския съюз Шапошников. Шапошников и Кузнецов съставят директивата, подписват я, но отиват заедно при Сталин и настояват той да я утвърди с подписа си.

По времето, когато пише мемоарите си, Кузнецов с нищо не може да потвърди думите си. Защото няма право да цитира съвършено секретни документи. Двайсет години след излизането на книгата му обаче Съветският съюз се разпадна и част от документите беше разсекретена. Включително споменатата директива. Оказа се, че Кузнецов е съвсем прав. А Жуков, меко казано, не е прав.

Точка 4 от директивата гласи: „Унищожаването се провежда по строго последователен план от момента на подаването на сигнал от Главното командване“. Това означава, че Жуков изобщо няма защо да обвинява командването на Балтийския флот в страхливост и паникьорство. Минирането на корабите е направено не по местна инициатива, а по заповед от Москва. И взривяването им е можело да стане само по заповед на висшето ръководство на държавата и на Въоръжените сили.

И ето ви следната ситуация: висшите адмирали на Балтийския флот са се събрали в Смолни и обсъждат как да изпълнят директивата, подписана от народния комисар на ВМФ и началника на Генералния щаб на РККА и утвърдена от върховния главнокомандващ. И внезапно нахълтва геният на военното изкуство и отменя заповедта на върховния главнокомандващ, на началника на Генералния щаб и на поредния комисар на ВМФ. Излиза, че могъщият Жуков отменя не само директивите на Генералния щаб, но и заповедите на самия Сталин.

Не попрекалява ли мъничко нашият стратег, как мислите?

Как става така, че командването на Балтийския флот решава да не се подчини и на Генералния щаб, и на народния си комисар, и на другаря Сталин? Но се подчинява на командващия Резервния фронт, чиито войски се давят в кръв в района на Смоленск. Много интересно: всички веднага решават да повярват на бележката на Сталин, но пък решават да не изпълнят официалната заповед, подписана собствено ръчно от Сталин.

Но това е нищо. Най-интересното е по-нататък.

Най-интересното е резолюцията на върховния главнокомандващ върху заповедта за подготвяне на корабите на Балтийския флот за

взривяване. Текстът е простичък и съвсем кратък: „Утвърждавам.
13.9.41. Сталин“.

Минирането на кораби е сложна и отговорна работа. Както свидетелстват адмиралите Кузнецов, Трибуц и Пантелеев, то не е можело да почне веднага след получаването на заповедта. Първо е трябвало да се подберат психически устойчиви хора, на които да може да се повери взривяването. А бойните единици са над двеста! Без да се броят бреговите обекти на флота. Трябва и да се предотврати паниката и падането на моралния дух на личния състав на минираните кораби. Да се предотврати паниката има само един начин — тайната. За тази цел трябва да се подберат стотици изпълнители, и то такива, че из флота да не плъзнат слухове. Има и много други проблеми — конкретно с минирането например. Първо, корабите трябва да се разположат на такива позиции, че не само да бъдат взривени, но и да запушат фарватерите с корпусите си. С две думи — минирането не е можело да започне на 13 септември. Започва по-късно.

Според разказите на Жуков корабите били минирани, а той заповядал: „Разминирайте ги!“ Според документите излиза, че към момента на пристигането на Жуков в Ленинград корабите още не са минирани. Операцията за — минирането им започва, след като Жуков е назначен за командващ на Ленинградския фронт, след като той пристига в Ленинград и приема длъжността. Според Жуков той пристига в Ленинград на 9, а може би на 10 септември и веднага отменя заповедта на Сталин, подписана впрочем на 13 септември.

Излиза, че не само е отменил заповед на Сталин, но го е направил и цели три дни преди тя да бъде подписана.

От което на свой ред следва, че героичните сцени на съвещанието в Смолни са плод на болното въображение на стратега... и на тъпотията на писателите-герои.

* * *

Жуков е в Ленинград по-малко от месец. Пристига на 13 септември, заминава на 6 октомври. Появата му в Ленинград не променя нищо — и нищо не може да промени.

Нито преди пристигането на Жуков в Ленинград, нито докато той е там, нито след като си заминава, никой не взривява особено важни обекти в града.

А сега ми обяснете в какво се състои личният принос на спасителя. Какво се променя, след като той пристига?

Жуков се фука: отидох и заповядах да разминират корабите.

Всичко е точно наопаки. Жуков пристига и чак след пристигането му започва операцията за минирането на особено важни обекти в града и във флота. И никой не пита Жуков нито за мнението му, нито за съвет, нито за съгласие, да не говорим за разрешение.

ГЛАВА XXVII

СПАСИТЕЛЯТ

Жуков е браконьер по отношение на руския народ.

А. Варламов
„Литературная
газета“, 3–9 септември
2003

Всеки, подготвян да работи в стратегическото военно разузнаване, помни най-важната заповед: трябва да доставиш доказателства, които да убедят всички. Трябва да се намерят факти, на които да повярва дори онзи, който изобщо не иска да вярва. И накрая някой побелял полковник казва съкрушено: има и толкова мъдри стратегии, че не можеш да ги убедиш с никакви факти и никакви доказателства, в такива ситуации разузнаването е безсилно. Това всъщност е илюстрация към разказа за сблъсъка между командващия фронта армейски генерал Жуков и началника на разузнаването на Ленинградския фронт комбриг Пьотър Петрович Евстигнеев...

Жуков, разбира се, не си спомня за този епизод и не размишлява за него. Той си спомня съвсем друго. Не му стига да разкаже за Сталин, който бил смятал положението на Ленинград за безнадеждно и вече се бил примирил със загубата на града. Жуков ни разказва и за Хитлер и за обкръжението му: „Командващият германската група армии «Север» фон Лееб караше войските да бързат. Настояваше съпротивата на защитниците на Ленинград да бъде сломена по-бързо, за да се съедини с групата финландски войски. След падането на Ленинград германското командване искаше с всичките си сили да удари към Москва, като я заобиколи от североизток. Ленинград обаче се държеше и не се предаваше на врага въпреки цялата ярост и мощ на атаките му. Хитлер беше побеснял“ (АПН, 1969, с. 331).

Ако повярваме на Жуков, от момента на пристигането му в Ленинград германските войски непрекъснато щурмуват града. И ако са успели да го завземат, щели са да хвърлят свободните си сили в обход на Москва. Жуков обаче спасява Ленинград. Отбива щурмовете. С което той, великият стратег, не позволява на Хитлер да хвърли освободените след завземането на Ленинград дивизии на московското направление. Излиза, че като брани Ленинград, Жуков спасява и Москва. И, естествено, Хитлер побеснява. На пръв поглед всичко излиза точно така, но хайде да не бързаме. Да видим следното: откъде Жуков знае какво иска германското командване от подчинените си? От

какви източници е научил, че Хитлер е побеснял от яд? Къде е прочел, че фон Лееб казва на войските си да бързат? Ако го е взел от трофейните документи, трябвало е да се позове на тях. А още по-добре — да ги публикува.

Във второто издание нещата се усилват: „Хитлер караше командващия групата армии «Север» генерал-фелдмаршал фон Лееб по-бързо да овладее Ленинград и колкото се може по-бързо да освободи подвижните съединения на 4-та танкова група, за да бъдат прехвърлени на московското направление в състава на групата армии «Център»“. И по-нататък: „Генерал-фелдмаршал фон Лееб с всички сили се стараеше на всяка цена да изпълни заповедите на Хитлер — да приключи ленинградската операция преди началото на настъплението на германските войски към Москва“ (АПН, 1975. Том 1, с. 400, 408).

В първото издание бърза Фон Лееб, а във второто, по-правдивото, бърза самият Хитлер.

След войната германските историци съвсем сериозно започнаха да изучават пропуските и грешките, допуснати от Хитлер и пълководците му. На практика достъпът до всички документи, останали след войната на територията на Западна Германия, беше открит незабавно. Почти всички тези документи са публикувани.

За голямо съжаление официалната пропаганда на Съветския съюз, а сега на Русия, гради историята и култа към личността на Жуков, без да се съобразява със съдържанието на архивните документи. И всички писачи като Карпов, Симонов, Гареев и Чаковски заявяват, че изобщо не възнамеряват да използват архивите, че героичните разкази на Жуков им били съвсем достатъчни.

Много бих се радвал да мога да се съглася с тях, обаче има един проблем: през годините Жуков разказва на различните хора различни истории. И не само онези, които са били до Жуков, опровергават измислиците му — той сам непрекъснато се опровергава.

Да се обърнем към германските документи, към които нито Жуков, нито бранителите му не искат да се обърнат.

На Хитлер очевидно не му стигат силите да нанася удари и на юг, и на изток, и на север. Той няма сили едновременно да превземе и Крим, и Донбас, и Северен Кавказ, и Москва, и Киев, и Харков, и Ленинград. Затова на 6 септември 1941 година Хитлер подписва Директива №35. Точка 3 нарежда Ленинград да бъде обкръжен. Не да бъде щурмуван, а само да бъде отрязан от страната. Но и тази задача се струва на Хитлер прекалено трудна, а решението ѝ — проблематично. Затова Хитлер поставя задачата предпазливо: войските „да се стремят към пълното обкръжаване на Ленинград или поне от изток“. В директивата няма дори намек за евентуален щурм срещу Ленинград. Напротив, тя абсолютно отхвърля такава възможност, доколкото препоръчва значителна част от подвижните войски и съединения на 1-ви въздушен флот да се прехвърлят от Ленинград в групата армии „Център“, тоест на московското направление.

Всеки, който пожелае, може да намери Директива №35 във всеки германски справочник за войната. Директивата е преведена на руски и е публикувана многократно, например в сборника на В. И. Дашичев „Банкротство стратегии германского фашизма. Исторические очерки. Документы и материалы“ (Том 2, М., Наука, 1973, с. 241–243):

За стратегическо настъпление към Москва от североизток на Хитлер са му необходими подвижни съединения: танкови и моторизирани дивизии. В групата армии „Север“, която настъпва срещу Ленинград, всички подвижни съединения са обединени в 4-та танкова група. Жуков още е в района на Елня, Сталин още не го е извикал в Москва, а Хитлер вече е дал заповед 4-та танкова група да се прехвърли от ленинградското направление на московското, в района на Рославъл. Жуков още говори със Сталин в Кремъл и Сталин му възлага задачата, а германската 4-та танкова група вече е завършила бойните си действия край Ленинград, колоните ѝ — танкови и моторизирани дивизии — вече тръгват на юг. След заминаването на 4-та танкова

група край Ленинград остава само германската пехота, подсилена с артилерия с голяма и специална мощност. В състава на германските войски край Ленинград обаче не остава НИТО ЕДИН ТАНК. Освен това от ленинградското към московското направление е прегрупирана и голяма част от авиацията.

Нито Хитлер, нито генералите му не са давали заповеди за щурмуване на Ленинград. Затова разказите на Жуков, че Ленинград се бранел храбро и не се предавал на врага въпреки яростта и мощта на атаките му, трябва да се смятат за голямо преувеличение. Има боеве от местно значение. Но щурм няма.

Хитлер няма никаква причина да изпада в бяс заради несполучливите опити да се превземе Ленинград с пристъп. Защото такива опити няма. Фон Лееб също не се е опитвал „на всяка цена“ да изпълни заповедите на Хитлер, защото такива заповеди Хитлер не е давал.

Жуков преувеличава, като разказва как като отбранявал Ленинград, бил сковавал силите на германската армия и с това не давал възможност на Хитлер да ги прехвърли на московското направление. Хитлер вече е прехвърлил всичко, което е можел, от ленинградското на московското направление. И дори Ленинград да се е предадал, Хитлер пак е нямало какво да прехвърли оттам към Москва. Защото вече е прехвърлил всичко — или се е готвил да го прехвърли. От това следва само едно: отбраната на Ленинград през периода, когато Жуков е там, не само че не отвлича никакви подвижни германски съединения, но не отвлича дори един германски танк.

Дъщерите на Жуков написаха книга за необикновените приключения и невероятните способности на татко си. И не само ни разказаха много неща, но поканиха и изтъкнати историци — възхвалете татко! И те почнаха да го възхваляват. Но и те се издънваха от време на време. Докторът на историческите науки капитан I ранг А. В. Басов например казва: „На 5 септември Хитлер заявява, че целта му край Ленинград е постигната и че «от днес районът на Ленинград ще е второстепенен театър на военните действия». На следващия ден той подписва Директива № 35, в която поставя задачата да се обкръжат съветските войски в района на Ленинград с цел не по-късно от 15 септември подвижните съединения и 1-ви въздушен флот да се

освободят за групата армии «Център»“ (Эра и Элла Жукови. „Маршал Победы. Воспоминания и размышления“. М., Воениздат, 1996, с. 245).

Дори да повярваме на разказите на Жуков, че е пристигнал в Ленинград на 9 или 10 септември, все пак не можем да го наречем спасител. Хитлер вече се е отказал от идеята да превземе Ленинград с пристъп. Не назрява никакъв генерален щурм. И Жуков не отблъсква яростни атаки. Хитлер пък не беснее от яд.

Жуков обича да разказва за необикновените си стратегически способности: един поглед към картата му бил достатъчен, за да разбере и най-сложната и объркана ситуация, за да проникне в коварните замисли на нападателя. Платените възхвалители на Жуков страшно обичат да напомнят на зрителите, читателите и слушателите за тази способност на гения: „Георгий Константинович сякаш четеше мислите на германските командващи“ (Н. Яковлев. „Маршал Жуков“. М., Известия, 1995, с. 111).

В Ленинград обаче великият стратег се излага. Ситуацията е съвсем ясна, но Жуков така и не успява да вникне в нея. Всъщност изобщо не се опитва.

Жуков е трябвало да се постави мислено на мястото на германските стратегии и да се опита да прецени обстановката от тяхна гледна точка. Противникът може да превземе обкръжен град или крепост само по два начина: с щурм или с обсада. За щурма се плаща с кръв, много кръв. За обсадата — с време. Няма съмнение, че ако беше на мястото на германските генерали, генерал Жуков веднага щеше да прати войските на щурм. Но пък работата на Жуков е да се сети: нима някой друг освен Червената армия би се решил да щурмува най-укрепения град на света, в който има толкова оръжие, че буквално не могат да му намерят място, и толкова войски, че се налага да ги изтеглят на цели бригади и дивизии? Нима германските генерали мислят като съветските? На съветските генерали им е все едно — е, ще загубят един милион войници, два милиона, пет. Какво значение има колко милиона ще загинат? В германската армия обаче нещата не стоят така. Германските генерали не мислят по този начин. Мислят различно. За нас да изгубим безсмислено триста хиляди войници е дребна тактическа загуба, за тях това е вече почти на стратегическо равнище. И ще се позамислят доста, преди да решат да понесат такива загуби.

Работата на Жуков е да провали плановете на германската армия. За тази цел той трябва да разгадае замисъла на противника, т.е. да

определи какво е замислил той — бързо кърваво сражение или бавно, почти безкръвно изтощаване с глад.

Ако противникът е решил да щурмува, Жуков е трябвало да разположи основната маса на войските в глуха защита на най-заstraшените направления. И освен това да сформира мощен подвижен резерв, който в критичен момент да може да се прехвърли там, където се очаква пробив на противника. Казано простичко — да запуши дупката.

Ако ли пък противникът е решил да предприеме дълга обсада, Жуков е трябвало да действа по друг начин: да разположи в отбрана минимум войски и да хвърли всичко останало на щурм срещу гара Мга. Там противникът е пресякъл последната железопътна магистрала, свързваща Ленинград със страната. Докато противниковата отбрана не се е окопала и не е станала непробиваема, гарата е трябвало да се върне. И за тази цел е трябвало в битка да се хвърлят всички резерви. Гарата е трябвало да се върне на всяка цена. Именно на всяка. Защото иначе ще бъде платена с живота на милион интелигентни, умни, образовани, трудолюбиви и добри хора.

Хитлеристите решават да хвърлят главните си сили в щурм срещу Ленинград? Тогава Жуков трябва да отблъсне щурма с главните сили на Ленинградския фронт. Тогава разните мънички градчета и гари източно от Ленинград губят значението си. Когато като губиш милион, не плачеш за стотинките, нали?

Ако Хитлер обаче решава да обсади града, малките гари източно от Ленинград придобиват наистина стратегическо значение. Защото именно те са гушата, която Хитлер би стиснал, за да удуши града, фронта и флота.

И Хитлер избира именно този вариант. Решава да превземе Ленинград, като го изтощи и го умори от глад. За тази цел трябва да овладее железопътните линии, които влизат в Ленинград от изток. Щом ги пресичат, германските дивизии веднага почват да се окопават — денонощно. Стрелковите окопи стават все по-дълбоки и се съединяват с траншеи, траншеите се покриват. Предната полоса настръхва от нови и нови редове бодлива тел. Минните полета са множат. След първите траншеи изникват втори, след тях — трети. Там, където не е имало нищо, изникват огневи точки, укрития и блиндажи.

Отбраната се укрепва. А през това време Жуков си действа по първия вариант. Отбива щурмове... каквито няма.

От изток към Ленинград настъпва 54-та армия под командването на маршал Кулик. Кулик настоява: Жуков, нанасяй насрещен удар!

И Жуков нанася! За пробив на блокадата на Ленинград през септември 1941 година Жуков праща съсипаната от боеве 115-а стелекова дивизия и току-що сформирания и необучена да води бой на суша 4-та бригада на морската пехота. Естествено че от този пробив не излиза — и не може да излезе — нищо. Виновен обаче е (според версията на Жуков) Кулик, който не се бил придвижвал достатъчно активно към Ленинград. Кулик подава на Жуков ръка — настъпващата 54-та армия — от Голямата земя, а Жуков му подава... среден пръст. Жуков има на разположение 24 дивизии и 17 бригади, но решава да отдели за пробив на блокадата само по една.

А останалите?

А останалите по заповед на Жуков отблъскват щурма на Ленинград... който германското командване изобщо и не мисли да предприеме.

Още на 14 септември 1941 година, когато приема командването на фронта, Жуков се свързва с Генералния щаб и докладва на Шапошников: „Обстановката в южния сектор на фронта е много сложна, отколкото предполагаше Генералният щаб. Днес привечер, като разшири пробива с три-четири пехотни дивизии и въведе в бой поне две танкови дивизии, противникът...“

Това е то нашият стил. Това е системата. Съветските командири непрекъснато преувеличават силите и загубите на противника и крият своите сили и загубите си. Ето ви поредния блестящ пример. Жуков докладва за ужасната обстановка, за да му дадат повече резерви и да оценят още по-високо усилията и заслугите му. Но нито тогава, нито след войната не споменава номерата на вражеските дивизии, които уж „разширяват пробива“ — и това е доста притеснително. Съгласен съм, във вихъра на боя не винаги си наясно какъв и кой точно противник имаш срещу себе си. Но след войната, когато вече всички карти са свалени, когато всички противникови архиви са пленени, а вражеските генерали са изловени и чакат да се реши участието им, тези номера биха могли много лесно да се възстановят. На съветско-германския фронт германските танкови дивизии са по-малко от двайсет. Бойният път на

всяка е известен с точност до часове и минути — нали във всеки щаб се води дневник на бойните действия. Та просто за да потвърди думите си, не би било зле Жуков да назове номерата на дивизиите. В първото издание на мемоарите си обаче той изобщо не си спомня за този епизод. В следващите, „по-правдиви“ издания обаче си спомня за доклада си до Генералния щаб и ни предлага извадки от него.

Този доклад обаче е лъжлив.

На 14 септември 1941 година в разговора си с Москва Жуков очевидно дезинформира Генералния щаб: потвърждава наличието на две танкови дивизии край Ленинград, следователно Генералният щаб се отнася скептично към съобщението за появата на тези две дивизии на московското направление. Като лъже Генералния щаб, Жуков помага на Хитлер, защото след като дивизиите на 4-та танкова група все още са в района на Ленинград, значи няма защо Върховното главнокомандване да се тревожи за безопасността на Москва.

В първото издание на мемоарите целият този позорен епизод просто е пропуснат. Във второто издание обаче набралите кураж съавтори, след като виждат, че никой не ги уличава в лъжа, публикуват откъси от доклада на Жуков до Шапошников (*АПН, 1975. Том 1, с. 403*). И Карпов веднага повтаря лъжите на Жуков в книгата си: виждате ли колко геройски ни е бранил Жуков! Цели три-четири пехотни и поне две танкови дивизии нападат града на Ленин, а Жуков ги спира!

Карпов веднага е последван от Н. Яковлев. Който също разказва за двете танкови дивизии и заключава: „Назряваше генералният щурм“ (*Н. Яковлев. „Маршал Жуков“. М., Известия, 1995, с. 90*).

Не, драги другари. Не назрява никакъв генерален щурм. И ако ще продължавате да го твърдите, посочете номерата на германските танкови дивизии, чието настъпление Жуков бил отблъснал на 14 септември 1941 година.

Дори германските войски да са предприемали атаки срещу Ленинград, целта им е била друга — да подобрят тактическото положение, да свият фронта на обкръжението и най-важното — да отклонят вниманието от гара Мга, от Любан, Чудово и Тосно, да дадат възможност на окопалите се там германски войски да се укрепят. И точно защото Жуков действа мудро на това направление, германските

войски получават възможност да се окопаят така, че да удържат тези градове, гари и железопътни линии чак до февруари 1944 година.

Ще кажете: всеки се пише стратег със задна дата! Лесно е да даваш съвети сега. Жуков е трябвало да взема решения тогава — и веднага!

Съгласен съм: трудно е да се вземат решения по време на сражения. Има ситуации, в които трябва да се направи едно, а стратегите правят съвсем друго. Но за тези неща не бива да се мълчи. Не е необходимо да изкарваме Жуков гений. Трябва да си признаем честно: през септември 1941 година, вместо да не позволи на противника да се укрепи около Ленинград, Жуков се е занимавал със съвсем други неща — подготвял е отблъскването на щурм, който германското командване изобщо не е планирало да предприеме.

Трябва да кажем и още нещо. Че няма никакви данни за подготвяне на щурм, но има много данни, че противникът замисля блокада. Жуков обаче не вярва на разузнаването.

Нещо повече — началникът на Разузнавателния отдел на щаба на Ленинградския фронт комбриг Евстигнеев докладва: германските танкове се изтеглят. От това е възможен само един-единствен извод — че няма да има щурм. Преди всеки щурм групировката се подсилва — а Хитлер я отслабва.

От какви източници черпи сведенията си разузнаването на Ленинградския фронт?

От много източници.

Първо — от докладите от предната полоса. Всеки полк си има щаб. Във всеки щаб има началник на разузнаването на полка. Всеки ден този началник изисква от батальонните командири доклад за обстановката: къде се е разположила поредната минометна батарея, къде вече я няма, откъде стреля поредното противотанково оръдие, къде се окопава и маскира противникът и къде се окопава открито, къде се виждат проблясващи стъкла на оптика и къде се вижда пушек... И иска уточнения: пушекът от войнишки огън ли е, от комин на блиндаж или от полева кухня?

Полковото разузнаване гледа, слуша и обикаля из вражеския тил. Началникът на разузнаването на полка нарежда на командирите на батальоните да организират денонощно наблюдение и подслушване на противника. Заповядва в тила на противника да се изпратят разузнавателни групи и дозори. Освен това началникът на разузнаването на полка разполага със свой собствен разузнавателен взвод — че и с цяла рота печени момци. Които могат да му довлекат „език“ — войник, че дори и офицер. Това вече е сигурен източник на информация.

В артилерийските полкове пък разузнавачи има във всяка батарея и във всеки взвод за управление на огъня. И във всеки дивизион. Командирът на полка също има разузнавачи. Информацията от всички полкове се стича в щабовете на дивизиите. И се обработва.

В щаба на всяка дивизия също има разузнавач. С подчинени — цяла разузнавателна рота.

По това време стрелковите корпуси вече са разформировани. Затова пък са сформирани много бригади. Бригадата е по-голяма от полк, но е по-малка от дивизия. Съответно и средствата ѝ за разузнаване са по-малки, отколкото на дивизия, но са по-големи, отколкото на полк. Над бригадите и дивизиите са щабовете на армиите.

Щабовете си имат разузнавателни отдели. На отделите вече са подчинени мощни разузнавателни сили — и радиозасичане, и звукометрично разузнаване, и собствени диверсанти, информационна работа на съответното равнище и така нататък, чак до собствена агентура, както информационна, така и диверсионна.

Още по-нагоре е разузнавателният отдел на щаба на фронта. Той координира действията на всички нисшестоящи, обработва информацията и освен това разполага със собствени сили и провежда самостоятелно разузнаване в целия диапазон от вкарване на агентура и групи за дълбоко разузнаване до пеленгация и фотодешифровка.

И ето че идва моментът, когато на аналитиците-информатори им прави впечатление нещо странно: във всички доклади от полковете, бригадите, дивизиите и армиите вече не се споменават германски танкове. Танковете ги няма. Какво казва радиоразузнаването? Потвърждава, че радиомрежата на танковата дивизия е работила съвсем доскоро, но вече не се засича. На другата дивизия — също. Продължава да работи само радиомрежата на 3-та танкова дивизия. Но това си е очевидна измама — според всички признаци дивизията се е изнесла, а радистите временно са оставени за заблуда. Радиоразузнавачите обаче са опитни и безпогрешно разкриват такива измами. Какво казва авиацията ли? Потвърждава.

Началникът на разузнаването на фронта е във връзка с разбитите ни части, които се изтеглят от обкръжение. Те са видели заминаващите танкови колони. Агентурата също съобщава някои неща. Разузнавателният отдел на Ленинградския фронт поддържа връзка с партизаните. Няколко партизани в Ленинградска област тогава ли? Има. На 8 август 1941 година началникът на специалния отдел (диверсия и ликвидация) на Разузнавателното управление на Генералния щаб Мамсуров е изпратен в Ленинград като пълномощник за ръководството на партизанското движение (*ЦАМО. Фонд 249. Опис 1554. Дело 1. Лист 32*). Мамсуров контролира разузнавателните и диверсионните групи на Разузнавателния отдел на Ленинградския фронт, които вече са отвъд фронтовата линия и на които е заповядано да преминат към партизански действия, като привличат в състава си бойци и командири, озовали се в тила. Да не говорим, че заедно с Мамсуров пристигат диверсионни групи От Москва, които веднага се внедряват в тила на противника. Не бива да забравяме, че паралелно с партизанските групи

на военното разузнаване другарите от НКВД развиват свои собствени партизански структури. Да, партизаните все още са малко. Но ги има. И докладват.

Накратко казано, към момента на пристигането на Жуков в Ленинград началникът на разузнаването на Ленинградския фронт комбриг Евстигнеев е наясно: 4-та танкова група се изнася от района на Ленинград. От това следва един-единствен извод: щурм няма да има. А пък от това на свой ред следва друг извод: ще има блокада. Точно затова всички резерви е трябвало да се хвърлят в района на гара Мга, за да се пробие току-що затворилото се обкръжение.

Жуков обаче, който, както ни убеждават, можел да чете мислите на хитлеристите, този път не успява да ги прочете. В Кремъл бил посочил на Сталин всевъзможните опасности на всички други фронтове, към които в този момент няма никакво отношение, но, който знае защо, не посочва възможността за блокада на Ленинград. И не предлага нищо, което да може да предотврати блокадата. Чака щурм.

Разузнаването му докладва: не чакай щурм, щурм няма да има!

Геният обаче не вярва на разузнаването.

Защо?

Ами просто така — просто не му вярва.

Какви основания има Жуков да не вярва на разузнаването?

Никакви.

До 9 септември включително Жуков воюва в района на Смоленск. Не може да знае какво става в Ленинград. После Сталин го вика в Москва и го назначава за командващ войските на Ленинградския фронт. Според версията на Жуков той моментално излита за Ленинград. От Централното летище.

Според спомените на другите участници в това събитие той има още няколко дни, за да се запознае подробно с обстановката около Ленинград. Но какво би могъл да разбере Жуков в Москва? За разположението и състоянието на съветските войски — на практика всичко. А за противника? Московските разузнавателни групи нямат работа в района на Ленинград. И не водят „езици“. Не наблюдават фронтовата линия. Московските разузнавателни самолети не летят чак до Ленинград — имат си достатъчно работа и на собственото си направление. Ами стратегическата агентура? За жалост през тези критични дни с нея няма връзка. Ако дори е имало връзка с резидентурите в Женева и Берн, в Берлин, Виена и Амстердам, стратегическото разузнаване пак е нямало да може да докладва за подготовка за щурмуване на Ленинград. Защото няма не само заповед за щурмуване — няма и подготовка за щурмуване.

Казано с прости думи, основният и единствен източник на сведения за положението на противника край Ленинград, за намеренията му, плановете и замислите му е можело да бъде единствено разузнаването на Ленинградския фронт и на Балтийския флот.

Въз основа на многобройни, та били дори и кратки, откъслечни и често противоречиви сведения разузнавачите-аналитици от щаба на Ленинградския фронт правят изводите си. Изводите им може да са верни, може и да се погрешни. Но все пак те имат материал, с който могат да работят.

Днес знаем, че изводите им са били правилни.

Жуков обаче не им вярва.

Бихме могли да му простим, ако е разполагал с някакви други сведения. Но Жуков не разполага с нищо освен онова, което му предоставя разузнаването на Ленинградския фронт — и не би могъл да разполага с друго. Той не вярва на донесенията на разузнаването, без да обосновава мнението си с каквито и да било аргументи — не вярвам, и точка.

Свидетелства генерал-лейтенант Б. В. Бичевски: Жуков няколко дни отказва да се съгласява с доводите на разузнаването. Обявява съобщенията на разузнаването за провокационни и нарежда да се провери кой ги праща (*Е. В. Бычевский. „Город-фронт“. Л., Лениздат, 1967, с. 124*). Случаят е описан само на няколко реда. Не знаем как е свършила тази история за офицера от Разузнавателния отдел, когото Жуков е обявил за провокатор. Но можем да си представим как. Кой в Съветския съюз се оправя с провокаторите? Правилно — бдителните органи. И ако командващият Ленинградския фронт армейски генерал Жуков е наредил на началника на Специалния отдел на фронта да се оправи с провокатора, няма съмнение, че чекистите са си свършили работата.

Работата на разузнавача е невероятно трудна. Разузнавачът никога не може да е сигурен дали вижда истинската картина, или вижда само мираж, тоест онова, което му подпъхва противникът. Големите началници искат точни, достоверни и навременни доклади. Споменатите категории обаче са в непреодолимо противоречие. Докладваш за първите признаци на някаква промяна, а началникът ръмжи: защо докладваш непроверени сведения? Започваш да проверяваш и да уточняваш. За това се губи скъпоценно време. Докато събереш доказателствата, събитието, за което си предупреждавал, вече е станало. Пак си виновен. И пак въпрос: защо не докладва навреме?

Всеки командир е длъжен да уважава чуждия труд. Дори разузнавачите да са сбъркали, командирът не бива да ги съди строго. Трябва да си представи, че е на тяхното място. От хиляди откъслечи те сглобяват мозайка, която никога не може да е пълна и непрекъсната се променя. Онова, което вчера е било абсолютна истина, днес може да се окаже лъжа. Вчера например със сигурност е било известно, че операция „Морски лъв“ се подготвя усилено и в най-скоро време ще бъде заповядано да започне. А днес подготовката за същата тази операция се използва за прикритие на подготовката на съвсем друга операция на съвсем друго място. През септември 1941 година обаче

разузнаването на Ленинградския фронт навременно предоставя точни и достоверни сведения — при това изключително важни. Преди да нарече някого провокатор и да го хвърли на лъвовете от НКВД, пълководецът би трябвало да се убеди кой все пак е прав: той, великият гений, или някакво си майорче от Разузнавателния отдел.

Питам следното: когато след няколко дни става ясно, че разузнавачът-аналитик е прав, спомнил ли си е Жуков за него, наредил ли е да го пуснат от килията? И дали е имало все още кого да пуснат? Дали от този анализ е било останало нещо?

Сега да се опитаме да си представим обстановката в щаба на Ленинградския фронт по времето, когато фронтът се командва от нашия гений, който при това е почти светец. Заради един навременен, точен и достоверен доклад един офицер е обвинен, че е провокатор — с всичките произтичащи от това военновременни последствия. Началникът на разузнаването на фронта комбриг Евстигнеев също за съвсем мъничко се разминава с това да го пратят на фронта като редник. Заради верния му доклад. Ами ако беше сбъркал — какво тогава?

Може и да не сте съгласни, но аз все пак настоявам: в такава изнервена обстановка не може да работи нито един управленски апарат. И не е чудно, че на Ленинградския фронт Жуков търпи само провали.

Както и на другите фронтове всъщност.

В описанията на Жуков виждаме героизъм и само героизъм. В района на Ленинград великият стратег се опитва да „оправи“ стратегическата ситуация чрез провеждането на една много красива операция. В района на Петерхоф германските войски излизат на финския залив. С което отрязват 8-а съветска армия от главните сили на Ленинградския фронт и я притискат към морето. Създава се така нареченият Ораниенбаумски плацдарм. Жуков решава да изтласка германските войски от финския залив и заповядва да се нанесат два удара по сливащите се покрай крайбрежието направления: частите на 8-а армия от Ораниенбаумския плацдарм, частите на 42-ра армия — от района на Урицк. На мястото, където трябва да се срещнат войските на двете армии, има морски десант.

Ще ви го кажа веднага: замисълът е тъп. Защото милионният град, Балтийският флот, 23-та, 42-ра и 55-а армия, авиацията на фронта и двата корпуса на ПВО са отрязани от страната. Освен това защото от тази главна групировка на Ленинградския фронт е отрязана и 8-а армия. За какво трябва да се помисли първо? За града, флота и главните сили на Ленинградския фронт или за второстепенната 8-а армия? Къде трябва да се отвори коридор?

На изток, за да се избегне блокадата на Ленинград, или на запад, та блокираният гладен град да се съедини със също толкова гладната и понесла загуби армия?

Геният решава блокадата на Ленинград да се пробие с една почти разбита дивизия и с една неготова за бой бригада, от което, както знаем днес, не излиза нищо, а с главните сили да отвори коридор на запад, за да се съедини с 8-а армия. Което е глупаво. Защото ако градът, флотът и главните сили на Ленинградския фронт измрат от глад, ще умре от глад и 8-а армия на Ораниенбаумския плацдарм, независимо от това дали се е съединила, или не с главните сили.

И ето че 8-а и 42-ра армия нанасят удар — една срещу друга.

Ето как ни описва това Жуков: „В района на Петерхоф в тила на вражеските войски беше стоварен морски десантен отряд с цел

съдействие на крайморската група за провеждане на операцията. Моряците действаха не само смело, но и изключително дръзко. По някакъв начин противникът разкри подхода на десанта и го посрещна с огън още докато беше във водата. Моряците не се стреснаха от огъня на противника. Стигнаха до брега и германците, естествено, побягнаха. По това време те вече бяха добре запознати с онова, което наричаха «шварце тот» («черната смърт») — така наричаха морската пехота. За жалост не помня името на храбрия моряк — командира на морския десант. Увлечени от първоначалните си успехи, матросите преследваха бягащия противник, но на сутринта се оказаха отрязани от морето и повечето не се върнаха. Не се върна и командирът“ (АПН, 1969, с. 330).

И така — нашите са герои, а германците „естествено“ бягат, паникьосани пред „черната смърт“. Нека обаче прочетем още веднъж този кратичък текст. Героизмът си е героизъм, няма спор, но десантната операция е подготвена бездарно, дори престъпно. Ако противникът „по някакъв начин“ е разкрил подхода на десанта и го е посрещнал с огън още докато е бил на вода, то ръководителите, во главе с Жуков, е трябвало да отидат на съд.

Матросите наистина са били храбри, но изобщо не са разбирали от тактика. „Когато се сражаваха на сушата, моряците изпитваха големи трудности. Докато усвояваха основите на общовойсковия бой, те често понасяха неоправдани загуби поради неумението си да използват местността и недооценяването на маскировката... Командирите често се опитваха да решат бойната задача единствено с оглед на храбростта, героизма и мъжеството на моряците“ („ВИЖ“, 1976, №11, с. 36). Само военен престъпник може да хвърли в бой хора, които не знаят за сухопътната война нищо освен „Ура!“ и „Напред!“ Противникът не пролива кръвта на войниците си заради един нищо и никакъв бряг — изтегля ги, а матросите хукват подир тях с победни викове. Лъжливото отстъпление е най-простият, най-примитивният капан, използван от векове и хилядолетия. И незапознатите с принципите на тактиката матроси се хващат в капана. Отрязват ги от брега, т.е. от линията за снабдяване и за евакуация. Матросите остават без храна, без бинтове, без патрони и снаряди. И ги настига истинската „черна смърт“. Жуков не ни съобщава колко са загиналите. Пропуска го. В „най-правдивата книга за войната“ също не се казва как завършва

операцията, заради която е проведен морският десант. Германците, уплашени от нападението на героичните матроси, „естествено“ побягват. Обаче после се връщат. И никой не може да ги изтласка от крайбрежието нито през септември 1941-ва, нито през октомври, нито през ноември, нито през декември. През 1942-ра година също не могат да ги изгонят. И през 1943-ра.

С възхвалите на храбростта и героизма на десантниците Жуков прикрива позора на бездарните организатори на операцията, която всъщност оглавява самият той. След първия провал би трябвало подобни героични операции да не се повтарят, но Жуков настоява: още, още! И следва нов десант. И после още десанти, финалът винаги е един и същ. Дори в хвалебствените книги за великия пълководец четем: „Жуков изискваше от флота настъпателна активност, в частност морски десанти в района на Петерхоф. Десантите се подготвяха прибързано, бяха импровизирани и имаха демонстративно-отвличаща цел. Тези десанти водеха до големи загуби — често загиваха всички“ (*капитан I ранг А. Басов. В книгата на Ера и Елла Жукови „Маршал Победы“, 1996, с. 255*). За всеки провал на Жуков се намира универсалното обяснение: ама той не бил замислял нищо сериозно. Просто отвличал вниманието на врага.

Има и още. Живият Жуков честно си признава, че за жалост не бил запомнил името на храбрия моряк, командира на морския десант. В по-късните, т.е. по-правдивите, издания обаче мъртвият Жуков си спомня името му! „Увлечени от първите успехи, моряците преследваха бягащия противник, но на сутринта се оказаха отрязани от морето. Повечето от тях загинаха геройски. Не се върна и командирът на този героичен десант полковник Андрей Трофимович Ворожилов“ (*ОЛМА-ПРЕСС, 2003. Том 1, с. 399*).

Живият Жуков не си спомня нищо за командира-герой, но мъртвият си спомня и званието, че и трите му имена. Да им имаме паметта на мъртвите!

Ние пък да си спомним, че през есента на 1941 година поради невероятните загуби полковете на фронта се командват от майори, че и от капитани дори. И че след като геройският десант е бил командван от полковник, значи е бил извършен поне от полк. А може би и от по-голяма част. Всъщност да де — защо великият стратег ще си спомня за гибелта на някакъв си полк.

Провалът очевидно е бил не само геройски, но и грандиозен.

И хайде стига вече сме стоварвали вината за чудовищните загуби на Съветския съюз през войната на германците. Нашите пълководци, и на първо място Жуков, воюват така, че загубите могат да се изчисляват единствено с десетки милиони.

* * *

В средата на септември 1941 година има реална възможност да се предотврати блокадата на Ленинград. Срещу 54-та армия на Кулик Жуков е трябвало да прати не само една разпердушинена дивизия и една бригада, а огромните сили, с които разполага и които бездарно използва на другите направления. И след като пробие блокадата, спешно да организира отбраната в района на Мга. Опитът на германската армия показва, че позициите там могат да се удържат години наред с нищожни сили.

Жуков не прави нищо такова. Жуков праща десанти на съвсем друго място и със съвсем друга цел. Жуков планира и провежда съвместни удари на 8-а и 42-ра армия, придружени от морски десанти. И тези удари са глупави и неуспешни. Тези удари изобщо не определят съдбата на града и не са опити да се разкъса блокадата. Вината за това е тъпият инат на гения на военното изкуство. Решението на Жуков да не пробие блокадата през септември 1941 година, когато отбраната на противника още не се е установила твърдо, няма никаква обосновка, никакво логично обяснение.

Минаха десетилетия. Никой не крие, че блокадата е продължила толкова много именно по вина на Жуков и че на съвестта му тежат милион мъртъвци. Защото ги е убил той.

И поради това се решава — ами защо да не му вдигнем паметник на човека, нали погуби Ленинград?

И му вдигнаха.

ГЛАВА XXVIII

КАК ЖУКОВ РАЗГРОМЯВА ФАЛШИФИКАТОРИТЕ

Жуков разстрелва цели отстъпващи наши батальони. Също като Ворошилов, той не тръгва с пистолет в ръка да поведе бойците в атака, а разполага картечници — да стрелят по отстъпващите, по своите сиреч.

Главен маршал на
авиацията А. Голованов

Ф. Чуев. „Солдаты
империи“. М., Ковчег,
1998, с. 314

През есента на 1964 година, веднага след свалянето на Хрущов, Централният комитет нарежда на работниците на идеологическия фронт да издигнат на Жуков паметник неръкотворен, да издигнат стратега на величествения постамент на негаснещата слава. Инженерите на човешките души козируват и хукват да изпълнят заповедта.

Решението на ЦК на КПСС не е отменено и до днес, така че комунистическите писатели, художници и скулптори продължават да са все така активни — в отговор на дадената им заповед пеят оди на стратега, вдигат му статуи на кон, изсичат профила му в гранит и мрамор, възпяват го в романи и дисертации, увековечават го в гипс и бронз. Най-лесно им е на писателите. Те просто отварят „Спомени и размисли“ и преразказват със свои думи всичко, което е написано в мемоарите на Жуков, като от време на време добавят несъществуващи диалози и описват душевното състояние на великия пълководец и дълбоките му мисли. Важното в случая е да ти е подръка последното издание, та, както учи Жуков, да уловиш духа на времето.

Пръв на писателския фронт излиза Александър Борисович Чаковски. Веднага щом получава заповедта, той се захваща да пише и за няколко години написва умопомрачителната серия „Блокада“, няколко книги по 700–800 страници всяка. Днес тези книги са забравени. Но тогава им направиха страхотна реклама.

Централната идея на „Блокада“ може да се изрази с три думи: „Жуков спасява Ленинград“. Чаковски старателно преписва от мемоарите на Жуков удивителната история как стратегът бил пристигнал на заседанието на Военния съвет на Ленинградския фронт, как седял и слушал и как никой изобщо не се заинтересувал с какво право странични хора присъстват при обсъждането на важни държавни въпроси. Чаковски продължава точно според разказаното от Жуков — стратегът дава на Ворошилов бележката на Сталин, поема управлението и въвежда революционен ред. Жуков със самото си

пристигане стабилизира обстановката и врагът е спрял директно пред стените на града на Ленин!

На Чаковски обаче това не му стига — и добавя едно-друго.

Не за да се самоизтъкне или за да разобличи някого. О, не! И не за да каже истината. Целта му е друга: по-ярко и по-колоритно да изобрази волевия напор на стратега. Според Чаковски спасителят на Ленинград стратегът Жуков наругал по телефона някакъв си батальонен командир, понеже същият създавал паника.

И всичко щеше да си е наред, стига Чаковски да не беше прекалил. Защото той наистина прекалява — пише, че Жуков заплашил батальонния командир с *разстрел*! О, не, недейте да си мислите лоши неща — в романа Жуков не разстрелва никого. И никого не дава под съд. Но уж бил казал: „Ако дори един германец мине през твоя участък, няма значение с танк ли е, с мотоциклет ли е, метла ли е яхнал — ще те разстрелям! Тебе ще те разстрелям, ясно ли ти е?“

Романът на Чаковски стига до Жуков.

И великият стратег не издържа.

Жуков веднага пише гневен донос и на 27 юни 1971 година го праща в Централния комитет на секретаря на ЦК другаря П. Н. Демичев, който по това време е всевластен повелител на всички писатели и шутове, на всички поети, жонгльори, балерини, илюзионисти, драматични и комически актьори, сценаристи, оператори, сценични работници, естрадни изпълнители, диригенти, суфльори, осветители, скулптори, уредници на музеи, художници и така нататък труженици на културния фронт на необятния Съветски съюз. В доноса си възмутеният стратег пише: „... Според мен един автор, осмелил се да описва важните исторически събития, още повече от толкова относително скорошно минало като Великата отечествена война, трябва да е изключително внимателен, честен, правдив и тактичен, когато описва различните факти... В романа на Чаковски, посветен на Ленинградската блокада, има редица преки нарушения в описването на действителността, преиначаване на фактите и преувеличения, които могат да създадат у читателя неправилна представа за този важен етап от Великата отечествена война... В романа многократно се прокарва мисълта, че съветското командване постига изпълнението на заповедите не чрез убеждаване, не с личен авторитет и не като се разчита на патриотичното чувство на бойците и командирите, а с пряка заплахата за разстрел. Излиза, че бойците и командирите на Червената армия са изпълнявали заповедите не както подобава на комунисти, на съветски хора и патриоти, а от животински страх, под заплахата, че ще изгубят живота си...

Приведените факти, както и някои спорни епитети, определящи героите, биха могли да останат на писателската съвест на автора, ако зад всичко това не стояха по-сериозни въпроси, въпроси с несъмнено политическо значение.

Буржоазните фалшификатори на историята — нашите идеологически противници — всячески се стремят да изтъкнат именно тази мисъл: че Великата отечествена война е спечелена от

руския народ не поради превъзходството на Съветските въоръжени сили, не с дълбокия патриотизъм на съветския народ, не благодарение на преимуществото и несъкрушимостта на съветската социалистическа система, а поради заплахата от разстрел и страха за собствения ти живот. Че съветските военачалници постигат успех в една или друга операция не благодарение на оперативно-стратегическите си умения, а в резултат на многократното превъзходство на силите на войската, на личната жестокост и на принасянето на ненужни и безсмислени жертви.

Читателят може да остане с впечатлението, че не сме имали военнополови съдилища, издаващи присъди за едни или други престъпления, а безотговорно управление на военачалниците, които без съд и следствие разстрелват подчинените си. Не ми е ясно с каква цел А. Чаковски пропагандира тази лъжа! Подобна пропаганда несъмнено е вредна и е от полза за идеологическите ни врагове.

Още по-странно е, че сцените и диалозите между германо-фашистките военачалници, приведени в книгата, са написани със съвсем друг тон. В сравнение със съветските командващи фашистите са изкарани благовъзпитани и интелигентни хора. Този контраст поражда естествено недоумение...

По-нататък стратегът пише, че е учуден от позицията на списание „Знамя“, което публикува откъси от романа на Чаковски. Защо редакторите не се били посъветвали със стратега? Той, геният на военното изкуство, щял да им разкаже как е постигал изпълнението на заповедите си не с лична жестокост и заплаха с разстрел, а с убеждаване, с личен пример и с призоваване към патриотизъм.

Великият пълководец приключва доноса си по следния начин: „Предполагам, че предварителното запознаване с това произведение от страна на бившите командващи войските на Ленинградския фронт би допринесло несъмнена полза и би помогнало на автора А. Б. Чаковски да избегне грубите идеологически грешки и изкривявания на историческата истина“.

Писмото на великия военен мислител е публикувано изцяло в сборника „Георгий Жуков. Стенограма октябрийского (1957 г.) пленума ЦК КПСС и другие документы“. М., Международный фонд „Демократия“, 2001, с. 566–568.

Действията на Чаковски са възмутителни. Как може да напише, че Жуков бил заплашил някого си с разстрел, след като в мемоарите на Жуков, тази най-правдива книга за войната, не се споменава нито за разстрели, нито за заплашване с разстрел?

Преди обаче да упрекнем Чаковски, че е апологет на буржоазните фалшификатори, нека погледнем документите. Не, не — не съвършено секретните документи, а онези, които вече са публикувани и са достъпни за всички. Дори да се запознаем само с някои от стотиците такива документи, ще стигнем до съвсем неизбежен извод: Чаковски е преиначил, дори извратил истината. Трябвало е да обрисова Жуков със съвсем други краски.

И така, документите:

До войските на Ленинград. Бойна заповед. 17.9.41

... заради това, че са изоставили посочения рубеж без писмена заповед на Военния съвет на фронта и армията, всички командири, политработници и бойци да се разстрелят незабавно...

Командващ войските на ЛФ Герой на Съветския съюз
армейски генерал ЖУКОВ

Член на военния съвет на ЛФ секретар на ЦК на
ВКП(б) ЖДАНОВ

Началник-щаб на ЛФ генерал-лейтенант ХОЗИН

Този документ е публикуван през 1988 година („ВИЖ“, №11, с. 95).

Та ето по какъв начин убеждава Жуков, как се обръща към патриотизма на бойците и командирите. Никакъв животински страх и ужас няма тука. Единствено патриотизъм.

Ето и още една заповед. От два дни по-късно.

СЪВ. СЕКРЕТНО.

ЗАПОВЕД

до войските на Ленинградския фронт

№0040

гр. Ленинград 19 септември 1941 г.

... Военният съвет на Ленинградския фронт ЗАПОВЯДВА на командирите на частите и на Специалните отдели да разстрелват всички лица, които захвърлят оръжието си и се оттеглят от бойното поле в тила. Военните съвети на армиите, командирите, комисарите на дивизии и полкове и политорганиците да разяснят настоящата заповед на целия личен състав на воинските части.

Заповедта да се разпрати до командири и комисари на полкове включително.

Командващ войските на ЛФ Герой на Съветския съюз
армейски генерал ЖУКОВ

Член на Военния съвет на ЛФ секретар на ЦК на
ВКП(б) ЖДАНОВ

Началник-щаб на ЛФ генерал-лейтенант ХОЗИН

За пръв път този документ е публикуван в списание „История Петербурга“, 2001, № 2, с. 85 с препратка към Архива на щаба на Ленинградския военен окръг, фонд 21, опис 44 917, дело 1, лист 16.

На същата страница е публикувана друга, този път незасекретена заповед на Жуков за разстрели. Подписана е същия ден — 19 септември 1941 година. Но разстрелите вече са други — приведени в изпълнение предния ден. И пак там — още една заповед, от 21 септември. Пак за разстрели. Също подписана от Жуков. Не за заплахи с разстрел, а за вече осъществени наказания — т.е. информация за размисъл, както казваха.

На 22 септември Жуков и Жданов пращат на Военния съвет на 8-а армия шифровано съобщение. В състава на Военния съвет влизат командващият 8-а армия генерал-майор В. И. Шчербаков, членът на Военния съвет дивизионният комисар И. Ф. Чухнов, заместник-командващият армията генерал-лейтенант Т. И. Шевалдин и началник-щабът генерал-майор П. Ш. Кокорев. Ето ви края на заповедта: „....

Подобен военен съвет заслужава най-сурово наказание, дори разстрел. Нареждам: Шчербаков, Чухнов и Кокорев да отидат в 2-ра дивизия (дивизия на народното опълчение — б.пр.), 11-а сд и 10-а сд и лично да ги поведат в бой. Шевалдин и Кокорев да предупредят командирите от всички степени, че за самоволното изоставяне на Петерхоф ще бъдат разстреляни като страхливци и предатели. До всички — нито крачка назад!“ („ВИЖ“, 1992, №6, с. 18). Това е петият ден на Георгий Константинович в Ленинград. И част от онова, което се е запазило в архивите. Защото не всичко е запазено и не всичко е достъпно. Пък и не всички злодейства на светия гений са се фиксирали в архивите.

Жуков прекарва в Ленинград малко повече от три седмици. И всеки ден — разстрели, разстрели, разстрели. И заплашване с разстрел — на всички, от командващите армии до редниците. Заповедите на Жуков за разстрел са ту секретни, ту съвършено секретни. В зависимост от това към каква категория командири са адресирани. И до тях — незасекретени заповеди за разстрели, за всички бойци и командири. Плюс заповеди заместник-командващите армии и началниците на армейските щабовете лично да поведат в бой стрелковите дивизии или дивизиите на народното опълчение (дно). Напред! Така ни учи Жуков!

На това му се казва стратегия. Това е то превъзходството на Жуковото оперативно-стратегическо майсторство над хитлеристките генерали. Хитлеристите не са стигнали до такива висоти на военното изкуство — поне началник-щабовете на армиите им не водят лично дивизиите в битка.

Дотук всичко е чудесно, но не е ясно едно: дивизията може да се води в настъпателен бой. В отбрана просто няма накъде да я поведеш. След като (според Жуков) Ленинград е бил в критично положение, значи войските е трябвало да заемат позиции за отбрана. Спомнете си „Островът на съкровищата“ — сигурно сте я чели като деца. Добрите на острова са само шепа, лошите са много. Обаче добрите намират една оградена къща. И се скриват в нея. Оградата ги спасява от куршумите, къщата също е с дебели стени. И добрите се отбраняват — стрелят по враговете. Оградата ги спасява. Ако бяха на открито, бандата пирати щеше да ги избие без проблеми. Оградата и стените обаче ги спасяват.

В Ленинград Жуков разполага не с оградена къщичка, а с непристъпни укрепени райони, фортове и бастиони. Защо не държи дивизиите си в тях? Дори в най-обикновен окоп войникът е защитен почти изцяло — подава му се само главата. И стреля от позиция. А настъпващият враг е на открито, в цял ръст, вижда се целият. И е запъхтян: тича и носи цялото си снаряжение. Отбраняващият се стреля

от окопа, от упор. А настъпващият стреля тичешком. Ако ли пък отбраняващите не са в окопи, а в железобетонни и бронирани блиндажи, врагът изобщо не е страшен — стреляй и не се бой.

Ако великият ни стратег беше чел „Островът на съкровищата“, ако беше разбрал тактиката поне на равнището на детско-юношеските приключенски романи, нямаше да изкара войските си от непристъпните укрепления в идиотски атаки — че да ги предвождат и генерал-майори и генерал-лейтенанти.

В най-правдивата си книга за войната „Спомени и размисли“ геният на стратегията не си спомня и не размишлява за тези атаки. Не си спомня и не размишлява и за заповедите си за разстрел. Интересно ще е да разберем колко такива заповеди е подписал и колко души е разстрелял — лично.

Защитниците на великия пълководец си имат обяснения и подробни отговори за всяко негово престъпление: да, казват, имало е такива заповеди, но те са били просто така, Георгий Константинович е искал само да сплаши подчинените си. Да, всеки ден е подписвал заповеди за разстрел, но то е било само за да се направи на страшен и строг. Никой изобщо не е мислел да изпълнява тези заповеди... „Жуков, разбира се, не разстрелва и не беси никого. Обстановката обаче изисква резки фрази“ (Н. Яковлев. „Маршал Жуков“. М., Известия, 1995, с. 91).

Ох, пак се излагате, господа защитници на Жуков. Нищо по-жалко няма от командир, който издава заповеди, без те изобщо да бъдат изпълнени.

И не става дума само за разстрели.

Жуков, както се знае, е прилежен ученик на военния престъпник Тухачевски, който най-обичал да разстрелва заложници. Щом пристига в Ленинград, Жуков взема за заложници семействата на подчинените си — съпругите, майките, сестрите и децата. И праща на командващите армиите на Ленинградския фронт и на Балтийския флот шифрограма № 4976: *„Да се разясни на целия личен състав, че семействата на предалите се на врага ще бъдат разстреляни и че след завръщането си от плен те също ще бъдат разстреляни“*. Тази заповед на Жуков за пръв път е публикувана в списание „Начало“, №3 от 1991 година.

В съответствие със заповедта на Жуков заложници стават семействата на бойците и командирите на четири армии и на авиацията на Ленинградския фронт, на двата корпуса на ПВО и на Балтийския флот. Общият брой на военнослужещите в тези съединения към момента е 516 000. А близките и роднините им са милиони. И точно тези милиони Жуков обявява за заложници с писмена заповед. Без да уточнява кого и как ще разстрелва — дали само съпругите, или и сестрите. И ако разстрелва и децата — от колко години нагоре? Старците също — имат ли възрастови ограничения? Или нямат?

Разликата между Жуков и хитлеристките престъпници е само една — че нито един хитлерист не е взимал по милион заложници. И не само Хитлер, Сталин също не е издавал такива заповеди. Поне писмено.

Обясняват ни, че през юни 1941 година Жуков не бил упълномощен да отмени собствените си заповеди, които връзват ръцете на армията и ѝ забраняват да се противопостави на нападението на противника. Обаче има пълномощия да обяви за заложници милиони хора, така ли? Добре, може да си изтребва безмилостно генералите, офицерите, сержантите и войниците. Но с какво право ще обявява за заложници войнишките съпруги и родителите на войниците,

живеещи в някое алтайско или сибирско село? Какви пълномощия има командващият Ленинградския фронт да разстрелва деца в Казахстан или Урал?

Вземането на заложници е забранено от Хагската конференция през 1907 година и е определено за тежко военно престъпление. Един военен не може да извърши по-позорна постъпка. В историята на човечеството никой не е вземал толкова хора за заложници — Жуков и тук чупи всички рекорди.

По отношение на подчинените си Жуков също явно превишава властта си. В Съветския съюз всичко беше просто и хуманно: сражаваш се за родината, по вина на великия стратег те пленяват, край Елня например, и ако докато си в плен не сътрудничиш на противника, като се върнеш, лежиш десет години в лагерите и после си свободен. Впоследствие се лежеше по 25 години. И това се издържа. Жуков обаче държи на друго — разстрел и за тебе, и за семейството ти.

Как си е представял великият стратег изпълнението на заповедите си? Ето войната свършва, побеждаваме, хитлеристките концлагери отварят вратите си и концлагеристите се вкарват в сталинските концлагери, почва подборът: ти значи не си воювал под командването на Жуков, ще лежиш двацет и пет години, ти също, ти също, о, ти тука си бил пленен на Ленинградския фронт — тебе ще разстреляме... Така ли си е представял Жуков победата? Кой му е дал правото и пълномощията да провежда по отношение на военнопленниците политика, противоречаща на държавната, утвърдената от върховния главнокомандващ?

Хората, които вдигнаха паметник на Жуков, знаеха, че той е злодей и военнопредстъпник. В момента, когато един велик скулптор извайваше стратега на кон, заповедта на Жуков за заложниците вече беше публикувана и всички знаеха за престъпленията му. Искам да попитам — какъв съкровен смисъл е влагал скулпторът в паметника? И колко са му платили за тази гавра с народа?

Балтийският флот е в оперативно подчинение на Ленинградския фронт. Само в оперативно обаче. Командващият флота адмирал Трибуц пита началника на ВМФ на РККА армейски комисар II ранг Иван Василиевич Рогов как да реагира на шифровките на Жуков. Рогов изпраща запитването до Маленков. Маленков, който в момента е в Ленинград, отменя заповедта на Жуков за заложниците. Тоест в Ленинград е имало кой да отмени престъпните нареждания на великия руски патриот Жуков.

Защото представяте ли си какво щеше да стане иначе?

Трябва все пак да кажем, че отменянето на заповедта за заложниците не е толкова проява на хуманност и законност, колкото на здрав разум. И Рогов, и Маленков също са палачи — вярно, не чак такива като Жуков. И все пак са достатъчно благоразумни да разберат, че заповедта за вземане на заложници е вредна. Летците под най-различни предлози престават да пресичат фронтовата линия — нали ако ги свалят над вражеските части, трябва да доказват, че не са се предали доброволно в плен. След заповедта за заложниците разузнавачите си намират безброй причини да не влизат в тила на противника, а ако пък влязат, да не рискуват с нищо и да се върнат възможно по-скоро. Всички бойци и командири също гледат да са по-далечко от фронтовата линия — де да знае човек какво може да стане...

Жуков има началници, така че не успява да покаже на какво е способен — пък и пълномощията му свършват след четирите години война. Ако му бяха дали 30 години върховна власт без ограничения, като на Сталин, сигурно щеше да го покаже. Защото във всичките му действия виждаме признаци и прояви на безумната му кръвожадност. Дори Сталин за 30 години безгранична власт не стига дотам, докъдето стига Жуков още през първата година на голямата си, но все пак ограничена власт.

След Ленинград Жуков командва Западния фронт. Стилът му е същият. Жуков приема Западния фронт на 8 октомври 1941 година. Ето

заповедта му до командващия 49-а армия генерал-лейтенант И. Г. Захаркин от 12 октомври: „... С преход в контранастъпление възстановете положението. В противен случай за самоволно отстъпление от гр. Калуга ще бъдат разстреляни не само командващите частите, но и вие...“ (А. Н. Мерцалов, Л. А. Мерцалова. „Иной Жуков“. М., 1996, с. 66).

Жуков явно страда от психическо разстройство. На 8 ноември 1941 година командващият 43-та армия на Западния фронт генерал-майор К. Д. Голубев праща съобщение на върховния главнокомандващ: така не може да се работи. Голубев пише на Сталин: „На втория ден ми казаха, че ще ме разстрелят, на третия — че ще ме съдят, на четвъртия бях заплашен, че ще бъда разстрелян пред строя“ („Известия ЦК КПСС“, 1991, №3, с. 220–221).

В оправдание на Жуков трябва да кажем следното: той просто е обсебен от чувството за собствената си справедливост. Ю. Сигачов пише: „Един от най-важните въпроси на партийния живот за него беше преодоляването на последиците от култа към личността на Сталин. Дори през годините на хрущовската немилост маршалът остана верен на курса на XX конгрес към десталинизация, искаше да разкаже на народа истината за «вожда на всички времена», истината за събитията през Великата отечествена война, както ги виждаше той самият“ („Родина“, октомври 2000).

Видяхте ли колко добричък е бил Георгий Константинович — много искал да разобличи Сталин, понеже той, мръсникът, пращал в лагери върналите се от плен бойци. Самият Жуков, стига да беше имал власт, нямаше да ги праща в лагерите, а щеше да ги разстрелва. Заедно с децата им, с братята и сестрите им, с бащите и майките им.

Стремежът на Жуков да разобличи Сталин е похвален. Но нямаше да е лошо, ако ни беше разказал нещо и за себе си. Вземете да прочетете заповедите на Сталин, издавани през войната. Дали ще намерите в тях думата „разстрел“? Няма — колкото и да търсите. Сталин наистина е ужасяващ престъпник, но е достатъчно умен, за да знае с какъв език да говори с народа и армията.

Жуков не разобличава само Сталин за зверството му по отношение на бойците и командирите, попаднали в германски плен. Разобличава и главния сталински контролор, народния комисар на държавния контрол Л. З. Мехлис — а Константин Симонов старателно записва и публикува думите на почти светеца Георгий: „... Мехлис стигна дотам, че измисли формулата: «Всеки, който е попаднал в плен, е предател на родината»... според теорията на Мехлис излизаше, че дори върналите се от този ад ги чака такова отношение, че да съжбяват, че тогава, през 41-ва или 42-ра, не са се самоубили... Как може да се иска да презираме всички, попаднали в плен в резултат на постигналите ни в началото на войната катастрофи!“ (К. М. Симонов. „Глазами човека моего поколения“. М., 1988, с. 329).

Злодеят Мехлис иска да презираме всички, попаднали в плен, а милият добричък Жуков подписва заповед да се разстрелят семействата на попадналите в плен бойци и командири, и самите те също да бъдат разстреляни, когато се върнат от плен.

И при това се възмущава от зверствата на Мехлис!

Официалният орган на агитпропагандата на днешна Русия списание „Родина“ (октомври 2000) се възторгва: Жуков бил написал „откровени, никого нещадящи мемоари“! Уточняваме — освен самия него. Пощадил е все пак себе си.

Жуков напират да разобличава Сталин, но кипва, когато писателят Чаковски се осмелява да напише, че той, великият пълководец, веднъж бил заплашил някого си с разстрел. И не просто кипва, но и пише донос до ЦК на КПСС: въпросът е политически, това е политическа диверсия от страна на клеветника Чаковски, той е подлога на буржоазните фалшификатори!

Най-страшното е, че гневът на Жуков е истински. Жуков искрено вярва, че не е разстрелял никого, че не е взимал заложници, че не е подписвал заповеди за разстрел и дори никога никого не е заплашвал с разстрел. Той сам си вярва, че през войната е удържал рубежите не с

поголовни картечни разстрели, а с метода на убеждението, с личния си авторитет, с това, че е разчитал на патриотичните чувства на бойците и командирите. И пише до ЦК — обаче нали тъкмо там се пазят безбройните свидетелства за изключителните му зверства.

Веднъж бях на прием, където имаше много прочути лекари: кардиолози, хирурзи, невропатолози. Там беше и един световноизвестен психиатър. Не можех да пропусна такъв удобен момент и, без да споменавам имена, описах ситуацията в най-общи черти. В смисъл — как даден човек, по натура садист, извършва много престъпления. Но не си ги спомня. Сигурен е, че нищо такова не е станало и че не е могло да стане. И реагира изключително болезнено дори ако му се намекне за престъпленията му. А трябва да се има предвид, че намеците не се правят, за да го очернят, а за да го прославят, правят се с целта в очите на обществото престъпленията да се превърнат в изблици на спасителна енергия. И значи този човек праща донос срещу „клеветника“ на най-високо равнище, въпреки че знае, че точно там, на това равнище, има безброй документи, които не опровергават „клеветата“, а дори я потвърждават. И в същото време същият този садист си е поставил за житейска цел да разобличава други злодеи извършили подобни престъпления, вярно, не чак толкова жестоки.

Психиатърът, без изобщо да се замисля, посочи диагнозата.

Повторих този опит още няколко пъти, по друго време и в други ситуации.

Препоръчвам на всеки, който се съмнява, да потрети опита ми. Гарантирам ви, че реакцията винаги ще е една и съща. Всеки психиатър веднага ще ви назове болестта. Наистина веднага. И няма да има разлика в отговорите на психиатрите. Състоянието, за което става въпрос, е добре известно на науката и отдавна е добре изучено.

В доноса си срещу писателя Чаковски Жуков пише: „Само с желание за евтина сензация, с цел външен ефект мога да си обясня това измислено, неотговарящо на действителността описание на отстраняването от сцената на маршал К. Е. Ворошилов и моето встъпване в длъжност командващ на Ленинградския фронт. В действителност нямаше нищо подобно! Сдаването и приемането бяха на четири очи“ („Георгий Жуков. Стенограмма октябрийского (1957 г.) пленума ЦК КПСС и другие документы“. М., Международный фонд „Демократия“, 2001, с. 556).

Щом доносът на Жуков беше измъкнат от архивните недра, списание „Родина“ (октомври 2000) веднага избълва мощна статия със заглавието „Заради евтина сензация...“

И с подзаглавие: *Издаденият в немилост маршал протестира: истината и измислиците.*

Смисълът е следният: о, колко принципен е стратегът! На каква правилна позиция е! Вижте как Жуков призовава авторите, осмелили се да описват изключително важните исторически събития като войната например, да са много внимателни, честни, правдиви и тактични... Вижте колко правилно Жуков изобличава лъжеца Чаковски, който пише в угода на буржоазните фалшификатори! „Писмото на Жуков до секретаря на ЦК на КПСС Н. П. Демичев ярко характеризира отношението му към използването на исторически факти в литературата. Маршалът отстоява позицията си с характерната за него прямота и последователност“. И така нататък в същия дух и със същия приповдигнат тон: откъде се взеха хора като Чаковски, моля ви се, да изопачават историята...

Принуден съм да защита Чаковски. Драги другари от списание „Родина“, Александър Борисович Чаковски не си е измислил нищо. Сцената на отстраняването на Ворошилов на заседанието на Военния съвет на Ленинградския фронт за пръв път е описана в мемоарите на Жуков. Отворете ги и прочетете: ето, той влиза, на масата са насядали важни хора, обсъждат как да взривяват дворците, мостовете, заводите

и корабите, Жуков сяда, седи, слуша ги, не издържа и подава бележката...

Всичко това Жуков го публикува през 1969 година. Чаковски преписва тази сцена и през 1971 година издава книгата си, като добросъвестно разработва разказа на Жуков: *ето ги значи тъпациите, които решават да потопят флота, и тогава Жуков подава бележката...* И Жуков веднага обвинява Чаковски, че помага на идеологическия враг: нямало било никакво заседание на Военния съвет! Никой не бил обсъждал потопяването на флота! Никаква бележка нямало! Приех фронта в кабинета на Ворошилов, на четири очи!

Като разобличава „клеветника“ Чаковски, който „заради евтина сензация“ всъщност помагал на врага, Жуков разобличава самия себе си. Защото именно той си е измислил всичко това заради евтина сензация.

Получава се следното: Жуков сам описва всичко, а след две години го отрича с негодувание. След което става истинско чудо. След още четири години излиза второто издание на мемоарите на Жуков и в него сцената на отстраняването на Ворошилов чрез бележката на Сталин е описана с още по-голям драматизъм: как в големия кабинет на покритата с червено сукно маса седали десетина души... как Жуков поискал разрешение да присъства... как след известно време подал на К. Е. Ворошилов бележката на Й. В. Сталин... и колко се вълнувал... и как на Военния съвет се обсъждал въпросът за мерките... и така нататък.

В най-правдивите последни издания всичко това се повтаря. На какво да вярваме, след като стратегът лично е написал опровержение до секретаря на ЦК на КПСС — нямаше такова нещо!

Много странна позиция заемат другарите от списание „Родина“: ако Чаковски е преписал споменатата сцена от мемоарите на Жуков, значи е клеветник. Ако обаче Жуков сам е написал всичко това ПРЕДИ Чаковски и СЛЕД Чаковски, значи той е борец за правда.

* * *

Другари Гареев, Карпов, Яковлев и така нататък, вие сте разобличени. Защото всички описвате сцената с бележката и заради евтина сензация на практика помагате на буржоазните фалшификатори.

И ви разобличава не кой да е, а любимият ви кумир, когото с такъв хъс защитавате и възхвалявате.

ГЛАВА XXIX

ТОЙ — ЗА СЕБЕ СИ

В мемоарите си Жуков силно преувеличава ролята си във войната, като се представя едва ли не за единствения талантлив военачалник в СССР.

К. А. Залесский
„Империя Сталина.
Биографический
энциклопедический
словарь“. М., Вече, 2000,
с. 171

За Жуков се знае, че като дете на бас спал на гробищата. Загърнал се с кожухчето, легнал между гробовете и си спал сладко-сладко.

На 14 години в селото имало пожар, той влязъл в горящата къща и спасил две дечица.

Жалко, че няма свидетели на тези геройски постъпки. По-точно има, но само един. Георгий Константинович Жуков. Той сам разказва за тези си подвизи.

Много неща разказва Георгий Константинович Жуков за себе си.

През есента на 1941 година, когато германските войски наближават Москва, когато вече виждат през биноклите си звездите на Кремъл, Сталин назначава Жуков за командващ Западния фронт. В най-критичния момент Сталин се обажда на Жуков и го пита: ще удържим ли Москва? Жуков решително отговаря: ще устоим!

Ситуацията е на ръба на пълна катастрофа. Германците настъпват. Под напора на, както са ни учили, „превъзхождащите сили на противника“ съветските войски отстъпват. Жуков с щаба си обаче остава на място. Заповядва командният му пункт да не се изнася в тила. Поради което командните пунктове на армиите също са принудени да спрат изтеглянето си. Съответно и командните пунктове на дивизиите, бригадите и полковете. Опитват да се изтеглят на изток, но скоростта намалява и скоро стига до нулата. Врагът приклепва фронта и командният пункт на Жуков се оказва почти на предната линия. Сталин се обажда на Жуков и му напомня, че това положение е прекалено опасно. Жуков отговаря: ако изтегля щаба си, ще се изтеглят и щабовете на армиите, а след тях и всички други...

С други думи, и отгоре му препоръчват да се изтегли, и отдолу искат изтегляне, но Жуков не трепва. Седи си в командния пункт направо на предната линия. И устоява. С личната си храброст въпреки неудържимия напор на изтеглящите се войски и препоръките на Сталин Жуков удържа фронта и спасява Москва.

Откъде го знаем това ли?

От разказите на Георгий Константинович Жуков.

А има ли свидетели? Има и свидетели. И то с наистина висок ранг: маршалът на Съветския съюз А. Василевски, главният маршал на авиацията А. Голованов, армейски генерал С. Щеменко.

Вярно, свидетелите разказват съвсем различни неща.

Нито един от свидетелите не може да бъде упрекнат в злонамереност. Василевски например е роднина на Жуков. И винаги е говорил за него само добро. В дадения случай обаче не е съгласен с версията на Жуков.

Щеменко е близък съратник на Жуков и един от най-доверените му хора. През есента на 1957 година държавният преврат се подготвя от триумвират: от министъра на отбраната маршала на Съветския съюз Жуков, началника на ГРУ армейски генерал Щеменко и първия заместник-началник на ГРУ генерал-полковник Мамсуров при одобрителния неутралитет на председателя на КГБ армейски генерал Серов. Мамсуров предава Жуков, но Щеменко му остава верен докрай. Щеменко винаги е писал за Жуков само добри неща. Но и той в този случай не е съгласен с версията на стратега.

Главният маршал на авиацията не е от клана на Жуков. Отношенията им винаги са били студени, дори позаледени, понеже през войната Голованов се подчинява единствено на върховния главнокомандващ, но не и на заместника му. Най-демонстративно. Поради което Жуков лично зачерква Голованов от списъка на кандидатите за Герой на Съветския съюз от Берлинската операция. Голованов обаче не е нито дребнав, нито отмъстителен. През 1957 година Жуков е свален от всичките си постове. И цялата глутница подмазвачи и блюдолизци, струпала се около стратега, се разбягва. Голованов обаче отива при Жуков ей така, да си поговорят приятелски за живота, което наистина смайва сваленият Георгий Константинович.

Но: благородният Голованов в случая също категорично не е съгласен с версията на Жуков.

Жуков възнамерява да раздели щаба на Западния фронт на два ешелона. По-малката част, след като Москва се предаде на Хитлер, да се установи в източните покрайнини на столицата, а основната част на щаба на Западния фронт да се изнесе в района на Арзамас, т.е. на 400 километра на изток от Москва. Жуков не бърза да се обръща с този въпрос към Сталин. Но подчинените му го правят. На 7 октомври 1941 година в разпореждане на командващия Западния фронт постъпва членът на Военния съвет на ВВС на РККА корпусен комисар П. С. Степанов — с цел координиране действията на авиацията в интересите на Западния фронт (*М. Н. Кожевников. „Командование и штаб ВВС Советской Армии в Великой отечественной войне. 1941–1945 гг.“ М., Наука, 1977, с. 61*). Сталин незабавно присвоява на Степанов званието армейски комисар II ранг, за да издигне авторитета и влиянието му. Скоро командващ Западния фронт става Жуков и Степанов остава при него. Тъкмо той се обръща към Сталин.

Свидетелите за това са няколко, от главния маршал на авиацията А. Голованов до телохранителя на Сталин майор А. Рибин.

Ето разказа на Голованов. Когато се обажда Степанов, той е в кабинета на Сталин.

„— Какво е положението при вас? — попита Сталин.

— Командването е разтревожено от това, че щабът на фронта е прекалено близо до предния край на отбраната. Трябва да се изтегли на изток, отгатък Москва, например в района на Арзамас. А командният пункт да се разположи в източните покрайнини на Москва.

Възцари се дълго мълчание.

— Другарю Степанов, я ги попитайте в щаба имат ли лопати? — без да повишава глас, каза Сталин.

— Ей сега. — И пак мълчание.

— Какви лопати по-точно, другарю Сталин?

— Няма значение какви.

— Един момент... Да, има лопати, другарю Сталин.

— Предайте на другарите да ги вземат и да почнат да си копаят гробовете. Щабът на фронта остава в Перхушково, а аз оставам в Москва. Дочуване.

Каза го съвсем спокойно и, без да бърза, затвори телефона. Дори не попита кой точно повдига такива въпроси, макар да беше ясно, че без знанието на командващия фронта Жуков Степанов не би се обадил на Сталин“ (Ф. Чуев. „Солдаты империи“. М., Ковчег, 1998, с. 342).

След това въпроса за изнасянето на командния пункт на Западния фронт на изток повдигат членът на Военния съвет на Западния фронт Н. Булганин и началник-щабът на Западния фронт генерал-лейтенант В. Соколовски. Но Сталин скастри и тях.

Положението се влошава и на Жуков не му остава друго освен да се обърне към Сталин лично. Вече не споменава за Арзамас. Исканията му са по-скромни: командният пункт на Западния фронт да се изтегли ако не в източните покрайнини на Москва, то поне в западните.

Свидетелства армейски генерал С. Щеменко: „Жуков се обърна към Сталин с молба за разрешение да премести командния си пункт по-далече от линията на отбраната, при Белоруската гара. Сталин отговори, че ако Жуков отиде при Белоруската гара, мястото му ще заеме той“.

За да няма никакви съмнения в достоверността на казаното, нека се обърнем към централните вестници на Съветския съюз от 3 и 4 януари 1942 година. През тези дни се публикуват указите за награждаване на голяма група командири на Западния фронт, отличили се в сраженията за Москва. Командващият 20-а армия генерал-лейтенант Власов получава най-високата държавна награда — орден „Ленин“. Командващият 16-а армия генерал-лейтенант Рокосовски — орден „Ленин“. Командващият 10-а армия генерал-лейтенант Голиков — орден „Червено знаме“. Командващият 5-а армия генерал-лейтенант Говоров — орден „Ленин“. До указите са публикувани и снимките на командващите армиите на Западния фронт. Няма я обаче снимката на командващия Западния фронт армейски генерал Жуков. Сталин не го награждава с нищо за сраженията край Москва.

Сталин не се скъпи за наградите на Жуков. Отрупва го с ордени от гърлото чак до пъпа, че и по-надолу. Но не му прощава искането да предаде Москва.

Жуков с удоволствие и с много подробности разказва за участието си в Сталинградската битка и в сражението на Курската дъга. Никой освен него не е забелязал участието му. Днес вече никой не говори за такова участие и в Сталинградската битка, и в сражението при Курската дъга. Установено е, че стратегът си го е измислил.

Чертата под дискусията за ролята на Жуков в Сталинград и на Курската дъга я тегли главният маршал на авиацията Голованов: „Жуков няма пряко отношение към Сталинградската битка, към битката на Курската дъга и към много други операции“ (Ф. Чуев. *„Солдаты империи“* М., Ковчег, 1998, с. 314).

Ролята на Жуков в грандиозната Корсун-Шевченковска операция е отрицателна. За тази операция И. С. Конев получава званието маршал на Съветския съюз, А. А. Новиков — главен маршал на авиацията, П. А. Ротмистров — маршал на бронетанковите войски. А Жуков не получава нищо. Нещо повече, Сталин писмено му изразява неудоволствието си и го отзовава в Москва.

Обаче ако слушаме Жуков...

Жуков не завършва „разните му там академии“. И се гордее, че няма нито военно, нито никакво друго образование: аз съм си умен и без разните му там академии. Великият стратег обича да смайва слушателите си с направо невероятната си ерудиция. И в същото това време се отличава с почти ленинска скромност. Георгий Константинович си признава честно, че дори и той не знае всичко, че дори и неговите невероятни познания си имат граници. Такъв му бил животът, че нямал възможност да изучава естествените науки, в частност зоология и биология. Стратегът съжалява, че няма „познания по биология, по естествените науки, с които се сблъскаш... в чисто военните си размисли“ („Огонёк“, 1986, № 48, с. 7). Виж, ако беше знаел как функционира черният дроб на пингвина, сигурно щеше да мисли по различен начин за стратегията. Много науки бил изучил сам, от дебелите книги. Обаче биологията — не успял. Ех, де да беше знаел как се размножават инфузориите!... Без тези знания обаче му било трудно през войната. И стратегическите му решения се получавали едни такива недоизпипани.

Дъщерята на стратега Мария Георгиевна отива още по-далече: „Знанията му в най-различни области, при това в такива, от които наглед нямаше нужда, бяха наистина изключително широки... Невероятна непосредственост, не на ума, разбира се, а на сърцето. Той никога не изтъкваше ерудицията си, за да не би да унизи по някакъв начин събеседника си. И с всеки намираше необходимия език, със селяните и с войниците един, с академиците друг, с музикантите — трети. Да не говорим, че никога не съм чувала от устата му лоши, дори просто безсмислени думи“ („Трибуна“, 24 юни 2004).

Да, невероятна ерудиция наистина. Жалко само, че стратегът не е бил наясно с военната наука. Че изобщо е нямал представа с колко танка разполага, с колко самолети и оръдия, дивизии, корпуси и армии. Не знае и през войната, и после, когато сяда да пише мемоарите си, също не се интересува от това и дори не се опитва да си спомни. Поне приблизително.

Жуков мрази онези, които имат военно образование — да не говорим за академия — и ги обижда публично. Ще рече — намира свой собствен език в разговорите си с тях. Ето какво казва например армейски генерал Николай Григориевич Лешченко:

„Внезапно Жуков попита:

— Вие сигурно сте завършили академия, нали?

— Да.

— Знаех си аз. Видиш ли глупак, значи е завършил някоя академия“ (О. Ф. Сувениров. *„Трагедия РККА 1937-1938“*. М., Терра, 1998, с. 323).

В този момент Лешченко още не е генерал. Полковник е, командир на дивизия. Но и един полковник, особено по време на война, едва ли ще се зарадва на подобен комплимент от устата на висшестоящия си командир.

Жуков многократно повтаря мисълта, че „умниците“ не стават за нищо. „Някои от нашите високообразовани военни, професори, озовали се в положението на командващи едни или други фронтове през войната, не се изяха положително. Често те предлагаха повърхностни решения на сложните проблеми, излизали извън рамките на професорските им знания“ („Огонёк“, 1986, №50, с. 8).

Жуков просто злобее. Повърхностни решения предлага Тухачевски, който няма завършена академия. Също такива решения предлага и Жуков. Но Герман Капитонович Маландин например не предлага такива решения. Той има стабилна военна подготовка. Завършил е Александровското военно училище, курсовете за висшия началнически състав към Военната академия „Фрунзе“ и Академията на Генералния щаб. Преди войната е на командни длъжности до командир на полк включително, на щабни длъжности: началник-щаб на бригада, дивизия и корпус, заместник началник-щаб на Киевския специален военен окръг, освен това е преподавател във Военната академия на Генералния щаб. Всички го ценят. И не искат да го пуснат от командните длъжности на щабни, от щабните — на преподавателски, а от преподавателските — пак на щабни. Просто от любопитство от години търся отрицателни отзиви за Герман Капитонович. Но засега нямам успех. Всички казват за него: спокоен, сдържан, умен, културен, човечен, образован. И че е воювал добре. Между другото, това е мнението и на Жуков. В началото на 1941

година, след като е назначен на длъжността началник на Генералния щаб, Жуков взема в екипа си група генерали от Киев. Сред тях е и Маландин. По препоръка на Жуков Маландин е назначен на ключовата длъжност началник на оперативното управление на Генералния щаб. В края на войната е в Прага като началник-щаб на 13-а армия. След войната става армейски генерал, професор, заместник-началник на Генералния щаб.

Маршалът на Съветския съюз Леонид Александрович Говоров също не предлага повърхностни решения. Той има най-добра подготовка от всички съветски маршали. Завършва Константиновското артилерийско училище, артилерийските курсове за усъвършенстване на командния състав, висшите курсове във Военната академия „Фрунзе“, задочен курс в академия „Фрунзе“ и Военната академия на Генералния щаб. Говоров е старши преподавател в катедрата по тактика на артилерийската академия на Червената армия „Дзержински“ и началник на същата академия. Всичко това — преди войната. Така че започва войната теоретично подкован. И се изявява като изтъкнат пълководец. От присвояването му на званието генерал-майор до това на маршал на Съветския съюз минават само 4 години и 12 дни. За него няма нито един отрицателен отзив. Уважават го всички — от редниците до върховния главнокомандващ. Операциите, които провежда, са образец за подражание.

От 1930 до 1941 година Николай Павлович Пухов е преподавател и на щабни длъжности. През юни 1941 година е началник на учебния отдел на Интендантската академия на РККА. Най-обикновен интендант, нали така? През септември 1941 година е назначен за командир на току-що сформиранията от запасници 304-та стрелкова дивизия. Воюва добре. През януари 1942 година генерал-майор Пухов прескача наведнъж цели три стъпала по служебната стълбица и е назначен за командващ на 13-а армия. И показва на какво е способен — командва блестящо 13-а армия чак до края на войната. Отличава се в Курската, Висло-Одерската, Берлинската, Пражката и други операции. В края на войната е генерал-полковник, Герой на Съветския съюз, кавалер на шест пълководчески ордена първа степен. Нито един съветски пълководец няма толкова бойни награди. Чак през 1956 година маршалът на Съветския съюз Соколовски настига Пухов по броя пълководчески ордени. Своя шести пълководчески орден

Соколовски получава обаче не във военно време и не за бойни действия, а за наказателната експедиция в Унгария. Затова можем да приемем, че никой не може да се сравнява с Пухов. Какво ще кажете — интендантче ли? Професорче?

Ето ви и още един „умник“ — маршала на Съветския съюз Родион Яковлевич Малиновски. С академично образование и преподавателски опит. Завършва Военната академия „Фрунзе“. Няколко години след това става старши преподавател в същата академия. В началото на войната е генерал-майор, на длъжност командир на 48-и стрелкови корпус. Командва армии и фронтове. През август 1945 година извършва истинско чудо. Германският генерал-майор Ф. В. фон Мелентин пише: „За илюстрация на нарастващата гъвкавост на бойните действия на Червената армия и способността ѝ успешно да провежда обхватни и стремителни танкови операции искам да посоча сензационното придвижване на маршал Малиновски в Манджурия през август 1945 година“ („Танковые сражения 1939-1945“. М., ИИЛ, 1957, с. 249). Стремителният преход на Малиновски към океана е сияещ венец на военното изкуство. Жуков никога не е правил нищо подобно през живота и кариерата си.

Така че ще отнесем твърденията на стратега, че неграмотните командвали по-добре от учените, към разряда на спорните.

След войната Сталин прогонва Жуков от високите постове. Праща го да командва Одеския военен окръг, после — Уралския. Но ето че точно преди да умре, Сталин разбира, че не е прав, и решава да върне Жуков на върха. Обаче не успява...

Откъде знаем това ли?

От историите на великия стратег. Жуков представя и доказателство: през октомври 1952 година на XIX партийен конгрес, след седем години немилост го назначават кандидат-член на Централния комитет... (Комунистите много обичат да казват „избрали“. Това си им е стилът. „Казваме — Ленин, разбираме — партията!“ Едно говорят, друго разбират.)

И така, през октомври 1952 година звездата на Жуков започва новото си изкачване по номенклатурния небосвод. Всичко изглежда съвсем ясно: Сталин бил разбрал, че не може да се оправи без великия пълководец...

Представеното доказателство за решението на Сталин всъщност явно противоречи на версията на Жуков.

XIX партийен конгрес се свиква през октомври 1952 година против волята на Сталин. И е всъщност бунт на висшата номенклатура срещу застаряващия вожд. С други думи — мафия на най-висше равнище. Авторитетните мафиоти разкарват главния мафиот под гръмките овации на номенклатурните нищожества. Конгресът сменя името на партията. Комунистите заявяват — вече не сме болшевики! Политбюро изчезва като орган. Вместо него се създава Президиум на ЦК. Конгресът приема нов (антисталински) партийен устав. Почти всички предложения на Сталин са отхвърлени. Приема се онова, срещу което Сталин възразява.

Кадрите решават всичко.

Тъкмо това за пореден път потвърждава XIX партийен конгрес. Сталинските кадри се опълчват срещу Сталин. И решават всичко. По свой начин. И вкарват в ръководството онези, които са удобни на тях, а не на загубилия играта Сталин.

Издигането на Жуков в ранга кандидат-член на ЦК точно на това антисталинско събиране свидетелства, че Жуков не е бил на страната на Сталин, а срещу него. Берия, Маленков, Хрушчов и Булганин привикват Жуков в кръжеца си. Това му е наградата за участието му в отстраняването на Сталин от реалната власт.

Последвалите събития потвърждават тази теза.

През март 1953 година Сталин е убит. (Според някои непотвърдени версии е починал от естествена смърт.) Ликуващите сатрапи незабавно и окончателно разгонват последните привърженици на отишлия в отвъдното вожд, обаче назначават командващия Уралския военен окръг Жуков за първи заместник-министър на отбраната. След четири месеца Жуков става пълноправен член на ЦК. На същия този ЦК, който на следващия, XX конгрес подготвя и осъществява публичното разобличаване на Сталин като най-големия престъпник на всички времена и народи. Главните организатори и вдъхновители на XX конгрес са Хрушчов и Жуков. По принцип XX конгрес на КПСС само тегли чертата и публично огласява резултатите на предишния антисталински — XIX — конгрес.

Имаме избор.

Или трябва да се съгласим, че през октомври 1952 година Жуков е бил в сговор с противниците на Сталин и че именно те са се погрижили за издигането на изпадналия в немилост маршал въпреки волята на вожд.

Или трябва да повярваме на увлекателния разказ на великия стратег, че стареещият вожд сам е решил отново да качи Жуков на върховете на властта. В който случай Сталин прави непростима самоубийствена грешка. Издига човек, който, щом усети слабостта на върховната власт, веднага минава на страната на въстаналите сатрапи, а после прегризва гърлото на убития и следователно вече безопасен Сталин.

През 1957 година Хрущов изгонва Жуков. През 1964 година обаче осъзнава несправедливостта си, обажда се на Жуков и му предлага поста министър на отбраната...

Обаче какво става? Не успява да го направи!

За съвсем мъничко. Ей за тоничко! Защото го свалят — Хрущов имам предвид. Иначе Жуков пак е щял да се озове на върха.

Откъде знаем за този благороден замисъл на Хрущов? Ами пак от историите на Георгий Константинович Жуков. Сталин ме свали, обаче не можеше без мене. Същото стана и с Хрущов — свали ме и той, но и той не можеше да се оправи без мене. И някои другари почват да повтарят измислиците на Жуков: „През 1964 година според някои свидетелства Хрущов се обажда по телефона на Жуков. Никита Сергеевич бил признал, че през есента на 1957 година му подали невярна информация и че след като се върнел от отпуск, би искал да се срещне с маршала. Ако тази информация е вярна, е възможно Хрущов, който вече се е досетил за плетените срещу него интриги, да е искал да върне популярния пълководец във върховете на властта...“ („Красная Звезда“, 26 октомври 2002).

Междувпрочем през октомври 1964 година, когато Хрущов уж бил замислял да върне стратега, но не успял... Жуков е почти на 68 години. Като през последните седем няма никаква връзка с армията. Която през тези години се е променила радикално. В ръководството на партията, държавата и армията са се сформирали нови групировки и кланове. И Жуков няма връзка, нито подкрепа, нито дори един привърженик в никоя от тези групировки.

Така че е нямало смисъл Хрущов да връща Жуков на власт. По една съвсем проста причина: сам воинът не е воин. Просто Жуков си няма групировка и клан.

Ето какво казва главният маршал на авиацията А. Е. Голованов: „Докато беше министър на отбраната по времето на Хрущов, той започна да се заобикаля с блюдолизци и гонеше хората, които открито

му посочваха недостатъците му“ (Ф. Чуев. *„Солдаты империи“*. М., Ковчег, 1998, с. 318).

За същото пише и „Красная Звезда“ (29 януари 2003): „Хората с такова високо положение в пирамидата на властта по принцип са заобиколени от много блюдолизци и карьеристи. В обкръжението на Жуков има хора, превъзнасящи заслугите на прочутия пълководец. Защото все пак не на самия Георгий Константинович му идва идиотската мисъл да окачва по пътищата на победена Германия плакатите «Слава на маршал Жуков» и да праща в Съветския съюз десетки трофейни сервиси и килими, за което го «упреква» Държавна сигурност през 46-а, нали?“

Естествено, че Жуков не е ходил лично с четката и кофата да лепи по стените на германските градове плакатите, които го възхваляват. И че не е товарил лично вагоните с крадени трофеи. Правили са го подмазвачите и блюдолизците. Но с тях той се е обкръжил лично.

Ще се върна на великата формула на Николо Макиавели: за ума на управника се съди най-вече по това какви хора приближава той до себе си. Тази формула се потвърждава от безбройните години човешка история. И не говори в полза на великия стратег — той е събрал блюдолизците си не защото е бил много умен. Обратното — именно поради недостиг на умствени способности стратегът си сформира група ветропоказатели. През 1957 година, когато Жуков е свален от поста министър на отбраната и престава да е член на Президиума на ЦК, срещу него единодушно и дружно се опълчват партийни вождове от всички равнища, министри, маршали, генерали и адмирали. Групировката му веднага се разпада, изчезва. Всички приближени на стратега се покриват още при първата гръмотевица на наближаващата буря.

Големите пълководци също не подкрепят Жуков. „В критичните моменти на живота си, например през есента на 1957 година, Жуков губи подкрепата от страна на мнозина свои съратници от войната“ („ВИЖ“, 1988, № 10, с. 18). За това също си има причина: и Василевски, и Рокосовски, и Малиновски, и Конев, и всички останали много добре разбират как ще им се отрази властта на Жуков.

А след седем години в немилост Жуков вече не може да разчита на никого.

Силата на всеки политик в Съветския съюз се определя от мощта на групировката, която стои зад гърба му. Всеки, който се изкачва нагоре, си сформира група, която тегли след себе си. Той е първият — катери се по отвесната скала и забива клинове. Групата го следва и ще го задържи, ако падне. А и самата тя също се катери нагоре по въжето — а лидерът ѝ се катери още по-нагоре... Колкото по-силна и сплотена е групата, толкова по-нависоко се изкачва лидерът ѝ — и съответно и самата тя.

Жуков има огромна група — но предимно от славословци. Всеки от които мисли за собственото си спасение. Когато Жуков пада в пропастта, всичките му блюдолизци бързат да прережат въжетата, та да не ги повлече със себе си.

И Жуков пада на дъното — сам.

Дори седем години след падането на Жуков Хрущов да е бил обладан от безумната идея да върне стратега на поста министър на отбраната, той не би заздравил властта си с това — дори щеше да я накърни. Защото в този момент Жуков няма опора — а противници са му всички, изкатерили се най-горе.

На Жуков обаче цял живот ужасно му се иска да вярва, че без него нито Сталин, нито Хрущов не биха могли да оцелеят. И разказва това на всеки срещнат.

Ако Брежнев беше умрял преди Жуков, историите на стратегическия гений щяха да се обогатят с още един епизод: че Леонид Илич изобщо не може да се оправи без него, че иска да го върне на власт, и как му се обадил, как се разбрали — е, жалко, че умрял горкичкият, и то точно преди да подпише указа... Иначе...

Всички обичат Жуков. Открай време. Дори когато го свалят от постове му, пак го обичат.

(Поне така разказва той.)

Ето ви една чудесна история: сваленият от власт Жуков отива в една почивна станция. „Беше късно и порталът беше затворен. Пазача го нямаше. Стоим пред затворения портал и не можем да влезем. И изведнъж един от почиващите дойде до оградата, погледна ме, измърмори нещо и се втурна навътре. След няколко минути дотича група млади офицери викаха радостно, един хукна да търси пазача.

— Момчета! — викна един млад капитан. — Ами че това е маршал Жуков! Я напънете вратата!

И изкъртиха портала с все пантите — и застанаха мирно.

— Заповядайте, другарю маршал, добре дошли!

И така, покрай шпалира и под аплодисменти, като минахме през изкъртената врата, влязохме в почивната станция...“ („Огонёк“, 1988; №18, с. 19).

Много трогателно, много романтично.

На мене обаче ми направи впечатление една дреболийка, една малка подробност: че младите офицери се командват от капитан... Откъде го знае това Жуков? В почивните станции не се ходи с униформа. Може по гащета и по потник, може с болничен халат. Обаче какво виждаме? Капитан с пагони. Да не би пък да е бил с парадна униформа?

В този случай също няма други свидетели освен Жуков. Никой от младите офицери, изкъртили вратата, та маршалът да влезе, не се е обадил да спомене за тази случка дори пред пресата. Да, случката щеше да е много по-убедителна, разказана от споменатия вече капитан с пагоните или от някой от другарите му. Но свидетели няма. Няма и война тогава всъщност, пък и тези млади хора би трябвало да надживеят Жуков. И да разкажат на възхитените слушатели как са изкъртили преградата на пътя на стратега.

За жалост свидетели на това пак няма.

А въпросите си остават. След като останалите офицери са били командвани от капитан, значи са били с по-ниски звания. Или поне със същото. Тук обаче виждаме едно друго, много по-голямо несъответствие: как така маршалът на Съветския съюз Жуков, та дори и изпаднал в немилост, се озовава в почивна станция заедно с разни лейтенантчета и капитанчета? Къде сте го чули и видели това — капитаните да си пият пиенето с маршалите в едни и същи почивни станции?

И да не би бедният Жуков в тази почивна станция да е ял същата храна, която в Съветския съюз се полага на лейтенантите и капитаните? О, бедният той! Сигурно е спал и на непрани чаршафи. И са го лекували същите доктори...

Държа да напомня на онези, които са склонни да забравят: четиризвездните генерали, адмиралите на флота, маршалите и главните маршали на различните родове войски, да не говорим за маршалите на Съветския съюз, не са номенклатура на ЦК. Те са номенклатура на Политбюро. И няма значение на власт ли са, или са в немилост. Те са си в номенклатурата на Политбюро.

Ето ви един пример. Отдавна умря Брежнев. Отдавна се разпадна Комунистическата партия заедно с Централния си комитет и с „върха на сладоледа“ — Политбюро на ЦК. Но номенклатурата на ЦК, да не говорим за номенклатурата на Политбюро, си остана. В нова „демократична“ Русия съпругата на отдавна умрелия генерален секретар се лекува не къде да е, а в Кремълската болница. И ходи на почивка пак не къде да е, а в „Барвиха“. Безплатно. Ама коя била тя? Каква била? Откъде накъде? С какво право? С правото на това, че е в номенклатурата на Политбюро. Полага ѝ се.

Та и Жуков — в немилост или пенсионер, няма значение — също е номенклатура на Политбюро. И си запазва всички права и привилегии. Включително столовата в Кремъл и Кремълската болница, и преките телефони, и персоналната вила. Имам предвид, след като има всичките тези привилегии, Жуков няма какво да търси в почивните станции, където ходят лейтенантчетата и капитаните. Той всъщност и не ходи там. Той си ходи в „Барвиха“ и на други подобни места. Където няма затворени врати и пияни пазачи. И сред почиващите не можеш да видиш не само лейтенант или капитан и

майор, но и генерал-майор. Че и генерал-полковник също. Те не са се издигнали толкова.

* * *

Та излиза, че историята за изкъртената врата е от същата серия като измислиците на стратега как бил спасил Ленинград.

ГЛАВА XXX

А ТОВА — ЗА НЕГО

Жуков предложи Москва да се предаде и това щеше да стане, ако не беше Сталин.

Главен маршал на
авиацията А. Е. Голованов
Ф. Чуев. „Солдаты
империи“. М., Ковчег,
1998, с. 311

Интересно е да чуем какво разказва Жуков за себе си. Още по-интересно е какво разказват за него. Веднага трябва да направя една уговорка: мнозина от тези, които са го познавали добре и отблизо, изобщо отказват да говорят за него. Един пример: „Два пъти Героят на Съветския съюз маршал на бронетанковите войски М. Е. Катуков и Героят на Съветския съюз адмирал на флота на Съветския съюз Н. Г. Кузнецов, като признават таланта и значителния принос на Жуков за победата, категорично отказват да пишат за Георгий Константинович“ („Красная Звезда“, 16 април 1999). И не само те. Това също не говори за някои неща, нали?

Но да започнем поред.

През 1939 година Жуков воюва на Халхин Гол. Пак там е изпратен генералният секретар на Съюза на съветските писатели В. П. Ставски. Който съобщава на Сталин: „За няколко месеца са разстреляни 600 души, за награда са представени 83“ („Вести“, 10 юли 2003, с. 39).

Жуков пристига в Монголия на 5 юни 1939 година. На 16 септември бойните действия са прекратени и разстрелните пълномощия на Жуков свършват. 600 разстрела за 104 дни. О, великият християнин! Простете и простени ще сте! Християнинът издава по шест смъртни присъди всеки Божи ден. Без празници и почивни дни. Ако приемем, че е спал по шест часа на денонощие, значи за 18 часа бодърстване е издавал по една смъртна присъда на всеки три часа. Та този човек сега ще го обявяват за светец.

Би трябвало по иконите да го рисуват с брадва.

А честната дъщеря на великия стратег държи да знае суровата истина:

— Имал ли си нещо общо с репресиите? — пита тя великия си татко.

— Не, никога — отговаря честният ѝ баща и я гледа твърдо в очите.

600-те разстрела не се броят. Те са дребна работа. Пък и разстреляните са дребни риби — командири на полкове и батальони. Нима това са репресии? Пък и всъщност не знаем дали Ставски ни дава окончателния резултат, или праща писмото си до Сталин в разгара на чудотворната дейност на почти светеца Георгий.

Ще възразите: не той е издавал смъртните присъди. Това е работа на военния съд и на прокурорите. Да, ама не. Жуков отпочва кървавата си епопея на Халхин Гол с това, че не само разтуря командването и щаба на съветските войски в Монголия, но и сменя от длъжност военния прокурор на 1-ва армейска група Хуторян. И ни вест, ни кост от прокурора. Не е споменат в никакви справочници и никакви енциклопедии. Не се знаят дори инициалите му. Вместо негодния на Жуков прокурор пращат нов. „Военният прокурор на групата настояваше, че законите трябва да се спазват. Тогава командващият 1-ва армейска група войски комкор Жуков му заяви: «Слушайте хубаво какво ви се казва и не разсъждавайте. Имайте предвид за какво свалихме Хуторян»“ (О. Ф. Сувениров. *„Трагедия РККА 1937-1938“*. М, Терра, 1998, с. 288). Според логиката на Жуков прокурорът е човек, който изпълнява заповеди, без да разсъждава.

Командваната от Жуков 1-ва армейска група се състои от 57 хиляди бойци и командири. Хайде да пресметнем какво щеше да стане, ако другарят Сталин беше възложил чистката в армията не на Николай Иванович Ежов, а на Георгий Константинович Жуков. Всеки може сам да изчисли възможните резултати от ръководството на Жуков, ако под негова власт са се оказали не 57 хиляди души, а цялата Червена армия, наброяваща милион и половина. И ако пълномощията му за разстрел не са били за три месеца, а за две години.

Жуков плаче с крокодилски сълзи, че през 1937–1938 година бедната Червена армия била обезглавена. Но нито през 1937-а, нито през 1938-а година никъде в Червената армия няма постигната такава интензивност на разстрелите за толкова кратък период, каквато Жуков постига в Монголия през лятото на 1939 година. Такова зверство Ежов, Фриновски, Заковски и Улрих не са и сънували.

А колко хора е пратил в затворите! В книгата „Сянката на победата“ разказах за пристигането на Жуков в Монголия. Той започва с подмяната на командирите. Сваля началник-щаба комбриг Александър Михайлович Кушчев. Комбригът Жуков няма пълномощия

да разстреля комбрига и затова просто го изгонва. Но какво става с Кушчев? Къде го назначават след свалянето му? Тогава не знаех. Сега знам. Комбриг Кушчев става дървосекач — за двацет години. Строг режим. След това му прибавят още пет години („Красная Звезда“, 2 април 2002). А той е добър командир. През декември 1943-та си спомнят за него. Все пак е завършил две академии, едната от които — генералщабната. Дават му звание полковник. През септември 1944 година става генерал-майор. И началник-щаб на 5-а ударна армия. Воюва храбро. Става Герой на Съветския съюз. Има единайсет рани — от куршуми и шрапнели. Работи блестящо. Дори Жуков е принуден да признае това. Кушчев завършва службата си като генерал-полковник.

А през 1939 година Жуков отива в Монголия и първата му работа е да го вкара зад решетките — понеже няма възможност да го разстреля.

След Монголия, през 1940 година, Жуков е назначен да командва Киевския специален военен окръг. Война засега няма, така че Жуков не може да разстрелва когото му падне. Поради което му е много трудно.

„Якият набит генерал стоеше заедно с командирите си пред входа на могилъов-подолския Дом на Червената армия. А на тротоара отсреща, на десетина метра от тях, стояхме ние, четиринайсетинагодишни хлапета, и изпивахме генерала с очи.

От другата страна, откъм мястото на съборената черква, спокойно вървеше един капитан, граничар. Връщаше се от баня и носеше мръсните си дрехи, увити във вестник. Изобщо не можеше да подозира какво го чака зад ъгъла. От ъгъла на Дома на Червената армия до генерала нямаше и пет метра. Със завитите във вестника дрехи под мишница капитанът объркано козирува и наби крак. Лицето на генерал Жуков се разкриви от отвращение и презрение.

— Не са ли ви учили как се поздравяват старшите по звание, капитане?

Капитанът, почервениял от срам, се върна зад ъгъла, сложи увитите във вестника дрехи на тротоара, излезе на улицата, за да се получи разстоянието, необходимо за седемте строеви крачки, и мина пред генерала толкова красиво, че дори ние, макар да бяхме свикнали с какви ли не паради, ахнахме. Граничарите наистина бяха големи строеваци. Едно от момчетата хукна да вземе вестника с мръсното бельо, та капитанът да не се връща.

— Остави! — процеди Жуков през стиснати зъби. На тротоара освен нас вече се бяха събрали доста зяпачи. Капитанът мина със строева крачка пред генерала седем пъти! Не знам как се чувстваше свитата на Жуков. Нас ни беше срам.

През двата дни, докато армейски генерал Жуков беше в Могилъов-Подолск, поне сто момчета го наблюдавахме. Още отдалече предупреждавахме командирите и червеноармейците за този деребей. След инцидента с капитана нито един военнослужещ не отдаде чест на

генерала на улицата — всички съевременно изчезваха“ (И. Л. Дегин. „Четире года“. Холон, Рама-Пресс, 2001, с. 276–277).

И това изобщо не е първото свидетелство, че щом разберели, че Жуков е наблизо, военните изчезвали. Къде, кога, в кои армии и в кои исторически епохи ще намерите пълководци, от които бягат и войниците, и офицерите, и генералите?

След това идва войната.

„Основното занимание на Жуков през войната е да се опива от безконтролната си власт“ (А. Тонов. *„Независимая газета“*, 5 март 1994).

Разказва свързочникът редник Николай Лазаренко: „Парадният портрет на пълководеца съвсем не винаги отговаряше на реалните на военната действителност. Нашите радисти, които работеха «най-горе», се страхуваха не толкова от германо-фашистките куршуми, колкото от собствения ни командващ. Работата е там, че Жуков беше начасничав човек, човек на настроението и поради това — често изключително жесток... През годините на войната легендарният пълководец прати на съд почти 40% от радистите си. Кое е равнозначно на това да ги разстреля собственоръчно. «Вината» на тези обикновени радисти обикновено беше, че не можеха да установят връзка на минутата. А връзката можеше да е прекъсната не само по технически причини. Човекът от другата страна на линията можеше да е мъртъв например. Жуков обаче изобщо не се интересуваше от такива «подробности». Той искаше незабавна връзка и липсата на такава приемаше за неизпълнение на заповед — и само така. Оттук идва и псевдоправовата страна на жестокостта му — пращат те на съд за неизпълнение на заповед във военно време. Нещата впрочем често не стигаха до военнополови съд. Вбесеният от липсата на връзка военен герой спокойно можеше да застреля и абсолютно невинния войник“ (Н. Лазаренко. *„Тот самый Жуков“*. — *„Европа-Экспресс“*, 24 февруари 2002).

Ето ви го целия диапазон на обхвата. И хлапетата от улиците, и редниците, и маршалите разказват за Жуков едно и също.

Свидетелства генерал-лейтенант Б. В. Бичевски. През септември 1941 година той е подполковник, но заема изключително високата и важна длъжност началник на инженерните войски на Ленинградския фронт: „Първото ми запознанство с новия командващ беше доста странно. След като му се представих, той няколко секунди ме гледа недоверчиво и студено. След това изведнъж рязко попита:

— Кой си ти бе?

Не разбрах въпроса и докладвах пак:

— Началник на Инженерното управление на фронта подполковник Бичевски.

— Питам те кой си! Откъде се взе тука?

Жуков беше ядосан. Тежката му брадичка се издаде напред, ниската му яка фигура се надигна иззад бюрото.

«За биографията ми ли ме пита? Защо му е?» — помислих си, без да се сетя, че командващият е очаквал да види на тази длъжност някой друг. Смутено започнах да докладвам, че съм началник на Инженерното управление на окръга и впоследствие на фронта вече от година и половина, че през съветско-финландската война съм бил началник на инженерните войски на 13-а армия на Карелския провлак.

— Значи си нов, а? Що не каза? Къде е генерал Назаров? Нали извиках него!

— Генерал Назаров работеше в щаба на главното командване на Северозападното направление и координираше инженерните мероприятия на двата фронта — уточних. — Замина нощес заедно с маршала.

— Хм... координирал... заминал... — измърмори Жуков. — Майната му. Докладвай!

Разгънах картите и посочих какво е направено преди пробива при Красное село, Красногвардейское и Колпино, какво имаме на пулковската позиция, какво се прави в града, на Нева и на Карелския провлак, където работеха миньорите и понтонните части.

Жуков слушаше, без да задава въпроси... После — случайно или нарочно — ръката му рязко бутна картите, така че те паднаха на пода, и без да казва нито дума, той почна да разглежда голямата схема на отбраната на града, окачена на стената.

— Какви са тия танкове в района на Петрославянка? — все така рязко попита той и ме загледа как прибирам в папката бутнатите на пода карти. — Криеш нещо, а? Какви са тия глупости?...

— Това са макети на танкове, другарю командващ. — Показах на картата условния знак на фалшивата танкова групировка, която му се беше набила в очите. — Петдесет макета, направиха ги в работилницата на Мариинския театър. Германците вече два пъти ги бомбардират...

— Два пъти? — с насмешка ме прекъсна Жуков. — И откога ги държиш там тези играчки?

— Втори ден.

— Мислиш ги за глупаци ли? Още тази нощ да ги махнеш оттам! Да се направят още сто бройки и утре сутринта да се разположат на две места оттатък Средна Рогатка. Ето тук и тук. — Той посочи с молива.

— В театъра няма да могат да направят сто макета за една нощ — казах необмислено.

Жуков вдигна глава и ме огледа от горе до долу и обратно.

— Ако не могат, отиваш пред трибунала. Утре ще проверя. Лично.

Резките заплашителни фрази на Жуков приличаха на удари с бич. Все едно нарочно искаше да си изпусна нервите.

— Утре отивам на Пулково да видя какви сте ги свършили там... Защо толкова късно сте почнали да укрепвате възвишението? — И веднага, без да чака отговор, отсече: — Свободен си..." (Б. В. Бычевский. „Город-фронт“. М., Лениздат, 1967, с. 121).

Това е то пролетарската простащина. Стратегът нагрубява нисшестоящите. До един. В описвания момент Бичевски е подполковник. Старшинството в армията обаче се определя не от воинското звание, а от заеманата длъжност. Длъжността му е началник на инженерните войски на Ленинградския фронт. Във всеки полк има сапърна рота. Във всяка бригада също. През септември 1941 година в състава на Ленинградския фронт тези роти са повече от сто. Всяка

дивизия има свой собствен сапъорен батальон. Сапъорните батальони са 24. Във всяка армия има комплект инженерни части: сапъорни, понтонно-мостови, маскировъчни и така нататък. В състава на четирите армии има още 10 сапъорни батальона, без да се броят отделните роти на армейско подчинение. Освен това има и инженерно-сапъорни части на фронта. Към описвания момент в пряко подчинение на фронта е управлението на военнополовото строителство (това си е цяла инженерно-сапъорна армия), 14 отделни сапъорни батальона и 6 отделни роти, без да се броят отрядите по загражденията, взводовете за специална техника, понтонните паркове и т.н., и т.н. („*Инженерные войска в боях за советскую родину*“. М., Воениздат, 1970, с. 106).

И всичките тези десетки хиляди хора, от които зависи отбраната на Ленинград, са подчинени на подполковник Бичевски. В момента той е подполковник, но скоро ще стане полковник, после генерал-майор, след това — генерал-лейтенант от инженерните войски. Но и само със звание подполковник той има над подчинените си същата власт, която има и по-късно, когато става генерал. В ръководството на Ленинградския фронт подполковник Бичевски е сред десетината най-приблизени до Жуков хора. Сред тях са първият заместник на Жуков, началник-щабът на фронта, командващите авиацията, артилерията, ПВО, танковите войски, началниците на тила, на свързочниците — и началникът на инженерните войски, естествено. По положението си началникът на инженерните войски е дори по-високо от началника на разузнаването. Понеже началникът на разузнаването е подчинен първо на началник-щаба и чак после на командващия фронта, а началникът на инженерните войски е подчинен пряко и непосредствено на командващия фронта.

И ето че великият стратег още при първата среща нагрубява помощника си и го заплашва. Междувпрочем реквизицията работилница на Мариинския театър изобщо не е подчинена на началника на инженерните войски на Ленинградския фронт. Театралните работници са направили макетите на танковете по собствена инициатива. И въпреки цялата си наистина голяма власт подполковник Бичевски не може да заповяда на цивилни лица да направят за една нощ още сто макета. Жуков обаче не се интересува от това: ако не ги направиш, ще те дам под съд...

С действията си Жуков показва на подчинените си, че инициативата е наказуема. Ако майсторите от Мариинския театър не бяха направили първите петдесет макета, нямаше да има проблеми. Но след като са ги направили, им възлагат неизпълнима задача и им дават фантастично кратък срок. А началникът на инженерните войски е заплашен със съд.

Армейски генерал Н. Г. Ляшченко си спомня 18 януари 1943 година. Тогава той е полковник, командир на 90-а Червенознаменна стрелкова дивизия. „Скоро се обади Георгий Константинович Жуков. Щом разбра, че през нощта възнамеряваме да превземем Синявино, се възмути ужасно... «Това не е оправдание! — рязко каза Жуков. И след кратка пауза продължи: — Уточнете нещата. Какво правите там, че не знаете дори званията на началниците си...» Впоследствие анализирах казаното от Георгий Константинович. Оказа се, че същия ден на Жуков е присвоено званието Маршал на Съветския съюз — а аз наистина не знаех за това“ („Красная Звезда“, 16 май 2000).

И откъде да знае? Нали е война. Вестниците идват след седмица, че и след две седмици. И то не всички. И не редовно. Радиото не се чува. Нали има сражения. Пък и по време на войната съобщенията за присвояване на воински звания не се съобщават по радиото. Има само един източник, от който може да се научи радостната вест за присвояването на изключителния стратегически гений на маршалско звание. Същия този ден, 18 януари 1943 година, московското радио излъчва съобщението на Совинформбюро за пробива на блокадата на Ленинград. В безкрайно дългото съобщение се разказва за действията на съветските войски, за противниковата отбрана и за това как е разкъсана, назовават се имената на отличилите се командири, изброяват се трофеите и освободените населени пунктове. Покрай другото се казва: „Координацията на действията на двата фронта е осъществена от представителите на Ставката на Върховното главнокомандване маршалите на Съветския съюз другаря Г. К. Жуков и др. К. Е. Ворошилов“ („Сообщения Советского Информбюро“, Издание Совинформбюро. М., 1944, том 4, с. 48).

Трябва да имаш наистина много остър слух, за да чуеш през грохота на боя безбройните цифри, имена и названия и да схванеш нюанса: че Жуков вече не е генерал, а маршал. На полковник Ляшченко в момента едва ли му е до нюанси и съобщения за победата. Той си има работа със Синявино — проклетото Синявино, което

съветските войски щурмуват от септември 1941-ва до януари 1943-та година. Костите им са струпани буквално на пирамиди. Не го казвам току-така. През войната терминът „Синявинските възвишения“ се сдобива с нов смисъл. Преди войната това са си просто възвишения, но през войната под тези думи се подразбират купищата трупове на съветски войници. След войната някои от тях са погребани. Но не всички. В Съветския съюз нещата бяха прости — загубите се изчисляваха според броя на погребаните. А непогребаните? Те не се броят. Те просто изпадат от статистиката. Точно така изучавахме навремето военната история. Във Военнодипломатическата академия на съветската армия ме учеха: в района на Синявино почти нямаме жертви. Е, стотина хиляди, не повече. Пропорционално на броя на убитите ранените и осакатените би трябвало да са триста-четиристотин хиляди. Георгий Константинович ловко избягва въпроса за загубите край Синявино. Но.

Но истината не умира. Дори „Красная Звезда“ (11 декември 2001) е принудена да признае: погребаните бойци може да изглеждат малко, но ако си помислим за непогребаните, се получава съвсем друга цифра. „Нашите войски щурмуват Синявинските възвишения и през 1941-а, и през 42-ра, и през 43-та. Точно тук е разкъсана блокадата на Ленинград. Загиналите не са броени — въпреки че официално са погребани 128 390 бойци и командири“. Нека обаче си спомним, че са погребвали само онези, които са намирали насред пътя — не са търсили другите, падналите в храсталаците и деретата. И след като не са ги погребвали, те не се водят в статистиката. Точно затова излиза, че загуби на Синявинските възвишения почти няма — само някакви си 128 хиляди убити.

И ето че на 18 януари 1943 година Жуков докладва, че Синявино най-после е превзето и че блокадата на Ленинград е разкъсана. И веднага следва дългото съобщение на Совинформбюро, в което се казва, че Синявино е върнато и в което Жуков е наречен маршал.

Остава само съвсем мъничко: да се превземе Синявино. И да извърши това мъничко чудо, да направи това, което вече стотици пъти е свършвало с кървав провал, предстои на 90-а стрелкова дивизия на полковник Ляшченко. Защото събитията трябва да съответстват на победните съобщения. Ясно ви е, че на полковник Ляшченко, който е трябвало да свърши работата, не му е било много приятно да изслушва

съобщенията, че всичко вече е приключило и че за превземането на Синявино (което още не е било превзето) великият стратег вече е станал маршал, нали?

Да не говорим за разговора по телефона: как?! Още не знаете, че са ме направили маршал заради изключителната победа на Синявинските възвишения? А бе вие какво правите там, спите ли?

В кариерата на Жуков това не е единственият случай, когато той първо докладва, а чак после напасва действителността според желанията си.

В Берлин великият стратег издава победната заповед, че Райхстагът е превзет. И московското радио незабавно съобщава тази новина на целия свят. В заповедта Жуков излага подробностите на сраженията в коридорите и залите. Заповедта е подписана още докато съветската пехота е залегнала на подстъпите към Райхстага, притисната от вражеския огън. Още преди първият съветски войник да влезе през вратите на Райхстага. На това ще се спрем по-късно.

Главният маршал на авиацията А. Е. Голованов казва: „Да беше псувал — добре, това си е нещо обикновено на война, но той държеше да унижи, да смаже другия. Веднъж попита един генерал: «Кой си ти бе?» Генералът се представи. А той му викна: «Лайнар си ти, никакъв генерал не си!»... Не му мигаше окото след разговор с някой генерал-лейтенант да каже: «Довиждаме, полковник!»“ (Ф. Чув. „Солдаты империи“. М., Ковчег, 1998, с. 316).

Това е нормално за Жуков: когото може, разстрелва. С онези, които не може да разстреля, се гаври. И не си мислете, че се гаври само с капитаните или че само бута на пода картите, та началникът на инженерните войски на фронта да лази на четири крака да ги вдигне. Не си мислете и че се е ограничавал само с генералите. Жуков се гаври и с маршалите на Съветския съюз. Пръв до Берлин стига маршалът на Съветския съюз Рокосовски, командващ 1-ви Белоруски фронт. Рокосовски е образец за пълководец — и на външен вид, и с таланта си, и с личната си храброст. Само името му едно такова... И затова на финала на войната го понижават. Не може човек с полско име да превземе Берлин, така излиза. На мястото на Рокосовски другарят Сталин поставя Жуков.

Рокосовски пита Сталин: защо е това отношение към мен?

И Сталин му отговаря: а бе политика. Недей да се сърдиш.

Когато Жуков приема 1-ви Белоруски фронт от Рокосовски, има банкет. Ясно ви е, предполагам, че не е организиран от Рокосовски — той няма какво да празнува.

Ето какво разказва артистът Борис Сичкин: „Много добре си спомням банкета при предаването на командването на фронта от Рокосовски на Жуков. Ансамбълът ни участваше. На подиума имаше две големи кресла, за двамата маршали... Солист на хора в ансамбъла беше Яша Мучник... След изпълнението му Жуков го повика, посочи му да седне до него, на мястото на маршал Рокосовски, и цяла вечер го държа там. Яша плахо се опитваше да каже нещо на маршала, но Жуков го успокояваше:

— Стой си, стой си, той си има друга работа.

И евреинът Яша Мучник цяла вечер седя на «трона» вместо Рокосовски до прославения маршал Георгий Константинович Жуков“ (Б. Сичкин. „Я из Одессы, здравствуйте...“ СПб, СМО-Пресс, 1996, с. 75–76).

Борис Сичкин е във възторг: вижте колко обичаше и уважаваше Жуков евреите!

Мен ако питате, обичта и уважението към евреите биха могли да се изразят по друг повод и в друга обстановка. Защото в случая не става въпрос за обич и уважение. Става въпрос за публично унижаване на маршал Рокосовски. Той пръв стига до Берлин, а Жуков идва наготово, накрая, за да обере лаврите. Жуков би трябвало да каже: ех, Костя, не съм виновен, че ти отнемам мястото и ролята на победител, шефът така е решил. Вярно, ти изведе фронта до Берлин и историята няма да го забрави това, пък на мене се падна да окачам знамената, да пиша победните лозунги, да приема капитулацията и да раздавам ордените.

Но Жуков не го прави. Не — той държи да стъпче Рокосовски в калта. Пред всички.

От времето на най-древните цивилизации по време на пир е много важно кой къде ще седи. Няма значение дали е на селска сватба, или на царска гощавка — има си определени места. Ти си отдясно на домакина, ти — отляво, ти пък си в ъгъла. И ето че Жуков слага на най-почетното място един шут. И не става въпрос за националността в случая. И цигани да са пели и танцували, пак е щял да го направи. Защото е искал мястото на великия пълководец, маршала на Съветския съюз Константин Константинович Рокосовски да е заето, та маршалът да няма къде да седне — понеже си имал „друга работа“.

Жертви на зверската жестокост и прочутата просташина на Жуков са не само съветските войници, офицери, генерали и маршали. По същия начин той се отнася и с чужденците.

Да видим какво пише по-нататък Борис Сичкин.

„След края на войната в чест на победата имаше банкет за чуждите делегации. Един френски министър дълго хвали съветската армия и каза много похвални думи по адрес на Жуков. Жуков взе думата и заговори. Преводачът превеждаше речта му на френски. И изведнъж Жуков го спря и каза, че не е необходимо да превежда. Че щели да го разберат и без преводач, още повече че рано или късно французите щели да играят по нашата свирка. Всички се стъписаха. Маршалът по принцип не беше от най-дипломатичните. В случая може би си беше казало думата и изпитото.

Същата вечер Георгий Константинович допусна още една нетактичност по отношение на французите, френският министър стана и вдигна наздравица. Жуков отказа да пие, даде чашата си на генерал Чуйков и му нареди да пие с французина“ (*пак там*, с. 83).

Войната на Съветския съюз за световно господство е изгубена. Включително по вина на Жуков. Амбициите обаче остават. Може би само амбициите на Жуков: много скоро ще управлявам и Франция!

Комунистите много обичат да обясняват колко били миролюбиви. Можели през 1945 да изтикат американците от Европа, обаче не искали. Можели и Франция и Италия да направят комунистически, ама пак не искали...

През 1945 година Съветският съюз е разорен от войната. Няколко набора млади мъже на практика са избити до крак. Няма млади мъже. Последният набор служи от 1945 до 1953 година и никой не знае кога ще го уволнят. Добре че Сталин умира — иначе са щели да ги държат още. Идва гладът от 1947 година. Промислеността и транспортът са сринати, селата са обезкървени и разорени. Американците имат бомба. Ние нямаме. Казват ни — бомбите им били малко. Да, така е. А много

ли ни трябват? Пък и те произвеждат още. Ние нямаме нищо. И дори когато вече имаме, нямаме носител.

Американците имат океански флот. Ние нямаме. Американците имат стратегическа авиация. Ние нямаме. Дори без атомна бомба стратегическата авиация може да нанесе ужасни поражения. Американците имат огромна сита армия. Ние имаме безброй сакати инвалиди, които няма с какво да нахраним.

Американците могат да ни нападнат откъдето си щат — а ние как да стигнем до Америка?

И в този момент Жуков си мечтае за Франция. Може и да мечтаеш — но не дрънкай глупости.

За подобно отношение към представители на друга страна Сталин е трябвало незабавно да свали Жуков от всичките му постове.

И пази Боже сляпо да прогледа!

Ето ви го сега великия стратег и след войната. Според Борис Сичкин, който си го обича отвсякъде. Но дори това, което ни разказва за Жуков, изобщо не възвеличава стратега: „След няколко минути дотича майорът ни. Жуков го изгледа, все едно е плъх. Началникът ни се опита да докладва кой е и че идва по заповед, но гърлото му беше пресъхнало, челюстта му трепереше, очите му бяха изцъклени. Корнеев беше в кома. Жуков каза, че ако още веднъж го видел до резиденцията си, никога повече нямало да се видят, и го изгони. Майор Корнеев продължаваше да стои като замръзнал. След това внезапно се обърна и побягна навън. Жуков не издържа и се засмя заедно с всички. И тогава запяхме заедно с маршала «Не за пиянство»...“ (пак там, с. 82).

В какво се е провинил ръководителят на ансамбъла майор Корнеев?

Борис Сичкин ни обяснява:

„Жуков обичаше да пее руски пиянски песни. Най-любимата му беше «Не за пиянство, не за хулиганство и не за побой...» Обикновено Корнеев ни караше при маршал Жуков и чакаше на входа на караулката. Един ден — бях пийнал — запяхме заедно с Жуков точно тази: «Не за пиянство...» Гласът ми не е кадифен, дори напротив — в него има метал за два-три машиностроителни завода. И го чул началникът, чак в караулката. Без да знае, че Жуков харесва гласа ми. И се уплашил, че съм се разкрещял на такова отговорно място. Вика ме. Излизам и го гледам — трепери целият.

— Борис — каза ми умолително, — моля ти се, не пей. Ще ме вкараш в затвора.

— Това заповед ли е? — попитах.

— Да — каза началникът.

— Добре де, няма да пея — отговорих.

Върнах се вътре, седнах на масата при Георгий Константинович — той ме чакаше. Вдигнахме чашите, почнахме да се шегуваме. Жуков беше в много добро настроение, прегърна ме и каза:

— Дай пак нашата, Боря...

С нетърпение очаквах този момент.

— Извинявам се, другарю маршал, но ми забраниха да пея!

Жуков сякаш онемя, пребледня, очите му се наляха с кръв; след дълга пауза успя не да проговори, а да прошепне:

— Кой ти е забранил да пееш?

С треперещ глас назовах името на началника на ансамбъла ни.

— Викнете я тая (най-вероятно маршалът понечи да каже «путка») — рече Жуков“.

Следва описаното малко по-горе.

Искам обаче да насоча вниманието ви към една друга подробност. Артистът Борис Сичкин и маршал Жуков си пият пиенето заедно. Прегръщат се и реват пиянски песни — но артистът е на „вие“ с маршала, а той му говори на „ти“. Защо ли? Защото издигналият се до господар вчерашен мужик Жуков се държи с хората така, както са го правили помещниците с крепостните селяни. Е, вярно, ансамблите на крепостните по времето на Екатерина и след нея никога не са били оглавявани от майори. Единствено в епохата на победилия социализъм майори водят певци, певачки и танцьори при господаря — и чакат навън, при портиерите — пардон, караулните.

Та ако ще сравняваме комунистическото равенство с отвратителното робство от миналото, някак си не мога да сложа по-горе социалистическата свобода и социалистическото равенство и братство. Не мога да си представя генерал-фелдмаршал Михаил Иларионович Кутузов да се напорка и да пее пиянски песни пред (и със) щаба си. И не мога да си представя, че великият пълководец Кутузов, когато дава заповеди, не говори, а съска, че гледа някой майор, все едно че е плъх, че го нарича с какви ли не имена...

Да беше казал в тази ситуация Жуков: няма проблеми, другарю майор, не се притеснявай, аз му казах на Сичкин да ми попее такива песни. Обаче не. Жуков гледа мръснишки и съска. Исква всички да ги е страх от него.

В какво всъщност се е провинил ръководителят на ансамбъла майор Корнеев? В това, че не е проучил вкусовете на пълководеца-пияница. Майорът си мисли, че на такова равнище трябва да се пеят изискани песни. И греши. Жуков държи да се пее като в последния бардак. В страната може да върлува глад, но нали маршалската маса е

отрупана! Борис Сичкин описва истинско изобилие: хайвер, съомга, филета — каквото ти душа иска. И се пее: „Жени и вино, вино и жени!“

Там са и съюзниците и пияният Жуков демонстративно и умишлено се държи просташки. Сичкин продължава: „Започнаха танците. Членът на военния съвет на фронта генерал-лейтенант Телегин заигра с кърпа в ръка — приличаше на колхозен педераст... Героят от Сталинград генерал Чуйков беше наистина необикновена, легендарна личност. Но въпреки славата си беше обикновен, жизнерадостен човек. Не го интересуваха никакви условности. Разкопча китела си и отдолу се видя моряшка фланелка... Жуков покани генерал Чуйков на танц. Чуйков — по моряшка фланелка, огромен, с метални коронки...“ И така нататък.

Защо главнокомандващият групата съветски окупационни войски в Германия маршалът на Съветския съюз Г. Жуков кани на танц командващия 8-а гвардейска армия генерал-полковник В. Чуйков? Какво си мислят за този танц съюзниците? Че Жуков няма жени ли? Не, жени има. Заповед до генерал-полковник Серов: да се осигурят за чужденците! „Серов отбираще от проститутки: в Москва си имаше цял щат, за всички вкусове...“ А в момента не са в Москва, в Берлин са, войната току-що е свършила — но генерал-полковникът действа:

„Серов, без изобщо да ми обръща внимание, вдигна телефона и каза мръснишки:

— Докарайте курви. Осем парцала. Тук са французите плюс двама англичани. Не ме интересува. Намери ги където щеш. Важно е. Четири са малко, поне осем ни трябват. Имаш два, най-много три часа. И да са облечени прилично, с вечерни рокли. Как така нямаш рокли? Ще намериш! Отиваш при германците и намираш. И грим вземи, да се пооправят, и парфюм — да се парфюмират. На роклите им закачи ордени и медали, и гвардейски значки. Една да е Герой на Съветския съюз. Действай!“ (пак там, с. 85).

И всичко си тръгва по реда: доставят гвардейско-героичните курви за удоволствие на съюзниците...

Чуйков пък танцува...

Жуков също танцува и пее. Колко му е да бодне на някоя курвенска цица една Златна звезда. „Жуков чак се разплака от смях. Клава — Героинята на Съветския съюз, имаше огромни цици, късите ѝ

ръце почти не стигаха до зърната им, и на циците ѝ бяха закачени Златна звезда и орден «Ленин», французинът направо изпадна във възторг от гърдите ѝ и ги целуваше нежно — като всички пияни, явно беше сигурен, че никой не го вижда. Отстрани се създаваше впечатлението, че целува Ленин на ордена“.

Малко преди това, през войната, след като посещава Съветския съюз, генерал Дьо Гол описва банкетите като „невероятно изобилни и отличаващи се с направо неприличен разкош“.

Вождовете и стратегите разбират от банкети.

* * *

Владимир Бешанов има една интересна мисъл: че принц Конде смятал, че преди да стане добър генерал, човек трябва да се научи добре да играе шах. Интересно, Жуков дали е можел да играе шах? Или само да пее пиянски песни?

ГЛАВА XXXI

ПО ВЪПРОСА ЗА ЛОПАТИТЕ

Когато в отговор викнеше Жуков, изпитвах желание да не отговарям на часовия — нека стреля насреща му.

Генерал-лейтенант
М. Милщейн, заместник-
началник на Главно
разузнавателно
управление
„Вести“, 10 юли
2003

Темата „Власов“ е неизчерпаема.

Също като темата „Берия“.

Някога може би ще стигнем и до тях.

Сега обаче говорим за Жуков. Говорим за това какви оценки дава.

През 1942 година заместник-командващият Волховския фронт генерал-лейтенант Андрей Андреевич Власов попада в плен. През заключителния етап на войната, въпреки противодействието на Хитлер, Власов успява да създаде от съветските военнопленници несвързани помежду си антикомунистически воински формирования под общото название РОА.

Ето какво разказва Жуков:

„Познавах го отдавна — през 1924 година учехме заедно в кавалерийските курсове за усъвършенстване на командния състав (ККУКС). През 1940 година той служеше в Украинския специален военен окръг, който по това време командвах. В началото на войната, край Москва, командваше 40-а дивизия. Беше слаб командир. Мислех вече да го сменя. Но се обади Сталин:

— Мислим да ви вземем Власов — имаме пробив на Волховското направление.

Много се зарадвах.

— Ами взимайте го — казах.

Според мен отначало той не замисляше предателство. Но попадна в трудно положение. Беше в тесен коридор, направо в капан. Не можеше да излезе. Лутаха се из горите повече от месец. После от страх се предаде на германците — живееше му се, мислеше да избяга в Америка, имаше цяло куфарче със злато.

На потсдамското направление адютантът на Власов се свърза с нас и ни каза къде е. Пратихме бойци. Настигат го и адютантът вика:

— Ето го! Това е неговата кола!

Спират колата. Виждат вътре шофьора и още някакъв човек. И багаж. Много багаж. Власов го няма.

— Тук е, под багажа! — вика адютантът.

Разбутват багажа. Власов изскача и хуква да бяга по синора. Аджутантът го настига и го удря в тила с дръжката на револвера си. Власов пада. Залавят го. После го съдиха и го обесиха.

Страхливец! Трябваше да се самоубие, преди да попадне в германски плен“ („Огонёк“, 1988, №18, с. 18).

В разказите на Жуков винаги ме е поразявало изобилието на подробности: куфарче със злато, много багаж... Откъде се вземат тези неща? Никой не споменава никъде, в никакви документи нещо подобно за Власов. Управлението на специалните отдели на НКВД с документ №4-7796 от 7 февруари 1941 година съобщава в управление „Кадри“ на ЦК на ВКП(б), че „Компрометиращи материали срещу др. Власов няма“. Няма обвинения за мародерство срещу Андрей Андреевич Власов. Жуков е човекът, който мародерства и присвоява трофейно имущество. При това в особено големи размери. Куфарчето с диаманти, вилите, натъпкани с крадено имущество, стените, накачени с гоблени и картини на стойност много милиони и с многовековна история — това не е за Власов, това е за Жуков и се съобщава в официалните документи. Очевидно великият стратег приписва на другите своите прегрешения.

Нека анализираме разказа на Жуков подробно.

Да започнем от съкровищата на Власов. От какви източници Жуков научава за куфарчето със златото? Власов попада в ръцете на отдела за контраразузнаване СМЕРШ на 13-а армия на 1-ви Украински фронт на 13 май 1945 година. 13-а армия се командва от генерал-полковник Николай Павлович Пухов, 1-ви Украински фронт — от маршала на Съветския съюз Иван Степанович Конев. За залавянето на такъв пленник Пухов е длъжен да докладва на Конев, а Конев — на върховния главнокомандващ. Преди да докладва на Конев, Пухов трябва да уточни подробностите. По същия начин трябва да постъпи и Конев, преди да докладва на Сталин. Другарят Сталин може да зададе най-различни въпроси и затова и Пухов, и Конев трябва да знаят в какво състояние е заловеният. Ранен или не? Здрав или болен? Още колко хора са заловени заедно с него? Поименно. Взети ли са мерки да се заловят евентуалните избягали? Носи ли заловеният някакви документи? И т.н., и т.н. Другарят Сталин обича подробните доклади.

Интересно, но нито Пухов, нито Конев, които са пряко свързани със случая, не споменават нищо за някакво куфарче със злато. За куфарчето ни разказва Георгий Константинович Жуков, който няма нищо общо със случая и който по това време изобщо не е на територията на Чехословакия.

След като попада в ръцете на органите, Власов веднага е обискиран, както си му е редът. Съветският съюз вече рухна и всеки, който се интересува, може да се запознае с протокола от обиска. От Власов са иззети трийсет хиляди райхсмарки. И никакви други ценности. Нито златен часовник, нито златни монети, нито кюлчета. Дори кръстът, който откъсват от врата му, не е златен, нито сребърен, а от калай.

Трийсетте хиляди марки се обясняват лесно. Власов е генерал-полковник и заплатата му в германската армия е шест хиляди месечно. През 1944-та, да не говорим за 1945-а, той няма кой знае какви възможности да харчи — почти всичко се получава с купони. Освен

това след капитулацията на Германия власовските формирования се разпадат. Така че какво може да се направи с финансите на полковете, дивизиите и на цялата Руска освободителна армия? Ами да се разделят. Какво друго.

Ако споменатите трийсет хиляди райхсмарки са част от финансовите средства на РОА, значи според всички стандарти Власов е получил нищожна сума. Особено ако я сравним с размаха на Жуков. Самият стратег и приближените му пълнят с райхсмарки цели мазета и ги харчат, без да ги броят — милиони марки, сандъци марки, чували марки.

Та къде е тайнственото куфарче, с което Власов се кани да избяга в Америка?

Мога да ви предложа само две възможности.

Първата. Другарите с горещи сърца, хладен ум и чисти ръце от отдела на контраразузнаването СМЕРШ на 13-а армия чисто по човешки са забравили да го запишат в протокола и са си поделили съдържанието му по братски.

Втората. Не е имало никакво куфарче със злато. Жуков просто повтаря нечия лъжа.

Да разгледаме първия вариант. Ако бдителните ни компетентни другари наистина са прибрали куфарчето, е трябвало да си поделят съдържанието му. И да дадат и на Пухов и на Конев. Понеже и единият, и другият са в правото си да говорят със заловения, преди да го пратят в Москва. И в тези разговори той вероятно би споменал за некоректното поведение на чекистите с чистите ръце.

Освен това началникът на отдела СМЕРШ на 13-а армия би трябвало да дели с началника на управлението на СМЕРШ на 1-ви Украински фронт, а той на свой ред — с началника на Главното управление на контраразузнаването на СМЕРШ към НКО на СССР комисаря на държавна сигурност 2-ри ранг Виктор Семьонович Абакумов.

Но и това не е всичко. Трябва да се дели и с всички прокурори, от прокурора на 13-а армия до Генералния прокурор на СССР. Понеже всеки по веригата може да каже: „Къде е куфарчето?“ и да заведе дело.

А това изобщо не е край на веригата. Власов е прекалено известна личност. Така че към следствието би трябвало да се привлече не само Главното управление на контраразузнаването, но и НКВД. Ако

не бутнат нещо на генералния комисар на държавна сигурност Лаврентий Павлович Берия, той току-виж се разсърдил. А да не забравяме и за подчинените му.

Не е изключена и лична среща на другаря Сталин с именития пленник. И не е изключено, че пленникът би могъл да каже: „Ясно, че ще ме обесите, гражданино Сталин. Обаче не забравяйте и гражданина Берия, а също и Абакумов, Конев, Пухов...“

Няма да споря, но въпросът лично за мене е ясен: Власов е пленник, на когото не може да му се вземат дори ботушите и шинелът. Очаква се следствие на най-високо равнище. А нашите чекисти, прокурори и генерали не са толкова глупави, че заради едно куфарче, дори пълно със злато, да си изгубят главите.

Изводът е ясен: след като куфарче със злато не се споменава в протокола от обиска, значи не е имало никакво куфарче.

И след като първият вариант отпада, остава само вторият — Жуков е клеветник и клюкар.

Колкото до разказа на Жуков за адютанта на Власов, това си е в областта на чистата фантастика. Направо сюрреализъм. Власовците изобщо не са се връщали при червените. Защото са знаели какво ги чака. Ето ви думите на един обикновен власовец: „Германците са хитреци, веднага ни дадоха най-черната работа, та да не можем да се върнем, наистина я загазихме. И те ще ни зарежат насред път, а пък ако паднем в ръцете на червените, за яйцата ще ни обесят“ (А. Кузнецов. „Бабий яр“. Ню-Йорк, Посев, 1986, с. 425).

Никой здравомислещ човек няма да тръгне да разказва как някой власовец се бил върнал при червените. Но дори да повярваме на тези измислици, дори да предположим, че Жуков е бил с ума си и е бил трезвен, пак остават някои въпроси. Откъде например Жуков знае какво точно е извикал адютантът на Власов? И откъде на стратега му е известно, че Власов е побягнал по синора? Защо не по някоя пътечка? По някоя просека? Направо през полето в крайна сметка? Откъде Жуков може да знае толкова точно събития, в които не е бил и не е можел да бъде участник?

И откъде се взима револверът през 1945 година? Няма откъде — само от някой музей. Към края на войната и Вермахтът, и Червената армия окончателно се отказват от револверите. Пък и откъде се е взел този револвер в ръцете на адютанта на Власов, който току-що се е предал на червените? Кой от СМЕРШ му е оставил револвера, дори да го е имал?

Да не говорим, че става дума не за обикновен власовец, а за офицер.

И то не обикновен офицер, а адютантът на самия Власов.

Кой би поел отговорността да му даде револвер, та ако ще и да е музеен експонат?

О, тази жуковска точност! Ах, тази невероятна способност да се забелязват подробностите, които не си видял и не си можел да видиш! Адютантът настига Власов и го удря с дръжката на револвера в тила... Не по темето, не по главата, не по слепоочието — точно в тила...

Та откъде Жуков е взел подробностите?

Елементарно. Навремето имаше едно гадно романче „В един часа по пладне, ваше превъзходителство“. Скалъпено от някакви чирачета в Лубянка. Те ги могат тия неща. На основата на някакви невероятни показания на арестувани лица... Така „романисти“ ставаха най-надарените лубянски садисти, способни да измислят невъобразими сюжети и после бързо и умело да принуждават арестантите да си признаят всичко. Та тази книжка е точно от този десен. Лъжата се вижда още от заглавието ѝ. В руската освободителна армия няма „благородия“ и „превъзходителства“. Има господа: господин лейтенант, господин майор. И „господа“ в РОА има просто защото в руския език няма нищо друго — нито панове, нито херове, нито мистъри, нито сърове. Господа или другари. Няма друго. А офицерите от РОА не искат да бъдат „другари“. Има и още един вариант — гражданино началник... Но по редица причини той не бива приет. Така че остава само „господин“.

Сюжетът на „романа“ за Власов е невероятен.

Книгата е написана от надарени с необуздана фантазия, но абсолютно неграмотни следователи. В „романа“ е извратено всичко, до безбройните подробности. Няма никакви документи за мародерски наклонности на Власов. Затова на лубянските писачи им се налага да описват детайлите, като разчитат единствено на въображението си, придобито по време на мъчения и екзекуции.

А великият стратег Жуков повтаря всичките тези глупости. Прави им римейк, както е прието да се казва сега.

Също толкова странни са думите на Жуков, че бил познавал Власов още от 20-те години. Нито през 20-те, нито през 30-те години Жуков не се е срещал с Власов и изобщо не го познава. Пътищата им не се пресичат. Биографията на Власов, която ни представя Жуков, би притеснила дори лубянските писачи.

Жуков е на курсове през 1924 година, а Власов — през 1920-а, на следващи курсове — през 1928–29, в академия — през 1934–35 година.

До 1940 година бойните пътища на Жуков и Власов не съвпадат не само по време, но и по място и по профил. Жуков е кавалерист, а Власов няма никакво отношение към кавалерията. В служебното му досие четем: редник в 27-и Приволжки стрелкови полк, после в 14-и Смоленски стрелкови полк на 2-ра Донска стрелкова дивизия. В същата тази дивизия, по-късно преименувана на 9-а Донска стрелкова, Власов се изкачва по всички стъпала на служебната стълбица, без да пропусне нито едно — от взводен до изпълняващ длъжността командир на стрелкови полк. Две години е преподавател по тактика, после командва 215-и и 133-ти стрелкови полк. През различни години от кариерата си е на различни длъжности в разузнаването: от помощник-началник на 1-ви (информационен) сектор на разузнавателния отдел на щаба на Ленинградския военен окръг до началник на разузнавателния отдел на щаба на Киевския специален военен окръг. През септември 1938 година е назначен за командир на 72-ра стрелкова дивизия. От октомври 1938 до ноември 1939 година е командирован в Китай като военен съветник и получава златен китайски орден. След връщането си от Китай през 1940 година е назначен за командир на 99-а стрелкова дивизия, по-късно, през февруари 1941 година — за командир на 4-ти механизирани корпус.

Власов просто няма никаква работа на кавалерийските курсове, където уж го бил срещал Жуков. Власов има съвсем друг профил на подготовка: 24-ти Нижегородски курсове на командния състав на РККА, висши тактико-стрелкови курсове за усъвършенстване на

командния състав на РККА („Выстрел“) и първи курс на Военна академия „Фрунзе“.

Нито през 1940-а, нито през никоя друга, година Власов не е служил в „Украинския специален военен окръг“. Просто не е било възможно да служи там. Жуков също не е командвал такъв окръг. И не е могъл да го командва. Защото такъв окръг никога не е съществувал. Има Украински военен окръг. Не специален. Който съществува само до 16 май 1935 година включително. По това време нито Жуков, нито Власов са там. На 17 май 1935 година Украинският военен окръг е разделен на Киевски и Харковски. На 26 юли 1938 година Киевският военен окръг става специален.

Великият стратег ни разказва биографията на Власов, но не помни собствената си биография. Няма представа къде и кога е служил самият той. Не помни кого е командвал. Как тогава да му вярваме за другите?

Власов просто не може да е командвал 40-а стрелкова дивизия в сраженията край Москва. 40-а стрелкова дивизия „Орджоникидзе“ изобщо не воюва край Москва. И изобщо не стъпва на съветско-германския фронт. 40-а дивизия е дислоцирана в Посиет, чак на другия край на съветската страна. 40-а дивизия е прочутата Хасанска дивизия. Всъщност те са две: 32-ра и 40-а. 32-ра дивизия под командването на полковник В. И. Полосухин през есента на 1941 година е прехвърлена от Далечния изток, но 40-а, под командването на комбриг С. К. Мамонов, си остава на мястото. И през цялата война е в състава на 25-а армия на Далекотоизточния фронт.

Думите на Жуков, че Власов бил „слаб командир“, са лъжа. Преди войната Власов е командир на 99-а стрелкова дивизия и под неговото командване тя става най-добрата дивизия на Червената армия. Най-добрата от 303 дивизии, както стрелкови, така и други. Подготвената от Власов 99-а стрелкова дивизия първа в цялата Червена армия през първия месец на войната е наградена с боен орден. Затова пише и самият Жуков: „99-а дивизия, като нанесе големи загуби на противника, не отстъпи дори метър от позициите си. Заради геройските си действия тя беше наградена с орден «Червено знаме»“ (ОЛМА-ПРЕСС, 2003, том 1, с. 273).

През войната Власов не командва нито 40-а дивизия, нито никоя друга. Преди войната е повишен — става командир на 4-ти

механизиран корпус на 6-а армия. 22 юни го заварва на тази длъжност. В катастрофалната ситуация през лятото на 1941 година Власов се изиявява блестящо. През втория месец на войната е назначен за комендант на Киевския укрепен район. В същото време получава заповед да сформира (от подръчен материал) и да оглави 37-а армия. Сформира я и като разчита на подкрепата на Киевския укрепен район, успява задълго да се противопостави на германското настъпление. Това са принудени да признаят дори висшите съветски пълководци с най-висока репутация. Два пъти Героят на Съветския съюз генерал-полковник А. И. Родимцев пише: „Непосредствената заплаха за Киев от юг беше отстранена чрез геройските усилия на 37-а армия“ („ВИЖ“, 1961, № 8, с. 69). Вярно, Александър Илич не уточнява кой именно сформира 37-а армия от необучените запасници и я командва толкова умело.

„На предния рубеж на Киевския УР на 11–14 юли беше отблъснат първият натиск на мотопехотата и танковете на противника, които се опитваха да овладеят Киев и преправите през Днепър. Впоследствие с подкрепата на този УР войските на 37-а армия 71 денонощия отблъскваха атаките на 17 противникови дивизии“ („Инженерные войска Советской Армии“. М., Воениздат, с. 195).

На октомврийския (1957 година) пленум на ЦК на КПСС Хрущов е принуден да признае: „37-а армия по това време се командваше от Власов, при това великолепно“ („Георгий Жуков. Стенограмма октябърского (1957 г.) пленума ЦК КПСС и другие документы“. М., Международный фонд „Демократия“ 2001, с. 385).

През 1941 година героите защитници на Киев гордо се наричат власовци.

Власов не е виновен, че 37-а армия е заобиколена във фланг. Виновен за това е Жуков. През юни край Минск заради „гениалното“ планиране на Жуков рухва Западният фронт. Сталин създава нов Западен фронт, но Жуков съсипва и него през юли при Смоленск. И точно оттам Гудериан тръгва и удря в тил Югозападния фронт, като заобикаля пет съветски армии, сред тях и 37-а на Власов. От юг пък по същия начин съветските войски са обхванати от 1-ва германска танкова група. Която получава свобода за стратегически маньовър в резултат на най-грандиозното в историята танково сражение в района на Дубно, Ровно и Луцк. От съветска страна сражението се ръководи от Жуков. И

той, въпреки че има осемкратно количествено и абсолютно качествено превъзходство над противника, успява да го изгуби. В резултат противникът е свободен да маневрира в Украйна, форсира Днепър, а после танковете на Гудериан и Клайст се срещат в района на Лохвица и затварят капана на най-грандиозното в човешката история обкръжение — Киевското.

Власов удържа Киев до последна възможност. Изоставя го не по собствена инициатива, а по заповед на Върховния главнокомандващ. „Убедено в безрезултатността на преките атаки срещу Киевския укрепен район, в края на юли 1941 година германо-фашисткото командване сменя съединенията на 1-ва танкова група с пехотни дивизии и съсредоточава всичките си подвижни войски на фланговете с цел дълбок обход на столицата на Украйна. През септември с два танкови клина, настъпващи едновременно от юг откъм Кременчуг и от север откъм Конотоп, врагът затваря обкръжението около нашите силно отслабени от непрекъснатите боеве войски в Киев и на източния бряг на Днепър. По заповед на Ставката на 19 септември градът е изоставен от нашите войски“ („ВИЖ“, 1984, № 6, с. 71). Ако на другите направления поне половината, дори една четвърт от укрепените райони се бяха отбранявали така, както се отбранява Киевският УР под командването на Власов, нямаше да има никакъв блицкриг и противникът никога нямаше да може да мине през Западна Двина и Днепър.

От 20 септември до 1 ноември 1941 година Власов се измъква от обкръжение. Пеша, през тила на противника, минава от Киев до Курск. Сталин знае, че Власов не е виновен, и затова след като той излиза от обкръжението, отново му дава армия: 20-а армия на Западния фронт.

Нима Жуков, който от октомври 1941 година е командващ Западния фронт, е забравил кой командва най-добрата армия на този фронт?

Край Москва 20-а армия на Власов изпъква дори на фона на армиите на Рокосовски, Голиков и Говоров. И Власов е повишен пръв — назначен е за заместник-командващ фронта. За успехите му всеки може да съди сам, стига да отвори вестниците от 13 декември 1941 година. Защото ще види снимката му сред снимките на героите, защитавали Москва. И ще я види и във вестниците от 3 януари 1942 година.

Жуков разказва, че Власов не можел да командва дори дивизия и че мислел да го свали от този пост. Но това е със задна дата. А с предна? (Стига да можем да се изразим така.) През 1940 година Жуков пише правдива (т.е. блестяща) характеристика за командира на 99-а стрелкова дивизия Власов — в смисъл, че Власов е най-добрият командир на дивизия в Киевския специален военен окръг и в цялата Червена армия. В резултат Власов (в мирно време!) получава най-високата държавна награда — орден „Ленин“. След малко повече от година, на 24 януари 1942 година, Жуков подписва още една характеристика: „Генерал-лейтенант Власов е добре подготвен в оперативно отношение и има добри организационни навици. Успешно се справя с управлението на войските на армията“.

След войната обаче Жуков забравя за всичко това.

В разказваното от Жуков виждаме глупост след глупост.

Жуков не може да „възнамерява“ да свали Власов от командването.

Първо, няма за какво да го сваля. Операцията на Власов на река Лама е влязла във всички учебници като образец. Вярно, без името на Власов да се споменава. По това време в Съветския съюз просто няма друг командващ армия на това равнище.

Второ, командващият фронта няма право да свали командващ армия. Другарят Сталин си има своя политика за кадрите. Който му се меси, може да си навлече големи неприятности.

Дори да повярваме на Жуков, че край Москва Власов е командвал само дивизия, която при това се е намирала на десет хиляди километра на изток, от другата страна на земното кълбо, пак не се получава нищо. Наистина интересно: Власов уж командва само дивизия и изведнъж Сталин го назначава за заместник-командващ на Волховския фронт!

Е това го няма даже в империята на Сталин!

Много пъти съм доказвал, че диалозите на Жуков със Сталин са измислени. Ето ви още един пример: Сталин се обадил на Жуков и му казал, че му взима Власов, понеже на Волховския фронт имало пробив.

Не може да му е казал такова нещо. Поради две причини.

Първо, Сталин взима Власов не за да го прати на Волховския фронт. За пролетта на 1942 година Сталин планира операция за пробив към Запорожието и форсиране на Днепър. И в подготовката за тази грандиозна операция подсилва южния фланг. Включително с кадри. Така че праща Власов на Югозападния фронт като заместник-командващ.

Второ, командващият 20-а армия на Западния фронт генерал-лейтенант Власов е подчинен на Жуков само до 7 февруари 1942 година. Нито през януари, нито в началото на февруари 1942 година Сталин не може да говори с Жуков за тежкото положение на

Волховския фронт, понеже там още няма никаква катастрофа и не се очаква такава.

Чак след месец, на 8 март 1942 година, Сталин извиква Власов от гара Святово, Ворошиловградска област, където се намира щабот на Югозападния фронт, и го назначава за заместник-командващ на Волховския фронт. Власов получава заповед да спаси 2-ра ударна армия. Положението ѝ обаче е съвсем безнадеждно. Ще ви дам един пример. Началникът на Специалния отдел на НКВД на Волховския фронт старши майор от държавна сигурност Мелников на 6 август 1942 година праща на заместника на народния комисар на вътрешните работи комисаря на държавна сигурност 3-ти ранг Абакумов докладна „За провала на бойната операция за извеждане на войските на 2-ра ударна армия от вражеско обкръжение“. Сред многото примери за създалото се в 2-ра ударна армия положение е и следният: „Зам-нач на политотдела на 46-а дивизия Зубов задържа боеца от 57-а стрелкова бригада Афиногенов, отрязал от трупа на убит червеноармеец парче месо, за да се нахрани. Задържаният Афиногенов умря по време на транспортирането си от изтощение“.

2-ра ударна армия няма снаряди, няма патрони, няма бензин за машините, няма никакъв транспорт — конете отдавна са изядени. Армията изтръсква чувалите от сухари, за да има какво да яде. Хранителните дажби са намалени от 50 грама трохи на ден на десет. След което вече не дават и тези десет грама трохи. 2-ра ударна армия вари ботуши, колани и командирски чанти. И яде трупите на загиналите си другари.

Измислиците на Жуков, че Власов се е предал на германците, отдавна се опровергали документално. Власов е пленен на 12 юли 1942 година в село Туховежи, Ленинградска област. И не точно *пленен*, а предаден на германците от честните съветски хора, които го намират изтощен и изгубен в гората. Предават го не за чувал картофи или за парче сланина. Предават го по идейни съображения. Също както предават Зоя Космодемьянская. Или пък както отърват народоволеца и приятеля на Маркс и Енгелс Лев Николаевич Гартман — пак по идейни съображения.

Между другото, за предателите.

Отношението на комунистическата пропаганда към Андрей Андреевич Власов наистина е много странно. Преди да рухне Съветският съюз, комунистите го наричаха предател. И в това няма нищо чудно. Макар че бихме могли да възразим. По времето на Ленин в Русия са избити повече хора, отколкото през хитлеристката окупация. Ленин е бил германски шпионин. Това вече никой не го оспорва. Да, не е хубаво да служиш на германците. А на германски шпионин по-добре ли е да служиш? За Ленин, съсипителя на Русия, пише вече дори „Литературная газета“ (2004, №19): че великият вожд не е взимал пари само от германския Генерален щаб, но и от японското разузнаване по времето на руско-японската война с цел да навреди на родината си. Ако и това не е изменничество, какво тогава е изменничество? Хитлер ограбва Русия. Но Ленин не я ли граби? Ето ви само няколко примерчета за добротата на Ленин.

1919 година. *„В Полша нелегално е изпратена голяма група от командния състав на дивизията, оглавявана от политкомисаря, бившия поручик от старата армия Стефан Жбиковски. Тази група създава Военния апарат на комунистическата партия на Полша и подготвя въоръжено въстание. Разполага с неограничени финансови средства, получени от Коминтерна“* (В. И. Пятницкий. *„Осип Пятницкий и Коминтерн на весах истории“*. Минск, Харвест, 2004, с. 76). Ключовата дума тук е неограничени.

Същата 1919 година. *„През втората половина на май във Виена пристигна емисарят на Бела Кун, един от видните унгарски комунисти Ерньо Бетелхайм. Донесе невероятно много пари и имаше абсолютно идиотски план за социалистическа революция във Виена“* (пак там, с. 79).

Септември 1919 година. По лично нареждане на Ленин в Берлин за разгръщане на Световната революция в Германия е пратен Райх Яков Самуилович, същият — „другарят Томас“. Ето какво казва той:

„Инструкциите на Ленин бяха кратки: «Вземете колкото може повече пари, пращайте отчети и ако може, вестници, и изобщо действайте според обстановката. Но действайте!» И веднага ми написа бележки до Ганецки и Дзержински... По това време Ганецки завеждаше партийната каса — не официалната, с която се разпореждаше ЦК на партията, и не правителствената, която завеждаха съответните инстанции, а секретната партийна каса, която беше под личното разпореждане на Ленин и с която той разполагаше еднолично, по свое усмотрение, без да се отчита пред никого. Ганецки беше човекът, на когото Ленин беше поверил тази каса... Познавах Ганецки от много години; той ме прие като стар приятел, отпусна ми един милион рубли във валута — немска и шведска. После ме заведе в трезора на тайната партийна каса... Навсякъде злато и скъпоценности: скъпоценни камъни, извадени от обковите, бяха струпани на купчини по лавиците, някой явно се беше опитал да ги сортира и се беше отказал. Един сандък до вратата беше пълен с пръстени. В други сандъци имаше златни украшения с вече извадени камъни. Ганецки освети всичко това с фенера, който носеше, усмихна се и каза: «Избирайте!» След това каза, че всичките тези скъпоценности са иззети от ЧК от частни лица по нареждане на Ленин и че Дзержински ги е докарал тук за секретни нужди на партията... Беше ми много неудобно да избирам: как да оценя какво взимам? Нищо не разбирам от скъпоценности. «Аз да не би да разбирам? — каза Ганецки. — Тук влизат само онези, на които Илич има доверие. Вземете каквото според вас ще ви трябва. Илич пише да вземете повечко...» Почнах да избирам, а Ганецки само повтаряше: взимайте, взимайте — и ме съветваше да не ги продавам веднага в Германия, а когато се наложи. И наистина, впоследствие ги продавах години наред... Взех пълно куфарче скъпоценни камъни, злато не взех, понеже е тежко. Не ми поискаха никаква разписка за камъните — за валутата, естествено, се подписах“ (пак там, с. 150–151).

Куфарчето с диамантите и милионът във валута са само за първоначалните нужди. За установяването в Берлин. По-късно „другарят Томас“ започва да получава средства по официалните канали. „От Русия с дипломатическата поща Райх получава не само валута, но и различни скъпоценности... От Москва идва не само валута, но и скъпоценни камъни, колекции произведения на

изкуството, нумизматични колекции. Реализирането им е трудна работа. Така например Райх дълго не може да продаде една колекция сребърни монети — берлинските антиквари не могат да определят истинската им стойност... Тъй като на Райх му е трудно да пътува до Русия лично за пари и скъпоценности, му ги доставя куриер на Народния комисариат на външните работи... Парите отиваха за подкупи на различни полицейски служители, за наемане на транспорт, включително самолети, за наемане на конспиративни квартири, за закупуване и изпращане в Москва на нови книги за секретарки, владеещи немски, дори за «всякакви вкусоти», както пише самият Райх в писмо от 19 август 1920 година. На негово разпореждане винаги имаше два самолета... Парите обикновено се държаха в жилището на другаря Томас. Бяха натъпкани в куфари, чанти и шкафове, понякога дебелите пачки бяха по рафтовете на библиотеката или зад книгите. Предаването на парите ставаше в квартирите ни късно вечер, в кашони по 10–15 килограма всеки, често ми се налагаше да местя пакети пари, които пречеха да се мине през стаята“ (пак там, с. 152–161).

Това е само малък откъс от книга, отпечатана на 715 страници с дребен шрифт. И цялата е за това колко добър бил Ленин — взимайте, взимайте още! В страната цари чудовищен глад, но на Ленин не му е жал за брилянтите. Не се скъпи за народните съкровища, чиято цена се затрудняват да определят дори чуждите експерти. И „другарят Томас“ не е сам. Ленин раздава народното богатство и в Америка, и в Япония, и в Румъния. Ако на Антарктида е живеел още някой освен пингвините, Ленин и там е щял да създаде комунистическа партия. Щеше да праща куфари с брилянти и да реди по библиотеките дебели пачки. Откъде обаче има Ленин тези съкровища? Кой му ги е дал? Другарят Дзержински. Който като последовател на учението на Маркс изстребва господстващите класи. При което не забравя и себе си и хората си. Основната част скъпоценности, останали след изстребването на милиони хора, отива в джобовете на хората с горещи сърца и чисти ръце. Друга, по-малка част, отива за нуждите на правителството и партията, нещичко влиза и в личната касичка на Ленин, с която той така щедро се разпорежда.

Интересно е, че преди да вземе властта, Ленин е обвинен в шпионаж в полза на Германия. Обвиненията са доказани. Има само

една слаба брънка — връзката на Ленин с Ганецки. И Ленин се хваща за нея: да, Ганецки е шпионин, да, получавал е пари от кайзера, за да разруши Русия, но аз нямам нищо общо с това! Изобщо не го познавам тоя Ганецки. Не съм получавал пари от него... И щом взима властта, Ленин назначава същия този Ганецки да се разпорежда с потоците брилянти, за които не е отговорен и за които не се отчита пред никого.

Хитлер — чрез палачите си — убива милиони руснаци, граби, изнася съкровищата на Русия в Германия, за да построи там социалистическо общество.

Ленин — чрез палачите си — убива милиони руснаци, граби, изнася съкровищата на Русия в Германия, за да построи там социалистическо общество.

Власов служи на Хитлер. Това е измяна на родината.

Жуков служи на Ленин...

Да служиш на Хитлер е измяна и престъпление. А на Ленин? С какво Ленин е по-добър от Хитлер?

Ленин и Сталин избиват повече хора от Хитлер, така че от гледна точка на простата аритметика изборът на Власов е за предпочитане пред избора на Жуков. Но хайде да се издигнем над аритметиката. Хитлеристите убиват. А марксистите-ленинци-троцкисти-сталинисти убиват не само физически, но изстребват и нравствено човечеството. При хитлеристите имаме най-обикновено унищожаване. За комунистите това е недостатъчно. Преди да унищожат милиони хора, те първо искат да ги „превъзпитат“, т.е. да ги превърнат в бездушни лицемери, чийто единствен стремеж е да оцелеят на всяка цена.

По времето на Сталин са избити повече хора, отколкото по времето на Ленин. Не защото Сталин е по-лош от Ленин — просто той е на власт шест пъти по-дълго. Не е добре да служиш под червеното знаме на палача Хитлер. Но с какво е по-добро червеното знаме на палача Сталин?

Но не става дума за това. Под ръководството на Комунистическата партия Съветският съюз беше разорен и благополучно се разпадна. И ето че вече след рухването на този сатанински режим се случи нещо невероятно. Вестник „Аргументы и факты“ (1996, № 9) взе, че нарече генерал Андрей Андреевич Власов предател. Не повярвах на очите си. Но пишеше точно това: „В народното ни съзнание думата «власовец» и до днес ясно се асоциира с думата «предател»!“

Да, точно така пише.

Другари драги, огледайте се, освестете се! Власов ли е еталон за низост? Ще ви дам по-близък пример. Съвсем до вас по място и по време, наред Москва живее лицето Виктор Георгиевич Куликов, маршал на Съветския съюз, Герой на Съветския съюз. В Червената армия е от 21 декември 1939 година. Има ли дори и най-малки сведения, че се е опитвал да избяга от Червената армия? За жалост поне досега никой не е успял да открие такива. Обаче навремето Червената армия е вярна съюзничка на Хитлер и воюва на страната на Германия. Заедно с Хитлер Червената армия изтезава и руши Европа. В Полша например хитлеристите и червеноармейците заедно провеждат наказателните си операции. Заедно избиват безброй хора. Хитлеристите идват в СССР да се учат как се правят концлагери. (Покъсно, след войната, ние приспособяваме хитлеристките концлагери за нашите си нужди.)

Странна е логиката на другарите комунисти от „Аргументы и факты“: Власов е служил в армията, воювала на страната на Хитлер, и това е лошо, а Куликов служи в армията, която воюва на страната на Хитлер, и това е добро.

За да спася честта на страната, народа и армията си, искам да викна така, че да ме чуят на всички континенти: ама ние не сме мислели завинаги да останем хитлеристи! Искали сме да скъсаме с хитлеризма.

Какво лошо има в това според вас?

Маршалът на Съветския съюз В. Г. Куликов обаче не е съгласен: не сме били мислили да късаме с Хитлер! Всички, и той лично, искали да са верни на Хитлер!

И какво излиза? Излиза, че маршалът на Съветския съюз В. Куликов е антифашист по неволя. Просто Хитлер не искал повече да си другарува със съветския народ и с великите му вождове. Ако не ни бил нападнал, Куликов така и щял да си остане убеден хитлериист.

Началникът на всички писатели на СССР Героят на Съветския съюз Карпов е същият. И идеята му е същата: признавам, че воювах срещу Хитлер, обаче не по своя воля! Хитлер не искаше да си има работа с нас, мен ако питаха, щях да си продължа заедно със СС да опожарявам цели села и да разстрелвам хиляди пленници.

Има и още много такива лица.

Искам да кажа, че всеки, който заявява, че Съветският съюз не е възнамерявал да напада Германия, всъщност е хитлериистка подлога: а бе с удоволствие щял да служи на Хитлер, но той не го взел на служба. И цялата помия, която се излива върху генерал-лейтенант Андрей Андреевич Власов, е от завист: него Хитлер го взимана служба, а останалите — не. Ох, как щяха да му служат, ако ги беше взел...

И така Власов ли трябва да смятаме за еталон за предателство? Да вземем за пример който и да е съветски генерал. Няма значение кой. Например генерал-лейтенант Едуард Шеварднадзе. Званието му е същото като на Власов, но длъжността му е много по-висока: член на Политбюро и министър на външните работи на СССР. И той съзнателно и умишлено вреди на Съветския съюз и на първо място на Русия. Покрай другото подарява на Съединените щати изключително важни от стратегическа и икономическа гледна точка акватории в района на Беринговия проток. Дава им ги, без да поиска нищо в замяна. Уверява ни, че не е прибрал дори неколкостотин милиона от тази сделка в джоба си. Хайде да му повярваме. Тогава излиза, че е вредил просто ей така. За собствено удоволствие. Впоследствие изменя на Съветския съюз, на съветското правителство и на съветския народ. И най-важното — на клетвата си.

Или да вземем полковник Михаил Сергеевич Горбачов. По звание е доста под Власов, но длъжността му е във висините — Върховен главнокомандващ на Въоръжените сили на СССР. Заради световния комунизъм подлага Етиопия на глад. Нашият народ го е изпитал на гърба си — че социалистическите преобразования в селото водят до гибелта на милиони хора. Горбачов обаче ги отпочва съвсем съзнателно — и наистина е организатор на глада в Етиопия. Заради световното господство полковник Горбачов четири години води войната в Афганистан. Заради световния комунизъм газии собствения си народ с танкове и го сече с лопати. После предаде абсолютно всичко: измени и на съветската си родина, и на правителството, и на съветския народ, и на клетвата си. И се обяви за социалдемократ. Щом като си бил социалдемократ по убеждения, чий го дириш в Комунистическата партия? Е, намериха се защитници и на Горбачов: не бил сякъл лично с лопати хората... Прави са другарите. Но пък и Хитлер не е натиквал лично хората в крематориумите, нали?

Полковник Борис Николаевич Елцин провъзгласи суверенитета на Русия, т.е. извади Русия от състава на Съветския съюз. Член 64 на

действащия в онзи момент Наказателен кодекс предвиждаше висша мярка за посегателство срещу териториалната цялост на СССР. Според същия член за споменатите по-горе акватории в Беринговия проток за същото престъпление полковник Горбачов и генерал-лейтенант Шеварднадзе също заслужават смъртна присъда без право на обжалване.

Или да вземем например генерал-полковник Дмитрий Волкогонов. Съветник на първия (и последен) президент на СССР. В момента, когато трябва да се сражаваме за съветската родина до последен дъх, той най-страхливо се скатава.

И така — кого е предал Власов?

Казват ни: предал е съветския народ, съветската си родина, Червената армия, изменил е на воинската си клетва!

Срещу факти не се рита. Но кои са съдиите? Защо не вземете да извадите гредата от очите си? Имам един въпрос: кой в СССР не е изменил на съветския народ? Целият съветски народ измени на съветския народ. Целият народ тръгна по пътя на Власов. Няма вече съветски народ. Целият съветски народ стана предател.

Кой не измени на Съветския съюз? На великата съветска родина? Всички ѝ измениха.

Кой не измени на съветската армия? Отговорът е същият — всички ѝ измениха.

Кой не измени на воинската си клетва? Покажете ми поне едно изключение. Няма такова. На клетвата си не е изменил само онзи, който не я е полагал. Спомнете си свещените думи: „Заклевам се... до последния си дъх да бъда верен на своя народ, на своята съветска родина и на съветското правителство“. Кой запази верността си към съветското правителство до последния си дъх? Че то самото правителство не запази верността към самото себе си. А пък всички номенклатурчици са поне полковници — и всички са полагали клетва.

И ето че идва моментът това правителство да се защитава. Посочете ми поне един член на правителството, който е отишъл на барикадите. Няма такива. До един се изкурвиха. Ще ме прощавате за думата, но не намирам по-подходяща. Ако някой намери — да ми се обади.

По-хитрите и по-пъргавите ни управници се изметнаха в новото правителство, пребоядисаха се и станаха демократи. Без да забравят

онези редове от клетвата, в които става дума за народното имущество — и за да не се изгуби, го натъпкаха в джобовете си.

И днес из страната обикалят горди личности. Един писател упорито се величае като Герой на Съветския съюз. А бе, другарче, Герой на Съветския съюз може да е човек, който не се е уплашил да застане в негова защита. Герой е човек, загинал преди разпадането на Съветския съюз. Онзи, който е жив и след това, вече не е герой, понеже го е било страх да прояви героизъм.

Един другар пък с не по-малка гордост се нарича Народен артист на Съветския съюз. Направо като виц — артист от изгорял цирк.

Съвсем смешно е пък, че някои другари продължават да се величаят маршали на Съветския съюз. Какъв Съюз, да ги попитаме? Онзи, който гниеше под вашето ръководство? Онзи, който вкарахте в историческа безизходица? Онзи, който предадохте, като се уплашихте да се изправите в негова защита? Онзи, дето вече го няма?

Невероятно е и отношението към новите клетви. Държавниците заемат съответните високи длъжности и се заклеват... И им вярват. Другарят Шеварднадзе се закле. И другарят Алиев. И другарят Елцин също. И не се намери никой да викне: а бе ти си клетвопрестъпник! Нали навремето се кле да браниш родното съветско правителство до последния си дъх!

И не се намери нито един Генерален прокурор — нито на Грузия, нито на Казахстан, нито на Украйна или Русия, който да вземе да напише една призовка: „Явете се незабавно...“ Защо Генералният прокурор на Грузия например не е пратил призовка на предателя Шеварднадзе? С какво Шеварднадзе е по-добър от Власов? Щом е изменил на клетвата си — на бесилката! Защо прокурорът не го привиква ли? Ами защото и той е същият. Същият предател.

Какво имам предвид ли? Следното — че предателите нямат място в правителството. Нито в Грузия, нито в Казахстан, нито в Русия.

Има обаче и хора, които не са изменили на клетвата си! Понеже не са я полагали. В Съветския съюз само две категории мъже не се кълнях „до последен дъх“ — правозащитниците и престъпниците. Ако не броим онези, които се скатаваха от служба, разбира се.

Ще кажете: добре де, след като почти всички в страните от бившия Съветски съюз са клетвопрестъпници и не бива да влизат в

правителствата, какво да правим? Правозащитниците са една шепа хора. Престъпници ли да изберем в правителствата? Разни джебчии и убийци?

Че защо не?

Да де, ще кажете: ама като дойде американският президент например на посещение, министърът на финансите току-виж му свил портфейла.

Успокойте се, граждани. Голяма работа — свил две-три хиляди долара. Че да не са ваши? Пък и не е цял милиард, нали?

Другари от „Аргументы и факты“, погледнете се хубавичко. Власов предава червеното знаме и отива при трицветното. А вие, другари, защо правите същото? Власов отива от червено-съветската армия в руско-руската. Децата ви днес в червено-съветската ли са?

Посочете ми един човек, само един, който да е запазил верността си към съветската родина до последния си дъх. Другарят Зюганов ли? О, не. Той не се хвърли да брани любимата си родина и съветското правителство, а подви опашка и се покри от народния гняв. Чак после събра смелост и почна да си показва зъбките.

Или ще кажете — в Москва са решили да възстановят паметника на Бакърения Дзержински. Ами да го възстановяват! Това ще е паметник на чекистката бързливост. В Лубянка всички другари са храбри, нали? Къде им беше храбростта обаче, когато паметникът беше свален?

Та така, господа — ако сте верни на клетвата си и на съветската родина, трябваше да умрете на барикадите с червени знамена в ръце.

Има едно невероятно оправдание: освободени сме от клетвата си, понеже съветската родина вече я няма!

Ами точно затова я няма, защото я предадохте. Всичките се биехте в гърдите, кълняхте се във вярност, обаче щом дойде време да изпълните клетвата си, всичките се разбягахте, понеже знаехте, че всичко е прогнило и че няма какво да се брани.

Да, прогнила беше социалистическата ви родина, насмукала се беше с кръв и се пръсна. Освобождава ли ви това от клетвата? Не ви освобождава. Някъде да сте се клели, че когато всичко почне да се срина и да рухва, вече сте свободни от клетвата си? Няма такова нещо. Всеки тънко, ясно и високо повтаряше: до последния си дъх!

Дайте да видим как стоят нещата.

Или режимът беше престъпен и изби десетки милиони свои граждани, тъпчеше с ботушите и танковите си вериги половината свят, а другата половина държеше на мушка. И следователно този режим трябваше да се смени, за която цел трябваше да му се измени. И всички му изменихме: кой сам, като Власов, кой със стадото...

Или трябва да кажем, че това си беше нормална страна, нормален човешки режим (с известни недостатъци) и трябваше да го защитаваме точно както се бяхме заклели. Но нарушихме клетвите си и не го опазихме. Уплашихме се и се изпокрихме. В който случай всичките до един сме предатели.

Ще кажете: да де, но майките ни, жените ни, децата ни не са се клели. Вярно е. Но това не ги спасява от позора. Защото са майки, жени, сестри, деца, внуци и правнуци на предатели и страхливци.

И ето че в редакцията на най-главния военен вестник полковник А. Ю. Бондаренко разговаря с последния председател на КГБ на СССР В. А. Крючков. През август 1991 година и двамата, като ужасни страхливци, изменят на съветската родина, на съветското правителство, на съветския народ и на воинската си клетва. Вярно, Крючков се опита да направи нещо, обаче, също като на всичките му колеги, му трепереха ръцете. И гащите. Та без дори опит за съпротива

и той, и подопечните му веднага се предадоха на победителя. И пак те, тези последни привърженици на комунизма, бързо-бързо се прехвърлиха на страната на новата власт и благополучно получават от нея грандиозни, невиджани никъде по света пенсии, надбавки и привилегии. Бондаренко пък изобщо не се и опита да остане верен на клетвата си. През онези славни дни на 1991-а той се скри от народа си и не бързаше да пролива кръвта си за любимата си власт. След 13 години обаче двамата с Крючков се поокопитват, събират кураж и си спомнят скъпия им комунистически режим, по време на който са си живели толкова добре. Спомнят си и че трябвало този режим да се защитава, но имало хора, които се уплашили да го защитават. И полковник Бондаренко задава въпрос на по-старшия си колега: „Според вас как трябва да се постъпва с предателите?“ („Красная Звезда“, 28 февруари 2004).

И бившият председател на КГБ на СССР, напуснал поста си още при първите признаци за опасност, отговаря: „Мисля, че трябва да се постъпва така, както се достъпваше по времето на съветската власт... Предателите отиваха на съд, повечето биваха осъждани на смърт“.

Златни ви уста! Другари предатели Бондаренко и Крючков, да бяхте започнали със себе си. Още там, в редакцията, да си бяхте написали присъдите и да бяхте помолили някой от присъстващите да ги приведе в изпълнение.

* * *

Ако комунистическата власт е била приемлива за народа (което не изключва отделни недостатъци), народът трябва да ѝ е верен и да я брани.

А ако е била неприемлива, е трябвало да се бори срещу нея.

Може да осъждаме Власов, може да си разправяме как адютантът му с револвера се върнал при своите, и за куфарчето със злато, но не можем да отречем едно: Власов ясно определя позицията си.

През октомври 1996 година в България се срещнах с един руски военачалник — с много звезди на пагоните и със завидна длъжност в Генералния щаб. Поспорихме и скоро той трябваше да признае — да,

измених на клетвата си, да, направих го, обаче не ме оприличавай на Власов.

И тогава го попитах: добре де, а какво направи лично ти за рухването на Съветския съюз? И другарят като кипна: как може!... Ами че аз... Ами че ние...

Добре, добре. Тогава да минем на другия въпрос: какво направи лично ти за спасяването на Съветския съюз?

И стратегът млъкна.

Имам предвид, че Андрей Андреевич Власов все пак прави нещо за рухването на сатанинския режим. А генералът с многото звезди, също като хилядите си колеги, не е направил нищо нито за разрушаването, нито за спасяването на Съюза. Той е готов да служи на всекиго. На онзи, който победи. Това е моралът на глутницата: прав е онзи, който е по-силен. Та този стратег е изчаквал да се присъедини към победителя. Да види какво ще стане.

Фурнаджийска лопата.

ГЛАВА XXXII

ЗА ГОРЧИВИТЕ СЪЛЗИ

Още на 6 март 1953 година, тоест на следващия ден след смъртта на Сталин, Берия нарежда на първия заместник-министър на вътрешните работи С. Н. Круглов да подготви предложения за предаването на всички главни комитети на строителството на МВР на съответните министерства, а на лагерите и колоните — на Министерството на правосъдието. Новият министър на МВР предава проекта за постановление на Президиума на Министерския съвет на 17 март, а на 18 март постановлението вече е публикувано. По този начин решителната крачка към разрушаването на ГУЛАГ е направена от Берия още през март 1953 година, а Хрущов само предприема следващата логично неизбежна стъпка за освобождаването на политическите затворници. При това без да бърза кой знае колко.

*„Красная Звезда“
20 декември 2003*

Разказът на Жуков за Лаврентий Павлович Берия е още по-невероятен.

Ето какво споделя Жуков със съавторката си Ана Миркина по време на първата им среща: „Държеше се като последен страхливец, по време на делото плачеше, молеше да го оставят жив. Според мен, ако ще мреш, посрещни смъртта достойно!“

Ана Давидовна си спомня, че като казва тези думи за поведението на Берия пред съда, Жуков „изведнъж някак се изправи, пак стана недостъпен и величествено строг. Гледаш го и вярваш — само така би могъл да умре този човек, с високо вдигната глава“ („Огонёк“, 1988, №16, с. 14).

Жуков много пъти се връща на тази тема: „На разстрела Берия се държа много лошо, като последен страхливец. Плачеше истерично, падаше на колене, накрая напълни гащите“ („Георгий Жуков. Стенограмма октябърского (1957 г.) пленума ЦК КПСС и другие документы“. М., Международный фонд „Демократия“, 2001, с. 624).

Тук пак се появява образът на митичния адютант на Власов с револвера. И пак ни смайва невероятната яснота, с която стратегът си спомня за събития, в които не е бил участник.

Групата на Берия е съдена от Специалния съдебен състав на Върховния съд на СССР. За председател на Специалния съдебен състав е назначен маршалът на Съветския съюз И. С. Конев. Членове на състава са Н. М. Шверник, Е. Л. Зейдин, К. С. Москаленко, Н. А. Михайлов, Л. А. Громов, К. Ф. Лунев и М. И. Кучава.

Процесът е закрит. Жуков не присъства.

Присъдата е изпълнена от генерал-полковник Батицки, бъдещ маршал на Съветския съюз.

На изпълнението на присъдата присъства армейски генерал Москаленко, бъдещ маршал на Съветския съюз, и Генералният прокурор на СССР Руденко.

Жуков пак го няма.

Маршалите на Съветския съюз Конев, Батицки и Москаленко не дрънкат наляво-надясно за участието си в процеса и в разстрела на маршала на Съветския съюз Лаврентий Павлович Берия. Нито един от тях (доколкото ни е известно към момента) не е оставил писмени свидетелства за този случай. Също така постъпват и останалите участници в този позорен процес. (Ако Берия е бил виновен, е трябвало да го съдят публично.)

Когато почва да се говори за ролята на маршала на Съветския съюз Конев в случая, той отговаря кратко и рязко: „Това не прави чест на никой военен“.

Всички въввлечени в комедията с процеса и изпълняването на присъдата смятат участието си за срамно и затова не обсъждат случая с когото им падне.

Единствено маршалът на Съветския съюз Жуков, който няма нищо общо нито с процеса, нито с разстрела, описва в пресата подробности. Разказва за неща, които не е видял с очите си, на които не е бил свидетел. Разказва ги на практика на непозната жена при първата им среща.

И не възразява тази жена да записва думите му и да ги публикува.

Очевидно никога няма да научим как се е държал Берия по време на процеса и при разстрела. Никой не го е разказал досега. Съдиите, обвинителите и палачите обаче са над десет души. Разстрелът пък на първия заместник на държавния глава, при това маршал на Съветския съюз, е уникален случай дори в смешната история на великата ни родина. Затова просто не може да няма слухове за поведението на Берия пред съда и по време на разстрела — и то на всички равнища на обществото. И всичките тези слухове опровергават версията на Жуков. „Лаврентий Павлович моли да не му отнемат живота — но без да плаче и без да коленичи пред никого. Преди разстрела дори се опитва да разкъса ризата на гърдите си, но тя е здрава, униформена — и не се скъсва“ („Красная Звезда“, 28 юни 2003).

Ще ми се да видя как би се държал Жуков на мястото на Лаврентий Павлович.

Всъщност няма нужда да си измисляме нищо. Стенограмата на октомврийския пленум (1957 г.) на ЦК на КПСС, на който Жуков е свален от всичките си постове, вече е публикувана. В нея е фиксирано, меко казано, раболепното поведение на сритания лакей Жуков. Ох, как само се моли за милост! Как се унижава! „Съвсем искрено, другари, благодаря за тази макар и горчива, но обективна критика, породена от тревогата на нашия Централен комитет за нашите Въоръжени сили...“

А всъщност никой не го разстрелва — просто съпартийците пращат другаря си в пенсия, като му отпускат много пари и му оставят привилегиите, апартаментите, вилите, номенклатурните почивни станции, специалните магазини и кремълските ресторанти, в които за копейски можеш да ядеш до пръсване каквото си избереш.

Публикувани са и спомените на Жуков, и негови устни изказвания — и във всички звучи сълзлива молба за прошка, всичките са пълни с подлизурски хвалебствия към Централния комитет. Жуков не само е готов да коленичи, той, както вече видяхме, ближе задника на Централния комитет като цяло и на отделните вождове — лично.

За това как би се държал Жуков, ако е бил на мястото на Берия, можем да съдим по множество други факти. Известно е как се е държал Жуков в неприятни за него ситуации.

Същата Ана Миркина, която вярва, че Жуков не би плакал, ако го разстрелват, разказва:

„През март 1971 година се откри XXIV конгрес на КПСС. Маршал Жуков беше делегат от Московска област. Уши си нов мундир. Вълнуваше се много — та това щеше да е първата му публична поява на партиен конгрес след толкова години забвение. Но се случи нещо непредвидено. За Галина Александровна нямаше покана. Без да му мисли много, тя се обажда на Л. И. Брежнев.

След поздравите се провежда следният разговор:

— Нима маршалът мисли да дойде на конгреса?

— Но той е избран за делегат!

— Знам, знам. Но такова натоварване в неговото състояние! Четири часа да става и да сяда. И аз не бих отишъл — шегува се Л. И. Брежнев, — но трябва. На, боли ме гърло, вчера ходих на доктор, не знам как ще си прочета доклада. На негово място не бих отишъл.

— Но Георгий Константинович много иска да присъства на конгреса — за него това е последният дълг пред партията. Пък и приема самия факт на присъствието си на конгреса като реабилитация.

— Това, че е избран за делегат — внушително казва Брежнев, като натъртва на «избран», — само по себе си е признание и реабилитация.

— И още не бях затворила телефона — разказваше Галина Александровна, — когато буквално се изсипаха десетки хора. Дойдоха лекарите, дойде маршал Баграмян, разни длъжностни лица — и всички в хор уговаряха Георгий Константинович да си пази здравето. Той не възрази. Разбра всичко...

— Ех, исках да отида на конгреса. Нали щеше да ми е за последен път. Не стана. — Устните му трепнаха и по бузата му бавно

се стече единствена сълза. Никога друг път не съм го виждала да плаче“ („Огонёк“, 1988, №19, с. 20).

Ана Давидовна никога не била виждала великия пълководец да плаче. Други обаче са го виждали. Онези, които са чели „Сянката на победата“, нека си спомнят главата „За плачещия болшевик“. Да, доста ревлив е бил Георгий Константинович. Як мъж на 42 години, с пет генералски звезди плюс Златната звезда на Герой на Съветския съюз да реве публично на Киевската гара в столицата, понеже не го били назначили на длъжността, която си бил искал. И същият, все още толкова як мъж на 51-а, с маршалски пагони на раменете и три Златни звезди на гърдите, да реве, че никой не му бил дошъл на гости...

Виж, ако го водеха на разстрел, щеше да е с гордо вдигната глава...

Сега да погледнем същия случай през очите на генералния секретар на ЦК на КПСС Леонид Илич Брежнев.

Има един тип мъже, които, след като цял живот живеят с една жена (или с няколко, като Жуков), в залеза на живота си гонят жените си като кучета и си намират нови. С половин живот по-млади. Изобщо не поставям под съмнение пламенната любов на последната жена на Жуков Галина Александровна, която е по-млада от стратега точно с 30 години. Не задавам въпроса и дали щеше да го обича още повече, ако не беше маршал, ами например портиер или колхозен пазач. Това не е наша работа. Друго имам предвид.

Дамичките от този десен се характеризират с безобразно нахалство. Жуков е делегат на партийния конгрес. Ами да си ходи на конгреса. Обаче не — тя също иска да я видят там. И без да му мисли, вдига слушалката на телефона — от слонова кост, със златна шайба със Спаската кула на нея — и казва:

— Свържете ме с Леонид Илич. Леонид Илич, вие ли сте? Здравейте! Ах, не ме ли познахте? Аз съм съпругата на Жуков. Не, не онази. Аз съм новата. Значи става въпрос за следното. Една покана да ви се намира — за мене?

На Леонид Илич му висят на главата преговорите за ракетите с американците. Реколтата е лоша, няма достатъчно зърно да се изхрани народът. Петилетният план се издънва. Корупцията разяжда страната и в Узбекистан, и в Казахстан, и в Грузия, и в ширна Украйна, и в Русия. За Москва да не говорим. Леонид Илич има да мисли за Полша — нещо се надигат поляците. С Чехословакия пък тъкмо сме се оправили. Но и там може да пламне отново. Леонид Илич има 7000 километра граница с Китай. И няма с какво да я пази. МВР и КГБ са се счепкали — и те са му на главата на Леонид Илич. Не е наясно да ги насъсква ли едни срещу други, да ги разтървава ли. Гениалният му адмирал Горшков е направил такъв флот, че новите кораби трябва да се режат още щом слязат от дока — нито има къде да ги разположиш, нито има ремонтни бази за такава армада. Дъщерята на Леонид Илич пък му

върти такива номера, че направо да ти се доплаче. И сърцето му прескача, да не говорим пък как му скача кръвното. И че шайката от Политбюро всеки момент може да му прегризе гърлото. Един дявол знае как ще свърши тоя конгрес... Нали точно на такъв конгрес свалят самия Сталин от най-високата партийна длъжност. Въпреки че допреди да почне конгресът всички му се усмихват умилно. Леонид Илич трябва...

И не щеш ли някаква си другарка му иска покана по прекия телефон.

Аз лично щях да ѝ тегля една майна. Жуков е маршал. Може и да не е най-добрият, но е маршал. А ти коя си бе, драга? Какви са ти заслугите. А бе я си...

Всъщност точно по този начин постъпва и Леонид Илич. Без нецензурни думи, разбира се. Изразява обаче същата мисъл, само че по-възпитано: защо не отидете на почивка, драга? Заедно със съпруга си. Та да си знае мястото, а и тебе да си те държи на място.

Много правилно постъпва Леонид Илич. И дава урок и на Жуков — всеки да си знае кучещината.

През живота си всеки офицер минава с другарката си през много години и много гарнизони. И още от първия ден трябва да ѝ обясни елементарните основи на воинската етика: аз, лейтенантът, нямам право да се обърна пряко към командира на батальона по личен въпрос, без да поискам разрешение от ротния. А пък ти, скъпа, изобщо нямаш право да се обаждаш на началниците ми — по никакви въпроси. Твоята задача е храбро да понасяш всички несгоди и лишения на военната служба. Ако има някакви проблеми, казваш на мен — и аз ги решавам.

Последната (не помня коя е поред) жена на Жуков няма гарнизонна закалка. Затова Жуков е трябвало да ѝ обясни просто и ясно: има си държавна йерархия, в която за мене, Жуков, вече няма място. От която ме изритаха. Но дори да бях в тази йерархия, ти изобщо нямаш правото да се обръщаш към държавните дейци по лични въпроси. Така не се прави. Брежнев ръководи страната — тя може и да не е велика, но е огромна. А аз съм вече стар пенсиониран маршал. Дистанцията между мене и Брежнев е огромна. Не мога да се обръщам към него по лични въпроси, преди да съм се опитал да ги реша на по-долните равнища. А пък ти нямаш право да се обаждаш на

никого! Имай мъничко гордост поне! От никого нищо няма да искаш! Кажи ми какво искаш и ще се опитам да го направя. А, и още нещо — това тука е телефонът за правителствена връзка. Аз съм номенклатура на Политбюро и този телефон е прокаран за мен. Само аз имам право да говоря по него — ясно?

Жуков обаче не преподава на младата си съпруга основите на държавната, военната и номенклатурната етика. И си получава наказанието: не само женичката ти няма да получи покана, но и ти няма какво да правиш сред делегатите.

Жуков е трябвало да си помисли как би реагирал самият той на мястото на Брежнев, ако някаква си дамичка, при това съпруга на изпаднал в немилост военен, го откъсва от важните му дела.

Всеки би разбрал, че жена му, меко казано, е постъпила необмислено, и щеше да сложи точка на въпроса.

Жуков обаче плаче.

Танковете, също като цялата военна техника, се подразделят на бойни, учебно-бойни и учебни. В съответствие с тази класификация по време на война командирите от всички рангове освен бойните си другарки, които ги очакват в тила, си зачисляват на фронта учебно-бойна другарка. Тези другарки се наричат още ППЖ — походно-полеви жени.

Жуков не може да понася това явление. И се бори с него решително и безпощадно.

СЪВЪРШЕНО СЕКРЕТНО.

Заповед

до войските на Ленинградския фронт

№0055

гр. Ленинград, 22 септември 1941

В щабовете и на командните пунктове на командирите на дивизии и полкове има много жени, назначени като волнонаемни, командировани и т.н. Мнозина от командирите, забравили, че са комунисти, живеят с...

Заповядвам:

Военните съвети на армите, командирите и комисарите на отделните части до 23.9.41 година да уволнят от щабовете и командните пунктове всички жени. Ограничен брой машинописки да остане след съгласуването със Специалния отдел.

За изпълнението на заповедта да се докладва на 24.9.41.

Командващ Ленинградския фронт Герой на
Съветския съюз армейски генерал Жуков...

Заповедта е публикувана за пръв път в списание „История Петербурга“, 2001, №2, с. 87–88.

И още една заповед — №0066 от 24 септември. До 8-а армия на Ленинградския фронт: *„В щаба на армията, сред командирите на частите и съединенията, се вихрят пиянство и разврат...“*

Всеки желаещ може да намери колкото си иска такива документи и свидетелства за безмилостната борба на великия стратег за моралната чистота на командирите комунисти. Но...

Но самият стратег също е грешен.

Още през 1928 година излиза наяве случаят за двуженството на командира на полк Жуков. Почти едновременно му се раждат две дъщери. Александра Зуйкова му ражда Ера, а Мария Волохова — Маргарита.

След което по мундира на великия стратег се лепват още много лекета. Да не говорим за времето на войната. Там той наистина се развихря — походните публични домове са прикрити като медико-санитарни батальони, полеви болници и така нататък.

Освен това Жуков си има и постоянна ППЖ — Лидия Владимировна Захарова. Званието ѝ е старши лейтенант, длъжността — лична медицинска сестра на Жуков. Геният на военното изкуство воюва на много фронтове. И ако му стане лошо, навсякъде и винаги незабавно могат да му окажат помощ квалифицирани лекари. Това обаче не му стига. През цялата война той, якият мъжага, има на разположение лична медицинска сестра.

Медицинските сестри нямат право на офицерско звание. Офицерските звания се присвояват само на лекарите. Най-много, на което може да разчита една старша сестра от някоя евакуационна болница, са пагоните на старшина. Обикновените сестри пък са можели да се издигат до сержанти. На Жуков обаче не му пука за законите. И прави своята ППЖ офицер. И цялата я окичва с ордени. Вестник „СМ Сегодня“ от 21–27 февруари 1997 година публикува снимката на старши лейтенант Л. В. Захарова. Която има десет(!) бойни награди. Медала „За бойни (във вицове — «за полови») заслуги“ можем да си го обясним. Това си е стандартната награда за ППЖ. Но защо гърдите ѝ са закичени с ордена „Червена звезда“? И с „Червено знаме“?

През август 1941 година пет танка КВ под командването на старши лейтенант З. Г. Колобанов цял месец удържат напора на германските танкове на Лужкото шосе и с това спасяват Ленинград. (Между другото, преди пристигането на Жуков в Ленинград.) На 19 август Колобанов, като действа от засада, поражява първо челния танк на германската колона, след това и последния. Отляво и отдясно на пътя има блато. Колоната се оказва заклещена и Колобанов почва да поражява германските танкове един по един. Танковете са 22. Като цяло групата на Колобанов унищожава 43 германски танка. Подвигът на танкистите на Колобанов се потвърждава и от руските, и от германските архиви, вписан е в официалната история на Ленинградския военен окръг, в Гатчина има паметник-танк КВ на постамент, на който е изписано името на Зиновий Григориевич Колобанов.

За този подвиг мерачът на командирския танк старши сержант А. Усов е награден с орден „Ленин“, Колобанов е награден с орден „Червено знаме“, а всички останали участници в боя — с орден „Червена звезда“.

А ППЖ-то на Жуков се кипри и с „Червено знаме“, и с „Червена звезда“ на циците. Въпреки че не е спирала с тях противниковите танкове и не е спасявала Ленинград.

Освен това има и полски ордени. Тук поне всичко е ясно. Към края на войната комунистическото правителство на Полша е под личния контрол на Иван Серов, пръв приятел на великия стратег. По това време Серов определя кого да закичат с полски бойни ордени. Жуков кичи със съветски ордени Серов и гъзолизците му, а пък Серов — с полски — Жуков и неговите блюдолизци.

Жуков казва, че много от командирите били забравили, че са комунисти, но самият той е забравил, че е комунист и че не само „живее“ с жена, която не му е съпруга, но и извършва углавни престъпления. Като присвоява на личната си медицинска сестра офицерско звание и незаконно я награждава с бойни ордени, Жуков нарушава закона два пъти. И първото, и второто му деяние са наказуеми. На 2 май 1943 година Върховният съвет на СССР издава указа „За отговорността за незаконното награждаване с ордени и медали на СССР“, според него това престъпление се наказва със затвор от 6 месеца до 2 години. През цялата война Жуков извършва углавни

престъпления, като раздава бойни ордени на разни певачки и танцувачки, на придворни смешници и блюдолизци. Да, Сталин наистина понякога е проявявал неочаквана доброта. Иначе Жуков щеше да отиде в лагерите.

Когато става въпрос за Власов, всички говорят колко бил виновен. Като почват от моралния му облик. Заместник-командващият фронта Власов имал ППЖ! Ама как може да падне толкова ниско! „Военно-исторический журнал“ не се посвени да публикува писмата на жената, била с Власов в обкръжение и минала пеша през вражеския тил от Киев до Курск. Какво отношение към военната история могат да имат личните отношения между един мъж и една жена? Нашите историци с пагони обаче се кефят: видяхте ли? Четете, четете!

Никой обаче не е написал, че Власов незаконно е направил ППЖ-то си офицер или че я е награждавал с бойни ордени за половите й подвизи. Ако това беше станало, без съмнение щяха да ни го кажат.

Ето ви обаче още един генерал. С по-височък ранг — командващ фронт. Жуков. Неизвестно защо, никой не публикува писмата на ППЖ-то му и не го обвинява за нищо.

Власов е морално разложен, а Жуков е искрено влюбен.

Власов е бил „в извънбрачна връзка“, а Жуков просто се е грял на лъчите на фронтовата любов и тя му е помагала в трудните мигове, вдъхновявала го е за велики подвизи.

Дъщерята на стратега Елла Георгиевна разказва за високите морални качества на татко си:

„Трябва да кажа, че баща ми се отнасяше към разводите изключително отрицателно — смяташе, че семейството трябва да остане заедно цял живот. Спомням си една случка. Веднъж, докато той беше министър на отбраната, отивахме в Москва от вилата. На Рубльовското шосе, на бариерата на железопътната линия, спряхме до колата на Н. А. Булганин. До него седеше някаква жена. Трябваше да чакаме доста дълго. Булганин отвори вратата на колата си, каза на татко «добър ден» и го попита с кого пътува. Татко отговори, че е с мен, дъщеря си, и също попита: «А ти с кого си?» «А — запъна се Булганин, — това е Лидия Ивановна, разбираш ме».

Бях неприятно учудена. Добре познавах съпругата на Булганин Елена Михайловна... На вечеря попитах баща ми за случката от сутринта. В отговор той дръпна гневна тирада по адрес на хората, които, след като били живели дълги години със съпругите си, след като били споделяли с тях всички несгоди и лишения, ги сменяли с млади. «Всичко може да се случи — каза баща ми, — но семейството не бива да се разрушава»“ (*Эра и Элла Жукови. „Маршал Победы. Воспоминания и размышления“*. М., Воениздат, 1996, с. 112–123).

Да, Жуков е нетърпим по отношение на чуждите недостатъци. Но когато дръпва „гневни тиради“ срещу онези, които сменят старите си жени с млади, той вече си има паралелната съпруга Галина, същата, за която малко по-късно се жени, след като изгонва старата си жена. И пак с нея, с нелегално-паралелната, а не със законната си съпруга, министърът на отбраната на СССР и маршал на Съветския съюз Жуков отива на почивка в България, където демонстрира на по-малките братчета по класа свободата на комунистическия морал. Разликата във възрастта им е точно трийсет години. И имат извънбрачна дъщеря — Мария.

В „Спомени и размисли“ Жуков публикува снимка на трите си дъщери. Тази снимка стана „своего рода документ, удостоверяващ

трите дъщери, които баща ни искаше да са до него: Ера, Мария и мен. За четвъртата, Маргарита, за която научихме по-късно, тогава изобщо не се споменаваще“ (*пак там*, с. 163).

Нямам намерение да се ровя в личния живот на Жуков. Не ми се бърка в кал. Посочвам само чисто комунистическата му нетърпимост към морално-битовото разложение на околните.

Та значи последната — млада — жена на Жуков го излага, като си проси покана от Брежнев. И стратегът плаче.

Защо плаче обаче?

Е, не го пуснали да иде на конгреса. Ами да се радва по-добре!

Просто е трябвало да погледне към Кремъл и сградите около него. Точно до Кремъл например е огромният хотел с гордото име „Русия“. В този хотел не могат да се настаняват руснаци. Именно защото са руснаци. Там пускат само чужденци. Руснаците, допуснати в хотела, са за да мият клозетите и чиниите, да носят куфарите, да обслужват сексуално скъпите чуждестранни гости.

Къде и кога, в коя страна е възможно това? „Я другой такой страны не знаю“ — както се пееше в песента. Можем ли да си представим ситуацията във Вашингтон: да не пуснат в хотел „Америка“ американец просто защото е американец? Можем ли да си представим същото в Париж с всеки французин?

Това беше възможно само в СССР. В страната на победилия социализъм. И си беше чист расизъм. Само че много особен расизъм. Никъде другаде на света нямаше такъв. Ние сме си особени. Ами представете си го — расова омраза към коренното население, срещу собствения ти народ. Мога да разбере например, че не пускаха руснаци в „Метропол“, „Национал“ и „Интурист“. Майната им на „Метрополите“. Обаче да не ни пускат в „Русия“?! Да, комунистите ясно даваха да се разбере, че Русия не е за руснаци!

Само веднъж на пет години специално подбраните делегати на комунистическото сближение за няколко дни се заселват в „Русия“. Не всички, разбира се. Повечето делегати си имат имения около Москва и в самата нея. Всичките Кунаевци, Алиевци, Рашидовци и Шолоховци имат достатъчно недвижими имоти в белокаменната Москва, така че не им е работата да се свират в разни „Метрополи“. Стоманолеярите и миньорите обаче за няколко дни ги настаняват в „Русия“. И ги обзема особена гордост — ама с мене се държат почти като с чужденец! За такова обслужване номенклатурните доячки и леяри бяха готови самоотвержено да служат на делото на Ленин и да подкрепят всичките престъпления на кремълските расисти.

И ето че Жуков не го пускат на това расистко сборище. И той, горкият, плаче.

На кремълското сборище заседават врагове на народа. Докарали една изключително богата страна дотам, че да няма с какво да се изхрани. Ако бяха насекли десетина тона златни рубли и бяха платили на селяните за житото, страната щеше да е пълна не само с жито, но и с картофи и с месо. Кремълските расисти обаче решават другояче: златото ще го дадем на американските фермери, нашите колхозници да гладуват. И не десет тона, стотици и хиляди тонове злато дадоха на Америка — и нищо на народа си. Това е то истинската измяна на родината. И всеки, който е бил делегат на тези конгреси, е враг и предател.

Защото как иначе? На ти на тебе, фермерче американско, руско злато; а на тебе, колхознико нещастен — на ти няколко фалшиви рубли, с които не можеш да си купиш нищо.

Е, ако това не е вредителство, ако това не е предателство на народа и на родината, какво е тогава? И какви са тогава делегатите на комунистическите конгреси, ако не врагове на народа?

Казват ни, че всичко това било ставало не със зла умисъл, а поради глупост. Че всичките високопоставени разбойници били държали народа в нищета и пьянство, на ръба и оттатък ръба на умствената деградация, израждането и измирането, и били давали руското злато на Америка, без да си пъхнат в джобчетата дори едно тонче. Добре, вярваме. Макар и да не е за вярване.

Ако са давали народните съкровища и са заделяли и за себе си, значи са крадци и мошеници.

Ако са профуквали народното богатство просто за да обогатят Америка и да разорят собствения си народ, без да приберат нищо за себе си, значи са били кретени.

* * *

За какво всъщност плаче Жуков? Че не са го пуснали да седне заедно с тези простаци и мошеници? Че не са го пуснали да отиде на сборището на враговете на народа, тези долни изменници, престъпници, крадци и расисти?

Трябвало е да се радва, да се гордее, че не е в един и същи кюп с Рашидов и Шолохов.

ГЛАВА XXXIII

КАК ВЕЛИКИЯТ СТРАТЕГ УГАЖДА НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ВРАГ

Оперативното изкуство на Жуков беше да превъзхожда в сила 5–6 пъти. Беше го страх дори когато Ватутин съсредоточи на тесен фронт танковата армия на другаря Романенко, два напълно комплектувани танкови корпуса, 3-та ударна общовойскова армия на другаря Кузнецов, 21-ва общовойскова армия, няколко отделни танкови бригади, един кавалерийски корпус плюс много други поддържащи части. Страх го беше дори с такива сили и искаше войските на Сталинградския фронт да отвлекат силите на противника. Да, тогава си пролича какъв е Жуков.

Маршал на
Съветския съюз А. И.
Ерьоменко
„ВИЖ“, 1994, №5

Жуков много мрази фалшификаторите на историята. Вземете например доноса му до ЦК на КПСС срещу Чаковски. Жуков обвинява възхваляващия го писател от това, че търси евтини сензации, до подпомагане на идеологическия враг.

Самият Жуков обаче пише книга, призната от идеологическите врагове за невероятен шедьовър. Ана Миркина, една от главните авторки на мемоарите на Жуков, се гордее с това, че враговете много харесват книгата на най-великия пълководец на XX век. И пише следното: „На обложката на щутгартското издателство ДФА («Дойче ферлагсанщалт»), което публикува тази книга в два тиража във ФРГ, с големи червени букви пишеше: *Eines der grossen Dokumente unserer Epoche* («Един от най-важните документи на нашата епоха»). Така беше оценен трудът на съветския маршал от нашите идеологически противници“ („Огонёк“, 1988, №18, с. 20).

Наистина си е чудо да напишеш нещо така, че да се хареса на идеологическите противници. Ужасно му завиждам на Жуков. И аз си имам врагове. И всяка нощ се будя и се чудя и мая как да им угодя. Как да напиша нещо такова, че всичките ми идеологически противници да приветстват новия ми шедьовър с бурни аплодисменти. Не съм чак толкова горделив да се надявам, че враговете ще обявят писанията ми за „най-важни документи на епохата“, ама поне да ме похвалят могат, нали? Обаче колкото и да се старая, нищо не се получава. Каквото и да напиша, само ме оплюват. Георгий Константинович Жуков обаче не само е велик стратег, но е и велик писател. Такава книга успява да напише, че идеологическите врагове приветстват безсмъртното му творение с радостни възгласи.

Бихме могли и да се опитаме да разгадаем тайната на писателското майсторство на Жуков, но ни пречи една древна китайска мъдрост, казана от великия Сун Дзъ: ПАЗИ СЕ, КОГАТО ТЕ ХВАЛИ ВРАГЪТ.

Често ми казват: добре, допускаме, че в „Ледоразбивачът“ всичко е правилно, но... но готова ли е била Червената армия за война? И веднага след това ме затапват със страшни свидетелства за неготовността на СССР. Ето ви един най-прост пример: към 21 юни 1941 година недостигът на танкове в Червената армия е 32 000 машини, включително 16 600 танка модерен тип.

Източникът на тези сведения е маршалът на Съветския съюз Г. К. Жуков („Воспоминания и размышления“. М., АПН, 1969, с. 205).

Втората световна война, ако се абстрахираме от войната по вода, е на първо място танкова война и никой на света няма толкова голям недостиг на бронетанкова техника. Нещо повече, във всички армии на света, взети заедно, няма толкова голям недостиг на това основно бойно оръжие. Тези цифри са наш национален позор. Тези цифри са влезли във всички западни монографии за войната, във всички учебници. Тези цифри се изучават във всички военни академии по света. Експертите са ги научили наизуст и вече много години безпощадно ми ги навират в очите.

Войната започва по следната причина. Хитлеристите успяват да внушат на целия свят, че германците са висша раса, а разните там славяни, семити и така нататък са низши раси. Сега вече за това не се говори открито, но пък се има предвид, особено когато стане дума за войната. Аз пък възразявам. Аз доказвам, че сме имали и танкове, и самолети, и те са отговаряли на световните стандарти и дори са ги превъзхождали, и артилерията ни е била най-добрата на света, и боеприпаси сме имали повече, отколкото всички страни на света, взети заедно, само че не сме се подготвяли за отбрана, а за нещо друго. И ни изненадват и войната не протича според нашия сценарий... Но че 1941 година не може да се обясни с нашата изостаналост и нашия идиотизъм...

И ме питат: ама ти не знаеш ли, че Сталин е бил страхливец? Това го казва самият Жуков! Не знаеш ли, че недостигът на въоръжението в Червената армия е бил наистина чудовищен, че само

недостигът на танкове е 32 000, включително 16,6 хиляди модерни? И това го казва самият Жуков! Не знаеш ли, че самолетите са били остарели? Жуков го казва! Не знаеш ли, че нито една дивизия не е била изцяло комплектувана? Самият Жуков го казва!

Всички ние, жителите на бившия Съюз, в очите на Запада, че и в собствените си очи сме идиоти — и нищо не ни е наред. Козът на всичките ни врагове, на всички хитлери и расисти е Георгий Константинович Жуков. Тъкмо Жуков описва нашата „неподготвеност“ толкова ярко, че дава на всички врагове на Русия неизчерпаем запас аргументи.

В британската армия например излагането на въпроса за участието на Съветския съюз във Втората световна война започва с цифри: Червената армия нямала достатъчно бойна техника, дори само танковете са с 32 000 по-малко...

И всеки сам си прави изводите.

Но какви изводи може да си направи човек след такива невероятно огромни цифри? Всичко си е съвсем ясно: руснаците не са можели да воюват, те изобщо не са се готвили за война. Как да воюваш при такъв недостиг?

Можем и да не четем учебника по-нататък. И без него всичко е ясно: Сталин трепери от страх, руските глупаци пиянстват и чакат да ги нападнат, обзети от животински ужас, и хем знаят, че нападението е неизбежно, хем не правят нищо, за да се защитят. Ама вижте колко танкове не са им достигали, и ще разберете всичко!

Тези цифри се повтарят не само в британските, но и в американските лекции и учебници, и във френските, в испанските и алжирските. И навсякъде изводът е един и същ: през Втората световна война воюва Германия, воюва Гърция, Япония, Британия, Норвегия, Франция, Канада, Албания, САЩ, Люксембург, Австралия... Техните усилия решават войната. А неподготвеният за война Съветски съюз не допринася нищо. Ами да де — вижте само колко много танкове не са им достигали!

От тези цифри следва още един извод — Жуков е гений. Защото въпреки недостига на толкова много танкове успява, благодарение на пълководческите си дарби и на гения си, да превземе с руските идиоти Берлин!

На Жуков и на колектива автори на мемоарите му е възложена задачата да измислят за родината си такава гадост, че да смят целия свят. И съавторите на Жуков намират решение на задачата: просто трябва да забравиш какво имаш и си имал и да си спомняш само онова, което си искал да имаш. Готовността на всяка армия за война винаги се е определяла по силите и средствата, с които тя е разполагала: Ханибал има толкова и толкова слонове, Бонапарт — толкова и толкова оръдия. Гениалността на Жуков и на съавторите му е в това, че те първи измислят да определят готовността (по-точно неготовността) за война не по броя на танковете, оръдията и самолетите, а по недостига им. И че прилагат този принцип единствено спрямо собствената си страна и собствената си армия — не ни достигаше това и това! Спрямо другите странили армии принципът не се прилага. И затова целият свят се смее само на нас. Всички си имат всичко — само ние си нямаме...

Списъкът на онова, което не ни е достигало обаче, винаги ще е много дълъг. Нещо повече — ще е безкраен. Наскоро в Лондон срещнах невероятно беден руснак, който страшно искаше да си купи нефтопреработвателен комплекс в Емирствата, плюс нефтопровод към него, обаче не му стигали осем милиарда долара. Наистина много беден човечец — колко много долари не му стигат! Недостигът му е чисто жуковски. С размах.

А я попитайте някой султан колко девственици не му стигат в харема. Бедният султан. В сравнение с него ние сме задоволени изцяло. Просто защото нямаме хареми. Просто защото подобен недостиг на жени и наложници не може дори да ни се присъни.

По метода на Жуков може да се окепази не само нашата история и нашата страна, но и всяка, която решите. Забравете например всичките постижения на Америка, забравете всичко хубаво в нея и направете списък на онова, което иска да има американският народ и американското правителство. И впишете всички бъдещи постижения за идните десетилетия — а, ще ги има, но все още ги няма и следователно не ни достигат.

Попитайте дори американския министър на отбраната — стига ли му онова, което има сега? Стигат ли му самолетносачите, космическите станции, спътниците, танковете, самолетите, компютрите? Парите дали му стигат го попитайте. Милиардните му бюджети.

Веднъж изпробвах жуковския метод върху самия себе си. Презрях и отритнах всичко, с което ме е дарила съдбата и природата, и седнах да правя списък на онова, което не ми стига. И се разплаках — толкова мъчно ми стана...

През септември Хитлер влиза във Втората световна война с 2977 танка. Нито един от тези танкове не е 20-тонен, а 2668, т.е. на практика всичките, са и под 10 тона. С други думи, всичките му танкове са леки, дори много леки. Половината тогавашни германски танкове нямат оръдия, а само картечници. Оръдията на останалите са 20-милиметрови. Вие на това оръдие ли му викате? През 1939 година най-мощните германски танкове са с 37-милиметрови оръдия. И са... 98. В германската армия тези танкове се водят средни. Но това си е само име — истински средни танкове Германия няма. Да не говорим за тежки — тях ги няма дори в най-дръзките планове.

За сравнение: по същото това време Червената армия отдавна се е отказала от 37-милиметровите оръдия и е минала на 45-милиметрови. През септември 1939 година в Червената армия има 15 000 танка с 45-мм оръдия, а освен това и стотици танкове със 76-милиметрови оръдия с късостволни и дългостволни оръдия. За да не ни обвинят в измама, трябва да кажем, че Германия има 211 танка със 75-мм оръдия, но стволовете са толкова къси, че не може да се води стрелба по танковете на противника.

През есента на 1939 година в Червената армия приключват изпитанията на танковете KB и T-34, на които е съдено скоро да направят истински преврат в световното танкостроене. През декември същата година те са приети на въоръжение. През това време в Германия не е внедрено и дори планирано нищо ново.

Та ето ви го въпроса: достатъчно ли са му били на Хитлер тези така наречени танкове, за да покори света? Стигали ли са му? И ако не — колко не са му стигали? Никой никога не е задавал този въпрос. И затова никой не се смее на хитлеристите. Понеже се разбира сякаш от само себе си: стигали са им.

Хитлер разгромява Франция за един месец, френските и британските танкове са по-лоши и от германските, освен това в британската и във френската армия няма яснота по въпросите на бойното им приложение. Франция пада, а Британия оцелява

единствено защото природата я е прикрила с мощен противотанков рубеж — Ламанша. През лятото на 1940 година на Британските острови остават по-малко от сто остарели танка. И никой не задава въпроса колко танкове все пак не са стигали на Франция и на Британия. След като въпросът не се задава, мнението на експертите е единодушно: значи са им стигали.

В момента на разгрома на британската и френската армия американският сенатор Хенри Кабът Лодж посещава най-големите дотогава маневри на американската армия, на които са събрани всички танкове на САЩ. И споделя впечатленията си в Сената: „Току-що видях всички танкове на Съединените щати, те са почти 400!“ В този момент в американската армия изобщо няма танкови войски. Танковете се придават към пехотата и кавалерията. Като отделен род войски танковите войски на САЩ са създадени чак през юли 1940 година. Сега нещо за качеството им. Най-мощният калибър на танковото оръдие е пак 37 милиметра. Повечето танкове обаче не разполагат и с такова оръдие, а само с картечници. Бронята на всички танкове е само противокуршумна, броневите листове са скрепени с нитове. Двигателите са само бензинови. Веригите са много тесни и следователно проходимостта на машините е ниска. Ходовият запас е направо смешен — 150 километра по пътища, без пътища — много по-малко. И никой не задава въпроса — колко танка все пак не са достигали на американците? И пак затова се смята, че са им били достатъчно. И затова никой не им се присмива.

Книжарниците на Запад са пълни с книги за бойните действия в Северна Африка: Ромел срещу Монти, Монти срещу Ромел, преломът във войната... Понякога западните историци сравняват сраженията в Африка с тези край Сталинград. А понякога — не; просто пропускат Сталинград. Половината текст в британските книги за войната е за боевете в пустинята. Ето ви и една подробност: „Когато на 23 юни Африканският корпус стига границата, в него са останали 44 танка, способни да водят бойни действия; италианците имат 14“ (*B. H. Liddell Hart, History of the Second World War, London, Pan, 1973, P. 288*).

В историята на Великобритания това е момент на ужасна криза. Танковете на Ромел са могли да отрежат Суецкия канал и тогава Британската империя е щяла да бъде прерязана на две, връзката на метрополията с далечните колонии е щяла да бъде прекъсната или

наистина много затруднена. С огромни усилия германските танкове са спрени. На това сражение са посветени десетки филми, стотици книги, хиляди статии. От наша гледна точка в него няма нищо грандиозно. Що за мащаб на бойни действия е това — 44 танка? 14 танка? И никой не задава въпроса колко танка не са му стигали на Ромел, та да се добере до канала и да го форсира? И колко танка не са стигали на британските войски, та за два-три часа да прегазят един германски танков батальон и една италианска танкова рота, да ги изблъскат в Средиземно море и да ги забравят завинаги?

Въпросът не се задава и затова впечатлението е, че и германците, и британците са имали достатъчно танкове.

На 22 юни 1941 година Хитлер напада СССР със странен брой танкове — 3712. Жуков многократно повтаря тази цифра. (Германците имат по-малко танкове, но хайде да не се заяждаме на дребно.) По тип това са същите танкове, които влизат и в Полша. Нищо ново не е внедрено на въоръжение за две години. Променена е пропорцията в полза на по-тежките образци, освен това танковете са модернизирани, на някои са поставени по-мощни 50-мм оръдия, сложена им е допълнителна броня и затова са станали по-тежки. 1404 германски танка от леки са преправени на средни и бойното им тегло прехвърля границата от 20 тона. Но те все пак са създадени като леки и това, че се подсилва въоръжението и бронята им, съответно отслабва маневреността им. Все едно се изкачвате на някой връх. Не е чак толкова трудно, ако сте на разходка. Но ако сте с пълно снаряжение, че носите и минохвъргачка? Същото е и при танковете. Повечето тонове ги забавят. С други думи, модернизирането на леките остарели германски танкове и превръщането на някои от тях в средни не допринася за решаващо подобрене.

И кой знае защо, никой не пита възможно ли е било да се покори Русия с 3712 остарели танка, способни да действат само през лятото (и то ако не вали дъжд), след като тези танкове са с ограничен моторесурс, лоша проходимост, само противокуршумна броня и оръдия, които не могат да поразят съветските КВ и Т-34? И кой знае защо, никой не пресмята колко танка не са му стигали на Хитлер, за да си извоюва световно господство. Така че е прието да се смята, че танковете са му стигали.

През тези славни години Япония е затънала в тресавището на Китай. Няма начин да спечели — китайците наистина са прекалено много. Освен това във всеки момент може да избухне война между Япония и Съветския съюз. Има редица въоръжени конфликти между съветските и японските войски. Стига се и до сериозни сблъсъци — с участието на стотици самолети, танкове и оръдия и на десетки хиляди войници. Да не говорим, че Япония напада САЩ и Великобритания и превръща в свои врагове всички страни от Тихоокеанския регион и региона на Индийския океан. Готова ли е Япония да воюва едновременно срещу целия свят? Не мога да кажа нищо лошо за японската авиация и за японския флот, но японските танкове не струват. Нито като количество, нито като качество. Но никой не задава въпроса колко танкове не са стигали на японците да завладеят Китай, Монголия, Сибир, Индия, Индокитай, Австралия, САЩ, Британия и всичко останало. И никой не им се присмива. Затова се приема, че японците са били готови за война, и от само себе си се разбира, че танковете им са били достатъчно.

Западът е свикнал с някакви си бебешки цифри: 3712, 2977, 400, 44, 14 и затова изразената ни с цифри неготовност го смайва. Не ни стигат 32 000 танка! Включително 16 600 най-нови! Комунистите продължават да разпространяват измислените от Жуков цифри. Президентът на Академията за военни науки армейски генерал М. Гареев също — виждате ли какъв недостиг на танкове сме имали! (Прочетете сборника „Мужество“, с. 241–242.)

С цел разпространяване на жуковската „истина за войната“ комунистите пращат на Запад свои хора. Един от тези „хора“, полковник Йосиф Саксонов, изнася като заглавие въпроса: „МОЖЕЛ ЛИ Е СССР ДА НАПАДНЕ ГЕРМАНИЯ ПРЕЗ ЮЛИ 1941 ГОДИНА?“ („Панорама“, Ню Йорк, 13 септември 1995). Заглавието е изписано с огромни букви, въпросителната заема почти половин страница. Саксонов повтаря аргумента на Жуков — не достигали 16 600 нови танка, а като цяло — 32 000.

И не го повтаря само той.

САЩ, Великобритания, Франция, Япония и Италия влизат във Втората световна война с остарели танкове. И през цялата война произвеждат само танкове с остаряла конструкция. До края на войната не успяват да създадат нищо, което да заслужава внимание. Завършват войната със същата остаряла техника.

Германия също влиза във войната с остарели танкове. Но през нея успява да създаде „Пантера“, „Тигър“, „Кралски тигър“ и „Слон“. Всичките тези танкове обаче са с бензинови двигатели. И огромният им недостатък е старомодната компоновка. Командването нарежда „Пантера“ да е 30 тона, а тя става 45. „Тигър“ трябва да е 45 тона, а е 56. Прекалено голямата (и съвсем ненужна) тежест прави тези танкове бавни и тромави. Относителната им мощност е ниска. Техническата надеждност — още по-ниска. Никой в историята на танковото строителство не повтаря някои решения, използвани от германските конструктори в „Пантера“ и „Тигър“, защото те очевидно са погрешни. На всичкото отгоре тези машини са прекалено сложни и скъпи за производство. Затова през цялата война германците успяват да произведат само 4884 „Пантери“ и 392 самоходни оръдия на базата на „Пантера“, 88 танка „Слон“, 1354 „Тигър“, 489 „Кралски тигър“ и 77 самоходни установки на базата на „Кралски тигър“. Ако приемем всичките тези танкове за модерни, за цялата война те са общо 7284. Подчертавам обаче — те влизат на въоръжение чак през 1943 година, когато изходът на войната вече е решен съвсем ясно. И не всичките наведнъж, а на малки партии. В началото на войната в германската армия няма нищо такова.

Единствено Червената армия влиза във войната с танкове с най-съвременна конструкция: 677 KB и 1383 Т-34. Дори да не броим най-новите Т-40 и БТ-7М, само Т-34 и KB са 2060. По-късно, през войната, тежките танкове се произвеждат с хиляди, а средните Т-34 — с десетки хиляди.

През 1941 година всеки KB, като си остава неуязвим, може да унищожи няколко германски танка, при това от най-добрите. Само

танковете КВ са по-мощни от всички германски танкови войски, взети заедно, по-силни и от всички танкови войски на света, взети заедно. При умно използване тези 677 КВ са могли и сами да спрат германската агресия.

Споменатите 1383 Т-34 също са по-силни от всички германски танкови войски, взети заедно, и от танковите войски на целия останал свят. По брой също са достатъчни да разгромят нападащия агресор.

Имам предвид следното: никоя страна на света не се е готвила за война. Никоя освен Съветския съюз. Целият свят е разполагал само с остарели танкове и всичките, взети заедно, към началото на войната не достигат и до десет хиляди. През 1941 година Съветският съюз има поне два пъти повече танкове, отколкото всички страни на света, взети заедно, включително 2060 най-нови, каквито няма никоя друга страна. Т-34 и КВ имат противоснарядна броня, а танковете на другите страни... Ние имаме оръдия, способни да пробият бронята на всеки тогавашен танк и на всеки, който е можел да се появи в обозримото бъдеще, до края на Втората световна война включително. А техните оръдия са могли да поразят КВ и Т-34 само от минимална дистанция, и то само отстрани или отзад. Веригите на нашите танкове нямат проблеми с калта и снега, веригите на техните буксуват. Нашите танкове са с мощни икономични дизелови двигатели, а техните — със слаби, харчещи много и пожароопасни бензинови. С две думи: 2060-те Т-34 и КВ са били достатъчно, за да отблъснат всяко нападение. Останалите ни хиляди танкове са могли изобщо да не участват в танковите сражения, а просто да мачкат германската пехота.

На Жуков обаче това не му стига. Той иска в началото на войната да си има още 16 600 най-нови танка... И цял свят ни се смее — а бе виждате ли ги, не си направили достатъчно танкове! Особено пък най-нови! Какви идиоти са тия руснаци!

Жуков изчислява колко танка не са му стигали и го съобщава на целия свят. Какъв е номерът в случая? За да знаеш какво и колко не ти стига, трябва да знаеш с какво разполагаш: трябва ти десет чифта ботуши например, имаш девет, значи с един чифт по-малко. Жуков обаче, както вече видяхме, не знае броя на съветските танкове дори приблизително. И това се казва официално. Наистина е гений — след като не знае колко има, да пресметне колко не му достигат.

Хитлер, както съобщава Жуков, има 3712 танка. За да уравни положението, отбраняващата се страна може да има три пъти по-малко сили. Тази формула я знае всеки новобранец във всяка армия на света — тя е известна от векове, от хилядолетия даже. В нашия случай през юни 1941 година на Червената армия ѝ е било достатъчно да има в отбрана 1237 танка, при това остарели като тези на Хитлер, с бензинови двигатели, с противокуршумна броня и с тесни вериги. И тогава силите на настъпващата и на отбраняващата се страна щяха да са равни. И изобщо е нямало да са необходими най-новите танкове. С геройския си труд, като понася неимоверни лишения, търпи ужасни загуби и дава свръхчовешки жертви, народът е построил заводи и е дал на Жуков до командва 23 767 танка, т.е. 19 пъти повече, отколкото му трябва за отбрана, и ето че Жуков казва, че не му стигали. Малко са му на великия стратег, той искал да има още 32 000, от които 16 600 най-нови. В този случай балансът щеше да е: 55 767 съветски танка, от които 18 660 най-нови, срещу 3712 остарели германски танка, от които нито един от нов тип. Тоест Жуков иска срещу всеки остарял германски танк да има по 15 съветски, от които по пет най-модерни.

Като чете тези цифри, човек неизбежно си задава въпроса за умствените способности на руския народ, за пълноценността му, за висшите и низшите раси. Жуков е окалял народа ни така, че ще има да се мием и търкаме десетилетия, ако не и цели векове.

Да си представим една шахматна дъска. Приемаме, че хиляда танка са една фигура. А хиляда от новия тип са царица. Червените имат 23 фигури (на три реда), включително две царици. А кафявите са

с четири фигури. По-точно — не съвсем четири, и нито една царица. И червените заявяват, че не им стигали силите. Жуков държи червените фигури да заемат цели седем реда и да има 18 царици. Срещу три и половина германски фигури изобщо без царица.

Дават ни и друго обяснение на катастрофата от 1941 година: германците били съсредоточили силите си на тесни участъци... Съветникът на президента на Русия генерал-полковник Д. Волкогонов например обяснява следното: „Въпросът е, че войските на Вермахта бяха съсредоточени в няколко мощни групировки, благодарение на което на направленията на главните удари противникът имаше четири– и петкратно превъзходство в сили и средства“ („Русская мысль“, 11–17 май, 1995).

Хайде да помислим. Представете си улично сбиване. От едната страна имаме 23-ма мъжаги, от които двама каратисти, от другата — четирима, по-точно трима и половина, без каратист... Е обяснете ми как тези тримата и половина могат да се съсредоточат на тесни участъци, та да пребият двайсет и тримата (с каратистите барабар)? Обаче успяват. И сега ни обясняват, че 23-мата не успели да победят, прекалено малко били, не им стигали още 32-ма, включително 16 каратисти. Срещу трима. Трима и половина де.

Или си представете световно по футбол. Ние имаме 23-ма играчи, те имат трима... Обаче са се съсредоточили на тесни участъци... Пък на нас не ни достигат само...

Хората по цял свят четат, чудят се, сравняват, правят си изводи. И изводите им изобщо не са в полза на умствените способности на руския народ.

Да допуснем все пак, че Жуков наистина не е знаел с колко танка разполага. Да приемем, че нямаме никакви танкове — ама нито един. Дори и тогава обаче приказките на Жуков, че срещу по-малко от четири хиляди германски танка ни трябват 32 хиляди, са си чиста обида. На първо място — обида към руския народ. И към всички останали народи на бившия Съветски съюз. Защото тъкмо заради неговите сметки всички ние изглеждаме кретени и дебили. Дори само за тези му думи Жуков би трябвало да бъде смъкнат от пиедестала си. Затова ли е лизал задника на Брежнев — за да може да оклевети народа си, да каже „историческата истина“, че ние не сме способни на нищо?

Съотечественици, имаме избор: или да признаем, че престъпната ни власт е подготвяла завоевателна война и изобщо не се е готвила за отбрана и затова са ни хванали със смъкнати гащи и са ни гонили чак до Москва, или трябва да признаем, че сме идиоти.

Книгата на Жуков е расистка, понеже набива в главите ни идеята за това колко нищожен е народът ни. Хитлеристите са искали да ни натрапят идеята за расовото превъзходство на германците над славяните, евреите и така нататък. И не успяват. Марксистът Жуков обаче успява. Марксистите-ленинци ни научиха да презираме самите себе си, да мразим самите себе си. Научиха ни да плюем на миналите и на бъдещите поколения, да плюем на земята си, на собствената си история. Хитлер не успя да ни покори. Жуков успя.

Всички, които мразят руския народ, хвалят книгата на Жуков. Другарите от „Красная Звезда“ отиват направо при Михаил Александрович Шолохов: кажи нещо де... Обаче: *„Шолохов не дава оценки току-така“*. (*„Ако похваля някого, другите ще се обидят“*.) Прави един комплимент впрочем: *„Военните мемоари на маршалите Жуков и Рокосовски са блестящи книги“* („Красная Звезда“, 24 май 1995).

Не е прав Михаил Александрович да забърква бялото с черното. В мемоарите на Рокосовски няма нищо, което да прилича на долните измислици на Жуков.

А хорът на омразниците продължава: о, колко е велик Жуков!

Та искам да попитам нашите лауреати, нашите стратегии с генералски и маршалски пагони: не ви ли е срам, уважаеми другари, не ви ли е отвратително да прибирате сребърниците си заради хвалбите си за този бълвоч в корици?

Лаврите на клеветника Жуков не дават на стратегите ни нито миг спокойствие. Последният началник на Генералния щаб на Въоръжените сили на СССР армейски генерал М. Мойсеев реши точно преди залеза на комунистическата власт да се изхвърли. Заяви, че ни трябвали не 16 600 най-нови танка, както твърди Жуков, ами 31 400 („Правда“, 19 юли 1991).

Жуковският метод е неизчерпаем, също като потребностите ни. Другари генерали-безсрамници, ако толкова искате награди, ордени и длъжности, кажете направо, че руснаците са толкова тъпи, че са им трябвали още 100 000 танка от най-нов тип, без да се броят онези, които вече са били на въоръжение в Червената армия. Гарантирам ви, че комунистите ще вдигнат паметник и на вас.

Причините за популярността на Жуков в Германия, Франция, Британия и САЩ са разбираеми — тамошните оядени еснафи обичат да четат колко тъпи били руснаците. Жуковският фалшификат гъделичка националното самолюбие и на германците, и на американците, и на британците, и на французите — приятно им е да четат как руснаците са съгласни, че са непълноценни!

Украинците, татарите, евреите, грузинците и арменците обаче нека не се радват — когато се казва „руснаци“, имат предвид всички нас. Според маршала на победата Георгий Константинович Жуков всички ние сме низша раса.

А германците са висшата.

Всички лидери на днешна Русия знаят, че книгата на Жуков е идеологическа диверсия. Защо тогава продължават да възхваляват Жуков и неговите „мемоари“? Ами просто защото престъплението на века се проваля, защото се проваля и „освобождаването“ на Европа, Азия и Африка — но пък следите за подготовката му се виждат от всички. За да предотвратят разобличаването си, комунистите разпространяват (при това успешно) измислиците си за „неготовността“. Комунистите заявиха пред целия свят, че руският

народ не е способен на нищо, че ако няма двайсеткратно числено и абсолютно качествено превъзходство, руският войник не струва нищо.

От всички военновременни маршали Жуков най-усърдно, най-ревностно служи на антинародния режим. И точно затова режимът поддържа култа към Жуков. Точно затова му е издигнат паметник неръкотворен — и постаментът на този паметник са измислиците за недостигащите танкове, за „остарелите“ самолети и „некомплектуваните“ дивизии. Паметникът на Жуков е свидетелство за това, че сме се примирили с клеветата, че сме я приели, че сме съгласни с оценката на Жуков за способностите ни.

Но не е ли време да разберем с каква цел и с какви средства мошеници от всякакъв калибър вдигат паметника на Жуков? Не че съм сигурен, но може да се окаже, че навремето, когато в концлагерите хитлеристите са смъквали от пръстите на трупове венчалните халки и са им вадели златните коронки, са знаели, че с това злато ще платят измислиците на Жуков, обявени за велик документ на нашата епоха.

Всеки, чел мемоарите на Жуков, би трябвало да знае, че поужасна клевета срещу Русия просто не може да се измисли. Лично аз го повтарям във всичките си книги. Аз обаче също съм жертва на комунистическата пропаганда. Защото разбихах, че книгата е пълна с лъжи, но смятах Жуков за велик пълководец...

Но грешах. Жуков не е нито велик, нито е пълководец. И си взимам думите — за величието му и за това как не бил претърпял нито едно поражение — назад.

И моля всичките си читатели да простят тази моя грешка.

* * *

Жуков заявява, че му трябват още 32 000 танка, за да се изправи пред 3 хиляди германски танка. И с това сам признава, че не е никакъв пълководец.

13 юли 2004
Бристол

БИБЛИОГРАФИЯ

- Бешанов, В. *Десять сталинских ударов*. Минск, Харвест. 2003.
- Боевой и численный состав Вооруженных сил СССР в период Великой Отечественной войны. Статистический сборник № 1. (22 июня 1941 года)*. М., Воениздат, 1994.
- Вестфаль, З., В. Крейпе, Г. Блюментрит и др. *Роковые решения*. Пер. с нем. М., 1958.
- Гальдер, Ф. *Военный дневник*. Пер. с нем. М., Воениздат. 1969–71.
- Георгий Жуков. *Стенограмма октябрьского (1957 г.) пленума ЦК КПСС и другие документы*. М., Международный фонд „Демократия“, 2001.
- Год 1941. Юго-Западный фронт*. Львов, Каменьяр, 1975.
- Гот, Г. *Танковые операции*. Пер. с нем. М., Воениздат, 1961.
- Готовил ли Сталин наступательную войну против Гитлера?* Составитель В. А. Невежин. М., АИРО-XX, 1995.
- Гудериан, Г. *Воспоминания солдата*. Пер. с нем. Смоленск, Русич, 1998.
- Жуков, Г. *Воспоминания и размышления*. М., АПН, 1969.
- Жуков, Г. *Документы*. М., фонд „Демократия“, 2001.
- Залесский, К. А. *Империя Сталина. Биографический энциклопедический словарь*. М., Вече, 2000.
- Иринархов, Р. С. *Западный особый*. Минск, Харвест, 2002.
- История Великой Отечественной войны Советского Союза (1941–1945)*. В 6 томах. М., Воениздат, 1960–1965.
- История второй мировой войны (1939–1945)*. В 12 т. М., Воениздат, 1973–1982.
- Карпенко, А. В. *Обозрение отечественной бронетанковой техники. 1905–1995 гг.* Санкт Петербург, Невский бастион, 1996.
- Краснознаменный Балтийский флот в битве за Ленинград*, М., Наука, 1973.
- Кузнецов, А. *Бабий яр*. Нью-Йорк, Посев, 1986.

Куценко, А. *Маршалы и Адмиралы флота Советского Союза*. М., Аспект. 2001.

Лиддел Гарт, Б. Х. *Стратегия не прямых действий*. Пер с англ. М., Иностранная литература, 1957.

Лиддел Гарт, Б. Х. *Вторая мировая война*. Пер. с англ. М., Воениздат, 1976.

Манштейн, Э. *Утерянные победы*. Пер с нем. М., АСТ, 1999.

Маршалы Советского Союза. М., Любимая книга, 1996.

Мерцалов, А. Н. и Л. А. Мерцалова. *Иной Жуков*. М., 1996.

Миддельдорф, Э. *Тактика в русской компании*. Пер. с нем. М., Воениздат, 1958.

Морозов, Д. А. *О них не упоминалось в сводках*. М., Воениздат, 1965.

Мюллер-Гиллебранд, Б. *Сухопутная армия Германии 1933–1945 гг.* В 3 т. Пер. с нем. М., Иностранная литература, 1956–1958.

Накануне войны. Материалы совещания высшего руководящего состава РККА 23–31 декабря 1940. М., Терра, 1993.

На Северо-Западном фронте (1941–1943). Сборник статей участников боевых действий. Под редакцией П. А. Жилина. М., Наука, 1969.

Невежин, В. А. *Синдром наступательной войны. Советская пропаганда в преддверии священных боев (1939–1941)*. М., АИРО-XX, 1997.

Николаевский, Б. И. *Тайные страницы истории*. М., Издательство гуманитарной литературы, 1995.

Нюрнбергский процесс над главными немецкими военными преступниками. Сборник материалов в семи томах. М., Юриздат, 1960.

Октябрьский пленум ЦК КПСС. Стенографический отчет. М., 1957.

Ордена Ленина Московский военный округ. М., Воениздат, 1985.

Петров, Н. В. и К. В. Сорокин. *Кто руководил НКВД 1934–1941*. М., Звенья, 1999.

Пикер, Г. *Застольные разговоры Гитлера*. Пер. с нем. Смоленск. Русич, 1993.

Прозектор, Д. М. *Война в Европе*. М., Воениздат, 1963.

Рейнгардт, К. *Поворот под Москвой*. М., Воениздат, 1980.

- Рендулич, Л. *Управление войсками*. Пер. с нем. М., Воениздат, 1974.
- Риббентроп, И. фон. *Между Лондоном и Москвой*. Пер с нем. М., Мысль, 1996.
- Рокоссовский, К. К. *Солдатский долг*. М., Воениздат, 1968.
- Руге, Ф. *Война на море 1939–1945 гг.* Перевод с нем. М., Воениздат, 1957.
- Рыбин, А. Т. *Сталин и Жуков*. М., Гудок, 1994.
- Самсонов, А. М. *Знать и помнить*. М., ИПЛ, 1989.
- Сандалов, Л. М. *Боевые действия войск 4-й армии Западного фронта в начальный период Великой Отечественной войны*. М., Воениздат, 1961.
- Сандалов, Л. М. *На московском направлении*. М., Наука, 1970.
- Сандалов, Л. М. *Первые дни войны*. М., Воениздат, 1989.
- Сандалов, Л. М. *Пережитое*. М., Воениздат, 1966.
- Сандалов, Л. М. *Трудные рубежи*. М., Воениздат, 1965.
- XVII съезд партии. Стенографический отчет*. М., Партиздат, 1934.
- Сичкин, Б. *Я из Одессы, здарсьте*. СПб, СММО-Пресс, 1996.
- Симонов, К. М. *Глазами человека моего поколения*. М., 1988.
- Смирнов, Н. *Вплоть до высшей меры*. М., Московский рабочий, 1997.
- Совершенно секретно! Только для командования*. М., Наука, 1967.
- Советская военная энциклопедия*. В 8 т. М., Воениздат, 1976–1980.
- Советские Вооруженные Силы. История строительства*. М., Воениздат, 1978.
- Соколов, Б. *Неизвестный Жуков: портрет без ретуши*. Минск, Родиола-Плюс, 2000.
- Солоневич, И. *Россия в концлагере*. М., 1999.
- Солоневич, И. *Народная монархия*. Минск, Лучи Софии, 1997.
- СССР — Германия. 1939-1941*. Составитель Ю. Фельштинский. Нью-Йорк, 1983.
- Сообщения Советского Информбюро*. М., Совинформбюро, 1944–47.

Триандафиллов, В. К. *Размах операций современной армий*. М.-Л., 1926.

Триандафиллов, В. К. *Характер операций современных армий*. Госиздат, 1929.

Тыл Советских вооруженных сил в Великой Отечественной войне. Под общей редакцией генерала армии С. К. Куркоткина. М., Воениздат, 1977.

Шапошников, Б. М. *Мозг армии*. В 3 кн. М., Госиздат, 1927–1929.

Шпеер, А. *Воспоминания*. Пер с нем. Смоленск, Русич, 1997.

Вестници: *Вести*, *Известия*, *Красная Звезда*, *Литературная газета*, *Московские новости*, *Московский комсомолец*, *Независимая газета*, *Независимое военное обозрение*, *Независимость*, *Новое русское слово*, *Правда*, *Российская газета*, *Русская мысль*, *Сегодня (Киев)*, *Час*.

Списания: *Аргументы и факты*, *Бюллетень оппозиции*, *Военно-исторический журнал*, *Военные архивы России*, *Вопросы истории*, 22, *Знамя*, *Магазин*, *Наш современник*, *Новая и новейшая история*, *Огонёк*, *Российское возрождение*, *Родина*.

Beer H. *Moskaus As im Kampf der Geheimdienste*. Hohe Warte. München. 1983.

Gregory J., Batchelor *Airborne Warfare 1918 — 1941*. Phoebus. Leeds. 1978.

Hitler A. *Mein Kampf*. München. Zentralverlag der NSDAP. Eher. 1933.

Mellenthin F. W. von *Panzer Battles*. London. 1955.

Reinhardt K. *Die Wende vor Moskau*. 1978.

Rosenberg A. *Der Zukunftsweg einer deutschen Aussenpolitik*. München. 1927.

British and American Tanks of World War II. ARCO. New York. 1969.

Encyclopedia of German Tanks of World War Two. London. AAP. 1978.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.